Notes du mont Royal

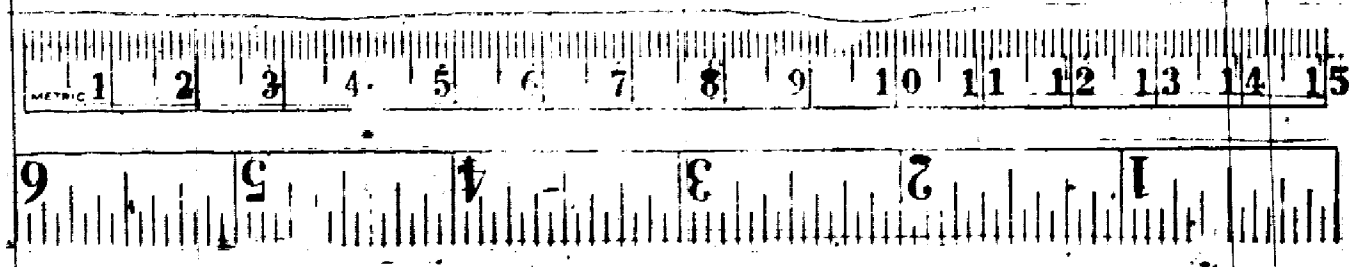
www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Bibliothèque nationale de France

Josephus de Antiquitatibus ac de bello Judaico.

METRIC 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
6 5 4 3 2 1

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

¶ Tabula Rubricarum cuiuſcũq; capituli ſingulorum librorꝫ: tam de Antiquitatibus q̃ de bello Iudaico ſecundum numerum librorum & cartarum.

¶ Incipit Liber primus.

DE creatione cæli & terræ:& de opibus ſex die:& requiæ diei ſeptimi. Cap.I.Car.ii
De plaſmatione prothoplaſtorum: & de plãtatione paradiſi: & de introductione Adã & Euæ in ipſum. cap.ii.car.ii.
De tranſgreſſione prothoplaſtorum:& de eiectione eorꝫ de paradiſo. cap.iii.car.ii.
De interfectione Abel per Cain:& de pena qua multatus eſt Cain: & de duabus colũnis latericia & lapidea: in quibus conſcripſerũt filii Adam omnem diſciplinam rerum cæleſtium, q̃ per ſe adinuenerunt. cap.iiii.car.ii.
De inũdatiõe diluuii ſup terrã:& ubi Noe ſaluatus ẽ cũ generatiõe ſua p arcã. cap.v.car.ii.
Noe poſt diluuium oblatis domino hoſtiis.orat nullam aquarum inundationem ulterius induci ſuper terram. cap.vi.car.iii.
Deus annuit ꝑcibus noe:arcũ pluuialẽ deſignãs ei in teſtimoniũ fœderis. cap.vii.car.iii.
De morte noe:& de filiis eius. cap.viii.car.iii.
De nẽbroth filio chã:& de ædificatõe turris:& de diſcordia diuerſarꝫ liguarꝫ. cap.ix.car.iii.
De diſperſione gentium in uniuerſas terras:poſt ædificationem turris. cap.x.car.iii.
De filiis iaphet filii noe:& de gentibus quæ per eos inſtitutæ ſunt. cap.xi.car.iii.
De filiis cham filii Noe:& de gentibus per eos inſtitutis. cap.xii.car.iiii.
Noe inebriatus:nudatus:irriſus:irriſorem filium maledictioni ſubdit : fratribus eius maledictum patris effugientibus. cap.xiii.car.iiii.
De filiis Sem filii Noe;ſeu de gentibus ꝑ ipſos inſtitutis:& de ortu abraæ. cap.xiiii.car.iiii.
Abraam ſecundũ præceptũ domini de chaldæa migrat in chananeã. cap.xv.car.iiii.
Abraam fame opprimente chananeam:ægyptum ingreditur:ubi dignus & clarus habetur:diſciplinam arithmeticæ:& aſtrologiæ : cõtradens ægyptiis:a quibus iterum regreſſus in chananeã: partitur terram cum loth cognato ſuo. cap.xvi.car.v.
Sodomite congreſſi cum aſſyriis prælio uincuntur:uicti captiui abducũtur:cum quibus loth captiuus abducitur. cap.xvii.car.v.
Abraã irruẽs in aſſyrios:loth & captiuos ſodomitarꝫ eripuit:cui regreſſo occurrit rex ſodomitarꝫ:& melchiſedech rex ſolimorꝫ:deinde accepto ꝓmiſſo diuino de poſteritate:genuit iſmael:ipſeq; circũciſus eſt ꝑcipiente domino:& iſmael:totaq; domus eius. cap.xviii.car.v.
De abraam quõ tres angelos ſuſcepit; a qbus audiuit & Saram filium pituram:& ſodomitarꝫ euerſionẽ:& de loth:qui & ipſe ſuſcepit angelos hoſpicio:& de euerſione ſodomorꝫ ſimul de eruptione loth cum tota domo eius:& quomodo uxor loth conuerſa eſt in ſtatuam ſalis: cum reſpicit ciuitatem pereuntem:& de commixtione filiarum cum patre. cap.xix.car.v.
Quomodo abraã migrauit in gerara:& abimelech adamauit Saram uxorem abraæ: ſed correptus a domino;reddidit eam ipſi intactam:& de natiuitate yſaac. cap.xx.car.vi.
Quõ abraã monẽte ſara:& ꝑcipiente domino emiſit a ſe agar cũ filio iſmaele. cap.xxi.car.vi.
Abraam accepit mandatum a domino de immolatione yſaac. cap.xxii.car.vi.
De morte ſara & ſepultura ipius:poſt cuius mortẽ abraã accepit ceturã uxorẽ. c.xxiii.car.vi.
Quomodo yſaac quadragenarius duxit uxorem rebeccam. cap.xxiiii.car.vii.
Abraam moritur:& ſepelitur in Ebron cum ſara coniuge ſua. cap.xxv.car.vii.
De conceptu uel partu rebeccæ:& quõ Yſaac pegrinatus eſt in gerariis tpe famis; & qa cũ ſenuiſſet:& caligarẽt oculi eius,benedixit Iacob cũ putaret ſe benedicere eſau. cap.xxvi.car.vii.
Iacob timens fratrẽ fugit ad laban in Meſopotamiam;ubi filias Laban Lyam & Rachel accepit uxores:cũ ancillis earum bala & zelpha:ex qbus filios.xii.genuit:& unam filiã : quæ regreſſo Iacob de meſopotamia ad chananeam: uiolata eſt a Sichem filio emmor regis ſicimorum: quare indignati fratres eius totam ciuitatem percuſſerunt in ore gladii. cap.xxvii.car.vii.
Moritꝫ Yſaac in Ebron:& ſepultura filiis ſuis:rebecca uxore prius defuncta. cap.xxviii.car.ix.

¶ Incipit Liber ſecundus.

QUomodo Eſau & Iacob Yſaac filii habitacula diuiſerunt:& Eſau quidem idumeã tenuit: Iacob autem chananeam. Cap.I.Car.IX.
Quomodo Ioſeph iunior filiorum Iacob ſomniis ei demonſtrãtibus fœlicitatem futuram inuidiam ſuſtinuerit fratrum. cap.ii.car.ix.
Quomodo idem ipſe in Egyptum uenundatus a fratribus propter odium quod habebant in eum:factuſq; inſignis & clarus:ibi fratres habuit ſubiectos. cap.iii.car.x.

AGRY MEDICAL LIBRARY 325315 WASHINGTON,D.C.,U.S.A.

DE ANTIQ VITATIBVS TABVLA

¶ Iacob audito quia Ioſeph uiueret in Egypto:& clarus ibi haberetur:deſcendit ad eum cum tota domo ſua. cap.iiii.car.xiii.

¶ De morte Iacob & de ſepultura qua ſepultus eſt i Ebron a filiis:de morte quoq; Ioſeph & fratrum eius. cap. v.car.xiiii.

¶ De oppreſſione filioꝝ iſrael i ægypto per Pharaonem:& de natiuitate Moyſi quem educauit filia Pharaonis:& adoptauit ſibi in filiũ:& de ſacroꝝ ſcriba qui uoluit interficere puerum cõculcantem coronam regis:quam puero rex impoſuerat. cap.vi.car.xiiii.

¶ Poſtq̃ creuit Moyſes iniunctũ eſt ei bellũ æthiopicũ:ubi copulata eſt filia regis æthiopum in matrimonio. Vnde odium & inuidiã magnam contraxit ægyptioꝝ. cap.vii.car.xv.

¶ Moyſes cognitis inſidijs regis ægypti latenter effugit & ueniens in madiã:habitauit cũ raguele ſacerdote:cuius filiam accepit uxorem. cap.viii.car.xv.

¶ De rubo q uidebaꝫ Moyſi q̃ſi arderet:q tamẽ nõ cõburebaꝫ: ubi audiuit mandatũ diuinũ ut reuertens in ægyptũ:liberaret filios iſrahel de oppreſſione ægyptioꝝ. cap.ix.car.xv.

¶ Moyſes regreſſus eſt in ægyptũ ſecundũ mandatum domini:ubi faciens ſigna & prodigia maxima eduxit filios iſrahel de ægypto in manu ualida. cap.x.car.xvi.

¶ Quomodo ægyptii pœnitentia ducti q̃ dimiſiſſent filios iſrahel:inſecuti ſunt eos uſq; ad mare rubrum:q̃ diuiſum uirga Moyſi præcipiẽte domino: ingreſſi ſunt filii iſrahel:& ſicco ueſtigio tranſierunt illud:ægyptii autẽ perſequentes ingreſſi ſunt poſt eos ; ſed reuertente mare in ſeipm: ſuffocati ſunt fluctibus. cap.xi.car.xvii.

¶ Incipit Liber tertius.

¶ Quomodo Moyſes populum ex ægypto ſumens duxit ad montem Syna : multo itinere fatigatum. cap.i.car.xvii.

¶ Quomodo pugnantes cum hæbreis Amalechite & qui cum eis erant deuicti ſunt : & iſrahel prædam hoſtium perceperunt. cap.ii.car.xviii.

¶ Quia ſoceꝛ ſuũ ietro Moyſes ad ſe uenientẽ ad mõtẽ Syna libẽter excepit. cap.iii.car.xix.

¶ Quomodo perſuaſit ei:ut diſtribueret populum per millenarios & cẽtenarios qui prius inordinatus erat. cap.iiii.car.xix.

¶ Quomodo hæc ſingula fecit Moyſes ſoccro monente. cap.v.car.xix.

¶ Quõ Moyſes aſcẽdit in Syna montẽ acceptaſq; a deo leges:hæbreis dedit. cap.vi.car.xix.

¶ De tabernaculo qđ fecit Moyſes i deſerto ad honorẽ dei:ut tẽplũ eẽ uideret. cap.vii.car.xx.

¶ De arca qualiter facta ſit:in qua tabulas legis collocauit. cap.viii.car.xxi.

¶ De mẽſa ꝓpoſitiõis:in q̃ oi ſeptimana duodeci panes azimi ponebanꝫ. cap.ix.car.xxi

¶ De candelabro aureo:& altari interiori & exteriori. cap.x.car.xxi.

¶ Quæ ſunt ueſtimenta ſacerdotum & pontificis. cap.xi.car.xxi.

¶ Quõ Aaron eligitur in ſacerdotẽ:& quõ Moyſes purificauerit tabernaculum & ſacerdotes:& quẽadmodũ de feſtiuitatibus:& ſingulis diebus fuerit conſtitutum. cap.xii.car.xxii.

¶ Quia Moyſes procedens a monte ſyna cum populo:eduxit eum ad locũ qui dicitur eſerioth: ubi murmurantibus filiis iſrael pro deſiderio carnium dominus immiſit coturnices : & de plaga quæ ſecuta eſt eſum carnium. cap.xiii.car.xxiiii.

¶ Quõ exinde Moyſes duxit populũ ad fines chananeoꝝ: unde miſit exploratores.xii.q̃ cõſiderarent eoꝝ regiones & ciuitates:q reuerſi poſt q̃draginta dies:terrorem & metũ incuſſerunt filiis iſrael:quaſi nõ poſſent expugnare chananeos:unde illi indeſperationẽ adducti cõſilio inito decreuerũt redire in ægyptũ:Moyſe & Aaron interẽpto:q̃re iratus nõ eos ſed filios eoꝝ terrã repromiſ ſiõis itraturos:uiros ãt p.xl.ãnos i deſerto ꝑdixit eſſe morituros. cap.xiiii.car.xxiiii.

¶ Incipit Liber quartus.

¶ Bellũ hæbreoꝝ abſq; noticia Moyſes cõtra chananeos geſtũ:atq; deuictũ. cap.i.car.xxv.

¶ Seditio chore & plebis cõtra Moyſen & fratrẽ eius de ſacerdotio. cap.ii.car.xxv.

¶ Quẽadmodũ Moyſes inſtituit decimas dare leuitis & ſacerdotibus:& de morte Marie & Aaron primi ſacerdotis domini:cui ſucceſſit Eleazarus filius ipſius. cap.iii.car.xxvii.

¶ Quẽadmodũ cõmiſerunt ſeon & ogreges amorreoꝝ bellũ:uicitq; eos Moyſes & filii iſrahel. terras coꝝ & ciuitates tenentes & hereditare poſſidentes. cap.iiii.car.xxvii.

¶ De balach moabitaꝝ rege:ſeu de Balaam ꝓpheta cuius aſina humana loquela uſa eſt : q poſt benedictiones qbus benedixit filiis iſrahel conſiliũ dedit balach qualiter ſeduceret populũ p mulieres madianitas: & de ultione quæ ſecuta eſt:& ſeductis hæbreos : & ſeductores madianitas: & ubi Moyſes ioſue ſucceſſorem ſibi conſtituit. cap.v.car.xxvii.

¶ Moyſes alloquitur populum ante mortem ſuam:& tradidit ei librum legis: & quemadmodũ ab hominibus eſt ablatus. cap.vi.car.xxix.

¶ Incipit Liber quinrus.

¶ Quō Iesus duxit hæbreoꝝ exercitū:& dū pugnasset cōtra chananeos:& deuicisset terrā eorū p sortes funiculoꝝ é ptitus:& de morte ipius ioſue:& pōtificis eleazari. Cap.i.Car.xxxiii.
¶ Quō moriēte duce:filii israel fœlicit aliqto tpe pugnaueret cōtra chananeos. .c.ii.car.xxxv.
¶ Quō procedente tempore israhelite transcendentes patrias leges ad grādes erumnas deducti sunt:& seditione facta:adinuicē pugnauerūt:Huiusmodi causa pro qua deleta est tribus beniamin præter ducentos uiros. cap.iii.car.xxxvi.
¶ Quō post hanc afflictionē israhelite rursus ipie agentes: opprimunt a chananeis: & a cursato rege assiriorꝝ cui seruierunt ānis octo sed postea libertas eis restituta est p Zenizē restituta beli filiú:principāte ānis quadraginta:q apud finicas dicitur iudex. cap.iiii.car.xxxvii.
¶ Quō rursus populus noster annis.x.& octo seruierunt moabitis: & a quodā Aoth noie seruitutē priuatus sit eo principatum annis.lxxx.tenente. cap.v.car.xxxvii.
¶ Quō chananeis eos in seruitutē redigētibus p annos.xx.liberati sunt per barachū & deborā: qui eorum principes fuerunt. cap.vi.car.xxxvii.
¶ Quō pugnātes amalechite cōtra israhelitas uicerūt: eorūq; puinciā afflixerūt ānis septē quos liberauit dominus p gedeon:q sūp populum fuit annis quadraginta. cap.vii.car.xxxvii.
¶ Quō Abimelech filius Gedeōis ex cōcubina mortuo patre arripuit pricipatū:iterfectis cūctis fratribus suis excepto uno:& de pœna quā exsoluit p fraterna cæde. cap.viii.car.xxxviii.
¶ Quō israhelite relinquētes legem dei opprim unt ab ammonitis: quos liberauit dominus per iepte galaaditem qui tenuit principatū per sex annos. cap.ix.car.xxxviii.
¶ Prænunciatio natiuitatis Sanſon : & fortitudo eius : & quantorum malorum auctor fuerit palestinis. cap.x.car.xxxix.
¶ Post mortē Sāſon pfuit israhelitis beli sacerdos & de no emi uxore elimelech:seu de ruth moabitide:quā duxit uxorē boos:pater obed patris ieſſe:patris Dauid. cap.xi.car.xl.
¶ De ortu samuel pphetæ:q pdixit cladē israeliticā:filioꝝ beli sacerdotis pditionē. c.xii.ca.xl.
¶ Quō filii israhel pugnātes cū palestinis cesi sunt:filii beli sacerdotis i bello pereūt:arca dei capta abducit:ipse sacerdos cōpto qđ factū est:de sella corruēs:mortuus est:cū tenuisset principatū xl.annis.Continet hic liber tēpus ānoꝝ quadringentoꝝ septuagintasex. cap.xiii.car.xli.

¶ Incipit Liber sextus.

¶ Interitus Palestinorum & terræ eoꝝ:per iram dei propter arcam quæ ab eis fuerat capta:& quemadmodum eam remiserunt ad hæbreos. Cap.i.Car.xli.
¶ Quemadmodum Palestinorum exercitus super eos uenerit:& de uictoria hæbreorum:quam ducatu Samuelis prophetæ adepti sunt. cap.ii.car.xli.
¶ Quod Samuel pp senectutē esse infirmus:suis filiis res despēsandas iniūxit. cap iii.car.xlii.
¶ Quod dū illi principatū bene nō regerent:populus per irā petiuit regem. cap.iiii.car.xliii.
¶ Prælium Saul sup āmonitaꝝ gentē:& uictoria hostiūq; uastatio. cap.v.car.xliii.
¶ Quēadmodū denuo Palestini pugnantes deuicti sunt ab hæbreis. cap.vi.car.xliii.
¶ Bellum & uictoria Saul cum Amalechitis. cap.vii.car.xliiii.
¶ Quia præuaricante Saul mandata prophetæ Samuel : alius rex Dauid iubente deo latenter est factus. cap.viii.car.xlv.
¶ Quēadmodū denuo pugnauerūt Palestini aduersus hæbreos adhuc regnāte Saul & monomachia dauid cū golia:q palestinoꝝ erat eximius:eiusq; péptio & defectio palestinoꝝ. c.ix.car.xlv.
¶ Quēadmodū miratus Saul fortitudinē Dauid:ei suā filiā copulauit. cap.x.car.xlvi.
¶ Quēadmodū post hæc suspectū Dauid sibi rex Saul pimere festinauit. cap.xi.car.xlvi.
¶ Quia sæpius Dauid per Saul periculum mortis passus effugit:& secundo eum super se uenientem habens potestatem noluit interficere. cap.xii.car.xlvii.
¶ Quemadmodum castrametantibus Palestinis:iterum hæbrei bello deuicti sunt:& rex eorum Saul pugnando mortuus est una cum filiis. cap.xiii.car.xlix.

¶ Incipit Liber septimus.

¶ Quomodo Dauid quidem super unam tribum in Ebron ciuitate regnauit: & super aliam multitudinem filius Saul. Cap.i.Car.li.
¶ Quia eo interfecto dolo amicorum omne regnum Dauid accepit. cap.ii.car.lii.
¶ Quō obsidens Hyerosolimā Dauid:& capiēs ciuitatē:expulit qdē ex ea chananeos: & iudæos in ea constituit:& de amicitia facta inter ipsum:& irā tyri regem. cap.iii.car.lii.
¶ Quod secūdo pugnantes contra se palestinos i hyerosolimis uicit: & de arca dei decariathiæ

ſim in hyeroſolimam deducta. cap.iiii.car.lii.
¶Pugna quã habuit Dauid contra Paleſtinos & moabitas: & adrazarum regem: & damaſcenos; atq; victoria: & de amicitia facta inter ipſum & thou regem. cap.v.car.liii.
¶Quõ contra ãmonitas: & meſopotamenos pugnauerit ac præualuerit. cap.vi.car.liii.
¶Quoniã Dauid concubuit cũ bethſamee uxore uriæ: & ipſum uriam fecit occidi gladio filiorum amon: & de uerbo nathan ad eum miſſi pro peccato quod cõmiſerat. cap.vii.car.liii.
¶Quoniam ammon filius Dauid mixtus eſt ſorori ſuæ thamar: pro qua re abſolon frater eius interfecit eum: & de fuga abſolon: & reuocatione ipſius ad patrem. cap.viii.car.lv.
¶Quõ Dauid domeſticis contra eum ſeditionẽ facientibus a filio ſit expulſus: uero dũ pugnaret cõtra ſuum patrem abſolon cum exercitu ſuo deperiit. cap.ix.car.lvi.
¶Quõ poſt mortem abſolon Dauid reuerſus eſt ad regnũ: & ad ſedem regni hyeroſolimã: & de ſeditione quã mouit contra eum ſeba filius bochri. cap.x.car.lvii.
¶De expiatione ſceleris: qđ cõmiſit Saul in gabaonitas: cuius cã facta eſt fames in puincia: & de pliis aduerſus paleſtinos fœliciter geſtis: ſeu de fortibus Dauid. cap.xi.car.lvii.
¶Quomodo rex Dauid iuſſit dinumerare populum contra mãdatum domini: & de plaga: quæ ſecuta eſt tranſgreſſionem. cap.xii.car.lviii.
¶Rex Dauid fœliciter uiuẽs in regno ſalomoni filio mãdauit de ædificatiõe tẽpli & quãtã materiã ei auri & argenti lapidúq; pcioſoꝝ pparauerit ad tẽpli ædificium. cap.xiii.car.lix.
¶Quõ rex Dauid ſenex factus & frigidus per adoleſcentulã uirginem noie abiſag caleſactus eſt & de adonia filio Dauid qui uſurpauit ſibi imperium: & quoniam Salomon unctus eſt in regem iubente Dauid patre eius: cui rurſus mandauit ædificationem templi: dans ei deſcriptionem & cõſtitutionem ædificii. cap.xiiii.car.lix.
¶Rex Dauid ſciẽs ſe morituꝝ: & uocãs filiũ ſuũ Salomonẽ: plenius inſtruxit eũ de obſeruatiõe mandatoꝝ dei: & de his quos nouerat pœna dignos: poſt hoc mortuus eſt & ſepultus a filio ſuo Salomone: & multæ diuitiæ cũ eo ſũt reconditæ. cap.xv.car.lix.

¶Incipit Liber octauus.

¶Quomodo Salomon ſuſcepit regnum: & peremit. Cap.i.Car.lxi.
¶De ſapientia eius & intellectu: atq; diuitiis. cap.ii.car.lxi.
¶Quõ primus in hyeroſolimis ædificauit templum: & de præuaricatione qua præuaricatus eſt circa ſenectutem: ſimul & de obitu ipſius. cap.iii.car.lxii.
¶Quõ ſubiectoꝝ quendã hieroboã fecerũt ſibi regẽ decem tribus recedẽtes a domo Dauid: & in duabus tribubus regnauit filius Salomonis roboam. cap.iii.car.lxvi.
¶Quia ſeſach ægyptioꝝ rex caſtrametatus eſt cõtra hyeroſolimam: & ciuitate deuicta: diuitias eius tranſmigrauit in ægyptum. cap.v.car.lxvii.
¶Bellum hieroboã regis iſrahel cõtra filiũ roboã abiã: & triũphus abiæ. cap.vi.car.lxviii.
¶Quia generationẽ oẽm hieroboã qđã noie baaſa pimẽs: ipſe tenuit pricipatũ. c.vii.car.lxviii.
¶Bellũ æthiopũ cõtra hyeroſolimitas: regnãte ſup eos aſa: & cædẽs æthiopũ. cap.viii.car.lxviii.
¶Quia gñatõe baaſã pẽpta: regnauit ſup iſraelitas amari: & poſt eũ filius eius achab. c.ix.ca.lxix.
¶Quomodo regnante Achab prophetauit Helyas: & de ſignis quæ fecit: & quia diſcipulum elegit Elizeum. cap.x.car.lxix.
¶De morte naboth & agri eius poſſeſſiõe iniuſta: & qa adath damaſci & ſyriæ rex ſecũdo Zahab pugnauit & uictus ẽ: & de religiõe ſeu gloria ioſaphat regis hyeroſolimoꝝ. cap.xi.car.lxx.
¶Quõ Achab cõtra ſyros pugnãdo deuictus eſt: & ipſe diſperiit. cap.xii.car.lxxi.

¶Incipit Liber nonus.

¶Quemadmodum caſtrametatus eſt ioſaphat contra moabitas: & domino pugnante mirabiliter ſine prælio uicerit eos. Cap.i.car.lxxi.
¶De ochozia rege iſrahelitaꝝ: ſeu de mirabilibus heliæ prophetæ: & qꝫ ſublatus eſt ab hominibus: relinquens diſcipulum Helizeum. cap.ii.car.lxxii.
¶Rex ioram rex ioſaphat: & rex idumeæ caſtra mouẽtes cõtra moabitas: depopulati ſunt terram eoꝝ: & de morte ioſaphat: ſeu de mirabilibus helyſei prophetæ. cap.iii.car.lxxii.
¶Caſtra ſyroꝝ & damaſci cõtra ioram regem iſraelitaꝝ: & quõ ipſe obſeſſus in ſamaria piculum famis & obſidionis inopinabiliter & mirabiliter euitauerit: & de morte adezer regis damaſci: cui ſucceſſit azahel ſeruus eius: qui multis malis affecit iſrael. cap.iiii.car.lxxiii.
¶Quõ equocus regis iſrael ioram rex hyeroſolimoꝝ: rum apice potitus poſt ioſaphat & fratres & paternos amicos occidẽrit: q̃ faciente iniqtate: idumea receſſit ab eo: & irruentibus ſup eũ arabis: domus eius uxores & ſilii piter corruerũt: poſtq̃ calamitatẽ & ipſe mortuus eſt: cui ſucceſſit ſi

lius q ſolus euaſerat:nomine ochozias alias ahazias. cap.v.car.lxxiiii.

¶ Quia ioram rex iſrael mortuus eſt a principe equitatus nomine hieu interfectus: ſimul & hyeroſolimoꝝ rex ochozias alias ahazias:qui hieu mortuo ioram regnauit in ſamaria:& exterminauit domũ ahab:& culturam baal cum ſacerdotibus eius:quare accepit repromiſſum:filios eius eẽ regnaturos uſq; in quartam generationem. cap.vi.car.lxxiiii.

¶ Quia ahab regis filia noie athalia:alias otholia:poſt mortẽ filii ſui ochoziæ hyeroſolimis imperauit:quã interficiẽs põtifex ioiadas:filiũ ochoziæ ioas conſtituit regem. cap.vii.car.lxxv.

¶ Caſtra azael regis damaſcenoꝝ ſup iſraelitas: & quemadmodũ uaſtata eoꝝ ꝓuincia & ciuitate ſamaria:turſus poſt breue tẽpus caſtrametatus cõtra hyeroſolimitas: multaſq; pecunias ab eorum rege ꝓcipiens:remeauit in damaſcũ:& de morte helyſei prophetæ: ſeu de uirtute quã oſtẽdit poſt mortem:in mortuo ſuſcitato. cap.viii.car.lxxv.

¶ Quia amaſias hyeroſolimoꝝ rex caſtrametatus cõtra idumeos & amalechitas : deuicit eos:& de contemptu ipſius in dominum. cap.ix.car.lxxvi.

¶ De uindicta quæ ſecuta eſt eum per ioas regem iſraelitaꝝ:qui pugnans deuicit eum: & captũ duxit hyeroſolimam:ubi deſtructa parte muri:& ablatis theſauris:regem a captiuitate reſoluit:& regreſſus eſt ſamariam. cap.x.car.lxxvi.

¶ Bellum hieroboã regis iſraelitaꝝ cõtra ſyriã:& hiſtoria ionæ ꝓphetæ: & de ozia filio amaſiæ rege hyeroſolimoꝝ:quõ gentes in circuitu poſitas ſubiugaret:& quam clarus fuerit:q tamen uendicans ſibi honorẽ pontificalẽ lepra percuſſus eſt:& deficiens obiit. cap.xi.car.lxxvi.

¶ De malis quæ ꝓuenerũt iſraelitis ſub diuerſis regibus:a diuerſis regibus aſſyrioꝝ:& de ioathã oziæ filio rege hyeroſolimoꝝ:& de ꝓphetia naum prophetæ. cap.xii.car.lxxvii.

¶ De malis q̃ paſſus eſt rex achaz raſin rege ſyriæ:& phaceia rege iſrael:q̃re miſit nũcios ad regem aſſyrioꝝ petens ab eo ſolatiũ:q ueniens damaſcũ cœpit: raſin regẽ eius occidit damaſcenos tráſtulit:& aſſyrios in damaſco conſtituit iſraelitas quoq; grauiter afflixit. cap.xiii.car.lxxvii.

¶ Quia rex aſſyrioꝝ oziã regẽ iſrael fecit ſibi tributariũ:& de ezechia filio achaz rege hyeroſolimoꝝ q̃ iuſtus fuerit & religioſus:& quia ſpreuit regem aſſyrioꝝ. cap.xiiii.car.lxxviii.

¶ Quomõ ſalmanazar rex aſſyrioꝝ caſtrametatus contra ſamaria:annis tribus eam obſidẽs cœpit:regem eius oziã captũ abduxit:decem tribus de terra iſrael tranſmigrauit:in mediam & perſidam gentes alienigenas poſuit in ſamaria. cap.xv.car.lxxviii.

¶ Incipit Liber decimus.

¶ Bellũ regis aſſyrioꝝ Sẽnacherib cõtra hyeroſolimã:& Ezechiæ regis oppꝫſſio. ca.i.car.lxxix.

¶ Quemadmodum deperiit aſſyriorum exercitus una nocte:& rex eorum domi reuerſus. filiorum inſidiis interemptus eſt. cap.ii.car.lxxix.

¶ Quomõ Ezechias infirmatus uſq; ad mortẽ qndecim annis adiectis ſibi a domino ſupuixit cũ pace degens poſtea defunctus reliqt ſucceſſorem regni manaſſen. cap.iii.car.lxxix.

¶ Quia caſtrametati contra eum chaldei & babylonii reges:& captum agentes duxerunt in babyloniam:& multo tempore ibidem retinentes: miſerũt rurſum eum in regnum & de loſia rege quem religioſus & iuſtus fuerit. cap.iiii.car.lxxx.

¶ Quomodo ægyptioꝝ regem Nechaon agentem exercitum cõtra babylonios:& ꝑ iudæã iter faciẽtem prohibuit rex loſias: pugnaq; cõmiſſa uulneratus reductus in hyeroſolimam defunctus eſt:cuius filium loacham regem hyeroſolimite fecerunt. cap.v.car.lxxxi.

¶ Quemadmodũ congreſſus eſt Nechaon contra babyloniæ regẽ circa Eufratẽ fluuiũ:& reuertens in ægyptũ:uocatum ad ſe loachã regem hyeroſolimoꝝ filiũ. loſiæ uinctũ duxit in ægyptũ. fratrẽ uero eius Helyachim i hyeroſolimis cõſtituit regẽ:mutãs ei nomẽ loachi. ca.vi.car.lxxxi.

¶ Bellum Nabuchodonoſor regis babyloniorum cõtra Nechao regem ægypti:quo deuicto : & omni ſyria ſibi ſubiugata:quæ ante ſub rege ægypti erat:uenit hyeroſolimam:& regem eius Ioachim fecit ſibi tributarium. cap.vii.car.lxxxi.

¶ Quõ tertio ãno poſt diſceſſũ regis babylõis:ioachi denuo ægyptios ẽ ſecutus:cui ꝓpheтauit hieremias de ꝓditõe ſua & citatis futura ꝑ regẽ babylõis:q̃ & euenit:nã nõ poſt multũ tps Nabucho donoſor caſtrametatus cõtra eũ:& ſuſceptus itra citatẽ:loachi qdẽ pemit:filiũ uero eius ioachi cõſtituit regẽ:& multos captiuos duxit i babylonẽ:iter quos erat ezechiel ꝓpheta. c.viii.car.lxxxi.

¶ Quõ pnia ductus rex babylõis:eo ꝙ ioachi fecillet regẽ:miſſo exercitu: eũ i hyeroſolimis obſedit:q accepto iureiurãdo:ut nihil pateret mali:nec ipẽ:nec ciuitas matrẽ & amicos tradidit obſides: ſed rex babylõis rupit iuſiurãdũ:nã regẽ cũ matre & amicis : ſimul ẽt cũ oĩ iuuẽtute ciuitatis uinctũ ꝓcepit ad ſe adduci:patruũ uero eius ſedechiã regẽ cõſtituit in hyeruſalẽ. cap.ix.car.lxxxi.

¶ Quomodo etiã hunc audiens ægyptiis præbere ſolatia:& amicitias cũ eis habere caſtrametatus contra hyeroſolimam:forti eam obſeſſione cœpit: & incẽſo templo ſedechiam & populũ migrauit in babyloniã:in qua tranſmigratione fuerunt:Daniel:Ananias:Azarias:Miſael: uaſa quoq; ſancta:quæ erant in miniſterio templi aſportata ſunt. cap.x.car.lxxxi.

¶ Quomodo Godoliam præfecit prouinciæ rex babylonis:quo percuſſo a quodam iſmaele:timentes reliquiæ iſrael regem babylonis: intrauerunt ægyptum quod nõ ceſſit eis in proſperum: nam rex babylonis poſt tempus itrauit ægyptum cum manu ualida:& ſubuertit eam: iudæos uero qui illo fugerant:captiuos duxit in babyloniam. cap.xi.car.lxxxii.

¶ Viſio ſomniorum Nabũchodonoſor:& interpretatio eorum per danielem: trium quoq; puerorum in fornacem immiſſio:ſed nulla leſio. cap.xii.car.lxxxiii.

¶ Regem babylonicorum iuicem ſucceſſio:& per mortem ablatõ regni babylonici ſub Balthazare per Cyrum & Darium ſubuerſio. cap.xiii.car.lxxxiiii.

¶ Daniel ſub Dario in lacum leonum immiſſio: ſed nulla leſio honor & claritas Daniel & prophetiæ eius. cap.xiiii.car.lxxxv.

¶ Incipit Liber.XI.

¶ Qualiter Cyrus perſarum rex iudæos a babylonia ad propriam redire terram:& templum reedificare præcepit:dans eis pecunias. Cap.i.Car.lxxxvi.

¶ Quõ prohibuerunt eos pſides regis:templũ reedificare impedientes. cap.ii.car.lxxxvi.

¶ Qualiter defuncto Cyro filius eius Cambiſes accipiens regnũ interdixit omnino iudæis templum reconſtruere. cap.iii.car.lxxxvi.

¶ Quia Darius rex Perſarum Iſtaſpis filius honorauit gentem iudæorum: & templum eius ædificauit. cap.iiii.car.lxxxvi.

¶ Quia poſt ipſum filius eius Xerxes familiariter iudæos tractauit. cap.v.car.lxxxviii.

¶ Quomodo regnante Artarxerxe:gens iudaica pœne cuncta deleta eſt. cap.vi.car.lxxxix.

¶ Qualiter Vagoſus dux Artaxerxis:iuuenis multa in iudæos iniurioſa miſit. cap.vii.car.xcii.

¶ Quãta iudæis rex macedonũ Alexander bona fecit:poſtq; iudæã obtinuit. cap.viii.car.xcii.

¶ Incipit Liber.XII.

¶ Vt Ptolomæus filius Lagi fraude uel dolis capiens hyeroſolimam uel iudæam multos migrauit ad ægyptum. Cap.i.Car.xciii.

¶ Qualiẽ filius eiuſdẽ Ptolomæi q Philadelphus appellatus ẽ: leges iudæoꝝ i græcã trãſtulit lingua:multoſq; captiuos eleazaro pricipi ſacerdotũ dõauit:& ornamẽta deo duouit. c.ii.car.xciii.

¶ Quemadmodum honorauerũt reges Aſyæ gentem iudæorũ: ciueſq; multos ex ipſis in ſubiectis ſuis ciuitatibus ſtatuerunt. cap.iii.car.xcv.

¶ De infœlicitate iudæorum quam poſtea emendauit Ioſeppus filius Tobiæ:componens amicitias cum Ptolemæo cognomine epiphanẽ. cap.iiii.car.xcvi.

¶ De amicitiis lacedæmoniorꝝ factis cũ Onia pricipes ſacerdotũ iudeæ gẽtis. cap.v.car.xcvii.

¶ Seditio potentium in inuicem iudæorum:quorum quidam trãſierunt ad Antiochum epiphanẽ leges patrias relinquentes:ipſe autem Antiochus exercitum ducens:& hyeroſolimam ciuitatẽ: templumq; uaſtauit. cap.vi.car.xcviii.

¶ Qualiter uetante Antiocho iudæos patriis uti legibus: mathathias filius Ioannis regem contempſit:& ducem Antiochi interemit. cap.vii.car.xcviii.

¶ De morte mathathiæ:qui ualde ſenex defunctus:filiis ſuis gubernationem reliquit:ex quibus iudas machabeus principatum adeptus:adiuuantibus fratribus inimicos a prouincia expulit:trãſgreſſores iudæos puniuit:terram ſuam ab omni malo purgauit. cap.viii.car.xcix.

¶ Quemadmodum duces Antiochi Appollonius & Seron congreſſi cum iuda:uicti interierũt: & quia Antiochus liſiæ cuidam gubernationem regni relinquens: ipſe abiit in Perſidam congregare pecunias. cap.ix.car.xcix.

¶ Quemadmodum Georgiæ uel lyſiæ exercitus contra Iudam ueniens uictus periit:poſt quem triumphũ Iudas ingreſſus hyeroſolimã:templum purgauit:altare ſtatuit: hoſtias deo immolauit: cum iam tres anni pteriſſent uiolationis templi ſub antiocho. cap.x.car.xcix.

¶ Vt Iudas bellũ gerẽs cõtra idumeos & cõtra ãmonitas triũphãs ſubiecit eos. cap.xi.car.c.

¶ Qualiter Symon frater eius militans cõtra Tyros ac Ptolomaidẽ edomuit eos:& quia ipſe Iudas bis congreſſus cum Timotheo ducæ antiochi fortiter triumphauit. cap.xii.car.c.

¶ Qualiter antiochus nomine Epiphanes apud perſas defunctus eſt. cap.xiii.car.c.

¶ Quẽadmodũ antiochus eupator ſucceſſit patri in regnũ:q militiã cõtra iudæos cũ lyſia pducens iudã in templo concluſit,multoq; obſidionis tpe trãſacto:audita fama inuaſionis regni ſui p Philippum quẽdam amicicias cũ Iuda fecit:& ita decenter ab iudæa diſceſſit. cap.xiiii.car.c.

¶ Demetrius Seleuci filius fugiens a roma:& perueniens tyrum:impoſuit ſibi diadema:interfecto Antiocho eupatore: cum ducæ ſuo lyſia:& de bachide quem miſit Demetrius cum exercitu compræhendere iudam. cap.xv.car.ci.

¶ Qualiter dux nicanor poſt bachidẽ deſtinatus aduerſus iudã:cũ exercitu piit. cap.xvi.car.ci.

¶ Iudas mittẽs romã:rogabat p nũcios:romãos ſibi auxiliatores eẽ & amicos. cap.xvii.car.ci.

¶ Quod rursus post mortem nicanoreis ad iudæam bachides transmissus triumphauit: & quẽ admodum pugnans prostratus est. cap.xviii.car.cii.

¶ Incipit Liber.XIII.

¶ Qualiter Ionathas frater Iudæ:defuncto eo ducatũ suscepit.Et quẽadmodũ bachidẽ debellans:facere eũ amicitias secũ:& a prouincia coegit abscendere. Cap.i,Car.cii.

¶ De alexãdro epifanis ãtiochi filio ueniẽte a syria:& ducẽte bellũ cõtra demetriũ.Et q̃lit. demetrius legationẽ ad Ionathã trãsmittẽs:cõponit cũ eo amicitias:donaq; ei multa p̃buit. c.ii.car.cii.

¶ Quomodo Alexander hæc audiens:& uincens Demetrium principem sacerdotum Ionathan ordinauit. cap.iii.car.ciii.

¶ De amicitiis Oniæ cũ Philometore Ptolomæo:p idem factis tẽpus:& ut ædificauit templum quod Oniæ dicit:secundũ illud quod hyerosolimis erat. cap.iiii.car.ciii.

¶ Quẽadmodũ Alexãder.defũcto Demetrio:accepit regnũ Syriæ:iũcta sibi in matrimoniũ filia ptolomæi:& qa amicitias cũ Ionatha factẽs magnificæ eũ honorauit. cap.v.car.ciii.

¶ Vt Demetrius Demetrii filius: nauigans in Syriam a Creta cũ exercitu conturbauit Alexandrum fama aduentus sui.Et de Appollonio duce Alexandri:qui bellũ mouit aduersum Ionathan: ipso tamen Ionatha triumphum obtinente. cap.vi.car.ciiii.

¶ De insidiis quas Alexander parauit Ptolomæo:quas depræhendens Ptolomæus:iratus ablatã eius matrimonio filiam suam iunxit Demetrio filio Demetrii cũ quo etiam duxit exercitũ cõtra Alexandrum:quo deuicto ipse quoq; periit.Demetrio asye principatum obtinente: q & amicitias fecit cũ Ionatha:confirmans ei principatũ sacerdotii. cap.vii.car.ciiii.

¶ De triphone apameno:qui bellans contra demetriũ:antiocho filio Alexandri tradidit principatum componens amicitias cum Ionatha. cap.viii.car.cv.

¶ Quemadmodum Triphon demetrio a parthis capto:contra fœdus fraudibus Ionathan conpræhendens iterfecit. Fratremq; eius Symonem cui gens iudæoq; pricipatum tradidit:fraudibus circunuenire uolens minime prævaluit. cap.ix.car.cvi.

¶ Quõ Triphon occiso Ionatha:perfidus existẽs antiocho Alexandri filio:qui Theos nominabatur:ipsum interemit:& obtinuit principatũ eius: cuius insolentiam declinans exercitus cõtulit se ad Cleopatram uxorem Demetrii:quæ uiduata morte eius:fratrem ipsius Antiochũ q̃ pius dicebatur:ad nuptias suas & ad imperium inuitabat. cap.x.car.cvi.

¶ Quõ Antiochus cognométo pius:potitus nuptiis Cleopatræ uxoris fratris sui demetrii:& crescens indies:exercitum produxit aduersus Triphonẽ:quẽ obsidens in dora castello:accepit auxilium & solatiũ a Symone principe sacerdotũ:& de morte Triphonis. cap.xi.car.cvii.

¶ Quẽadmodũ Triphone interẽpto:Antiochus oblitus beneficioq; Symõis Cendebeũ cũ exercitu misit ad expugnãdũ eũ:quẽ tamẽ Symon pugnãs fortiter deuicit. cap.xii.car.cvii.

¶ Quod a genero Ptolomæi in conuiuio dolo pemptus est Symon.Ptolomæus ãt uinciẽs uxorem:& duos filios eius:principatũ ipse tenere conatus est. cap.xiii.car.cvii.

¶ Vt nouissimus filioq; Symonis Hyrcanus ducatum accipiens:obsedit multo tempore Ptolomæum in castello quod dragon uocatur. cap.xiiii.car.cvii.

¶ Quemadmodũ Antiochus exercitũ ducens contra Hyrcanũ : castra soluit:accipiens ab Hyrcano talenta tricenta:& amicitias cũ eo composuit. cap.xv.car.cvii.

¶ De Hyrcani militia post mortem Antiochi apud parthos defuncti cõtra Syriam:& q̃ multas potentes ciuitates obtinuit. cap.xvi.car.cvii.

¶ De amicitiis Alexãdri Zabine cognomie cũ hyrcão:& quõ deuictus ab hyrcão Antiochus cizicenus amisit iudæã:& de fœlicitate uel pace iudæoq; hyrcão pricipatũ agẽte. cap.xvii.car.cviii.

¶ Quod defuncto Hyrcano:filius eius Aristobolus suscipiẽs principatum: primus sibi diadema imposuit:fratribus suis præter Antigonũ in uincula cõiectis:qui etiam matrem suã uinculis & penuria cõsumens:ipsum quoq; Antigonũ fratrẽ suũ quem consortem regni habebat accusationibus inuidoq; alienatus ab eo iussit interfici. cap.xviii.car.cviii.

¶ Quemadmodum defuncto Aristobolo:frater eius Alexander succedens in principatu:contra Syriam & phenicem: & Arabiam exercitum ducens: multas gentes subegit: & de ptolomæi latiri contra Alexandrum pugna & uictoria. cap.xix.car.cix.

¶ Quõ pugnans Demetrius eductus contra Alexandru:uicit eum. cap.xx.car.cx.

¶ Antiochi q liber pater dicebat militia cõtra iudæã:itẽq; filium Arethe regis cõtra Alexandrũ quẽ & deuincens:cũ pactis a iudæa discessit:& de morte alexandri. cap.xxi.car.cx.

¶ Quemadmodũ post alexandri mortem uxor eius alexandra imperiũ per nouẽ annos rexit: & uiuens cũ pace gloriaq; defuncta est. cap.xxii.car.cx.

¶ Incipit Liber.XIIII.

¶ Quemadmodum post mortem Alexandræ nouissimus eius filius Aristobolus:contra Hircanum fratrem pro regno bellauit. Cap.i.Car.cxi.

De antipatro patrę herodis q iuuabit patrē Hyrcani:aduersus aristobolū. cap.ii.car.cxi.
Cum suscepisset hyrcanus exercitū:& contra aristobolū produxisset:& ī pugna uicisset:ad hie rosolima cū pfectus est:ubi cū exercitu obsidebat ciuitatē. cap.iii.car.cxi.
Qualiter Scaurę ab armenia magnus Pompeius ad partes syriæ transmisit & q legati uenientes Hyrcani & Aristoboli:auxilia perierūt. cap.iiii.car.cxii.
Quēadmodū Aristobolus cū itellexisset Põpeī cõsiliū:ad sua discessit:aduersus quē idignatus Põpeius exercitū pduxit:& Aristobolū in alexādriū castellū fugauit. cap.v.car.cxii.
Quēadmodū aristobolus grauiter ferens q; pter spem sibi a põpeio euenisset:bellū pauit sed postea pœnitēs pacē postulauit:pecunias offerens:quas tamē minie soluit. cap.vi.car.cxii.
Qualiť irritatus põpeius aristobolū ligauit:& ad ciuitatē obsidēdā accessit. cap.vii.car.cxii.
De modestia põpei & religiositate:qa nullatenus passus est tangere tēpli pecunias:licet multæ fuissent:& qa aristobolū romani uictū cū filiis perduxit. cap.viii.car.cxii.
De modestia põpei & religiositate: qa nullatenus passus est tāgere tēpli pecunias: licet multæ fuissent:& qa aristobolū romani uictum cū filiis perduxit. cap.ix.car.cxiii.
De scauro q militiā cōtra petrā urbē tunc regnū arabū absentē produxit. cap.x.car.cxiii.
Quēadmodū Aristoboli filius Alexander fugiēs Pompeiū ad iudæā puenit: ubi multo exercitu cōgregato:bellū contra hyrcanū & antipatrū produxit. cap.xi.car.cxiii.
Quemadmodum cum flexisset Alexandrum mater sua tradere se cum castellis: gabinius alexandrum dimisit. cap.xii.car.cxiii.
De aristobolo qui cum a romana ciuitate ad iudæam fugisset: tentus a gabinio : rursus captiuus transmissus est. cap.xiii.car.cxiii.
De crassi successoris gabini contra parthos expeditione & ascensus eius in iudæam: pecuniarumq templi de populatione. cap.xiiii.car.cxiii.
Vt Cæsar Aristobolum soluere cupiens:& cum duobus agminibus in iudæam transmittere a pompeianis ueneno necatus est. cap.xv.car.cxiiii.
Qualiter scipio alexandrum aristoboli filiū securi percussit. cap.xvi.car.cxiiii.
De expeditione cæsaris ad ægyptum:& quemadmodū auxiliū ei Hyrcanus & Antipater dedissent:iudæosq auxiliatores ei fecissent. cap.xvii.car.cxiiii.
Quēadmodū antipater cū bene pugnasset:amicitiā cæsaris acquisiuit. cap.xviii.car.cxiiii.
Vt cæsar antipatro tutelam iudeæ credidit : & epistolæ cum senatusconsultu de amicitiis iudæorum directe sunt. cap.xix.car.cxiiii.
Qualiter ātipater filiis suis Hyrcano & herodi gubernationē habēdā pmisit. cap.xx.car.cxv.
Quemadmodū sextus cæsar cognatus magni cæsaris dona cœpisset ab herode ducæ galileæ & maximū cum inferioris syriæ principem ordinauit. cap.xxi.car.cxv.
Vt cassius defuncto cæsare cū contra iudæam ascendisset:& prouinciā deuastasset septingēta talenta ab eis exegit:& qualiter Herodes pactionē pecuniaq; cassio studiosus apparuisset:& mors Malchi:q contra Herodem seditionem excitauit. cap.xxii.car.cxvii.
De morte legatoq; iudeæ:qui cū ad Antonium post uictoriam macedonicā: ī syriā uenissent: indignantem inuenerunt:q; Herodem accusarent. cap.xxiii.car.cxviii.
De expeditione Parthorum contra Syriam : per quam Aristoboli filius Antigonus regno restituitur. cap.xxiiii.car.cxviii.
Quemadmodum Herodes cū romam uenisset:multasq; pecunias promisisset: & a senatu uel Cæsare rex iudeæ pronunciatus est. cap.xxv.car.cxix.
De nauigio Herodis ab Ytalia in iudæam : pugnaq; contra Antigonum: militiaq; romana: & Sylano ducæ. cap.xxvi.car.cxix.
Quēadmodū hyerosolimā sossio uel herode obsidētibus:ātigonus iterfit. cap.xxvii.car.cxxi.

Incipit Liber.XV.

Qualiter capta ciuitate per Sossium & Herodem:Antonius quidem Antigonum in Antiochia interimisset:Herodes autem quadragintaquinq; ex amicis illius primates Hyerosolimorum reuersus extinxerit. Cap.i.Car.cxxi.
Quomodo Hyrcanus primus rex iudæorum:& princeps sacerdotum a pthor um rege arsacæ dimissus:ad Herodem reuersus est. cap.ii.car.cxxi.
Quemadmodum Herodes Aristobolum uxoris suæ mariannæ fratrem:principem sacerdotū ordinauit:& paulopost occidit. cap.iii.car.cxxii.
De cleopatra:ut iudæorum & arabum regnis īsidiata :partem eorum ab Antonio postulauit: & ad iudæam peruenit. cap.iiii.car.cxxiii.
Quemadmodum Herodes debellasset aretham tempore quo Antonius a cæsare in antiochia pugna deuictus est. cap.v.car.cxxiii.
De terremotu per iudæam facto:& internitione hoīum uel iumentoq;: & de sermōe Herodis quē ad iudæos de instauratione belli contra arabas fecit. cap.vi.car.cxxiiii.

¶ Quēadmodū herodes necārio,pfecturus ad cæsarē uictorē:hyrcanū extīxit. c.vii.car.cxxiiii.
¶ Qualiter a Cæsare regnum accepisset;cui per Syriam in ægyptum eunti aduersus Antonium & Cleopatram īsurrectionem parabat. cap.viii.car.cxxv.
¶ Quemadmodū Herodes cū in ægyptum pueniſſet a Cæsare multipliciter honorat':& de ſtet sectione uxoris suæ:uel alioꝝ de genere hyrcani:& de miris constitutionibus:constructionibus: adinuentionibus-more gentilitio:quibus corrupit legem iudaicam. cap.ix.car.cxxv.
¶ De fame p iudæā & ſyriam facta:& ut seruauit populos & ciuitates herodes: & rursus mira & clara opera eius seu fœlicitas:& de esseno quodā q diuinatiōis habuit noticiā. cap.x.car.cxxvii.
¶ Qualiter tēplum post ſexcētos annos depositum:& aliud duplū condidit. cap.xi.carcxxviii.

¶ Incipit Liber.XVI.

¶ Quemadmodū Herodes filios suos Alexandrū & Aristobolū de Roma in domū suā reduxit:q reuersi:uindicare cogitabāt mortē matris suæ ī Salomæ & cæteris quoꝝ accusatione mater eaꝝ dānata fuit:& qa pater eoꝝ hoc dissimulās:uxores nobilissimas eis iūxerit. Ca.i.Car.cxxix.
¶ Qualiter Herodes ad Agrippam ueniens: inuitauit eum ad Iudæam uenire:& profectio agrippæ ad Oniam. cap.ii.car.cxxix.
¶ At Herodes multis nauigationū circuitionibus secūdo uenit ad agrippā. cap.iii.car.cxxix.
¶ Interpellatio iudæoꝝ ad agripā ī onia p̄sēte herod:de qbus græcos accusabāt. c.iiii.car.cxxx.
¶ Quēadmodū agrippa confirmauit eis leges:Herodesq; ad ꝓpria rediit. cap.v.car.cxxx.
¶ Qualiter allocuturus est Herodes Hyerosolimitas:& quartam partem eis fiscaliū præteriti anni concessit. cap.vi.car.cxxx.
¶ Vt perturbatio domus Herodis facta est:Alexander & Aristobolus filii Herodis īdignationē habentes aduersus Salomæ sororem regis:& ferora fratrem eius: propter mortem matris suæ: & illi econtra maliuolis in eos accusationibus utentes. cap.vii.car.cxxx.
¶ Quemadmodum Herodes indignatus filiis Alexādro & Aristobolo: præposuit eis antipatrū depriuata uxore gentium:ipsos autem ad Cæsarem deducens accusauit. cap.viii.car.cxxx.
¶ De Alexandri satisfactione coram cæsare:& reconciliatione cum patre. cap.ix.car.cxxxi.
¶ Quemadmodum Herodes celebrauit quinquennale certamen in honorem cæsaris : & mira uel clara opera eius. cap.x.car.cxxxi.
¶ Oppressio iudæorum per asyam & lybiam:& legatio ipsorum pro hoc ad cæsarem: exemplar quoq; Cæsaris & agrippæ:quod pro ipsis ciuitatibus scripserunt. cap.xi.car.cxxxii.
¶ Quemadmodum egens Herodes pecuniis:descēdit ad sepulchrum dauid:& terrore imaginū territus:tumultum desuper statuit:& rursus de perturbatione magna domus herodis: qua etiam alexandrum filium suum fecit in uincula. cap.xii.car.cxxxii.
¶ Vt Archelaus rex Cappadociæ reconciliauit alexandrum patri:& ipse ad cappadociam:Herodes autem Romam profectus est. cap.xiii.car.cxxxiiii.
¶ Discessio habitātiū tracone a regno herodis & uastatio p̄duces eius: & de trāsfugis q de tracone p̄uicia ad arabiā recesserūt:quos recepit sylleus ꝓcurator regis arabiæ. cap.xiiii.car.cxxxiiii.
¶ Qualiter Herodes a Roma reuersus in arabam transfugas postulabat:quos cū non obtinuisset exercitum contra eos produxit:arabas quoq; debellauit. cap.xv.car.cxxxiiii.
¶ Quemadmodum Sylleus accusauit coram cæsare Herodem de incursione quam in arabia fecerat & q; indignatus Cæsar dura uel grauia rescripsit ei:quare Herodes placare uolēs cæsarem : misit romam Nicolaum damascenum. cap.xvi.car.cxxxiiii.
¶ Criminationes euicleri lacædemonis cōtra filios ad patrem Herodem:& quia ligasset eos pater:& ad cæsarem scripsisset. cap.xvii.car.cxxxiiii.
¶ Vt per Nicolaum accusatione liberatus Herodes est apud cæsarem : Sylleus autem accusator Herodis morti adiudicatus est. cap.xviii.car.cxxxv.
¶ Qualiſ cæsare ptātē p̄bēte:cōcilio ī beritho hīto accusauit filios herodes. ca.xix.car.cxxxv.
¶ Mors iuuenum & sepultura corporum eorum in Alexandrio. cap.xx.car.cxxxvi.

¶ Incipit Liber.XVII.

¶ Qualiter Antipater odio hītus ē ab oī gēte pp iterfectionē fratrū suoꝝ. cap.i.car.cxxxvi.
¶ Qualiter Herodes rex filios alexādri & aristoboli filioꝝ suoꝝ adoptās:filiā ferore illis despōsauit & antipatri:& q̄liter antipater p̄suasit patri despōsationē in suos trāsferre filios: & q̄liter Herodes aduersus traconitas uolēs munitus existere:zamarim iudæū q de babilōe discesserat:& ī antiochia degebat euocās ibi cōstituit:& utebaſ illo opposito aduersus dracōitas. c.ii.car.cxxxvii.
¶ Qualiter Antipater oblectabatur eos qui circa feroram erant : uolens per illos insidiari patri & qualiter agnoscens soror regis Salomæ:canculo denūciauit fratri:& de interfectione phariseorum regi aduersantium. cap.iii.car.cxxxvii.
¶ Qualiter rex Herodes præcepit fratri suo feroræ:ut excluderet uxorem suam:aut eius regno

diſcederet:& qualiter antipater ſuſpectus patri factus timens eũ ſcribebat amicis in roma:ut ſcriberent patri eius ac perſuaderent:ut mitteret eum ad cæſarem cum pecuniis quod perſuaſum eſt Herodi filiumq; tranſmiſit:& de morte Feroræ fratris herodis. cap.iiii.car.cxxxvii.

¶ Accuſatio uxoris Feroræ a filiis Feroræ:q; ueneno periſſet: & q̃liter Herodes exqrens reperit cõtra ip̃s uenenũ patũ a filio antipatro:& pſcrutatus ãtipatri cognouit iſidias, cap.v.car.cxxxviii.

¶ Nauigatio ãtipatri de roma ad patrẽ:& q̃liter a nicolao damaſceno herodis amico fuerit accuſatus:p̃ idẽtibus i iudicio uarone qntilio & ipo herode cũ amicis utrorũq; i quo iudicio antipater multifariæ cõuincit de facta cõſpiratione i patrẽ itantũ ut uenenũ patri a filio p̃paratũ:in medio p̃ferẽt qd ad exp̃imẽtũ iuſſu uaronis bibẽs unus dãnatorũ:ſtatim moritt. cap.vi.cxxxviii.

¶ Herodes ãtipatrũ filiũ miſit i uicula:& legatio miſſa ab herode ad cæſarẽ de filio. c.vii.car.cxl.

¶ De egritudine Herodis:& ſeditione iudæorũ:& qa deſperans oẽs optimates iudæorũ p̃cepit occidi in hora mortis ſuæ & quia tpe illo deportate ſunt ei littere ab legatis ad Cæſarẽ miſſis: habẽtes dãnationem Antipatri in arbitrio eius & uoluntate eſſe poſitam:& quia inualeſcente egritudine mala purgans:cultro ſe interemiſſet ſi præuentus non fuiſſet. cap.viii.car.cxl.

¶ Qualiter Antipater putans Herodem defunctum locutus fuerit cuſtodi corporis de dimiſſione ſua:& propter hæc antipatri peremptio. cap.ix.car.cxli.

¶ Teſtamentum Herodis ad Cæſarem:& diſtributio inter eius filios: & qualiter Archelaũ præfecit deinde mors ipſius. cap.x.car.cxli.

¶ Epiſtola Herodis ad exercitum:& admonitio fidei ſeruẽdæ circa filium eius Archelaum qui ſtatim eleuatur in regnum. cap.xi.car.cxlii.

¶ Sepultura Herodis in Herodio caſtello : & fauor Archelai regis ad populum : & populi ad ipſum. cap.xii.car.cxlii.

¶ Qualiter populus ſeditionem mouit aduerſus Archelaum in feſtiuitate azimorum : & qualiter Archelaus tria milia ex eis interemit:ipſe uero nauigauit ad Cæſarem : credẽs regnum Philippo fratri ſuo. cap.xiii.car.cxlii.

¶ Qualiter Archelao romã aſcendente:Sabinus q erat in ſyria Cæſaris curator aſcẽdit in hyero ſolimã uiolẽter expetens Herodis pecunias & caſtella a curatoribus archelai. cap.xiiii.car.cxlii.

¶ Qualiter perſuaſerũt curatores populo arripere arma:& occidere Sabinum uel romanũ exercitum in Antonia conſtitutum. cap.xv.car.cxliii.

¶ Qualiter Cæſar teſtamentum Herodi confirmauit:ſeruans filiis eius teſtamentum: & diuiſio regi iudaici in tetrarchias. cap.xvi.car.cxlv.

¶ Deleo qui ſe mentiebatur eſſe Alexandrium Herodis filium: & qualiter fictio iſta depræhenſa ſit:inueſtigante cæſare:& pœna qua multatus eſt. cap.xvii.car.cxlv.

¶ Qualiter Archelaus accuſator a iudæis apud cæſarẽ:quem Cæſar indignatus:regno priuauit: & trulit i exiliũ apud uiennã gallie:& ſomniũ uiſum Archelao & Glafire. cap.xviii.car.cxlvi.

¶ Incipit Liber.XVIII.

¶ Qualiter Cyrinus a Cæſare deſtinatur:ut ſyriam iudæamq; cenſeret. Cap.i.Car.cxlvi.

¶ Qualiter Copinius ex æqueſtri ordine miſſus ẽ in iudæã: & qa Cyrinus uenit i iudæã uniuerſoꝝ depdaturus ſubſtãtias:& Archelai redditurus pecunias:& qa iudæi moleſtæ ferẽtes:tãdem p ſuadente Iozaro pontificæ paſſi ſunt deſcriptionẽ fieri ſubſtantiaꝝ ſuarum. cap.ii.car.cxlvi.

¶ Qualiter Iudas galonites: & quidem alter perſuaſerunt multitudini: ne ſuas deſcribi ſubſtantias paterentur. cap.iii.car.cxlvi.

¶ Qualiſ ppli eoꝝ cõſilia cõſecuti:ſeditiões & bella ciuilia:ſeu latrocia exercuerũt. c.iiii.c.cxlvi.

¶ Quãtæ ſint hereſes philoſophoꝝ apd iudæos:uel q̃libus teneant legibus. cap.v.car.cxlvii.

¶ Qualiter herodes & philippus ciuitates i honorẽ cæſaris fabricauerũt: & q̃liter ſamarite oſſa mortuoꝝ i tẽplo iactãtes cũ feſtitas azimoꝝ imieret populũ reddidẽ pollutũ. ca.vi.car.cxlvii.

¶ Mors Salomæ ſororis herodis quondã regis iudæoꝝ: mors ẽt auguſti:romanoꝝ ſecũdi impatoris.Succeſſio tyberi cæſaris ſub quo põtius pilatus mittit in iudæam. cap.vii.car.cxlvii.

¶ Qualiter pontius pilatus uoluit latenter intromittere in Hyeroſolimam ſtatuas Cæſaris cognoſcens autem populus ſeditionem aduerſus illum commouit : donec illas ab Hyeroſolimis in Cæſaream tranſmitteret. cap.viii.car.cxlviii.

¶ De Ieſu chriſto. cap.ix.car.cxlviii.

¶ De facto quod contigit romæ in templo iſidis: & quæ iudæis per illud tempus romæ proueꝛnerint:omnibus urbe expulſis per Tyberium : & de ſeductione ſamaritici populi:uel oppreſſione eius per pontium pilatum. cap.x.car.cxlviii.

¶ Accuſatio ſamareoꝝ aduerſus pilatum apud uitelliũ:& qualiter Vitellius romã eũ ad Cæſarẽ ire compulit:ut ibi rationem eoꝝ quæ contigerant redderet. cap.xi.car.cxlix.

¶ Vitellius aſcẽdens hyeroſolimã:magnificus ac munificus extitit i populos: & q̃liter Tyberius Cæſar ſcripſit Vitellio:ut amicitias cõponeret cũ Artabano pthoꝝ ipatore. cap.xii.car.cxlix.

¶ Mors Philippi fratris herodis iunioris:& q̃liter tetrarchia eius diſpenſationi ſyriæ:regiminiq;

coniuncta est:& de simulatione quæ cõtigit inter arethã pethreũ & herodẽ: qa eiecit herodis filiam arethæ:quã duxerat uxorẽ:amore captus herodiadis:quã subintroduxit loco uxoris:& quia Tyberius puocatus scriptis herodis mãdat:Vitellio aduersus arethã pugnare. cap.xiii.car.cxlix.

¶ De Ioanne baptista ab Herode passo:& Vitellii præparatio in pugnam aduersus arethã secundum q; scripserat ei Tyberius: & quia Vitellius ascendens hyerosolimã fauorabiliter suscipitur a populo:descriptio quoq; succincta de uniuersa maioris Herodis prosapia. cap.xiiii.car.cxlix.

¶ Multiformis calamitas & infœlicitas quæ prouenit agrippæ:adeo ut a proprio liberto romæ accusatus:& cõuictus in uincula a Tyberio sit iniectus mors Tyberii:successio gaii:solutio agrippæ de captiuitate:& coronæ impositio per gaium. cap.xv.car.cl.

¶ Qualiter Herodes tetrarcha ueniẽs romam:accusatus fuerit ab agrippa: & in exilium missus cum herodia. cap.xvi.cap.cliii.

¶ Seditio iudæoq; & gẽtilũ i alexãdria cõstituto; & legatio utrorũq; ad gaiũ. ca.xvii.car.cliii.

¶ Accusatio iudæorum ab Apione legato partis alexandrinorum propter quod statuam Cæsaris non haberent. cap.xviii.car.cliii.

¶ Qualiter iratus Gaius:mittit Petronium ducẽ ad syriã cum huiusmodi mandatis:ut congregata manu pugnaret cum iudæis:si nollent eius suscipere simulachrum. cap.xix.car.cliii.

¶ Pestis quæ cõtigit iudæis in babylonia cõstitutis p asineũ & anileũ fratres. cap.xx.car.cliiii.

¶ Incipit Liber.XIX.

¶ Qualiter Gaius Cæsar insidiis a Cassio cherea extinctus est. Cap.i.Car.clvi.

¶ Qualiter Claudius patruelis eius coactus a militibus suscepit imperium: & seditio senatus & populi adinuicem:& utriusq; partis. cap.ii.car.clx.

¶ Legatio regis agrippæ ad senatũ:& q̃liter cõsequẽtes milites q erãt cũ senatu: ad claudiũ trãsiere:& de morte chereæ seu aliorũ gaii interfectorũ:ipsi quoq; claudio repugnãtiũ. cap.iii.car.clxi.

¶ Qualiter Claudius cæsar reddit agrippæ omne regnum paternũ:adiiciens ét illi lisaniæ tetrarchiam:& libertas iudæorum:quæ puenit eis sub claudio:cum prius amisissent eam sub gaio:nauigatio quoq; regis agrippæ in iudæam. cap.iiii.car.clxii.

¶ Epistola Publii petronii rectoris syriæ ad doritas pro iudæis:& qualiter rex agrippa hyerosolimorum muros locupletius construens:studium suum imperfectum dereliquit; prohibente Cæsare:qui opus ipsum suspectum habuit. cap.v.car.clxii.

¶ De honore quo beritho honorauit:& de aduẽtu regũ ad ipm i citate tiberiada. c.vi.car.clxiii.

¶ Qualiter processit de ciuitate cum regibus in occursum marsi:præsidis syriæ uel quali modo uitam finierit ; cum non dedisset honorem deo:populo sibi attribuente honores diuinos & non humanos in theatro:quare confestim sensit plagam dei. cap.vii.car.clxiii.

¶ Mortuo rege agrippa:cæsarienses uel sebasteni indecenter blasphemabant defunctum:statuas quoq; filiarum eius diripientes:contumeliose tractauerunt. cap.viii.car.clxiii.

¶ Post mortẽ Agrippæ:Claudius cæsar Cuspiũ fadum mittit p̃fectum in iudæã:cui ẽt iniungit ulcio exercẽda in Cæsariẽsis:& sebastenos pro defuncti Agrippæ cõtumeliis. cap.ix.car.clxiii.

¶ Incipit Liber.XX.

¶ Quemadmodum Claudius post Agrippæ mortem:in Syriam misit successorẽ Marsum Cassium longinum:& qua Fadus missus procurator iudeæ indignatus iudæus qui trans fluuiũ erant positi:quia præter uoluntatem suam contra Filadelfenos arma sumpserunt:tres uiros priores ipsorum compræhendens:unum occidit:duobus fugam immisit:& de Ptholomæo principe latronum ad eum deducto & occiso. Cap.i.Car.clxiiii.

¶ Quia Fadus procurator iudeæ:& Cassius longinus præses syriæ præceperunt iudæorum primoribus ut talarem tunicam & pontificalem uestem in Antonia constituerent sub potestate romanorum sicut & prius. cap.ii.car.clxiiii.

¶ Quomodo Claudius Cæsar rogatus ab Agrippa senioris agrippæ filio: concessit iudæis petitiones ipsorum:& Fado rescripsit. cap.iii.car.clxiiii.

¶ Quemadmodum Herodes frater agrippæ defuncti petiit a Claudio potestate templi & sacerdotum ordinationem:& impetrauit. cap.iiii.car.clxiiii.

¶ Quemadmodum Helena adiabenorum regina & eius filius iazates solẽnitates & ritus zelati sunt iudæorum. cap.v.car.clxiiii.

¶ De fame quæ apprehendit ciuitatem hyerosolimorum:& mitigata per Helenam reginã adiabenorum & eius filium iazatem qui de paganismo conuersus fuerat in iudaismum:& de Artabano rege parthorum. cap.vi.car.clxv.

¶ De mago quodã q prophetã se esse asserens plurimos iudæoq; seduxit. cap.vii.car.clxvi.

DE BELLO IVDAICO TABVLA

¶ Quomodo Tyberius Alexander in iudæam directus administrator: filios iudæ galylei populum seducentes occidit. cap.viii.car.clxvi.

¶ Quo Tyberio Alexándro Cumanus succeſſit in iudæa: & qa defúcto Herode fratre regis agrippæ defuncti: Agrippa iuuenis eius húit pricipatú: Cæſare ſibi Claudio cõcedéte. cap.ix.car.clxvi.

¶ Quia aduentu Cumani præſidis in iudæam a Cæſare deſtinati: ſub eo multi uſq; ad .xx. milia iudæorum perierunt quarta die azimorum. cap.x.car.clxvi.

¶ Seditio iudæorum contra ſamaritas: & quia multi iudæorum extincti ſunt per Cumanum adiuuantem ſamaritas. cap.xi.car.clxvi.

¶ Quia nũmidius q̃dratus ſyriæ pſes audiẽs hæc: & aſcendẽs in iudæã primates iudæoꝝ atq; ſamaritanoꝝ romã iuſſit aſcẽdere: pariter & cumanũ & celerẽ: ut Claudio cæſari deberẽt ex his q̃ fuerãt geſta reddere rõnem: & qa quoſdã iudæoꝝ ipſe puniuit. cap.xii.clxvi.

¶ Quia Claudius audiens inter eos: iudæos quidem abſoluit a culpa: rogatus ab Agrippa rege: Cumanum uero exilio deportauit: Celerem autem millenarium & ſamaritanorum primates morte multauit. cap.xiii.car.clxvi.

¶ Felix mittit procurator i iudæã: & q̃ta ptãs adiecta ſit agrippæ regi p claudiũ. c.xiiii.car.clxvi.

¶ Morit claudi⁹ cui ſucceſſit nero q matrẽ uxorẽ & alios mltos ꝓfis ſui iterfecit. c.xv.c.clxvii.

¶ Quia felix miſſus in iudæam: & inueniẽs prouinciã a latronibus nimis afflictam: proſpexit ut illis interemptis: pacem tribueret regioni: principem uero latronum Eleazarum uinctum direxit ad cæſarem & de morte ionathæ pontificis. cap.xvi.car.clxvii.

¶ Quia uenière ægyptio malefico: & multis iudæorum ab eo ſeductis: felix aggreſſus eos multos occidit. cap.xvii.car.clxvii.

¶ Quemadmodum iudæos & ſyros pro equitate ciuilitatis in cæſarea ſeditioſæ concertantes: felix compeſcuit. cap.xviii.car.clxvii.

¶ Quomodo Portio feſto in iudæam miſſo pro ſucceſſione felicis: contigit prouinciam ſicariis commoueri. cap.xix.car.clxvii.

¶ De porticu interiore tẽpli: & quẽadmodũ eam exaltauere iudæi: & quia feſtus ob hoc indignatus iuſſit opus deſtrui: ſed iudæis rogantibus: concedi ſibi ob hoc legatos mittere ad Neronẽ: conceſſit miſerunt nuncios: quos audiens nero: uentã geſti operis cõdonauit: & ædificiũ manere pmiſit: & quia moriẽte in iudæa feſto: ſucceſſor uenit Albinus. cap.xx.car.clxviii.

¶ Quia ſub eo a nece prouincialiũ ſicarii ceſſauerunt. cap.xxi.car.clxviii.

¶ Quia ñorus ueniens Albino ſucceſſor: tantis malis iudæos affecit: ut eos ad arma contra romanos uenire compelleret. cap.xxii.car.clxviii.

¶ Ioſephi Mathathiæ filii hebræi genere ſacerdotis ex hyeroſolimis de antiquitate iudæoꝝ contra Appionem grammaticum alexandrinum. cap.i.car.clxix.

¶ Phlauii Ioſephi de antiquitate Iudæoꝝ ad Epaphroditum. cap.ii.car.clxxv.

¶ Explicit Tabula Antiquitatis iudaicæ.

¶ Rubricæ nuper editæ ſuper libro Iudaico p Magiſtrũ Franciſcũ Macerata ordinis minorum.

¶ Incipit Liber primus.

Valiter Antiochus q cũ Ptolomæo ſexto in ſyria bellũ gerebat ſupauit ciuitatẽ muniſſimã: tẽpla ſpoliat occidit oẽs ex optimatibus: deide ſupato Bachide ꝑpoſito ꝑſidiis antiochi p Mathathiã: & occiſoꝝ exactiſq; ducibus Antiochi ex finibus iudeæ & mortuo antiocho: filius odii Antiochus noie cõgregatis militibus iudæã iteꝝ iuadit & ſuperato luda primo natu ex filiis Mathathiæ & iterfectis multis ex iudæis Hyeroſolimã eſt profectus: & ibi relictis ꝑſidiis: in ſyriã reliquos milites ad hyemandũ traducit. Cap.i.Car.clxxxiii.

¶ Poſt diſceſſũ ãtiochi: uide cũ ducibus eius cõgredit & tãdẽ ſupat & morit. c.ii.car.clxxxiii.

¶ Ionata frater Iudæ reconciliat Antiocho: ſed inſidiis Antiochi capit: & iratus Antiochus quia a Symone fratre Ionathæ fuiſſet ſuperatus Ionathã interfecit. cap.iii.car.clxxxiii.

¶ Symon frater Ionathæ iteꝝ gerit bellũ cũ Antiocho quo ſupato ob hoc pontifex creat: ſed in ſidiis Ptolomæi generi ſui captus morit: capta coniuge cũ duobus filiis Symonis Hyrcanus tertius filius honorẽ patris defendens diu cum Ptolomæo bellũ geſſit & ob miſericordiam matris: & fratrũ tantũ diſtulit ut annus feriatus ueniret: quo licẽbat dimitti bellũ. cap.iiii.car.clxxxiii.

¶ Antiochus iteꝝ iratus propter ea quæ paſſus eſt a Symone irruit in iudæã cõtra Ioannem dictum Hyrcanum quem trecentis talentis placauit. cap.v.car.clxxxiii.

¶ Ioannes dictus Hyrcanus inuẽto tẽpore uindictæ qa Antiochus bellũ gerebat cõtra medos: perrexit contra ciuitates Antiochi & multas occupauit. cap.vi.car.clxxxiii.

DE BELLO IVDAICO TABVLA

Gentiles ob inuidiã in ioannẽ cœperunt agere ſeditionem q tãdem deuicti ſunt:& ipſe rebus adminiſtratis per triginta tres ános moritur relinquens filios poſt ſe:hic princeps pontifex & propheta fuit:prædixit filios duos maiores non regnaturos. cap.vii.clxxxiiii.

Ariſtobolus ſuccedit in regnum patri:cõtendit cũ matre quia eã dominam regẽ reliquerat ioãnes:ipſam fame necauit deceptus uerbis matris ſue fratrem Antigonũ iterficere fecit:hoc audito tanto merore confectus ut tandem moreretur. cap.viii.car.clxxxiii.

Alexander frater Ariſtoboli rex cõſtituit:occidit fratrẽ pugnat cũ Ptolomæo: occupat bona Theodori a quo oia recuperant:& fere decẽ milia iudæorũ iterficiunt: multas ciuitates occupat: congredit cũ Obedio rege arabũ a quo ſupato exercitu: uix ſolus euaſit : Hyeroſolimã petit nititur redire in gratiã cũ ſubditis quos nullo mõ ſedare potuit. cap.ix.car.clxxxiiii.

Iudæi petũt auxilium Demetrii qui ſuperat prælium: ſed timore perterritus quia ſex milia ex iudæis ſe contulerant ad Alexandrum diſceſſit meſſalim ciuitatem deuaſtat : mulieres earũq; filios coram matribus necabat : qua impietatis perterriti octo milia iudæorum profugiunt eadẽ nocte in iudæam. cap.x.car.clxxxiiii.

Bellum gerit Antiochus frater Demetrji cũ alexandro q licet opida multa diremiſſet & multos occidiſſet:non potuit tamen antiochũ arcere:ſed per regem arabum tãdem deuictus eſt: Alexander in iudæã reuertitur q moriens uxori reliquit principatũ:hæc declarat filiũ hyrcanũ pontificẽ Ariſtobolũ uero regẽ. hic fraude multos ſibi deuinciẽs matre morbo laboráte caſtella multa occupat.mater uero miſerata:Hyrcanũ coniugẽ & filios ariſtoboli carcere cõcluſit interi mori tur alexander:reconciliant Hyrcanus & Ariſtobolus. cap.xi.car.clxxxv.

Antipater hortat Hyrcanũ ut impiũ repetat ad regẽ arabiæ accedũt p auxiliis & in Ariſtobolum uadũt & ſupant mortuuſq; eſſet niſi dux romanorũ:ſoluiſſet obſidionẽ. cap.xii.car.clxxxv.

Ariſtobolus proſequitur & reſarcitis copiis congreſſus cum Hyrcano occidit ſupra ſex milia eorum:Antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tũc erat in Damaſco accedũt ut reſtituat Hyrcanum:Pompeius cũ exercitu ad fines iudeæ peruenit.Ariſtobolus alexandrũ confugit:Pompeiũ alloquitur paccato Pompeio policitationibus:audita morte mitridati perrexit Hyeroſolimã:decepit Pompeium.eo q ex promiſſis nihil eſt factum:iratus Pompeius ariſtobolum in cuſtodiã collocat & ad ciuitatem tentat accedere ut euertat. cap.xiii.car.clxxxv.

Heſitante Pompeio quomodo urbem caperet orta eſt ſeditio inter eos qui in ciuitate erant demq; uicta eſt pars Ariſtoboli receptis romanis in itis conſiliis cum Hyrcano quomodo aliam partem quæ in locum tutiſſimum cõfugerat caperet tandem ſine conſilio & auxilio Pompei: nihil eſſet factum. cap.xiiii.car.clxxxvi.

Tentás põpeius locũ inuadere tertio mẽſe uix turrim unam euerſerat. cap.xv.car.clxxxvi.

Fauſtus cornelius muros primus aſcendit multi occidunt multi ex muris ſe proiciũt:Pompeius cũ ſuis comitibus ingreditur : in tẽplum ingreſſus neminẽ niſi pontificẽ uidit pcepit q; nihil auffereret:poſtero die ſolẽpnia celebrauit: Hyrcanũq; pontificẽ declarauit : Pompeius uero cum Scauro ducens Ariſtobolum romam profectus eſt. cap.xvi.car.clxxxvi.

Scaurus in arabiam proficiſcit patitur multa ob aſperitatem locorum: Alexander Ariſtoboli filius interim iudæam populatur timet Gabiniũ:ꝓpterea loca arabiæ munit:Gabinius præmiſſo Marcoantonio adiunctis aliis obuiam fit Alexandro coactus Alexander congredi cum Gabinio: uictus effugit Gabinius reſtaurat loca:perterritus Alexander legatos ad eum miſit pollicens ſibi omnia caſtella quæ ipſe Gabinius eruit funditus. cap.xvii.car.clxxxvi.

Gabinius Hyeroſolimam deducto Hyrcano reuertitur Ariſtobolus interim parato exercitu alexandrium occupat:ſed tumultu romanorum in macherunta confugit ſed tãdem capitur & ad Gabinium perducitur:Alexander interim iudæam reduxit in diſceſſionem: romanos multos trucidare decreuerat Gabinius concordiam perſuaſit ſed certantibus ipſis alexander fugatus diſperſit:Gabinius Hyeroſolimam reuertitur. cap.xviii.car.clxxxvii.

Craſſus ſuccedit Gabinio:ſuſcipit ſyriam:aufert aurũ tẽpli:perit trãſgreſſo euphrate : Caſſius ſyriam deffendit:occidit Piſilaũ colligentẽ ſeditioſos ariſtoboli. cap.xix.car.clxxxvii.

Caſſius ex arabis coniugem ſuſcipit:ſociat ſibi regem arabum per affinitatem bellum uult gerere cum ariſtobolo:Cæſar mittit e roma Ariſtobolum ſolutum uinculis in ſyriam: perit ueneno & Alexander eius filius occiditur:Ptolomæus aufert Antigonum & eius ſorores a coniuge ariſtoboli:& minorem ſibi coniugio copulat:Antipater mortuo Pompeio contulit ſe in clientelam Cæſaris & mitridates cum antipatræ uictores fiunt:& Pompeius tandem gratia antipatris pontificatum cofirmauit hyrcano. cap.xx.car.clxxxvii.

Antigonus corã cæſare criminabatur antipatrẽ: ſed cæſar cognitis meritis antipatris hyrcanũ confirmat & cuius uellit dignitatis præponit adoptionem:declaratur procurator iudeæ:ſedat iudæam:hyrcanum reddit in gratiã populis tãdem Pſaliũ filium maiorẽ præpoſuit territorio Hyeroſolimoꝝ:Herodem minorem natu curatorẽ galyleæ: herodiam deprehendit cum multis aliis ex hoc cognitus eſt ſexto cæſari propinquo magni cæſaris. cap.xxi.car.clxxxvii.

¶ Cõpellitur Herodes ab Hyrcano q̃ cum tam glorioſum euaſiſſe oderat ut ad eum accedat ipſe uero perſuaſus uerbis multorum qui inuiderant Herodi accerſiri fecit: ſed receſſit Herodes nõ paratus obedire: Concitatur Hyrcanus iterum contra Herodem ſed Herodis declaraſ a ſexto Cæſare dux militum in ſyria:Herodes Hyrcanum cogitat ex regno pellere ſed uerbis patris & fratris mitigatur. cap.xxii.car.clxxxviii.

¶ Oritur diſcordia iter romanos & ob diuturnitatẽ belli uenit marcus ſucceſſor ſexti cæſaris q̃ mortuus fuit a cellio baſſo fauore pompei. cap.xxiii.car.clxxxviii.

¶ Tempore quo Marcus fit ſucceſſor ſexto cæſari:Caſſius in ſyriã:petit exactiones imponit:iraſcitur contra malichũ eius exactorẽ:herodes fit carus caſſio:præficiſ ꝓcurator ſyriæ: Caſſio decedente a ſyria oritur ſeditio Hyeroſolimis felix q̃dam uolens uindicare necem mallii fratris congrediſ cũ herode:Herodes potitur uictoria:Acculſatur herodes antonio interfecto caſſio:pecunia eum pacauit ueniunt legati antiochiæ centũ uiri contra herodẽ & hyrcanum meſſalla defendẽte cos:tetrarchas ambos declarat Antonius:legatos carceri cõpellit: maior tumultus fit Hyeroſolimis bellũ geſtũ eſt contra alios legatos ab antonio ita ut multos occidiſſet: Prazaphanes cõcitãs iteꝝ pacaꝝ contra hyrcanũ: tandẽ ab herode multi obtruncanſ die pentecoſtes in ciuitate ortũ eſt bellũ ita ut multi occiſi ab herode:multi fugati. cap.xxiiii.car.clxxxviii.

¶ Admittitur arbiter pacis pacorus:ſimulans Pacorus uolebat antigonũ adiuuare:cognitis inſidiis miſſoq̃ miniſtro ad necẽ herodis q̃ noluit admittere habens hmõi ſuſpectos: audito ꝙ phaſelus frater eius fuiſſet corruptus ad idumeã nocte pgit: cognitus a barbaris cogitur recedere p̃miſſa matre & fratribus:ad maſada properabat decertans cũ illis potitur uictoria:Ioſephus frater herodis obuiam herodi uenienti ex idumea fuit paucis ex cariſſimis receptis alios dimiſit: parti Hyeroſolimã ueniunt:cõſtituũt regem Antigonũ:Hyrcanũ & Phaſelũ uerberantes: dẽtibus auriculas trũcat Antigonus ne poſſit eſſe pontifex: Herodes cognita morte Phaſeli fratris uix euadẽs romã puenit.Creaſ rex fauore oium & fauore antoni & cæſaris. cap.xxv.car.clxxxix.

¶ Antigonus incluſos tenet Ioſephum & alios qui etiam exeuntes quãdoq̃ uincebant quãdoq̃ adueꝛſo caſu reuertebantur:uẽ:idius interim feſtinat Ioſepho & aliis ferre auxilium: ſed placatus muneribus antigoni diſcedit: Herodes ex italia reuertitur & contra Antigonũ ſummit exercitũ: caſtris poſitis declarat populo ueniſſe bono populi & nõ recordaturus offenſarum detegitur corruptio Sylonis ab Herode ꝙ ipſe uinum & oleum & omnia neceſſaria deferri ſcripſerit in hyere cunta:herodes occupat ciuitatem & quingenta cacumina montium:committit bellum:uictor reuertitur: Herodes multos in ſpeluncis occidit:pater ſeptem filios cum matre occidit qui uolebãt fœdus inire cum herode: & ſeptem etiam deſuper occidit: reuertitur in ſamariam contra antigonum dimiſſo ptolomæo præpoſito qui ab eis occiditur:occiſis multis per herodem fertur ꝙ Ioſephus eius frater in iudæa frangitur & moritur in galilea ſe cõfert:uulneratur Herodes:municipia multa occupat:in fugam uertit aciem inimicorum: ciuitatem ingreditur cladem fecit ex illis magnam:ſed propter hyemis aſperitatem non potuit Hyeroſolimã applicare: interim uxorem ducit & in hyeroſolimam petit.iterum oritur diſcenſio in ciuitate:Herodes iratus quoſcunq̃ poſſet occidit:Antigonus ad pedes Caſſii proſternitur: Herodes quærit pacare ciuitatem:& ſtudioſos ſuos facere amicos:antigonianos neci tradere. cap.xxvi.car.cxc.

¶ Cleopatra indignatus ꝙ propinquus nullus ex ſanguinitate eſſet: ad extraneos occupandos ſe conuertit:moliebatur ut herodes & malichus interirent per antonium qui noluit:inſidiis periclitatur herodes:ex hoc recreati arabes pugnam repetunt:fugant militem herodis: ulciſcuntur arabes:interim alia calamitas occurrit herodi ſcilicet terremotus infiniti ut triginta milia hoium interirent:incitantur hoc magis arabes: Herodes hortatur ſuos ad reſiſtendum facto ſacrificio congreditur & potitur uictoria: deſideratur patronus illius gentis adiit cæſarem herodes conquerẽs de Antonio: Herodem regem inſtituit & diadema impoſuit in ægyptum proficiſcitur Cæſar: & mortuo Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi:procuratoꝛ ſyriæ inſtituitur:conſtruit tẽpla & multa in honorem Cæſaris fecit & agrippæ: oritur diſcordia inter uxores herodis:ira concitatus mariannẽ fecit occidere quẽ ualde pœnituit:irati filii ob matris mortẽ criminanſ apud Cæſarem:Antipatræ interim ſuccedit in regnũ:curat mortem fratrũ ex pte mariannes: conciliat filios cæſar patri:nõ ceſſat antipater dolis & ſimulationibus fratres criminari conſilio nouerce illoꝝ:illis neſcientibus: Alexander corrũpit amicos regis:intrudiſ in carcerẽ:reconciliat Archelaus alexãdrum herodi:Euricides accuſat alexandrum:uinciunſ filii & ſeparatim cuſtodiunſ:Mittit herodes litteras cũ indiciis ad cæſarẽ.Saturninus & Volumnius fiunt iudices offocanſ tandẽ iuſſu herodis:pœnitet herodẽ mortis filioꝝ & auũculos amplectiſ: & antipater iraſciſ patri herodi: oraſ antipater ab herode ut romã reuertatur:cõuenit herodes ãtipatrem priuatur regno & nõie regio: incenduntur uiui ſophiſte & qui aquilam demiſerunt ex muro: iubet multos ex iudæis occidere: feruntur litteræ a Cæſare de damnatione antipatri occidit antipatrũ herodes:moritur herodes:legitur teſtamentum de inſtitutione archelai regis:fiunt exequiæ cum maximo apparatu ab archelao:ſepelitur in caſtello quod herodion dicitur. cap.xxvii.car.cxcii.

DE BELLO IVDAICO TABVLA

¶ Incipit Liber ſecundus.

¶ Archelaus propter turbationes nouas cogitur proficiſci romam:multos occidit die feſto q̄ paſca appellatur,relinqt Philippum procuratorem regni & curatorē familiarium regis:rationē adminiſtrationis reddit cæſari archelaus:accuſat Archelaus apud Cæſarem q̄ noīe tantū Cæſarem oſtendiſſet regē *non re ipa*:deffendit a Nicolao archelaus:& ad pedes Cæſaris ſe proſternit:iudæi cum relictis ab Archelao congrediunt:Varus res componit petunt iudæi ut per iudices res adminiſtrantur: Cæſar nō annuens his Archelaū tetrarcham fecit in media parte:polliceris regia dignitate donaturum:aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimiſit:donauit Cæſar aliis muneribus cæteros filios & ſrlias Herodis. Cap.i.Car.cci.

¶ Iudæus q̄dā interim ſimulat ſe eſſe alexandrū ob ſimilitudinē cū illo romā uenit cognoſcit a Cæſare:pateſacit ipſe Cæſari dolū & fraudē:his ridens Cæſar remigū numero inſeruit:ſuaſorē illius fraudis interficit:ponūtur quædā ſecte philoſophoꝝ & eoꝝ uita. cap.ii.car.cciii.

¶ Decedente regno archelai Philippus & Herodes antipas regunt Tetrarchas ſuas: defertur imperium ad Tiberium poſt mortē auguſti:Pilatus mittitur a Tyberio in iudæam:ob imagines Cæſaris quas intulit in templa oritur diſcordia maxima:Gaius cæſar uult deus appellari: eius imagines & ſtatuas præcipit erigi:renitentibus illis minat eis:moritur Gaius:Claudius rapitur i regnū: mittit agrippā ad ſenatum ut placeat eū eſſe regem:non admittit curia:remittit agrippas ad ſenatum nuntians pugnam aduerſus eos. cap.iii.car.cciiii.

¶ Senatus uadit ad Claudiū:offert uictimas deo: ipſe donat agrippā regio patrimonio: moritur agrippa:Claudius regnū i puinciā redegit:& Herodes q̄ regnabat i calcide morit. c.iiii.car.ccv.

¶ Poſt obitum herodis qui in chalcide regnauit : Claudius agrippam filium agrippæ regē inſtituit:Cumanus curam accipit alterius prouinciæ : unde inter iudæos oriuntur multi tumultus in die feſti azimoꝝ:populus in fugam ſe conuertit: & propter egreſſum de conſtipatione.xxx.milia hominum conſumpta ſunt. cap.v.car.ccvi.

¶ Inſurgunt tumultus latrocinantium:unde quidā per cumanum capiuntur: libri legis per militem quendā comburunt: accenſi iudæi ex hoc conqueruntur apud cumanū : adiudicatus eſt ille ad ſupplicium ex hoc populus quieuit. cap.vi.car.ccvi.

¶ Conflictus oritur inter gallyleos & ſamaritanos:quidā gallyleus ad feſtiuitatem aſcendens interficit:Cumanus ad ſedationē mittit p̄catores:hyeroſolima audito homicidio uulgus in impetū in ſamariā itruit : Cumanus accurrit cū ala militū: multos interfecit principes hyeroſolimæ p̄catur ut ab incepto deſiſtant:iudæi tandē eoꝝ præcibus acquieſcūt. cap.vii.car.ccvi.

¶ Fiunt his temporibus multa latrocinia ſamaritaꝝ primates accedūt ad domiciū quadratū:cō querentes de huiuſmodi latronibus: cōueniunt & nobiles iudæoꝝ deffendētes:diſtulit domitius iudiciū:hiddam uenit:audiens iteꝝ querelas ſamaritanoꝝ quoſdā p̄cuit ſecuri:quoſdā delegauit: Cumanus uidet romā p̄ficiſci:de reddenda ratione adminiſtrata prouincia apud claudiū:ex ſamaritis tres interficiunt:Cumanus iubet ex urbe diſcedere. cap.viii.car.ccvi.

¶ Nero ſuccedit Domitio quadrato:fratrem matrem & uxorem interfecit:ad Hiſtrionum opera ſe conuertit. cap.ix.car.ccvi.

¶ Ariſtoboli filius regnat in armenia:auget regnū agrippæ reſiduū iudeæ fœlici credit:hic eleazaꝝ depræhendit mittit romam cū multis aliis : inſurgit nouū genus latrocinantiū.ſ.ſiccarioꝝ:t inſurgūt q̄dā ſecte hoium q̄ conſiliis & ypocriſi hoies decipiant. cap.x.carccvi.

¶ Egyptius quidam p̄ſeudo prophetæ congregat.xxx.milia hominum hyeroſolimā uult aſcendere : Felix cum quibuſdam armatis eos depellit & fugat:inſurgunt quidem magi qui tentant reuocare populum a ſeruitute romanoꝝ: inſurgunt tumultus in cæſaria inter populum ſcilicet iudæum & græcum : Felix nequiens paccare ex utriſq̄ nobiles ad neronē mittit : Succedit Cæſtius felici qui plurimos latronum interficit. cap.xi.car.ccvii.

¶ Albinus fit ſucceſſor q̄ fauit latronibus:& poſtea Cæſtius florus q̄ ita ſe geſſit ut multi coacti ſint relinquere patrē ob publica latrocinia:& rapinas ſuas. cap.xii.car.ccvii.

¶ Fit quæſtio in cæſarea inter iudæos & cæſarienſes de ſynagoga iudæoꝝ quia impediebant ad illuc acceſſum:iocundus q̄ erat præfectus equitū pergebat ſedare tumultū: recedūt iudæi in narbata cum libris legis primates iudæoꝝ ad floꝝ accedunt cōquerentes:quos iubet uinciri propter ablationē libroꝝ legis:ex hoc oriunt turgia maxia apud Hyeroſolimas accuſat Florus & eius timore populus effugit:Florus indignatus ſedēs p̄ tribunali iuſtitiis p̄cepit ut floꝝ uenalia diriperant:unde multi interfecti & ſpoliati & domus oīum dirute ſunt. cap.xiii.car.ccvii.

¶ Rex quidam agrippa alexandrū proficiſcens:inuenit germanā ſuam bericē: uidens iniquitatē militū miſit ad floꝝ ut a ſede deſineret : q̄ noluit imo peiora operat uenit hyeroſolimā & uota deo exoluit:regina uero florum præcatur. cap.xiiii.car.ccviii.

¶ Multitudo clamat contra florum:primates ſedant multitud inem florus uidēs multitudinem ſedatam nouam quærit inſurgere diſcordiam:multi occidūtur per romanos ſed deſperatione cū-

ctus populus irruit in romanos:quos epulit ex urbe:uidens florus nihil posse agere ab urbe digre
ditur Cæsariam uenit. cap.xv.car.ccviii.

¶ Florus nõ cessans: iudæos apud Cæstiũ accusat de defectiõe dirigit tribunus neapolitanus ad
hæc inuestigida suscipit a iudæis benignissime:& conqrunt de floro cognita i humanitate flori:
uulgus uult legatos fieri ad neronẽ de crudelitate flori. cap xvi.car.ccviii.

¶ Aduocat contionem iudæoꝝ & constituit in suggestu beronicem germanam Flori rex Agrip
pa qũ omnes hortatur iudæos ad quietem & patientiam dicens hæc nõ placere Cæsari:neqꝫ eos
posse romanis obsistere:qui toti orbi iam dominant tandem acquiescit populus:uolensqꝫ persua
dere ut Floro obediunt. quousqꝫ successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in
regnum discessit. cap.xvii.car.ccix.

¶ Quidã eo tpe insurgũt & romanos oẽs interficiunt Eleazarus dux militũ prohibet romanos
hostias immolare:Nobiles quidã hortantur ne id fiat:ad Florꝫ destinantur legati & ad Agrippam
ut cũ exercitu ascenderent in ciuitatẽ:diuiditur ciuitas in duas partes: quidã nobiliũ & pontificũ
confugerunt quidam in cloacis latuerunt. cap xviii.car.ccx.

¶ Quintadecima die mensis augusti fit impetus in amoniã & oẽs obsessos in eo pſidio capiunt:
post regẽ accedunt exurunt turres:precant manaimũ ut liceat aufugere qbus concedit relictis so
lum romanis intus:q confugiũt in turres regias:illi uero qui cũ manaimo erant:irruẽtes illa loca
diripientes strato pedum incenderunt. cap.xix.car.ccxi.

¶ Capitur ananias pontifex & cũ fratre Ezechia occidit & insurgunt quidã cõtra Manaimum:
nollentes eũ regem: interficit sophista a populo: interficit manaimus:p romanos ẽt multi ex iu-
dæis occidunt:ita ut cæsaria uacuata iudæis remaneat. cap.xx.car.ccxi.

¶ Iudæi diuisi uicos & loca alia inflamauerũt: imensa cædes fit ex iudæis & aliis : Ciuitates oẽs
plene cadaueribus scythopolite tũ iudæis dimicant:clam tamen nocte dormientes tertia:eos iua-
dunt.xiii.milia interficiunt ex iudæis & eoꝝ substantiã diripiunt. cap.xxi.car.ccxi.

¶ Circũfusis scythopolitis a iudæis Symon quidam qui multos ex iudæis quottidie truncaue-
rat educens gladiũ nullũ hostiũ interfecit & patrẽ & matrẽ & filios & uxorẽ interfecit pdignatio
ne:ne hostiũ qs gloriaret:& seipsum:cædes maxia fit in scythopoli urbes & populi cũ urcini iudæ
os oẽs interficiũt:multæ ciuitates aliæ pepcerũt eis miseratione mote. cap.xxii.car.ccxii.

¶ In regno Agrippæ insurgit pnicies aduersus iudæos:uarus multos ciues q ad agrippã & Cæsti
um uenerãt poscendi pſidii gratia initinere occidit:hũc Vaꝫ agrippa punire nõ audet summouit
eum e regione qua procurabat. cap.xxiii.car.ccx[illegible].

¶ Iudæi persuadent romanis ut deserant castellũ: uruntur honoribus iudæi in alexandria quos
Alexander concesserat conflictus continuus cũ iudæis & græcis fit. cap.xxiiii.car.ccxii.

¶ Alexandrini cõueniunt ut largitionẽ ad herodem mittant: permiscent iudæi cũ græcis in am
phitheatro:fit discordia maxima inter eos: Tyberius alexander coercuit eos hortationibus q irru-
dentes Tyberiũ contumeliis appetebant ille quasi oẽs fecit interficere:domos diripere. Zabolon
ciuitas acæstio occupat:diripit domos & loca incendit. cap.xxv.car.ccxii.

¶ Cæstius pmittit exercitũ i ioppẽ q capit:intẽdit eã & uiros oẽs iterficit. cap.xxvi.car.ccxiii.

¶ Cæstius mittit Cesenium gallum in gallyleã suscipiunt eum ciuitates qui uero non obtempe-
rabant insequitur & trucidabat:progrediens multa loca inuadit:Iudæi ad diem festum Hyeroso-
limam petierunt:qui auditis militibus uenientibus:dimissis solẽnitatibus in romanos irruerunt:
quorum multos occiderunt. cap.xxvii.car.ccxiii.

¶ Quærit agrippa uerbis iudæos auertere ut desisterẽt:mittit portatũ & phœbũ ad iudæos:pe-
rimit phœbus:Cæstius iducit exercitũ i oppidũ iudæoꝝ icẽditqꝫ ptẽ ciuitatis. c.xxviii.ca.ccxiii.

¶ Quidam uocabant cæstium patefacturi portas:q cogniti proiecti sunt ex muris.Cæstius ten-
tat muros ascendere & inuadere templum:repugnantur a iudæis:recedit cæstius & iudæi insequ-
untur: dimittit quæ erant impediméto ad fugam: & nisi nox aduenisset totus exercitus periisset:
nocte aufugit:insequuntur iudæi:ex romanis mortui sunt quinqꝫ milia & trecenti peditũ:ex equi
tibus nongenti & octuaginta. cap.xxix.car.ccxiii.

¶ Post fugam Cæstii multi nobiliũ ex ciuitate fugiunt mittit quosdam ad Neronem nunciatu-
ros eius miseriam:Qui cæstium fugauerant reuersi sunt in hyerosolimam:ex romanis qui supere
rant amicos sibi sociant:Eleazarus persuadet populo ut sibi pareat cõstituunt diuersi diuersis lo-
cis præfecti:Iosephus unus ex præfectis subditos sibi quærit cõciliare:multos ex illis præponit &
præficit regionibus gallyleæ sibi subdite : munit loca omnia propter romanos quos timet insur-
git quidem insidiator cum multis qui gallyleam depopulantur congregat pecunias : cogitabatqꝫ
diuersa in perniciem Iosephi. cap.xxx.car.ccxiiii.

¶ Quidam qui aggressi sunt procuratorẽ bernicis & multa abstulerũt:quia Iosephus iussit ut re
gibus restituerent illa:contra eum tumultus maximos parant: accusantes eũ esse pditorẽ irru-
unt in eius domũ:quærit placare illos uerbis:prævalet aduersus eos: Ioannes quidã fraudẽ molit
contra Iosephũ insidias:cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cũ militibus ad Ioannem

hic aũt emissis armatis iussit eũ interfici:aufugit in lacũ:resumptis uiribus Ioannes cogit aufuge re tentat aliud genus insidiarũ aduersus Iosephum. cap.xxxi.car.ccxv.

¶ Deseritur iosephus a suis:quos ipse punit:euocans oẽs primates & astutia quadam ducens sea phis ducens secum in taricheas cuidam clamanti clitus noie iubet manus abscidi ipseq; sibimet dexteram truncauit timore perterritus. cap.xxxii.car.ccxv.

¶ Incipit Liber tertius.

¶ Sentiens Nero res gestas non prospere indignatur: mittit Vespasianũ in syriam ad regẽdos exercitus & ulciscendos iudæos rebellantes tandem ex iudæis.x.milia perimuntur:nõ cessant iudæi uerum ascolonem petunt : sed antonius positis insidiis quã erant transituri super octo milia interficit cæteri aufugiunt: Niger unus ex ducibus iudæorum i turrim se recipit quem antonius succendit ille uero saltu demissus euadit:uidentes iudæi illũ gaudent q; dei prouidentia dux eorũ impostorum sit seruatus. Cap.i.Car.ccxvi.

¶ Vespasianus Antiochiam cum exercitu uenit : Agrippam offendit fert opem Saphoris contra iudæos. cap.ii.car.ccxvi.

¶ Duæ sunt gallyleæ opime abundantes: hoies pugnaces sunt : continẽt hee puinciæ diuersas ciuitates q; irrigant diuersis fluminibus q; busq; finibus terminant. cap.iii.car.ccxvi.

¶ Exercitus q; rem dederat saphoritis Vespasianus:diuiditur i duo: assidue ciuitates & loca illa incursant deprædando Iosephus in saphoritim impetũ facit sed nihil efficit totam galyleam igne & sanguine repleuit. cap.iiii.car.ccxvii.

¶ Titus filius Vespasiani patrẽ suũ reperit ptolomaida q multas legiones cõparauerat multosq; cuiuscunq; generis ad militiã uiros congregauerat. cap.v.car.ccxvii.

¶ Laudatur romanorũ prudẽtia instruentiũ seruos in militiæ disciplinã: q̃q; sunt edocti instruẽ dis castris & quẽ ordinẽ seruant in bellicis rebus describitur. cap.vi.car.ccxvii.

¶ Vespasianus cũ filio suo ordinat exercitũ in ptolomaide placidus interimit maximã multitudinẽ in gallylea:peruenit iotapatẽ qui receptus cũ suis.a iudæis illico sunt interfecti:ex iudæis uero tres ceciderunt placidus aufugit. cap.vii.car.ccxviii.

¶ Vespasianus cũ armatis suis in gallyleã peruenit : timent oẽs Iosephus conspiciens non posse repugnare in tyberiade confugit. cap.viii.car.ccxviii.

¶ Vespasiãus ciuitatẽ gaderẽsiũ capit Iosephus mittit hierosolimã litteras:si cupiãt fedus uel bellũ cũ rõanis:si bellũ mittãt cũ dignũ exercitũ ut possint repugnare romãos. cap.ix.car.ccxviii.

¶ Vespasianus aggrediẽs recidere iotapata mõtẽ ubi iudæi plurimi cõfugerãt:ciuitatẽ circũuala re iubet p milites ipse ꝓficiscit ponit castra ageres facit ad oppugnãdũ ciuitatẽ Iosephus curat ut muri ciuitatis altius p.xx.cubitis eleuent qd romanos multũ pteruit. cap.x.car.ccxviii.

¶ Vespasianus certans pluribus diebus uidens non posse capere:ciuitatem statuit obsidere eam ut cogerẽtur inopia regẽ reddere uidens nolle eos reddere : itegẽ ad certandum se conuertit Iosephus cogitat de fuga cum suis:populus hortatur ne recedat: ipse dicit melius: quia parabit alium exercitum quo reuocabit Vespasianũ ab eis:statuit remanere:se parat ad prælium: aggredit multis incursationibus romanos egrediens: Vespasianus nollens cum desperatis congredi iubet ut armati declinent impetum. cap.xi.car.ccxix.

¶ Admouet uespasianus arietẽ muris: muri cõcutiunt machinis cogitat Iosephus quõ ictus arietis refellat:romani ecõtra aliud genus machinant: Iosephus cũ sociis igne cõcremarũt romanorũ ꝓpugnacula & aggeres ita ut spatio unius hore oia sint cõcremata. cap.xii.car.ccxx.

¶ Quidam uir iudæus saxo soluato & demisso caput arietis fregit:hic fixus est quinq; sagittarũ uulneribus decidit tandẽ:alii duo uiri romanorũ aciem ꝓruperunt:Iosephus uero & cætera multitudo intendit.Machinas romanis lugentibus. cap.xiii.car.ccxx.

¶ Vespasianus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur superato dolore uulneris sæuius bellũ in iudæos incitauit:pugnat fortiter utrinq; cædit murus ictibus machinarũ ad matutinas uigilias illi uero muniere partem illam. cap.xiiii.car.ccxx.

¶ Vespasiãus parat exercitus & machinas ad iuadẽdũ urbẽ recreato priùs exercitu:Iosephus cognito cõsilio uespasiani ordinat milites ad resistẽdũ:ꝓliat crudelissimo certamie. c.xv.car.ccxx.

¶ Die.xx.mẽsis iunii iudæi q̃si desesti qa nõ haberẽt ꝓpugnatores quos mitterẽt: cogitauerunt oleo feruenti sup infuso rõanos oppugnare:ac fœno græco sup sparso ut inde romani caderẽt:uidens dux Vespasianus tot male milites ꝓpeti:eos a bello reuocat & a pena. cap.xvi.car.ccxx.

¶ Vespasianus tres turres ferro circundatas erigi fecit plenas iaculatoribus & fundibulatoribus fortissimis:ita ut ex his q intra muros erãt deserere defensionẽ muri cogant. c.xvii.car.ccxxi.

¶ Vespasianus mittit Traianũ in aphata ciuitatẽ congrediẽtur cũ illis tandem superat ciuitatem omnesq; præter infantes occidit. cap.xviii.car.ccxxi.

¶ Ad ſamaritas cerealis mittit a Veſpaſiano: quia eos pronos ad tumultū uidebat: inopia quæ quidam moriebant: quidā ad romanos confugiebant: reliquos uero oēs nequiens perſuaſione placare occidit: erant aūt undecim milia & ſexcenti. cap.xix.car.ccxxi.

¶ Ageres ſuper altitudinē murorum iotapatenis effertur: quidam ad Veſpaſianum uenit profugus ex ciuitate: nuncians paucitatem ciuium & facilitatem capiendi: Veſpaſianus exercitum parat nocte hora qua ille docuerat ciuitatem aggrediuntur: & cuſtodes occidunt: ciuitatem igrediunt: quidam uero ne oppeterent per romanos ſe ipſos interfecerunt: tandē Veſpaſianus incendi fecit ciuitatem uniuerſam. cap.xx.car.ccxxi.

¶ Ioſephus ne a romanis inueniretur in puteū ſe demiſit lapidēq; ſupra impoſuit ne uideret: nocte exibat perſcrutans ſi poſſet euadere: indicatur p quandā mulierem mittit ad eum cum fide de uenia: timebat uero Ioſephus in ſomnis ſimulachra ei apparent deprecatur deū. in manus romanoꝝ ſe cōmittit: habita prius oratione ad ſocios. cap.xxi.car.ccxxii.

¶ Ioſephus dehortat ſuos a cæde: nequiens reuocare a propoſito: oēs ſe ipſos interfecerūt: ducit Ioſephus ad Veſpaſianū iubet Veſpaſianus eum cuſtodiri ad Neronē mitteret: Ioſephus alloquit Veſpaſianum ſeorſum cū filio uespaſiani eūq; dominum & regem orbis prædicit: Veſpaſianus eū liberat muneribuſq; uariis eum donat. cap.xxii.car.ccxxii.

¶ Veſpaſianus in ptolomaida reuertit multi clamant de excidio Ioſephi ipſe nihil reſpondebat: legiones duas mittit hyematū cæſaream: quaſdam ſcitopolim. cap.xxiii.car.ccxxiii.

¶ Quidam ex iudæis q fugerant collectis in tyoppa: fabricatis piratis nauibus inuiū faciebant pelagus illaq; partium: Veſpaſianus uero illuc applicans: tum per romanos tum p uentos q illoꝝ naues in ſcopulos cōpellebant: quatuor milia & ducenta cadauera inucta ſunt. Ciuitatē incendūt dimittitq; Veſpaſianus equites qui loca tuerentur. cap.xxiiii.car.ccxxiii.

¶ Audita captiuitate tyotapate ab hyeroſolimis: maximus eos inuaſit dolor: audito q; Ioſephus eſſet cū romanis ira in eū cōcitabant ita ut in romanos ſæuius icitarent. cap.xxv.car.ccxxiii.

¶ Veſpaſianus ad agrippam proficiſcit: audit tyberiada & taricheas rebellare: iratus mittit filiū ſuum illuc: appropinquantes ciuitati quidam ex ſenioribus ad Veſpaſiani pedes ſuppliciter accedunt is uero eis indulxit. cap.xxvi.car.ccxxiii.

¶ Veſpaſianus præmittit traianum in arcem an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum liberatorem ac benemeritum proclamant: poſt ad taricheas proficiſcitur: caſtra ponit: ſuperatis illis: ad nauale bellum ſe contulerunt. cap.xxvii.car.ccxxiii.

¶ Congregata multitudine prope ciuitatē in planitiæ uidens Veſpaſianus filium ſuū mittit: ipſe uero patri nunciauit dicens opus eſſe pluribus auxiliis: ſuos deinde hortatur. eoꝝ genus & aium reminiſcens ut ſtrenue ſint dimicaturi: Veſpaſianus mittit auxilia: gentē aggrediuntur: oēs fugant oppidū occupant: cunctos occidunt præter indigenas. cap.xxviii.car.ccxxiii.

¶ Letatur Veſpaſianus audita uictoria filii: poſt aduerſus eos qui ad lacum deſcenderant rates fabricari iuſſit. cap.xxix.car.ccxxiiii.

¶ Declaratur natura lacus: & ubertas & regꝝ aeris & uicinoꝝ locoꝝ. cap.xxx.car.ccxxiiii.

¶ Fabricatis ratibus inſequit illos per lacum Veſpaſianus: nemine remanente occiſi ſunt. paucis poſt diebus intollerabilis fetor ex cadaueribus in terrā amari cōpulſis inſurrexit: ut nō ſolū uictis ſed romanis miſerabilis fuerit: totūq; aerem corrupit. cap.xxxi.car.ccxxv.

¶ Reſidet Veſpaſianus p tribunali apud Tarichea quidq; de ſupſtitibus fiendū ſit deliberat: tandem quoſdā occidit: quoſdam donat: quoſdā uendit. cap.xxxii.car.ccxxv.

¶ Incipit Liber quartus.

¶ Exciſis iotapatis reliqui iudæi ſe dederūt romanis præter quædā caſtella & ciuitates: quaq; noſa ponunt & eaq; conditio lacum quendā gamala occupant intrantes romani: domos hoſtium tecta oſa circūdant: ex quo multi romani mortui recederēq; coacti ſunt. Cap.i.Car.ccxxv.

¶ Veſpaſianus cū paucis relinquit: his uero oppugnantibus reſiſtit uidentes eius aium: quaſi diuinū reputantes impetū remittunt ipſe uero exiit caſtrum. cap.ii.car.ccxxv.

¶ Veſpaſianus ad romanos ueniens uiſis aduerſis caſibus romanos conſolat: hortaturq; ad ulciſcēdos hoſtes gamalenſes quantū profunt reſiſtunt. cap.iii.car.ccxxvi.

¶ Veſpaſianus quoſdā q berium monte occupauerāt inuadit ad eos mittit. placidū q eos hortetur ad pacē: ſed illis renitentibus: placidus congredit: fingens fugā: aduerſus illos reuertit multos occidit: multi confugiūt hyeroſolimā: reliqui montē placido tradunt. cap.iiii.car.ccxxvi.

¶ In gamala tres milites nocte turrim effodiunt: decidit turris magno ſonitu: omnes perturbati fugiebant quos romani trucidabant: titus urbem inuadit: occidit multos: multi in arcē cōfugiūt: ita ut cruor effuſus totum oppidū diluat. cap.v.car.ccxxvi.

¶ Veſpaſianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant q ſupererant: eos

capit:ſed quinq; milia ex his de uertice ſe præcipitarunt:per romanos quatuor miſſia perempta:ſo lum duæ mulieres ſalue facte ſunt. cap.vi.car.ccxxvi.

¶ Mittitur Titus ad giſcala oppidum gallyleæ quod reſtabat indomitum:Veſpaſianus ad recreã dos alios Cæſaream regreditur: quia reſtabat modo hyeroſolimis occupanda : hos hortatur ut ſe dedant ſine armis:appropinquant portis:illi apertis ianuis clamant ipſum liberatorem:munit oppidum ſicq; tota galylea liberata eſt. cap.vii.car.ccxxvi.

¶ Ex aduentu Ioannis in Hyeroſolimam totus populus effuſus percunctatur quid agant romani:ſignificato excidio giſcalis:timor eos inuadit immenſus: hortatur loãnes Hyeroſolimas ad bellum:ſenes timebant excidium urbis ex hac re: oriuntur multæ prædationes & latrocinia in urbe contra multos fingebantur uaria in eoꝝ perniciem:phana conculcantur:fitq; maxima controuerſia aduerſus iſtos:fit bellum inter hos inuaſores & populum:horum cauſa erat Ioannes qui ſimulabat amorem:res tamen & conſilia populi aliis nocte apperiebat hic iurat fidem amicitiam:fit legatus populi ad Zelotas. cap.viii.car.ccxxvii.

¶ Mittunt nuncii ad idumeos p auxiliis petendis : eo q; annanus uellet romanos introducere: Ieſus increpat idumeos & eos q eos aduocarũt tanq; latrones q ciuitatẽ quottidie diſſipãt: hortatuſq; eos ut nil acturi ſint:uel iudicẽt q̃tũ ſint factioſi hoſtes uel recedãt. cap.ix.car.ccxxix.

¶ Symon unus ex idumeis indignatus reſpondet iratus cõtra ieſum & põtifices: acuſans eos p ditores cõtra illos q eos uocauerit:dicitq; aduerſus illos ituros. cap.x.car.ccxxix.

¶ Idumei nocte dolo zelotaꝝ apertis portis cuſtodibus dormientibus intrant interficiũtur cuſtodes:inſurgit populus idumei eadẽ nocte octo milia qngẽtos interfecerunt:interficiunt pontifices:quærit Ieſus cũ annano q interficiunt oĩbus inſepultis. cap.xi.car.ccxxix.

¶ Incipit Liber quintus.

¶ Quærunt idumei per ciuitatem quot inueniunt totidem interficiũt Zachariam accuſant: iudices uero ferunt pro eo ſententiam:indignant idumei cõtra iudæos:interficitur Zacharias:expelluntur iudices:idumei recedunt:creſcit Zelotarum inſolẽtia cunctoſq; uel falſis criminationibus uel dolis aliis occidunt. Cap.i.Car.ccxxx.

¶ Romani oẽs præſertim duces Veſpaſianũ incitant ad expugnandã ciuitatẽ:ipſe noluit ducẽs eſſe melius q; ſic ipſi inter ſe diſcordes paulatim conſumentur. cap.ii.car.ccxxxi.

¶ Acquieſcunt oẽs dictis Veſpaſiani:multiq; ad romanos confugiunt & ſolum his licebat q ſoluebant:uolentes fugere ad romanos. cap.iii.car.ccxxxi.

¶ Ioannes quærit aliis præeſſe ducens ſibi dedecus eſſe ſibi parem:multiq; eum metu multi gratia conſequebantur. cap.iiii.car.ccxxxi.

¶ Inuadũt ſiccarii oppidum quoddam munitiſſimum apud Hyeroſolimam die azimorum quãdo iudæi celebrant feſta pro redemptione eoꝝ ab ægyptiis:interficiunt quot inueniunt: uicos & oẽs partes conuicinas depopulantur. cap.v.car.ccxxxi.

¶ Nunciant hæc Veſpaſiano a tranſſugis q buſdam clam.n. qdam ad romanos confugiebant q hortabant Veſpaſianũ ut ferret opem ciuitati:accedit prope Hyeroſolimã: ingrediũt gadarã clam legati ad eum mittunt:occiditur doloſus ab aliis inimicis. cap.vi.car.ccxxxi.

¶ Iubet Veſpaſianus placido ut inſequatur eos qui ex gadaris fugerant: aduerſus quem illi cum quibuſdam ubi ſe receperint proſiliunt qui capta oportunitate a placido interimuntur :eoſq; ad iordanem inſequitur:coacti autem congredi placidus omnes occidit:quidam in iordanem ſe proiciunt conuicinoſq; uicos inuadit. cap.vii.car.ccxxxii.

¶ Nunciatur Veſpaſiano q; gallicia motus quoſdam fecerat:ipſe magis incitatur ad bellũ: multa loca capit: reſtaurat quæ deſtruxerat bello: munit loca omnia militibus: narratur q̃ nobilis ſit regio hierico. cap.viii.car.ccxxxii.

¶ Deſcribit natura aſphaltidis lacus:quẽ Veſpaſianus uoluit uidere. cap.ix.car.ccxxxii.

¶ Veſpaſianus collocat præſidia apud hyerico:mittit quoſdam hii ciuitatem capiũt:mille iuuenes interficit:omnia dabantur flammis. cap.x.car.ccxxxiii.

¶ Nunciat Veſpaſiano paranti proficiſci Hyeroſolimã q; mortuus ſit Nero: quõ etiam galyleæ ſit creatus impator:& qdam alii poſt eũ & de eoꝝ diſcordia. cap.xi.car.ccxxxiii.

¶ Veſpaſianus expectat quid galba ad eum de rebus bellicis agendis ſcribat:mittit filium ſuum Titum:nauigat rex agrippa ad galbã:nunciatur in acara q; galba ſit iterfectus & Otho ſit creatus: Agrippa ſtatuit romam pergere : Titus ad patrem nauigat Veſpaſianus cum Tito ſuſpenſi bellum negligunt. cap.xii.car.ccxxxiii.

¶ In Hyeroſolima exoritur nouum bellum per Symonem Gioræ filium: Symon cum Zelotis congreditur:multos occidit cum idumeis etiam pugnat:Iacobus quidã perdere idumeos cogitat: idumeam capit Symon totam regionem depopulatur:capitur uxor Symonis a Zelotis:perterriti

timore remittunt ei mulierem suam. cap.xiii.car.ccxxxiii.

¶ Præter bellum in iudæa:in italia ciuile bellum fiebat: perempto galba: Otho imperator creatur:cum Vitellio pugnat:audita victoria semetipsum Otho occidit;qui biduum & res menses imperium tenuit. cap.xiiii.car.ccxxxiiii.

¶ Vespasianus partes duas idumeæ capit alterā etiam ciuitatē capit oēs interimit : Symō quoq; idumeæ reliquias prosequit:Ioannes intus multas p̄dationes p̄mittebat galyleis:uescebant libidine:certant adinuicē Zelotæ cū Ioanne:& Symon cū illis. cap.xv.car.ccxxxiiii.

¶ Deliberant Symonē introducere & Ioannē expellere:Symon loca oia ciuitatis inuadebat:congreditur cū illis qui eum receperunt. cap.xvi.car.ccxxxiiii.

¶ Bella fiūt i Italia p Vitelliū & suos milites:audiēs hæc Vespasianus q̄ uitellius priceps sit factus indignat:milites Vespasianū hortant ut romā accedat:eo q̄ ipsum populus iperatoré cōstituet;renuit ipse:ipsi cogūt uelle iperiū:cogitat quō rem efficere possit. cap.xvii.car.ccxxxiiii.

¶ Describitur qualitas portus alexandrini mittit Vespasianus ad Tyberium ad Alexandrum ut esset sibi adiumento fama est q̄ Vespasianus sit imperator:q̄si omnes ad eum accedunt congratulantes & subiciētes se eius imperio:recordatus Vespasianus quod Iosephus prædixerat: liberari iubet eum euinculis. cap.xviii.car.ccxxxv.

¶ Vespasianus mittit mutianū in Italiam:geritur bellū cum cecinio ab antonio:cecinius uidens exercitū Antonii cogitat de proditione:ad ipsum mittit si uolunt occidere cecinam: certat:supat exercitus uitellii:Antonius in urbem ueniens cū Sabino capitolium nocte occupat : Vitellius cū suis militibus eos inuadit:superat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus euadit: Vitellius iugulatur a populo. cap.xix.car.ccxxxv.

¶ Munitianus urbem ingreditur cum exercitu amoniū cum aliis subleuat : occidit multos qui consenserant cū Vitellio domitianus filius Vespasiani: rector efficitur populus Vespasianum clamat imperatorē:ad Vespasianū qui alexandriā iam applicauerat,ueniunt legati:intendit animum Vespasianus in reliquias iudeæ:Titū mittit ad Hyerosolimam. cap.xx.car.ccxxxv.

¶ Incipit Liber sextus.

¶ Tito existente adhuc apud Alexandriā hyerosolimis orit tripharia seditio zelotaꝝ Symōis & Ioānis:inter eos cōgrediunt:ita ut tēplū uniuersum inūdaret sanguine. Cap.i.Car.ccxxxvi.

¶ Describit discordia q̄ inter eos fuit & scelera q̄ inter eos cōmittebant: post q̄liter oēs q̄si romanos expectabāt:post quō Titus misit diuersas legiones i Hyerosolimā. cap.ii.car.ccxxxvi.

¶ Describitur ordo Titi & militum & oium aliorꝝ in eundo Hyerosolimā: peruenit susnā opidum quod Vespasianus cœperat:ciuitatē tentat adire: tandē coactus est si uoluit euadere irruere in hostes:ad suos saluum se recepit. cap.iii.car.ccxxxvi.

¶ Titus ciuitati nocte appropinquat : castra ponit in monte elacō dicto:exeunt iudæi: in legionem decimam irruunt fugantq; romanos;nūtiatur Tito: fert auxilium: dimicatur utrinq;: Titus tandem legionem liberat. cap.iiii.car.ccxxxvii.

¶ Remissio aliq̄tisp bello orit discordia iter eos:in duas ptes seditio remanet: Titus ad ciuitatē electos milites mittit:explanare fecit oia ita ut repletū sit qcqd cauū erat. cap.v.car.ccxxxvii.

¶ Iudæi romanos quærunt decipere instituunt quosdam qui pacem simulant : romanosq; uelle introducere:Titus noluit quia suspecta erat ei talis inuitatio. cap.vi.car.ccxxxvii.

¶ Quidā ex romanis ad urbē usq; accedentes eo q̄ crediderūt illis: interficiunt: multi feriunt: unde iascitur multū Titus pp inobedientiā eoꝝ eisq; arguit. cap.vii.car.ccxxxvii.

¶ Intercedūt cōmilitōes p illis apud Titū;admonēs eos indulget illis:cogitat ulcisci iudæos:castra ponit ppe ciuitatē:ordinat legiōes circa ciuitatē: describit situs ciuitatis & tēpli p Salomonē ædificati:& quō distinguebat secūdū loca sacerdotū & uiroꝝ & mulieꝝ. cap.viii.car.ccxxxviii.

¶ Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi: eorum quæ continebātur in eo: quæ adiuersis fuerunt constituta. cap.ix.car.ccxxxix.

¶ Quō Symon & Ioannes dissidebant: & eos diuisa ciuitas sequebat: & quō unusquisq; partem ciuitatis seorsum tenebat:Titus quærit qua parte ciuitatē sit impressurus:constituit agere tripartitum exercitū circa ciuitatem: cogitant iudæi coīcordari aduersus Titum & romanos ꝙcunq; in unū corpus exeunt iudæi aduersus romanos fugantur in ciuitatē quidam unus iudæoꝝ capit: sagitta demissa occidit inde iudæis luctus maximus oritur. cap.x.car.ccxl.

¶ Concutitur timore exercitus romanorum eo q̄ turris quædam lapsa sit nocte:& propter maximum sonitum timuerunt romani: credentes hostes castra inuasisse: percutiunt muros illis machinis murūq; uicinorum frangunt. cap.xi.car.ccxl.

¶ Ingrediuntur romani ea porta qua murus fractus erat : dimicatur postea unde iudæi audacia resistebant:romani uero belli peruia uincebant. cap.xii.car.ccxli.

Iudæi ſperant ſalutem: romani uictoriam : unde ex iudæis quis fuiſſet promptior ad periadū is primus erat ex romanis uero:qui fortē ſe p̄ferebat:qa titus ſemp aderat. cap.xiii.car.ccxli.

Quidam Longinus in medios hoſtes irruit: duobuſq; interfectis ex mediis hoſtibus ad ſuos reuertitur. cap.xiiii.car.ccxli.

Caſtor qdam ex iudæis ſimulat uelle inire fedus cū tito ut aliquantulū cōquieſcat:ut Symon interim cōſulat de rebus occurrētibus:fingitq; quoſdā ſocios uelle pacē:quoſdā nō:accēſus his titus uehemētius utebat arietibus:diruptoq; muro cū militibus ingreditur. cap.xv.car.ccxli.

Ingreſſo tito:iudæi circūcludunt romanos:multoſq; ex eis occidūt & niſi titus ferret opē: uix euaſiſſent:ad ultimū murū ſunt expulſi Titus iterū aggredit: ad illum murū irruit: totamq; partē illam dirimit præſidia ponit munit turres & loca:alia parte ciuitatē aggredit:eoſq; hortat ut uellent ſaluari & Ioſephus oratione patria:idem eos hortabatur. cap.xvi.car.ccxli.

Ioſephus circuit ciuitatē ea pte qua poſſit audiri facilius iudæoſq; orat ne uelint romanis reſiſtere:perſuadetq; pluribus uerbis:illi uero conuitiis eū afficiunt. cap.xvii.car.ccxlii.

Ioſephus clamat aduerſus iudæos adducens diuerſa exēpla maiorū:ut uelint reddere deūq; eis aduerſum eſſe:propterea amplius ne uelint reſiſtere. cap.xviii.car.ccxlii.

Clamante Ioſepho cum lachrymis ut uellent ſedare non flex erunt animos ſeditioſi: ſed diu p̄ ſiſtunt:ita ut cogerentur fame perire : Tantam famem perpeſſi ſunt ut matres ex filiorū ore cibū raperent: ſeditioſi illi domos ui irruebāt ut cibum caperent: ſumma miſeria & ſumma crudelitas deſcribitur Symonis & Ioannis. cap.xix.car.ccxliii.

Multi propter famem ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi inciſis manibus ad Symonem & Ioannem mittebantur , Tito acclamante.ne tantam uellent pati miſeriā:ipſi conuitiis Tito & patri eius maledicebant. cap.xx.car.ccxliii.

Antiochus æpiphanes cū macedonibus:admiratē romanos q; muros nō adeāt:ipſe cū ſuis muros adiit multi ex his fugiūt & multi interficiunt:poſt a tito ageres fiunt:ad motis ad muros Symon foſſa intus facta ſubmiſſo igne ageres ruūt:& incēdunt:Symonq; cū multis aliis proficiſcē ī machinas illas:ealq; incēdūt:cū romanis cōgrediunt:ita ut nō diiudicari poſſit amicus ab inimico:qdāq; ex rōanis corruptis machinis deſpabāt ciuitatē captū iri. cap.xxi.car.ccxliii.

Conſulit duces Titus qd faciendū:an aggredi muros debeant an aggeres ſtruendi: aūt permittendū q; ipſi fame coacti ciuitatē ſint tradituri:an circūdāda ſit ciuitas ne exitū habeāt:ſicq; dicit Titus opus non paruū ſed inextricabile romanos eſſe facturos. cap.xxii.car.ccxliiii.

Exhortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera diſtribui:murūq; circa ciuitatem cum caſtellis.ii.per ſuos cōſtrui fecit mira celeritatis:nocteq; quilibet ſuo ordine ac uigilia explorabat:uigileſq; ſomnos inter ſe ſotiebantur. cap.xxiii.car.ccxliiii.

Ablata facultate exeundi fame omnes moriebantur:unus alium mori intuebatur:non erat facultas ſepeliendi: latrones uero ex mortuis eſſe ueſtes riſu expoliabant : multi ex muris in foſſas proiciebantur:quæ uidens Titus ingemuit. cap.xxiiii.car.ccxliiii.

Romani uidentes ſeditioſos fame cruciari letantur:copiam maximam frumenti iudæis oſtendendo ad maiorem dolorem:Titus etiam aggeres inchoabat ut uideret ſi uellent tradere ciuitatē miſeratus eorum calamitatem:ſeditioſi uero non placabantur. cap.xxv.car.ccxlv.

Symon mathiam cuius ciuitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis ſuis : corpora ſepelliri prohibuit:alios etiam nobiles occidi fecit. cap.xxvi.car.ccxlv.

Quidam ex iudæis qui cuſtodiebat turrim a Symone ſibi traditam:uidens tantam crudelitatem humano conſilio cum quibuſdam ex turri romanis ſignum dedit ſe traditurum turrim: illi non credentes:cognito hoc a Symone illū ex turri in foſſas proiecit:uidens hæc titus:& Ioſephus ſaxo capite percutitur letantur iudæi credentes eum mortuū eſſe:reſipiuit Ioſephus uulnere:quo cognito ſeditioſos ſtupor inuadit:multi ad romanos profugiūt:multi ex profugis ab affirus ucntribus apertis occiduntur:eo q; aurum ex uentre eorum per ſimum uentris exire cognouiſſent : Titus uero hac iniuſtitia cognita omnes interfeciſſet niſi eſſet maxima multitudo noxiorum: increpat milites Titus:ſed occulte multi occidebantur ob inſaniam propter hoc pauci ad romanos amplius fugiebant. cap.xxvii.car.ccxlv.

Ioannes ad ſacrilegium ſe cōuertit:Aninus ad Titum fugit:narrat maximum numerum mortuoꝝ fame:ex eo q; caſtra poſuit:coactoſq; ſtercore uti pro cibo. cap.xxviii.car.ccxlv.

Incipit Liber ſeptimus.

Aggeres ſtruuntur a romanis:quærunt iudæi incendere:cū autem nequiſſent:admouēt romani aggeres certatur utrinq;:murus labitur ea parte qua Ioannes ſuffodierat pro incēdendis aggeribus:moxq; alium murum ſtruit quem nemo audebat aſcendere eo q; qui prius tentaſſet certiſſimum exitium tentaſſet. Cap.i.Car.ccxlvi.

¶ Hortatur Titus milites suos ad ascendendum murum: facta exhortatione Sabinus quidam strus se optulit ascensurum: susceptaq; asta cum .xi. murum ascendit: hostes in fugam uertit ipse ue ro sagittis obrutus cecidit. cap. ii. car. ccxlvi.

¶ Quidam ex custodibus ageꝫ Antoniā accedunt primos custodes occidūt: facto signo p buccinā cæteri fugierūt. Titus audito signo armat exercitū: pugnaf ex utraq; parte ad septimā noctis horam: q; romanis uisum est satis pro tunc Antoniam obtinere. cap. iii. car. ccxlvii.

¶ Iulianus quidam uidens romanos superari armatus irruit in hostes & ad templum usq; fugauit cūq; non haberet auxilium multis interfectis diu resistēs obiit. Iudæi romanos in Antoniam recluserunt. cap. iiii. car. ccxlvii.

¶ Titus mittit ad Ioannem si uelit congredi & si uelit sacra intermissa celebrari per electos iudæos: consulit Iosephum Titus: hebraico sermone scripsit mandata Iosephus pro Cæsare ad Ioannem: hortatur ut sedat: exēpla inducens sed magis irritant in eum ac capere quærunt: multi ex iudæis ad romanos fugiunt quos a romanis occisos iudæi dixerunt ne plures ad eos confugerent: Romani uero eos populo ostendebant propterea multi fugierunt. cap. v. car. ccxlvii.

¶ Increpat eos Titus q templum polluerint: polliceturq; non passurum romanos templum esse polluturos. cap. vi. car. ccxlviii.

¶ Iosephus referebat dicta principis iudæis qui magis eleuabantur in superbiam: statuit iterum Titus bellum gerere contra iudæos ipso remanente in Antonia. exercitum misit in iudæos: Certaturq; a nona noctis hora: usq; ad quintam diei Tito spectante ab antonia: multi ex iudæis fortiter multi ex romanis fortissime bellum gesserunt. cap. vii. car. ccxlviii.

¶ Septimo die reliq manus romanoꝝ submersis antoniæ fundamētis uiā fecerūt latā ad tēplū: admouēt aggeres ad angulū tēpli: qdā cōgregati pp famē: impetū fecerūt cōtra romanos: cognito ipetu eoꝝ p rōanos dimicatū est undiq; fortiter: in uallē quādā coacti sunt iudæi: capit qdā q ductus ad Titū interficit: curatq; Titus ut aggeres mature cōstruant. cap. viii. car. ccxlviii.

¶ Porticus tēpli incendit. abrumpunt romani ad uiginti fere cubitos ex muro: imittuntq; ignē sanctis: hisdem diebus quidā ex iudæis de romanis inuitat quis uelit certare: diuq; nemine uolente: quidā ex romanis exosus illius audaciā cum illo certat & occidit: romanosq; deridēt: ex romanis quidam eum sagitta transfixit: clamor excitatur maximus. cap. ix. car. ccxlviii.

¶ Iudæi iplent lignis ariolis summitatē tēpli. fingunt fugā ex romanis multi ascendentes tēplū: submisso igne p iudæos succēsi sunt; Titus eos miseretur: morientibus satis erat remedii q; Titus dolebat: iudæi uero qdam in porticu existentes obsessi oēs ceciderunt. cap. x. car. ccxlviii.

¶ Iuuenis romanus quidam qui euaserat incendium: oratur a iudæis ut ad eos descendat: ne militiæ romanæ tantum dedecus faciat sublato ense seipsum interfecit: incenditurq; porticus ea parte quæ ad orientalem protendit: Moriebantur multi fame ita ut fœnum calciamēta corigias coacti sint comedere iudæi. cap. xi. car. ccxlix.

¶ Maxima multitudo erat eorum qui fame per ciuitatem peribāt: qui inter sē erant amicissimi propter cibum: si quem inuenissent: ad manus ueniebant: si quis moriebatur alii scrutabantur si quid cibi in sinu habebat: patiebātur ea comedere quæ ne sordidissimum aliquod animalium comedisset: multaq; huiusmodi describuntur. cap. xii. car. ccxlix.

¶ Mulier quædam Maria nomine cum sublata fuissent sibi omnia per seditiosos filiū suum fame comedit: cogitur ostendere latronibus quid parauerat pro cibo: cognito scelere tanto eos horror quidam inuasit uehementissimus: nunciatur Tito tanta calamitas: qui deum placare cœpit dicens se uoluisse obliuisci iniurias eorum: sed illi noluerunt pollicetur q; tantum scelus non pmittet impunitum. cap. xiii. car. ccxlix.

¶ Admouere iubet aggeres cum ariete muris: nihil proficientes cum scalis tentant ascēdere: unde multa cædes facta est ex romanis: iratus Titus ignem portis subici fecit crescente igne cōsulit proceres suos de templo: quidam suadent ruinam templi: quidam ut seruetur: iubet restinguere ignem interim pugnatur: uidens Titus cum militibus electis iudæos profugat: in templum concludit omnes succendereq; templum parat. cap. xiiii. car. ccxlix.

¶ Quidam ex militibus romanorum ignem portat ad templum: succenditur templum: hoc audito Titus iubet extingui sed pro nimio clamore & quia multi simulabant audire eius præcepta & prohibitionem ipso inuito exuritur templum. cap. xv. car. ccl.

¶ Templum incenditur mense & die mensis conformi incendio templi babylonis: in ipsa incensione etiam multæ cædes etiam fiebat deprehensorum: nec erat discretio puerorum nec mulieꝝ cuiusq; ætatis: clamor ingentissimus fiebat: duo in ignem se proiecerunt incendūt romani diuersas porticus & loca ubi iudæi res suas ac pecunias deposuerant: quidam pseudo prophetæ persuaserat populo ut expectaret dei auxilium. cap. xvi. car. ccl.

¶ Quædam prodigia quæ supervenerant iudæis describunt: quæ in eorum fortunā & auxiliū interpretabantur: quidam uero sapientes hæc esse ruine prodigia iudicabant. cap. xvii. car. ccl.

DE BELLO IVDAICO TABVLA

¶ In sacris libris erat q̄ cum templum quadratum redigeretur q̄ ciuitas erat destruēda. hi uero incitabantur ad p̄lium dicentes propter dictum quoddam ambiguum inuentum. s. q̄ eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terre habiturus imperium: ex hoc dicto decepti sunt qua si proprium eorum iudicantes dictum conuenire. cap.xviii.car.ccli.

¶ Romani Titum imperatorem declarant in templo: Iudæi prouocant Titum ad colloquium: ipse naturali humanitate eos recipit: alloquiturq̄ eos increpādo: tādem in diligendo eos si uelint in pace uiuere nolluerunt: ipse cognita eorum nequitia eos militibus fieri p̄dam tradidit interim ignis progrediebatur: quidam supplicant ut eis fidem Cæsar dat: suscipit ipse in custodiaq̄ eos reclusos tenet. cap.xix.car.cclı.

¶ Seditiosi in domum regiam confugiunt: romanos pellunt: multi occiduntur ex populatibus: Titus uero militem quēdam quia uiuus captus est ad ipsum rediēs ex acie pepulit: quod grauius fuit illi morte. cap.xx.car.cclii.

¶ Romani conuersis latronibus in fugam: omnia igni tradidere: illi uero in superiorem ciuitatē recedebant: letantes q̄ nil essent relicturi hostibus & alacri uultu mortem expectabāt: illi undiq̄ per ciuitatem capiebantur: mortuiq̄ canibus proiciebātur: spes quibusdam erat in cloacis latere: & ignis latitantes cremabat: & qui descendebant necabantur. cap.xxi.car.cclii.

Cæsar prospiciens ciuitatem superiorem nō posse capi sine aggeribus distribuit milites operibus ad occidentalem partem: legiones munit hisdem diebus idumei mittunt ad Titum q̄ ad eum uolunt confugere remittit legatos pollicens pacem: Symon hoc intellecto quosdam occidit: quosdā recludit: multitudo tamen maxima fugit. cap.xxii.car.cclii.

¶ Quidam sacerdotum promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga recessit: multaq̄ uaria pulcherrima donaria dedit. cap.xxiii.car.cclii.

¶ Perfectis aggeribus machinas romani admouent: multi desperantes in iloachas demittūt: quidam in aeram confugiunt quidā romanos applicantes arietes ad muros ulciscuntur: Tyranni priuati spe: sponte descenderūt de turribus: iudæi ad siloā confugiunt: a custodibus recluduntur: romani in muris signa ponunt: ingredit Titus admiratur q̄ tantas munitiones tyrāni deseruissent: admirata altitudine & compagine lapidum præficit Frontoné custodiæ illorum: multos in ægyptum mittit: multos uendidit multos etiam bestiis deuorandos tradidit. cap.xxiiii.car.cclii.

¶ Captiuorum numerus per omne tempus obsidionis numeratus fuit decies centena milia: loā nes sempiternis uinculis seruatur. Symon uero seruatur triumpho. cap.xxv.car.ccliii.

¶ Capitur Hyerosolima secūdo anno principatus Vespasiani die octauo mensis septembris: prius quinquies capta fuerat: Conditor primus eius fuit chanā: qui iustus fuit appellatus: Cæsar iussit ut turres & pars quædam ciuitatis pro custodibus remanerent: reliquum explanarunt: laudat Cæsar exercitum suum eiq̄ gratias agit de eorum uirtute & fortitudine: & pro gestis rebus dona largitur & coronas & p̄mia multa singulis. cap.xxvi.car.ccliii.

¶ Cæsar donatis omnibus secundum eorum merita: ad sacrificia se conuertit deinde ad Cæsaream maritimam descendit repositq̄ in ea multitudinem manubiarum captiuosq̄ seruat: quia hyemis tempus prohibebat in Italiam nauigare. cap.xxvii.car.ccliii.

¶ Eo tempore quo Titus Cæsar Hyerosolimis commoratur obsidionis causa Rhodum transmeat Titus ex cæsarea maritima reuersus: aduenit i cæsaream Philippi celebrat ibi omnia spectaculorum genera. cap.xxviii.car.ccliii.

¶ Inuenit cæsar Symonem gorgiæ filium: & quomodo captus sit declaratur seruatur pro-trium pho: quod Romæ est facturus cæsar. cap.xxix.car.ccliii.

¶ Cæsar inuenit multos iudæos apud Antiochiam inuidus Antiochus irruit multiq̄ cremantur ex his. cap.xxx.car.ccliiii.

¶ Declarat noua calamitas quæ accidit iudæis: accusant iudæi ab Antiocho q̄ cremassent quadrātū forū cū multis aliis: cognoscunt nō fuisse i culpa p̄ legatū uespasiani. cap.xxxi.car.ccliiii.

¶ Accipit Cæsar litteras a patre q̄ desiderabilis ipse peruenit Romam & quo honore sit susceptus describitur. cap.xxxii.car.ccliiii.

¶ Describitur defectio germanorum facta tempore quo Vespasianus erat in alexandria: qui credebant se posse liberari a dictione romanorum: his auditis a Domitiano exercitus tendebat: tunc germani se sponte subdiderunt. cap.xxxiii.car.ccliiii.

¶ Scythæ conueniunt cū germanis in defectione: tranigressi flumen histrū multos ex romanis interquos Pompeiū Agrippā occiderunt: Vespasianus hoc audito rubeū gallū mittit q̄ multos occidit alii domū cōfugere: muniunt loca ne barbaris āplius det locus talia faciēdi. ca.xxxiiii.car.cclv.

¶ Titus reuersus ex beriti spectacula per ciuitates syriæ celebrabat: antiochenses expectant cum summo desiderio: petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur: ad alias petitiones se conuenerūt: Titus inde hyerosolimam proficiscitur: miseraturq̄ calamitatem ciuitatis curatq̄ captiuos in italiam asportari: cupiens eos triumpho præterducere. cap.xxxv.car.cclv.

¶ Venienti Tito romam pater cum tota ciuitate obuiam prodiit: ordinatur triumphus cõmunis:& pompa triumphi declaratur:& modus exeundi in triumphum:quo ordine quæcũq; sint distributa & ostensa parantur conuiuia ab omnibus per totam ciuitatem: dieſq; gratulationis celebratur:cum spe finis malorum ciuilium:& fœlicitatis principum. cap.xxxvi.car.cclv.

¶ Vespasianus peractis triumphis decernit ædificari tẽplum paci:donatq; templum muneribus pigmentoq; operibus oia quæ fuerant iudæoq; in eodẽ templo reposuit. cap.xxxvii.car.cclvi.

¶ Locilius bassus in iudæam legatus mittitur:statuit bellum inferre macheruntis:describit Herodion fortitudo:& situs inaccessibilis:ab Herode hoc castellum munitũ est: nascitur in eius uallе herba quædam mirabilis uirtutis:sunt balnea amenissima:castellũ Locilius accipit: multos occidit:qui castellum tradiderunt dimisit. cap.xxxviii.car.cclvi.

¶ Ad saltum qui appellatur Iarden ducit exercitum Locilius:militibus cingit:bellum committitur:nullus ex iudæis euasit:Iudas dux eorum cloacis latenter effugit. cap.xxxix.car.cclvi.

¶ Scribit Cæsar ad Liberium procuratorem ut iudæam uendat iussitq; singulis annis q; iudæi omnes binas dragmas in capitolium ferrent. cap.xl.car.cclvi.

¶ Accusatur Antiochus apud Cæsarem a Cestennio peto:q; deficeret a romanis:mittit Vespasianus ut qd uideatur peto efficiat': Capit' Antiochus post longã pugnam cũ filiis suis:ducit' Romã uinctus: Audiens Cæsar ligatũ Antiochum iubet uincula auferri.filii cogitant conciliaturos patrẽ Cæsari:ueniunt Romã:cum patre aduecto ex lacedæmone ibi manserunt. cap.xli.car.cclvii.

¶ Scythæ his tpibus cogitant medicã terram inuadere:colloquuntur cum hyrcanoq; rege: adhibito aditu fines omnes populantur:ad Armeniam usq; peruenere. cap.xlii.car.cclvii.

¶ Mortuo Basso Flauius siluius in administratione succedit: Castellum quoddam adhuc rebelle supereſſe uidens mouit militem aduersus illud:princeps castelli erat Eleazarus cuius mores describuntur:& sociorum eius. cap.xliii.car.cclvii.

¶ Flauius siluius aduersus Eleazarum uenit: castellum cingit licet difficillimus adeunt accessus fuerat:per duo loca poterant accedere homines:declarat' difficultas accessus: admouet machinas per unam uiam:fabricat arietem cum quo murum percutit:ignem ad muros ponit:letiq; romani custodiunt ne quis eorum ex castro fugeret. cap.xliiii.car.cclvii.

¶ Eleazarus uidens non posse euadere manus romanorum hortatur ut omnes combusta urbe seipsos interficiant magis q̃ seruituti subiciantur:quibusdam placuit : quidam uero molliores lachrymabantur:reiterat exhortationem Eleazarus præponens immortalitatem animæ:pulchrius esse pulchræ mori q̃ turpiter uiuere. cap.xlv.car.cclviii.

¶ Orantem Eleazarum omnes interpellant decernũtq; sibi mortem dare: omnes mortui sunt: unus ultimus in cæruſa regia:gladio se transfigens occubuit:clam cũ quinq; pueris mulier latuit: romani de mane per scalas muros ascendunt:neminem uidentes admirantur mulier illa ex cloachis exiens romanis rem gestam aperuit. cap.xlvi.car.cclix.

¶ Peracto excidio Flauius siluius cum exercitu in Cæsaream proficiscitur:quidam ex iudæis in Alexandriam confugerant:hi nouas res tentabant ex quibus multi occisi sũt: mortemq; potius pati maluerunt:etiam pueri:q̃ Cæsarem dominum appellare, cap.xlvii.car.cclix.

¶ Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæorum destruat. cap.xlviii.car.cclx.

¶ Onias unus ex pontificibus ex Hyerosolimis fugatus Alexãdriam uenit: optinetq; ut templũ possit fabricare iuxta morem patrium:hoc autem fuit prædictum per Esaiam q̃ in ægypto futura esset constructio templi. cap.xlix.car.cclx.

¶ Lupus rector ad templũ accedẽs ablatis denariis tẽplum claudit Paulinus eius successor.nihil reliqt:sacerdotibus cõminatus ẽ:fecitq; ut ne uestigiũ qdẽ diuini cultus uideret'. cap.l.car.cclx.

¶ Ionathas quidam ex iudæis persuasit multis ut eum sequerentur: nũciatur Catullo rectori lybiæ:comprehensus ipse cum multis aliis tribus milibus:qui pecunia diuites erant:non conscii tamen sceleris occiduntur:Curatq; Catullus ut Ionathas omnes iudæos crimineturetiam illos qui Romam habitabãt inter quos Iosephus erat: Vespasianus noluit ut aliud efficeretur: Catullus ob iniustitiam morbo graulissimo laborauit:ita ut ipse moreretur. cap.li.car.cclx.

¶ FINIS.

VITA IOSEPHI

CHyeronimus Squarzaficus Alexandrinus. Raynaldo de Nouimalo impreſſoriæ artis.op.ſ.

CVm egræcia in Italiam traieciſſem:Ioſephiq; libros offendiſſem: quos antea quã hinc decederem librariis caſtigatiſſimos:& emendatiſſimos ſumma diligentia im primendos eſſe demandaueram. Non ut quæſtum conſequerer : ſed ut aliqua ex parte de lingua latina bene meritus eſſem & cognitiones multarum rerũ propa garentur. Vidi opus eruditiſſimum nundum abſolutum:& ut in annalibus uete rum facile de præbendi poteſt a Ruffino aquiligienſi in linguam latinam tranſla to:opus egregii inquã auctoris: qui ſine titulo:ſine uita : & ſine elogio erat in lucem proditurus: quod cum animaduertiſſem hoc a me ferendum minime putaui. Obiter ipſius uitam ex iurariſſi mis auctoribus elicitam ſubiecimus. Fuit enim Ioſephus hyeroſolimitanus:Matthatiæ ſacerdotis filius tempore Tyberii Cæſaris natus. Cum Ieſus eſſet cruci affixus: & uſq; ad traiani tempora cõ ſenuit a Veſpaſiano cum Tito filio cum bellum in Hyeroſolimam gererent : captus fuit quidem litterarum:& multarum rerum peritus:ſacerdotio inſignitus:prophetarum ac ſomniorum inter præs optimus:ac futurorum non ignarus:prodigia & multa expoſuit. Apud iudæos Nerone re gnante:quæ uiſa fuere armatas acies.ſ.cœlo currere:atq; aera ſubito nubiũ ignæ collucere:& plæ raq; alia multa quæ in eius leguntur hiſtoria. Ioſephus ad perniciem urbis futura affirmauit. Cui ſententiæ uulgus aſſentiens ab imperio romano deffecere;occaſione ſibi oblata. Propterea q; præ fecti romani miſſi eſſent contra iudaicam religionem ut aquilas templo inferrẽt. Iudæi romano rum auaritia uexati eorum præfectos trucidarunt. Aquilas e templo deiecerunt:ipſamq; ciuitatẽ iugo Neronis leuarunt:prouincias muniunt:qui eis præeſſent creant:atq; ex tribus in qua eſt me tropolis Hyeroſolima eiq; Samaria proxima. Tertia galilea gẽtibus finitima Ioſepho obuenit qui rei militaris belli impetum a romanis miſſum primo exciperet. Et cum igni ferroq; omnis puin cia deuaſtaretur:in Iopathã montanam ciuitatem obſidetur. Tandem Ioſephus perquiſitus a Ve ſpaſiano dum in puteo latitaret mulieris indicio cognoſcitur: eo Nicanorem tertium tribunum militum miſit:cum priores milites ab Ioſepho non audirentur: qui factum incẽlarum metu per territus deluſis ſociis. Nam & permulti iudæorum cum eo erant impoteſtatem romanorum per uenit. Quem imperator diligẽti cuſtodia ſeruari iuſſit. Ille autem Veſpaſiano ſemotis arbitris al loquitur:ſibi & filio imperatores fore prædixit:quem Veſpaſianus non inuitus audiuit:quæ om nia ut euenere Ioſephũ ab omni ſeruitute ſoluit:atq; ſummis laudibus tollit. Augurijs poſt euer ſione hyeroſolimæ præfecit ciuitate donatus:cum Tito:& Veſpaſiano patre uixit annis.xxvi.atq; cognomine flauiæ familiæ donatus. Nec etiã prætermittenda duxi: quæ ex Hyeronimo carptim & ceſſim:ideſt ſub epythomate collegi:quod ob ingentia eius illuſtria facinora:utpote uir ſingu laris eruditione præditus ut ex libris ſeptem iudaicæ captiuitatis quos imperatoribus patri & fi lio obtulit exploratiſſimum fuit ſtatuam romæ meruerit:quodq; ſcripſerit alios.xxiiii.antiquita tum libros ab exordio mundi uſq; ad quartumdecimum annum Domitiani cæſaris quodue ar cheotecos:ideſt conflictus aduerſus Appionem grammaticum alexandrinũ. Aliaq; præclara ope ra accuratiſſime cõſcripta reliquerit:quæ in manus noſtras prætereũ.xx.uolumina antiquitatum: & Hyeroſolimæ captiuitatis ſeptem: & in Appionem duo recideret. Non ad commemorandum ſumus admodum curioſi:ſed a me hoc unum iterpoſitum in ſummo ſtudio duxi in ignominiam iudaicæ prauitatis:quando uir egregius optime de Chriſto ſenſiſſe uideatur cum inquit: Eodem tempore Ieſus uir ſapiens:ſi tamẽ uerum oportet dicere. Erat enim mirabilium patrator operum qui libenter uera ſuſcipiunt plurimos quoq; tam de iudæis : quam degentibus ſui ſectatores habuit & credebatur eſſe Chriſtus cunq; inuidia noſtrorum principũ crucꝛ eum Pilatus addixiſſet: nihilominus qui eum dilexerant perſeuerauerunt.

= interpolatum et falsificatum esse ? =

Eccl. ... demonstrat, Capitaneum Nonum libri decimi octavi antiquitatum post

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

IOSEPHI MATHATHIAE FILII HAEBREI GENERE SACERDOTIS EX HIEROSOLYMIS DE BELLO IVDAICO IN LIBROS SEPTEM PROLOGVS PER RVFFINVM AQVILENSEM TRADVCTOS.

¶ In hoc prologo asignatur causa describendi operis & quid singulis partibus contineatur.

QVoniam bellum quod cum Romanis gessere Iudæi omnium maximumq; nostra ætas uidit quæq; auditu percepimus: ciuitates cum ciuitatibus genteſue commisisse cum gentibus: quidam non quod rebus interfuerint: sed uana & incongrua narrantium sermones auribus colligentes: oratorum more perscribunt: qui uero ꝓsto fuerunt aut Romanorum obsequio aut odio iudæorum cõtra fidem rerum falsa confirmant: scriptis autem eorum partim accusatio: partim laudatio continetur: nusq; uero exacta fides reperitur historiæ. Iccirco ego statui quæ retro barbaris antea misi: patria lingua digesta. Græca nunc his qui Romano reguntur imperio exponere. Iosephus Mathathiæ filius Hæbreus genere: sacerdos ex Hierosolymis qui & in initio ꝓm Romanis bello conflixi: posteaq; gestis quæ necessitas exigit interfui. Nam cum hic ut dixi motus exortus esset grauissimus Romanum populum domesticus morbus habebat: iudæorum autem qui ætate ualidi & ingenio turbulenti erant manu simul: ac pecunia uigentes adeo temporibus insolenter abusi sunt: ut pro tumultus magnitudine hos possidendarum spes: illos amittendarum partium orientis metus inuaderet. Quoniam iudæi quidem cunctos qui trans Euphratẽ essent: gentes nostræ gentiles etiam suos secum rebellatores esse crediderant. Romanos autẽ & finitimi Galathe irritabant: nec manus celtica quiescebat: dissentionumq; erãt plena omnia post Neronem: & multos quidem Reges tempus adhortabatur. Lucri autem cupidine pars militaris mutationem præsentium desiderabat. Itaq; indignũ esse duxi errantem in tantis rebus dissimulare ueritatem: & Parthos quidem ac Babylonios Arabumq; remotissimos: & ultra Eufraten gentis nostræ incolas: itemq; Adiabenos mea diligentia uero cognoscere unde cœpisset bellum quantisq; cladibus constitisset: quo ue modo desiisset. Græcos uero & Romanos qui militiã secuti non essent figmentis siue adulationibus captos ista nescire: atq; historias audent eas inscribere qui præter hæc ut mihi quidem uidetur: quod nihil sanum referunt etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos uolunt magnos ostendere iudæorum res extenuant & in humilitatem deiiciunt. Non autem intelligo quoniam pacto magni esse uideãtur qui parua superauerint. Et neq; longi temporis eos puder quo bellum tractum est: neq; multitudinis Romanorum quam in ea malitia labor exercuit. Neq; ducum magnitudinis quorum profecto gloria minuetur: si cum multum pro Hyerosolimis desudauerit rebus per eos gestis aliquid derogetur. Nec tamen ego contentione romanas res extollentiũ gentiles meos amplificare decreui: sed facta quidem utrorumq; sine ullo mendacio prosequar. Dicta uero de factis reponam: dolori atq; affectioni meæ in deflendis patriæ cladibus indulgens. Nam quod domesticis dissentionibus est euersa: & in templum sacrosanctum inuitas Romanorũ manus atq; ignem iudæorum tyranni traxere. testis est qui eam uastauit ipse Cæsar Titus per omne bellum miseratus quidem populum q; a seditiosis custodiretur. sæpe autem consulto differri passus ciuitatis excidium: protracto obsidionis spatio: dum belli pœniteret auctores. Quod si quis me aduersus tyrannos eorumq; latrocinium accusatorie putet loqui: uel patriæ miseriis ingementem calumniari præter legem historiæ: dolori ueniam tribuat. Ex omnibus enim quæ romano imperio parẽt: solam nostram ciuitatem contigit ad summum fœlicitatis gradum procedere eamq; ad ultimos casus deponi. Deniq; omnium post condita sæcula res aduersas: si cum iudæorum calamitatibus confruantur superatum iri non ambigo. Et horum auctor nullus externus est: unde nec fieri potest: ut a questibus temperetur. Si quis autem durioris misericordiæ sit iudex: res quidem tribuat historiæ: lamenta uero scriptori: q̃q̃ merito græcorum disertos increpauerim: qui tãtis rebus sua memoria gestis: quarum comparatione præterita olym bella exigua monstrantur. iudices residẽt aliorum facundie detrahentes. Quorum & si doctrina superant: uoluntate uincuntur. Ipsi uero assiriorum & medorum gesta perscribũt, ueluti minus recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum uiribus cædant: quantum sentẽtiæ. Erat enim unicuiq; studium quæ uidisset facta scribere: quoniam interfuisset rebus gestis efficaciter quod promittebat impleret: mentiriq; apud scientes inhonestum esse uideretur. Enimuero noua quidem neq; ante cognita memoriæ tradere: suiq; temporis res commendare posteris: laude ac testimonio dignum est: industrius autem habetur non qui alienam dispensationem atq; ordinem transfert: sed q̃ no-

ga dicendo etiam corpus proprium cõficit hiſtoriæ.Sed ego quidem ſumptu ac labore maximo: qui cum eſſem alienigena græcis ſimul & romanis geſtarum rerum memoriam repono. Ipſis autem indigenis ad queſtum quidem ora patent ac lites: linguæq; ſolutæ ſunt. Ad hiſtoriam uero in qua uerum dicendum eſt:ſummaq; ope negocia colligenda ſunt obmuteſcunt: conceſſa infirmioribus neq; ſcientibus licentia ſcribendi res a principibus geſtas.Honoretur itaq; apud nos hiſtoriæ ueritas:quæ a græcis negligitur ab origine quidem iudæos repetere:qui fuerint:quoue pacto ab ægyptiis diſceſſerint:quaſq; regiones errando peragrauerint:& quas uel quotiens incoluerint:& quemadmodum inde migrauerint.Neq; huius eé temporis: & præterea ſuperuacuum exiſtimaui:quoniam multi ante me iudæorum de maioribus huius gentis ueriſſima compoſuerunt & nonnulli græcorum quæ illi ſcripſerant patria uoce proſecuti non multum a ueritate deuiarunt.Ex inde autem hiſtoriæ principium ſũmam quo ſcriptores eorum & noſtri prophetæ deſierunt:& bellum quidem meis temporibus geſtum latius quoq; poruero diligentia referam.Quæ uero ætate maiora ſunt:ſumme breuiter percurram.Quomodo Antiochus cognomento epiphanes deuictis pœnitus hyeroſolimis cum per triennium ſexq; menſes eam tenuiſſet a ſomanei filiis expulſus eſt.Deinde quod eorum poſteri de regno diſcentientes ad res ſuas occupandas populum romanum pompeiumq; traxerunt:quodq; Herodes antipatri filius eorum potentiam depoſuerit auxilio foſſii:quomodo Herode mortuo & Octauiano cæſare plebis i eos orta ſeditio eſt. Auguſto quidem imperante romanis.Quintilio autem uaro in locis degéte. Quodq; bellum anno duodecimo poſt imperium Neronis erupit: quáq; multa per Soſſium acciderint: quantaq; ad primos impetus armis iudæi perſuaſérit quoq; modo accolas præmunierint: & quod Nero propter ceſſii peccata ſumme rei metuens bello Veſpeſianum propoſuerit : & quod is cum maximo filiorum iudæam intrauerit quantumq; romanorum exercitum ducens:quantaq; manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit galileam : & q; eius ciuitates quaſdam dictoria reperit alias deditione. Vbi etiam romanorum in bello diſciplinam curamq; rerum & utriuſq; galileæ ſpacia:& naturam fineſq; iudeæ.Necnon & peculiarem terræ equalitatem:lacuſq; & fontes captarumq; ciuitatum mala:cum fide ſicut uidi:aut pertuli expediam.Nec etiam miſerias meas cælauerim:cum ſcientibus eas relaturus ſim.Deinde quod iam ſeſſis rebus iudæorum Nero quidem morte obierit. Veſpeſianus autem in hieroſolymam properans imperii cauſa retractus ſit:quæq; ſigna de hoc ei contigerunt:romæq; mutationes;& q; inuitus a militibus imperator declaratus ſit.& q; eo diſponendæ reipub.gratia in ægypto digreſſo:iudæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit:quoq; modo tyrannis ſuccubuerint:eorumq; inter ſe diſcordias mouerint.Et q; ex ægypto Titus reuerſus:bis iudæorum fines ingreſſus ſit:quoq; modo exercitum:& quo in loco congregauerit:uel qualiter: & quotiens ciuitatem affecerit ipſo præſente ſeditio.Aggreſſus numeroſos & quãtos erexerit aggeres triumq; murorum ambitum & magnitudinem ſiue menſuram & munitionem ciuitatis & fani templiq; diſpoſitionem. ad hæc are ſpacium menſuramq; diligentiſſime dicá feſtorum quoq; dierum mores aliquos ſeptemq; luſtrationes & munera ſacerdotum . Itemq; pontificis ueſtes: ſanctaq; templi cuiuſmodi fuerint ſine aliqua diſſimulatione uel adiectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem . Romanorumq; in alienigenas humanitatem: quotienſq; Titus ciuitatem ſimul ac templum ſeruare cupiens ad concordiæ fœdera diſſidentes prouocauit . Diſcordiam uero populi & uulnera & calamitates quamq; multa mala nunc bello:nunc ſeditionibus:nunc fame perpeſſi poſtea capti ſunt . Nec uero aut per fugarum clades aut captiuorum ſupplicia prætermittam uel quemadmodum templum inuito Cæſare conflagrauerit:quamq; multa ſacræ opes flamma raptæ ſint ac totius quæ reliqua erat ciuitatis excidium & quæ preceſſerant portenta atq; prodigia uel Tyrannorum captiuitatem : uel qui ſeruitio abducti ſunt multitudinem: aut cui quiſq; fortunæ ſit diſtributus : & quod Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt uicorumq; munimina funditus eruerunt . Titus uero peragato territorio cuncta reſtituit eiuſdemq; reuerſionem in Italiam ac triumphum . Hæc omnia ſeptem libris compræhenſa perſcripſi : neq; uituperationes rerum ſcientibus : & qui bello interfuerunt ſuſtineam:uerum amantibus prout uerius potui cuncta explicaui.Narrandi autem initium faciá hoc ordine quo capitula ſunt digeſta.

RVFFINI AQVILENSIS TRADVCTIO IN IOSEPHVM HISTORIOGRAPHVM CLARISSIMVM DE BELLO IVDAICO LIBER PRIMVS.

Qualiter Antiochus qui cum Ptolomæo ſexto in ſyria bellū gerebat ſupauit ciuitatem munitiſſimam:templa ſpoliat occidit omnes ex optimatibus:deinde ſuperato Bachide ꝓpoſito præſidiis antiochi per Mathathiam:& occiſo:exactiſq; ducibus antiochi ex finibus iudeæ & mortuo antiocho : filius odii antiochus nomine congregatis militibus iudæam iterum inuadit & ſupato Iuda primo natu ex filiis Mathathiæ & iterfectis multis ex iudæis Hyeroſolimā eſt ꝓfectus:& ibi relictis ꝑſidiis:in ſyriā reliquos milites ad hyemandū traducit. Cap. Primum.

VM potentes Iudæorum inter ſe diſſiderent: eo tempore quo de tota Syria cum Ptolomæo ſexto Antiochus qui Epiphanes dictus eſt ambiebat.Erat autem illis contentio de potentia q; honoratus q̄ſq; grauiter ferret ſimilibus ſubiugati Onias qdē de pontificibus poſtq̄ ꝓualuit: Tobiæ filios expulit ciuitate. Illi autem ſupplices ad Antiochum confugerunt petentes:ut ſemet cum ducibus in iudæā irrumperet.Idq; rei perſuaſum eſt iam pridem ſic animato. Quare cū magnis militum copiis egreſſus: & ciuitatē fortiter expugnatam capit: & maximam eorum multitudinem: qbus Ptolomæus carior erat interfecit.Dataq; paſſim militibus prædandi licentia: ipſe & templum ſpoliauit: & quotidianæ religionis aſſiduitatem per annos tres ſexq; mēſes inhibuit.Pontifex autem Onias effugit ad Ptolomæum acceptoq; ab eo in Heliopolitana regione ſolo ibi oppidum condidit Hyeroſolimis ſimile : templūq; ædificauit:de quibus iterum oportune referemus. Verūtamen Antiocho neq; præter ſpem uicta ciuitas:neq; populatio:neq; tantæ cædes ſatis fuere ſed in temperantia uitiorum:eorumq; memoria quæ in obſidione pertulerat iudæos cogere cœpit:ut abrogato more patrio:nec infantes ſuos circuncideren:porcoſq; ſuper aram immolarent:quibus omnes quidem aduerſabātur.Optimus uero quiſq; propterea trucidabatur.Et Bachides ꝑſidiis ab Antiocho ꝓpoſitus ad naturalem crudelitatem ſuam ꝓceptis impiis obſecundans omnimodam iniquitatem exceſſit:cum & ſigillatim uiros honorabiles uerberaret:& cōmuniter quotidie ſpeciē capta urbis exhiberet:donec eos atrocitate incommodorum qui ea patiebantur ad uindictæ audaciam irritauit . Deniq; Mathathias Aſamonei filius unus ex ſacerdotibus ex uico cui nomen eſt moneir cum manu domeſtica.Nam quinq; filios habebat: ſic his armatis Bachidē occidit: & ſtatim quid eſt ꝑſidiorum multitudinē ueritus in montes refugit.Multis uero ex populo ſibi ſocietatis recepta fiducia deſcendit. Commiſſoq; ꝓlio ſuperatos duces Antiochi ex iudeæ finibus exegit . Secundis autem rebus potentiā nactus ſuiſq; uolentibus:ut ab alienigenis eos liberaſſet imperans moritur relicto iudæ principatu:qui filiorum ſuorum natu maximus erat . Ille autem nec enim ceſſaturum exiſtimabat antiochum:& indigenarum cōflabat exercitum:& cum romanis primus amiciciam pepigit:Antiochū epiphanemq; iterum fines ſuos ingredientem uehementiſſima percuſſium plaga repreſſit.Adhuc autem feruente uictoria in ꝑſidia ciuitatis impetum fecit:necdū enim cæſa fuerant:habitoq; cōflictu:milites de ſuperiori ciuitate quæ pars ſacra dicitur ad inferiorem compellit.Fano autē potitus & locum purgauit omnem muroq; cinxit:& uaſa noua diuinis rebus curandis fabricata in templum intulit:ueluti prioribus ꝓfanatis:aramq; aliam ædificauit:& religionibus dedit initiū. Sacro autem ritu uix ciuitati reddito moritur quidem antiochus.Regni autem eius in iudæos filius Odii antiochus heres exigit.Quare congregatis peditum militibus quinquaginta:æquitum autem prope ad quinq; milia octoginta uero elephantes montana iudeæ per partes aggredit. Et Befferon quidem municipium capit.In loco uero cui Bergazzatiæ nomen eſt:qua tranſitus erat anguſtior:Iuda cum ſuis copiis occurrit.Et priuſq̄ congrederentur agmina:Eleazarus frater eius proſpecto præter alios excelſo elephante turriq; maxima:& munimentis aureis ornato illic antiochum eſſe ratus a ſuis procul excurrit:ruptaq; hoſtili acie ad elephātem uſq; peruenit . Sed illum quidem quem regem eſſe opinabatur:contingere quod multum ſuperemineret minime potuit. Beluam uero in aluo percuſſam ſuper ſe depoſuit & obtritus iteriit:nulla re alia geſta niſi q; magnum opus conatus aggredi poſt uitam gloriam habuit.Qui tamen regebat elephantum priuatus erat.Et ſi caſu fuiſſet Antiochus nihil plus Eleazaro præſtitiſſet audacia:q̄ ut ſola ſpe ꝑclari facinoris mortem uideretur optaſſe.Hoc autem fratri eius totius prælii ꝑſagium fuit. Nam fortiter quidem iudæi diuq; decertauerunt: ſed a regiis ſecunda fortuna uſis : numeroq; præſtantibus ſuperati ſunt : multiſq; interfectis Iuda cum cæteris ignoſmiticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hyeroſolimam profectus : ibiq; dies paucos commoratus utenſilium penuria inde dirigitur:relicto quidem ibi præſidio quod ſatis eſſe arbitrabatur:cætera uero multitudine ad hyemandum ducta in ſyriam.

¶Post discessum antiochi:uide cū ducibus eius congredi & tādem supatur & mori. Cap. II.

Discessu autem regis Iuda non quiescebat: sed accersione multorum suæ gentis animatus.aggregatis etiam quos ex prælio receperat apud uicum adasa cum Antiochi ducibus congreditur.factisq; fortibus in prælio cognitus:multis hostibus interfectis occubuit.Et in diebus paucis frater eius Ioannes occiditur:insidiis eorum captus qui cum Antiocho sentiebāt.

¶Ionatha frater Iudæ reconciliatur antiocho:sed insidiis antiochi capitur: & iratus antiochus quia a symone fratre Ionathæ fuisset superatus Ionathā interfecit. Cap. III.

Vm autem successisset ei frater eius Ionatha & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius sese aggeret:suāq; potētiam romanoq; amicicia corroboraret:Antiochi qdem filio reconciliatur.Non tamen hoc ei quicq; profuit ad depellendum piculum. Náq; Triphon tyrannus antiochi quidem filii tutor:sed insidiis eum captans:& præter hæc amicis nudare cupiens Ionathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolomaida uenisset dolo comprehendit. Eoq; uincto contra Iudæam mouit exercitum. Vnde repulsus a Symone Ionathæ fratre quodq; ab eo superatus esset iratus eundem Ionathan interfecit.

¶Symon frater Ionathæ iterum gerit bellū cum antiocho quo superato ob hoc pontifex creatur:sed insidiis Ptolomæi generi sui captus moritur:capta coniuge cū duobus filiis Symonis hyrcanus tertius filius honorem patris defendens diu cum Ptolomæo bellum gessit & ob misericordiā matris & fratrū tantū distulit ut annus feriatus ueniret:quo licebat dimitti bellū. Cap. IIII.

Symon aūt fortiter regendis rebus intentus Zachē & Iopā & Iamnā capit.Euertit autē & Acharan subactis p̄sidiis:aduersus Triphonē antiocho auxilium præbuit.quem dotis ante militiā quam in melos habuit obsidebat.Sed regis auiditatē satiare nō potuit quanq; neci triphonis sūa quoq; operā adhibuisset. Non multo enim post Antiochus cendebeū ex ducibus suis ad uastandā Iudæam: opprimendúq; seruitio Symonē cum exercitu misit.Ille aūt quāq; senior erat bellū:tamen iuueniliter administrat.& filios qdē suos cū ualidissimis p̄misit:partem uero multitudinis comitatus alio latere aggredi:multisq; per multa loca insidiis etiā montana depositis in oībus superat. Clarissimaq; potius uictoria pontifex declaratur:&.clxx.post annos Iudæos liberata dominatione Macedonū:& hic moritur in conuiuio captus insidiis Ptolomæi generi sui:qui eius coniuge duobusq; filiis in custodia cōclusis certos misit qui Ioannē tertium cui ēt Hyrcanus nomen fuit interficerent.Cognito aūt impetu q parabat adolescens ad ciuitatē properabat:multosq; populo fretus & pp memoriā paternæ uirtutis & iniquitas Ptolomæi cunctis esset inuisa.Voluit aūt Ptholomæus etiā alia porta ingredi ciuitatē:sed a populo reiectus est:qui maturius Hyrcanū susceperunt.Et is quidem statim recessit in aliquod ultra hiericunta castellū quod Dagon uocat. Hyrcanus aūt paternum honorē pontificis assecutus:postq; deo sacrificia reddidit uelociter.Ptolomæū petiit & matri simul & fratribus adiumēto futurus:castellúq; aggressus:aliis qdem rebus superior erat:iusto aūt dolori cædebat.Ptholomæus enim quotiens p̄meretur matrem eius fratresq; in murū productos palā ut possent cōspici flagellabat eosdemq; p̄cipitaturum:nisi quā primum recederet minabatur: Vnde Hyrcanū quidem plus timor ac misericordia quam iracundia commouebat.Mater uero eius nihil plagis aut intentata nece perterrita manus p̄tendēs filium præcabat ne uel suis fractus iniuriis parceret impio. Sed qdem ipsa sibi morte a Ptolomæo propositā immortalitate duceret meliorem: dūmodo ille pœnas eoq; quæ in domū suam contra fas admisisset expenderet.Ioannes aūt nunc obstinationē matris cogitans ac p̄ces eius audiens ad irruendum impellebat: modo uerberari eam lacerariq; conspiciens effeminabat:totusq; plenus doloris erat. Ob hoc autē diu tracta obsidione feriatus annus aduenit.Quem septimo quoq; orbe apud Iudæos cessare moris est: exemplo septimorum dierum.Et in hoc Ptolomæus obsidionis requiem nactus fratribus Ioannis una cum matre occisis ad Zenonem confugit:qui cotila cognominatus est Philadelphiæ tyrannum.

¶Antiochus iterum iratus propter ea quæ passus est a Symone irruit in Iudæam cōtra Ioannē dictum Hyrcanum quem trecentis talentis placauit. Cap. V.

ANtiochus autem ob ea quæ per Symonē passus fuerat iratus in Iudæam ducit exercitum:ibiq; assidēs Hyerosolimis Hyrcanum obsidebat.Ille autem patefacto sepulchro. Dauid qui regum ditissimus fuerat ablatisq; inde pecuniis plus quam tribus milibus talentorum & Antiocho persuasit:datis ei trecentis talentis ab obsidione recedere primusq; Iudæorum priuatis opibus alere peregrina cœpit auxilia.

¶Ioannes dictus Hyrcanus inuento tempore uindictæ quia Antiochus bellum gerebat contra medos:perrexit contra ciuitates Antiochi & multas occupauit. Cap. VI.

VRsusq; tamen quando Antiochus contra medos bello susceptо tempus ei uindictæ præbuit:confestim contra ciuitates prexit:uacuas propugnatoribus esse ratus quod uere erat.Medabā qdem & Samagā cum p̄ximis necnō & Sicimā & Argarizī ipse cepit:& sup his cutheoq; genus adiacentia fano loca incolentiū exemplo eius quod est

Hyeroſolimis ædificato.Capit autem idumeæ nō paucas alias ciuitates : & præterea Adoreon & Mareſã.Samariam uero uſq; progreſſus ubi nunc eſt Sebaſte ciuitas ab Herodæ rege condita ex omni ea parte concludit:filioſq; ſuos Ariſtobolũ & Antigonũ obſidioni p̃fecit. Quibus nihil re nitentibus ad hoc famis qui erant intra ciuitatẽ uenerunt:ut ét inſuetam carnẽ cogerentur attin gere.Igiẽ Antiochus adiutorẽ ſibi aduocauit ſpondiũ ſibi cognominatũ. Qui cũ ei prompta uo luntate paruiſſet ab Ariſtobolo & Antigono ſupatur.Et ille qdem ad Scitopolĩ uſq; pſequẽtibus cõmemoratis fratribus effugit hi uero ad Samariã reuerſi & multitudinem tantã intra muꝝ cõ pellunt:& expugnata ciuitate ipſam qdem diruunt.Habitatores uero eius captos abducunt.Pro ſpere aũt ita cædentibus rebus alacritatem refrigeſcere non ſinebant:ſed cũ exercitu Scitopolim uſq; progreſſi:& ipſam perſuaſerunt:& agros intra carmelum omnes intra ſe partiti ſunt.

¶ Gentiles ob inuidiã in ioannẽ cœperunt agere ſeditionẽ qui tãdem deuicti ſunt:& ipſe rebus adminiſtratis p triginta tres annos moritur relinquens filios poſt ſe:hic princeps pontifex & pro phęta fuit:p̃dixit filios duos maiores non regnaturos.

Cap. VII.

SEcundarum aũt rerum Ioannis & filiorꝝ eius inuidia ſeditionẽ gentilium cõcitauit : multiq; aduerſus eo collecti non quieſcebant:donec aperto bello deuicti ſunt . Reli quum uero tp̃s ioannes cum fortunatiſſime uiueret: & optime rebus p annos trigin ta & tres adminiſtratis:quiq; relictis filiis moritur.Vir plane beatiſſimus:& qui nul lam dediſſet occaſionẽ:cur eius cã de fortuna quiſpiam q̃reretur.Deniq; tria uel ma xime p̃cipua ſolus habebat.Nã & gentis princeps & pontifex erat:& p̃terea propheta cum quo de us ita loquebatur:ut futuroꝝ nihil pœnitus ignoraret.Quinetiã de duobus maioribus filiis ſuis q; rerum domini pmanſuri non eſſent:anteuidit atq; p̃dixit.Quorum uitæ qui fuerit exitus nar rare non indignum uidetur:quantũcunq; a paterna fœlicitate diuerterint.

¶ Ariſtobolus ſuccedit in regnũ patri:contendit cum matre qa eam dominã regꝝ reliquerat ioã nes:ipſam fame necauit deceptus uerbis matris ſue fratrem Antigonum interficere fecit:hoc au dito tanto merore confectus ut tãdem moreretur.

Cap. VIII.

ATre nãq; mortuo natu maior Ariſtobolus tranſlato in regnum principatu diadema ſi bi primus impoſuit: quadringentis &.lxxx.annis ac tribus menſibus poſtq̃ populus in eam terrã deuenit:ſeru tio quod apud Babylonios ſuſtinuit liberatus. Fratrẽ uero a ſe ſecundũ Antigonum nãq; illum diligere uidebatur:ĩ honore pari producebat:alios ue ro uinctos cuſtodie tradidit.Matrẽq; itidem colligauit.auſam aliquid de poteſtate cõ tendere.Nãq; hanc regꝝ dominã ioannes reliquerat.Eaq; crudelitas proceſſit ut uinctã fame neca ret.Horꝝ ãt facinorꝝ pœnas Antigonus nihil crudelius Ariſtobolo fratri morte p̃ſoluit:quẽ plu rimum amabat:quẽq; regni participem habebat. Nã & hunc iteremit adductus criminationibus p maliuolos regni cõpoſitis.Itaq; primo qdem Ariſtobolus dictis fidẽ non habebat : quin ut fra trem pderet.Plæraq; fingi liuore arbitraretur.Sed cũ antigonus ex militia clarus rediiſſet:feſtiuis diebus quos tabernaculis poſitis deo celebrare mos patrius exigebat:euenit eodẽ tpe: ut aduerſa ualitudo Ariſtobolũ corriperet.Antigonus uero circa feſtorꝝ ſolennium finẽ armatis comitatus ad eũ adorandum q̃ maxime potuit:pluſq; in honorẽ fratris aſcendebat ornatus. Tũq; delatores nequiſſimi regẽ adeũtes:& armatorꝝ pompam & Antigoni arrogantiã priuata fortuna maiorem eſſe criminabant.quodq; maxima multitudine ſtipatus ut illum interficeret eo ueniſſet.Nec enĩ perpeti honorẽ ſolum & regnũ habere:cui ipſum liceat regnũ obtinere.His paulatim: q̃uis inuitus:tamen credit ariſtobolus.Ac ne uel ſuſpicari quicq̃ uideretur proſpiciens & ut incerta p̃caue ret:ſuoſq; ſatellites in quẽdam ſubterraneũ & tenebroſum locũ tranſire iubet.Ipſe aũt iacebat in caſtello bariante:poſt aũt Antonio cognominato ut & inermi qdem pareret. Occiderent aũt An tigonum p̃cepit:ſi cum armis audiret.Necnõ & ipſi Antigono qui p̃ciperent miſit:ut inermis ue niret.Ad hæc regina ſatis callidũ cum inſidiatoribus conſiliũ capit.Nãq; his q ad eum miſſi fue rant pſuadet:ut mandata qdem regia taceant dicant uero Antigono quod frater audiſſet:arma ſi bi:q̃ pulcherrima in galylea ornatũq; bellicoſum fabricaſſet quæ ne ſygillatim inſpiceret morbũ impedimento fuiſſe:nunc aũt p̃ſertim cum alio diſceſſurus ſit:libenter eũ uideret armatum.His aũt Antigonus ne quid enim mali ſuſpicaret.fratris ſuadebat affectus:cũ armis uelut oſtenſurus ſe ueniens properabat.Sed ubi ad obſcuꝝ tranſitum qui ſtratonis pyrgus uocabatur acceſſit a ſa tellitibus interemptus eſt:cæterũq; documentum p̃buit.Omnem beniuolentiã iuſq; naturæ cri minatiõibus cædere:nullãq; optimarum regꝝ affectionem tantũ ualere:ut inuidiæ perpetuo poſ ſit obſiſtere.In hoc aũt etiam iudã quis nõ recte miretur? Eſſeus erat genere qui nũq̃ diuinando peccauit neq; mentitus eſt.Is Antigono tranſeunte p templum mox ut eum uidit ad notos q ade rant exclamauit.Non paucos aũt diſcipulos papas ſiue conſultatores habebat.Nũc mihi pulchꝝ eſt mori quando ante me ueritas interiit : mearũq; prædictionum aliquod mendaciũ depræhen ſum eſt.Viuit enim iſte Antigonus qui hodie debuiſſet occidi.Locus auté neci eius apud ſtrato nis pyrgũ fato ſuerat diſtributus:& ille qdem ſexentorꝝ ab hinc ſtadiorꝝ interuallo diſtat.Hore uero diei ſunt quatuor:ſed uaticinationem tp̃s effugit. Hæc locutus ſenior meſto uultu & men-

te ſollicita ſecũ multa reputabat. Et Paulopoſt interfectus Antigonus nunciabat in loco ſubterraneo: qui eodẽ nomine quo maritima cæſarea ſtratonis pyrgus appellabat: & hoc fuit quod uaté ſe fellit. At uero Ariſtobolo confeſtim ſceleres penitudine morbus ingraueſcit ſp facinoris cogitatiõe ſollicitus: pturbato aio tabeſcebat. Donec meroris acerbitate uiſceribus laceratis ſubito ſanguinem uomeret. Hunc ergo unus e ſeruulis eius miniſterio deſtinatus foras efferens prouidẽtia diuinitatis errauit: & ubi Antigonus erat occiſus ſup extantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit mire. Vlulatu aũt continuo ſublato qui puerꝫ tanq̃ de induſtria ſanguiné libaſſe conſpexerant: clamor regis ad aures puenit: cãmꝙ requirebat: & cum eam prodere nullus audaret ad reſciendũ magis ardebat, ad extremum aũt minitanti uimꝙ adhibenti uerꝫ quod erat indicauerunt. atꝙ ille cũ lachrymis oppleſſet oculos quantũꝙ poterat ingemuiſſet hæc dixit. Sperãdum certe non erat ut maximũ dei lumen facta mea nefaria latérent. Nam cito me ultrix cognate cædis iuſtitia perſequtur. Quotenus ó corpus improbum fratri matriꝙ damnatã aíam detinebis? Quãdiu paulatim illis libabo ſanguiné meum. Simul totũ accipiant: neꝙ iam meorꝫ uiſcerꝫ inferius fortunã derideant. His dictis illico moritur cum non plus anno regnaſſet.

¶ Alexander frater Ariſtoboli rex conſtituit: occidit fratré pugnat cũ Ptolomæo: occupat bona Theodori a quo oía recuperant: & fere decé milia iudæorꝫ interficiuntur: multas ciuitates occupat; congreditur cũ Obedio rege arabũ a quo ſupato exercitu; uix ſolus euaſit: Hyeroſolimam petit nititur redire in gratiã cum ſubditis quos nullo mõ ſedare potuit. Cap. IX.

VXor uero fratré eius uinculis diſſolutis regẽ conſtituit Alexandrum qui ætate maior erat & modeſtia præſtare uidebatur. Sed ille poteſtatem adeptus fratrem quidem alterum regna appetentẽ occidit: alterꝫ aũt uita contentũ ablatis rebus ſecũ habebat. Prælium ét cum Ptolomæo cognomento Laziro cõmiſit qui oppidũ achobin cœperat: & multos qdem peremit hoſtiũ: ſed uictoria in Ptolomæi parte propenſior fuit. Poſtea uero quam ipſe pulſus a matre cleopatra diſceſſit in ægyptũ: & gadara obſidione capit alexãder: & caſtellum amathũtis oium maximum: quæ trans iordané ſita erant: ubi præcioſiſſima quæꝙ bonorꝫ Theodori filii Zenonis habebant. Repente aũt Theodorus aggreſſus & propria recepit: & ſarcinas regis aufert: iudæorũꝙ fere: decé milia interficit. Verꝫ hoc uulnere ſuperior ſit alexander. Cõuerſus nãꝙ ad maritimas regiones Raſaim capit & Gazam: itemꝙ antedonem: quæ poſt a rege Herode grippias noiata eſt. his aũt ſeruitio domitus concitat in eum feſto die populus iudæorꝫ. Ná plærũꝙ epulæ ſeditiones accendũt. Nec uidebat inſidias poſſe cõprimere: niſi peregrinos haberet auxilio piſidas & cilicas. Syros mercenarios reſpuebat pp ingenitã cum iudæorꝫ gente diſcordiam. Cæſis aũt ſupra quã octo milibus ex turba rebellium arabiæ manus polito attulit. Ibiꝙ Sadamitis ſubiugũ miſſis: tributoꝙ his ipoſito ad amathũta regreſſus eſt. Cũꝙ theodorꝫ metus ſecũdis eius ſucceſſibus ptuliſſet: caſtellum ſine p̃ſidio repente funditus eruit. Mox aũt congreſſus cum obedio rege arabũ qui locum fraudi oportunũ in galenſi regione p̃uenerat captus inſidiis totum amiſit exercitũ in ualle altiſſima cõpulſum atꝙ obtritũ multitudine camelorꝫ. Ipſe uero elapſus in hieroſolymã olym ſibi gentẽ infenſam ad nouarꝫ rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit ãt etiam tunc ſuperior crebriſꝙ p̃ſidiis nõ minus. I. milibus iudæorꝫ per ſex annos interfecit. Nequaq̃ tamen uictoriis letabat: quoniam regni ſui uires cõſumeret. Vnde armis omiſſis ſermone placido cũ ſubiectis redire in gratiam conabatur. Illi aũt inconſtantiã eius morũꝙ uarietatem tanto magis oderant: ut percontanti cauſam quoniam pacto eos ſedare poſſet: dicerent ſi moreretur. Nam uix etiam mortuo daturos ueniam qui multa ſcelera feciſſet.

¶ Iudæi petũt auxilium Demetrii qui ſuperat prælium: ſed timore perterritus quia ſex milia ex iudæis ſe contulerant ad Alexandrum diſceſſit meſſalim ciuitatem deuaſtat: mulieres earumꝙ filios coram matribus necabat: qua impietatis perterriti octo milia iudæorum profugiũt eadem nocte in iudæam. Cap. X.

SImul autem Demetrii auxilium cui cognomentum Acero fuit accerſunt. Qui cũ bis maiorꝫ ſpe facile paruiſſet: ueniſſetꝙ cum exercitu: miſcent cum auxiliis iudæi circa Sicimã. Vtroſꝙ tunc alexander mille qdem equitibus: ſex aũt peditum mercenariorꝫ milibus excepit: cũ haberet ex iudæis quoꝙ prope ad decem milia bene ſibi cupientium: aduerſæ aũt partis eſſent equitum tria milia: peditũꝙ milia. xl. Et priuſq̃ uenirétur ad manus intercedentibus nuntiis & p̃conibus regis tranſfugia tentabant. Demetrius quidé alexandri mercenarios: Alexander autẽ iudæos: & Demetrium dum ſequerent obtemperaturos ſibi ſperantes. Sed cum neꝙ iudæi ſacramenta neꝙ fidem græci conténerent armis iam cõminus decertabant. Superatꝙ p̃lium demetrius: q̃uis alexandri mercenarii uirtutem ſuã multis & animi & manus operibus demonſtraſſent. Finis aũt pugnæ præter ſpem cædit utrinꝙ. Nam neꝙ uincérem Demetriũ qui eius auxilium petierant expectare uoluerũt: & immutatæ fortunæ miſericordia ſex iudæorꝫ milia ſe ad alexandrum qui in montes effugerat contulerunt. Huius inclinatiõis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed alexandrum iam quidé collectis uiribus bello ydoneum eſſe ratus: oém uero gentem ad eum cõmeare mox inde digreſſus eſt. Non tamen reliqua

multitudo abſceſſu auxiliorum ſimultates depoſuit: bello aut aſſiduo tādiu cum Alexandro decertabat:donec plæriſq; interfectis cæteras in meſelim ciuitatem coegit:eaq; uaſtata in hieruſalē captiuos abduxit. Verūm immoderata eius fecit iracundia:ut crudelitas eius ad impietatem uſq; procederet. Octingentos enim captiuorum in media ciuitate cruci ſuffixos:mulieres earumq; filios in conſpectu matrum necauit:atq; hoc potās:& cum ſuis cōcubinis recubans proſpectabat. Tantus autem populum terror inuaſit: ut etiam diuerſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo milia hominum extra totam iudæam profugerint. Quorum exulum mors alexādri finis fuit. Cum eiuſmodi factis tandem egreq; regni otium quæſiſſet ab armis requieuit.

¶ Bellum gerit Antiochus frater Demetrii cum alexandro qui licet opida multa diremiſſet & multos occidiſſet:non potuit tamen antiochum arcere:ſed per regē arabum tādem deuictus eſt: Alexander in iudæam reuertitur qui moriens uxori reliquit principatum:hæc declarat filiū hyrcanum pontificē Ariſtobolum uero regē. hic fraude multos ſibi deuinciens matre morbo labōrāte caſtella multa occupat. mater uero miſerata:Hyrcanū coniugem & filios Ariſtoboli carcere concluſit interim moritᵉ alexander:reconciliantᵉ Hyrcanus & Ariſtobolus. Cap. XI.

RVrſus autem fit ei turbarum initium antiochus:qui etiam Diónyſius dictus Demetrii quidem frater:ſed eorum nouiſſimus qui Seleucum generis auctorem habebant. Hunc enim timens arabas paratum bellum pulſare:totum quidem ſuper antipatrida montibus proximum:& inter iopes littora ſpatiū:foſſa & altiſſima ualle diremit. Ante foſſam uero murum ædificauit excelſum:turreſq; ligneas:ut faciles aditus obſtrueret fabricauit nec tamen antiochum arcere ualuit. Exuſtis enim turribus foſſiſq; repletis cū ſuis copiis tranſgreſſus eſt. Vindictaq; poſt habita qua deberet in eum a quo prohibitus erat ulciſci: protinus contendit in arabas. Hórum autem rex in locis ſuæ nationis commodioribus agens ad pugnam:deinde iopam cum equitatu reuerſus: habebat autem numerum decem milium exhinc imperatos:ex improuiſo antiochi milites iuadit. Forti autem prælio depugnato quádiu quidem ſuperat antiochus durabat eius exercitus:quis eum paſſim arabes trucidarent. Vbi uero procubuit ſuccurrendo enim uictus ſemper in periculis erat. omnes terga uerterunt:maximaq; pars eorum:tum in acie:tum in fuga conſumitur. Reliquos autem in uicum anna delapſos alimentorū: penuria pire contigit præter paucos. Hinc Damaſceni Ptolomæo menne filio infenſi arechea ſibi ſociant:ſyriæ cæles regem conſtituunt. Qui bello illato inde poſtq; pugnauit alexandri pactione diſceſſit. Alexāder autem pella capta geras petiuit:rurſus opum Theodori cupidus triplici ambitu circundatis defenſoribus locum pugnando cœpit. necnon & Gaulenem & Seleuciam quæ antiochi pheranex dicitur ſub iugum mittit. Ad hæc autē capto gamala caſtello ualidiſſimo eiuſq; rectore Demetrio multis criminibus inuoluto in iudæam regreditur:expleto in militia triennio. Letuſq; a gentilibus ob res proſpere geſtas excipitur. Belli autem requiem ſecutum eſt morbi principium. Et quoniam quartanis febrium circuitionibus fatigabatur: depulſum iri ualitudinem credens ſi rurſus animum negociis occupaſſet in tempeſtiuis militiæ laboribus ſeſe dedit: & ultra uirium efficaciam corpus impellēs inter ipſos tumultus trigeſimo & ſeptimo poſt regni anno moritur:idq; Alexander coniugi ſuæ reliquit:iudæos eius uel maxime dicto obedientes fore non dubitans;quod longe ab eius crudelitate diſcrepans & iniquitati reſiſtens beniuolentiam ſibi populi comparaſſet. Nec ſpes eum fefellit. Náq; opinione pietatis obtinuit mulierecula principatum. Quippe morem gentis probe norat patrium:& qui ſacras leges temeraſſent ab initio deteſtabatur:Hyrcanum Alexandra mater regem conſtituit:cum autem duos filios Alexandro generatos haberet natu quidem maximum Hyrcanum & propter ætatem declarat pontificem: & quod præterea ſegnior eſſet quam ut poteſtate regia moleſtus cuiq; uideretur regem conſtituit. Minorem autem Ariſtobolum priuatum uiuere maluit:q; feruētioris eſſet ingenii. Iungit autem ſe eiuſdem mulieris ditioni quoddam iudæorum collegium. Phariſei qui præter alios pietatem colere putarentur:& peritas leges exponere. ob eam cauſam propius eos aſpiciebat. Alexandra diuinæ religioni ſuperſtitioſe deſeruiens,Illi autem paulatim fœminæ ſimplicitate decepti: omnes pro ſua libidine ſummouendo:deponendo:itemq; uinciendo ac ſoluendo quos uellent iam procuratores habebantur:Prorſus ut ipſi quidem regiis commodis frueretur expenſas uero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res adminiſtrare maiores: itaq; augendis copiis ſemper intenta duplicem conflauit exercitum neq; pauca peregrinorū parauit auxilia quibus non modo ſtatum ſuæ gentis roborauit:ſed etiam metum reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem alius uerum phariſeis ipſa ultro parebat. Deniq; Diogenem quēdam iſignem uirum qui Alexandro fuerat amiciſſimus interficiunt eius factum conſilio criminati: ut octingēti quos ſupra memoraui regis iuſſu tollerentur in crucem. Nihilominus autem Alexandræ ſuadebant ut & alios quibus auctoribus Alexander in eos fuiſſet excitatus occideret: Cūq; his nimia ſuperſtitione nihil abnuendum putaret: quos ſibi libuiſſet ea ſpē trucidabant: donec optimatum quiſq; ad Ariſtobolum cōfugerit:quorūm periculum agebatur. Atq; ille matri perſuaſit: ut his propter dignitatem parceret:ciuitate autem pellebat quos nocentes exiſtimaret. Illi quidem data ſibi co-

~~pia per agros diſperſi ſunt. Alexádra uero in Damaſco cõmiſſo exercitu quoniam Ptolomæus ſi~~
ne intermiſſione ciuitatem ꝑmebat ſtam quidem nulla re memorabili geſta ſuſcepit. Regem au
tem armeniorum Tygrané qui admoto Ptholomaiden milite cleopatram circũſedebat pactioni-
bus domiſq; ſollicitabat. Sed illum domeſticarum turbarum metus ingreſſo in Armeniam Lucu
lo iãdudum inde traxerat. Inter hæc. Alexandra morbo laborante: minor eius filius Ariſtobolus
cum ſeruis ſuis quos multos habebat: omneſq; pro ætatis feruore fidiſſimos uniuerſa caſtella ob
tinuit: & pecunia quam ibi reperit conductis auxiliis regem ſe declarauit. Ob hoc miſerata quere
las Hyrcani mater coniugem Ariſtoboli cum filiis includit apud caſtellum quod a ſeptentrione
ſano adiacens baris antea uocabatur ut diximus poſtea uero Antonia cognominata eſt imperan
te Antonio quemadmodum Auguſti & Agrippæ nomine Sebaſte: & Agrippias aliæ ciuitates ap-
pellatæ ſunt. Ante tamen Alexandra moritur: quam in Ariſtobolum fratris eius Hyrcani contu-
melias uindicaret: quem deiici regno curauerat: quod ipſa nouem annos adminiſtrauit: & heres
quidem omnium ſit Hyrcanus cui regnum etiam uiua commiſerat. Verum Ariſtobolus uiribus
atq; auctoritate præſtabat. Habito autem inter eos circa hiericunta de rerum ſumma conflictu:
plærisq; Hyrcano relicto tranſeunt ad Ariſtobolum. Hyrcanus autem cum reliquis fugiens perue
nit caſtellum antoniam: ibiq; ſalutis obſides nactus: erat ãt coniunx Ariſtoboli cum filiis: priuſq;
graue quid fieret ea lege in cõcordiam rediit: ut regnum quidem ariſtobolus haberet. Hyrcanus
uero excederet quaſi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in ſano reconciliati cum
in conſpectu circũſtantis populi benigniſſime alter alteꝝ ualere iuſſiſſent. Domus permutant: &
ariſtobolus qdem recedit in regiã: Hyrcanus aũt in ariſtoboli domo: Metus uero & alios eius ini
micos præter ſpem dominationis occupat: & maxime antipatrum iãdudum ariſtobolo inuiſum.
Erat aũt genere idumæus & nobilitate ac diuitiis aliarumq; regꝝ copia gentis ſuæ princeps.

¶ Antipater hortaſ Hyrcanũ ut impium repetat ad regẽ arabiæ accedunt pro auxiliis & in Ari
ſtobolũ uadunt & ſuperãt mortuuſq; eſſet niſi dux romanoꝝ: ſoluiſſet obſidionẽ. Cap. XII.

SIgitur & Hyrcanum ut ad aretam regem arabiæ confugerem eiuſq; auxilio regnum
repeteret hortabatur: & ipſe Arete ut hyrcanum ſuſciperet atq; in regnum deduceret
ſuadebat: multa detrahẽs Ariſtoboli moribus multiſq; Hyrcanũ laudibus prædicans.
Simulq; admonebat quod eum decet regno clariſſimo præſidẽtem iniquitate oppreſ-
ſis manum porrigere. Hyrcanum autem iniuriam pati qui principatu iure ſucceſſionis ſibi debi-
to caruiſſet. Sic inſtructis & præparatis ambobus nocte cum Hyrcano ex ciuitate profugit: cita-
toq; curſu in oppidum quod petra dicitur Saulus euaſit. quod regni ſedes eſſet arabiæ. Ibi poſtq;
Hyrcanum in manu regis arete tradidit multis dictis multiſq; muneribus ut auxilium præberet
quo in regnum deduceretur efficit. Erant autem peditum equitumq; milia. cl. quibus nequaq; re
ſtitit ariſtobolus. Sed primo impetu ſuperatus in Hyeruſalem fugere cogitur atq; omnino captus
eſſet: niſi dux Romanorum Scaurus aduerſis horum temporibus imminens ſoluiſſet obſidionẽ.
Nanq; is ex armenia quidem in Syriam miſſus erat a Pompeio magno qui cum Tygrane bellum
gerebat. Sed ubi Damaſcum uenit recens a Metello & Lolio captam reperit: his inde ſummotis
cognitoq; in iudæa quid ageret illuc uelut ad quæſtũ cucurrit. Deniq; inox ut fines ingreſſus eſt
legati ad eũ ueniunt a fratribus utroq; ſibi ut potius adiumento eſſet orantibus. Sed trecentis ta
lẽtis quæ ariſtobolus ei miſerat iuſtitia poſt habita eſt. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum
& arabs legatos dirigit. Romanoꝝ eius & Pompeii nomen intentans: niſi obſidione deſiſterent.
Itaq; & aretas ex iudæa in Philadelphiam recedit metu perculſus & Scaurus damaſcum rediit.

¶ Ariſtobolus proſequitur & reſarcitis copiis congreſſus cum Hyrcano occidit ſupra ſex milia
eorum: Antipater & Hyrcanus ad Pompeium qui tunc erat in Damaſco accedũt ut reſtituat hyr
canum: Pompeius cum exercitu ad fines iudæe peruenit. Ariſtobolus alexandrum confugit: Pom
peium alloquitur paccato Pompeio policitationibus: audita morte mitridati perrexit Hyeroſoli-
mam: decepit Pompeium. eo q; ex promiſſis nihil eſt factum: iratus Pompeius ariſtobolum in cu
ſtodiam collocat & ad ciuitatẽ tentat accedere ut euertat. Cap. XIII.

ARiſtobolus autem quod captus non eſſet: ſatis ſibi eſſe nõ credidit: ſed omnibus quas
haberet copiis congregatis perſequebatur hoſtes: & circa locum quem Pápirioma uo-
cant prælio commiſſo ſupra ſex eorum milia cædit in quibus erat Phallion frater an-
tipatri: Hyrcanus uero & antipater arabum priuati auxilio ſpem in aduerſarios contu
lerunt. Et cum Pompeius Syriam tranſgreſſus Damaſcum peruenisſet ad ipſum cõfugiunt. Mul-
tiſq; muneribus ei datis illa tantum quibus apud aretam uſi fuerant allegantes magnopere præ-
dicabantur ut ariſtoboli uiolentiam odio dignam putaret: regnoq; Hyrcanum reſtitueret: cui
tam ætate quam moribus deberetur: ſed nec Ariſtobolus ſibi defuit corruptione Scauri fre-
tus. Venerat autem quantum poterat ornatus cultu regio: deinde offenſus obſequiis: neq; fe-
rendum exiſtimans abiectius quam regem deceret: utilitati deſeruire a Dioſpoli ſegregatur.
Ob hoc iratus Pompeius etiam Hyrcano eiuſq; ſociis hoc præcantibus poſt Ariſtobolum pe-
tiit & Romano ſimul exercitu & Syriorum inſtructus auxiliis. Cum uero pellam & Scitopo-

ſim prætergreſſus coratas ueniſſet unde iudæorum fines incipiunt per mediterranea loca ſubeuntibus. Cognito Ariſtobolum in Alexandrum confugiſſe. Id autem caſtellum eſt in monte præcelſo poſitum ſatiſq; liberaliter accuratum mittit per quos eum iuberet inde deſcendere. Ille autem decreuerat:quia pro imperio uocaretur periclitari potius q̄ parere. Sed populum uidebat perhorreſcere:& amici monebant ut Romanam uim cogitaret quam ſuſtinere non poſſet. Itaq; horum conſiliis obediens deſcendit ad pompeium quodq; iuſte regnaret multis proſecutis in caſtellum rediit. Et cum iterum deſcendiſſet prouocatus a fratre ac de ſuis iuſtitiis cū eo cōcertaſſet denuo regreditur non prohibente pompeio. Erat autem inter ſpem timoremq; medius:& ueniebat quidam uelut exoraturus pompeium ut ſibi cuncta permitteret. ad mōtem uero reuertebat ne quid regiæ dignitati derogare uideret. Quia tamē caſtellis eum pompeio cedere placebat Iſq; præpoſitos monere litteris ut abſiſterent quibus præceperat ut nō niſi manu ſua ſcriptis epiſtolis obtemperarent:iuſſus quidem facit:ſed in Hyeroſolimam cum indignatione diſceſſit: belloq; iam congredi cum pompeio cogitabat. Ille autem nec enim tempus aptaret:nec initiandum putauit ſtatim conſequitur:Multum quippe alacritati eius addiderat circa hiericūtam mitridatis mors nuntiata. Vbi pinguiſſima hydumæa regio & palmaq; plurimum ac balſamum nutrit: cuius inciſo lapidibus acutis robore ſtillātem lachrymam ex uulneribus colligunt. Cunq; illic pernoctaſſet mane in hyeroſolimam properabat. Itaq; hoc eius impetu perterritus Ariſtobolus ſupplex occurrit:pecunia pollicitus quodq; ſemetipſum ei cum ciuitate permitteret. Pompeium mitigat ſeuientem. Nec tamen quicquam eorum quæ promiſit effectum eſt. Gabinium enim q ad ſuſcipiendā pecuniā miſſus fuerat:nec in oppidum quidem Ariſtoboli ſocii receperunt. His commotus Pompeius Ariſtobolum in cuſtodiā collocat:ad ciuitatem uero profectus explorabat qua facilior eſſet acceſſus. Nam & murorum eius firmitatem oppugnari poſſe facile nō uidebat. Vallemq; pro mœnibus horribilem fauumq;: illic cernebat proximum:a deo tutiſſima munitione circundatum:ut etiam ſi ciuitas caperetur:ſecundum eſſet hoſtibus profugium.

¶ Heſitante pompeio quomō urbem caperet orta eſt ſeditio iter eos qui in ciuitate erāt deniq; uicta eſt pars ariſtoboli receptis romanis in itis conſiliis cum hyrcano quomodo aliam pte quæ i locū tutiſſimū cōfugerat caperet tādē ſine cōſilio & auxilio pōpei:nihil eēt factū. Cap. XIIII.

Oc autem diu quid faceret heſitante:ſeditio intra ciuitatem orta eſt. Ariſtoboli quidē ſociis belligeri potius regemq; liberare dignum eſſe firmātibus:qui uero cum hyrcano ſentirēt pompeio portas aperire:Metus autem hos plures faciebat romanorum cō ſtantiam reſpicientes. Deniq; uicta pars ariſtoboli conceſſit in templum:& ponte qui ab eo ciuitati iungebatur abſciſſo ut ad ultimum uſq; reſiſteret inſtruebatur. Cum autem alii romanos recepiſſent in ciuitatem his q; domum regiam tradidiſſent:ad hæc obtinenda Pompeius unum ex ducibus ſibi obedientibus piſonem cum militibus intromittit. Hiſq; preſidiis in ciuitate diſpoſitis:quia nemini eorum qui in templum confugerant pacem perſuadere potuit. Omnia quæ circumerant expugnare parabat:hyrcano eiuſq; amicis ad conſilia conferenda: & ad efficienda quæ iuberet alacriter animatis. Ipſe uero partes ſeptētrionales foſſamq; uallemq; replebat omni genere materiæ per milites comportato:cum per ſe opus eſſet difficillimum propter imenſam altitudinem:& præterea iudæi modis omnibus deſuper obliſterent. Manſiſſetq; opus imperfectū niſi Pompeius obſeruatis diebus ſeptimis quibus religio iudæos ab omni opere manus abſtinere compellit per eos aggerem cumulare præcepiſſet inhibitis a prælio militibus. Pro ſolo enim corpore iudæos etiam per ſabbata pugnare licet.

¶ Tentās pōpeius locū iuadere tertio mēſe uix turrim unam euerſerat. Cap. XV.

Gitur iam ualle repleta:& impoſitis aggere turribus admotiſq; machinis cito portatis moliri tentabat. Deſuper obſtantes lapidibus repellebant. Cum diū turres obſidentiū magnitudine ſimul & pulchritudine præſtantes uim repugnantiū ſuſtinerent. Verūtamen romanis tunc plurimum defatigatis Pompeius iudæorum tolerantiam & in aliis admiratus eſt:& præcipue q; nihil de ſuperſtitionis ſuæ ritu intermedia tela pereuntes derogati paſſi ſunt:ſed uelut in alta pace ciuitas ageret & quotidie ſacrificia & uictimas omnemq; dei cultum diligentiſſime celebrarunt:nec uel in ipſo excidio cum ad aram in dies ſingulos trucidaretur:legitimis religionis ſuæ muneribus abſtinuerunt. Menſe nanq; obſidionis tertio uix una turre deiecta fanum irruptum eſt.

¶ Fauſtus cornelius muros primus aſcendit multi occiduntur multi ex muris ſe proiciūt:pompeius cum ſuis comitibus ingreditur: in templum ingreſſus neminem niſi pontificem uidit præcepit q; nihil auffereret: poſtero die ſolēpnia celebrauit: Hyrcanūq; pontificem declarauit: pōpeius uero cum Scauro ducens Ariſtobolum romam profectus eſt. Cap. XVI.

Primus autem murum tranſcendere auſus eſt cum ſuis agminibus ſylle filius Fauſtus Cornelius & poſt eū centuriones duo Furius & Fabius cū ſuis agminibus. Et circunſepto undiq; fano alios alio cōfugientes uel ēt pauliſper repugnātes interficiunt. Vbi plurimi ſacerdotū quāq; hoſtes ſtrictis gladiis irruētes uidebāt intrepidi tamē in pagē

dis rebus diuinis perſeuerabant & in ipſo libandi templum adolendi miniſterio mactabantur ſaluti quoq; præferentes religionis obſequiũ. Multos autem ſui gẽtiles aduerſæ ptis ſtudioſe trucidabant plurimi ſemetipſos in rupes præcipitabant. Nonnulli furibundi cunctis quæ circa murum erant in deſperatione & ſuccenſis pariter conflagrabant. Itaq; iudæorum quidem milia.xii. occubuerunt romanorum uero pauci ſed plures ſauciati ſunt. Nihil autem grauius in illa clade iudæorum genti uiſum, eſt: quam ſanctum illud arcanũ neq; cuiq̃ prius uiſum alienis eſſe directũ. Deniq; Pompeius una cum ſuis comitibus templum ingreſſus ubi neminem præter pontificem adeſſe fas erat: quæ intus erant candelabra cum lychinis & menſas & in quibus libare atq; adolere moris erat uaſcula ex auro cuncta proſpexit: congeſtamq; pigmentorum molem ſacræq; pecuniæ prope ad duo milia talentorum. Nec tamen uel hæc uel aliud quicq̃ de ſacroſanctis opibus ſiue inſtrumentis attigit. Sed poſtero die poſt excidium curare templum ne quid habere ſordidũ edituos iuſſit: & ſolennia ſacra celebrare. Ipſe autem hyrcano põtifice declarato. q; ſe & in aliis rebus alacrem obſidionis tẽpore præbuiſſet: promptamq; ad bellum agreſtium multitudinem ab ariſtobolo reuocaſſet: per quæ ſicut imperatorem bonum decuit benuolentia potius quam timore plebem ſibi reconciliauit. Inter captiuos etiam compræhenſus ariſtoboli ſocer idemq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maxime belli cauſa fuiſſet ſecuri percuſſit fauſtum uero & qui una fortiter fecerant præclaris præmiis donat: & in hyeroſolimis tributum indicit abſatas autem genti etiam quas in ſyria cœperat ciuitates romanorum qui tunc erant militum ducibus parere iuſſit: propriiſq; tantum terminis circũclauſit. Inſtaurat autem in gratiam cuiuſdam ex libertis ſuis Demetrii gaderenſis etiam gadara quam iudæi ſubuerterant. Mediterraneas præterea ciuitates eorum de poteſtate liberauit quas præuenti non exciderant hyſpion & ſcitopolium & pellam & ſamariam & mariſſam itemq; azotum & iamniã: maretuſam: necnon & maritimas garã & iopã & doram & pridem ſtratonis pyrgus uocabaſ. Poſt autem ab herode clariſſimis edificiis tranſformata cæſarea nominata eſt eaſq; omnes indigenis ciuibus redditas uiri prouinciæ ſyriæ non iunxit. Huius ãt & iudeæ cunctorũq; adminiſtratione ad ægyptos fines & flumen euphratẽ cum duabus cohortibus ſcauro permiſſa Romam ipſe per ciliciam properauit captiuum ducens ariſtobolum cum familiã. Erant ãt filiæ duæ totidemq; filii quoꝝ unus alexander ex itinere fugit: minor autem Antigonus cum ſororibus romam uectus eſt.

¶Scaurus in arabiam proficiſciſ patitur multa ob aſperitatem locorum: Alexander Ariſtoboli filius interim iudæam populatur timet gabinium: ꝓpterea loca arabiæ munit: gabinius præmiſſo Marcoantonio adiunctis aliis obuiam fit Alexandro coactus alexander congredi cum gabinio: uictus effugit gabinius reſtaurat loca: perterritus alexander legatos ad eũ mittit pollicens ſibi oia caſtella quæ ipſe gabinius eruit funditus. Cap. XVII.

INterea ſcaurus in arabiam ingreſſus ad petram quidem regionum aſperitate prohibebatur accedere: quæ ãt circumerant omnia uaſtabat: multis & ĩ hac malis afflictus. Nã exercitũ fames cõprimebat. Cui tamen hyrcanus ꝑ antipatrũ uictui ſuppeditabat neceſſaria. Quẽ uelut arete familiarẽ ẽt ſcaurus ad eũ allegauit: ut bellũ pactiõe deponeret. Itaq; perſuaſum eſt arabis .ccc. talentis decedere: atq; ita ſcaurus ex arabia tranſduxit exercitum. Alexander autem ariſtoboli filius qui põpeiũ fugerat: magna manu dilapſo interea tempore congregata hyrcano grauius imminebat iudæãq; populabaſ. Quam quidem mature debellare poſſe credebat: quoniã diſturbatũ quoq; a pompeio murum hyeroſolimis renouatũ eſſe cõfidebat niſi gabinius in ſyriam miſſus qui ſcauro ſuccederet: cum in aliis fortem ſe præbuiſſet tunc ẽt in alexandrum mouiſſet exercitum. Huius ãt ille impetum ueritus: & ampliorem militum manũ congregabat: donec facta ſunt decem millia peditũ & mille quingenti equites: uillaſq; oportunas mutis hoc eſt Alexandrum & Hyrcanũ & Macherunta nõ longe arabiæ mõtibus muniebat. Igiſ gabinius cũ parte militum præmiſſo Marcoantonio ipſe cũ toto exercitu ſequebatur. Lecti aũt antipatri comites: aliaq; iudæoꝝ multitudo quoꝝ Malichus & Pytholaus pritipes erãt: iunctis cum Marcoantonio uiribus ſuis alexandro obuiam proceſſerunt: neq; ita multopoſt aderat cũ ſuis copiis gabinius. Alexander ãt cũ quidem in unum cõfertam hoſtium multitudinem ſuſtinere non poterat abſceſſit. Cunq; hyeroſolimis propinquaſſet coactus prælium ſuſcepit. Amiſſiſq; ſex milibus quoꝝ tria uiua capta ſunt tria uero proſtrata cum reliquis effugit. Gabinius autẽ ubi alexandrium uenit quia multos deſeruiſſe caſtrã cognouit promiſſa delictoꝝ uenia conabatur ſibi eos ante plurimum coniungere. Cum aũt illi nihil mediocre cogitarent: plæriſq; interfectis: reliquos in caſtellum concludit. In hoc bellõ dux marcuſantonius multa præclare geſſit: & quãuis ſemper & ubiq; uir fortis apparuiſſet: tamen tunc etiam ſuum uicit exemplum. Gabinius aũt relictis qui caſtellum expugnarent ipſi ciuitati ſubuenire: & intactas quidem confirmare: ſubuerſas ãterigere curabat. Deniq; iuſſu eius ſcitopolis habitare cœpit: & Samaria & Antedon: & Appollias: & lamnia: & Arabia: & Mariſſa: & Dora: & Gadara: & Azotus: aliæq; multæ lectis ciuibus ãtq; icolis ad eas cõcurrentibus. Is ãt recte diſpoſitis regreſſus ad Alexandriũ uehementius urgebat obſidium. Quare territus alexander oibus deſperatis legatos ad eum miſit: & ignoſci delictis orans & quæ

fibi parerent caſtella macherunta & Hyrcanium tradere non dubitans: quinetiam Alexandrium eius potanti permiſit. Quæ quidem Gabinius oia conſilio matris Alexádri funditus eruit: ne rurſus belli alterius receptaculum fierent. Aderat tamen quo ſuis Gabinium palparet obſequiis uiro ſuo cæteriſq; captiuis metuens qui Romam fuerant adducti.

¶ Gabinius Hyeroſolimam deducto hyrcano reuertitur Ariſtobolus interim parato exercitu alexandrium occupat: ſed tumultu romanorum in macherunta confugit ſed tandem capitur & ad gabinium perducitur: Alexander interim iudæam reduxit in diſceſſionem: romanos multos trucidare decreuerat gabinius concordiam perſuaſit ſed certantibus ipſis alexander fugatus diſpſit: gabinius Hyeroſolimam reuertitur.

Cap. XVIII.

POſt hæc uero Gabinius Hyrcáo Hyeroſolimam deducto eiq; ſani cura mandata cæteris reip. partibus optimates præfecit, Omnéq; iudæorum gentem in cõuentus quinq; diuiſit: uno Hyeroſolimis: altero Doris: itemq; tertio ut apud Amathunta reſpondeat: deſtinatis quarto hyerico & quito ſophoris. Galileæ ciuitas attributa eſt. Singulari autem unius dominatione liberati: libenter ab optimatibus regebantur, Verumtamen non multo poſt euenit: ut turbatum his qui fieret initium elapſus Roma Ariſtobolus qui magna iterum iudæorum manu conflata partim cupida mutationis partim quibus olym dilectus erat: primum occupat Alexandrium: idq; recingere muro tẽtabat. Deinde cognito q; Gabinius Siſennam & Antonium & ſeruilium duces contra ſe cum exercitu miſit in macherunta concedit. uulgiq; i bellis onere depoſito ſolus armatus prope ad octo milia militum ſecum duxit inter quos erat Pitholaus ſecundarum partium rector cum mille uiris & Hyeroſolimis profugus. Romani autem ſequebantur: habitoq; conflictu aliquamdiu cum ſuis Ariſtobolus fortiter dimicando perſeuerabat: donec ui Romanorum ſubacti: cæſa ſunt uirorum quinq; milia. Prope uero ad duo milia in quẽdam tumulum confugerunt. Cæteriq; mille cum Ariſtobolo perrupta Romanorũ acie in macherunta coacti ſunt. Vbi rex cum in ruinis prima ueſpera tetendiſſet: ſperabat quidem aliam ſe manum per indutias belli poſſe contrahere: caſtellumq; bene munire. Impetum autem Romanorũ ſupra quam poterat per biduum remoratus poſtremo capitur: & cum Antigono filio qui romæ ſecum fuerat uinctus ad Gabinium atq; inde Romam perductus. Sed illum quidem ſenatus cuſtodia coercuit. Filios uero eius in iudæam remiſit quia Gabinius ſcripſerat per Epiſtolas id pro traditione caſtellorum coniugi Ariſtoboli ſpopondiſſe. Parato autem Gabinio bellum parthis inferre Ptholomæus impedimento fuit. Qui reuerſus ab Euphrate petebat ægyptum Hyrcano & Antipatro amicis uſus ad omnia quæ militiæ neceſſitas exigebat. Nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater auxiliis adiuuit. Et iudæis in ea parte uias quæ peluſium ducerent obſeruantibus tranſmittere Gabinium perſuaſit. Alia uero Syria diſceſſu Gabinii commota & iudæos iterum Alexander Ariſtoboli filius ad diſceſſionem reduxit: & maxima multitudine cõflata Romanos omnes qui per omnem terram degerent obtrũcare decreuerat. Quam rem Gabinius metuens iam enim ex Egypto redierat. Hoc tumultu inſtan e nonnullis diſſidentium præmiſſo Antipatro concordiam perſuaſit. Cum Alexandro ãt milia .xxx. remanſerant: & ille ad bellum promptus erat. Itaq; ad pugnam egreditur. Occurrũt ãt iudæi & circa mentẽ itabitiũ congreſſi: decem milia ſternunt: cæterã uero multitudinem fugus diſperſit. Et gabinius in hyeroſolimã regreſſus id enim antipater uoluit remp. eius cõpoſuit. deinde hic pfectus Nabatheos pugna ſupat: & mitridatẽ & orphanẽ a parthis per fugas clam dimittit. eoſq; militibus aufugiſſe firmauit.

¶ Craſſus ſuccedit gabinio: ſuſcipit ſyriã: aufert aurũ tẽpli: perit tranſgreſſo euphrate: Caſſius ſyriã defendit: occidit piſilaũ colligentem ſeditioſos ariſtoboli.

Cap. XIX.

INterea craſſus ei ſucceſſor datus ſyriam ſuſcepit. is in pthiee militiæ ſumptum & omnem aliud aurum templi quod Hyeroſolimis erat abſtulit: & a quibus Pompeius temperauerat duo milia talentorum Euphraté uero tranſgreſſus & ipſe periit & exercitus eius: de quo non eſt huius téporis cõmemorare. Poſt craſſum ãt parthos in ſyriam properantes caſſius inhibuit receptus. Prouitia ãt fauore eius quæſita in iudæam feſtinabat: captiſq; taricheis prope ad tria milia iudæorum adducit in ſeruitium. Occidit autem etiam piſilaum ſeditioſos ariſtoboli colligentem: cuius necis ſuaſor erat antipater.

¶ Caſſius ex arabis coniugem ſuſcipit: ſociat ſibi regem arabum per affinitatem bellum uult gerere cum ariſtobolo: Cæſar mittit e roma ariſtobolum ſolutum uinculis in ſyriam: perit ueneno & alexander eius filius occiditur: ptolomæus aufert antigonum & eius ſorores a coniuge ariſtoboli: & minorem ſibi coniugio copulat: Antipater mortuo pompeio contulit ſe in clientelam cæſaris & mitridates cum antipatre uictores fiunt: & pompeius tandem gratia antipatris pontificatum confirmauit hyrcano.

Cap. XX.

HVic aũt nupta fuit ex arabia nobilis fœmina noie Cypris: unde filios q̃tuor: phaſelũ & regẽ herodẽ & ioſephũ & pherorã & Salome filiã habebat. Cũ ãt omniũ q; ubiq; potentes eſſent amicicia hoſpitiis familiaritates cõquireret: pcipue regẽ arabũ p affinitatẽ ſibi ſociauit: eiuſq; fidei cõmẽdãs filios ſuos ad eũ miſit. quoniã bellũ cũ ariſtobolo gerẽ

ſum ſuſceperat. Caſſius autem cõpulſo ad otium per cõditiones alexandro ad euphratẽ reuerſus eſt parthos tranſitu prohibiturus de quibus alio loco referemus. Cæſar ãt poſt ſenatus & põpeii fugam trans mare ionium rebus omnibus romaq; potitus ſolutum uinculis Ariſtobolum cum duabus cohortibus uelociter in ſyriam miſit:& hanc facillime & cuncta iudeæ proxima p illum ſubiici poſſe ratus. Verum & ſpem cæſaris & ariſtoboli alacritatem præceſſit inuidia. Nam ueneno peremptus a pompeii ſtudioſis aliquãdiu etiam ſepultura i ſolo patrio carebat: corpuſq; mortui ſeruabatur melle conditum. Donec ab antonio iudæis iuſſum eſt in monumentis regalibus ſepeliendum. Occiditur autem alexander quoq; filius eius a ſcipione ſecuri percuſſus antiochiæ ſecundum pompeium litteras accuſatione pro tribunali prius habita ſuper his quæ in romanos admiſerat. Ptholomæus autem manei filius qui apud calchida ſub libano morabatur captis eius fratribus filium ſuum philippionem qui eos accerſeret:mittit aſcalonem atq; ille abſtractum ab ariſtoboli coniuge antigonum eiuſq; ſorores adducit ad patrem. Amore autem minorem earum coniugio ſuo copulat:ob eamq; poſtea cauſam a patre occiditur. Accepit enim ptholomæus i matrimonium alexandram perempto filio:huiuſq; affinitatis gratia fratris eius propenſiore cura tuebatur. Antipater autem pompeio iam mortuo in clientelam cæſaris ſeſe contulit: & quia mitridates pargamenus ab acceſſu peluſii prohibitus cum exercitu quem ducebat in ægyptũ apud aſcalonem morabatur. Non ſolum arabas quamuis hoſpes eſſet auxilium ferre perſuaſit. Verum & ipſe armata iudæorum tria circiter milia ſecum mouit. Excitauit autem præſidio ſyriæ quoq; potentes & incolam libani ptholomæum etiam plicum & ptholomæum quorum gratia ciuitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarũt. Iamq; fretus mitridates auctis propter antipatrum copiis peluſium proficiſcitur. Et quia tranſire uetaretur ciuitatem obſidebat. Antipater uero & in hac oppugnatione clarus enituit. Effracto enim ex parte ſua muro primus in ciuitatẽ cum ſuis comitibus inſiluit.& peluſium quidem capta eſt:ulterius autem progredi non ſinebant: iudæi & ægyptii terrarum incole qui appellantur oniani. Quibus tamen antipater non modo ne obſtarent uerumetiam ut victui neceſſaria præberent militi perſuaſit. Vnde factũ eſt ut nec mẽphite in manus uenirent: ultroq; ſeſe traderent mitridati atq; ille delato peragrato pugnam cum cæteris commiſit ægyptns in loco cui nomen eſt iudæon ſtratõ pedon: eũq; in acie omni dextro cornu periculo liberauit antipater circũgreſſus fluminis ripam. Leuum enim cornu contra ſe poſitum ſuperabat. Facto autem in eos impetu qui mitridatẽ proſequerentur multos occidit: tãdiu quæ reliquos fugientes angebat:donec etiam caſtris eoꝝ potitus eſt. lxxx. tantũ de ſuoꝝ numero amiſſis. Octingentos ãt fere mitridates cũ fugerat perdidit. Præter ſpẽ uero ſeruatus ex plio uacuus inuidia teſtis reꝝ ab antipatro geſtarꝝ fuit apud cæſarẽ. Vnde ille tũc quidem antipatrũ petit laudibus incitatũ ad ſubeunda pro ſe pericula reddidit prõptiorẽ. In quibus oĩbus bellator audaciſſimus cõprobatus:multaq; ppeſſus uulnera toto corpore gerebat:ſigna uirtutis diſertæ. Poſtq; ãt rebus in ægypto cõpoſitis ad Syriam rediit & Romana cum ciuitate ſimul & immunitate donauit:aliiſq; rebus honorando amiciſſimeq; tractando dignum emulatione conſtituit: eiuſdemq; gratia etiam pontificatum confirmauit hyrcano.

Antigonus corã cæſare criminabatur antipatrẽ: ſed cæſar cognitis meritis antipatris hyrcanũ confirmat & cuius uellit dignitatis præponit adoptionem:declaratur procurator iudeæ:ſedat iudæam:hyrcanum reddit in gratiã populis tandem Pſaliũ filium maiorẽ præpoſuit territorio Hyrcanorum:Herodem minorẽ natu curatorem galileæ:herodiam depræhendit cũ multis aliis ex hoc cognitus eſt ſexto cæſari propinquo magni cæſaris. Cap. XXI.

EOdẽq; tpe Antigonus quoq; Ariſtoboli filius cũ ueniſſet ad cæſarẽ maioris p̃ter opinionẽ fœlicitatis cãm præbuit Antipatro. nã qui de patris morte queri deberet pp inimicicias põpei:ueneno quantũ putabat perempti:& crudelitatis in fratrẽ accuſare ſcipionẽ:nullũq; inuidie dolorem admiſcere miſeriis. Vltro hoc Hyrcano & Antipatro criminabat ueluti ſe patrio loco cũ fratribus iniqſſime pellerent:multiſq; gentẽ iniuriis afficerẽt: dummõ ſociarent q̃ꝝ in ægyptũ auxilia ipſi cæſari nõ beniuolẽtia: ſed timore ueteris diſcordiæ miſerint:& ut amorẽ pompei deprecarent. Ad hæc Antipater ueſte proiecta multitudinẽ uulneꝝ demonſtrabat:& qua fide quidem cæſarem coluiſſet uerbis non eſſe opus dixit. Nã corpus etiam ſe tacente clamare:antigoni autem mirari audaciã:qui cũ hoſtis Romanorum ſit filius & fugitiui Romanoꝝ nouarũq; reꝝ ſtudiũ uotũq; ſeditioſum patris habeat apud Romanoꝝ principem alios accuſare conetur:boniq; aliquid adipiſci tentaret quẽ hoc ſolũ oporteret amplecti:quod uiueret. Nanq; eum tam nunc propter inopiam deſiderare facultates:ſed ut in eos qui ſe dediſſent iudæorum ſeditiones accẽderet. Quæ ubi cæſar audiuit Hyrcanũ quidẽ pontificatu digniorem eſſe pronunciauit Antipatro autem cuius uelit poteſtatis detulit optionẽ. Qui p̃miſſa dignitatis mẽſura ipſi qui daret iudeæ procurator declaratus eſt. Et præter hoc impetrauit ſubuerſa patriæ menia renouare ſibi licere:hos quidem honores cæſar incidendos in capitolium miſit:ut iuſtitiæ ſuæ uirtutiſq; ſignum Antipatri memoriæ traderetur. Antipater uero ubi de Syria cæſarem proſecutus eſt in iudæam reuerſus ante omnia patriæ muros a pompeio dirutos reparabat: omniaq;

iustrando ne quid in illis regionibus turbarum esset: nunc in terminando: nunc etiam suadendo curabat unumquemq; admonens: q; si cum Hyrcano sentirent in otio atq; opulentia uicturi essent fortunis suis & omni pace potituri sin spe uana ducerétur: eorum qui priuati quæstus gratia res nouas optarent. Se quidem non procuratorem sed dominum omnium Hyrcanum uero tyrannum pro rege: itemq; romanos & cæsarem hostes pro amicis & rectoribus habituri: neq; eni passuros huius potestatem labefactari: quem ipsi regem constituissent. Sed quamuis hoc diceret tamen etiam per se quoniam Hyrcanum segniorem uideret: nec tam efficacem sicut regni poscceret sollicitudo: statim prouintiæ componebat. Et sic phaselum quidem natu maximum filiorum suorum militi præpositum Hyerosolimis eiusq; territorio præfecit. Herodem uero ætate posteriorē nimisq; adolescentem galileæ destinat similia curaturum: qui cum natura strēnuus esset cito materiam ubi ad magnitudinem exerceret iuenit: captumq; latronum principem Ezechiam quem præclari maximo agmine continentia Syriæ deprehendit: ipsumq; alios latrones multos interfecit. Eaq; res adeo grata fuit Syriis: ut per uicos & opida caneretur herodes ueluti per eum pace reddita & possessionibus restitutis. Ex huius denicq; operis gloria sexto ét cæsari ppinquo magni cæsaris & Syriam tunc administranti est cognitus.

¶ Compellitur herodes ab hyrcano qui eum tam glorioſum euasisse oderat ut ad eum accedat ipse uero persuasus uerbis multorum qui inuiderant Herodi accersiri fecit: sed recessit Herodes non paratus obedire: Concitatur hyrcanus iterum contra herodem sed herodis declaratur a sexto cæsare dux militum in syria: herodes hyrcanum cogitat ex regno pellere sed uerbis patris & fratris mitigatur.

Cap. XXII.

VIn & phaselus fratris indolem contentione bona superare certabat augendo erga se beniuolentiam hyerosolimis habitātium atq; illam quidem ciuitatem possidens nihil autem contumelioſe per insolentiam potestatis admittens. hinc antipater & obsequiis regalibus ab ea gente colebatur: & honores ei tanq; rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipse propterea minus fidelis aut beniuolus hyrcano fuit. Verum fieri non potest ut liuorem quisq; in secundis rebus effugiat. Nanq; hyrcanus quamuis & antea tacite sua sponte mordebatur adolescentium gloria maxime rebus ab Herode bene gestis & crebris nuntiis laudes eius per singula facta prædicantibus augebatur. A multis tamen inuidis qui regnis adherere solent: quibusq; antipatri eiusq; filiorū probitas officiebat instigabatur: dicētibus q; Antipatro & filiis eius rebus traditis solo cōtentus & hac potestate uacuo regis nomine sederet. Et quamdiu sic errabit ut in se reges producat. Nec enim eos uel simulare iam procurationem: sed certe esse dominos ipso reiecto: cuius nec mandatis nec epistolis præter iudæorum legem tātam multitudinem peremisset Herodes: illumq; nisi regnet: sed adhuc priuatus ita ad iudicium uenire debere ratione tā ipsi regi quam patriis legibus redditurum: quæ indemnatos occidi nō sinerent. His paulatim accédebatur hyrcanus. Ad extremum autem ad iracundiam prouocatus causam dicturum herodem iubet accersiri: atq; ille & patrius monitis: & q; ei fiducia res gestæ darēt munita prius galilea præsidiis ad regem proficiscitur. Ibat tamen cum forti caterua ne uel derogare uideretur hyrcano: si plures duceret uel inuidie nudus pateret. Sextus autem cæsar adolescenti metuens ne quid apud inimicos deprehenso mali fieret ad hyrcanum mittit: qui ei manifeste denunciarét: ut homicidii crimine liberaret herodem. Hyrcanus autem qui eum diligeret: per se quoq; id cupiens absolutionem decernit. Atq; his iusto rege fugisse ratus damascum recessit ad sextum: nequaq; paratus obedire si denuo fuisset accitus. Rursumq; a nequissimis irritabatur hyrcanus firmatum herodē abisse firmantibus: & ut se contra eum instrueret properasse. Hæc autem rex uera esse existimās qd ageret nesciebat: quoniam potentiorem inimicum uidebat. Cum uero a sexto cæsare dux militū per Syriam atemq; samariam declaratus esset herodes: neq; solum propter gentis fauorem: sed ét uiribus suis terribilis putaretur: ad timorem ultimum decedit: iamiāq; illum contra se credens cū exercitu esse uenturum. Neq; opinione deceptus est. Nanq; herodes intentatæ sibi occisionis iracundia: conflatam militum multitudinem hyerosolimam ducebat: ut hyrcanum regno deponeret. Idq; fecisset nisi pariter egressi pater & frater fregissent eius impetum deprecātes ut & ipse ad uindictam ministrandam. solaq; indignatiōe mitigaretur: regi autem parceret sub quo ad hoc potentiæ processisset: ac si propterea q; in iudicium uocatus esset indignaretur quia tamē absolutus est gratias ageret: neq; tristibus quidem paria referret saluti uero esset ingratus. Quod si etiá momenta belloꝝ reputanda uiderentur iniqtaté militiæ cōsideraret: neq; omnino de uictoria bene speraret qui cum rege cōgressus esset una secum educato: & sæpe quidem benemerito: seuo autē nunq;: nisi q; maliuolorum consiliis impulsus umbram ei tantum iniquitatis admouisset. Paruit hus herodes qui speratis putauerat posse sufficere: suasq; uires demonstrare nationi.

¶ Oritur discordia inter romanos & ob diuturnitatem belli uenit marcus successor sexti cæsaris q mortuus fuit a celio basso fauore pompei.

Cap. XXIII.

INter hæc discordia Romanorū circa appamiam bellumq; domesticum oritur: quoniam Cecilius bassus fauore Pompei sextū cæsarē dolo necauerat: eiusq; militē occupa

perat.illi uero cæſaris duces mortis eius ulciſcendæ gratia cunctis uiribus baſſum petebant. Qui bus cum tam interempti quã ſuperſtitis cæſaris ,cauſa ambobus eſſet amicus antipater per filios ſuos milit auxilia.Cum ãt bellũ traheretur ex italia qdẽ ſucceſſor antedicti ſexti uenit Marcus.

Tempore quo Marcus fit ſucceſſor ſexto cæſari : Caſſius in ſyriam petit exactiõnes imponit: iraſcitur contra malichum eius exactorem: herodes fit carus caſſio: præficitur procurator ſyriæ: Caſſio decedente e ſyria oritur ſeditio Hyeroſolimis felix quidam uolẽs uindicare necem mallii fratris congreditur cum herode: Herodes potitur uictoria: Accuſatur herodes Antonio interfecto caſſio:pecunia eum pacauit ueniunt legati anthiochiæ centum uiri contra herodem & hyrcanum meſſalla defendente eos : tetrarchas ambos declarat Antonius : legatos carceri compellit: maior tumultus fit Hyeroſolimis bellũ geſtũ ẽ cõtra alios legatos ab antonio ita ut multos occidiſſet;Prazaphanes concitans iteꝝ pacaꝝ contra hyrcanum:tandẽ ab herode multi obtrũcantur die pẽtecoſtes in ciuitate ortũ ẽ bellũ ita ut multi occiſi ab herode:multi fugati. Cap. XXIIII.

EOdem tempore bellum inter romanos conflato:dolo bruti & caſſii cæſare interfecto. Poſtq̃ triennium ſeptemq̃ mẽſes tenuit pricipatum. maximo autem motu cædis eius gratia concitato:& optimatibus inter ſe diſſidentibus propria ſpe quiſq̃ ducebatur ad id quod exiſtimabat eſſe commodius. itaq̃ Caſſius ſyriam petit occupaturus militem qui appamiam circunſedebat:ubi & marcum & diſſidentes cohortes baſſo cõciliauit:ſimulq̃ obſidione liberauit appamiam ipſe uero exercitum ducens ſtipẽdium ciuitatibus indicebat:nec modus erat exactionum . Cum autem iudæos quoq̃ ſeptingenta talenta iuſſiſſet inferre: minas eius ueritus antipater filiis ſuis & aliis amicis maturæ pecuniæ cogendæ curam diſtribuit.& inter eos malicho cuidam ex inimicis neceſſitas adeo urgebat. Primus autem herodes caſſii fauorem promeruit:qui ex galilea parte ſua centum talenta portauit:propterea q̃ inter eximios amicos numerabatur.At uero cæteros tarditatis arguens caſſius ipis ciuitatibus iraſcebatur.Eoq̃ reguſnã & tamaũ & duas alias ex ulioribus depopulatus:ibat quidem quaſi malichum interfecturus:q̃ remiſſior in exigendo fuiſſet. Verum & huius & cæterarum ciuitatum interitum repreſſit antipater cẽ tum illico talentis caſſio delinito. Nequaq̃ tamen malichus poſt obitum caſſii beneficiorum antipatri memor fuit. Sed illi ipſi quem ſæpenumero ſeruatorem fuiſſe ſui nouerat periculum moliebatur iniquitatis ſuæ impedimentum abolere feſtinans itaq̃ antipater & uires eius & callidita tem metuens:flumen trans iordanem abiit ad ulciſcendas inſidias congregaturus exercitum.Depræhenſos autem malicheus antipatri filios inprudentia ſuperat . Nam & phaſelum apud hyeroſolimam præſidiis appoſituꝝ: & herodem qui cuſtodias curabat ad murum multis excuſationibus & ſacrꝫmentis circunuentos impellit;ut ipſis intercedentibus reconciliaretur antipatro. atq̃ ita denuo per antipatrum exorato Marco tunc in Syriam militem regente ſeruatus eſt: qui malichum ſtatuerat occidere.quod nouis rebus ſtuduiſſet.Cæſare uero adoleſcente:& Antonio cum bruto & Caſſio bellum gerentibus:Marcus & Caſſius exercitu de ſyria cõflato:q̃ magna pars ubi uſus poſcit Herodes fuiſſet:ipſum quidem totius Syriæ procuratorem præficiũt equitum illi manu peditumq̃ attributa.Si autem bellum dediſſet:regnum quoq̃ iudeæ Caſſius ſe eidem declaraturꝫ eſſe pollicitus eſt: euenit autem ut antipatro & ſpes & fortitudo,& filii cauſa mortis fieret. Horum enim metum Malichus miniſtro quodam regio pecunia corrupto mixtum ei ueneno poculum dari perſuadet . Atq̃ ille quidem iniuſtitiæ Malichi palma fuit;poſt conuiuium mortuus uir ad alia ſtrennuus rebuſq̃ adminiſtrandus idoneus : & qui regnum recuperatum conſeruaſſet Hyrcano & Malichus inſenſum propter ſuſpitionem ueneni populũ pernegãdo placabat:ſimulq̃ ut ualidior eſſet:armatorum ſibi copias conquirebat.Nec enim Herodem ceſſaturum arbitrabatur:quin etiam mox cum exercitu necis paternæ ultor aduenire. Sed Phaſeli fratris conſilio qui eum palam minime perſequendum eſſe dicebat:ne uulgi ſeditio concitaretur: & pugãtem ſe tũc Malichum patienter admiſit:& ſuſpitione liberum eſſe concedens clariſſimas paterno funeri celebrauit exequias.Conuerſus autem in Samariam & ciuitatem compoſuit ſeditione turbatam: per quæ dies feſtos in hyeroſolimam remeabat præmiſſis comitibus armatis : nam timens impetum compellebat Hyrcanus. Malichus autem alienigenas introduci ſuper indigenas quod dies feſtos agerent prohibebat . Herodes autem & ipſo quiq̃ præcepit cauſiſq̃ contemptis nocte ingreſſus eſt.Iterumq̃ Malichus ad eum ueniens antipatrum flebat . Contra quod ille ſe fallicũ uix dolorẽ peremeret ſimulabat & tamen de nece patris apud Caſſium per epiſtolas quæſtus eſt. Cui præterea Malichus inuiſus erat.Itaq̃ non modo.ut mortem patris ulciſceretur ei ſcripſit:ſed etiam chiliarchis quibus præceperat ut in cauſa iuſta herodi opem ferent occulte præcepit . Et quoniam capta leodicia undiq̃ ad herodem conuenerant optimates cum mulieribus & coronis ipſe quidẽ hoc ultioni tempus deſtinauerat. Malichus autem idꝫyri fore ſuſpicabatur: & filium ſuum tunc apud Tyrios obſidione ſtatuit ſubducere;& in iudæam fugam parabat. Salutis autem deſperatio ſtimulabat:ut etiam maiora cogitaret nã & iudæoꝝ gentẽ cõtra romanos excitaturꝫ ſe credidit: dum bello aduerſus Antonjum caſſius occupabatur deiectoq̃ hyrcano facillime regnaturꝫ . Sed profecto irridebat eius ſpem fatale decretum.Etenim quo intenderet animum ſuſpicatus: hero-

des & ipſum hyrcanum prope aſtantem ad cenam uocat. Deinde ſeruorum quendam inſtruendi conuiuii ſpecie intromittit. Sed res erat ut chiliarchus prædiceret ad inſidias aggrediatq; illi præceptorum caſſi memores ad litus ciuitati proximũ armati gladiis exierunt. Ibiq; circunſeptũ malichum multis uulneribus interficiunt. Hyrcanus autem ſtatim cõcidit ſtupore diſſolutus: uixq; anima recepta herodem percunctabatur: quis malichum occidiſſet. Et cum ex chiliarchis unus reſpondiſſet caſſi præceptum: plane inquit & me & patriam meam caſſius ſeruabit incolumẽ: qui amborum inſidiatorem peremit. Vtrum autem id inuidia dixerit: an q; timore factum probaret: incertum eſt. Sed enim in malichum hoc eſt modo ultus herodes. Poſtq; uero caſſius exceſſit e ſyria iterum hyeroſolimis orta ſeditio eſt. Cum fœlix in phaſellum mouiſſet exercitum & in herodem fratris pœna uellet necem malichi uindicare. Caſu autem herodes cum fabio romano duce apud damaſchum habitabat. Et ne cupiens auxilio foret morbo impediebatur. Interea tamẽ phaſellus etiam ſine cuiuſq; præſidio ſuperauit fœlicem probrumq; ingrati obiiciebat hyrcano: qui & fœlici ſtuduiſſet fratremq; malichi caſtella occupantem coniurauerat. Iam enim multa tenuerat omniumq; tutiſſimum maſadam. Nec tamen ei quicq; contra uim herodis potuiſſet ſufficere: qui mox ut conualuit alia recepit. Et illum ex maſada ſupplicem dimiſit & marionem tyriorum tyrannum ex galilea pepulit. Triennium caſtella poſſederat: tyriiſq; quos cœperat uitam cõceſſit omnibus nonnullos etiam donatos abire permiſit: una & ſibi ciuitatis beniuolentiam & tyrãno comparans odium. Marion autem a caſſio quidem meruerat tyrannidem qui tot ſyriæ tyrannos præfecerat. Sed ob herodis inimicitias etiam antigonum & ariſtobolum ſecum ducebat & ptholomeum ꝓpter fabianum quem antigonus pecunia ſibi ſociatũ adiutorẽ incepti habebat. Cuncta uero ſocer ptholomeus antigono ſubminiſtrabat. Cõtra quos herodes inſtructus in aditu iudeæ commiſſo prælio uictoria potitur. Fugatoq; antigono redit in hyeroſolimam: pro merito geſte rei omnibus carus. ut etiam quibus antea deſpectus erat: tunc in eius familiaritatem ſeſe dederint propter hyrcani affinitatem. Nanq; is herodes iam pridem ex indigenis habebat uxorem nõ ignobilem quæ doſis uocabatur: & antipatrum ex ea ſuſceperat filium. Tũc aũt dux erat alexandri cuius pater fuit ariſtobolus: filiá mariannẽ hyrcani neptem ex filia atq; inde regi familiaris erat. Sed ubi caſſio circa philippos interfecto cæſar in Italiam & antonius in ſyriam diſceſſerunt: & legatis ab aliis ciuitatibus ad antonium miſſis in bithyniam etiam iudæorum optimates accuſatũ ueniunt phaſellum & herodem q; illis rerum ſummam ui poſſidentibus nomen tantum honorabile ſupereſſet hyrcano. Atq; herodes qui præſto erat magna pecunia placatum ſic antonium affecit: ut ne uerbum quidem inimicorum eius pateretur audire. & tunc quidem ita digreſſi ſunt. Cum autem denuo iudæorum princeps centum uiri antiochiæ proximam daphniem ad antonium uemiſſet iam amori cleopatræ ſeruientem: delecti a cæteris qui eloquentia & dignitate præſtabãt ad uerſus fratres accuſationem proponunt. Reſpondebat autem meſſala cauſæ defenſor aſtante etiam propter affinitatẽ hyrcano. Auditis deinde utriſq; partibus antonius percõtabatur hyrcanũ: quinam eſſent regendis rebus aptiſſimi. Cunq; is herodem eiuſq; fratres aliis prætuliſſet uoluptate repletus. Nam & hoſpes eorum paternus erat: humaniſſimeq; ab antipatro ſuſceptus eo tempore quo in iudæam cum gabinio uenerat tetrarchos ambos declarat: totius eius iudeæ procuratione permiſſa. Legatis autem id egre ferentibus. xv. eorum correptos carceri tradidit: quos etiã pœnæ occidit. Cæteros autem reiecit cum iniuria: unde maior tumultus hyeroſolimis excitatus eſt. Deinde mille legati iterum tyrum miſſi ſunt ubi commorabatur ãtonius in hyeroſolimam paratus irruere. Et contra eos uociferantes magiſtratus tyriorum directus: data ei licentia ut quos cõprehendiſſet occideret: præceptoq; ut eorum poteſtatem cõfirmare curaret: qui tetrarchæ ipſius eſſent antonii ſuffragio cõſtituti. Ante hoc autem herodes uſq; ad litus cum hyrcano progreſſus multis eos admonebat: ne & ſibi interitus & patriæ belli cauſa fierent: dum inconſiderate contendunt. Illis aũt tãto magis id indigne ferẽtibus: Antonius miſſis armatis multos occidit: multos ẽt uulnerauit. Quorum & ſaucios cura & mortuos ſepultura hyrcanus dignatus eſt. Non tamẽ ideo qui effugerant quieſcebant: perturbando enim ciuitatem antonium irritabant: ut etiam quos in uinculis haberet occideret. Brazaphanes autem parthorum ſatrapa Syriam biennio poſt tamẽ cũ regis filio pacoro detinẽti lyſanias patris ſui mortui ſucceſſor Ptolomei manei filii mille ſatrapæ talenta pollicitus & mulieres quingentas: ei ꝑſuadet ut antigonũ in regnum induceret hyrcanũq; deponeret. Impulſus igitur ab eo pacorus: ipſe quidem per maritima loca perrexit. Barzaphranem autem itinere mediterraneo iuſſit irrumpere. Sed maritimoq; tyri pacorũ excluſerunt. Cum ptolomeus eum & ſidonii receperunt. Ille autem quendam regium miniſtrũ cognomine ſuũ: equitatus ei parte attributa ad iudæos iuſſit accedere: & exploraturum hoſtiũ conſilia: & ubi uſus exegiſſet præſidio futurum antigono. Plurimi aũt eorum qui carmelum populabant iudæi: ultro ad antigonũ currunt ad irruendum acriter animati. Ille aũt ad locum qui drimas dicit occupandũ eos ꝑmittit: ubi cõmiſſa pugna depulſiſq; hoſtibus & fugatis: hyeroſolimã curſu petebãt: auctiq; multitudine uſq; ad regiam proceſſerunt. Excepti aũt ab hyrcano & phaſelo: forti acie in foro confligunt. Ibiq; hoſtes in fugam uerſos: pars herodis in fanum cõcludit: cuſtodeſq; his ſexaginta uiros appo-

nit:per ædes proximas collocatos.Sed hos quidē infensor fratribus populus igni cōsumit. Herodes autē iracundia peremptorꝝ:cōgressus cum populo multos obtruncat:inq; dies singulos inuidem sese per insidias incursantibus assidue cædes erant.Instante uero die festo qui penthecoste uocatur:omnia circa templū totaq; ciuitas plebe rustica repleta ē:& plæraq; armata.Et phaselus quidem muros:Herodes quidē cum paucis domū regiam custodiebat. Inuasisq; de improuiso hostibus in suburbano cōplures quidē peremit:omnes ât in fugam conuertit . Et hos in ciuitate:alios in fanum:alios in extremum uallum concludit.

¶Admittitur arbiter pacis pacorus:simulans pacorus uolebat antigonū adiuuare: cognitis insidiis missoq; ministro ad necem herodis qui noluit admittere habēs huiusmodi suspectos : audito q; phaselus frater eius fuisset corruptus ad idumeam nocte pgit:cognitus a barbaris cogitur recedere præmissa matre & fratribus:ad masada properabat decertans cum illis potitur uictoria: Iosephus frater herodis obuiam herodi uenienti ex idumea fuit paucis ex carissimis receptis alios dimisit: parti Hyerosolimā ueniunt:constituūt regem antigonū: Hyrcanum & phaselū uerberātes: dentibus auriculas truncat antigonus ne possit esse pontifex; Herodes cognita morte phaseli fratris uix euadēs romā puenit.Creat rex fauore oium & fauore Antonii & Cæsaris. Cap. XXV.

INterea pacis arbitrum pacoꝝ. Antigonus & petit & admittit.Exoratus aūt phaselus & ciuitate & hospitio eum equitibus quingentis parthū recepit: sed ante quidē specie cōcordiæ uenientē. Re autē uera ut adiuuaret antigonū. Deniq; phaselū dolo pepulit ad Brazaphanem legatos de cōpositione mittere:quamuis multa dissuadente herode:atq; ut insidiatorē occideret.Ne ue se eius fallacijs dederet:admonente enim natura barbaros fidē negligere.Exiit etiam pacorus cū hyrcano quo minus suspectus esset:nonnullisq; relictis equitibus apud herodem:quos eleuitheros uocant; cū cæteris phaselū persequebatur. Sed ubi ad galyleam uenerunt: indigenas quidem dissidentem atq; armatos offendunt. Satrapā uero conueniunt satis callide:& officijs amicitiæ dolos tegentē. Deniq; postq̄ dona eis dedit redeūtibus insidias posuit. Illi autem in maritimū quendam locum deducti cui nomen est edipon:fraudē intelligunt.Ibi eni de promissis mille talentis audierunt: & q; Antigonus plærasq; mulieres ex his quas ipsi haberēt inter quingēntas partes deuouisset: quodq; sibi semper a barbaris perstruerentur insidiæ . Olym enim capti essent nisi mora fuisset: dū hierosolymis caperetur herodes: ne sibi præsciens quæ de his agerentur caueret.Hæc iam non uerba erāt solum:nam & custodes haud procul abesse cōspiciebat. Et tamē phaselus hyrcanū deserere nō passus est; quamq̄ eum sæpius moneret ut fugeret: cui Saramalla syrioꝝ tunc ditissimus dixerat; quemadmodū essent oia de insidijs cōstituta . Sed cōuenire satrapā maluit atq; mox exprobrare:q; se insidijs appetiisset:ac maxie quia pecuniæ causa talis extitisset:cū plus ipse pro salute daturus esset: q̄ pro regno promisisset antigonus. Ad hoc parthus subdola satisfactiōe:iurisq; iurādi suspitionē deprecatus perrexit ad pacorū.statimq; a parthis qui remanserant: quibus iussum erat phaselus atq; hyrcanus cōpræhenderentur: per iniuriā simul ac per inuidiā execrantes . Et interim minister ad hoc missus herodem capere moliebatur. Eumq; fallere ut extra murū procederet:sicut sibi mandatū fuerat conabatur. Ille autē suspectos habere solitus ab initio barbaros:& tūc minime dubitans in hostes incidisse litteras:quæ insidias proderent indicare nolebat: quāq̄ satis idoneam cām pacorus prærendēret; epistolas portantibus obuiā ire debere:nec enim aut ab hostibus esse captos:aut quicq̄ de insidijs:sed quæ phaselus gessisset his contineri . Iamdudū autē ab aliis audierat herodes fratrem suū phaselum esse corruptū: & hyrcanū filia Mariāne prudentissima fœminaꝝ:multis cū præcibus ne proderet orabat: ne ue se crederet manifestis iam conatibus barbaroꝝ. Adhuc autem pacoro cū sociis deliberante: quonammodo clam pararet insidias: nec enī fieri posset ut tantæ sapientiæ uir ex aperto circūueniretur.Nocte herodes cū propinquissimis sibi personis ad idumeā ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito parthi eū persequebantur . Et ille matrem quidē fratresq; suos: desponsatāq; puellā cum matre:minimosq; fratres prætēdere iter iussit.Ipse autē caute cum famulis suis barbaros retentabat:multisq; per omnes conflictus interēptis:ad castellū Masada properabat.Grauiores autem in fuga parthis iudæos expertus est.Qui cū semper molesti fuissent:a sexagesimo tamen ciuitatis stadio aliquādiu etiam acie decertauerunt.Vbi herodes uictoria potitus cum multos interfecisset:ipsumq; locum in memoriam clari facinoris ædificatū locupletissima exornauit regia : arcemq; in eo munitissimā condidit:ac de suo nomine herodion uocauit. Et tūc quidem cū fugeret multi se applicabant.Postea uero quā de idumea uenit occurrit ei frater Iosippus:turbāq; sequentiū diminui persuadet:nec enim capacē esse multitudinis Masadam.Erat aūt supra quā nouem miliū multitudo.Itaq; paruit herodes eius cōsilio:& impares quidē necessitati per idumeam dimisit cū uiatico:lectissimos autē maximeq; necessarios tenuit:atq; ita in castellū receptus.Deinde octingētos qui mulieres defenderēt:itēq; commeatu qui satis esset obsessis ipse in petram ciuitatē arabiæ prexit.Parthi autē apud hyerosolimā in prædam uersi:in fugientiū domos ac regiam irruebant:solis hyrcani pecuniis abstinentes: quæ.ccc. talenta superabant: alioꝝ uero spe minores inueniebant. Quoniam herodes iam pridem barbatorum perfidiam suspicās: quicquid erat in opibus præcio-

ſum in idumæam multo ante comportauerat:eiuſq; ſociorum itidem quiſq; fecerat. Verumtamẽ poſtq̃ præda potiti ſunt parthi ad hoc iniuriæ proceſſerunt:ut omnem terram illam bello implicato replerent.Mariſacum quoq; ciuitate uaſtata:nec ſolum Antigonum regem conſtituerent:uerum etiam phaſelum & hyrcanum uinctos ei traderent uerberandos. At illi hyrcani quidem auriculas dentibus truncat:ne ſolutus quidem mutatis rebus unq̃ pontificatum recipiat:ab integris enim celebrari ſacra oportet.Phaſeli uero uirtute præuentus eſt. Qui cum nec ferri copiam:nec manus liberas haberet:ad ſaxum fracto capite interiit:atq; ita probato q; uerus herodis frater eſſet:hyrcanuſq; degeneraſſet uiriliter uita functus:dignum operibus humanis obitum aſſecutus. Fertur tamen & aliud q; ex illa quidem plaga reſipuerit: ſed ueluti curandi eius cã miſſus ab Antigono medicus uenenis malis uulnus expleuerit: eoq; illum pacto peremerit. Vtrumuis autem uerus ſit:præclarum habet initium. Deniq; aiunt eum priuſq̃ efflaret animam: cognito ex quadã muliercula q; herodes euaſiſſet dixiſſe.Nunc bono animo decedam:qui ultorem inimicorum uiuum reliquerim.Ille quidem ſic moritur.Parthi autem quamq̃ mulieribus caruerunt quas maxime cupiebant:rebus tamen Antigono apud hyeroſolimam compoſitis:uinctum in parthiam hyrcanum ducunt.Herodes ãt obſtinatus in arabiam uelut adhuc uiuo fratre ſuo feſtinabat:ut pecunias ab rege acciperet quibus ſolis exoratam iri pro phaſelo ſperabat auaritiam barbarorum.Etenim reputabat ſi arabs minus memor fuiſſet paternæ amicitiæ:animoq; liberali parcior:uel mutuum ab eo ſumere:quod redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret.Secum enim habens fratris filium ſeptem annis natum.ccc.quæ talenta dare decreuerat interpoſitis præcatiõe tyriis. Sed profecto ſtudium fortuna præuenerat:& phaſelo mortuo ne qcq̃ fratrem diligebat herodes.Non tamen uel apud arabas ſaluã eſſe amiciciam repperit.Deniq; Malichus rex eoq; præmiſſis qui hæc admonerent quamprimũ reuerti eũ a finibus ſuis iubet:ſimulatione quidem parthos per legatos petiſſe:ut herodẽ arabia pelleret. Certa uero cauſa fuit q; uicem Antipatro debitã negare propoſuerat.Neq; beneficiis ab eo perceptis aliqd eius filiis gratiæ rependeret conſolatione egentibus.Impudentiæ uero ſuaſores habebat qui antipatri uellẽt obiurare. Depoſita erant autem circa eum potentiſſima. Proinde herodes quidem ubi arabas ex ea cã hoſtes eſſe deprehendit:unde amiciſſimos exiſtimabat:eaq; reſpondit nuntiis quæ dolor imperabat:ægyptum uerſus recedit.Et prima quidem ueſpera in quodã agreſti fano dũ poſt ueniẽtes receipiebat tendit.Poſtero autem die cũ rinocururam perueniſſet:fratris ei mors nũtiat. Acceptoq; tanto luctu quanto curaq; depoſuit:ibat ulterius.Itaq; arabã ſero facti penituit:& qui reuocarent eum quẽ cõtumelioſe tractauerat uelociter miſit. Herodes ãt etiam hoc in peluſium peruenerat: ibiq; trãſitu prohibitus:ab eius rei ſpeculatoribus rectores addit:& illi eum famã uiri dignitatẽq; reuerit:alexandriam proſequuntur. Trãſgreſſus ãt ad ciuitatẽ a Cleopatra honorifice ſuſceptus eſt:ducem ſibi militum fore:eũ ad ea quæ parabat exiſtimãte.Deceptus ãt reginæ præcibus: neq; hyemis aſperitatem:neq; marina diſcrimia: quominus nauigaret romã extimuit.Circa pamphiliã uero periclitatus maiore oneris parte relicta:uix in rhodũ uehementer bello caſſii ſollicitante ſaluus euadit.Amicorum ãt ſuorum ptolomæi & Saphini receptus hoſpitio:licet rei pecuniariæ pertimeretur inopia:maximã tamen ædificat nauem triremẽ:eaq; cum amicis delatus brunduſiũ:atq; inde continuo romã profectus: familiaritatis paternæ gratia primum conuenit Antoniũ:eiq; tã ſuas q̃ totius generis clades exponit: quodq; affectibus ſuis in caſtello at obſidiõe derelictis ad eũ hyeme ſupplex nauigaſſet. Itaq; tãtæ miſerationis caſum miſeratus Antonius:& memoria quidẽ iunctæ cum antipatro dexteræ: tunc uero ipſius qui erat contẽplatione uirtutis: etiam tunc regẽ conſtituere propoſuit iudæoq;:quoniam ipſe tetrarcham ante fecerat.Non minus ãt quã fauore herodis odio ducebatur antigoni. Hunc enim & ſeditioſum & romanis inimicũ eſſe arbitrabat. Cæſarem quidẽ habebat multo quã ipſe paratius renouantẽ Antipatri expeditiones quas in ægypto cum eius patre pertulerat: & hoſpiciũ & in rebus cũctis beniuolentiã:cum præter hæc ipſius quoq; herodis efficaciam cerneret. Verũtamen & ſenatum conuocabat:ubi Meſſala:& poſt eum Attratinus aſtante herode patris eius merita:& ipſius circa populum romanũ fidem perſequebantur:quo ſimul & hoſtem antigonũ demonſtrarent:non ſolum q; intra breue tempus bis diſſidere cœpiſſet:uerum etiam q; antea quoq; populo romano deſpecto parthoq; ſuffragio regnum curauiſſet accipere. His autem commoto ſenatu cum Antonius bello contra parthos gerendo: utile eſſe dicebat herodem regem creari omnes aſſentiunt. Dimiſſo conſilio Antonius quidem & Cæſar egrediebantur medium ſtipantes herodem.Conſules autem cum aliis magiſtratibus antecedebant cæſuri hoſtias: decretumq; ſenatus in capitolio depoſituri. Primo autem die regni herodis apud Antonium cœnatum eſt.

¶ Antigonus incluſos tenet Ioſephum & alios qui etiã exeuntes quandoq; uincebant quandoq; aduerſo caſu reuertebant:uentidius interim feſtinat ioſepho & aliis ferre auxiliũ:ſed placatus muneribus antigoni diſcedit: herodes ex italia reuertitur & cõtra antigonum ſũmit exercitũ: caſtris poſitis declarat populo ueniſſe bono populi & non recordaturus offenſarum:detegitur corruptio ſylonis ab herode q; ipſe uinum & oleum & omnia neceſſaria defferri ſcripſerit in hyerecunta:he-

rodes occupat ciuitatem & quingenta cacumina montium:cõmittit bellũ:uictor reuertitur:hero des multos in speluncis occidit:pater septem filios cũ matre occidit qui uolebant fœdus inire cũ herode:& septem etiam desuper occidit: reuertitur in samariam contra antigonũ dimisso ptolo mæo præposito qui ab eis occiditur : occisis multis per herodem fertur q̃ Ioſephus etus frater in iudæa frangitur & moritur in galilea se confert:uulneratur Herodes:municipia multa occupat:in fugam uertit acié inimicorum:ciuitatem ingreditur cladé fecit ex illis magnam:sed ꝓpter hyemis asperitatem non potuit Hyerosolimã applicare:interim uxorem ducit & in Hyerosolimam petit. iterum oritur discensio in ciuitate:Herodes iratus quoscunq; posset occidit: Antigonus ad pedes cassii prosternitur : Herodes quærit pacare ciuitatem: & studiosos suos facere amicos : antigonia nos neci tradere.

Cap. XXVI.

IOdé uero tempore Antigonus apud massala inclusos obsidebat:aliis quidem uictu ne cessariis abundantes: aquæ autem inopes . Vnde Ioſephus quoq; frater regis cũ ducen tis familiaribus suis ad arabas confugere cogitabat:audito q̃ eoꝝ quæ in herodem cõ miserat malichum pœniteret:castellumq; reliquisset: nisi circa noctem qua egressurus erat plurimum imbrium contigisset effundi . Aqua enim repletis puteis fugiendi causa non erat ut iam ultro in antigoni militem eruptionis auderent:multosq; nunc aperto prælio: nũc insidiis neci darent:non tamen illis omnia pro uoto cedebant:sed ipsi quoq; interdum cum aduerso casu reuertebantur.Interea dux romani militis uentidius prohibitum missus parthos a syria post illos in iudæam uenit:uerbo quidem ut ioſepho: & qui una obsidebantur ferret auxilium: re autẽ ue rũ ut pecunias auferret antigono.Itaq; cum non longe ab hyerosolimis tetendisset quæstu exple tus:ipse quidem cũ plurima exercitus parte discedit. Silonem uero cũ paucis ne furto deprehen deretur si oẽs abduxisset reliquit.Antigonus autẽ sperans iterum parthos sibi adiumento: silonẽ interĩ placabat:ut pendente spe nihil inquietaret.Iam uero naui ex italia in ptolomaidã deuectus herodes:non parua manu coacta extraneoꝝ atq; gentilium per galyleam aduersus antigonũ pro perabat uentidii & silonis fultus auxilio:quibus dellius ab antonio missus ut herodem in regnũ adduceret persuasit . Horum ãt uentidius quibusdã turbas in ciuitatibus quæ propter parthos euenerant componebat.Silonem uero antigonus in iudæa mercede corruperat.Non tamen hero des opis egebat.In dies enim singulos quo magis iter promouebat:augebãtur eius copiæ. Præter paucos enim omnis ei galylea consensit: & propositũ habebat primũ necessarium masadã ut pri mum affectus suos liberaret:sed impedimento fuit ioppe.Hæc enim prius q̃ hostilis esset eximẽ da uidebatur:ne dum ipse peteret hyerosolimam tutamen a tergo aliquod inimicis reliqueretur. Etiã filio iungit agmina inuenisse gaudens resistendi occasionem:q; eum persecutio præmeret iu dæorum.Hos ãt herodes paruæ manus excussione perterritos mature ĩ fugam uertit : & silonem male repugnantem periculo eripit . Deinde capta ioppe suos deliberaturus ad masadã festinabat: cum indigenarum alios amicicia paterna sibi sociaret:alios ipsius gloria:nonnullos utriusq; uicis situdo debita beneficiis:plurimos tamen spes ut a rege certissimo , Iamq; uallidissimas quæsierat militum copias:& antigonus iter eius impediebat:loca insidiis oportuna p̃ueniens: unde nullum aut minimũ afferebat hostibus detrimentũ.Herodes autem facile receptis ex masada pignoribus suis & rebus:a castello in hyerosolimã perrexit.Cui se tã silonis milites:q̃ cæteri de ciuitate iunxe runt:uirium eius timore perculsi.Castris autẽ positis in occidua regione oppidi:custodes eius par tis ipsum sagittis & iaculis impetebant.Ab aliis uero per cuneos excurrentibus primæ frontis aci es tẽtabant. Herodes autem primo circa muros præconaria uoce declarari iussit: populi se bono & ciuitatis aduenisse: pœnasq; ab nullo q̃ manifesto inimico repetiturum: sed discordissimis etiã offensarum obliuionẽ daturum.Deinde cũ allocutionibus contrariis pars antigoni obstaret:quo minus aut præcones exaudiret:aut uoluntatem mutare quispiã posset quod reliquũ erat suis im perat murogꝫ defensores adulciscit: atq; illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugã uerterunt. Ibiq; tunc silonis detecta corruptio est.Multis enim militum subornatis qui rebus egere se neces sariis acclamarent: pecuniãq; alimentis poscerent.atq; hyemandi gratia in loca oportuna dimitti. Nam ciuitati proxima deserta erant.Ita omnibus ab antigono ante prouisis & incitabat exercitũ: & ipse recedere conabatur. Herodes ãt non solum rectores qui siloni parerent: sed etiam milites ubi essent plurimi conueniendo rogabat: ne se destituerent quem scirent a cæsare & Antonio & senatu deductũ in uno die pollicitus eos penuria soluere. Deide hoc præcatus ipse in agros abiit: tantamq; his copiã commeatus exhibuit:ut silonis omnes causationes perimeret: simulq; ꝓspici ens ne uel in posterum ministrare desinerent:accolas samariæ per epistolas admonebat. Nam ci uitas eius se clientelæ dederat:ut alimenta & uinũ & oleum & pecora in hiericũta deferrẽt. Hæc ubi audiuit antigonus statim qui frumento hostes prohiberent atq; insidias quibus opprimeren tur per agros dimittit.Illiq; iussis obediunt:& magna iam manus armatoꝝ super hiericunta fue rat congregata.Discreti autem mõtibus insidebant:si qui exportarẽt uictui necessaria speculãtes. Non tamen herodes ocioſus erat:sed decem cohortibus comitatus : quinq; romanoꝝ & quinq; iudæorum:quibus permixti erant etiam mercede cõducti: ac præterea paucis equitibus hiericũ-

ra peruenit:& ciuitatem quidē uacuam habitatoribus repperit:quingentos uero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina:& hos quidem captos dimittit.Romani autem in reliquam ciuitatem irruunt eamq; diripuere: cum plenas domos offendissent omnigenum conditionum.Rex autem apud hiericunta præsidio collocato reuersus est romāq; militem in his quæ sibi cesserant ciuitatibus hoc est idumea & galylea & samaria hiematuꝝ dimisit.Antigonus quoq; fortunis corruptione meruit:ut exercitus partem loddis susciperet in antigoni gratiam. Et romani quidem armoꝝ cura soluti rebus omnibus abundabant. Herodes non quiescebat:sed idumeam duobus milibus peditum & quadringentis equitibus:misso ēt fratre suo iosepho cōmouit:ne qd noui cū antigono fieret. Ipse autem matre cū aliis quos ex masada liberauerat affectibus suis in samariam trāslata:ibiq; tutissime collocata:ut cæteræ Galyleæ subueniret atq; Antigoni præsidium expelleret proficiscitur.Cunq; semphorim licet uehementissime ningeret peruenisset:facillime ciuitatem capit : custodibus eius ante egressionem fuga dilapsis: ibiq; suis militibus quos hyems fatigauerat recreatis. Erat enim magna copia cōmeatus aduersus latrones in speluncis agentes direxit animū:qui plæraq; illius regionis incursantes: nō minoribus quā belli cladibus afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus unaq; ala equitum in uicū arbella: ipse diebus quadraginta post cū reliqua manu superuenit.Nec tamen incursum hostes extimuere:sed armati obuiam procedebant peritia bellatoris fisi & ferocitate latronis.Deniq; prælio cōmisso:dextro ipsorum cornu sinistrum herodis in fugam pellitur.Ille autem de suo dextro circungressus uelociter subuenit:& suos quidem a fuga retrahit. Irruendo autem in hostes impetum persequentiū refrenabat:donec a fronte pugnantis uiolentiæ concesserunt:qui tamen eos usq; ad iordanem cædendo persequebatur:& magna fugientium parte perempta.cæteri trans fluuium disiecti sunt: & galylea metu est purgata:nisi q; in speluncis latitantes reliquerant: eorūq; causa diutius ibi morādū fuit. Quāobrem primum laboris fructum militibus rependebat.cl.nūmorum drachmas singulis diuidendo:eorumq; rectoribus multiplicatam summam ad hiberna mittēdo.Pherori autem fratri minimo scripsit:ut & foro uenalium consuleret:muroq; castellum alexandrium cingeret:quæ ab illo curata sunt.Itaq; circum athenas uersabatur antonius. Ventidius autem ad bellum cōtra parthos silonem atq; herodem accersit: mādato eis per epistolas: ut iudeæ statū ante cōponerēt. Sed herodes libenter ad uentidium silone dimisso: ipse aduersum latrones in speluncis habitātes mouet exercitum. Istæ aūt speluncæ in præruptis montibus erant undiq; inaccessæ : trāsuersosq; tantum ac per angustos ascensus habebant: saxúq; ab eaꝝ frōte usq; ad fauces altissimas pertinebat:rectum uallibus imminēs: ut aliquādiu quidē rex incertus esset ꝙ loci difficultāte qd ageret. Postremo autē munimine uteretur satis incauto.Etenim ualentissimus quisq; dimissis arculis exponebatur in hostia speluncarū. Hiq; cum familiis eos mactabār:igneq; repugnātibus iniiciebāt. Cunq; aliquos ex his cōseruare uellet herodes:ut ad se accederēt uoce præconis edixit. Sed illoꝝ neq; uoluntariū se quisq; ei tradidit.Sed quos uis coegerat:multi eoꝝ mortē captiuitati prætulerunt. Vbi etiā senior quidā septem filioꝝ pater orantes cū matre pueros ut egredi sibi ad fœdera permitteret occidit hoc mō iussit singulis exire:ipse ad hostiū stabat:& prodeuntē quemq; filioꝝ trucidabat.Herodes autē e spelunca hæc prospiciens:& dolore conficiebatur:& ut filiis parceret: seni dexteram cū p̄cibus porrigebat.Ille autem dictis eius nequaq̄ mitior factus:Insuper uelut humilis animi cōtempsit herodem.Et post filios occidit uxorem:deiectisq; desuper mortuis:postremo semetipsum precipitē misit.Speluncis & qui in his erāt ita subactis. Herodes relicta exercitus parte quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur: eiq; ptolomæo præposito in samariam rediit:armatoꝝ quidem tria milia:sexcentos uero equites in Antigonū ducentes. Tūcq; propter eius abscessum nacti licentiam qbus galyleam turbare mos erat. Ptolomæū uero militū rectorem aggressi nec opinantem interficiunt. Agros autem uastabant in paludes atq; in abditissima loca refugientes . Quibus cognitis herodes mature succurrit: & magnam quidem multitudinem morte consumit. Omnibus autē castellis obsidione liberatis huius mutationis causa mulctam exigit a ciuitatibus centum talenta.Iam uero parthis expulsis occiso etiā pacoro Ventidius Antonii litteris monitus equitum mille auxilia duarumq; cohortum aduersus Antigonum mittit herodi.Eorum autem ducem Macheram ut se adiutum ueniret per epistolas rogauit antigonus & de uita herodis multa cōquestus:& pecuniam dare pollicitus. Sed uentidius nec enī a quo missus erat negligendum putabat cum præsertim plura daret herodes proditione quidem ei non paruit simulata uero amicicia res Antigoni exploratum perrexit non admisso herodis consilio dissuadentis id fieri.Antigonus autem quia præsensit quid cogitaret ciuitatem ei clausit: & tanq̄ hostem ex mœnibus ulciscebatur.Donec macheram incepti puduit & in Amaturitam ad herodē recessit:Iratus autem q; res aliter cesserat quoscunq; iudæos offendisset interficiebat: nec uel herodianis parceret: sed Antigonianis omnibus abutebatur: Hæc cum agere ferret herodes in macheram quidem uindicare uoluit:tanq̄ in hostem iracundiam uero repressit:& ad Antonium approperabat:apud eum accusaturus macheræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans uelociter regem consequitur:utq; in gratiam secum ualeat multis præcibus efficit. Neq; tamē herodes

a proposito reuocatus quominus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis uiribus oppugnare Samosatam iuxta Euphraten ualidissimam ciuitatem acrius festinabat:Opportunum hoc tempus esse prospiciens demonstrãdæ uirtutis:& ut magis magisq; placeret antonio. Deniq; mox ut ad eum uenit finem detulit obsidioni multis barbaris interfectis.Magnaq; præde parte destinata:ut Antonius quidem quanq; eius uirtutem ante mirabatur:tamen etiam tunc magis eã dem opinionem haberet:multumq; ad honores eius spemq; regni adderet Antiochus uero trade re Samosata cogeretur.Dum hæc agerẽtur:res herodis in iudæa fractæ sunt.Reliquerat enim io sephum fratrem qui omnia procuraret cum mandatis huiusmodi: ut ne quid ante reuersionẽ sũ am aduersus Antigonum commoueret: quia non firmum esset auxilium Machesæ quantum de lictis superioribus probaretur. Verum iosephus ubi fratrem procul abesse cognouit immemor præceptorum hiericuntha cum quinq; cohortibus a Machera secum missis petit:ut maturo mes sium tempore frumenta diripiat. In cursu autem hostium per mõtana atq; aspera loca oppressus & ipse cadit magnam uiri fortis in ea pugna gloriam cõsecutus:& omnes romani milites pereũt. Decem enim lectæ de syria cohortes erant: nec ueterum militum quẽq; permixtum habebant:q belli posset ex operibus opitulari.Antigonus autem uictoria minime contentus: sed eo processit iracũdiæ ut mortuum quoq; iosephum uerberaret. Deniq; nactus corpora mortuorum etiam ca put eius ante abscidit:quam.l.talenta pheroras frater eius præcium redemptionis offerret: tanta uero nouitas post Antigoni uictoriam galyleæ res occupauit:ut qui partibus eius magis fauerent productos optimates herodis studiosos lacu summergerent multaq; in idumæa mutarentur: ubi macheras castelli cuiusdã instaurabat mœnia cuius nomen est tongitha nec hoc quidem quicq; he rodes audierat captis enim somosatis Antonius & præposito syriæ sossio: iusso quoq; ut herodẽ aduersus Antigonum adiuuaret discessit in ægyptum. Sossius autẽ duabus cohortibus in iudæa præmissis quarum herodes uteret auxilio ipse cum cætera manu militũ sequebat.Herodi autem prope degenti apud Daphnen antiochiæ mortem fratris somnia manifesta significant.Cuncturbatus ,pfiluisset stratis ecce nuntii cladis intrabant: ẽre pro dolore paululũ quæstus maxima pre luctus delata in hostes properabat ultra uires iter accelerans. Et ubi ad libanum uenit octingen tos montis accolas assumit auxilio:nanq; his iũgit romanorum cohortem.Cum quibus non ex pectata luce in galyleam ingressus est:hostesq; obuios in eum quem reliquerant locum auertit:& assidue quidem castellum oppugnare tentabat.Sed priusq; id caperet: asperima hyeme coactus in uicos proximos recepit exercitum.Paucis autem diebus post auctus etiam alterius pfidio cohor tis:quam Antonius miserat:tanto hostibus terrori fuit:ut castellum nocte desererent. Iamq; per hiericuntha properans ibat:ut quamprimũ interfectores fratri sui posset ulcisci. Vbi etiã mirabi lis ei mõstroq; similis casus euenit. Vnde præter spem liberatus: & opinionem q deo carus esset adeptus est.Nam cũ multi honorati uespera illa cenauissent:postq; dimisso cõuiuio omnes egres si sunt:confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quam salutis indicium quantum ad futurum bellum pertineret esse coniiciẽs: mane primo castra commouet: hostiũq; sex milia circiter de montibus decurrentes prima tentabant agmina: & manum quidem cum romanis conserere non satis fidebãt.Lapidibus autem ac telis eos dummodo plurimos sau ciarent eminus appetebant.Vbi herodes quoq; ipse præteriens:latus iaculo uulneratur. Antigo nus autem se non solum audacia suorum:sed etiam multitudine superiorem uideri cupiens:pap pum quendam ex contubernalibus suis:cum manu militum in samariam mittit. Quibus quidẽ Macheras erat palma uictoriæ. Herodes uero terram peruagatur hostilem: & municipia capit. Duoq; habitatorum milia consumit. Exustisq; domibus ad exercitum redit circa uicum qui ap pellatur Camacome tendentem.In dies autem singulos magna ei multitudo iudæorũ:uel ex ipsa hiericuntha:uel ex aliis regionibus accedebat:Cum hos odium moueret Antigonialios ipsius he rodis præclara facinora.Enimuero multos ratione carẽtes mutationis cupiditas impellebat.Hoc autẽ congredi festinante pappi milites neq; multitudinem hostium neq; impetu perterriti:acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. Sed ubi agmina confluxerunt: cæteri quidem pauliſper re stiterunt.Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans:dummodo ulcisce retur auctores:aduersam aciem facillime superat. Deinde semper integros aggrediẽdo uniuersos in fugam uertit.Erat enim plurima occubentium strages:cum alii quidem in uicum unde uene rant compellerentur.Nouissimus autem ipse instaret:atq; infinitos occideret.Postremo ruens in ter fugientes hostes:in ciuitatem incidit:cum omnes quidem armatorum domus essent refertæ plenaq; propugnatorum desuper tecta:& quoniam foris deprehensos facillime superabat:disturbando ædes intus abditos extrahebat:alios cõuulsis obrutos fastigiis multos simul necabat.Si qs autem subterfugisset ruinam cum gladiis armati milites excipiebant.Tantaq; cadauerum per om nes uias multitudo congregata est:ut etiam uictoribus ipsis transitus obstrueretur.Hanc plagam hostes adeo non tulerunt:ut confluentiũ turba cõspectis q in uico periissent:fuga discederẽt.Sta timq; successu fretus herodes ad hyerosolimam perrexisset:nisi eum hyemis asperitas,phibuisset. Hæc enim perficiẽdæ uictoriæ fuit impedimẽtum.Et ne pœnitus opprimeretur Antigonus ob-

ſimit:qui ciuitatem iam deſerere cogitabat. Herodes autem ad ueſperam cum ſallos amicos refi-
ciendi corporis gratia dimiſiſſet:ipſe adhuc ab armis callidus:more militis lauatum ibat.Siquidē
unus tantum puer eum ſequebatur.Et priuſq; in balneum peruenirет:obuius ei quidam ex hoſti-
bus gladio armatus excurrit. Deinde alter & tertius & plures . Hi confugerant armati ex aciē in
balneum:ſed perculſi etiam tum metu:ac latitantes ut regem u.derunt:illum quidem ſtupore de
bilitati ac trementes:cū inermis eſſet prætereunt.Exitus uero qua fugerant curſu petebant. Itaq;
cum alius caſu qui eos comprehenderet nullus adeſſet. Herodi autem nihil pati ſatis fuiſſet:oēs
effugiunt.Poſtero autem die pappum quidem Antigoni militum ducē abſciſſo capite obtruncat.
Id pherore magiſtro exercitus fratri ſuo mittit:i perempti fratris ultionem . Nanq; pappus erat q
ioſephum interfecerat.Vbi autem rigor hyemis ceſſit in hyeroſolimam profectus eſt:muriſq; ad
moto milite annus autem tertius agebatur ex quo romæ rex fuerat declaratus:pro templo caſtra
poſuit:qua facilior erat expugnatio & ātea pompeius cœperat ciuitatem.Exercitu autem in ope-
ra diſtributo ſuburbanis diuiſis tres quidē leuare aggeres:& ſuper eos turres ædificare iubet.Re-
lictis aūtem qui operibus inſtarēt efficaciſſimis amicoq;:ipſe in ſamariam uadit uxorem acceptu-
rus alexandri filii Ariſtoboli filiam ſibi deſponſatam:ut diximus ; & domū obſidet qui ſubciſiua
opera nuptias curaturus quippe iam hoſtem deſpiciebat . Igitur ubi eam duxit ad hyeroſolimam
rediit auctus militum copiis eiq; ſoſſius cum magna manu equitum peditūq; ſociatur:quæ medi
terraneo itinere præmiſſa per phœnicem ipſe remeauit. Vniuerſo autem exercitu congregato ad
peditum legiones undecim equitūq; ſex milia præter auxilia ſyriorum non pro minima parte du
cenda:prope a ſeptentrionali muro caſtra collocarunt. Ipſe quidem herodes ſenatuſconſulto fre-
tus:quibus rex fuerat declaratuş . Soſſius uero Antonio a quo milites quibus præerat ſciret miſ-
ſos herodis auxilio. Iudæorum autem intra ciuitatem agētium populus uarie turbatus erat.Nam
circa templū infirmior multitudo conueniens furore agebatur:multaq; ueluti diuinitus de tem-
poribus dictitabat: & qui audaciores eſſent in collegio conglobati multis modis latrocinabātur:
maxime & locis oppido proximis uictui neceſſaria diripientes : neq; aut equis aut uiris alimenta
relinquebant.Bellatorum autem conſtantiores obſidētibus oppoſiti e muris opus aggerum pro-
hibebant & contra inſtrumenta oppugnantium ſemper nouum aliquod obſtaculum moliebā-
tur.In nulla autem re ſicut in cuniculis ſuperabāt. Rex autem aduerſus latrocinia quidem occul-
tas excogitauit militum inſidias quibus eorum reprimerentur excurſus:inopiam uero alimento-
rum longinquis tranſuectionibus adiuuare diſpoſuit : ac pugnæ intenti quamuis omnem modū
audaciæ ſupergrederentur:romanorum tamen peritia uincebantur.Nihilominus aperte cum his
certa morte propoſita confligebant . Ex improuiſo autem romanis per medios emergentibus in
cuniculis priuſq; muri aliqua pars diruereтur:alteram eius uicem muniebant. Prorſus neq; mani-
bus neq; machinis deficiebant: quoniam uſq; ad ultimum repugnare decreuerant . Deniq; tanto
exercitu circunſedente per quinq; menſes obſidium tolerauerunt: donec quidam ex his quos le-
ctos habebat herodes auſi murum tranſgredi ciuitatem irrupere:& poſt eos ſoſſii cēturiones.Igi-
tur ante omnia fano proxima capiebantur:& infuſo exercitu plurima ubiq; mox capta erant: ro-
manis quidem propter obſidionis moras iratis. Herodes uero manu iudaica ſummo intenta ſtu-
dio:ne quis pœnitus ex aduerſariis reſideret. Mactabantur autem quamplurimi: & per anguſtio-
res uicos oppidi:& in domos compulſi:uel ſi ad templum etiam confugiſſent:nec ulla erat aut ſe
nectutis aut muliebris infirmitatis miſeratio . Deniq; licet rex ubiq; dimicans rogaret ut parce-
rent:nemo tamen dexteram continuit : ſed ueluti furentes omnem perſequebantur ætatem . Ibi
tunc etiam Antigonus:neq; priorem neq; præſentem fortunam cogitans domo deſcendit: & ad
pedes ſoſſii proſternitur.Ille autem nihil eum tantæ mutationis cauſa miſeratus: & intemperāter
deriſit & Antigonam appellauit.neq; tamen etiam cuſtodia liberum dimiſit ut femineam.Itaq; il
le quidem uinctus aſſeruabatur. Herodes autem quoniam hoſtes uiciſſet:ut externa quoq; auxi-
lia ſub iugum mitteret prouidebat. Viſendi enim templi ſanctorum quæ eius ſtudio omnis mul-
titudo peregrina fuerat incitata . Ob eamq; rem hos minis alios præcibus non nullos armis etiā
refrenabat: acerbiorem q̄ ſi uictus fuiſſet exiſtimans fore uictoriam ſi quod uideri nephas eſſet:
culpa ſua uiſum fuiſſet.Mox autem etiam rapinas in ciuitate prohibuit: multa inuectus i ſoſſiū:
ſi uacuefacto uiris & pecuniis oppido romani regem ſolitudinis reliquiſſent: qui pro tanta ciuiū
cæde totius orbis terræ imperium uile præcium iudicaret.Illo autem iuſtum eſſe dicente:ut pro
labore obſidionis præclarum licentiam milites haberent:ipſe de ſuis facultatibus mercedem ſin-
gulis diſtributurum eſſe firmauit.Atq; ita redemptis patriæ reliquiis promiſſa compleuit. nanq;
militum quæq; liberaliter & pro merito duces:ipſumq; ſoſſium regia largitate donauit:ut nemo
egens pecuniis abiret. Poſt hæc ſoſſius aurea corona deo dedicata ex hyeroſolimis remeauit: an-
tonio uinctum Antigonum ducens . Et illum quidem uana ſpe cupidum uſq; ad ultimum diem
ignauia digna ſecuris excepit.Rex autem Herodes diſcreta multitudine ciuitatis:ſuarum quidem
partium ſtudioſos quo magis benuolos faceret ſibi honorifice tractabat . Antigonianos autem
neci tradebat.Et cum pecuniæ defeciſſent:quicquid ornamentorum haberet diuiſum . Antonio

ciuſq; comitibus miſit. Non tamen omnino nequid pateretur ademit. Iam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus: in omni re cupidini ceſſerat.

¶ Cleopatra indignatus q; propinquus nullus ex ſanguinitate eſſet: ad extraneos occupandos ſe conuertit: moliebatur ut herodes & malichus interirent per antonium: qui noluit: inſidiis periclitatur herodes: ex hoc recreati arabes pugnam repetunt: fugant militem herodis: ulciſcuntur arabes: interim alia calamitas occurrit herodi ſcilicet terremotus infiniti ut trigita miha hominũ interirent: incitantur hoc magis arabes: Herodes hortatur ſuos ad reſiſtendum facto ſacrificio congreditur & potitur victoria: deſideratur patronus illius gentis adiit cæſarem Herodes conquerẽs de Antonio: Herodem regem inſtituit & diadema impoſuit in ægyptum proficiſcitur Cæſar: & mortuo Cleopatra & Antonio regnum auxit herodi: procurator ſyriæ inſtituitur: conſtruit tẽpla & multa in honorem cæſaris fecit & agrippæ: oritur diſcordia inter uxores herodis: ira concitatus mariannem fecit occidere quem ualde pœnituit; irati filii ob matris mortẽ criminãtur apud Cæſarem: Antipatræ interim ſuccedit in regnum: curat mortem fratrum ex pte mariannes: conciliat filios cæſar patri: nõ ceſſat antipater dolis & ſimulationibus fratres criminari conſilio nouerce illorum: illis neſcientibus: Alexander corrumpit amicos regis: intruditur in carcerem: reconciliat Archelaus alexándrum herodi: Eurichides accuſat alexandrum: uinciuntur filii & ſeparatim cuſtodiuntur: Mittit herodes litteras cum indiciis ad cæſarem. Saturninus & Volumnius fiunt iudices: offocant tãdem iuſſu herodis: pœnitet herodem mortis filioꝝ & auunculos amplectit: & antipater iraſcitur patri herodi: oratur antipater ab herode ut romam reuertatur: conuenit herodes antipatrem priuatur regno & nomine regio: incenduntur uiui ſophiſte & qui aquilam demiſerunt ex muro: iubet multos ex iudæis occidere: feruntur litteræ a Cæſare de damnatione antipatri occidit ãtipatrũ herodes: moritꝫ herodes: legitꝫ teſtamentũ de inſtitutiõe archelai regis: fiũt exeqæ cũ maxio appere ab archelao: ſepelitꝫ i caſtello quod herodion dicitur. ¶ Cap. XXVII.

ITenim Cleopatra ubi totam cognationem ſuam ſæuitia perſecuta eſt: ut neq; propinquus ei ſanguine ſupereſſet: cædis rabiem contulit in extraneos: ſyriorumq; optimates apud Antonium criminando ſuadebat interfici: ut eo modo cuiuſq; poſſeſſiones domino ſuo facile quereret. Poſtea uero q̃ in iudæos atq; arabas uſq; extendit auaritiam ut reges eorum herodes & Malichus interirent occulte moliebatur. Deniq; cum uel in parte præceptorum reſipuiſſet antonius occidere quidem bonos uiros tantoſq; reges iniuſtum eſſe dixit: q; autem his morte propius erat: inter amicos ultra non habuit: ſed multa terra & horum præciſa finibus. & quod erat in hiericuntha palmetum quo balſamum gignitur: ciuitates præter Tyrũ & ſidonem cunctas intra flumen eleutrum ipſi dedit. Quorum potita dominio ad eufraten uſq; parthis bellum inferentem: ſecuta Antonium per Appamiam & damaſcum i iudæam uenit. Atq; hic herodes licet magnis muneribus infenſum eius animum mitigaſſet: tamen ducentis talentis annuis abſciſſas regno ſuo poſſeſſiones impetrat ſibi locari. Ipſãmq; omnibus obſequiis placans: in peluſium uſq; duxit. Nec multum interea tempus & antigonus ex parthis aderat: captiuumq; Artabazen tigranis filium dono cleo patræ ducebat. Nam cum pecuniis omniq; præda parthus illi ſtatim condonatus eſt. Concitato aũt bello actiaco herodes q̃dem cum Antonio proficiſci paratus erat. Et alĩs per iudæam turbis liberatus: & hyrcania potitus quem uicum Antigoni ſoror tenebat. Verumtamen cleopatra callide ne periculorum antigoni particeps fieret: intercluſus eſt. Regibus enim ut diximus inſidias tendens bellum in arabas ut herodi cõmitteret perſuadet antonio. Quos ſi uiciſſet: arabiæ domina: ſin autem uictus eſſet: iudeæ domina conſtitueretur: alterumq; potentatum per alterum perſuaderet. Sed hæc eius uoluntas ad herodis ceſſit arbitrium. Nanq; primum pignoribus hoſtium captis maximum quem conflauerat equitatum: circa dioſpolim in eos immittit: & quamuis fortiter reſiſtentes ſuperauit. Cum autem iam uicti eſſent maiore motu arabes ſuſtentantur: & infinita manus in uicum ſyriæ celeſcanthan cõgregata expectabat iudæos. Vbi rex eos herodes cum exercitu aggreſſus: bellum conſultius adminiſtrare tentabat: caſtraq; muro cingi præcipiebat. Non tamẽ ei paruit multitudo: ſed priore uictoria freti arabas impetunt. Et prima coitione in fugam uerſos urgebant. In perſecutione uero inſidiis periclitatur herodes: uici Nanathan indigenis ab Athenione dimiſſis: qui ex Cleopatræ ducibus ſemper ei fuerat inimicus. Nanq; horum incurſu recreati arabes pugnam repetunt: iunctiſq; agminibus circa ſaxoſa loca & deuia herodis militem fugant: plurimis cæde proſtratis. Qui uero ex prælio ſeruati ſunt: in uicum Ormizam confugiunt. Vbi etiam caſtra eorum cum hominibus circungreſſi arabes ſicut erant plena cœperunt. Neq; multo poſt accepta clade herodes aderat cum auxiliis ſerius q̃ uſus popoſcit. Huius ei uulneris cauſa fuit p̃poſitoꝝ militibus cõtumacia: q; iuſſis obedire noluerint. Non enim repentino commiſſo prælio ullum Athenõ inſidiandi tempus habuiſſet. Rurſus tamen ultus eſt arabas: aſſiduis eorum fines incurſionibus inquietãs: quodq; ſemel uictus eſt: ſæpe reuocauit. Sed dum inimicos perſequitur: incurrit ei diuinitus alia calamitas: ſeptimo regni anno & actiaco bello feruente. Náq; ueris initio terremota infinita quidem pecorum: triginta uero hominum milia peremit: cum exercitus manſiſſet incolumis: quoniam ſub diuo tẽdebat: ibiq;

tamen arabas in maiorem ferociam fama ſuſtulit: triſtibus nunciis grauius ſemper aliquid affligens. Vnde uelut omni ſubuerſa iudæa terræ obtinẽdæ ſpe: quia neminem ſupereſſe credebant: in eam ruunt legatis prius in interfectis qui ad ſe uenerant a iudæis. Herodes autem aduentu hoſtium perterritam ſuorũ multitudinem tamq̃ magnitudine quam aſſiduitate calamitatũ fractam ad repugnandum in ciuitate tentabat. Hæc dicens rationem habere non uidetur: cur non præſens formido pertulerit. Nam diuinæ quidem indignationis plagas merori uobis eſſe non miror. Ignauum eſt autem perpeti enim idem: cum incurſus hominum impellendi ſunt. Ego autem tantum eſtimo ut hoſtes poſt terremotum pertimeſcam quod magis putauerim deum hanc illis illecebram dimiſiſſe ut pœnas redderent. Non enim tãtum manu armiſq̃ freti quantum noſtris calamitatibus ueniunt. Fallax auté ſpes eſt quæ non ſuis uiribus nititur: ſed alienis aduerſis. Neq̃ uero uel ſecundæ res uel contrariæ apud homines certæ ſunt: ſed in utranq̃ partem uideas fortunam mutare uiciſſim: & exempla uobis propria demonſtrabunt. Nam per prælia ſuperiora victores: poſt ab hoſtibus uicti ſumus & nunc ergo quantum exiſtimare licet illi capientur victores ſe fore credentes. Nimis enim confidens incautus eſt: metus autem prouidentiam docet. Itaq̃ mihi quidem hoc ipſum quod timetis fiduciam ſuggerit. Nam cum ferociores quam opus erat fuiſtis: & præter uoluntatem meam in hoſtes egreſſi eſtis. Athemion inſidiandi tempus inuenit. Nunc autem ueſtra cunctatio & minus alacer animus: ut uidetur: certam mihi uictoriam ſpondet. Conuenit autem ante prælium ſic eſſe affectos in ipſo autem opere uirtutem erigere: conſceleratiſq̃ hoſtibus planum facere q̃ neq̃ humanum aliquod malum: neq̃ ira cæleſtis unq̃ deprimit fortitudinem iudæorum: donec ſpiritum uitæ ducant: uel eorum quiſq̃ in bonis ſuis arabas dominari patietur: quos aliquotiens pœne captiuos abduxit. Nihil autem uos terreat rerum anima carentiũ metus: neq̃ arbitremini terræ cõcuſſioné alicuius fortunæ eſſe uel cladis portentũ. Naturalia nanq̃ ſunt elementorum quoq̃ uitia: nullumq̃ damnum inferunt niſi quod ex ipſis euenerit. Nã peſtilentiæ quidem uel famis uel terremotus ſignum aliquod tardius fortaſſe præceſſerit. Ipſa uero cum extiterint ſui magnitudine finiuntur. Cæterum quod nobis amplius q̃ terræ cõcuſſio bellum nocere poterit etiam uictis? immo enimuero maximum imminentis exitii monſtrũ non ſpõte ſua neq̃ alienis manibus inimicis accedit: qui legatos noſtros præter omnium hominum legis crudeliter immolauerunt. taleſq̃ deo pro belli euentu hoſtias cæciderunt. Non enim effugient maximum eius lumen inuictamq̃ dexteram. ſed continuo pœnas dabunt: ſi primo repleti ſpiritu in uindictam uiolati fœderis animos excitemus. Pergite quiſq̃ non pro coniugibus neq̃ pro liberis aut pro patriæ periculis pugnaturi: ſed legatorum cædis ultores. Illi melius q̃ nos qui uiuimus exercitum regent: uobiſq̃ mihi obedientibus periclitabor ipſe præ cæteris. Pro certo enim ſciatis fortitudinem ueſtram ſuſtineri non poſſe niſi temeritate lædatur. His adhortatus milites ubi eos alacres uidit ſacra deo celebrauit. Deinde cum exercitu iordanem fluuium trãſgreſſus eſt. Caſtris autem philadelphiæ poſitis: haud procul ab hoſtibus quaſi de interiacente caſtello contenderet: pugnam eminus irritabat: quamprimum cupiens congredi. Nam & hoſtes permiſerant qui caſtellum occuparent. Sed illos quidem regii facile repulerunt: collemq̃ tenuerunt. Ipſe uero quotidie producto ad prælium milite: inſtructaq̃ acie arabas laceſſebat. Cum autem nemo contra procederet: quædam enim eos uehemens formido tenebat: & ante multitudinem dux Alchinius timore obrigauerat: uallum eorum diſturbat ipſe aggreſſus: eoq̃ modo coacti ad pugnam confuſis ordinibus: mixteq̃ cum peditibus equites egrediuntur: & ſi multitudine ſuperiores a iudæis tar[illegible] alacritate impares: quaſi audaciores eos faceret uictoriæ deſperatio. Et quamdiu quidem ſteterit: non magna eorum cædes facta eſt. Vbi uero terga nudauerunt multi a iudæis: multi a ſemetipſis conculcati perierunt. Deniq̃ milia quinq̃ in fuga ceciderunt: cæteraq̃ multitudo in uallum compulſa eſt. eoſq̃ ſtatim circunſeptos obſidebat herodes. Et licet armis prope adeſſet excidium: tamen aquæ penuria uehementer urgebat. Cum rex arrogantius eorum legatos deſpiceret & talenta quingenta pro redemptione offerentibus magis inſtaret. Deniq̃ ardeſcente ſiti: cateruatim exeuntes ultro ſe iudæis tradebant adeo ut quinq̃ diebus quatuor milia uincirentur: ſexto reliqua multitudo ad pugnam deſperata ſalute procederet. Quibus congreſſus herodes iterum ſeptẽ milia circiter ſternit: tam magna plaga ultus arabiam extincto uirorum eius ſpiritu tãtum profecit: ut etiam patronus ab ea gẽte optaretur. Mox autem illum excepit præſumpta rerum ſollicitudo: propter amiciciam Antonii poſt uictoriam cæſaris apud actium. Verumtamen plus timoris habebat quam ipſe patiebatur. Nec enim cæſar uictum iudicabat Antonium: donec herodes cum eo ſupereſſet. Itaq̃ rex periculis decreuit occurrere: rhodumq̃ tranſmiſſus ubi cæſar eo tempore morabatur: adit eum ſine diademate: ueſte quidem cultuq̃ priuato: ſed faſtu regio: neq̃ diſſimulata ueritate coram hæc dixit. Ego cæſar rex factus ab Antonio: fateor utilem me fuiſſe regem Antonio. Neq̃ dubitauerim dicere q̃ omnimodo armis quoq̃ me gratum expertus eſſes: niſi arabes p̃hibuiſſent. Verumtamen & auxilia ei pro uiribus meis miſi: & multa frumenti milia: ſed nec accepta apud actium plaga: bene de me meritum deſerui. Nam cum auxilii minus commodarem: optimum ei conſilium unam eſſe dicens cleopatræ mortem aduerſorum correptionem. Quam ſi oc-

cidisset:& pecunias ei& muros ad tuitionem : & exercitum & memetipsum belli contra te sociũ pollicebat.Sed profecto eius aures Cleopatræ amores:& deus qui tibi victoriam donaret obstruxit.Vna ergo cum Antonio victus sum:& regni coronam cum eius fortuna deposui.Ad te autem ueni:spem salutis de uirtute præsumens:& ne in examen adducerer properans: qualis amicus alicuius fuerim. Ad hæc cæsar:immo uero saluus esto inquit:& nunc regnato certius. Nam meritus es qui plurimos regas:cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem ut etiã fœlicioribus fidus permaneas.Siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto.Recte tamen fecit antonius: qui magis Cleopatræ quam tibi paruit.Te nanq; lucrati sumus propter eius dementiam . Prior ab officiis autem cœpisti quantum appareat : cum ad eorum gladiatores idonea auxilia misisse perscribit . Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiat autem ipse quoq; bene tibi aliquid facere:ut non queras Antonium:huius sermonis humanitate regem ne quid pœnitus de amicicia sua dubitaret hortatus:& diadema illi imposuit:& indulgentiam decreto consignat. In quo multa honorifice in eius laudem locutus est. Ille autem prius eũ mulieribus delinitum rogabat:ut Alexandrum quendam supplicem ex amicis antonii iuberet absolui.Sed uicit iracundia cæsaris multa illum & grauia pro quo rogabatur admisisse dicẽtis: quibus repulit deprecantem . Postea uero ad ægyptum euntem per syriam cæsarem herodes cunctis acceptis regni diuitiis: tuncq; primum cum eo militem inspiciente:circa ptholomaida equo uectus est:cœnamq; illi cũ omnibus amicis exhibuit:atq; insuper exercitui epulis cuncta distribuit. Prosexit enim ut per arida loca proficiscentibus ad pelusium atq; inde redeuntibus aquarum copia non deesset.Nec defuit cuiq; utensilium quod desideraret exercitus. Pro his deniq; meritis paruum esse herodis regnum tam cæsar quam milites æstimabãt . Ideoq; postq; uenit in ægyptũ: iam Cleopatra & Antonio mortuis: non solum cæteros eius honores auxit: uerum etiam regno partem finium addidit:quam Cleopatra dempserit.Et præterea gadaran hippon sammariam:matitimarumq; insuper ciuitatum gazam & Archedonam: & ioppen & pirgon stratonis:& ad hæc satellites quadringentos galathas ei donauit:quos antea Cleopatra stipatores habebat . Nulla res autem magis liberalitatem cæsaris incitauit quam magnus animus accipientis . Post primam uero atiadam etiam regionem quæ tracon uocatur eius ditioni subdidit:eiq; continentem Bataniã: itemq; aurantem. Ex huiusmodi causa Zenodorus qui domus lisariæ conductor erat non cessauit unq; ex regione quæ tracon dicitur:latrones damascenis immittere . Illi autem ad uarronem tunc rectorem syriæ confugerunt:eumq; deprecati sunt:quo suas miserias cæsari declararet. Cæsar autem his cognitis ei rescripserat: ut latrocinium pœnitus curaret extinguere . Varro autem cum milite aggressus loca suspecta expurgauit latronibus terram ipsam zenodoro abstulit. Quã cæsar ne latronum denuo contra damascum receptaculum fieret. herodi dedit : eumq; præterea totius syriæ procuratorem constituit. Et decimo anno reuersus iterum in prouinciam : ne quid eo in consulto procuratoribus liceret administrare præcepit: ac zenodoro mortuo terram omnẽ quæ inter draconem & galyleam erat eidem attribuit.Quod autem maius his omnibus existimabat herodes a cæsare quidem post aggrippam amabatur : ab aggrippa autem post cæsarem. Hinc ad summum fœlicitatis euectus:& ad maiorem subleuatus animum: maximam prouidentiæ partem obsequio pietatis impendit.Itaq; anno regni sui quintodecimo & templum instauauit:& duplum terræ spatium quam fuerat circa templum muro amplexus est : ingenti sumptu & munificentia singulari.Augumento erant in ambitu fani magne porticus:eiq; uictum a septentrione castellum.Et illas quidem a fundamentis erexit.Hoc autem nulla re minus: quam regni sedes esset largis opibus renouatum. Antoniam uocauit in honore Antoni . Qui etiam domo sibi regia in superiori parte ciuitatis extructa duas ædes in ea maximas atq; pulcherrimas: quibus ne templũ quidem usq; conferri posset ædificauit:easq; amicorum uocabulis unam Cæsariam : Agrippium alteram nominauit . Nec uero solis tectis memoriam eorum & cognomina circunscripsit: sed in totas etiam ciuitates studium liberalitatis extendit . Nam in samaratica regione oppidum muro pulcherrimo per uiginti stadia circundatum sebasten appellauit: deductis eo sex milibus colonorum terraq; fœcundissima his attributa . Vbi templum quoq; maximum inter ædificia collocauit:& circum id aream trium semis stadiorum cæsari dedicauit: eiusq; oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præstitit.Insuper his alterius terræ adiectione donatus a Cæsare aliud templum circa iordanis fontem candido marmore posuit : qui locus appellatur panium . Vbi montis quidam uertex in præcelsum æditus propter subiecti lateris ualiem specus aperit umbrosum: qua profundæ altitudinis rupes ad immensum liquentis gutte receptaculum cõcauatur & stagnãtis aquæ copia dimittentibus aliquid donec terram:inueniat longitudo nulla sufficiat.Foris autẽ de speluncæ radicibus horiuntur fontes.& ut quidam putant: hoc est iordanis principium . Sed ueri fidem imposterioribus indicabimus.Quin & apud hiericũta inter castellum cyprum & priores domos regias:meliores alias: & quæ commodiorem usum præberent aduenientibus fabricatas eorundem amicorum nominibus uocitauit.Prorsus non est idoneus regni locus:quem honore cæsaris nudum reliquerit.Postea uero quam fines suos templis repleuit in prouincia quoq; ho

nores ſuos effudit & multis ciuitatibus templaq; cæſaria uocatur inſtituit. Cum autem inter ma-
ritimas ciuitates uidiſſet unam uetuſtate feſſam quæ ſtratonis pyrgus uocabatur: & pro loci na-
tura munificentiæ ſuæ capacem. Totam eam candidiſſimo ſaxo reparatam clariſſima regia deco-
rauit. & in ea maximam in natura ſui animi magnitudinem demonſtrauit. Nam inter doram &
ioppen. quarum media ciuitas ſita eſt. Omnis ora maritima adeo fuit importuoſa: ut omnes qui
ad Egyptum ex Phœnice nauigarent in ſalo fluctuare cogerentur minas Aphrici metuentes. Cu-
ius etiam mediocris aura tantas undarum moles ad ſcopulos erigit. Vt remeante æſtu gurgitis p
aliquantum ſpatium maris feritas augeatur. Sed rex liberalitate ac ſumptibus deuicta natura py-
reo maiorem portum fabricauit: & in eius penetralibus alias nauibus ſtationes fecit altiſſimas. Et
quáq; omnis ei locus aduerſabatur: tamen ita cum difficultate certauit: ut firmitas quædam ſtru
cturæ nequaq; mari cederet. Pulchritudo uero tanta eſſet: quam nulla res ardua perpediſſet orna
tum. Metitus enim quãtum diximus portui ſpatium per uiginti ulnas in profundum ſaxa demi-
ſit. Quorum plæraq; pedum quinquaginta longitudinis: & altitudinis nouem: & latitudinis de-
cem. Nonnulla uero etiam maiora fuerunt. Expleto autem ſpacio quod unda celabat: in ducen-
torum pedum inuerum dilatauit. Ex quibus centum repellendis erant fluctibus ante conſtructi
unde etiam procymia dicebatur. Cæteri autẽ ſaxeo quo portus cingitur muro ſubiecti ſunt ma-
gis turribus interpoſitis: quarum maxima atq; pulcherrima ex parente Cæſaris druſum cognomi
nata eſt. Crebri autem fornices adducẽda quæ portus haberet proq; fornicibus: & circum eos pi-
la ſaxea & lata quæ naues egredientes exciperet ambulatu. Aditus autẽ a ſeptentrionali erat. Ven
torum enim pro ſitu loci placidiſſimus eſt boreas. Ad hoſtiũ uero ſtatuæ ſuæ coloſſi tres utrinq;
ſulti columnis: quarum a leua quidem intrantibus ſtantis ſolida turris ſuſtinet. Dextra uero duo
proceri lapides iuncti: & parthis aduerſæ turris magnitudinem ſuperantes. Domus autem portui
connexe candido itidem lapide: pariq; menſura ſpatiorum ciuitatis uice tendentis in portũ. Con
tra hoſtium uero portus in colle cæſaris templum magnitudine ſimul & pulchritudine præcipua
um: ſtatuaq; in eo cæſaris ſiue coloſſus non minor quam iouis apud olympia: cuius ad exemplar
factus. Romano autem par & Junoni quæ argis eſt. Oppidum autem prouinciæ dedicauit: rebuſq;
aduectitiis portum. Cæſaris uero conditoris honorem: unde ciuitati cæſariæ nomẽ impoſuit.
Quin etiam & cætera opera forum theatrum amphiteatrum digna uocabulo collocauit: & quin
quennali certamine inſtituto nomen ei Cæſaris donauit. Primuſq; ipſe in centeſima nonageſima
& ſecunda olympiade maxima præmia propoſuit: ut non ſolum uictores: ſed & proximi & tertii
ſucceſſores eorum regalibus diuitiis potirẽtur. Anthedona quoq; reparatam: quam bella ſubuer
terant Agrippium uocauit: nimiaq; beniuolentia nomen amici etiam portæ inſcripſit: quam ipſi
in templo ædificauit. Sed nec parentes ſuos ita quiſq; dilexit: nam & patris monumento optimo
regni campo ciuitatem condidit: fluminum arborumq; ditiſſimam: eamq; antipatridam nuncu-
pauit. Et ſuper hiericunta caſtellum natura tutum & pulchritudine præcipuum muro cinxit: at-
q; in honorem matris Cyprum uocauit. Fratriq; phaſelo turrim cognomine hyeroſolimis dedi-
cauit: cuius habitus & in magnitudine claritas poſtea declarabitur. Aliamq; ciuitatem in regione
qua de hiericunta in boream itur Phaſelum nominauit. Cognatis autem & amicis æternæ glo-
riæ traditis: nec ſui quidem fuit immemor: ſed caſtellum contra montem arabici lateris pro pu-
gnaculo permunitum de ſuo nomine Herodium uocauit: tumulumq; aſta idem qui manu fa-
ctus ſtadiorum ſexaginta ſpatio ab hyeroſolimis aberat: ſimiliter nominatum munificentius ac-
curauit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen eius amplexus eſt. Ambitum autem com-
pleuit ædibus regiis liberaliſſime exornatis: ut non ſolum interna membrorum facies clarior eſ
ſet: uerum etiam foris parietes ac materiæ tectaq; largis infuſa diuitiis elucerent. Aquam enim
plurimam ingenti ſumptu ac labore ex longo interuallo induxit: perq; ducenta gradus marmo-
ris candidiſſimi fabricauit aſcenſum. Erat autem totus collis manufactus & clementer excel-
ſus. Qui & aliam circum radices eius regiam ac diuerſoria quæ ſarcinas & amicos recipere poſ-
ſent ædificauit: ut pro rerum quidem omnium copia ciuitas eſſe uideretur. Caſtellum uero do-
mus regalis circunſcriptione: tantis autem conſtructis ædificiis animi ſui magnitudinem in plu
rimis etiam externis ciuitatibus demonſtrauit. Nanq; apud Tripolim & Damaſcum & Ptholo-
maida publicas balneas quæ Gymnaſia dicunt. bibli autem murum: exedras uero & porticus fo-
raq; quæ & templa briti ac tyri: necnon & ſidonem apud & Damaſcum theatra condidit. Mariti-
mis autem laodicenſibus aquæ ductum: apud Aſcalon uero Nymphea ſiue lacus ornatiſſimos &
balneas. Itemq; periſtilla tam opere quam magnitudine miranda conſtituit. Sunt quibus etiam
lucos portuſq; præbuit. Multæ ciuitates ab eo tanq; regni ſociæ agris quoq; donatæ ſunt. Ad
exhibitionem uero Thermarum aliis redditus annuos ac perpetuos delegauit: quemadmodum
comis ne quando beneficii gratia deficeret. Ad hæc frumenta cunctis miniſtrauit egentibus: &
inſulis rhodiorum ad inſtruendam claſſem pecunias ſæpe: multiſq; in locis præbuit: incenſum-
que Pythium in meliorem formam reparauit ſumptibus ſuis. Quid dicam eius in Lichios aut

Samos libertatem: per quæ omnem ioniam eorum quæ desideraſſet quiſq; largitiones. Nonne Athenienſes & lacedemonii & Nicopolitani: & in Miſia pergamus Herodis ſunt plena donariis. Nonne Antiochenſium ſyriæ platheam cum plena coeni eſſet ab omnibus ultraretur per uiginti ſtadia prolixam ſtatuit: polito marmore declinandiſq; imbribus quam longa eſſet ornauit. Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum quibus ea detulit populorum. Quod autem elidenſibus præſtitit: non ſolum Achaiæ commune: ſed etiam totius orbis terræ munus eſſe uidetur: per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hos deficere ſumptuum uideret inopia: quodq; ſolum ex ueteri græcia reſtabat effluere: non ſolum Agonitheta ipſe factus eſt: eo luſtro q; cum romam nauigaret offendit: ſed perpetuos pecuniarum quæſtus iſtituit: ut nunq; eius memoria agonithetæ munere fungi deſineret: inextricabile opus erit debitorum remiſſiones exponere: ſicut phaſelitas & balaonetas. Alia quæ circa Ciliciam municipia leuauit annuis penſionibus: licet multum eius animi magnitudinem timor fregerit: ne quam pateretur inuidiam uelut maius aliquid aucuparetur: ſi beneficiis amplioribus afficeret ciuitates: quam qui eas haberet. Quin & corpore uſus eſt quod animo conueniret. Cunq; ſummus uenator eſſet: in hoc tamē ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Deniq; uno die quondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio: ſed magis ceruis & onagris frequētatur. Bellator autem erat qui ſuſtineri non poſſet. Itaq; multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquēdo iaculo directiſſimus: & ſagittarum librator uidebatur egregius. Præter animi autem corporiſq; uirtutem: fortuna quoq; ſecunda uſus eſt. Raro autem contra uotum eius belli ceſſit euentus. Et ſi quando id accidit: non ipſius culpa: ſed aut proditione quorundam: aut temeritate militum factum eſt. Vt uero publicam ei fœlicitatem memores inuidere domeſtici: & aduerſi caſus ex muliere cœperunt: quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit poteſtatem: repudiata quam priuatus acceperat uxore ex hyeroſolimis genus ducente quæ doſis uocabatur. Mariannem ſibi coniunxit Alexandri filiam Ariſtoboli filii: unde domus eius in diſcordiam uenit. Et ante quidem maxime uero poſtq; roma egreſſus eſt. Nam primum Antipatrum ex doſide filiorum cauſa: quos de marianne ſuſceperat expulit ciuitate: ſolis feſtis diebus eo commeandi facultate conceſſa. Deinde auum coniugis Hyrcanum ex parthis ad ſe reuerſum propter inſidiarum ſuſpitionem peremit. Quem captum quidem occupata ſyria Barzaphranes adduxerat: miſerati uero gentiles liberauerunt: qui ultra euphraten colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet ne ad Herodem tranſiret: non interiiſſet. Verum mortis eius fuit illecebra neptis matrimonium. Hoc enim fretus multoq; amplius patriam deſiderans uenit. Herodem autem commouit non q; regnum affectaret: ſed q; ipſi iure deberetur. Quinq; autem filiorum quos ex Marianne ſuſceperat: duæ fœminæ cæteri mares erant. Horumq; minimo romæ in ſtudiis mortuo: duos maiores & propter matris nobilitatem: & q; iam regnanti ſibi fuiſſent geniti regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariannes ſuffragabatur: quæ in dies ſingulos proficiēs ſuccendebat adeo herodem: ut eorum nihil ſentiret: quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum nanq; in eum Mariannes erat odium: quantū ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimiciciarum probabiles cauſas: ex amore uero fiduciam meo ei quæ Hyrcano auo ſuo feciſſet obiiciebat: quæq; in fratrem ionathē egiſſet. Nec enim uel huic quicq; qui puer erat parcebat: quem pontificem in decimoſexto ætatis anno creatum: poſt honorem ſtatim occidit. Atq; ille quidem cum ſacra ueſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die populus omnis illachrymauit: & tamen noctu miſſus in hiericūta: ibi ſicut mandatum fuerat lacu ſubmerſus a galathis interiit. Hæc igitur Herodi Marianne probro dabat: ſororemq; eius & fratrem maledictis atrocioribus dehoneſtabat. Sed ille quidē amore mutus erat. Graui autem indignatione mulier ſeuiebat: & quo maxime commoueretur herodes inſimulabat eum adulterum. Præter alia multa quæ ueriſimilia fingerentur hæc accuſantis: q; in ægyptū imaginem ſuam miſiſſet Antonio: proq; immoderata libidine abſentem ſe properaſſet oſtendere uiro mulierum cupidiſſe inſaniēti: & qui uim poſſet afferre. Id uelut fulmen aliquod emiſſum perturbauit herodem: maxime quidem amoris cauſa æmulatione ſuccenſum. Deinde etiam cogitante Cleopatræ ſæuitiā: cuius gratia & liſanias rex: & Malichus arabs erant perempti. Non enim cōiugis amiſſionem: ſed morte ſua periculum metiebat. Itaq; profecturus romam Ioſippo Salomæ ſororis ſuæ uiro quē fidum habebat: & pro affinitate beniuolum commēdabat uxorē: mandato ei clam ut eam interficeret: ſi etiam ſe occidiſſet Antonius. Veq; Ioſippus non maligne: ſed regis amorem mulieri cupiens demōſtrare: q; ab eā neq; mortuus pateret diuelli: ſecretum ei ſermonē aperit. Et illa reuerſo Herode multaq; inter fabulas de affectu iurante: quodq; nūq; eſſet alterius mulieris amore captus: ualde inqt amor nos tuus mādatis Ioſippo cōprobatus eſt: quibus ut me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat amens erat herodes ilico: nec unq; Ioſippū mādata ſua proditum fuiſſe ratus: niſi eam corrupiſſet præ dolore inſaniebat. Cūq; ſtratis exiliſſet in regia ſpaciat: ibiq; tunc Salomæ ſoror eius accepto tpe criminandi ſuſpitionem de Ioſippo confirmauit. Vnde Herodes immoderato æmuli dolore furens confeſtim utrūq; iuſſit interfici.

Deinde pœnitudo ſequebatur inſaniam: & poſtq̃ iracundia cõcidit: amor iterum caleſcebat. Tan
ta uis autem cupidinis erat: ut mortuam quidem putaret eam: ſed ægritudine quaſi uiuam al-
loqueretur. Donec proceſſu temporis funere cognito mœroris magnitudine quam ſuperſtitem
dilexerat æquauit affectum. Materna autem iracundiæ ſuccedũt filii: & immanitatem ſceleris re
putantes: non aliter ſuſpectum patrem quam ſi hoſtis eſſet habebant. Idq; & antea quãdiu romæ
in ſtudiis erant: & multo magis poſtq̃ in iudæam reuerſi ſunt. Siquidem cum ætatibus eorũ men
tium quoq; roborabatur affectio. Iam uero maturi coniugio unus amitæ ſuæ Salonies quæ ma-
trem amborum accuſauerat filiam duxit: alter Archelai cappadocum regis. Vnde acceſſit etiã li-
bertas odio: & occaſiones ex eorum confidentia delatoribus datæ ſunt. Itaq; apertius quidam cũ
rege loquebatur: q; ei per utrũq; filium inſtruerentur inſidiæ. Alter quidem ultrices materni exi-
tii ſimul cum fratre armaret manus. Alter uero hoc eſt Archelai gener ſocero fretus etiam fugã
pararet: ipſum apud Cæſarem accuſaturus herodem. His igitur criminationibus repletus Hero-
des ueluti propugnaculo ſibi futurum aduerſus filios adducit Antipatrum ex doſide ſuſceptum.
Hiſq; illum proponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem tolerabilem non pu
tarent: ac priuata matre æditum proficientem uiderent: indignationem cohibere pro ſua nobili
tate non poterant: ſed in ſingulis quibus offenderentur iram prodebãt. Et illi quidem in dies ſin
gulos magis magiſq; negligebantur. Antipater autem ſui cauſa fauorabilis erat: nam & patri blan
diri callide nouerat: & uarias inter fratres ſuos calumnias conferebat: quædam ipſe dictans: ami-
cos uero ſuos ad alia uulganda ſubmittẽs: donec omnino ſpem regni abſcidit fratribus ſuis. In te
ſtamento enim ipſe quoq; aperte iam ſucceſſor fuerat declaratus. Deniq; tanq̃ rex etiam ad cæſa-
rem miſſus eſt: cultu q; regio & cæteris obſequiis præter diadema utebatur. Tempore autem ſe-
quenti ualuit ſuam matrem in cubile Mariannes inducere: duobuſq; armorum generibus in fra-
tres uſus: blãditiis & opinationibus regi obrepſit: ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapro
pter Alexandrum quidem ſecum romam pater abſtractum: ueneni ſibi dati reum apud Cæſarem
poſtulauit. Ille autem uix deplorandi copiam nactus: & licet imperitiſſimum iudicem: tamen He
rode & Antipatro prudentiorem: delicta quidem patris uerecunde repreſſit: in ſe uero delata cri-
mina diluit: periculorumq; ſocio fratre purgato: mox de Antipatri calliditate & de ſuis iniuriis
quæſtus eſt: cum præter innocentiæ conſtantiam eloquentia iuuaretur. Erat autem acerrimus in
dicendo. Poſtremo prolocutus q; eos pater libẽter occideret: auxit facinus & lachrymas quidem
cunctis excuſſit. Verum Cæſarem ſic affecit: ut eorum accuſationibus ſpretis Herodem ſtatim re
uocauit in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta eſt: ut adoleſcentes quidem patri in omni
bus obedirẽt: ille autem relinqueret regnum cui uellet. Poſtea rex roma reuerſus: licet ſoluiſſe cri
minibus filios uideretur: nondum tamen erat ſuſpitionibus liberatus: quoniam argumentũ odii
ſequebatur antipater: & ſi uerecundia reconciliat oris palam proferre inimicicias non auderet.
Cum uero Sciciliam præternauigans Eleuſinam ueniſſet: ſuſcepit eum benigniſſime Archelaus:
pro ſalute generi gratiam referens: & reintegrate concordiæ cauſa lætus: quippe nihil moratus
amicis romæ ſcripſerat: ut in cauſa dicenda ſuffragarentur Alexandro: & uſq; ad zeſirium dedu-
xit talentis triginta donatum. Poſtea uero quam hyeroſolimam peruenit herodes: populo conuo
cato tribuſq; filiis prope ſe ſtantibus cauſam reddit profectionis: multaſq; deo gratias agit: mul-
tas etiam cæſari qui domus ſuæ perturbationem ſedaſſet: quod regno maius eſſet: cõcordiam fi-
liis præſtitiſſet: quam ego inquit arctius compilabo. Nam ille quidem me regni dominum & ſuc
ceſſoris iudicem conſtituit. Ego autem cum mea commoditate gratias refero: treſq; filios meos
reges deſigno: huiuſq; ſententiæ me ſocium primum dominum fieri præcor: deinde uos. Nanq;
huic ætas: illis nobilitas ſucceſſionem regni cõciliat quidem magnitudo eius etiam pluribus ſuf
ficit. Quos autem Cæſar uinxit: & pater conſtituit obſeruare. Non iniuſtis eos neq; diſparibus:
ſed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis reficiet cum lætitia qui præter ætatem ob
ſequitur: quantum ei quem deſpiciet doloris infliget. Quos autem ſimiles coniunctos eſſe opor
teat: propinquos atq; amicos ego diſtribuam: & concordiæ ſponſores illos conſtituam: pro certo
ſciens ſeditionum contentionumq; cauſas ex cõtubernalium naſci malitia. Hoſq; ſi boni fuerint
affectiones tueri. Rogo autem ut non ſolum iſti: ſed etiam primates ordinum exercitus in me ſo
lum ſpem habeant in præſentia. Non enim regnum: ſed regni honorem filiis meis trado: & iocũ
ditatem quidem quaſi rectores patientur: pondus autem rerum tametſi nolim meum eſt. Conſi-
deret autem quiſquis ueſtrum ætatem meam: uitæq; inſtitutum necnõ etiam pietatem. Nam ne-
q; ſenex adeo ſum ut de me cito deſperetur: neq; uoluptatibus aſſuetus: quæ adoleſcentium quo
que uitam ſpacio breuiter concludunt. Diuinitatem uero ita colimus: ut in longum nos æuum
progreſſuros eſſe credamus. Quod ſi quis in cõtemptum meum filiis meis placere maluerit: etiã
pro illis mihi ſupplicium dabit. Ego enim non q; inuidiam de me genitis honorifice eos haberi
uero: ſed quia noui bæc adoleſcentibus ſtudia ferociæ nutrimenta ſuggerere. Itaq; ſic cogitent
qui ad eos ſe applicant: bonis quidem apud me paratum eſſe præmium: ſeditioſis uero apud ip-
ſos quibus lenocinabuntur: infructuoſam fore malignitatem. Omnes profecto mecum hoc eſt

cum filiis meis ſentient.Nãq; his expedit me regnante neq; his eſſe concordem.Vos autem o bo
ni filii ſacram primum retinentes mente figuram:cuius affectiones inter feras beſtias ſaluæ ſunt
Deinde Cæſarem qui nos reduxit in gratiam meq; tertium qui ea quæ iuberet liceat rogem fra-
tres permanete.Iam nunc autem uobis:& ueſtimenta & obſequia dabo regalia.Deumq; oro con
ſeruare iudicium meum ſi concordes eritis . Hæc locutus ſingulos benigne conſalutauit: poſt u-
lumq; dimiſit alia conuenientia dictis eius optantes qui uero mutationis erant cupidi nec audiſ
ſe quidem ſe quicq̃ ſimulantes: fratres autem diſſenſio non reliquit: ſed peiora ſuſpicantes alius
de alio digreſſi ſunt.Nanq; Alexander & Ariſtobolus ægre ferebant confirmatum eſſe antipatro
meritum.Antipater autem ſuccenſebat uel ſecundo loco fratres haberi. Sed tamen ille pro uarie
tate morum & tenere ſecreta nouerat:& quanto ſibi eſſent odio multa fraude celabat . His au-
tem pro nobilitate in lingua erat quicquid ueniſſet in mentem.Et multi quidem his inſtigandis
operam dabant:plures autem amicorum ſeſe explorandi cauſa inſinuabant. Itaq; omne quod di-
ctum eſſet apud Alexandrum ſtatim apud Antipatrum erat: & ab Antipatro ad Herodem cum
adiectione deferebatur.Nec uel ſimiliter aliquid prolocutus:adoleſcens innoxius habebatur: ſed
cuncta eius uerba in crimina uertebantur:maximaq; minimis affingebantur: ſic ubi liberior pau
lo fuiſſet.Semper autem qui eum irritarent ſubmittebat antipater:ut mẽdacia ſua ueras occaſio-
nes haberent:multiſq; falſo uulgatis unum quid comprobatum fidem omnibus faceret.Sed hu-
ius quidem amicorum quiſq; aut natura taciturnus erat:aut muneribus parabat:ne quid occul-
tum expromeret negaſſet aliquis ſi antipatri uitam malitiæ dixiſſet arcanum:Alexandri uero fa-
miliares aut pecunia corruptos aut impulſos blanditiis quibus expugnauit omnia:proditores ac
fures eorum quæ contra ſe dicerentur:ſiue agerẽtur effecerat:Cum caute uniuerſa committeret:
aſtutis etiam criminationibus aditus ad Herodem moliebatur:fratriſq; perſonam gerens aliis de
latoribus utebatur.Si quid in alexandrum nuntiaſſent fauore ſimulato id quidem primo repræ-
hendiſſet:mox otioſe adſtruendo regis iracundiam prouocabat:omniaq; ad inſidias referebat: &
ut necem patris Alexander optare uideretur . Nihil enim maiorem fidem calumniis ſuggerebat
quam ſi eum purgaret antipater his accenſus Herodes quantum in dies ſingulos de affectu ado-
leſcentium detrahebat:tantum adiiciebat antipatro.In eandem uero partem inclinati ſunt etiam
qui regno parebant:hi uolentes alii pro imperio ſicut Ptholomæus amicorum cariſſimus: regiſ-
q; fratres ac tota progenies:omnia nanq; in antipatro ſita erant: & quod alexandro fuit acerbiſſi
mum cuncta in eorum perniciem matris antipatri conſilio gerebãtur.Nouerca enim ſeuior erat:
multoq; plus q̃ priuignos oderat:quos regina mater ædiderat.Sed quãq̃ omnes ut Antipatro ma
gis obſequerentur ſpes inducebat: non minus tamen præcepta regis quenq̃ ab adoleſcentibus ſe
parabant:qui cariſſimis dixerat:ne quis ad Ariſtobolum uel eius fratrem accederet:aut ſe ad eos
applicaret:non ſolis enim regalibus erat formidini:uerumetiam externis.Nulli enim regum tan-
tum poteſtatis Cæſar dederat:ut fugitiuos ſuos q̃uis ex ciuitatibus non ſubiectis ei liceret educe
re.Adoleſcentes autem delata in ſe facinora neſciebant:hiſq; propterea capiebant incautius.Nul
lus enim palam incauſabatur a patre:ſed affectu refrigeſcente paulatim intelligentes dolorem aſ-
perius excitabantur.Eodem autem modo etiam Pheroram patruum & Salomen amitam contra
illos commouit antipater aſſidue:uelut cum uxore ſermocinando:quibus in eos inſtigaretur.Hu
ius autem inimiciciis conſpirabat Alexandri quoq; uxor Glaphira multa de ſua nobilitate com-
memorans:cunctarumq; ſe quæ in regno uiuerent dominam eſſe dictitãs:paternum enim genus
a temeco:maternum ab Dario hiſtaſpis filio ducere : multumq; ignobilitatem deſpiciens ſororis
& uxoris herodis:quarum quæq; propter formam non propter nobilitatem eſſet electa. Nã mul
tas ei fuiſſe diximus uxores:quod licet & iudæis more primo plures habere:quodq; rex pluribus
oblectaretur.Omnibus igitur propter ſuperbiam & contumelias Glaphiræ inuiſus erat.Alexan-
der.Salomen autem ariſtobolus:& ſi ſocrus eius erat:ipſe inimicam ſibi reddidit: & ante quidem
propter maledicta Glaphiræ ſæuientem:& frequẽter ei humilitatem generis obiiciebat uxori q;
que ipſe plebeiam:reginam uero frater ſuus duxiſſet alexander: hoc Salomes filia cum fletu ma-
tri nuntiauit.Addebat autem q; aliorum quoq; fratrum matres idem alexander & ariſtobolus ſi
regnum obtinuiſſent:textrices cum ancillis facere minitarentur ipſos quoq; uicorum ſcribas ſci
licet irridentes q; litterarum ſtudiis operam darent. His commota Salomes q; iracundiam cohi-
bere non poſſet herodi cuncta indicauit.Satis autem idonea uidebantur cõtra generum dicens.
Et præter hæc alia quædam criminatio diuulgata eſt:quæ ſuccendit animũ regis. Audiuit enim
Alexandrum & Ariſtobolum crebro matrem implorare: caſumq; eius cum gemitu atq; impreca
tionibus conqueri: ac ſæpe illum quædam ex Mariannes ueſtimentis poſterioribus diuidentem
coniugibus minitari ſolitos eſſe q; cito pro regalibus delitiis eas factis ueſtibus induerẽt.His de
cauſis Herodes licet præſtantem animum adoleſcentium formidaret : tamen ne ſpem correptio-
nis eis abſcinderet:ad ſe eos uocauit.Romam enim nauigaturus erat:& quaſi rex pauca interimi-
natus pluribus quaſi pater monuit:rogauitq; ut fratres diligerẽt promiſſa priorum peccatorum
uenia ſi poſt hæc meliores fierent.Illi autem criminationum inuidiam deprecando fictas eas eſſe

dicebant:purgationiſq; ſuæ fidem rebus ipſis poſſe cõſtare: uerum quoq; ipſum debere omiſſa facilitate credẽdi aditum maledictis obſtruere.Nunq enim calumniatores defore:dum cui perſuadeatur extabit.Cum his eum mature placuiſſent:qui ut patrem præſenti metu reiecto:de poſt futuris nœterere cœperunt.Etenim cognouere Salomen ſibi eſſe infenſam : & patruum pheroram: utriq; autem ſeui & graues erant:ſed amplius pheroras qui totius quidem regni præter diadema ſocius erat : proprios autem redditus habuit.c.talenta totiuſq; trans iordanem fructus ipſe caperet a fratre ſibi dono data . Quin etiam Tetrarcham eum fieri beneficio Cæſaris idem Herodes impetrauerat:regaliq; coniugio dignatus erat:ſorore uxoris ſuæ nuptum ei collocata.Et poſt illius mortem deſponderat ei filiarum ſuarum maximam.ccc.talentis in dotem datis. Sed regale cõiugium pheroras ancillæ amore captus refugerat.Quamobrem iratus Herodes filiam quidẽ nuptum dedit fratris filio:qui poſt a parthis occiſus eſt. Mox autem morbo pherore uenia data indignationem remiſit.De hoc etiam erat opinio q̃ uiua regina herodem opprimere uoluiſſet ueneno.Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat:ut q̃is amantiſſimus frater eſſet herodis:fide tamen eorum quæ audiſſet adduceretur ad metũ.Itaq; de multis qui ſuſpecti erant habita queſtione poſtremo ad pherore amicos uenit:quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confeſſio: ſed q̃ amita ſuſpecta in parthos cogitaſſet effugere prodiderunt.Huius autem conſilii & fuge cõſcium eſſe Ariſtobolum Salomes maritum cui rex eam tradidit.Poſtq̃ ſuperior adulterii cauſa peremptus eſt:ſed nec Salomæ criminatione libera manſerat.Nam & hanc pheroras accuſabat q̃ cũ Sillaeo procuratore obedire regi Arabum de nuptiis cõſtituiſſet quem inimiciſſimum Herodes habet:conuicta autem & in hoc & in omnibus:quæ pheroras detulerat indulgentiã meruit: atq; ipſum etiam pheroram criminibus ſoluit.Domus uero tempeſtas in alexandrum tranſiit: totaq; capiti eius incubuit.Tres erant eunuchi regi cariſſimi:& ex genere famulatus neminẽ id latebat. Vni enim uinum miniſtrare fuit cura:alteri cœnam apponere:tertius autem dormitum eum collocabat:& cum ipſo cubabat hos muneribus maximis Alexander cupiditati ſuæ ſubiecerat.Itaq; poſtq̃ regi hæc ſunt indicata ui tormentorum coacti & ſtuprum cõfeſſi ſunt:& quibus eſſent ad hoc promiſſis inducti aperuerunt: quomodo eos fefelliſſet Alexander nullam in herode ſpẽ habendam eſſe:improbo ſene commemorans:& qui capillos ificeret:niſi ob hoc ſolum eum etiam adoleſcentem putarent:uerum ſe coli oportere:qui etiam inuito eo regni eſſet futurus ſucceſſor. Neq; multo poſt ab inimicis pœnas repeteret : fortunatoſq; amicos ſuos beatoſq; faceret ac præ cæteris ipſos.Quin & obſequia potẽtium Alexandro clam parare:militumq; rectores. Itemq; ordinum principes occulte ad eum conuenire dixerunt.Hæc Herodes adeo pertimuit:ut nõ auderet ſtatim delata proferre:ſed exploratores die noctuq; ſubmittens dicta factaq; ſingula ſcrutabatur:& de quibus ſuſpitio eſſet illico trucidabat.Itaq; regnum eius acerbiſſima iniquitate repletũ eſt.Nam pro ſuo quiſq; odio uel inimiciciis calũnias fingere; multiq; regis iracundia cædis cupida contra aduerſarios abutebantur:& mendacio quidem confeſtim fides habebatur. Erant autẽ criminationibus ipſis uelociora ſupplicia. Deniq; accuſabatur qui modo accuſauerat: & cum eo qui ante iuſtus eſſet ducebatur ad pœnam.De uita náq; periculum regis quæſtiones breuiore cõpendio terminabat.Ad hoc autem ſæuitia proceſſerat: ut nec eorum quãq̃ humanitus aſpiceret: qui accuſari non eſſent:uerũ etiam amicis immitiſſimum ſeſe præberet.Itaq; multis etiam regno interdixit:& in quos poteſtatem nõ haberet in eos dictis aſperis ſæuiebat.Acceſſit malis Antipater collectaq; amicorum caterua nullum criminationis genus omiſit.Tãtus etiam ineptia ſua regem commentiſq; delatorum timor inuaſit:ut ſtricto inſtare ſibi gladio uideret Alexandrum.Deniq; ſubito & ipſum correptum in uincula coniecit:& in amicorum eius tormenta perrexit: multi autem taciti moriebantur:nulla uitæ ſupra conſcientiam proditi. Alii uero quibus mẽdacium impatientia doloris extorſit:de patris eum inſidiis cum fratre Ariſtobolo cogitaſſe dixerunt tempuſq; obſeruare: ut illo dum uenaretur occiſo ronum profugerent . His tametſi ueriſimilia non erant;ſed neceſſitate cruciatus ex tẽpore fingebantur:libenti tamen animo rex credebat pro conſolatione accipiens uincti filii ne id feciſſe uideretur iniuſte.Verum Alexãder ſuſpitionem patris nullo modo aboleri poſſe arbitrabatur:ultro malis aſſentiẽdum putauit ac digeſtis aduerſus inimicos.iiii.libris fatetur inſidias:eorumq; ſe plurimos ſocios habere proſcribit: ante omnes autem Pheroram & Salomen.Hanc enim etiam ſtupro ſibi quondam eſſe mixtam:cum uim noctu adhibuiſſet inuito.Iamq; libri in manibus erant herodis:multa & grauia de optimatibus fere clamantes cum mature in iudæam Archelaus uenit metuens genero ſimul ac filiæ quibus etiam prouidentiſſimo conſilio ſuccurrit:regiſq; minas arte diſſoluit. Mox enim cum eo cõgreſſus ubi nam eſt:clamat exitialis gener meus:aut ubi parricidiale caput aſpiciam?quod meis manibus ipſe lacerabo:addamq; filiam meam bono marito nouo.Nam & ſi conſilii particeps non eſt: quia tamen eiuſmodi uiri coniunx fuit inquinata eſt.Miror autem patientiam tuam cuius periculũ agitur q̃ adhuc uiuit alexander:ego náq; ita ex cappadocia properans ueniebant:ut qui & illũ olym reperirem dediſſe ſuppliciũ:& de filia quæſtionem tecũ haberem:quam uitæ atq; contemplationis dignitate illi deſponderam.At nunc de utroq; nobis conſulendum eſt:licet nimium pater ſis; & ad

~~pumendum infidelorem filium minus fortis. Permutemus dexteras: & alter alterius iracundiæ~~
uſcariæ ſuccedamus. Talibus increpans q̃s pertinacem fallit herodem. Itaq; quos Alexander p
ſcripſerat libros legendos ei præbet ſingulisq; capitulis inſiſtens cum eo deliberabat. Vnde occa-
ſionem ſui conſilii nactus Archelaus paulatim cauſas in eos q̃ ſcriptis continebant: & in phero-
ram contulit. Cum aũt ſibi credere regẽ uideret: conſiderandũ eſt inqt ne forte adoleſcẽtulus tot
nequiſſimoq; inſidiis circũueniatur: non tu ab adoleſcentulo: nec enim apparere cãm cur in tan
tum ruerit ſcelus: qui & nunc regno potiret: & ſucceſſionẽ regni ſperaret niſi aliquos haberet hu
ius perſuaſionis auctores: qui ad ſiniſtram partẽ lubricum ætatis impellerent. Ab eiuſmodi nãq;
hoibus non ſolum adoleſcentulos falli: ueq; etiam ſenes domoſq; clariſſimas totaq; regna ſolere
ſubuerti. Conſentiebat dictis herodes: iramq; paulatim remittebat in alexandro: & in pherorã ex
citabatur. Nãq; hoc erat libroq; quatuor argumentũ: qui ubi propenſioré eſſe regis aium ſenſit:
& in oibus apud eum amiciciã Archelai prævalere: quã honeſte non poſſit ex impudentia ſalutẽ
quæſiuit. Relictoq; Alexandro confugit ad archelaũ. Et ille nõ inquit uidet quo ſe pacto eximat
tantis criminibus inuolutũ: quibus manifeſte conuinceret regem inſidiis uoluiſſe decipere om-
niumq; maloq; præſentiũ adoleſcenti cã fuiſſe: niſi malit omiſſis artibus callidis & negandi perti
nacia q̃bus inſimularet oĩa confiteri: & a fratre p̃ſertim cum dilectus eſſet ueniam petere. Nãq;
ad hoc ei modis oĩbus ſe quoq; opem laturũ paruit Archelao pheroras: utraq; ueſte cum lachry-
mis: ut quã miſerabilis appareret inſtructus ad pedes herodis acceſſit: ſicq; meruit ueniam poſtu
lans: & ſe q̃dem ſceleratum eſſe fatebat. Nãq; oĩa quæ ſibi obiicerent feciſſe. Horum aũt cauſam
eſſe dicebat diminutionẽ mentis atq; inſaniam ex mulieris amore conceptã. Itaq; poſtq̃ ſtetit phe
roras ſemetipſe accuſator ac teſtis tunc eũ iam Archelaus excuſando herodis iracundiam mitiga
bat propriis uſus exẽptis. Etenim ſe quoq; a fratre multo grauiora perpeſſum. Naturale ius dice-
bat antepoſuiſſe uindictæ quippe in regnis uelut in magnis corporibus ſp aliquam partẽ ponde
re ipſo tumeſcere: quã recidi q̃dem non oportet: leui uero curari. Multa in hũc modum locutus
archelaus. Herodẽ quidem pherore placidũ reddidit: ipſe aũt Alexandro tãdiu manebat iratus: fi-
liamq; ab eo diſtractam ſecũ abductuq; eſſe firmabat: donec Herodẽ compulit ultro pro adole-
ſcentulo depcari: ut itaq; ei filiam deſponderet. Satis aũt cum grauitate archelaus cui uellet eam
præter Alexandro collocari promiſit: maxime enim impendere quæ iura iter ſe affinitatis inuio
lata permanerent: regem aũt ſibi filiũ ab eo donatum infirmãte niſi matrimoniũ diremiſſet: q; &
liberos iam haberent: uxor quoq; ab adoleſcẽte diligeret: quæ ſi remaneret: peccatoq; foret obli
uio: ſi uero diſcederet cã de oĩbus deſperandi molliorem nãq; fieri audaciã: ſi domeſticis affectio
nibus diſtrahatur. Vix tãdem ceſſit: unaq; & ipſe rediit cum adoleſcente in gratiã & patrem eius
reduxit. Proculdubio tamen eũ Romam mitti debere: ait cũ cæſare collocatuq;: de oĩbus enĩ ſeſe
litteras ad eum feciſſe. Conſiliũ quidem Archelai quo genq; periculo liberauit peractum erat: &
reintegrata gratia in epulis & humanitate conuictus familiariter uerſabant. Abeuntem aũt mu-
neribus talentoq; ſeptuaginta: ſolio quoq; aureo gẽmis ornato. Et eunuchis & concubina donat
herodes quæ panichis uocabat. Itemq; amicoq; eius quiq; pro merito: quin & cognati regis oés
iuſſu eius Archelao dono dederunt: eumq; tam ipſe quã optimates eius Antiochiã uſq; proſecuti
ſunt. Non multo aũt poſt q̃dam in iudæã uenit Archelai conſiliis multo potentior: q; non ſolum
reconciliationẽ gratiæ Alexãdro quæſitã fecit irritam: uerũetiam cauſa fuit ut periret. Laco erat
genere noĩe Euricles ad regni deſiderium amore pecũiæ corruptus. Iam enĩ luxum eius regia to
lerare non poterat. His ampliſſimis donis herodi oblatis: uelut eoq; quæ aucuparetur illecebra:
cum ſtatim multiplicata recepiſſet imaculatam liberalitatẽ nihil eſſe ducebat: niſi regnũ ſangui-
ne cõparaſſet. Itaq; regem adulatione falſiſq; de ipſo laudibus: & ſermonis calliditate circũuenit:
matureq; proſpecto eius ingenio dictis ſimul & factis ne illi placerent inter primos eius amicos
habetur. Nam & rex & oés eius comites libenter ciuẽ ſparthæ patriæ cã præcipuo dignum hono
re ducebant. Ille aũt poſtq̃ fragilitatem domus animaduertit: fratrũq; inimicicias & quẽadmodũ
pater in ſingulos eſſet aiatus: Antipatri quæ q̃dem hoſpitio prævenerat. Simulata uero amici
cia fallebat Alexandrũ olym ſe & Archelai ſociũ eſſe mentitus: quo etiã citius quaſi probatus ob
repſit. Moxq; ab eo fratri quoq; Ariſtobolo cõmendatus eſt. Pertentatis ãt perſonis oĩbus aliam
alio modo ſubibat: ac primũ fit antipatri mercenarius & alexandri proditor: illum exprobrando
caſtigans q; cũ fratrum ſit maximus ſpei ſuæ negligit inſidiatores. Alexandrũ uero q; regina crea
tus & regiæ coniugis uir filiũ priuatæ mulieris pateretur regno ſuccedere. Præſertim cum habe-
bat magnã occaſionem Archelaũ quæ quidem adoleſcenti uera fide ſuadere uidebatur q; amici-
ciam ſimulaſſet archelai. Vnde nec Alexander quicq̃ metuens: & de Antipatro quæ ſe mouerent
apud eum querebatur: & q; nihil mirum faceret herodes ſi cum matrem illoq; interemerit: ipſis
quoq; regnũ auferret: quoq; cauſæ Euricles & miſereris eos & dolere pariter ſimulans ẽt Ariſto-
bolum ad ea dicenda pellexit: atq; ita querelis in patrẽ utroq; deuicto referens ad antipatrum ſe-
creto diſcedit: affecto inſidiaq; quoq; mendacio quas ei fratres firmaſſe parabat: ac pœne iam ſtri
ctis gladiis in eum irruere. Ob hoc autẽ multa pecunia donatus ab Antipatro laudator eius erat

apud patrem:& ad extremum necis alexandri:& aristoboli redempta opera ipse accusatoris partibus fungebat. Cunq; adiisset Herodē uitam ei se rependere beneficiis sibi pro delatis:& lumē referre dixit hospitio. Hāq; olym Alexandrū exacuisse gladium & confirmasse dexterā: ueꝝ sceleri tanto fuisse impedimento q; societatē facinoris assimulasset. Alexandrū enim dicere non bene se cum Herodē actum putare:q; regnū obtinuisset alienum & post matris eoꝝ necem principatum eius dilaceraſſet:nisi eam degenerē coapraret herodē:auitumq; ipsoꝝ regnū antipatro spurio propinaret. Proinde semet hyrcani manes & Mariānes ultum iri. Nec enim decere successionē regni ab huiusmodi patre sine cæde susciperē:multis enī rebus ad hoc excitari quotidie: qa nihil oīno loqui sine calūnia liceret. Nam si de nobilitate alioꝝ fiat mentio sine ratione se contumeliis afficī patre dicente solus generosus alexander: & cui pater sit pro ignobilitate decori inuentionibus quoq; offendere si taceat. Si uero laudet cauillatorē appellari prorsus ubiq; immitem sibi patrem offendere:soliq; antipatro indulgentē:ob quæ uelle mori nō recusare:nisi ex uoto insidiæ successissent:sin eum occidissēt:primū salutis occasionem fore archelaū socerꝝ suum ad quē facile possit effugere. Deinde cæsarē qui nunc usq; ignoraret mores herodis:nec enim sic ei astatuꝝ ut antea patris præsentiā formidando:nec de suis tantum criminibus locutuꝝ:sed primum totius gentis erūnas:& quos ad necē usq; tributis opprimeret uulgaturū. Deinde in quibus delitiis qbusq; actibus parte sanguine pecuniæ consumptæ sint & qui uel quales ex illis fuerint locupletati: qua causa ciuitates plagatæ:ibī aūt quæsiturum:& aui & matris necem: & oia scelera regis retextuꝝ: quibus cognitis nemo se iudicauerit parricidā. His Euricles in alexandrum falso delatis antipatri laudes prosequebatur illū solum qui patrē diligeret esse cōfirmans:quiq; adhuc insidias retardasset. Rex ār nondum præteritæ suspitionis dolore cōpresso intolerabilis iracundiæ feritate turbatur:in hoc tempus nactus antipāter alios accusatores fratribus subornauit:qui eos dicerent cum iocundo & tyranno clā colloqui solitos esse equitum regis olym principibus: tunc uero propter quasdam offensiones ordinibus motas. Hac demq; prædignatione succēsus:confestim eos tormētis Herodes subdidit. Illi autē nihil eorum se quæ crimini darentur scire confessi sunt:sed oblata est quædam uelut ad propositum castelli alexandri ab alexādro scripta epistola depcante:ut cum Aristobolo fratre se in castellum reciperet:si patrem interfecissent:tam armis q̄ aliis subsidiis eos uti permitteret:hanc alexander diophanti cōmentum esse dicebat:qui regis erat notarius homo audacissimus:& cuiuslibet manus litteras imitari pcallidus. Itaq; multis sæpe falso conscriptis ad hoc postremo occisus est. Torto aūt castelli quoq; præposito: nec eius indicio quicq̄ Herodes eorum:quæ delata erant uera esse cognouit. Sed q̄is nullum documentum ualidum proferret:filios tamen interim absolutos asseruari præcepit. Euriclea uero domus suæ pestem ac totius sceleris fabricatorem bene de se meritum datoremq; salutis appellans: talentis quinquaginta donauit. Ille autem priusq̄ certum fama nūciaret ad Archelaum properat:aususq; dicere: q; Herodem reconciliasset alexandro:ab illo quoq; pecūnias capit. Deinde in achaiam transgressus ad similia facinora male quæsitis abusus est. Postremo apud Cæsarem accusatus q; dissensionibus repleuisset achaiam & ciuitates spoliaret:inde fugatur:atq; hoc eum modo pœne Alexandri & Aristoboli persecutæ sunt:hoc loco dignum est Coumeuaristū huic spartiatæ conferre. Nāq; is cum amicissimus esset alexandro: eodemq; tempore quo Euricles ibidem erat aduenisset percōtanti regi super his quæ ille intimularet:iuratus nihil se ab adolescentibus audisse firmauit. Nec tamen id quicq̄ miseris profuit apud herodē solis maledictis aures paratissimas aperientem eumq; gratiosissimum sibi iudicantē:qui secum eadem crederet:hisdemq; moueretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem eius in filios. Nāq; hanc Aristobolus quo periculis inuolueret:quam & socrum habebat:& amitā monitum miserat:ut saluti suæ consuleret: quasi rex eā decreuisset occidere iterum insimulatam quoꝝ ante fuerat accusata:q; enim Syllęo arabi nubere cupiēs: quē sciret eius inimicum:occulta illi secreta regis nuntiaret. Et hoc fuit extremum quo tanq̄ tempestate oppressi adolescentes:non secus ac turbine pessundati sunt. Salomæ enim protinus contendit ad regem eiq; monita aristoboli prodit:atq; ille ulterius durare non passus:utrūq; filium uinxit: & separatos asseruari præcepit. Deinde uolumū militiæ magistrum: & ex amicis suis olympū descripta ferentes indicia proficisci iussit ad cæsarem:qui postq̄ Romā naui delati sunt:regisq; litteras reddiderunt:uehementer quidē cæsar in adolescentes exarsit:ueꝝ etiam potestatē in filios a patre auferendam esse non duxit. Denīq; rescribit ei u. ipse sui dominus esset arbitrii:melius tamē facturum dicens:si in cōmuni consensu propinquoꝝ suorum ,puinciæq; rectoꝝ de insidiis quæreret: eosq; si delato crimini reperiret astrictos occideret. Si uero fugam tantū esse meditatos mediocri supplicio contentus esset. Parit scriptis herodes: cūq; Beritū quo cæsar iusserat peruenisset cogit iudicium. Præsederūt autem iudicio rectores:quibus a Cæsare scriptum fuerat: Saturninus & Penatius legati:& cum his uolumnius procurator. Itēq; propinqui regis & amici:necnon & Salomæ & Pheroras:& post hos optimates Syriæ præter Archelaum regem. Nāq; hunc Herodes q; Alexādri socer esset suspectum habebat. Sed filios quidem satis prouido consilio in iudicium non produxit:sciebat enim q; si tantū uisi fuissent omni mō ad misericordiā cunctos impellerent: si uero

etiam dicendi copiam nacti essent facillime alexandrum obiecta diluere. Igitur illi quoq; custodiebantur in platene uico sidoniorum. Exorsus aũt rex ueluti cum p̃sentibus ageret commouebatur:& insidias quidẽ timide obiiciebat.Nam probationibus deficiebat maledicta uero & probra & iniurias:& peccata plurima in se admissa prosequebatur:eaq; morte grauiora esse confessoribus demonstrabat.Postremo cum nemo cõtradiceret semetipsum argui miserabiliter quæstus: acerbamq; uictoriã uincere singulos sententiã rogat in filios:& primus saturninus condẽnandos esse adolescentulos:sed non morte pronũciauit: nec enim fas esse cum tres ipse astantes habet filios mortem alienis decernere.Idem etiã duobus legatis uisum est: eosq; nõnulli alii secuti sunt. Tristẽ uero sententiam primus uolũnius dixit cunctiq; post eum Herodis æmulatione uẽl odio: neq; indignatione quisq̃ necandos esse adolescentes iudicauit. Tunc aũt uniuersa iudæa & Syria suspẽsa quidem opperiebatur huius tragœdiæ finem:sed nemo æstimabat herodis crudelitatem ad parricidium usq; processuram.Ille tantũ filios tyrum traxit:atq; inde naui cæsaream deuectos quo mortis genere perimeret cogitabat.Interea uetus quidam regis miles Tyro noie: qui & filiũ habebat Alexandro assuetum atq; amicum:& ipse diligebat adolescẽtulos: præ nimia indignatione mentis in postremo hos circũiens clamitabat cõculcatam esse iustitiam ueritatem periisse:naturam esse confusam:uitamq; hoium iniquitatis esse plenam: & oĩa quæ dolor contemptori uitæ dictasset:deinde ipsum etiã regem ausus adire:mihi uero inquit oĩum uideris esse infœlicissimus:qui contra carissimos nequissimis credas. Siquidem pheroras & Salomæ fidem apud te aduersus filios habent:quos sæpe ipse mortis supplicio dignos esse iudicasti: neq; aduersus hoc eos agere:ut iustis successoribus destitutus cum solo remãneas antipatro capi facile regem optantes. Verũtamen cogita ne ille quoq; militibus odiosus sit propter cædem oĩum fratrum. Nullus enĩ est qui non adolescẽtium misereatur.Principum aũt plurimi etiam palã grauiter ferunt. Hæc dicens simul eos:quibus res indigna uideretur noiabat.Rex aũt statim illos & ipsum cum filio cõpræhendi iubet. Ibiq; cum aliis quidam regalis tonsor noie tripho:nescio qua exagitatus insania semetipsum indicans prosilit: ac mihi quoq; tyro inquit iste persuasit ut occasione tondendi nouacula te occiderem:magnaq; alexandrũ daturum munera pollicebat.His auditis herodes:& tyronem eiusq; filium:& tonsorẽ subdidit quæstioni.Cũq; illi pnegarent: tonsor aũt amplius nihil diceret tyronem uehementius torqueri iussit: tum quæ filius eius patris miseratione commotus cũcta se regi:si eum sibi condẽnasset indicaturum promisit. Eoq; relaxato ipsius occidendi patrẽ suum habuisse uoluntatem:dixit impulsum ab alexandro.Hoc aũt quibusdam factũ ab adolescẽte uidebatur:quo tormentis eriperet patrem.Nonnulli ueꝝ esse firmabant.Herodes tamẽ & missum principibus & tyrone pro cõtione accusatis:ita in eos armauit populum:ut ibidẽ cum tonsore lignorũm & lapidum ictibus interirent.Filios uero in sebasten missos quos nõ longo a cæsario iteruallo distaret:offocari præcepit ea quæ re mature perfecta in castellum alexandriũ mortuos asportari cum Alexandro materno auo sepeliendos.Hic finis quidem Aristobolo & Alexandro uitæ fuit.Antipatro cum iam sine controuersia successorem regni speraret:intolerabile gentis excepit odium cunctis scientibus illum omnes fratribus suis conseruisse calumnias: nihilq; minus timor eum non mediocris sollicitabat crescente sobole peremptorũ. Erant enim Alexandro ex Glaphira filii duo Tygranes & alexander:itemq; Aristobolo ex Beronice Salomes filia herodes & Agrippa & Aristobolus:filiæq; Herodias & Mariãne. Sed Glaphiram quidẽ Herodes cũ dote sua in Cappadociam dimisit postq̃ alexandrum interfecit.Beronicem aũt Aristoboli coniugem auunculo antipatri nuptũ dedit:qui ut Salomen q̃ offensam habebant sibi reconciliare istas nuptias excogitauit. Idẽ uero etiam pherorem muneribus aliisq; obsequiis atq; amicos præterea cæsaris ambiebat:magnas romam mittẽdo pecunias.Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleuerat:hoc aũt magis inuisus erat cũctis q; plura donabat: uelut ope tantas nõ munificentia largiretur:sed metu consumeret. Itaq; eueniebat ut nec accipiendum beniuolentia quicq̃ profecerit:quibusq; nihil dedisset acerbiores inimicos haberet.Indistributionibus munerꝝ quotidie largior erat:cum præter spem uideret orbos pueros ab Herode curari quãtumq; illum peremptorum cædis pœniteret prolis eorꝝ miseratione significari. Conuocatis enim propinquis ac amicis suis:& pupillis astantibus cum lachrymis oppleſſet oculos dixit:horꝝ quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit:ipsos aũt orbitatis misericordia cum natura commendat.Experiar itaq; ut si pater infortunatissimus fui:auus tamen sim prouidentior:& a quibus post me regantur amantissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiã tuam Pherora maximo filiorꝝ Alexandri ut ei curator sis necessarius.Tuo uero antipater filio Aristoboli filiam: eris enim hoc modo pater orbatæ.Sororem uero eius meus Herodes accipiet: & pontifice auo materno pronatus. Et de his quidem sit iudicium meum:neq; quisq̃ dirimet quin me amabit.Precor aũt deum etiã bono regni mei:meorumq; nepotamẽ copulare nuptias:atq; hos pueros placidioribus: quam patres eorꝝ oculis aspicere.Postq̃ hæc locutus effleuit & puerorꝝ dexteras iunxit:benignissime consalutatis singulis dimisit consilium:statim diriguit antipater quantumq; dolore affectus esset neminem latuit pupillorum. Nãq; honorem apud patrẽ quoq; sibi derogatum existimabat:iterũq;

de rebus cunctis periculum fore:ſi alexãdri filius præter archelaum etiam pheroram adiutorem haberet:ad hoc reputabat odium ſuum & orbitatis miſerationem qua tota gẽs flectebatur quã to uiuentium puerorum ſtudio:& quanta memoria mortuorũ ſcelere tenerentur iudæi.Itaq; om nimodo dirimere ſponſalia ſtuduit:& callide quidem patri ſurripere timuit ſæuienti:acriterq; ui gilanti ad ſuſpicandum.Palam uero eum ſupplex adire auſus eſt coramq; depoſcere: ne ſe honore priuari quo dignum eſſet iudicaſſet:nundũq; regis nomen habere uellet: regni autem ſubſtãtiam penes alios eſſe:nec enim poſſe rerum obtinere dominatum:ſi præter auum Archelaum etiã Phe roras Alexandri filio ſocer eſſet adiunctus.Inſtantiſſime uero præcabatur:quia numeroſa eſſet re gia progenies nuptias permutari. Nouem nanq; regi uxores erant: ſed harum ſeptem unde filios ſuſceperat ipſum antipatrum ex doſide herodem autem ex Marianne pontificis filia:itemq; anti pan & Archelaum ex Martha ceſamaritide filiãq; Olympiadem:quã frater eius Ioſephus habue rat:ex hyeroſolomitide uero Cleopatra heroden & Philippum:necnon ex Pallade Phaſelum .Ha bebat autem filias quoq; alias Boſamen & Salomen:ũnam ex Phedera: & alterã ex Iopide:duaſq; uxores ſine filiis conſobrinam & ſororem ac præter has Alexandri & ariſtoboli ſorores duas ex marianne.Cum igitur tanta prolis copia ſupereſſet aliter nuptias iungi poſtulabat ant.pater.Rex autem perſpecto eius animo quid de pupillis cogitaret uehementer iratus eſt:quippe filioꝝ quos interfecerat caſum reputans formidabat:ne etiam hi quandoq; criminationum antipatri præmi um fierent:ſed tunc quidem ſeuioribus dictis protelat.Poſtea uero blanditiis eius abductus ſpon ſalia reformauit ac primum ipſi antipatro Ariſtoboli filiam collocat:filium uero eius iungit filiæ Pherore. Hinc licebit aduertere quantum antipatri ualuerit adulatio: q ipſi in ſimili cauſa impe trare ſalome non potuit. Hanc enim quamuis ſoror eſſet:atq; hoc ſæpe intercedente, Iulia uxore cæſaris poſtulaſſet arabũ regi nubere non paſſus eſt: ſed inimiciſſimã ſibi fore iurauit:niſi ab hoc ſtudio deſtitiſſet.Poſteaq; inuitam Alexe cuidam ex amicis ſuis in matrimoniũ dedit: eiuſq; filia rum unã alexandri filio:alteram antipatri auunculo tradidit.Natarum autem Mariannes una ſo roris filium habebat Antipatrum: Altera fratris Phaſelum. Sic interrupta pupilloꝝ ſpe antipater & pro ſua cõmoditate affinitatibus iunctis expectatione certa nitebatur:adiectaq; malignitati fi ducia nequaq̃ erat tolerabilis:nã quia ſingulos odium uitare non potuit: ſecuritatem ſibi extor quere querebat.Cum præterea pheroras ei ueluti iam confirmato regi obſecundaret:quin & mu lierum conflata in aula conflatio nouas turbas excitabat.Etenim pherore uxor cum matre ac ſo rore ſua: necnon & matre antipatri multa in regno inſolenter agebat: auſa etiam duas regis filias contumelioſe tractare:cui rei maxime ab antipatro erat abiecta.Itaq; cũ illi inuiſæ eſſent:aliis qui dem morigeras habebant:ſola uero ſalome aduerſabatur eoꝝ concordiæ q; nõ bono regis coi rent apud ipſum inſimulabat . Cognita uero eius delatiõe mulieres quodq; herodes ægre tuliſſet aperto quidem cõuentu & familiaritate abſtinuerunt:cõtra uero ẽt diſcordare inter ſe rege audiẽ te ſimulabãt. Cũ his colluderet antipater: ut palam pherore minie dubitaret offendere: occultos ãt cœtus & nocturnas cõmeſſationes habebant:earũq; cõfeſſionem fecit obſeruatio firmiorẽ: cũ horum nihil ignoraret Salome:ſed herodi cuncta nunciaret.Ille ãt ardens iracundia maxieq; con tra Pherore coniugem q eã præ cæteris accuſaret ſalome cõuocato cognatoꝝ amicoꝝ cõſilio: & talia multa mulieris & filiaꝝ contumelias crimini dedit: quodq; phariſæis mercedem cõtra præ buiſſet:fratrẽq; ſibi hoſtem reddidiſſet expugnatũ uenenis.Poſtremo conuerſus ad pherorã: utrũ ait ſe fratrem an uxorem uellet optare.Cunq; ille ſe citius uita dixiſſet quã coniuge caritурum in certus quid ageret ad antipatrum ſermonẽ contulit:ac ne cũ pherora:uel eius cõiuge. aut quouis alio qui ad eam pertineret unq̃ colloqueretur edixit.Verum ille palam præcepta cuſtodiẽs in oc culto cum his pernoctabat. Metuenſq; obſeruationem ſalomes per amicos in italia degẽtes ut ro mam proficiſceretur effecit:ipſoꝝ perlatis litteris ubi antipatrum aliquanto poſt rempore ad cæ ſarem mitti oportere perſcriberent.Igitur Herodes nihil moratus eum miſit cunctis quæ uſui fo rent magnaq; pecunia liberaliter inſtructum.Teſtamentũq; una portandum ei dedit in quo. Rex ipſe Antipater inſcriptus erat.Et Antipatri ſucceſſor Herodes ex Marianne põtificis filia procrea tus. Quin & ſilleus arabs itidem Romam negleto cæſaris præcepto nauigauit.De his cum Anti patro certaturus:de quibus cum Nicolao cauſam antedixerat. Non leue autem cũ areta rege ſuo certamen habebat: cuius & alios amicos interfecerat : & ſenium in petra oppido potentiſſimum: redemptoq; phabato diſpenſatore cæſaris fautore utebatur etiã in heroden . Sed maiore pecunia data herodes phabatum a ſilleo remouit:ac per ſemetipſum quæ cæſar iuſſerat exigebat. Ille autẽ cum nihil dediſſet : accuſabat apud cæſarẽm phabatũ diſpenſatorẽ eſſe dicens: non quæ ipſi: ſed quæ herodi expedirent.Quibus commotus ad iracũdiã phabatus adhuc autem apud herodẽ ma ximus habebatur:ſecretorum ſillei proditor factus eſt regiq; indicauit q Silleus corinthũ eius ſa tellitem pecunia corrupiſſet:eumq; aſſeruari oporteret: neq; rex id facere dubitauit quoniã cori thus iſte licet in aula regis eſſet educatus ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illũ ſolum corripi:ſed etiam duos alios Arabas iuſſit eum apud repertos unum ſillei amicum: alterũ philarchũ.Qui ſubditi quæſtione magna pecunia corintho: ut heroden occideret pſuaſiſſe cõfeſſi

QC

ſunt.Illi quidem etiam a Saturnino rectore ſyriæ interrogati Romam trãſmiſſi ſunt. Herodes ãt pherore uehementius imminebat:ut repudiaret uxorem. Aliquid enim quod mulierem plecteret excogitabat quia multas in eam odii cauſas haberet: donec ipſum etiam fratrem cũ ea ſupra modum indignatus eiecit. Pheroras autem æquo animo accepta iniuria ĩ tetrarchiam ſuam receſſit: iuratus unum ſui exilii finem ſibi fore mortem herodis.Neq; ſe ad eum reuerſurum eſſe dum uixerit. Deniq; nec ægrotum quamuis ſæpe accitus fratrem uiſere uoluit cum quibuſdam mandatis eum quaſi moriturus uellet inſtruere.Sed ille quidem præter ſpem conualuit. Poſtmodum ãt pheroras in morbum incidit: tumq; herodis patientia demonſtrata eſt. Nam & uenit ad eum & humaniſſime curatum uoluit. Sed morbum ſuperare non quiuit:in diebus enim paucis eſt mortuus.Quem licet ad ultimum uitæ diem dilexiſſet Herodes: tamen q̃ illum quoq; ueneno peremerit fama uulgatum eſt. Verum eius corpore in hyeroſolimam portato luctum maximum cunctæ genti denuntiauit:clariſſimaq; funus ſepultura dignatus eſt. Vnus quidem interfector Alexãdri & Ariſtoboli hunc exitum uitæ ſortitus eſt. Tranſiit autem in Antipatrum auctorem pœna ſceleris ex interitu pherore nacta principium. Quidam enim ex eius libertis cum regem triſtes adiiſſent fratrem ipſius pheroram ueneno interemptum eſſe dicebant. Nam quendam ei cibum obtuliſſe coniugem ſuam non eo quo ſolebat modo conditum:eoq; ſumpto illum morbo protinus eſſe corruptum ueniſſe autem ante biduum matris ac ſororis eius accitu quandam uenefică mulierculam ex Arabia:ut uenenum pherore cõficeret amatorium & pro amatorio dediſſe mortiferum ſillei conſilio.Nanq; illi notum fuiſſe:perculſus igitur plurimis ſuſpitionibus rex: ancillas & nonnullas libertinas quæſtioni ſubiicit.Ibiq; tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cœli terræq; rector ĩ matrem Antipatri quæ horum nobis malorum cauſa eſt uindicet. Hoc rex indicium nactus perſequebatur ulterius indaginem ueritatis. Mulier uero & matris antipatri familiaritatem cum pherora eiuſq; uxoribus & occultos eorum cõuentus:aperuit quoq; pheroras & Antipater redeuntes a rege: tota cum illis nocte potare ſoliti eſſent ſeruis omnibus excluſis & ancillis.Vna quidem libertinarum hoc indicauit.Cum autem ancillæ ſeparatim:ſingulæ torquerentur:patuit oĩum dicta congruere: qua de cauſa romam quidẽ Antipater ex compoſito pheroras autem trans flumen recedere curauiſſet. Nam ſæpe illos in ſermone dixiſſe q̃ poſt alexãdrum & Ariſtobolum ad ipſos eorumq; coniuges tranſiturus eſſet herodes. Nec alicui poſſe parcere: q̃ marianne eiuſq; filiis minime peperciſſet:ideoq; melius eſſe ab hac beſtia:quam longiſſime fugere.Sæpe autem dixiſſe matri antipatrum conquerentẽ q̃ cum ipſe iam canus eſſet pater ĩ dies ſingulos iuueneſceret ſeq; fortaſſe priuſq̃ regnare incipiat moriturum:aut nunq̃ ille deceſſerit quando autem iſtud fiet:uoluptatem ſibi ſucceſſionis omnino fore breuiſſimam. Pullulare præterea hydræ capita hoc eſt Alexandri & ariſtoboli filios: ſibi autem filiorum quoq; ſpem ademptã eſſe patris iniuria:qui non eorum quenq̃ poſt mortem ſuam regni ſucceſſorem:ſed Mariannes filium ſcripſiſſet heroden.Qua quidem in re prorſus eum ſenectute delirare:ſi teſtamentum ſuum ſtandum arbitraretur.Te nanq; ut ex eius progenie nemo ſupereſſet:curaturum. quinetiam cum oés patres quibus inuiſum quam filii fuerunt nomen odio uindicat. Plus tamen eum etiam fratres odiſſe.Deniq; nuper ſibi ne cum pherora colloqueretur.c. talenta donaſſe atq; cum pheroras diceret quid enim per nos lædabatur:reſpondiſſe Antipatrum utinam cunctis ablatis nudos ſe dũmodo uiuos relinqueret. uerum hoc nequaq̃ fieri poteſt ut tam peſtiferã beſtiam quiſq̃ effugiat: ſub qua nec amicis eſſe palam liceret.Deniq; nunc occulte inquit conuenimus: licebit autẽ aperte ſi utrorum ſpiritum manuſq; habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt : & q̃ pheroras cum illis petram fugere cogitaſſet:ut omnibus autẽ dictis herodes crederet.c. talentis effectũ eſt.De his enĩ ſoli antipatro dixerat.Igitur ante alios in doſiden antipatri matrem furor eius erũpit:eamq; omni ornatu quẽ illi donauerat ſpoliatam multis cõparato talentis expellit. Deinde ita depoſita pherore mulieres a tormentis recreabat.Timore autẽ pauidus erat & ad omnes ſuſpitiones excitabatur multoſq; innocentes metu ne quẽ nocentiũ prætermitteret in torméta ducebat. Hinc ad ſamaritã ſe conuertit antipatrũ qui procurator erat antipatri: & ex illius cõmentis cõperit necandi ſui cauſa ex ægypto antipatrũ uenenũ malũ petiiſſe per aliquẽ antiphili collegã : idq; ab eo antipatri auunculũ accepiſſe heſdionẽ ac pherore tradidiſſe. cui mãdaſſet Antipater:ut Heroden occideret: dũ ipſe romæ abeſſet: ac ſuſpitione careret:pherorã uero uenenũ uxori ſuæ dediſſe ſeruandũ.Itaq; hanc euocatã ſtatim rex quod acceperat afferre iubet. Illa uero quaſi allatura egreſſa de tecto ſe præcipitem dedit:ut eo modo exprobrationis & regis uerbera præueniret. ſed dei prouidentia ſicut apparet quæ ab Antipatro pœnas repeteret non in caput:ſed in alteram delata partem periculum mortis euaſit.Portataq; ad regem ubi reſipiſcere potuit. Nam caſus eã perturbauerat:& quamobrem ſe præcipitaſſet iterrogata iurante rege: q̃ uera dicenti remitteret omne ſupplicium:ſin falſa promere maluiſſet:corpus eius tormentis abſumeret.Neq; ſepulturæ qcq̃ relinqueret:pauliſper tacuit. Deinde quid inquit ſecreta cuſtodio cũ pheroras obierit Antipatro qui nos omnes perdidit ſeruatura? Audi rex & tecum deus teſtis ueritatis qui falli non poteſt.Cũ pherore morituro lachrymans aſſiderem:tunc ille me ad ſe uocauit: & multũm inquit mulier de

ſtratris erga me animo ſum deceptus.Nam qui ſic me diligeret inuiſum habui:& necare cogitaui: qui tanto nunc meilicet nec dum mortui:dolore confunditur. Sed ego quidem ob impietatem præcium fero:tu uero quod in eum ſeruas relictum nobis ab Antipatro uenenum huc affer propere: mecꝫ uidente conſume: ne ad inferos quoꝫ ultricem huius ſceleris conſcientiam deferam. Ita ut iuſſit attuli:& magnam quidem ueneni partem ſub obturibus eius in ignem effudit:modicum uero mihi per dubios caſus & quæ te metuerem reſeruaui. His dictis illa quidem oino paululum quiddam ueneni habentem pixidem profert.Rex quidem in matrem fratremꝫ Antiphili contulit queſtionem.Verum hic quoꝫ antiphilum ex ægypto attuliſſe pixidē fatebatur: illumꝫ uenenum a fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepiſſe dicebant.Totum autem regnum circūeuntes Alexandri & Ariſtoboli manes ipſi erant incertarum rerum exploratores atꝫ iudices:& a ſuſpitionibus remotiſſima approbationes trahebant. Deniꝫ etiam pontificis filiam mariannem conſciam eſſe maleficiorum patuit. Hoc enim tortis eius fratribus demonſtratū eſt. Rex autem matris audaciam filii quoꝫ penuria coercuit. Nam quem illa pepereat herodem Antipatri ſucceſſorem ſcriptum ex teſtamento deleuit.Poſt hæc etiam batillus nouiſſima conſilioꝝ Antipatri fides documentis acceſſit.Nanꝫ is erat quidam libertus eius:aliud autem uenenum ſe rens; hoc eſt aſpidum uirus aduenerat: aliorumꝫ ſerpentum ſucos:ut ſi prius fuiſſet ſnualidum: hoc ſe pheroraꝫ cum coniuge in regem armaret.Idem uero præter ſuſceptam contra ſalutem patris audaciam uelut operam ſubciſiuam habebat epiſtolas aduerſum fratres compoſitas ab Antipatro. Erant autem romæ in ſtudiis archelaus & philippus iam adoleſcētuli magniꝫ animi regis filii quos Antipater uelut imminentes ſpei ſuæ remouere feſtinans:quaſdā in eos litteras ipſe finxit amicorum nomine romæ degentium.Nonnullis autem corruptis ſcribere perſuaſit.q; multis patrem maledictis caperent:Ac de Alexandri & Ariſtoboli nece manifeſte quererentur:ſeꝫ accitos eſſe grauiter:iam enim pater eos redire præceperat:idꝫ maxime ſollicitabat Antipatrū.Quin etiam priuſq; proficiſceretur in iudæa conſtitutus Antipater:eiuſdem modi contra eos romæ litteras mercabatur:patrem adeundo uitandæ ſuſpitionis cauſa fratres purgare ſimulabat: quædam falſa ſcripta:quædam uero adoleſcentiæ peccata eſſe commemorans.Quo quidem tempore ſcriptoribus epiſtolarum quas in fratrum perniciem ſimulabat: plurimis pecuniis datis ſumptuū cōfundere tentabat indicia.ueſtem præcioſam:uariaꝫ ſtragula: poculaꝫ argentea: necnon & aurea comparando:aliaꝫ plurima inſtrumenta:ut præciorum magnitudine mercedes falſariis erogatas cælaret.Deniꝫ.cc.talenta retulit expenſa & maxima fuit occaſio cauſa illei.Vniuerſis autem malis eius tunc minoribus maiore conceptis : cum omnia quidem tormenta de parricidio: epiſtolæ uero de iteratis fratricidiis conclamarent.Nemo tamen ex iudæa uenientium:quo in loco fortunæ domus eſſent nunciauit;quamuis inter ſceluꝫ probatum & eius reditum ſeptem menſium interualla fluxiſſent.Ita erat inuiſus omnibus. Fortaſſe autem etiam quibus indicandi uoluptas fuit:per interfectorum fra um manes obmuteſcebant. Deniꝫ Romam litteras miſit continuo ſe conuenturum eſſe:qꝫ honorifice dimiſſus eſſet a cæſare nuntians. Rex autem inſidiatorum manus tenere deſiderans:timenſꝫ ne ſi quid præſciſſent forte cauerent ipſe quoꝫ litteris beniuolentiam ſimulans:& alia familiariſſime ſcripſit:& ut reuerſionem ſuam maturaret orauit.Nam ſi properaſſet matris ſuæ quoꝫ offenſionem poſſet componere:quam expulſam eſſe nō ignorauit Antipater.Primam quidem de morte pherore acceperat epiſtolam apud tarentum eumꝫ uehementer luxerat:id autem nonnullis de patruo laudabile uidebatur: ſed quantum intelligi datur cauſa doloris erat q; inſidiæ pro uoto non ceſſerant. Neꝫ tam pheroram flebat quam maleficiorum miniſtrum.Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat:ne quādo forte deprehenderetur uenenum : Tum autem in Cilicia patris epiſtola ſibi reddita quam ſupra memorauit ſtatim quidem feſtinabat:ſed poſtq̄ in celenderium delatus eſt:ſubit eum quædam materni caſus cogitatio anima iam per ſemetipſam diuināte. Et amicorum quidem prudentiores ei ſuadebant: ne prius patrem conueniret:q̄ pro certo cognoſceret.quibus ex cauſis matrem ſuam repudiaſſet. Nanꝫ timere ne forte criminationes eius auctæ fuiſſent.Minus autem prudentes & uiſendæ patriæ cupidi magis quam q; antipatro eſſe utile conſiderantes ut properaret monebant: ne ex ipſa mora & patri cauſam prauæ ſuſpitionis & calumniam præberet calumniantibus. Nunc enim ſi quid motum eſt in abſente eſſe factum nec enim præſente illo quenq̄ id auſurum fuiſſe. Abſurdum enim uideri propter ſuſpitiones incertas certis bonis carere. Neꝫ enim mature ſe patri reddere : ab eoꝫ regnum accipere quo ſolo ipſe niteretur. Paruit his antipater impellente fortuna tranſmiſſuſꝫ in ſebaſtum cæſariæ portum defertur.Occurrit autem illi præter opinionem maxima ſolitudo:cum omnes eum deuitarent:nulluſꝫ auderet accedere.Nam & ſi ſemper æque inuiſus erat odio tamen ut proderetur: tunc data libertas eſt. Multos autem auertebat ex rege formido:quoniam cunctas iam ciuitates de antipatro fama repleuerat : ſoluſꝫ de ſe quid ageretur antipater ignorabat.Nec e. 'm uel clarius eo quiſq̄ deductus eſt: cum romam nauigaret:uel ignobilius inde ſuſceptus eſt.Et. n uero clades ille domeſticas itellſgēs calliditate celabat:metuꝫ pœnæ mortuus uultu cōfident.ā ſimulabat. Et neꝫ fugæ ſpes ulla erat: neꝫ ex circūſtātibus malis

emergere poterat: certumq; nihil ei de domo ne ibi quidē nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Vnde interdū etiā spes eū pertentabat hilarior: aut nihil esse deprehensum: aut si quid esset. Hoc sese impudentia sua diluiturum ac dolis quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaq; his armatus sine amicis in regiam uenit q; a prima ianua cū iniuria sunt repulsi. Forte autē Varus syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrē confirmatusq; audacia uelut eius salutādi cā propius accedebat. Cū ille obiecta manu & capite declinato exclamabat. Et hoc paricidæ est ut me amplexari uelis: qui tot maleficiis inuolutus corruptū habes impium caput: neq; me attingas priusq; criminibus te exuas. Dabo enim tibi iudicium & iudicem qui opportune præsto est uarum. Vbi & quemadmodum te purges in diem crastinum meditare. Nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc meru obstupefactus Antipater quia respondere nihil potuit: reuersus est. Cum autem ad eum uenisset mater & uxor cunctas enim probationes exposuerunt. Tumq; recepta mente quo pacto sese defenderet cogitabat. Postero autē die rex exhibito propinquorū atq; amicorum consilio antipatri quoq; amicos uocat. Ipse autē cum Varo residens: cūctos iudices iussit adduci in quibus erant serui matris Antipatri quidam pridem comprehensi qui ab ea litteras ad eum portauerunt huiuscemodi. Quoniam illa omnia patri tuo cognita sunt: caue ne ad eum uenias: nisi aliquod auxilium a cæsare impetraueris. Itaq; is una cum aliis introductis ingreditur Antipater. Cunq; pronus ante pedes patris cecidisset: oro inquit paterne quid de me præ iudices: sed integras aures satisfactioni meæ præbeas. Demonstrabo enim me innoxiū si tu uelis. Ille autē magna ei uoce impetrato silentio ad Varum locutus est q; & tu uare & quilibet iustus iudex antipatrum morte dignum iudicauerit certe scio. Vereor autem ne mea quoq; tibi sit inuisa fortuna omniq; calamitate dignum deputes qui tales filios genuerim. An qui magis hoc tibi miserandus uideri debeo: q; erga tā sceleſtos indulgentissimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adolescentulis regnum detulerā eosq; romæ educatos amicos cæsaris feceram. Sed q; aliis inuidendos Regibus æmulandosq; constituti meæ salutis hostes inueni quorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Isti enim q; adolescens & successor meus futurus esset maxime securitas quærebatur. At uero hic adolescentulus belua patientia mea plusq; necesse expletus in me satietatē suā profudit: eiq; diu uiuere sum uisus. meāq; senectutē grauiter tulit rexq; fieri non nisi parricidio passus est: quæ quidē non profecto iniqua ratione cogitauit: q; ex agro abiectū reduxeri: & exclusis quos mihi regina perpereat filius regni mei uicarium declarauerim. Equidem tibi uare confiteor meæ mentis erroré. Ego illos contra me filios irritaui qui antipatri gratia spes eorum iustas abrupi. Quid enim tantū de illis quantum de isto bene sum meritus: cui uiuus etiam potestatem meam pene concessi. aperte autem regni successionem testamento reliqui: & præter destinatos ei separatim quinquaginta redditus talentorū sumptum passim mea pecunia subministrauit: ac nuper Romam quoq; nauigaturo dedi. ccc. talenta quēq; solum ex omni familia mea tanq̄ patris seruatorē celari cōmendaui. Aut quid illi tantū sceleris quantum antipater admiserunt: quod ne de his habui tale indicium quales demonstrauit huius insidias: at etiam probo qui ausus est aliquid parricida rursumq; ueritatem dolis quærat obtegere: quod tibi Vare cauendum sit. Nam ego istam beluam noui: & quā sit uerisimilia dicturus: iā non prospicio fletusq; simulatos. Hic est qui me quōdam monebat ut uiuum Alexandrum cauerem. neq; meum corpus omnibus crederem. Hic est q uscq; ad cubile meum solebat ingredi & circūspicere ne quis mihi pararet insidias. Hic somni mei custos erat: & securitas dator qui consolaretur somnium peremptorum & uiuentium fratrum beniuolentiam diiudicaret. Hic propugnator & satelles meus. Cum eius calliditas Vare in mentem uenerit: & quemadmodum singula simulasset uix me credo uiuere tanq̄ grauem insidiatorē quo pacto effugerim miror. Verumtamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam mihiq; amicissimi semper infensi sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo: & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit ebibetur: etiam si per omnes filios meos indicia uentura sint. Hæc dicens ipse quidem interrupto sermone tacuit dolore confusus. Nicolao autem uni ex amicis probationes iussit exponere. Inter hæc autem: Antipater sublato capite: cum prostratus ante patris pedes maneret exclamat. Tu pater meas partes defendisti. Nam quomodo ego parricida quem tu semper seruatorem te habuisse commemoras. Aut si ficta ut dicis simulataq; mea pietas fuit. Cur in aliis tam callidus in hoc adeo demens fui: ut non intelligerem q; si homines lateret tanti sceleris cogitatio: cælestem latere iudicem omnino non posset: qui ubiq; presto esset: & cuncta conspiceret. An fratrum exitum ignorabam: quos ob ea deus ultus é: quæ de te male tractauerant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderit? Spes regni? Sed regnabam. Odii suspitio? Sed diligebat. An ex te metus aliquis? An quin tui seruans aliis timendus erā? Sed egestas causa fuit? multo minus. Quis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem: immanisq; bestiæ animum gererem: certe manueti patris beneficiis uinceret: quem sicut tu dixisti reduxeris: torq; filiis anteposueris uiuusq; Regem declaraueris: aliorumque bonorum magnitudine reddideris inuidendum. Ome miserum acerbissimamq; peregrinationem meam: quam longum laboris tempus: magnumq; insidiātibus

ſpatium præbui. Sed tantum tibi pater tuiſq; rebus aberam: ne Silleus tuam contemneret ſenectutem. Roma mihi teſtis eſt pietatis: & princeps orbis terræ cæſar: qui me patris amatorem ſæpe uocitabat. Accipe pater has eius litteras fictis in me criminationibus ueriores: hiſq; me defendo. Hæc affectus erga te mei argumenta certiſſima recordare: quam ingrate hinc nauigantem ſcis: latentes in regno contra me inimicicias non ignorantem. Tu pater inuitus me perdidiſti: tu compuliſti ut darem accuſandi tempus inuidiæ. Verum ad indicia ueniam. Ecce adſum terra mariq; nihil uſq; parricida perpeſſus. Sed nondum me hoc argumento diligas. Nam & apud deum & apud te pater condemnatum me eſſe ſcio. Condemnatus deprecor ne aliorum tormentis fidem habeas in me feratur ignis: per uiſcera mea pergant inſtrumenta pœnarum: ne parcas ſceleſto corpori. Nã ſi parricida ſum tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lachrymis atq; ululatu uociferans: & omnes alios & Varum ad miſericordiam prouocauit: ſolum autem Herodem quo minus fleret iracundia continebat documentis ueris intentum. Ibi autem Nicolaus iuſſu regis multa de Antipatri calliditate præfatus & miſericordiæ ſpem ſuſtulit: & accuratiſſimam accuſationem inſtituit: cuncta quidem regni maleficia illi aſcribens: maxime uero fratrum interitum: quos ipſius calumniis interfectos eſſe demonſtrans etiam ſuperſtitibus eum inſidiari quaſi ſucceſſionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri uenenum paraſſet multo minus a fratribus abſtineret. Cũ aũt ad ueneni probationes ueniſſet: per ordinem proferebat indicia: etiam de pherora crimen exaggerans ueluti illum quoq; Antipater fratricidam feciſſet: corruptiſq; regis amiciſſimis ſcelere omnẽ domum repleuiſſet. Atq; ita multis aliis dictis exprobratis perorauit. Varus autem cum reſponderet iuſſiſſet antipatrum & ille nihil aliud elocutus: quam deus teſtis eſt inocentiæ meæ ſileus iaceret: uenenum petit: idq; alicui damnatorum capitis ex cuſtodiendis bibendum dedit: eoq; ſtatim mortuo quædam ſecreto cum Herode ſermocinatus geſta in concilio cæſari ſcripſit. Poſteroq; die inde diſceſſit nihiloq; minus Rex Antipatro uinculis tradito cladis ſuæ nuntios ad Cæſarem miſit. Poſt hæc etiam Salomen appetiſſe inſidiis arguebatur Antipater. Quidam enim de ſeruis Antiphili Romam uenerat epiſtolas ferens alicuius Acmes nomine ancillæ iuliæ, quibus ad regẽ ſcriptis indicauerat Salomes epiſtolas inter litteras iuliæ repertas clam ei beniuolentiæ cauſa miſſæ. Ipſius autem Salomes epiſtolis & maledicta in regem acerbiſſima: & accuſatio maxima continebatur. Sed omnes Antipatro erant fictæ. Iſq; acmen pecunia corruptam ad Heroden eas mittere perſuaſerat. Epiſtola enim eiuſdem mulierculæ ad ipſum ſcripta id prodidit cuius uerba hæc ſunt. Sicut uoluiſti patri tuo ſcripſi. & illas epiſtolas miſi: certo ſciens regem ſorori ſuæ minie poſſe parcere: ſi eas recitauerit. Bene autem facies ſi conſumatis omnibus pollicitationum tuarũ memor fueris. Hac epiſtola & quæ in ſalomen ſunt compoſita deprehenſis regem ſubiit cogitatio. ne forte etiam Alexander falſis epiſtolis fuiſſet oppreſſus. quoq; pene ſororem propter Antipatrum occidiſſe anxius erat. Itaq; non eſt ultra cunctatus: quo minus ab eo ſumeret omnium cauſa ſupplicium: ſed ne propoſitis ſatiſfaceret graui morbo impeditus eſt. De acme tamen ancilla & in ſalomen factione conflata dedit litteras ad cæſarem: ac propterea teſtamẽto mutato exemit nomẽ Antipatri regemq; ſcripſit ex archelao & philippo natu maiorem. Nam & hos Antipater inſimulauerat. Cæſari autem poſt alia pecuniaria munera mille talenta: & uxori eius ac filiis itemq; amicis ex libertis prope. l. cæteris omnibus agrorum: & pecuniæ non parum diſtribuit: ac ſororem ſalomen clariſſimis donis honorauit. In teſtamento quidem iſta correxit. Morbus autem ingraueſcebat q; eum ſenectus pariter ac mœror urgebat: & ãnos iam. lxx. natus: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum. ut nec in bona ualitudine quicq̃ iocunditatis admitteret. Acriorẽ autem faciebat ægritudinem q; Antipater uiueret. Hunc enim non opere ſuperuacuo: ſed cũ ipſe conualuiſſet cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in ciuitate ſophiſtæ duo qui ſumme ſcire leges patrias uidebantur. Et propterea per omnẽ gentem maxima gloria prædicabantur: iudas filius ſepherei: & alter magnali mathias. Hos nõ pauci adoleſcentium ſectabantur: cum leges exponerent: & in dies ſingulos puberum exercitus congregabant. Qui cum regem audiſſent mœrore ac morbo tabeſcere: apud notos loquebantur opportunum iam tempus eſſe ut deus uindicaretur: fabricataq; aduerſus leges patrias opera deſtruerentur. Siquidem in templo nefas ſit: imagines aut uultus aut cuiuſlibet animalis cognomine ſimulachrum haberi. Hoc propterea dicebatur q; ſupra maximam portam templi rex aquilam collocauerat auream. Eamq; tunc monebant ſophiſtæ ut tollerent pulchrum eſſe dicentes: etiam ſi quod inde periculum immineret: pro legibus patris mori non recuſare. Sic enim decedentibus & animam immortalem & bonarum rerum ſenſum manere perpetuo: minus autem fortes: & ſapientiæ ſuæ neſcios amare animam: imperitia magiſq; morbo cupere quam uirtute defungi. Dũ hoc illi differerent rumor ſubito peruagatur regem fere iam mori. Vnde etiam confidentius adoleſcẽtes conamen adorti ſunt: ipſoq; meridie cum plurima multitudo uerſaretur in templo: craſſis dimiſi funibus aquilam ex tecto auream ſecuribus abſcindebant. Qua re ſtatim regis duci nũtiata: non paruã ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta iuuenes compræhenſos regi exhibuit. Qui primum interrogati an aquilam ipſi auream cõcidere auſi eſſent feciſſe

confessi sunt.Deinde quo iubente lege patria respõderunt. Cum uero quid exultarent tantum: quibus mors imminineret ab his quæreretur:quia post mortem bonis plurimis frui sperarent asseruerunt.His itaq; rex commotus magnitudine morbum superat:atq; in contionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos inuectus: & q; occasione legis patriæ quædam maiora tentassent ueluti impios supplicio dignos esse iudicauit. Populus autẽ metu ne per multos quæstio iret præcabatur ut primum facinoris suasoribus deinde in eo comprehensis pene subditis cæteris indignationem remitteret.Tandem igitur exoratus: & ipsos rex qui funibus demiserant cum sophistis uiuos incendit.Et reliquos qui una comprehensi sunt:obtruncandos carnificibus tradidit.Hinc totum corpus morbo occupatum uariis doloribus afficiebatur.Nam febris quidem nõ mediocris erat:prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem.Assiduis enim uexabatur colli tormentis:pedesq; tanq̃ ex intercutis uitio tumuerant. Quin & inflatio uẽtriculi putredoq; testiculorum uermiculos generans:ac præterea creber anhelitus: & irrupta eum suspiria:membrorumq; omnium contractio fatigabat:ut qui hæc ad diuinitatem referrent pœnas eas esse dicerent sophistarum.Ille autem quamuis cum tot uitiorum cruciatibus luctaretur:uitæ tamen cupidus erat:& remediis excogitatis salutem sperabat.Deniq; iordanem trãsgressus apud calliroen aquis calidis utebatur: quæ in lacum feracem bituminis quæ asphaltidis uocatur affluentes pro dulcedine potui sunt.Vbi autem corpus eius q; medicis oleo calidiori foueri placuerat in arcam plenam demersum ita dissolutum est: ut etiam lumina quasi mortuus resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum curabant ad clamorem quidem illorum respicere iussus est.Desperata uero salute militibus quinquagenas dragmas multamq; pecuniam rectoribus atq; amicis diuidi iussit. Cum autem rediens & ad hiericunta uenisset,atra iam bili correptus: & pene ipsi morti minitabatur:factum nephatium excogitauit.Collectos enim cuiusq; uici & omni iudæa nobiliores in locum cui nomen est hippodromo concludi præcepit.Deinde salome sorore & Alexandro marito eius ad se uocatis:scio inquit mortem meam festis gaudiis celebraturos esse iudæos.Vere per alios lugeri potero & præclarissimos honores sepulturæ consequi si quæ præcipio feceritis: Hos uiros qui habentur in custodia cum animam efflauero statim militibus circundatos occidite:ut etiam in uita omnis mihi iudæa:omnisq; domus illachrymet.Et simul his mandatis legatorum quos romam miserat epistolæ sunt allatæ:quibus acmen ancillam iussu cæsaris interemptã. & antipatrum morte damnatum esse iudicabatur. Qui & si pater eum in exilium dare mallet: id quoq; permisisse cæsarem scriptum erat.Herodes autem paululum hoc nuntio recreatus doloribusq; rursum uictus. Nam inedia tussisq; pariter uiolentia distendebatur fatum peruenire conatus est:sumptoq; malo etiam cutellum poposcit:sectum enim comedere consueuerat.Deinde circũspecto ne quis arbiter impediret: tanq̃ se percussurus dexteram sustulit.Cum uero Aciabus cõsobrinus eius adcucurrisset: manũq; cõtinuisset:ululatus maximus in regia statim quasi rex mortuus esset excitatus est.Eoq; propere audito Antipater fiduciam repetit:Letusq; iam custodes pro missa etiam pecunia rogabat ut se soluerent atq; dimitterent: quod eorum princeps non solũ ne fieret obstitit:sed etiam regi uelociter nunciauit.Ille autem fortius exclamans q̃ uires ægrotantis ualebant.continuo satellitibus missis occidit antipatrum:mortuumq; sepeliri præcepit in hyrcania.Deinde rursum corrigit testamentum:& successorem quidem Archelaum natu maximum antipatri fratrem scripsit tetrarcham uero Antipam. Post interitum autem filii quinq; diebus exactis moritur: annos quidem trigintaquatuor ex quo interfecit Antigonum regno potitus triginta & septem postq̃ rex a Romanis declaratus est.Et in aliis quidẽ omnibus secunda fortuna uius est acsi quis alius.Regnum enim quod priuatus sibi quæsierat tanto conseruato tempore filiis suis reliquit.In rebus autem domesticis infœliciſſimus fuit.Salome autem anteq̃ recitaret mortem regis exercitus cum marito progressa uinctos absoluit:quos occidi mandauerat:ipsum dicẽs mutasse consilium & unumquenq; iussisse domum dimitti.Atq; ita his abeuntibus militibus indicatur.Quibus in contionem cum alia turba in Amphitheatrum apud hiericunta collectis. Ptolomæus annuli regis custos:quo signare solitus erat: & fortunatum illũ esse cœpit dicere: & multitudinem consolari.Relictamq; ab eo militibus epistolam recitauit in qua multum rogabat:ut beniuolo animo successorem suum fouerent. Deinde post epistolam testamentum legebat: in quo philippũ quidem hæredem trachonidis proximarumq; regionum. Tetrarcham uero sicut supradiximus Antipam Regem autem Archelaum scripserat:idemq; anulum ad cæsarem ferre mandauerat:obsignataq; regni administrati notitiam. Omniumq; nanq; dispositionum suarum dominum & confirmatorem cæsarem esse uoluit:cætera uero seruari iuxta superius testamentũ. Quo perlecto confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesq; per cuneos & populos adeuntes suamq; promittebant deiq; beniuolentiam præcabantur.Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt.Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus:sed omnem ornatum extulit regium infuneris pompa ducendum.Lectus quidem totus erat gemmis auroq; distinctus:thorus autem purpura uariatus:corpusq; super eum uelatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum. Corona uero desuper aurea; sceptrũq; ad dexteram:& circa lectum filii

cum propinquis.Præterea ſatellites agmenq; tetrarchium:germaniq; & galathæ uelut ad bellum inſtructi omnes antecedebant. Cætera uero militum manus armata duces ſuos ordinumq; principes ſequebantur.Quingenti autem ſerui ac liberti odores ferebant corpus autem per.cc.ſtadia portatum eſt in caſtellum Herodion ibiq; ſecundum ipſius regis mandata ſepultum eſt . Et Herodis quidem hic finis fuit.

¶ De bello Iudaico.Liber ſecundus incipit.

¶ Archelaus propter turbationes nouas cogitur proficiſci romã:multoş occidit die feſto qui paſca appellatur. relinqt Philippum pro curatorẽ regni & curatorẽ familiariũ rei:rationẽ adminiſtrationis reddit cæſari archelaus:accuſat archelaus apud Cæſarem: q; noie tantum Cæſarẽ oſtendiſſet regem nõ re ipſa:defenditur a Nicolao archelaus:& ad pedes Cæſaris ſe proſternit: iudæi cum relictis ab archelao congrediuntur : Varus res componit petunt iudæi ut per iudices res adminiſtrantur:Cæſar non annuens his archelaum tetrarcham fecit in media parte:pollicens regia dignitate donaturum:aliam medietatem regni aliis duobus filiis Herodis dimiſit: donauit Cæſar aliis muneribus cæteros filios & filias Herodis. Cap. Primum.

TVrbarum autem nouarum principium fuit Archelao romam proficiſcendi neceſſitas. Diebus enim ſeptem in lugendo patrem conſumptis:epuliſq; feralibus prolixæ populo exhibitis. Hic autẽ mos apud iudæos neceſſarios multos ad inopiam redegit. Nam qui eum neglexerit impius æſtimabitur: cãdida ueſte indutus procedit ad templũ. Ibiq; uariis fauoribus exceptus a plebe ipſe quoq; in excelſo tribunali ſolioq; aureo reſidẽs humaniſſime uulgus admiſit:eiſq; & q; ſepulturam patris ſedulo curauiſſent gratias egit:& q; ſibi quaſi certo iam regi magnos honores adhibuiſſent. Verum ſe tamen ait non poteſtate ſolum iterim:ſed etiam ipſo regis nomine temperare: donec a Cæſare ſibi fuerit confirmata ſucceſſio: qui etiam teſtamento rerum eſſet omnium dominus conſtitutus. Iccirco enim ſe apud hiericuntha uolũtati exercitus reſtitiſſe cum ſibi diadema uoluiſſet imponere.Cæterum alacritate ac beniuolentia æque militibus etiam populo plenam ſe uiciſſitudinem relaturum ſi ab his quorum etiam imperium certus rex declaratus eſſet: ſtudiumq; ſibi eſſe:ut erga illos rebus omnibus patre melior appareret.His gauiſa multitudo ſtatim eius mentem magnis tentare petitionibus cœpit.Náq; alii tributa leuari:alii ueſtigalia tolli:quidam ſolui cuſtodias acclamabant. Cunctis autem poſtulatis in gratiam populi facile annuebat archelaus.Deinde celebratis hoſtiis cũ amicis erat in epulis.Ecce autem ſubito poſt meridiem congregati non pauci nouarum rerum ſtudioſi:ubi cõmunis luctus de rege ceſſauit:propria lamenta ſuſcipiunt flentes eorum caſum quos propter abſciſſam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnauerat . Dolor autem non occultus erat: ſed clariſſimis quæſtibus fletuq; iuſto & plãctu ciuitas perſonabat uirorum cauſa uidelicet: quos pro templo ac legibus patriis interiiſſe dicebant.Eorum autem mortis pœnas ab illis quos Herodes pecuniis donaſſet repetendas eſſe clamitabant:ac primum quem his conſtituerat pontificem reiiciendum:aliumq; pietate præſtãtem:magiſq; purum coaptari debere. Quibus & ſi mouebatur.Archelaus ad ultionem:tamen eum uelut per profectionis metum cõtinebat feſtinatio: ne ſi multitudinem reddidiſſet inimicam::motu eius impenderetur.Quamobrem monendo magis quam ui experiebatur ſedare turbatos:miſſoq; magiſtro militum ut quieſcerent rogabat. Sed illum ſeditionis auctores ubi ad templum uenit:priuſq; uerbum faceret:lapidibus perturbarunt: & aliis poſt eum mulcendi ſui gratia miſſis : multos enim allegabat Archelaus iracundæ omnia reſponderunt.Neq; ſi numero aucti fuiſſent:occiſſi fore uidebãtur. Itaq; inſtante azimorum die feſto qui apud iudæos paſcha uocitatur: plurima uictimarum copia plenus : infinita quidem ad templum ex Agris multitudo religionis cauſa deſcendit : cum illi qui ſophiſtas lugebant:in templo conſiſterent nutrimenta ſeditioni quærentes. Hoc autem metu archelaus anteq; omnem populum morbus iſte corrumperet:cohortem militum & chiliarchum qui etiam ſeditionis principes compræhenderent eo dirigit : contra quos omne uulgus excitatum multos lapidum ictibus interfecit.&autius uero Chiliarchus uix elabitur.Et illi quidem ſtatim ueluti nihil mali actum eſſet ad celebranda ſacra conuerſi ſunt.Sed Archelao ſine cæde iam multitudo comprimi poſſe nõ uidebatur.Quamobrem totum illis immiſit exercitum pedites per ciuitatem ſimul omnes equiteſq; per campũ qui cum ſacrificiis occupatos ſingulos inuaſiſſent:ppe ad*x*.milia hominum occidunt:reliquam uero manum per muros proximos deiecerunt.Præcones ãt ſequebantur Archelaum iuſſu eius unũquemq; ut domũ rediret admonẽdo.Itaq; cũcti neglecta diei feſtiuitate abiere.Ipſe autem cũ matre necnon &/popla & Ptholomæo & nicolao amicis ad mare deſcendit reli-

cto Phlippo regni procuratore:itemq; rerum familiarium curatore. Vna uero egreſſa eſt cum filiis ſuis Salome fratriſq; regis filii genere:ſpecie quidem uelut Archelao ad ſucceſſionem firmandam adiumento futuri: certa uero cauſa quæ contra leges in templum dimiſſa fuerant delaturi. Interea fuit illis Cæſariæ obuiam ſabinus ſyriæ procurator ad iudæam ueniēs ad pecunias cuſtodiendas herodis. Quē ulterius progredi uariis inhibuit multis accitis Archelai præcibus intercedente Ptholomæo. Et tunc quidē ſabinus in gratiam Vari neq; ad accas uenire properauit: neq; theſauros paternæ pecuniæ clauſit Archelao:ſed uſq; ad cognitionē Cæſaris ſe otioſum manere pollicitus apud cæſariam commorabatur. Poſtea uero quā ſibi obſtantiū unus Antiochiā petit:alter hoc eſt Archelaus romam nauigauit: mature profectus in hyeroſolimā regiā tenet: cuſtodūq; principibus idemq; diſpenſatoribus euocatis:rationes pecuniarū diſcutere conabatur: & accas occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorū cuſtodes erant ſed in obſeruando ſingula quæq; perſeuerabant:cauſam cuſtodiæ magis Cæſari quā archelao tribuentes. Cum hoc autē antipas quoq; de regno certabat: poſteriore ſuperius herodis teſtamentū firmius eſſe defendens in quo res ipſe antipas fuerat ſcriptus:eiq; tam Salome q̄ multi alii cognati qui cum archelao nauigarent ſuffragio eſſe promiſſerāt. Ducebant autem ſecum fratrem matrēq; nicolai Ptholomæi in quo pro fide apud herodem probata non nihil uidebatur eſſe momenti. Nanq; illi fuerat amicorum cariſſimus. Oratori autē hirinio propter dicendi acrimoniam plurimū confidebat unde etiam qui ſe monerent ut archelao pro ætatis merito & ſecundi teſtamenti uoluntati cederet audiendos eſſe non cenſuit. Romæ uero migrauerunt ad eum cunctorum ſtudia propinquorum quibus inuiſus erat archelaus: quiq; præcipue liberi omnes ſuiq; iuris eſſe cupiebant: & aut romano magiſtratu adminiſtrari aut ſi hoc non impetrarent antipam regem habere ad hoc etiā ſabino petebatur antipas qui archelaum per epiſtolas accuſauerat apud cæſarem: antipam uero multum laudauerat itaq; digeſta crimina ſalome & cæteri qui cū ea ſentirent cæſari tradiderunt & poſt eos Archelaus geſtorum ſuorū perſcripta capitula patriſq; anulum per Ptholomæū rationeſq; adminiſtrationis intromiſit ad cæſarem. Ille autem præmeditatis eiſq; ab utraq; parte diceretur:ubi & regni magnitudinem multitudinēq; reddituum animaduertit, Atq; inſuper herodis familiā numeroſam prælectis ēt uari ac ſabini litteris optimates romanoq; ad cōſiliū uocat. In quo tūc primū ex agrippa quoq; ac filia ſua natū gaiū ſedere iuſſit filiū adoptiuū:atq; ita partibus p̄ſequendi copiā dedit. Igit̄ Salomes filius antipater. Nanq; eis erat orator acerimus eoq; qui aduerſabant archelao:accuſationē p̄poſuit inſimulās archelaū quaſi uerbis quidē nunc de regno uideretur cōtendere:re autem uera iam dudum rex eſſet effectus:& apud aures modo Cæſaris cauillaretur:quem iudicem ſucceſſionis expectare noluiſſet. Nam poſt Herodis mortem quibuſdā ut diadema ſibi imponerent ſubornatis regis eum more in ſolio aureo reſidētem partim ordines militiæ permutaſſe:partim condonaſſe promotiones:& inſuper his omnia annuiſſe populo:quæ uelut a rege impetranda petiſſet: maximorumq; reos criminum quos pater ſuus uinxerat abſoluiſſe quiq; iſta feciſſet:modo regni umbram a domino poſtulaturus ueniſſe:cuius ſibi corpus ipſe rapuiſſet:ut non rerum:ſed uocabulorum dominum eſſe Cæſarem demonſtraret. Ad hæc ei q̄ etiam luctum patris aſſimulaſſet obiiciebat: cum interdiu quidem perſonam componeret in mœrorem:noctu uero ad commenſationes uſq; potaret. Deniq; ſeditionem uulgi ex hac indignatione cōflatam eſſe dicebat: totius autem orationis ſuæ uires eorum multitudine qui circa templū cæſi fuerant abſtruebat. Hos enim ad diem feſtum quidem ueniſſe: ad hoſtias uero quas ipſi mactauerant crudeliter eſſe iugulatos: tantumq; in templo funerum eſſe congeſtum quantum nullum ab externis illātum bellum implacabile cōgeſiſſet. Itaq; huius crudelitatis Herode preſſo neſpe quidem regni unq̄ eum dignum eſſe uiſum:niſi cum ſānæ mentis inops eratanima deterius ægrotante q̄ corpore:& quem in ſecundo teſtaméto ſcriberet ignorabat: præſertim qui priore teſtamento ſcripſum incuſare nihil poſſet:ſed incolumi corpore omniq; uitio purgata mente feciſſet. Vt tamen quis firmius eſſe ponat morbo laborantis arbitrium ipſum ſe Archelaum abdicaſſe regia dignitate:multis in eam cōtra leges admiſſis. Nam qualem fore ſi acciperet a Cæſare principatum:qui anteq̄ acciperet, tantum populum peremiſſet? Occulta in hunc modum perſecutus Antipater multis ex numero circunſtātium propinquorum in ſingula crimina teſtibus exhibitis peroravit. Surrexit autem nicolaus defenſor archelai & ante omnia cædem in templo neceſſario factam eſſe perdocuit. Nam quorum necis argueretur: non regni ſolum ſed etiam ipſius iudicis ideſt cæſaris hoſtes fuiſſe:aliorum autem criminum ſuaſores aduerſarios demonſtrauit. Secundū uero teſtamētum iccirco ratum manere poſtulabat: q̄ Herodes in eo ſucceſſoris ſui firmatorem Cæſarem conſtituiſſet. Nam qui tantum ſaperet ut rerum domino poteſtas ſuccederet. Nec unq̄ in herodis erraſſe iudicio: ſed ſano corde quem conſtitueret elegiſſe qui per quem conſtitui deberet non ignorauit. Cum autem omnibus expoſitis etiam Nicolaus peroraſſet in medium, pgreſſus Archelaus ad genua cæſaris accedit otioſe. Quo benigne a Cæſare erecto eo q̄ paterna quidē ſucceſſione dignus eſſet oſtendit certum uero nihil pronuntiauit. Sed illo die dimiſſo conſilio: ſe cum ipſe de cognitis deliberabat:utrum ex his qui teſtamento cōtinerentur aliquem regni opor-

teret constitui successorem:an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio uidebatur Sed anteq̃ de his quicq̃ statueret a cæsare mater archelai marchace morbo corrupta moritur.Et uariæ litteræ de syria prolatæ sunt iudæos defeciſſe nunciantes q̃ uarus ferre prospiciens Hyerosolimam postq̃ Archelaus nauigaret ascendit ut incensores seditionis cohiberet. Et quia multitudo cessatura non uidebatur ex tribus quas e syria duxerat secum cohortibus unam in ciuitate reliquit : atq; ita in Antiochiam ipse remeauit. At Sabinus cum postea in Hyerosolimam uenisset causas nouarum rerum iudæis præbuit : modo uim custodibus ut Accas sibi idem arces traderent adhibendo: nunc maligne regis exquirendo pecunias . Non autem solis relictis a Varo militibus fretus erat sed etiam seruorum suorũ multitudine:quos etiam omnes armatos auaritiæ ministros habebat. Festo autem quinquagesima dieq; penthecoste a iudæis uocatur : septies septem diebus ex actis rediens ex eorum numero uocabulum nacta non religionis solennitas populum sed indignatio congregauit. Deniq; concursus infinitæ multitudinis ex galilea idemq; idumea & hiericunte trans iordanemq; positis regionibus factus est: cum indigena ex ipsa ciuitate populus iudæorum ex numero simul & alacritate præstaret:& tripartita manu terna castra collocauerunt:una in septentrionali regione templi:altera in meridionali Hippodromum uersus : tertiaq; in occiduo prope regiam tractu circunsessosq; Romanos undiq; obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter eorumq; spiritu perterritus:crebris quidem Varum nuntiis præcabatur: ut q̃ mature ferret auxilium quasi lanianda cohorte si quid more interuenisset . Ipse uero in altissimam castelli turrimq; Phaselus uocabatur euadit fratris Herodis cognomine: quem Parthi necauerunt . Hinc militibus cohortis : ut in hostes irruerent signum dabat . Nam præ timore quibus ipse præerat descendere nullus audebat . Eius autem præceptis milites obedientes in templum uolant : uehementiq; cum iudæis pugna confligunt : in qua dum nemo desuper adiuuaret imperitos belli peritia superabant . Postea uero quam multi iudæi porticibus occupatis a uertice sagittis eos appetebant : plurimi conterebantur:& neq; ex alto iaculantes ulcisci facile poterant : neq; communius dimicantes ferebant . Ab utrisq; tamen afflictus succendunt porticus : opere magnitudine atq; ornatu mirabiles . Ibiq; cum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur:aut in hostes desilientes;ab ipsis occidebantur:alii introrsum cedentes præcipitantur ex muro . Nonnulli desperata salute incendii periculum suis gladiis præueniebant . Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos feciſſent impetum metu attoniti nullo negotio subigebantur: donec omnibus aut interemptis aut timore deiectis thesauro dei defensoribus destituto manus milites attulerunt; & quadringenta ex eo talenta diripuere. Quorumq; furto sublata non sunt congregauit Sabinus . At iudæos multo plures : magisq; pugnantes tam uirorum quam opum interitus in romanos contraxit. Obsessaq; regia minitabantur exitium : nisi quamprimum inde secederent:Sabino si uellet una cum cohorte militum abeundi copiam pollicentes.Quibus opitulabantur regalium plurimi qui ad eos sponte transfugerant.Pars tamen bellicosior . Erat sebastenorum tria milia . Hisq; rufus & gratus præpositi unus peditum rector: at uero equitum rufus . Quorum uterq; ui corporis atq; prudentia: etiam si nullam manum obedientem haberent : magnum tantum momentum belli romanis addidiſſent . Itaq; iudæi quidem instare obsidioni simul: & castelli mœnia tentantes & ad Sabinum clamãtes:ut nullo impediente discederet:habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quã-q̃ optaret euadere : fidem tamen pollicitationibus non habebat sed eorum lenitatem insidiarum esse illecebram suspicabatur : simulq; auxilium uari sperans obsidionis periculum perferebat.Eodem tempore per iudæam plurimis locis tumultus erat multosq; ad regni cupidinem tempus impulerat . Nam in idumea quidem duo millia ueteranorum qui sub Herode militauerunt congregati armis instructi cum regalibus decertabant . Quibus Aciabus regis consobrinus ex uicis munitissimis repugnabat campestre prælium declinando . Inferiori autem galileæ iuda filius Ezechiæ latronum principis ab Herode quondam rege capti:qui tunc illas regiones uastauerat:non parua multitudine collecta raptisq; regis armentariis : & omnibus quos circa se habebat armatis contra potentiæ cupidos manus mouebat . Trans flumen quoq; Simon quidam ex regalibus seruis pulchritudine simul & uastitate corporis fretus imposito sibi diademate cum latronibus quos congregauerat ipse circuiens : & apud hiericunta regiam : & multa alia magnifica diuersoria igni corripit : facilem sibi prædam ex incendio comparans . Omnesq; habitationes in quibus aliquid decoris erat concremasset nisi gratus regionum peditum rector ex Trachone sagittarios : itemq; sebastenorum pugnacissimos ducens properasset occurrere . Vbi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt : ipse autem Simonem compendio præuenit ardua uallе fugientem : & ex transuerso percussum in uertice deiecit . Incensæ sunt autem & quæcunq; Iordani proxima fuerunt sedes regiæ apud Becherantes quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus : tunc etiam pastor quidam cui nomen erat Atrunga eo regnum affectare ausus est : quod ut speraret ui corporis animæq; fiducia mortem contemnentis impulsus est. Ac præterea fratrum sibi similium robore quorum singulis tanquam ducibus & Satrapis

attributa manu armatorum ad incursus utebatur. Ipse autem ueluti rex maiora negocia procurabat. Et tum quidem sibi etiam coronam imposuit: non paruo autem post tempore cū fratribus suis uastando territoria & occidendo præcipue romanos itemq; regios perseuerauit: cum nec iudæorum quisq; effugeret: qui lucrum aliquod ferens uenisset in manus. Ausi sunt autē apud Amathontam compertum romanorum agmen obsidere: qui frumenta cohorti atq; arma portabant. Vbi alium quidem centurionem: & xl. fortissimos iaculis confecere. Cæteri uero in periculo constituti similia sustinendi auxilio grati qui cum sebastenis aduenit elapsi sunt. Multis in hunc modum cōtra indigenas itemq; alienigenas per omne bellum gestis post aliquod tempus tres ex his compræhensi sunt natu quidem maximus ab Archelao. Duo uero qui ætate sequebantur in manus grati ac ptolomæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabāt iudæam. Varus autem acceptus sabini & principium litteris toti cohorti metuens opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis cohortibus & quatuor aliis equitum in ptholomaida profectus eodem regum atq; optimatum auxilia conuenire iussit. Ad hæc ab herodorum etiam cum per eorum trāsiret oppidum: mille & quingentos accepit armatos. Vbi uero in ptholomaidem tam cætera manus auxiliorum q̄ propter herodis inimicicias aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumq; peruenit: statim exercitus partem in galileam quæ ptholomaidi propiquior erat dirigit amici sui galli filio his rectore præposito. Qui mox & aduersus quos erat omnes in fugam uertit: & sepho re ciuitatem capram ipsam quidem incendit: incolas uero eius seruitio subiugauit. Varus autem ipse cum omni samaria potitus ciuitate quidem abstinuit: q; inter aliorum turbas nihil eā mouisse deprehendit. castris autem ad uicum positis qui appellatur Aron ptholomæi possessionem p ptерea direptam a barbaris: & ab amicis herodis qui ptholomæo infensi erant. Inde sapho progreditur alterum uicum tutissimum: quem similiter omnesq; redditus sibi repertos fuerant depopulati. Cædis autem igniscq; plena erant omnia: nec prædæ Barbarorum quicq̄ obstabat. Exusta est autem emaus iussu uari necessarii cæterorumq; indigne ferētis habitatoribus eius fuga dispersis. Hinc progressus ad hyerosolimam cum exercitu solo uisu: iudæorum castra diffecit: & alii quidē per agros abiere fugientes. Qui uero intra ciuitatem degebant suscepto eo seditionis causās in alios conferebant: nihil quidem se pœnitus nouisse dicentes sed propter diem festum receptam necessario multitudinem in ciuitate obsessos esse potius cum romanis quam cum seditiosis conspirasse. Ante uero obuiam ei uenerant Iosephus Archelai consobrinus: & cum grato rufus agentes exercitum regium & sebastenes: & ex romana cohorte milites ornatos ornatu consueto. Sabinus enim nec in eos Vari uenire passus iamdudum ex ciuitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum aduersus auctores tumultus per agros dimisit exercitum: multisq; sibi exhibitis: quos minus turbulentos inuenisset custodiæ tradidit: maxime uero nocētium prope ad duo milia crucifixit. Adhuc autem super idumeam supereſſe decem armatorum milia nūtiato. Confestim Arabas domum redire iubet: quia eos non auxiliantium more uti militia: sed pro sua libidie & ultra q̄ ipse uellet agros uastare perspexit: suis autem conuocatis agminibus in aduersarios properabat. Verum illi se Varo anteq̄ in manus uenirent Aciabi consilio tradiderunt. Varus autem multitudini uenia data duces eos interrogandos misit ad cæsarem. At ille cum ignouisset cæteris: nōnullos regis cognatos: erant enim quidam inter eos herodis propinqui: supplicio subiugari præcepit quia omnino contra regem suum arma accepissent. Varus autem hoc modo rebus apud hyerosolimam compositis eademq; cohorte quæ dudum in præsidio ciuitatis fuerat ibi relicta Antiochiam abiit. Romæ autem Archelao alia rursus cum iudæis causa conflata est: qui ante seditionem permissu Vari legati exierant: ius genti suæ liberum petituri. Erant autem numero quinquaginta qui uenerant astantibus una cum populo qui romæ degerent octo milibus iudæorum. Itaq; conuocato a cæsare optimatum romanorum amicorum concilio in palatini Apollinis templū quod priuatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum: multitudo quidem iudæorum constitit cum legatis contraq; Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraq; parte secreti aderant. Nam & cum Archelao stare propter odium atq; inuidiam recusabant: & cum accusatoribus conspici pudore cæsaris prohibebantur. Inter quos erat etiam philippus archelai frater beniuolo animo duabus ex causis præmissus a Varo ut & Archelao subueniret: & si regnum herodis nepotibus distribui placuisset: partem aliquam mereretur. Iussit autem accusatores exponere quæ nam contra leges fecisset herodes: primum non se regem sed omnium qui usq̄ fuissent: tyrannum crudelissimum toleraſſe dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis ea pertulisse superstites ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum laceraſſe corpora subiectorum: sed etiam gentis suæ ciuitatibus deformatis ex terras ornauisse: populisq; alienis iudeæ sanguinem condonasse. Pro antiqua uero fœlicitate ac patriis legibus nationem suam tanta egestate simul ab eo: atq; iniquitate repletam: prorsus ut plures ex herode clades paucis ānis sustinuerint: quam omni æuo maiores sui postq̄ ex babylone discesserē perpessi sunt. Xerxe tunc regnante ad discordiam concitati. Verum se tamen ad hanc mediocritatem & aduersæ fortunæ cōsuetudinē

proceſſiſſe ut etiã ſucceſſionem uoluntariã acerbiſſimæ feritatis ſubirent qui & Archelaum tanti tyranni filium patre mortuo regẽ appellaſſent:nihil morati: & una cum eo luxiſſent mortẽ herodis:ac pro eius ſucceſſore uota celebraſſent.Illum aũt quaſi metueret:ne non certus eius filius uideretur ex cæde trium miliũ ciuium regni ſumpſiſſe primordia : & quia principatũ meruit tot immolaſſe deo hoium uictimas: tot feſto die templũ cadaueribus impleuiſſe. Recte igitur eos q̃ de tantis malis ſupereſſent:aliquando reſpexiſſe calamitates ſuas : & belli lege cupere uulneribus excipiendis ora præbere: atq; ab romanis p̃cari:ut iudeæ reliquias miſericordia dignas exiſtimarent:ne ue quod ex ea natione reſtaret his obiicerẽt a quibus crudeliſſime lacerabatur:ſed patriã ſuam coniungi ſyriæ finibus ac per iudices romanos adminiſtrari decernerent. Hoc enim modo probatũ iri iudæos:qui nunc ueluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur:moderatis rectoribus obedire. Iudæoq; quidem accuſatio eiuſmodi petitione cõcluſa eſt.Cum aũt ſurrexiſſet cõtra Nicolaus primũ criminibus quæ in reges erant propoſita diſſolutis : nationẽ cœpit arguere: quia neq; gubernari facilis eſſet natura quæ regibus uix pareret. Vna uero etiam propinquos Archelai qui ſe accuſatores contulerant inſimulabat.Sed tunc quidẽ partibus Cæſar auditis conuẽtum diremit.Paucis aũt diebus poſt mediã regni partem ſub tetrarchæ noie dedit Archelao:etiã regem ſi ſe dignũ præbuiſſet factuq; eſſe pollicitus.Reliquã uero dimidiã in duas tetrarchias diuiſit:duobuſq; aliis Herodis filiis attribuit:unã Philippo:alterã illi qui cũ Archelao de regno certauerat:Huius aũt parti ceſſerat trans flumen regio quaq; ducenta talenta redditus erant. Bathanea uero & Tracon & Auranites:& quædã pars domus Zenonis circa unã uicum Philippo deſtinata ſunt quæ talentoq;.c.redditus miniſtrabant. Archelai uero ethnarca idumeã omnẽq; iudæã & ſamariã habebat: quarta tributoq; parte leuata pro munere quia non rebellaſſet cum cæteris. Ac ciuitates q̃bus imperaret & ei traditæ ſunt Stratonis Pyrgus & Sebaſte & Ioppe & Hyeroſolima.Græcas uero Gazam & Gadarã & Hioppõ regno auulſas Syriæ Cæſar adiecit.Erant aũt redditus archelai.xl.talenta.quin & Salomæ præter illa quæ teſtamento regis & relicta erãt iãnie domiã & azoti & phaſelidis idẽ Cæſar conſtituit:regnũq; apud Aſcalonã largitus eſt ex quibus omnibus talentoq;.lx.redditus colligebantur.Domũ uero eius Ethnarce ſubiugauit archelai.Cũ autem cæteris herodis propinquis teſtamento relicto ſoluiſſet: duas eius filias uirgines extrinſecus quingentis militibus pecuniæ donauit:easq; nuptũ pheroræ filiis collocauit. Diuiſo autẽ Herodis patrimonio etiam ſibi relictas ab eo facultates ad mille talentum:hiſdem diſtribuit:exceptis ſuo nomine quibuſdam rebus uiliſſimis propter honorem defuncti.

Iudæus quidã interim ſimulat ſe eſſe Alexandrũ ob ſimilitudinem cũ illo romã uenit cognoſcitur a cæſare:patefacit ipſe Cæſari dolũ & fraudẽ:his ridens Cæſar remigũ numero inſeruit.ſuaſoré illius fraudis interficit:ponuntur quædã ſecte philoſophoq; & eoq; uita. Cap. II.

INterea quidam iuuenis natione iudæus apud aliquẽ libertinum romanoq; in ſidonio rum oppido educatus:illũ ſe format ſimilitudine quẽ Herodes necauerat. Alexãdrum eſſe mentitus fallendi ſpe Romã uenit. Huius aũt facinoris habebat ſociũ quendã gentilem ſuum:oẽs regni actus optime ſcientẽ:a quo inſtructus affirmabat eoq; ſe miſericordia qui ſui atq; ariſtoboli occidendi cauſa miſſi fuerãt ſimilibus corporibus ſubditis morti eſſe ſubreptos.Deniq; his multos iam iudæos fefellerat in creta degentes:ac liberaliter illic acceptus malũq; inde tranſmiſſus ibiq; ampliore quæſtu cumulatus etiã hoſpites ſuos magna ueriſimilitudine romã ſecum nauigare pellexerat.Poſtremo delatus idice archina multiſq; muneribus ab iudæis eius loci donatus quaſi rex a paternis amicis deducebatur.Ad hoc enim fidei proceſſerat formæ ſimilitudo:ut qui Alexandrũ illum uiderant: planeq; nouerant hunc eũ eſſe iurarent: igitur oẽs etiam romæ uiſendi eius ſtudio circũfuſi properabant:& infinita multitudo per uicorum anguſtias quocũq; referebatur conueniebant.Tanta nãq; dementia multos cœperat ut illũ ſella portarent:ac regale obſequiũ propriis eius ſumptibus exhiberent. Sed Cæſar alexãdri uultũ optime ſciens:accuſatus enim fuerat ad eũ ab Herode:& ſi priuſq̃ uideret hoiem:fallaciam ſimilitudinis aſſaduerterat:hilariori tamen animi ſpe nõnihil indulgendum putauit: & ladũ quẽdam q̃ alexandrũ bene cognoſceret miſit:ut ad ſe adoleſcentẽ adduceret. Quo ille conſpecto ſtatim perſonæ differentiã coniectura deprehendit.Maxime aũt ubi corporis eius duritiã & ſeruilẽ formã cõſiderauit:intellexit omne cõmentum. Satis aũt cõmotus eſt dictoq; eius audacia ariſtobolũ percontantibus ſaluũ quidem illũ eſſe memorabat conſulto uero non ad eſſe : quia apud Cyprũ degeret cauendo inſidias:minus enim ſe circũueniri poſſe diſiunctos.Itaq; ladus ei ab aliis ſeparato uitã dixit a Cæſare primũ fore tantæ fraudis ſi prodidiſſet auctorẽ . Id aũt ſe facturum pollicitus ad cæſarẽ ſequitur:& iudæũ indicat:q; formæ ſuæ ſimilitudine abuſus eſſet ad quæſtũ. Tanta enĩ dona ex ciuitatibus eũ ſingulis abſtuliſſe docuit:quanta uiuus alexander accepiſſet. Riſit his Cæſar & falſum quidẽ alexandrũ propter habitudinẽ corporis remigũ numero inſeruit: ſuaſoré uero eius iterfici iuſſit.Melius aũt ſumptũ detrimentũ pro amẽtiæ p̃rio ſatis eſſe indicauit.Ethnarchia uero ſuſcepta memor diſcordiæ ſupioris archelaus nõ ſolũ iudæis:ſed ẽt ſamarientibus crudeliter abuſus eſt.Nonoq; priq̃patus ſui ãno legatis cõtra ſe ab utriſq; ad Cæſarẽ miſſis:ipſe qui-

dem in exilium pellitur, Viennā gallicæ ciuitatem: patrimoniū uero eius thesauris Cæsaris adiudicatur. Quem quidē priusq̄ euocaretur ad cæsarē: huiuscemodi somnium uidisse cōmemorauit Nouē aristas plenas: & maximas a bobus comedi somniauit. Accitos deinde uates chaldeorumq̄ nonnullos quidam illo putarent indicari somnio consuluerat. Aliis autē aliter interptantibus Si mon quidā esseus genere dixerat. Aristas annos arbitrari boues̄q̄ regz mutationes: eo quia agros arando uerterent ac mutarent. Ideoq̄ regnaturz esse tot annis quot significasset numerus aristarum: uarias aūt rerum mutationes expertum esse morituz. His auditis quinq̄ diebus post idē archelaus ad causam dicendā est euocatus. Dignum aūt dixi memoria etiā coniugis eius Glaphiræ somniū Archelai filiæ Cappadocum regis referre. Quā cum Alexander primus habuisset uxorē: frater huius de quo loquimur Herodis filius a quo ille interfectus est: sicut iā designauimus post illius mortē. Iube regi libyæ nuptā: eoq̄ defuncto domū reuersam: domiq̄ apud patrem in uiduitate degentē. Ethnarches Archelaus ubi conspexit ad hoc amoris accensus est: ut eā statim repudiata coniuge sua Marianne sibi copularet. Hæc igitur in breui tēpore postq̄ in iudæam rediit: uidere uisa est instantē sibi Alexādrum dicere. Satis fuerat tibi libycū matrimonium: sed tu illo nō contenta rursus ad meos penates reuerteris audacissima uiri tertii quodq̄ grauis est: fratris mei iuncta matrimonio. Equidē non dissimulabo contumeliā: te quæ licet inuitam recuperabo. Atq̄ hoc expositō somnio uix biduū superuixit. Igitur Archelai finibus in prouinciā circūscriptis procurator equitum apud romanos cōponius a Cæsare missus est ea sibi a cæsare potestate mādata. Hoc disceptante Galileus quidā Simon noie defectionis arguebantur: quia indigenas increparet: si tributum romanis pendere paterentur: dominosq̄ post deum ferre mortales. Erat aūt propriæ sectæ sophista: nulla in re aliis simul. Etenim tria sunt apud iudæos genera philosophiæ. Horum unū pharisæi profitentur: alteruz saducei: tertium autē probabilius habetur essei colunt: gēte quidem iudæi. Verum inter se mutuo amore coniunctissimi & qui præter cæteros uoluptatem qui dem quasi maleficia uitare. continentiā uero seruare neq̄ cupiditati succumbere: uirtutē maximā ducere. Itaq̄ nuptias quidē fastidiunt: alienos uero filios dum adhuc molles sunt erudiunt: traditos pro cognatis habentes suis moribus diligenter instituunt. Non quia coniugia uel humani generis successionē censeant pimendā: sed quia cauendam putent intēperantiam fœminarz nullam earz uni uiro fidem seruare credentes. Quin & diuitiarz contemptores sunt: rerūq̄ apud eoz cōi catio admirationi habetur: neq̄ inuenias alteri alterz opulentia pstare legemq̄ sibi dixerūt: ut q disciplinam suā sectari uellent: bona contubernio publicarēt. Ita enim fore ne uel paupertatis humilitas: uel diuitiarz dignitas appareret: sed permixtis facultatibus ueluti inter fratres unum esse omniū patrimoniū. Probo autem ducunt oleū: & si quis uel inuitus unctus fuerit: munditiis corpus abstergere: quoniā squaloré decori putant dūmodo semper in ueste sint candida. Designatos aūt cōium rerum procuratores habent: & ad usus oium indiuisos. Non est autē illis una ciuitas certa: sed in singulas multi domicilia transferunt: & aliunde aduenientibus sectæ suæ professoribus quid habeant promptū exhibent quasi propriū. Deniq̄ tanq̄ consuetissimi ad eos ingrediuntur quos nunq̄ ante uiderunt. Hinc est quia cū peregrinantur propter latrocinia tantū armātur: neq̄ præterea quicq̄ ferunt. In singulis aūt ciuitatibus ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur qui eoz uestimenta cæteraq̄ usui necessaria tueatur. Amictus aūt cultusq̄ corporis oibus pueris in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec uero uestitū siue calceos mutant: nisi aut oino concisis prioribus aut longi tēporis: usu consumptis. Nihil aūt inter se mercantur aut uendunt: sed egenti quisq̄ quod habeat præbens refert ab eo quod ipse non habeat. Quāuis etiā sine permutatione cunctis libera sit facultas a quibus libuerit accipiendi quod opus sit. Præcipue circa deū religiosi sunt. Nāq̄ ante solis ortū nihil profani loquunt. sed ei patria quæ dā uota celebrant: quasi ut oriatur p̄cantes. Deinde ad quas uenerunt singuli artes a curatoribus dimittuntur. Cūq̄ ad horā quintā studiose fuerint operati rursus in unū congregantur: lintheisq̄ præcinctis uelaminibus ita corpus aquis frigidis abluunt. Atq̄ hac lustratione in eadē secreta coeunt. Quo neminē alterius sectæ hoiem aspirare cōcessum est ipsiq̄ purificati: uelut in sanctum quoddā templū in cœnaculum conueniunt: quibus cū silentio sedentibus pistor quidē panes ordine unum aūt ualsculū ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde uoce cibū sacerdos anteuenit: neq̄ gustate quēq̄ fas est: nisi prius deo celebratur oratio. Post finē quoq̄ prandii uota repetunt. Nā & cum incipiunt & desinunt quasi datorē uictus deum laudibus canunt. Tunc ueluti sacris illis depositis uestimentis usq̄ post meridiē ad opera se conferunt. Reuersiq̄ inde similiter cœnant consedentibus etiā hospitibus si quos fortasse interuenisse repperint. Neq̄ uero clamor unq̄ tecum illud: neq̄ tumultus inquietat: cum etiam loquendi ordine aliis alii cedant: eorumq̄ silentium extra tectum constitutis Arcanum quoddā uideatur horribile. Cuius quidem rei perpetua sobrietas causa est: quodq̄ apud eos edendi aut potandi modus saturitate diffinit. Sed quāuis aliquarum rerum nihil sine præcepto faciunt curatoris: tamē in his duobus hoc est in iuuando & miserēdo sui iuris sunt. Nam & subuenire dignis cum opus est suo arbitrio cuiq̄ licet atq̄ indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquid sine curatoribus interdictum, Idem

fracundiæ moderatores iusti sunt:indignationem cohibent:fidem tuentur:patri obsecundant:& omne quod dixerunt iureiurando fortius habent.Ipsum aũt iusiurandum quasi periuro deterius uitant.Iam enim mendacio condẽnatum arbitrantur:cui sine deo non creditur.Summum autem studium ueteꝝ scriptis adhibent ea maxime indeq; quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia stirpes medicas quãq; uim propriã singuli lapides habeant rimantibus conquirantur.Sectæ uero suæ studiosis non statim cum eius una collectio:sed per annũ integrum extrinsecus cõmoranti cuiq; eundem uictus ordinẽ tribuunt . Dolabram quoq; & quod prædictũ est perizoma & albam uestẽ tradentes . Cum uero processu temporis experimentũ cõtinentiæ dedit:accedit etiam ad cõmunem cibũ:& purioribus ob castificationẽ scilicet aquis participat:neq; tamen in conuictum assumitur.Post ostensionem quippe continentiæ duobus annis aliis mores eius probantur.Cũq; dignus apparuerit tunc demũ in cõsortium assumitur. Prius uero quam incipiat cõmunem habere cibum magnis execrationibus abiurat se primũ quidem colere deum:deinceps quoq; erga homines seruare iustitiam:& neq; propria sponte nocere cuiq̃:neq; ex præcepto obesse:quinimmo iniquos omnes odisse:& cũ laborare semper iustitiæ sectatoribus fidem omnibus seruare.maxime uero principibus. Neq; enim absq; uoluntate dei cuiq̃ consentire posse ad principatus potẽtiam accedere.Si uero ipse cæteris præsit nunq̃ abuti nunq̃ se ab usurum uiribus potestatis ad cõtumeliam subiectoꝝ sed neq; uestẽ aut ambitioso aliquo ornatu reliquis eminere ueritatem semper diligere:& habere propositũ conuincere mentientes.Manus uero a furto & animã puram seruare ab iniustis cõpendiis: & neq; aliquid de misteriis consecrantes cælare.Neq; profanis eoꝝ quippiam publicare : etiam si intentata quispiam morte compellat.Super hæc aũt addunt nihil se de dogmatibus aliquid quã ipsi susceperint tradere. Fugere autem latrocinia:& conseruatum iri similiter dogmatis sui libros:angelorũ nomina his quidem execrationibus explorant:& quasi præmuniunt accedentes. Deprehensos uero in peccatis a sua congregatione depellunt:& qui taliter fuerit condẽnatus miserabili plerũq; morte consumitur:illis quidẽ sacramẽtis sacratibus obligatus:neq; capere ab aliis oblatũ cibum potest. Herbas uero pecudum more decerpens:& fame exæsa membra corrũpuntur. Ob quam etiã plurimos plærũq; miseratis & extremũ spiritum agentes receperunt sufficientẽ pro peccatis eoꝝ quæ usq; ad mortem adduxerat pœnam fuisse censentes:in iudiciis uero sunt diligentissimi atq; iustissimi.Disceptant autẽ non minus quam centũ in unum coacti:quod aũt ab his decretũ fuerit immobile manet.Veneratio quoq; apud eos post deum magna legiferi est: ita ut si quis blasphemauerit morte damnet. Senibus uero obedire:& plurimum quorũq; deprobabile arbitrãtur officium: cum simul deniq; sederint.x.nullus unus nouem loquitur inuitis.Exponere quoq; i medium eoꝝ uel in dexteram sui partem quisq; deuitat.Sabbatis quoq; operationẽ aliquam contigisse omnibus iudæis diligẽtius cauent neq; cibum sibi solum pridie præparant:ne uidelicet illo die ignẽ accendant:sed neq; uas aliquod transponere præsumunt immo nec alium purgant.Aliis autem diebus fodientes foueam uno uerbi gratia pede altera illi cum illa dolabra quã tradi nuper accedentibus diximus demissa uestẽ sese diligentissime contegentes:ne scilicet splendori diuino iniuriam faciãt: in eadem fouea ab onere uentris leuantur:ac deinceps terram quam effoderant reducunt:idq; ipsum faciunt in locis secretissimis:& nempe cũ naturalis sit ista purgatio:nihilominus tamen solẽnem habent ut quasi ab immunditia diluantur:decernunt autẽ inter se secundum susceptæ abstinentiæ tempora in ordines.iiii.tantumq; hi qui minores sunt inferiores præcedentibus æstimantur ut si aliquos eoꝝ contigerit quasi a contractu alienigenæ diluantur uiuunt aũt quã longissime: ita ut plurimi eoꝝ usq; ad centenariam præferãt ætatẽ propter simplicitatem.s.uictus:quod eis nimirum accedere puto propter institutionẽ bene in omnibus ordinatã . Sunt ãt aduersorum cruciatus siquidem uincunt firmitate consilii.Mortẽ uero si cum decore obeunda sit iudicant ẽt immortalitate meliorem:prodit aũt eorum in oĩbus negociis animos bellum gestum cum romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes ac per tormenta omnigena trãseuntes: ut uidelicet in legislatores aliquid loquerentur iniuriam:uel ciborum quippiã quos non solent edere:ad neutrũ horum potuerunt impelli:sed neq; deprecari suos tortores:aut ipsa fere supplicia in mediis quinimmo cruciatibus subridentes:& eis qui tormenta admouerant:illudentes constãtes animos cum quadam hilaritate reddebant.s.quasi qui eos essent denuo recepturi.Opinio qppe apud illos firmata constitit:corruptibilia quidem esse corpora:materiamq; eorum nõ esse perpetuam:animas autem immortales semper manere:& de æthere subtilissimo commeantes quasi carceribus ita corporibus implicari:uelut quas illecebra carnalis attraxerat . Cum uero fuerint a carnalibus releuatæ uinculis quasi de seruitute longissima liberatas ita ilico lætari:eas sublimesq; ferri. Et quidem bonis continentes in hoc græcorum sententiis pronunciant ultra Oceanum degere:ubi eis sit imposita perfruitio:illic quippe esse regionẽ:quæ neq; imbribus: neq; niuibus: neq; æstibus aggrauetur : sed quam Oceano oriens Zephyrus & leuiter aspirans amenet . Malis autem animabus procellosa loca & hiberna delegant plena gemitibus exercendarum sine fine penarum:uidentur autem mihi secundum hanc ipsi intelligentiam græci quoq; fortibus suis quos

Heroas & Senideos uocant beatorum insulas sequestrasse:improborum autem animabus locum apud inferos impiorũ:in quo etiã cruciari quosdam cõmentati sunt: Sisyphos uim & tantalos & ixiones & tityos principio quidem immortales esse animantes: ob adhortationem utiq; uirtutis dehortationemq; nequitiæ bonos quippe fieri in huius uitæ cõuersationẽ meliores per spem bonorum etiã post lucem redibendorũ:improborum autẽ impetum retardari æstimantiũ:quoniam & si huius uitæ spatio latuerint:post obitum tamen sint imortalia tormenta passuri.Hæc sunt ergo:quæ esset de diuinitate animæ philosophantur. Plane illecebram is qui semel deorũ sapientiã gustauerint reponentes.Sunt autẽ in eis qui etiam futura nosse promittant.sacris uidelicet libris & uariis sanctificationibus:prophetarũq; dictis a primis ætatibus adhærentes:raro aũt accidit:ut prædictiones eorũ frustratio consequatur.Est aũt aliud etiam esse notum collegiũ cibos quidem & mores legumq; similia cum prioribus habens.Distat aũt opinione coniugii:maximam siquidẽ uitæ hominum partem successionẽ.s.amputare eos:qui abstineant nuptiis arbitrantur : quippe si in eandem uelint ire sententiã:defectu;q; confestim genus humanum fore. Nihilominus tantum ipsi tanta moderatione conueniunt ut per triennium explorent ualitudinẽ fœminarum. Et si cõstanti purgatione apparuerint idoneæ pertuita eas in matrimonia adsiscunt. Nemo tamẽ eorum cum prægnante concumbit:ut ostendant:quia non uoluptatis nuptias: sed causã inierint liberorum.Lauantibus aũt fœminis:ita ut uiris perizomatũ inest amicus: tales mores huius collectionis:duo aũt priorum quasi ordines sunt.Ex quibus pharisei dicuntur qui certiorẽ legalium rituũ notitiam profitentur:& hi primũ dogma habent:ut imarinene & deo uniuersa deputent: & quidem uel agere quæ iusta sunt uel negligere secundum maiorẽ partem esse beniuolentiæ in hominibus profitentur adiuuante tantum in singulis & imarinene: animã autem quidem oẽm incorruptam esse:transire aũt in alia corpora solas bonorũ: improborum autẽ interminabili supplicio cruciari.Saducei porro.i.sedis collectio imarinenẽ omnifariã negant: & deum extra oẽm mali patrationem inspectionemq; constituunt.Aiunt autẽ electioni hominũ uel bonum uel malum esse propositum:& secundum uoluntatem propriam alterutrum unumquẽq; coniungi.Animarũ autem generaliter uel supplicia denegant uel honores:& pharisæi quidem sociabiles : & qui studeãt se mutua dilectione completi.Saducei uero & inter se feris moribus discrepantes: & conuersatio eorum ita circa participes ut erga exteros inhumana:hæc sunt quæ de iudæorum philosophis dicenda repperi:nunc ad incœptum reuertor.

¶Decedente regno Archelai Philippus & Herodes antipas regũt Tetrarchas suas:defertur imperium ad Tyberium post mortem Augusti:Pilatus mittitur a Tyberio in iudæam: ob imagines Cæsaris quas itulit in templa oritur discordia maxima:Gaius cæsar uult deus appellari:eius imagines & statuas p̃cipit erigi:renitentibus illis minatur eis:moritur Gaius; Claudius rapitur in regnum:mittit Agrippam ad senatum ut placeat eum esse regẽ:nõ admittit curia:remittitur Agrippas ad senatum nuntians pugnam aduersus eos.

Cap. III.

ARchelai regno in ordine prouinciæ iam decedẽte reliquit idem Philippus & Herodes qui cognominabatur Antipas tetrarchus suas regebant.Salomæ autem moriens Iuliæ augusti coniugi regionem quam rexerat: & iamniã & in phaselide palmito testamento reliquit.Delato autem ad Tyberium Iuliæ filium romano imperio post mortem:.s.augusti qui p̃fuit rebus annis septem & quinquaginta mensibus sex diebus duobus manentes in tetrarchiis suis:Herodes.s.ac Philippus:hic quidem iuxta fontes ipsos : de quibus iordanis flumen exoritur in paniada cõdidit ciuitatem:quam cæsariam uocitauit:aliamq; inferiori gaulanite: quã Iuliadẽ nominauit.Herodes uero in galylea Tyberiadam imperia autem cognomine Iuliæ. Missus autem a Tyberio in iudæam Pilatus qui curandã acceperat regionem nocte intempesta ope tas in hyerosolimam intulit imagines cæsaris: quæres postridie grandem inter iudæos suscitauit tumultum:nam qui aderant stupore permoti sunt:quasi iam profanatas leges suas uiderent.Nullum enim fas esse dicunt collocari in urbe simulachrum.Ad quærelam autem eorum qui in ciuitate erant:subito etiam de agris multitudo confluxit.Euntes autem illico Cæsariam ad Pilatum intentissime depræcabantur:ut ab Hyerosolimis auferrentur imagines:& eis iura patria seruarentur.Pilato autem supplicantibus abnuente circa domum eius proni corruerant:& immobiles quẽque diebus continuis noctibusq; manere . Post autem Pilatus tribunal ascendens in studio magno conuocat multitudinem iudæorum quasi qui eis uellet dare responsum:cum subito milites accepto signo:sic enim fuerat præparatum : armati circunsteterunt iudæos: circundataq; triplici aciæ.Iudæi quidem stuporis erant pleni uidentes inperatam rerum faciem.Tunc Pilatus denuntians trucidaturum se omnes nisi imagines Cæsaris suscepissent: annuit militibus : ut educerent gladios . Iudæi autem quasi ex uno consilio omnes subito corruerunt : & ceruices nudatas ad excipiendos ictus pararunt uociferantes uniuersi magis se interfici uelle quam legem . Tunc Pilatus circa religionem studium populi demiratus confestim de Hyerosolimis statuas iussit auferri : deinde uero conturbationem alteram commouebat : erat apud eos sacer thesaurus quem Chorboan dicunt : hunc ad inductionem aquarum iussit expendere:erat autem indu-

cenda aqua ab ſtadiis.ccc.ad hoc itaq; uulgi otiebantur querelæ ita ut etiam pilati qui hyeroſoli
mam uenerat cum clamore circũdarent tribunal:ille autem ꝓuiderat: ſed quidem tumultum eo
rum populo permiſcuit armatos milites:qui tunc eſſent priuatoq; ueſtibus induti.Præcepit gla-
diis quidem non uterentur iuſtibus auté acclamantes ferirent.Sicq; compoſitis rebus dat ex tri-
bunali ſignum confeſtimq; cædebantur iudæi:quoq; multi quidem perierunt plagis:multi uero
ſe inuicem trucidantes in fugá miſera contritione uerſi ſunt tũc ad calamitatem interfectorum
ſtupens multitudo conticuit:atq; ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ agrippas fuit filius ariſto
boli:quẽ pater herodes interfecit:ad Tyberiũ uenit . Illo autem non ſuſcipiente accuſationẽ reſi-
dens romæ ad aliquorũ quidem potentiũ notitias ambiebat.Maximis autem colebat officiis ger
manici filium Caiũ cum adhuc eſſet priuatus.Et quodá die iter copioſum epularum apparatum
quibus eum demerebatur: ad ultimũ extenſis manibus aperte deum cœpit ꝓcari: celeriter illum
mortuo Tyberio dominũ cunctorum uidere.Hoc cum quidá de familiaribus eius Tyberio nun
ciaſſet ſtatim concludi iuſſit Agrippam qui & ſub grandi ærumna uſq; ad mortẽ Tyberii in car-
cere per menſes ſex tenebatur,ſed defuncto eo poſt regnũ annorum duoq; & uiginti dieq; trium
ſuccedens imperium.C. Cæſar abſoluit Agrippá uinculis & Tetrarchiam Philippi: iam enim iſte
deceſſerat ei tradidit:regemq; appellauit.Cum ueniſſet aũt in regnũ agrippas:Herodis tetrarchæ
cupiditatis per inuidiá ſuſcitauit.Irritabat auté eum maxime in ſpem regni Herodias uxor:expro
brans ei ſecordiá & dicens:quia per id quod noluerat ad Cæſaré nauigare careret poteſtate maio
re:nam cum Agrippá ex priuato regem feciſſet : quomodo dubitaret illũ ex Tetrarcha eodẽ ho-
nore donare.His adductus Herodes uenit ad Caium:a quo ob auaritiá uehementer icrepatus ad
hiſpaniam fugit:ſecutus eum quippe fuerat accuſator agrippas:cui etiá Tetrarchiam illius.C.Cæ
ſar adiecit.Atq; ita Herodeꝭ quidem in hiſpania peregrinante ſecũ etiam uxore deceſſit.Caius ue
ro cæſar in tantum contumelioſe abuſus eſt fortuna ut etiá & deum ſe putaret: & uellet uocari .
Patriam quoq; ſuá multoq; nobilium cæde truncauit.Extendit auté impietatem ſuam etiá in iu
dæam:Petroniũ deniq; cum exercitu hyeroſolimas direxit: ꝓcipiens ut in tẽplo ſtatuas eius leua
ret:quod niſi ſuſciperent iudæi contradicentes quidé ex his interficeret: reliquá uero multitudi-
nẽ captiuaret:permouebat auté hoc profecto deum.Et Petronius quidé cum tribus cohortibus
multiſq; de Syria habitatoribus properabat in iudæá de antiochia.Judæoq; uero quidam nõ cre-
debant famæ prælium nuntianti. Qui uero credebant nihil de reſiſtentibus poterant cõminiſci.
celeriter auté in omnes peruadit metus:nam iam ptolomaidá peruenerat exercitus. Eſt auté hæc
ciuitas Galyleæ littore in magno compoſita:circundatur auté montibus ab orientali plaga p ſe-
xaginta ſtadia diſſepatis:ſed ad Galyleá pertinentibus: a Meridiano auté Carmelo qui abeſt ſtadi
is centum uiginti:a ſeptẽtrionali quoq; mõte qui eſt altiſſimus: qué uocant etiam incolæ ſcalam
tyrioꝝ:& hic aũt diſtat ſtadiis.c.ab ea auté urbe quaſi ab duobus ſtadiis præterlabitur fluuiolus
qué uocant beleum exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulchrũ ménonis habens iuxta ſe.c.fere cu-
bitorum ſpatium continenté:ſed admiratione digniſſimum:eſt aũt ſpecies uallis rotundæ uitreá
emittens harenã:quam cũ exhauſerint multæ naues pariter accedentes: locus hiſdé rurſus imple
tur: uenti ſiquidé quaſi dedita opera conuehunt de circũſtantibus ſuperciliis harenã iſtam utiq;
cõem.Locus auté metalli ſtatim metalla in uitrũ quæ ſuſceperit mutat . Mirabile quoq; mihi il-
lud uidetur: quoniá cõuerſæ iam harenæ in uitrum quæcũq; pars ſuper margines loci ipſius fue-
rit iacta in cõem harenã denuo conuertitur.Igitur loci eius natura talis eſt.Iudæi aũt cum mulie
ribus & filiis collecti incampũ in quo eſt ſita ptolomais Petronio ſupplicabant principio ob pa-
trias leges:deinceps uero etiá pro ſuo ſtatu: ille ãt ob multitudinem ꝓcantium & ꝓcum inflexus
exercitum quidé & ſtatuas in ptolomaide reliquit:procedens aũt in galyleá & conuocans in tybe
riade tam populũ iudæoꝝ quam omnes eoꝝ nobiles: & uim romani exercitus cœpit exponere:
& minas cæſaris.His addens:quoniá & contumelioſa eſſet ſupplicatio iudæoꝝ : cum oés ſiquidé
gentes quæ parerent imperio ro.in ſuis urbibus inter reliquos deos:imagines quoq; Cæſaris lo-
cauiſſent ſoli iudæi iſtud abnuerent.Siquidé quaſi ab imperio deficere eſſet etiá cum iniuria præ
ſidentis.Illis uero contra legẽ moreſq; patrios allegantibus:& quia ne dei quidé ſimulachrum ne
dum hominis:neq; ſolũ in templo:ſed neq; in prophano aliquo totius regionis loco fas ſibi eſſet
locare:arripiens dictum Petronius reſpondit.Sed & mihi domini mei lex ſeruanda eſt.Si eá quip
pe tranſgrediar uobiſq; ꝓcam iuſte animaduerſionem ſubibo impugnabit ſane uos:non petroni-
us:ſed ille a quo ſum directus:ſiquidem ita & ego uos cogam implere quæ iuſſa ſũt.Ad hoc om-
nis multitudo ſucclamauit ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem . Seda-
to autem eorum clamore petronius ait.Pugnare ergo inquit aduerſus Cæſarem eſtis parati? Re-
ſponderunt iudæi pro cæſare quidem & populo ro.nobis ſemper per dies ſingulos uſus eſt offer
re ſacrificia:ſi autem in templo imagines æſtimet collocãdas debere eum totam iudæorum gen-
tem primitus innouare: præbere ſe quippe iugulos cum mulieribus & paruulis ei qui interficere
uoluiſſét.Ad hæc admiratio Petronium miſeratioq; peruaſit intuentem & inſuperabilem religio
nem uirorum:& tantum uulgus ad mortem conſtanter paratum.Et tunc quidem infectis oibus

receſſerunt.Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum priuatim uiritimq; compellans: popu lum quoq; publice alloquens:tunc quaſi cōſulens admonebat.Interdum etiam minabatur extol lens & uirtutem romanā & indignationem cæſaris inter hæc etiam ſuam neceſſitatem cui eſſent exequenda p̄cepta:ſed illi ad nulla hoꝝ experimenta cedentibus:cum uideret etiā ſementem re gionis intercipi ipſum quippe anni tēpus erat: & quinquaginta pœne diebus multitudo in urbe otioſe morabatur ad ultimū conuocatis omnibus ait ſe etiā periculoſam rem uelle aggredi. Aut enim deo cooperante placabo cæſarē:ac uobis cum ſaluabor libenter:aut illū in ultionem irrita bo:pro tanta multitúdine impendo animā meam. Atq; ita dimiſſis turbis multa pro eo uota fa cientibus Antiochiā ab Ptholomaida reuocauit exercitū:atq; illinc confeſtim miſſis ad cæſarem referens:& quo apparatu in iudæā irruiſſet:& q; tota gens ſupplicaſſet: quibus ſi abnuendum pu taret:noſſet cum uiris etiā prouinciam perdendā.Seruare ſiquidem ipſos legem patriam:& nouis præceptis uehementer obſiſtere.His epiſtolis reſpondit Caius īmodice comminās petronio mor tem:quoniā iuſſionum ſuaꝝ legnis executor fuiſſet.Sed ſcriptorum taliū uectores per tres conti nuos menſes contigit aduerſa tempeſtate retineri.Alii autē exitium.C.cæſaris nuntiantes proſpe re nauigauerunt : deniq; ante ſeptem & uiginti dies epiſtolas Petronius accepit finē cæſaris indi cantes quam illi peruenirent:qui cōminantia ſcripta portabant.Caio per dolū interempto:qui re gnauerat annis tribus mēſibus ſex rapitur in regnū ab eo exercitu qui romæ erat claudius.Sena tus autē referentibus conſulibus ignatio Saturnillo & Pomponio ſecundo mandat tribus legio nibus ut eſſent p̄ſidio ciuitati:& ipſe frequens in capitoliū deuenit. Quia propter īmanitatē caii bellum agi cum Claudio decernebat:uolēs imperiū ad optimates reducere: ut ſicut olym fuerat ad regendum digniſſimi eligerentur.Accidit autē ut agrippas aduēniret:quem cum & ſenatus in conſiliū & in caſtra Claudius euocaſſet:ut.ſ.eo ſtrenuo adiutore uteretur in quibus res poſceret: uidens Agrippa Claudiū iam eſſe opibus cæſarē ad eum perrexit: quem ille illico legatum ad ſe natum miſit indicantē ſuum propoſitum:quoniā primo quidem iuitus ab exercitu raptus ſit ini quum eſſe ſe militū erga ſe ſtudium tam religioſum deſerere iam tutā aliter ſuam non eſſe ſortu nam:iam enim ad inuidiā ſatis eſſe q; in regnum uocatus ſit. Deinde adminiſtratū ire paratum ſe ſe in rempub.non ut aliquis tyrannus ſed ut p̄ſul benignus ſufficere ſibi quippe honorem nomi nis.De ſingulis autē negociis cōem omnium ſtare ſententiā.Nam & ſi nō natura eſſet modeſtus: locuples tamen moderandæ poteſtatis exemplū Caii morte eſſe propoſitum.quæ cum detuliſſet agrippas reſpondit curia: quaſi quæ exercitui & bonis conſiliis fideret nolle ſe ſubire uoluntariā ſeruitutem:ſed accepto patrē reſponſo Claudius rurſus miſit Agrippam nunciare eis:quoniā non poſſet adduci ut eos proderet: quoꝝ conceſſu in imperium eſſet accitus inuitum autē ſe inituꝝ eſſe pugnam aduerſus eos cum quibus confligere minime uellet:proinde eligendum eſſe locum extra ciuitatem in quo cōfligerent: neq; enim ſanctum eſſe propter illoꝝ peruerſitatem patriam ciuili cæde fœdari.Et Agrippa quidem iſta ſenatui nunciauit.

¶Senatus uadit ad Claudiū:offert uictimas deo:ipſe donat Agrippā regio patrimonio:moritur agrippa:Claudius regnū in prouinciā redegit:& Herodes q regnabat i calcide morit. Cap. IIII.

INter hæc autem unus de his militibus qui cū patribus erant educens gl̄dium. Cōmi litones iquit quibus perturbati cauſis parricidia perpetrare cupimus imperatorem ad uerſus propiquos noſtros Claudium ſecutos maxime cū habeamus imperatorē quem in nullo culpare poſſimus:& ad quem cum iuſtis magnis allegationibus: q̄ cum armis egredi debeamus.Hæc dicens per mediam egreſſus eſt curiam:omnibus ſe militibus conſecutis: hoc exemplo optimates deſerti in magno metu eſſe cœperunt:ac deinceps uidentes ſibi aduerſio nem tutam non eſſe iter ſecuti militum ad Claudiū tranſierunt:occurrebant autem eis pro mu ris nudatos gladios ferentes hi qui fortunæ regis ambitioſius adulabant:& pœne accidit:ut pro greſſi quinq; interficerentur:ante.ſ.q̄ militum impetū cæſar agnoſceret : niſi p̄currens Agrippas immin entis ei facinoris periculum nunciaſſet:dicens quoniam niſi coercuiſſet exercitum iam in ſanguine ciuium furentem confeſtim miſſurus eſſet omnes per quos conſpicuū eſſet imperium: fieretq; ſolitudinis imperator.Hæc audiens Claudius continuit militum impetum.Suſcepit autē in caſtris aduenientem ſenatum:& indulgenti honore complexus : egreſſus cum patribus confeſtim obtulit deo uictimas:ut mos eſt pro imperio ſupplicari.Agrippam quoq; protinus munera tur regio patrimonio:omnia adiiciens ei:etiam illa quæ Auguſtus Herodi donauerat: traconiti den ſcilicet & aranitiden.Præter hæc autem aliud quoq; regnū quod *Lyſanie* uocabatur. Et po pulo quidem donationem hanc per edictū uindicauit.Patribus autem p̄cepit:ut inciſæ æris tabu læ in capitolio collocarētur. Donat autē ei etiam fratrem ſuum Herodē qui genus eiuſdem erat bernici iunctus regione Chalcidis . Opinione autem Celerrius Agrippæ dati regni cenſus maxi mus effluebat:qua ſane pecunia non ille in rebus exiguis abutebatur:ſed talem murum hyeroſo limis circundare cœpit:qualem ſi potuiſſet abſolui inefficacem prorſus obſidionem romanis op pugnantibus effeciſſet.Sed anteq̄ impleret opus deceſſit in cæſaria. Regnauit autem ānis tribus. Ante quoq; cum Tetrarchiam regeret:aliis tribus annis tenuerat poteſtatem.Reliquit uero filias

quidem tres de cypro natas Bernicen:mariannem atq; drusilam: filium autem ex eadem ipsa coniuge nomine agrippam:qui non nimis paruulus erat. Tunc claudius regnum eius in prouinciam redegit in cuius procuratione missus est Cestius festus. Post hunc autem Tyberium Alexádrium: qui nihil de consuetudine patria immutantes gentem in pace tenuerunt. Post hæc uero & herodes qui regnabat in Chalcide decessit.Relinquens de sorore sua Bernice filios duos.Bermocianũ & herodem:de priore autem marianne Aristobolum:cuius frater mortuus fuerat aristobolus priuatus:relicta filia iotapata:hi quidem erant sicut supra dixi liberi aristoboli:qui fuerat herodis filius.Alexander autem & aristobolus nati fuerant herodi de marianne: quos ipse parés interfecit. Alexandria autem posteri in maiori Armenia regnauerunt.

¶ Post obitum herodis qui i chalcide regnauit: Claudius agrippam filium agrippæ regem instituit:Cumanus curam accipit alterius prouinciæ: unde inter iudæos oriuntur multi tumultus in die festi azimorum:populus in fugam se conuertit:& propter egressum de constipatione.xxx. milia hominum consumpta sunt.

Cap. V.

POst obitũ autem herodis qui regnauit in Chalcide claudius agrippam filium agrippæ in auunculi sui regno constituit.Alterius autem prouinciæ suscepit curam post alexãdrum cumanus:sub quo oriri cœperunt tumultus:& denuo iudæos calamitas cõpræhendit. Conueniente quippe multitudine ad diem festum azimorum in hyerosolimã stante legione romana super porticulum templi armati quippe milites semper custodiebãt festos dies:ne quid conuenientes populi nouare auderent. Vnus ergo e militibus reductis turpiter uestimentis inclinans posteriora sua obuertit ad faciem iudæorum: & ad hunc habitum uocem emittens similem succlamauit.Ob quod factum tota cœpit multitudo conqueri:ita ut circunstarent cumanum ad supplicium militem deposcentes.Ex his autem inconsulti iuuenes:& quasi natura apti ad seditiones mouendas:in litem grauissimam prosiliebant: hi continuo quippe saxa rapientes percutiebant milites. Tũc ueritus cumanus ne totius in eum uulgi impetus fieret plures euocauit armatos:qui cum essent porticibus immissi metus grauis incidit iudæis.Statimq; in fugam uersi relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de cõstipatione obtritio facta est:ut conculcatione mutua super.xxx.milia hominum consumpta sint.Facta est autem uni uersæ genti luctuosa festiuitas & planctus per domos singulas personabat.

¶ Insurgunt tumultus latrocinantium:unde quidã p cumanum capiuntur:libri legis per militẽ quédam comburuntur: accensi iudæi ex hoc conqueruntur apud cumanum: adiudicatus est ille ad supplicium ex hoc populus quieuit.

Cap. VI.

SVccessit autem huic calamitati latrocinãtium tumultus. Iuxta bethoro quippe circa assensum publicum stephanus quidam seruus cæsaris suppellectilẽ quãdam uehebat: quæ ab irruentibus direpta latronibus est. Cumanus autem ad inquisitionem mittés eos qui in proximis uicis essent:uinctos ad se adduci iussit: denuntians: ut cõquisitos latrones in uincula conijcerent.qua occasione quidã militum in uico aliquo libros sacræ legis offensos discidit atq; cõbussit.Iudæi ãt quasi totã religionẽ inflamatã uiderit undiq; cõfluxerũt:& uelut machinaméto aliquo: ita ut superstitionis attacti oés ad unã euocationẽ ad cumanũ cæsariã cõcurrũt præcantes ut militẽ qui tantã cõtumeliã deo legiq; eius intulisset: nõ relinqret ipunitũ.Ad hæc enĩ ille uidebat multitudinẽ neq; q̃q; qeturã:nisi aliq; eẽt satisfactiõe sedata. adiudicatũ militẽ p mediũ populũ:ad supplicium iussit adduci:sicq; iudæi placatis animis recesserunt.

¶ Conflictus oritur inter gallileos & samaritanos:quidã gallileus ad festiuitatẽ ascendens interficit:Cumanus ad sedationẽ mittit p̃catores: hyerosolima audito homicidio uulgus in impetum in samariam irruit: Cumanus accurrit cũ ala militum:multos interfecit principes hyerosolimæ præcatur ut ab incepto desistant:iudæi tandem eorum præcibus acquiescunt.

Cap. VII.

DEnuo ãt galyleorum & samaritanoꝝ conflictus exoritur. In uico enim:quẽ gemmam uocant qui est in magno Samariæ cõpositus:quidã galyleus de numero iudæoꝝ ad festiuitatẽ ascẽdens interficit. Ad quod factũ multi ex galylea regione cõuenerũt ut cũ samaritis cõfligerẽt.Hoꝝ ãt nobiliores cõuenerũt i cumanũ rogantes:ut anteq; grauis calamitas oriret transiret in galyleã:& in eos qui auctores essent homicidii uindicaret.Cumanus his negotiis quæ habebat in manibus postponens illoꝝ petitiões sine affectu præcatores emisit. Nunciato igit homicidio hyerosolima omnis multitudo cõmota é:& relicta diei solennitate in Samariã uulgus impetũ fecit sine duce:ne cuiq; principiũ suoꝝ retinenti acquiescentes:latrocinio ãt eoꝝ & tumultu quidã Dinei filius Eleazarus & alexander præerat:qui in crabetene regiõe cõterminos irruentes promiscuã dedere cædẽ a nullius ætatis exitio tẽperantes:uicos ãt inflamauerunt.Cumanus ãt hæc audiés adduxit secũ unam equitũ alam quæ uocat sebastianoꝝ ut auxilio his qui uastabant essẽt:sicq; eoꝝ multos qui Eleazaꝝ erant secuti cõpræhendit:plures quoq; interfecit.Ad reliquã ãt multitudinẽ quæ in uastandos samaritanoꝝ fines irruerũt:principes gentis de hyerosolima cõcurrerũt: optiq; ciliciis:& aspis cinere capitibus præcabant: ut ab incœpto desineret: nec pp exercendã in Samaritas ultionẽ ad hyerosolimæ pnicié romanos cõmouerent:ni-

ſererent ãt patriæ ſuæ atq; tẽpli filiorũq; & cõiugũ ,ppriaq;: neq; oĩa piter in diſcrimẽ adducerẽt. Neq; ob unius galylei uindictã cũcta diſperderẽt. His acqeſcentes iudæi a negocio receſſerũt.

¶ Fiunt his teporibus multa latrocinia ſamaritaq; primates accedunt ad domiciũ quadratũ: cõ querentes de huiuſmodi latronibus: cõueniunt & nobiles iudæoq; deffendentes: diſtulit domitius iudiciũ: liddam uenit: audiẽs iteq; querelas ſamaritanoq; quoſdam percutit ſecuri: quoſdã delegauit: Cumanus uidet romã proficiſci: de reddẽda ratione adminiſtrata ,puincia apud claudium: ex ſamaritis tres interficiuntur: Cumanus iubetur ex urbe diſcedere. Cap. VIII.

MVlti ãt per idem tẽpus in latrocinia conſpirabant: ſicut uere ſolet inſolentia creſcere rebus quietis: per quæ oẽm regionẽ agebant rapine: & audaces quiq; reliquis uim aſſerebant tunc ſamaritaq; primates ad domitiũ quadratũ qui Syriã prouinciã procurabat tyrum uenerunt uindicari de his qui regionem eoq; deprædati fuerint poſtulãtes. Præſto ãt fuerant ẽt iudæoq; nobiles: & ionathas filius ananiæ princeps ſacerdotũ obiecta diluens allegabat: initiũ quidẽ tumultus ſamaritas fuiſſe: qui primi homicidiũ ppetraſſent: cãm tamen calamitatũ poſtea ſecutaq; præbuiſſe cumanũ: qui inter principia in auctores cædis noluiſſet ulciſci: tunc quadratus utrãq; partẽ interim diſtulit diẽs. Quoniã cũ ad ipſas regiões ueniſſet diligenter ſingula inqreret: deinceps uero ,pcedens cæſariã oẽs quos cumanus uinctos reliquerat in crucẽ ſuſtulit. Inde cũ Liddã ueniſſet denuo audiuit ſamaritanoq; qrelas & iudæoq; decem & octo uiros quos cognouit pugnæ fuiſſe ,pricipes ſecuri percuſſit: duos ãt ex ſumantium pontificum ſacerdotem ionathã & ananiã eiuſq; filium ananũ: & nonnullos alios iudæos nobiles cæſariã deſtinauit: ſimiliter ãt & ſamaritaq; nobiliſſimos quoſq;. Præcepit quoq; cumano & celeri tribuno romã nauigare redditurus claudio rationẽ pro his quæ in regno geſſerat. His ita compoſitis alidda aſcendebat hyeroſolimam & inueniens multitudinem feſtiuitatem azimoq; celebrantem ſine ulla conturbatione Antiochiã rediit. Romæ autem cæſar auditis allegationibus cumani & ſamaritanoq; aderat autem Agrippas iudæoq; cãm magna intentione deffendẽs: ſiquidem & cumanum multi potentiũ oderant pronuncians aduerſus ſamaritas tres eoq; nobiliſſimos iuſſit interfici. Cumanum ãt iuſſit urbe diſcedere. Celeriẽ uero tribunũ uictum hyeroſolimã mittens iudæis ad ſupplicium dedit: ut per urbem tractus capite cæderet. Poſt hæc feliciẽ. Palantis fratrẽ deſtinauit ad iudæos: q & eoq; ,puiciã cũ Samaria & Galyleã & peam curaret. Agrippã uero de Chalcide ĩ regnũ magnũ trãſtulit: tradẽs ei illã quoq; ,puiciã quæ felicis fuiſſet. Erat ãt iſta traconidis & batanea & gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lyſaniæ & tetrarchiam quam Varus rexerat.

¶ Nero ſuccedit Domitio quadrato: fratrem matrem & uxorem interfecit: ad Hiſtrionum opera ſe conuertit. Cap. IX.

IPſe autem per annos tredecim: menſes octo: dies triginta adminiſtratio imperio deceſſit ſucceſſorem regni Neronem relinquens: quem ſuadelis agrippinæ uxoris ſuæ in imperium coartauerat: & quidem cum legittimum haberet filium britannicum ex Meſſalina natum priore ſcilicet coniuge: & Octauiã filiam: quam ipſe priuigno collocarat Neroni. Suſceperat autem ex agrippina antoniam. Et Nero quidem quemadmodũm per magnitudinem fœlicitatis: & opus abuſus ſit fortuna: & qualiter fratrem ſuum atq; uxorem matrẽq; interfecerit. Poſt quos in omnes proximos immanitatem ſuam conuertit: atq; ut ad ultimum per amentiam ad hiſtrionum opera ſcenamq; peruenerit: quoniam ſcio eſſe & narrationem moleſtã tacitus præterire melius puto. Cõuertar ãt ad narranda: quæ ab eo aduerſus iudæos geſta ſunt.

¶ Ariſtoboli filius regnat in armenia: augetur regnum agrippæ reſiduum iudeæ fœlici creditũ: hic eleazarum depræhendit mittitur romam cum multis aliis: inſurgit nouum genus latrocinantium. ſ. ſiccarioq;: inſurgũt q̃dam ſecte hoĩum q cõſiliis & ypocriſi hoies decipiãt. Cap. X.

MInorem igitur armeniam regnandã ariſtobolo dedit herodis filio. Regno ãt agrippæ quatuor urbes addit cũ agris ad ſingulas pertinẽtibus imperia ſcilicet regione Abellam & Iuliadam: in Galylea autem Tancheam & Tyberiadam. Reliqua autem iudeæ fœlici procurãda dedit. Hinc principem latronũ Eleazarum: qui per uiginti annos regionẽ depdatus: alioſq; multos cæpit: uinctoſq; romã direxit: aliorũq; quos in crucẽ ſuſtulit latronũ: uel in communione ſceleris depræhenſoq; populariũ: fuit pœne immunerabilis multitudo. Sic enim regione purgata aliud genus latrocinantium in hyeroſolimis oriebatur. Hi auteẽ ſicarii uocabantur. Die claro & in media ciuitate paſſim quoſq; interficientes. Potiſſimũ uero diebus feſtiuis imiſcebantur uulgo: & ſicas ſub ueſte geſtantes. His diuerſos quoſq; iterficiebant ac deinceps collapſis hominibus illi inter reliquos deſcelere querebantur: qua fraude extra ſuſpitionem manebant: diuq; latuerunt. Primus igitur ab eis ionathas pontifex interficitur. Poſt hunc autem quottidie plurimi cædebantur: atq; ipſis calamitatibus moleſtior timor ciuitatem premebat: ſicut enim in medio bello per ſingula momenta omnes mortem operiebantur. Circũſpiciebant auteẽ eminus quoſq; appropinquantes: & neq; amicis ſuis ſidere poterant: dum tantum in mediis ſuſpitionibus atq; cuſtodiis nihilominus interficiebantur. Tanta erat latrocinãtium temeritas & ars quædam latendi. Ad hæc autem alia etiam maloq; collectio facta eſt cæde quidem

abſtinentium: ſed conſiliis magis impiorum: quæ pars non minus q̃ ſicariorꝫ felicem urbis ſtatũ corrupit:ſeductores quoꝫ homines & circũuentores ſub ſpẽ religionis nouãdis rebus uulgus inſanire fecerunt: nam in ſolitudines egrediebanť ꝓmittentes deũ ſigna eis oſtenſurꝫ libertatis.Cõtra quos felix uidebantur quippe ſemina defectionis eſſe:mittẽs equites atq; pedites armatos magnam multitudinem interfecit.

¶ Egyptius quidam pſeudo prophetæ congregat.xxx.milia hominum hyeroſolimam uult aſcẽdere:felix cum quibuſdam armatis eos depellit & fugat : inſurgunt quidem magi qui tentant reuocare populum a ſeruitute romanorum:inſurgũt tumultus in ceſaria inter populum ſcilicet iudæum & græcũ:Felix neqens paccare ex utriſq; nobiles ad neronẽ mittit : Succedit ceſtius felici qui plurimos latronum interficit. Cap. XI.

MAiore auteˊ plaga iudæos afflixit ægyptius quidã pſeudo prophetæ : adueniens quippe in prouinciam magnus cũ eſſet prophetæ opinionẽ ſibi arrogans.xxx.ferme milia hominũ congregauit quos uana ſeductione deceperat : & circũducens eos de ſolitudine in monteˊ qui uocatur oliuarꝫ:inde hyeroſolimam nitebatur abſcendere:depulſoq; romanorum præſidio in populares exercere dominationem utebatur ſane ſtipatoribus qui ad ſacinus conuenerant:præuidit ſane eius impetum felix:& occurrens cũ ipſis, Romanis armatis quos etiam iudæorꝫ reliqua multitudo iuuabat iniit conflictum.Et ægyptius quidem cũ paucis fugit. Plurimi auteˊ qui cũ ipſo fuerant cõpræhenſi: arq; uinculis traditi ſunt . Reliqua uero multitudo in regiones proprias diſperſa eſt.Compreſſis porro his etiam ſicut in ægro corpore: rurſus pars altera tumeſcebat. Magi enim quidam & latrones collecti multis afflictionẽ inducebãt: & quaſi ad libertatem uocabant:mortem aptiſſimam cõminantes his qui romanorꝫ principatui obedire uoluiſſent:ut uel reluctantes auerterent eos qui ſponteneam ferrent ſeruitutem.Diſperſi ergo bipertitam regionem diripiebant quorũq; potentium domos : eoſq; inſuper trucidabant: inflãmabant etiam agros: ita ut deſperatione eorꝫ tota iudæa protinus impleretur . Et hæc quidem pugna in dies grauius augebatur . Alter aˊt tumultus ortus circa cæſariam inter iudæos ſcilicet qui ibi permixti habitabant:& ſyros cõmotione facta.Hi ſiquidem poſcebant ut eorꝫ fieret ciuitas iudæum eius fuiſſe conditorem dicentes:erat auteˊ rex herodes.Aemuli uero conditorem quidem confitẽtur iudæum:ipſam uero ciuitatem fuiſſe gentiliũ uindicabant. Neq; enim illic ſtatuas & fana potuiſſe conſtitui ſi ad iudæos eam conditor pertinere uoluiſſet.Ob has ergo cauſas inter ſe populus uterq; iurgabat.Procedebat autem uſq; ad arma contentio:& quottidie ad confligendum audaces quiq; partis alterutræ proſiliebant . Neq; enim iudæorꝫ ſeniores cohibere tumultus gentis ſuæ poterant:& græcis turpiſſimũ uidebatur a iudæis inferiores uideri . Præſtabant aũt hi quidẽ diuitiis & corporum uiribus . Græci uero auxilio militum: magna ſiquidẽ pars romanæ manus de Syria illo fuerat congregata.Et quaſi cognati ad auxiliandũ parati erant ſyris.Præfecti aˊt militum curabant cõprimere tumultum: & pugnaces quoſq; compræhendentes taureis ulciſcebanť: ac uinculis . Neq; tunc ſupplicia compræhẽſorum impedimentum aut timorẽ reliquis inferebãt: immo magis hoc ipſo ſeditionis irritabantur argumentum:tunc demum felix minaci edicto præcepit contumaces quoſq; urbe diſcedere:non parentium.autem immiſſis militibus interfecit non paucos quorum etiam ſubſtantiæ direptæ ſunt. Poſt hæc quoq; cum uideret ſeditionem manere nobiles utriuſq; partis elegit:& ſuſcepta legatione miſit ad Neronem pro his quæ ſibi competere arbitrarentur acturos.Succeſſit autem ei Ceſtius & hos qui maxime infeſtabant prouinciam ſollicite perſecutus:latronum plurimos compræhendit atq; interfecit.

¶ Albinus fit ſucceſſor qui fauit latronibus:& poſtea ceſtius florus qui ita ſe geſſit ut multi coacti ſint relinquere patrem ob publica latrocinia:& rapinas ſuas. Cap. XII.

VErum ſucceſſor huius Albinus nõ eodẽ more.negotiis præfuit. Neq; enim fuit aliqua malignitatis ſpecies quã ille præterierit. Deniq; non ſolũ ciuibus furabatur:& diripiebat ſubſtantiã ſingulorꝫ : neq; ſolum tributorꝫ addita mentis in cõmune genteˊ grauabat:ſed ćt quos ob latrocinia uel decuriones ciuitatũ cõpræhenderunt:uel quia prioribus iudiciis in cuſtodiis erant relicti accepta a cognatis eorꝫ pecunia liberauit.Et is ſolum qui nõ dediſſet in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tẽpus eorꝫ quoq; qui res nouare cupiebant:in hyeroſolimis creſcit audacia.Ex quibus ſane qui erant opulenti Albinum largitiõe redimebant:ut eis tumultũ mouẽtibus nõ indignareť.pars aˊt popularis q̃ non ſatis gaudebat: gente Albini ꝑticipibus iungebať . Vnuſquiſq; improborꝫ cohorte ꝓpria circundatus ipſe quidẽ q̃ſi princeps latronũ: & tyrannus eminebat.Stipatoribus uero ſuis ad direptionẽ mediocriũ abutebatur.Ita fiebat:ut hi quidẽ quorꝫ uaſtabantur domus tacerent. Illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent metu ne ſimilia paterenť querelis deterrebanť:imo & officiis ambiebãt eos quos cõſtabat dignos eſſe ſuppliciis.In cõmune aˊt oium fuit intercepta fiducia.Et erat tũc multiplex dominatio:& ſemina captiuitatis futuræ iam ab illo tẽpore ſpargebantur.Cum ſane eiuſmodi morum fuiſſet albinus: tamẽ ſuccedens ei Ceſtius Florus optimũ eum p comparationem ſui fecit uideri. Ille ſiquidẽ plura occulte & cũ fraude nocuerat Ceſtius uero iniquitates ſuas in uniuerſam genteˊ

tam palam quam ſi gloriaret exercuit.ac uelut non ad regendā prouinciam:ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus neq; rapinarum ullum more nec afflictionum prætermiſit. in miſeriis ät crudeliſſimus erat in turpibus uero impudētiſſimus neq; enim quis illo amplius offendit fallacia ueritatem neq; cōmentus eſt callidiores nocendi uias. Hinc ſiquidē uiritim illatis diſpēdiis lucra quærere exiguū uiſum eſt:ſed totas ſimul deſpoliauit urbes & labes populis inferebat ſolum non uoce per totam regionē edicens liberum eſſe omnibus latrocinari dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denicq; ob illius auaritiā contigit totam pœne deſeri regionē ita ut plurimi ſedes patrias relinquentes ad externas prouīcias cōmigrarent donec ät in Syria ceſtius gallus prouinciam regebat neq; auſus quiſpiam iudæoꝝ eſt aduerſum florum ad eum mittere legatos. Cum uero in ſtante azimoꝝ ſolēnitate ipſe Hyeroſolimam ueniſſet occurrens multitudo quæ facile tricies cētum milium fuit præcabat:ut gentis ſuæ calamitatibus ſubueniret:& peſtem illam prouinciæ florum:ut eiiceret clamitabat. Qui tantum cū ſub populi ore eſſet:& gallo aſſiſteret:non ſolū nihil mouebatur:ſed uoces illas etiam deridebat. Ceſtius tantū compeſcens impetum populi:& edicēs quod deinceps placatiorem eis floꝝ redderet:regreſſus eſt antiochiam. Deduxit autem eum uſq; ad Cæſaream florus illudens mendaciis & iudæorum genti bellum ſedulo cōmiſcēs : quo ſcilicet ſolo iniquitates ſuas occultum iri poſſe credebat.Pace ſiquidem permanente habituꝝ ſe apud cæſarem accuſatores. Iudæis uero defectionem negotiatus fuiſſet maiore ut quæ malo abducēdam a ſe eſſe inuidiam peccatorum minorum.Igitur ut gens ab romano obrumperetur imperio ſedulo in didem augebat calamitates.

Fit queſtio in cæſarea inter iudæos & cæſarienſes de ſynagoga iudæorum quia impediebant ad illuc acceſſum:iocundus qui erat præfectus equitum pergebat ſedare tumultum: recedunt iudæi in narbata cum libris legis primates iudæorum ad florum accedunt conquerentes : quos iubet uinciri propter ablationem librorum legis:ex hoc oriuntur iurgia maxia apud Hyeroſolimas accuſatur Florus & eius timore populus effugit: Florus indignatus ſedens pro tribunali militibus præcepit ut florum uenalium diriperät;unde multi interfecti & ſpoliati & domus omnium dirute ſunt.

Cap. XIII.

ER idem tempus apud Neronem cæſarienſes victores extitere.Decretūq; iſtud cōteſtā tes litteras attulerunt:per quæ hoc bello iudaico dabatur exordium.Duodecimo ſcilicet anno regni Neronis:ſeptimo decimo autem regni Agrippæ mēſe maio. Ad magnitudinem aūt excitatoꝝ de eo maloꝝ: nequaq; idoneas cauſas habuiſſe deprehēdit .In cæſaria ſiquidē habitantes iudæi habebāt ſynagogā : prope agrum cuius erat dominus gentilis quidem cæſarienſis & frequenter quidā egerant:ut ad illoꝝ ius illa poſſeſſio iungeretur: multis partibus maius præciū quam res meruerat offerentes. Dominus ät loci non ſolum preces eoꝝ deſpexiſſe cōtentus. Sed ad maiorem doloré ædificauit in loco tabernas ita ut anguſtum eis tranſitum relinqueret.Primum igitur feruentiores aliqui iumentū proſilientes ædificationem uetabant.cum uero florus hos a prohibendo cohiberet: non habentes iudæoꝝ nobiles quid agerēt inter quos erat Ioannes telones inflectunt floꝝ oblatione octo talentorum:ut ædificationem uetaret.Ille aūt ob capiendam tantummodo rem promittens ſe cuncta factuꝝ accepta pecunia ſtati de cæſaria egreſſus eſt:abiitq; in ſebaſte:ſeditioni tribuens facultaté quaſi qui pugnat ſpacium iudæoꝝ primatibus uendidiſſet.Sequenti autem die quæ apud iudæos ſabbatum eſt:cum plebs ad ſynagogam coiſſet ſeditioſus quidā cæſarienſis uaſſamium ante ingreſſum eoꝝ ponens alites immolabat.Hoc factum iudæos incoercibiliter accendit & legem ſuam quippe contumeliā pertuliſſe locum ipſum dicebant fuiſſe pollutū.Pars autem iudæoꝝ quæ erat conſtantior atq; moderatior denuo iudicibus eſſe conquerendū querebatur . Seditioſi autem & iuuentute turgentes iudæi effundebantur in litem. Stabant autem ad confligendū parati etiam cæſarienſiū tumultuoſiores. Ex conſilio quippe directus fuerat qui pro ſynagogæ foribus immolaret. Sicq; cōtinuo ex pugna commiſſa.Interueniens autem iocundus:qui ad prohibendū erat relictus præfectus equitum.uas illud quidem quod poſitum fuerat iuſſit auferri & tumultum ſedare pergebat.cū uero ſuperatus eſſet præ cæſarienſium uiolentia iudæi ſtatim libros legis rapientes ſeceſſerunt in narbata regio quædam eoꝝ hoc nomine appellatur:direpta cæſaria ſtadiis quadraginta.Primates ät eoꝝ duodecim cum Ioanne in ſebaſte ad florum uenerunt:de his quæ acciderant cōquerentes : & ut auxilio eſſet rogabant:quis reuerentur tunc eū & de octo talentis admonentes.Ille uero illico cōprehenſos eos uinciri iuſſit:arguens cur leges de cæſaria auferre auſi fuiſſent.Pro hoc igitur apud hyeroſolimas grauiſſima iurgia naſcebantur. Verumtamen adhuc indignationé ſuam frenabät .Florus uero quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet:ut bellum inflammaret miſit ad ſacrum theſauꝝ ut inde decem & ſeptem talenta auferrentur:quaſi eam pecuniā impenſæ cæſaris flagitaret.Tūc uero ſtatim inuaſit populum multā confuſio: concurrentes ad templum maximis uocibus nomé cæſaris appellabant:ut a tyrannide flori liberarentur:orantes.Quidam aūt ſeditioſoꝝ in florum maledicta iacebant ultima & caniſtrum circunferentes ſtipem eius nomine poſtulabant: quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis.His ät omnibus nihil eſt a cupiditate deterritus:ſed multo-

magis ad deprædandū irritatus est. Deniq; cum debuerat cæsariam ueniens ignē belli illic nascentis extinguere: causasq; tumultuū submouere: pro quo etiam pecuniā acceperat pactus: tantum cū exercitu equitū atq; peditum hyerusalem contendit ut romanis ad quæ uolebat uteret: ac timore & minis urbem nudaret. Tunc populus lenire eius impetum uolens obuiam militibus processit: cum solitis utiq; fauoribus & florum honorare officiis paratus. Ille uero præmittens cū equitibus. L. centurionem nomine capitonē discedere eos iussit. Neq; eum in quem tam grauia maledicta iecissent: falso denuo honore deluderent. Oportere quippe eos si uiri sunt fortes animisq; constantes etiam in præsentem effundere contumelias: nec solū eos in uerbis: sed etiā in armis amorem libertatis ostendere. His dictis exterrita multitudo simul etiam equitibus: qui cū capitone uenerant: in medium uulgus irruentibus diffugerunt: anteq; florē salutarent: aut militibus officia cōsueta redderent. Discedentes igitur in domos cū metu atq; humilitate peruigilem duxere noctē. Florus autem tunc quidē degut in regia. Postridie āt aduersum eos extructo tribunali sublimis resedit: conuenientesq; sacerdotū principes & ciuitatis uniuersa nobilitas astiterūt tribunali. His præcepit florus: ut oēs qui maledicta in eū succlamassent protinus dederent edicens in ipsos esse: nisi eos produxerint uindicandū. Ad hæc respondent iudæi: populū quidē pacifica quæq; sentire: illis uero qui errauissent in uerbis ueniam conferendā postulabant. In tanta siquidē multitudine nihil esse mirandū offendi aliquos temerarios: & per ætatem insipientes: esse autē impossibile eorē qui deliquerint discrimen agitari: cū & singulos nimirum pœniteat: & per timorē ad negandum sint parati. Debere tantum illū si consuleret gentis quieti: & uellet romano imperio seruare urbē. Magis propter multos innoxios dare ueniā etiam paucis delinquentibus quapropter paucos delinquentes improbos perturbare multitudinem tantū bonorum. Ad hæc uero ille magna indignatione inflammatus militibus exclamauit: ut forē uenalium quod erat in superiori parte diriperēt: ac passim obuios trucidarent. Illi uero ad lucri sui cupiditatem addita auctoritate rectoris: non solum illum diripuerunt locū in quem fuerant immissi: sed in uniuersas insilē: es domos interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia & cædes eorum qui cōprahendebantur: direptionis quoq; nulla species prætermittebatur. Multos autem etiam nobiliū comprahendentes adduxerunt ad florē: quos ille uerberibus laniatos in cruce sustulit. Deniq; omnis numerus illo interfectorē die cū paruulis: & mulieribus neq; enī lactantibus pepercerant fuit ducēti &. xxx. grauiorem autem faciebat calamitatē uideri nouitas romanæ calamitatis: q; enim nemo unq; prius tunc florus ausus est: ut uiros. sequestris ordinis pro tribunali flagellis cæderet ac patibulis affigeret. Quorum & si origo iudæa tamen romana dignitas erat.

¶ Rex quidam agrippa alexandrum proficiscens: inuenit germanam suam bericē: uidens iniquitatem militum misit ad florum ut a sede desineret: qui noluit immo peiora operatur uenit hyerosolimam & uota deo exoluit: regina uero florum præcatur. Cap. XIIII.

PEr idem tempus rex quidā agrippa alexandriam profectus: ut alexandrum qui ægyptū procurabat: missus a nerone iure hospitis conueniret. Germanā autem suam beronicē hyerosolimis inuentam & iniquitatem militum uidentē grauis pro hac angor inuaserat: & frequenter quidem præfectos equitum suorē: custodes corporis mittens ad florum præcabatur: ut a sede desineret. Ille uero neq; in multitudinem interfectorū: neq; in nobilitatem peccatricis: sed tantum in lucra sua: quæ de rapinis congregarentur aspiciens contempsit abnuere. impetus autem militum in reginam efferatus est. Non solū quippe sub oculis eius obuios quoq; multabant: sed etiam ipsam nisi confugisset in aulam interficerent. ibi āt peruigilem noctē cum intenta custodia egit uerens utiq; irruptionē militum. Venerat autem hyerosolimā ut uota deo solueret. His enim qui morbo uel aliis necessitatibus implicant: mos est orare per triginta dies anteq; immolent hostias abstinere quoq; uino & capillos radere. Quem morē beronice Regia exercuit diebus: nudipes etiā ante tribunal stetit deprecans florum: & preter quod nihil honoris habita est & ēt de uita sua periclitata est.

¶ Multitudo clamat contra florum: primates sedant multitudinem florus uidens multitudinē sedatam nouam querit insurgere discordiā: multi occiduntur per romanos sed desperatione ductus populus irruit i romanos: quos epulit ex urbe: uidens florus nihil posse agere ab urbe digreditur Cæsariam uenit. Cap. XV.

HAec autem facta sunt sextodecimo die mensis maii. Postridie autē conueniens multitudo in forum quod erat in superiori parte ciuitatis confluens magnis clamoribus de his qui interfecti fuerant querebantur. Potissimū autem inuidiosæ in florū uoces erāt q; ueriti primates quiq; & pontifices disruptis uestibus & uiritim singulos cōprahendentes postulabant: ut ab his uerbis quorē causa mala tanta pertulerant desinerent neq; in maiorem indignationē florum mouerent. Sicq; sedata est multitudo: tam reuerentia præcantium quā spē q; nequaq; florus ultra in eos sæuiret. ille autem uidens multitudinē esse sedatam angebatur: & denuo eam inflammare cupiens pontifex cum nobilibus aduocauit. itaq; unum ait argumētū fore q; nihil ulterius denouandis rebus populus cogitaret. si obuiā procederet militibus de cæsa-

ria uenientibus.ueniebant autē duæ cohortes:qui cum uocaſſet populum ad occurrendum man
dat centurionibus:ut nullam ſalutationē redderent obuiantibus iudæis: Ad quod ſi offenſi petu
lanter quippiā eſſent locuti ſtatim in eos uterentur armis.Pontifices ergo collectam multitudinē
in templo præcabantur ut occurrerent romanis & ante graue incommodū cohortes ſolenniter
ſalutabant. His hortationibus ſeditioſi quiq; annuebant:& ob interfectorū dolorē reliqua mul
titudo iungebatur audacibus.Tunc uero & omnis ſacerdos omneſq; leuitæ ſacra uaſa proferētes:
ornatūq; templi: citharistæ etiam & cantores cum muſicis organis procedebant ante multitudi-
nem: & obnixiſſime precabantur ut illum templi honorem cuſtoditū eſſe uellēt neq; ad direptio
nem uaſorum ſacrorū romanos contumeliis incitarent. Erat autem uidere:ipſos ſacerdotū prin-
cipes ſparſis cinere capitibus & pectora diruptis ueſtibus nuda monſtrantes nominatim ſingulos
quoſq; nobilium compellare:ac denuo in commune multitudinem precari:ne ob modicū pecca-
tum patriam ſuam proderent his qui direptioni eius inhiarent.Quam enim utilitatem uel miliți
bus eſſe de iudæorum ſalutatione tribuenda:uel illis quæ acciderant correptionem ſi in præſen-
ti prodire ceſſaſſent.Ac contra ſi officioſe ſuſceperint ſolenniterq; uenientes auferri floro occaſio
nem pugnæ:ipſos uera ſaluare patriam ſuam & ꝓuidere.Ne quid ultra quā pertulerant experiten
tur.His addunt quoniam paucis ſeditioſis ſi tanta multitudo iungatur quo magis ad pacificū cō-
ſilium ſua debuerint auctoritate tranſferre.Tali hortatu multitudinē inflectentes:etiam ipſos ſe-
ditionis auctores:quoſdam quidem minis: quoſdam āt ſui reuerentia mitigauerunt: ac deinceps
præcedentes cum quiete omni populo ſequente militibus obuiam prodierūt. Iamq; comminus
factos ſalutauerunt.Illis autem nihil reſpondentibus ſeditioſi iudæorum aduerſum Florum cuius
hæc fierent conſiliis ſucclamauerunt. Confeſtimq; milites cōprehendentes eos cædere fuſtibus
adhorti ſunt:atq; in fugam uerſos perſequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi
quidem cū a romanis cæderentur:plures autem cum ſe mutuo propellerent. In ipſis autem por-
tis grauis facta eſt compreſſio:& unoquoq; alterum præuenire cupiente tardior fuga cunctis fie-
bat.Collabentium uero erat durus interitus.Suffocato enim atq; cōflato miſeri diſperibāt:& neq;
ad ſepulturam quiſq; proximis ſuis cognoſcēdus remanebant. irruebant autem pariter milites im
moderate eos quos comprehendiſſent cædentes: & per ingreſſum quæ berethā uocatur detrude
bant multitudinem tranſire cupientes:ut antoniam & templū obtinerent. Quos etiam florus cō
ſecutus eduxit de regia eos qui ſecum erant:& in arcem tranſire nitebatur. Fruſtratus tunc ē eius
impetus.Conuerſus quippe aduerſum eos populus repugnauit: & per tecta euadentes obruebant
ſaxis romanos. Qui cum ſuperne ſagittis uincerentur uenientibus:nec poſſent defendere multi-
tudinem quæ per anguſtos arctabatur ingreſſus: ad reliquū ſe exercitum qui erat in regia recepe
runt. Seditioſi autem uerentes ne ſuperueniens denuo florus templū occuparet per antoniam ex
templo aſcendentes porticus ad templum per antoniam continentes interciderunt:quatenus aua
ritiam flori deſperatione compeſcerēt. Nam cū diuinis inhiaret theſauris proq; hoc in antoniam
tranſgredi niteretur:ubi interciſas porticus uidit:ab impetu conquieuit.Et conuocans ſacerdotū
principes:atq; curiam ſe quidem ait urbe digredi: præſidium tunc apud eos relinquere quantum
ipſi uoluiſſent:Ad hæc illis reſpondentibus nihil nouandū fore ſi unā tantū relinqueret apud eos
cohortem.Dum tantum non illam quæ cum ciuibus pauloante conflixerat ob ea ſi quidem quæ
pertulere populum illis militibus infenſum: cohorte ſicut præcabātur mutuata cum reliqua ma-
nu cæſariam regreſſus eſt.

Florus non ceſſans:iudæos apud Ceſtium accuſat de defectione dirigitur tribunus neapolita
nus ad hæc inueſtiganda ſuſcipit a iudæis benigniſſime:& cōquerunt de floro cognita in huma
nitate flori:uulgus uult legatos fieri ad neronem de crudelitate flori. Cap. XVI.

ALiud autem denuo pugnæ conſilium cōminiſcens rettulit ad ceſtium:& iudæos defe-
ctionis criminatus impudenti mendacio illos perpetraſſe dicens quæcunq; eos pertu-
liſſe conſtabat.Nec ſane principes hyeroſolimoꝝ tacuerunt: ſed & ipſi & beronice ad
cæleſtium de his quæ iniq; in urbe egerat retulerunt.Ille autem ſuſceptis litteris partis
utriuſq; quid facto opus eſſet cum principibus deliberabat. Et quibuſdam quidem uidebatur cū
exercitu in iudæam cæſtium ire debere:& aut uindicare defectionem ſi fuiſſet admiſſa:aut magis
fidos reddere iudæos:eorumq; accolas.Ipſi tamen magis placuit aliquem de ſuis præire:qui & ne
gocia & conſilia iudæorum poſſit ei fideliter nunciare. Direxit eo tribunum Neapolitanum qui
ab alexandria reuertenti agrippæ circa amniam occurrens:uel a quo fuiſſet directus uel ob quas
cauſas indicat.Quo loci iudæorum etiam pontifices reliquiq; nobiles eorumq; curia adeſſe cura
uerant:ut regem circa ſcilicet officia nouarent. Poſtea uero quam congrua humanitate coluerūt
conqueſti ſunt quam potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis: & in humanitatem flori ex-
plicauerunt. Quam licet argueret agrippas tamen ut ducis auctoritati competebat intentionem
ſuam in iudæos tranſtulit: quoꝝ maxime miſerabatur uolens ſcilicet frenare eorum motus:ut p
hoc ipſum quod uiderentur nihil paſſi iniuriæ ab ultionis deſinerent appetitu.Ad hæc ergo qui-
cunq; egregii erant:& propter ſua prædia deſiderabant quietem:intelligebant regis tedarguitionē

esse plenam benignitatis. Populus autem hyerosolimorum sexaginta stadiis obuis progressus offi ciose agrippam & neapolitanū suscepit. Lamentabātur tamen interfectos cōiuges mulieres: quarū plangoribus reliqus quoq; populus ad lamēta conuersus precabatur agrippam ut genti consule ret. Succlamabant etiam neapolitano: ut ingrederetur urbem uideretq; quæ essent a floro gesta: & ita ostendebant forum quidem desertum domosq; uastatas. Deinceps uero per agrippam iuasere neapolitano ut is cum uno tātum famulo usq; ad soloam totā circuiret ciuitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis iudæos quidem omnibus aliis parere romanis: soli autē floro aduersari ꝓpter magnitudinem in eos crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem & mansuetudinis populi suffi ciens documētum teneret: ascendit in templum quo etiam multitudinem cōuocauit: & plurimis uerbis fidem eorum cum circa romanos collaudasset: multa etiam ad cōseruationem pacis horta tus adorauit eum eiusq; sancta in eo tamen cōsistens loco in quo licebat per religionem: sicq; re gressus ad cestium est. Vulgus autem iudæoq; ad regem pontificesq; conuersus petebat: ut legati aduersum florum ad neronem mitterentur: neq; de tanta cæde tacentes suspitionē suæ defectio nis præberent: uisuri quippe eos principes capiendorum armoq; fuisse nisi præuenientes ostendis sent illum esse qui dedisset exordium constabat autē multitudinem nō esse quieturam si legatio nem aliquis impendisset. Ad hæc agrippa ordinari quidem legatos qui florum accusārēt inuidio sum putabat: despicere autē iudæos in bella commotos neq; sibi expedire cernebat.

¶ Aduocat contionem iudæorum & cōstituit in suggestu beronicē germanam flori rex agrippa qui omnes hortatur iudæos ad quietem & patientiam dicens hæc non placere Cæsari: neq; eos posse romanis obsistere; qui toti orbi iam dominantur tandem acquiescit populus: uolensq; per suadere ut Floro obediunt. quousq; successor ueniat. accensa multitudo ex urbe pepulerunt: ipse in regnum discessit.

Cap. XVII.

Aduocata igitur contione in xistum: & in suggestu cōstituens germanam suā beronicē masa modo eoq; domo ea siquidem xisto imminebat contra superiorem partē urbis. Nam xisto templū erat ponte coniunctum eiusmodi orationem habuit. Siquidem non uiderem uos omnes ad pugnam cū romanis esse concitatos. neq; populi puriorem sin ceriſſimamq; pacem uelle seruare. Neq; processissem ad uos: neq; consulere confisus essem: super uacua quippe de utilibus oratio quando omnium habitatorum cōspirat ad deteriora consensus. Quomodo uero aliquos quidem ætas: maloq; belli nescios facit. Quosdam uero inconsiderata spes libertatis. nōnullos uero auaritia succendit & in cōfusione rerum capiendum de minoribus lucrum quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur: & non per paucorum improba consilia etiam boni dispareāt existimaui oportere: ut omnibus uobis in unum coactis ea exponerem quæ arbitror expedire. Perstrepet autem nemo si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irrecuocabiliter incitati: licebit etiam post meos monitus manere in pri stina uoluntate. Mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio: nisi ab omni bus uobis silentium præbeatur. Noui quidem quam multi & iniurias procurantium prouincias & præconia libertatis quasi tragice prosequantur. Ego autem anteq; discutiam qui sitis & contra quos pugnam suscipere tentetis: primum separabo causas quas connexas putatis. Si enim uiolato res uestros cupitis ulcisci: cur libertatem magna laude sustollitis? Si uero istud ipsum seruire into lerabile ducitis superflua est aduersum rectores querela. Et illis siquidem uel moderatissime agen tibus: nihilominus turpe erit seruire. Considerate autem sigillatim & uidete quam exigua sit ma teria bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum considerāda sunt crimina. Colere siquidem officiis non exasperare oportet iurgiis potestatem. Cum uero modicorum peccatorum exprobra tiones maximas facitis: aduersum uos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relin quentes quippe & ꝙ ante claudio: & cū quadam uerecundia nocebant: palam uos confidenterq; populantur. Nihil āt ita plagas coercet: ut patientia & uiolatoq; quies quæ uigilantibus indicit pu dorem. Fac autē eos qui a romanis in prouincias dirigant esse grauiter molestos. Non tamen etiā romani omnes uiolant uos: neq; ipse cæsar aduersum quē pugna uultis. Neq; enim ex præcepto il lorum improbus ad uos quisq; uenit: neq; possunt illi quæ in oriente geruntur positi in occidēte conspicere. Sed neq; facile ea quæ hic fiunt: illic audiuntur. Est āt importunissimum & propter exiguas causas tantis: & ea de quibus querimur nescientibus uelle confligere. Et quidem nostroq; criminum cito erit futura correctio. Neq; enim unus idem prouinciæ semper curam tenebit & successores eius credibile est modestiores futuros. Motum āt semel bellum neq; deponere facile est absq; magnis calamitatibus neq; sustinere. Libertatis uero dona sitientibus prouidendum atq; certandum est: ut principio non ea careant. Molesta enim est nouitas seruitutis quā ne utiq; subeas iustum susceptī certamen uidetur. Qui uero semel subiectus est & deinceps deficit cōtumax ma gis seruus quā amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit oia agere ne susciperent roma ni cū in ꝓuinciā. Pompeius intraret. Maiores uero uestri eorūq; reges pecunia corporibus animis multo uobis meliores exiguæ parti uirtutis Romanæ obsistere nequiuerunt. Vos autem qui hæ reditariam obedientiam susceptistis rebus autem omnibus ab illis qui primi paruere quam longis

ſime inferiores eſtis:contra omne romanum regnum obſiſtere arbitramini? Et athenienſes quidē qui ob græcorum libertatem patriam ſuam quondam ignibus tradidere: qui ſuperbiſſimum illū Xerxē per terram nauigantem:per mare uero ambulantem & cuius claſſem non caperet amplitudo pelagi latiorem autem Europa duceret exercitum,hunc inq̄ cum una naue fugientem gloriosiſſime perſecuti ſunt. Circa paruam autem ſalaminam qui tantas opes aſiæ confregere: nūc tamē ſeruiunt romanis:& illam regiā græciæ ciuitatē adminiſtrāt italiæ iuſſiones. Lacedemonii quoq̄ poſt thermopylas & plateas & Ageſilaum aſiam perſcrutatum eoſdem dominos uenerantur. Macedones uero qui ādhuc pœne libertatem imaginantur philippum uidere cū alexandro promittētem ſibi orbis imperium:ferunt tamen rerum mutationem & adorāt eos ad quos fortuna migrauit. Aliæ quoq̄ multæ gentes ad libertatem fiducia ſubnixæ: & multo maiores ceſſerunt tamen & obediunt. Vos autem ſoli ſeruire dedignamini his quibus uideatis uniuerſa eſſe ſubiecta? Cui militiæ? quibus confiditis armis? Vbi claſſis ueſtra quæ peruagetur romanorum maria? Vbi autē qui expenſis poſſunt ſufficere theſauri? Contra ægyptios forte aut arabas exiſtimatis uos bellum mouere? Non circūſpicitis romanorum imperium? Non metimini ueſtram imbecillitatē? Nonne ſcitis ueſtram ciuitatem a conterminis gentibus frequenter eſſe ſuperatam? Illorum autem uirtus per totum orbem inuicta percurrit:immo etiam hoc orbe plus aliquid quæſierūt. Neq̄ enim ſufficit eis ad orientem quidem totus euphrates : ad ſeptentrionem uero Iſterneq̄ meridietenus ſolitudine lybia perſcrutata:neq̄ in occidente gadira:ſed ultra oceanum alium quæſierunt orbē. Vſq̄ ad britannias inacceſſas prius arma & exercitum tranſtulerunt . Quid ergo? Vos ne ditiores gallis:fortiores germanis: prudentiores græci? Poſtremo plures eſtis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ uos fiducia aduerſum romanos erigit? Sed dicit aliquis ſeruire moleſtiſſimum eſt. Ac quanto magis id græcis:qui uniuerſis ſub ſole habitantibus uidebantur præſtare nobilitate: & tā latam quondam prouinciam poſſidentes:tunc bis ternis faſcibus romanorum obediunt. Paribus autem macedones obſequuntur: qui certe multo uobis iuſtius deberent libertatem tueri . Quid autem quingentæ aſiæ ciuitates? Nunquid non abſq̄ ullo præſidio uni tantummodo rectori parēt? & faſcibus conſulis obſequuntur. Quid autem pergam enumerare heniochos: & colchos: & taurorum gentem:boſphoranos quoq̄ & habitantes circa ponti litora: nationes meoticaſq̄ gentes? Apud quas nimirum olim neq̄ domeſticus aliquis dominus noſcebatur. Nunc uero militum ſubiiciuntur tantum tribus milibus:& quadraginta naues longæ innauigabile prius mare in pace cuſtodiunt. Quanta bithynia & capadocia & pamphyliorum gens lydi quoq̄ & cilices pro libertate dicere ualerent. Tamen nunc ſine armis tributa pendunt. Quid autem thraces quinq; quidē diebus in latum:ſeptem autem in longum commeabilem prouinciam poſſidētes aſperioreq̄ multo quam ueſtra eſt : ac multis partibus fortiorem altiſſimoq̄ gelu eos qui irruerint retardantem duobus milibus romanorum in præſidio manentibus obſequuntur . Poſt hos illyrii uſq̄ ad dalmatiam:& iſtrio tenus incolentes duabus tantum legionibus obediunt:cum quibus & ipſi impetus compeſcunt dacorum . Ipſi quoq̄ dalmatiæ qui tam multa de libertate conati ſunt ſæpiuſq̄ capti:rurſum cum maioribus opibus rebellarunt. Nunc ſub una romanorum legione agunt quietem. Verumtamen ſi aliquos magnæ cauſæ ad defectionem incitare deberent : gallos potiſſimū oporteret aſſurgere:quos uidelicet tantis munimentis natura cinxiſſet . Ab oriētali quippe plaga alpium montibus a ſeptentrionali rheno flumine: a meridie pyreneis montibus ab occidente uero occeano. Sed tali munitione gaudentes trecentis &.xxv. gentibus numero ſi fontes autem: ut ita dixerim:fœlicitatis domeſtice habētes: omnibuſq̄ bonis totū pœne orbem irrigantes ferunt: nihilominus uectigales eſſe romanorum:ac fœlicitatem ſuam in eoꝝ fœlicitate reponere. Idq̄ ſane ipſum:non per animorum mollitiem: nec propter ignobilitatem parentum quippe octoginta annos pro libertate pugnauerunt:ſed romanorum admirati ſunt: horruerunteq̄ cum uirtute fortunam:qua illi plura ſæpe obtinuere quam bellis. Deniq̄ ſub mille &.cc. militibus ſeruiunt:q̄bus pœne plures habuerant ciuitates. Neq̄ iberis naſcens in agris aurum ad gerēda pro libertate bella ſufficit. Neq̄ tantum terrarum mariſq̄ ſpacia. Romanis diremptæ gentes luſcitani: ſcilicet & a cantabrorum armenia:nec uicinus occeanus:etiam accolis ſuis fragore terribilis ſatis fuit uincentibus romanis:ſed ultra columnas herculis protulerunt arma:& ipſas nubes pyreneorum montium egreſſi uertices ditioni ſuæ ſubdiderunt romani atq̄ ita pugnacibus gentibus tantoq̄ ut prædixi:ſpatio diremptis legio in præſidio una ſatis eſt . Quis ueſtrum nō audiuit multitudinem germanorum uirtutem quoq̄ & magnitudines corporum ut arbitror ſæpe uidiſtis . Siquidem ubiq̄ romani earum gentium captiuos habent. Sed illi quidem ita ingentem ſpatiis regionem incolentes ſpiritus autem maiores corporibus gerentes & animam quidem contemtricem mortis : indignationes autem uehementiores feris:nunc autem limitem rhenum habent:& octo romanorum legionibus domantur: & ſeruiunt quidem qui capti ſunt:reliqua autem ueꝝ gens uniuerſa ſaluti in fuga non in armis reponit. Conſiderate etiam britānorum muros qui Hieroſolimorum cōfiditis muris. Illos ſiquidem circundatos occeano:& pœne non minorem quam noſter orbis eſt habitantes romani nauigantes redegerūt inditionem ſuam : quatuorq̄ legiones tātæ magnitudinis

inſulam tuentur.& quid opus eſt plura dicere?cum etiam parti bellicoſiſſimum genus tantis pri-
us populis imperantes & tam magnis opibus circundati obſides tamen mittunt romanis:eſtq; cer
nere ſub ſpē pacis ſeruientem in italia præcipuam orientis libertatem. Vniuerſis quippe qui ſub
ſole incolunt romanorum arma uenerantibus uos ſoli bellum geretis? Neq; carthaginenſium cō
ſiderabitis finem:quī magno illo Hannibile gloriantes & ex nobilitate phœnicum ſtirpe uenien
tes tamen ſub Scipionis dextera corruerunt.Sed neq; cirenæi lacedemone oriundi:neq; marmari
darum genus uſq; ad dipſadē protentum neq; terribilis etiam audiētibus ſyrtes:Naſamones quo-
q; & mari & innumerabilis multitudo nomadum uirtutes impediere romanos. Sed tertiam par-
tem orbis terrarum:cuius neq; numerare quidem natiōes facile eſt quæ.ſ.ab atlantico mari & co
lumnis Herculis uſq; ad rubrum mare infinitos numero & locis æthiopes continet: totam tamē
ſuſceperunt armis & præter fruges annuas quibus romanam multitudinē octo menſibus paſcūt
alia quoq; uectigalia pendunt.Expenſas quoq; deuotiſſimi imperio miniſtrant. Nihil de his quæ
iubentur:ſicut uos contumelioſum putantes . Equidem una cum illis tātum legio commoratur.
Sed quid opus eſt longe petitis exemplis potentiam explicare romanam? Quom eam poſſitis de
uicina uobis ægypto diligēter inſpicere.Hæc enim cum uſq; ad æthiopas porrigatur: opulentāq;
arabiam:contigua quoq; ſit in die quinquaginta & ſeptingenta centena millia incolarum habens
præter alexandrinorum plebem tamen uectigalia quorum magnitudinem decenſu ſingulorum
capitum æſtimari licet deuotiſſime penditans:romanum nō dedignatur imperium. Et certe quā
magnum ſtimulum defectionis habens:Alexandriā ſcilicet multitudine & diuitiis abundantem:
magnitudine quoq; non imparem. Habet ſiquidem in longitudine ſtadia.xxx.in latitudine uero
non minus quam decem:tributorum uero multo amplius per menſes ſingulos infert: quam uos
toto anno penditis:& præter pecuniam.iiii.mēſium romanæ plebi annonam miniſtrat.Munitur
autem undiq;:aut incommeabili ſolitudine aut importuoſo mari:aut fluminibus aut ſilūoſis pa
ludibus:quorum tamen omnium nihil romana fortuna fortius fuit. Duæ etiam legiones ciuita-
ti inſidentes profundam ægyptum cum illa macedonum nobilitate frenant. Quos igitur in bel-
la de ſolitudinibus aliquibus ſocios aſſumetis?Siquidem omnes qui in orbe habitabili degūt ro-
mani ſunt.niſi forte quis ueſtrum ſpes ſuas ultra Euphratē porriget: & Adiabenorum regionem
gentiles ſuos æſtimet adiutores . Porro nec illi propter irrationabilem cauſam tanto ſe bello im-
plicabunt:nec ſi tam probroſo operi aſſenſum dabunt parthus tamen ſineret. Eſt ſiquidem ei cu
ra tuendæ cum Romanis amiciciæ & arbitrabitur fœdus eſſe temeratum ſi quis de his qui ſubie
cti ſunt eius imperio aduerſum romanos in bello procedat.Super eſt ad diuinum confugiatur au
xilium. Verum & hoc apud Romanos.Sine deo quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſte-
re.Conſiderate autem quemadmodum hæc ipſa erga ipſam religionem immoderatio:etiam ſi cū
longe inferioribus bellum geratis:tamen ad diſpenſandum ſit uobis difficillima atq; eadem trāſ-
grediendo offendatis deum:per quæ eum auxiliaturum putatis.Si enim ſeruetis ſabbatorum con
ſuetudinem:& ad nullum actum moueamini facile ,pfecto capiemini . Sic quippe etiam maiores
ueſtri experti ſunt hos dies Pompeio ad bellum deſtinante in quibus ſcilicet hi qui oppugnaban
tur otio gerebant.Tranſgredientes autem in bello legem patriam neſcio propter quid in reliquū
dimicetis.Vna ſiquidem nunc uobis intentio eſt:ne quid de patria inſtitutione ſoluatur.Quem-
admodum autem aduocabitis ad adiutorium deum ſi cultū indebitum ſponte uioletis? Aſſumūt
autem ſinguli quiq; bellum uel diuinæ uirtuti:uel humanis opibus cōfidentes. Cum uero utraq;
hæc quantum ad ipſam pertinet conſequentiam deſerūtur:in manifeſtam utiq; captiuitatem uo
lentes pugnare proſiliūt.Quid autem prohibet propriis manibus filios ueſtros coniugeſq; lania-
re:& pulcherrimam inflammare patriam.Erumpētes ſiquidem in furorem lucrabimini uel igno
miniam ſuperatorum , bonum eſt o amice bonum eſt:cum adhuc ſtat nauis in portu præcauere
tempeſtatem futuram:& non eo tempore quo in medias irrueris procellas nequiq̄ trepidare.His
ſiquidem qui in improuiſa mala inciderint ſupereſt:ut nō indigni uel miſeratione uideantur:qui
uero ſe in apertum diſcrimen iniecerint etiam exprobrationibus onerentur : niſi forte aliquis que
ſtrum æſtimet ſecundum peccata conflictum ire:romanos autem poſtq̄ uicerint mediocriter uo
biſcum acturos:& non in exemplo aliarum gentium ſacram hanc urbem inflammaturos: interfe
cturos āt uniuerſum ueſtrum.Neq; enim qui ſuperfueritis armis uſq̄ locum fugæ habebitis: uni
uerſis.ſ.gentibus:uel iam habentibus romanos dominos:uel habere metuentibus. Periculum au
tem non ſolū in uos manebit:ſed etiam in reliquis ciuitatibus habitantes iudæos. Neq; enim eſt
in toto orbe populus in quo non ueſtra portio ſit:quos certe omnes uobis rebellātibus cæde cru
deliſſima diuerſi quiq; conficient:& propter paucoꝝ uirorum praua conſilia: uniuerſæ urbes iu-
daico ſanguine redundabunt.Manet aūt uenia eos qui talia patrauerunt:q; ſint nimiꝝ ueſtro ui-
tio congregati. Si uero eadē exequi ſupſederint conſiderate quā impiū ſit aduerſum tā benignos
arma mouiſſe.Subeat aūt uos miſeratio:& ſi non filiorꝝ ueſtroꝝ atq; coniugū ſaltem iſtius ciui-
tatis:quæ mater urbiū ueſtræ regionis uocat.Parcite mœnibus ſacris:parcite uenerabilibus ady-
tis:templumq; uobis & ſancta ſanctoꝝ ſeruare.Neq; enim ultra uictores romani his abſtinebunt

quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Proteſtor autem ego quidem ſanctã ueſtra ſacroſq; angelos dei patriamq; communem quando nihil eorum conſiliorum quæ uobis uiderim expedire ſubtraxerim uos autem decernentes: quæ oportet mecum in pace degetis. Si uero protuleritis iras abſq; me periculis ſubdemini. His dictis aſtãte etiam ſorore lachrymauit: & multam partem de eorum impetu lachrymis infregit. Succlamabant autem non ſe aduerſum romanos: ſed aduerſum Florum ob ea quæ pertuliſſent pugnam gerere. Ad quos rex agrippa. Sed opera ueſtra inquit talia ſunt qualia aduerſum romanos pugnantium. Neq; enim Cæſari uectigal deditis: & antonianas porticus incendiſtis. Sopietis autem cauſam defectionis. Si & porticus denuo cõſtruatis & tributa reddere maturetis. Neq; enim Flori hoc præſidium eſt autem pecuniam floro dabitis. His conſultis populus acquieuit: & cum rege ac Bernice aſcendẽtes in templum porticus ædificare adorti ſunt. Per uicos & regiones principes decurioneſq; diſperſi uectigal colligebant: celeriterq; quadraginta talenta. tantum enim erat reliquum. redacta ſunt. Et belli quidẽ imminentes minas eo tunc tempore agrippas compeſcuit. Deinceps uero perſuadere populo tentabat: ut parerent floro: donec ſucceſſor ei a Cæſare mitteretur. Ad quam orationẽ multitudo accẽſa nec à uerborum in rege contumeliis temperauit: ſed protinus cum urbe pepulerũt: auſiq; ſunt nonnulli ſeditioſorum etiam ſaxa in eum iacere. Rex autem uidens tumultuantium irreuocabilem impetum & conquerentem q; contumeliis eſſet affectus. Princeps quidem eorum una cum aliis potentibus miſit ad florum cæſariam: ut ipſe ex eis eligeret qui de tota regione uectigal exigerent. Ipſe uero diſceſſit in regnum.

Quidam eo tpe inſurgunt & romanos oẽs interficiunt Eleazarus dux militum prohibet romanos hoſtias immolare: Nobiles quidã hortantur nẽ id fiat: ad Florũ deſtinant legati & ad Agrippam ut cum exercitu aſcenderent in ciuitatem: diuiditur ciuitas in duas partes: quidam nobiliũ & pontificum confugerunt: quidam in cloacis latuerunt. Cap. XVIII.

PEr idem tempus quidam eorum qui bellum maxime mouebant congregati irruebãt in quoddam præſidium: quod uocabatur Maſada: & occulte eo perſuaſo: romanos omnes interfecerunt. Alios autem de ſuis poſuerunt cuſtodes. In templo quoq; hyeroſolimorum Eleazarus quidam filius Ananiæ pontificis iuuenis audaciſſimus dux illo tempore militum perſuaſit his qui ſacrificiis miniſtrabant: ut nullius munus aut hoſtia qui non eſſet de iudæorum gente ſuſciperetur. Id autem erat romani belli ſemen atq; materia. Reiecit ſiquidem hoſtias Cæſaris quæ pro romano populo offerri ſolitæ erant: Plurimum autem ſuper hoc pontificibus aliiſq; nobilibus deprecatis ut nõ præterirent eum morem quo ſupplicabatur pro regibus. Nihil tamen acquieuerunt non parum quidem õ ſuæ multitudini confidentes: robur ſiquidem omne res nouare cupientium eorum uoluntates iuuabat: maxime autem aſpiciebant ad Eleazarum: qui per idem tempus ut dixi: princeps erat. Conuenientes igitur potentes quiq; cum pontificibus & phariſeorum nobiliſſimis: & uidentes q̃ grauibus malis pergerent ſubiicere ciuitatem: decreuerunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea uocatur contionem aduocantes: erat autem in interiori parte templi poſita quæ reſpicit ad ſolis exortum: ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione cõqueſti: & q; tam breuiter bellum patriæ commouerent. Deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant dicentes: maiores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium: ſemperq; eorum qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolum prohibuiſſe aliquorum hoſtias id ſiquidem eſſe impiiſſimum: ſed etiam eas qui uiſerentur permanerent quæ ad præſens uſq; tempus oblationes eorũ in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos qui romana arma irritarent: & deſponderent eorum bella nouum ſtatuere morem religionis atq; tunc in periculis etiam ream facere ciuitatẽ impietatis: uideri ſiquidem ea ſit in qua præter ſolos iudæos nullus alter immolet externus. Neq; ad orandum linatur accedere. Et ſiquidem circa unius alicuius priuati perſonam lex ferretur eiuſmodi poſſit nimirum iure nos inhumanitatis arguere. Nunc autem deſpiciuntur romani: & iudicatur Cæſar prophanus. Vnde uerendũ eſt: ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt ipſi in reliquum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre. Fiatq; uere extra principatum ciuitas niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias: ac priuſq̃ ad eos in quorum contumelia idem tentatũ eſt huius auſus fama perueniat. ſimul autem iſta dicentes producebãt in medio ſcientiſſimos morum paterno & ſacerdotes quoſq; narraturos quomodo omnes eorum maiores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res nouare cupientium his quæ dicebantur: ſed neq; procedebant in medio altaris miniſtri ut belli materiam præpararent. Videntes igitur nobiles quiq; ſeditionem eo iam proceſſiſſe: ut eorum non poſſit auctoritate compeſci: & romanorum armorum periculum ſe primos eſſe manſuros inquantũ poterant conſulentes amoliri cauſas parabant & legatos quidem ad florum miſerunt quorum erat princeps filius ethei Symon: alios aũt ad agrippã: inter quos nobiliſſimi ſtilus & antippas & coſtobarus erant qui etiam regẽ propinquitate tangebant. Precabanꝫ aũt utrũq; ut cum exercitu aſcenderent in ciuitatem & ſeditionem opprimerẽt priuſq̃ ea intolerabilis fieret. Et floro quidem malum iſtud quaſi bonus

nuntius fuit uolensq; inflāmare bellum nihil respondit legatis. Agrippas autem pariter utriusq; parcens.s.deficientibus uelis aduersum quos bellum mouebatur:uolensq; & romanis conseruare iudæos:& iudæis templum atq; patriam ad hæc autem nec sibi conducere talem conturbationē sciēs misit in auxilium æquites duo milia. Cum his autem erat præfectus equitum darius: dux uero agminis iachimus Philippi. His uero uenientibus optimates quiq; cum pontificibus: & omni multitudine quæ optabat quietem superiorem occupabant ciuitatem inferiorem siquidem & tēplum seditioso & manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinentibus utebantur & continuo erat emissio sagittarum ex utraq;.s.parte. Erat autem quando ex insidiis procurrentes comminus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi:belli uero scientia regii pollebāt. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere:prophanatoresq; eius expellere. Seditiosis uero qui cum Eleazaro agebant ut præter ea quæ obtinebant etiam superiorem inuaderent urbem. Per septem igitur dies grauis utriusq; partis cædes fiebat: & neutri de eo loco quem tenuerant depellabantur. Deinceps uero adueniente ea festiuitate quæ ex illo phorias dicitur: in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam cōuehere ad templum:quatenus nunq̄ ignis deficiat esca:semper enim inextinguibilis perseuerat:quosdam quidem cura religionis excluſit. inter infirmiorem autem uulgum multi irrumpentes. Sicariorum sic enim uocāt latrones gladios in sinibus gerentes audacissime utebantur opere,quod adorti erant. Regum autē audacia & multitudine uincebantur. Ita superiore ciuitate cesserunt:cum isti protinus irruentes Ananiæ pontificis domum:& Agrippæ ac Bernices palatium inflammauerunt. Postq̄ ignem archiuo intulerūt uolentes omnia creditorum documenta disperdere: nec etiam unde ratio creditæ pecuniæ pateret atq; omnis ad eos debitorum se iungeret multitudo:& aduersum locupletes quasi metu libertatis haberent insurgendi liberam facultatem. Fugientibus ergo chartarum publicarum custodibus ignem ædibus iniecerunt:atq; ita succensis ciuitatis neruis hostibus irruebāt. Quo loco pontificum atq; nobilium quidam in cloacis quidam latuerunt: quidam uero cum regiis in superiorem regiam confugerunt:portas celeriter obstruentes. Inter quos Ananias pontifex: & Ezechias frater eius erant:& illi quos apud Agrippam usos legatione diximus. Tunc ergo uictoria quidem & inflammatione contenti cessauerunt.

¶ Quintadecima die mensis augusti fit īpetus in amoniam & oēs obsessos in eo p̄sidio capiunt: post regē accedūt exurunt turres: p̄cantur manaimū ut liceat aufugere q̄bus cōcedit relictis solum romanis intus:q confugiūt in turres regias:illi uero qui cū manaimo erant: irruentes illa loca diripientes strato pedum incenderunt.

Cap. XIX.

POstridie autem.xv.scilicet die augusti mensis fecerunt impetum in antoniam: & omnes in eo præsidio agentes per biduum obsessos cæperunt atq; interfecerunt:præsidiumq; incenderūt. Postea uero transierunt in regiam ad quam confugere Agrippæ milites:& in.iiii.partes agmen suo diuidentes muros moliebantur. Eorum uero qui intus erant erumpere nullus audebat propter multitudinem oppugnantium. Distribuit autem propugnacula:& turres subeuntes interficiebant: & frequenter quidem latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus:nec nocte cessabat:seditiosis uidelicet æstimantibus in desperationem cogi eos qui in præsidio erant propter inopiam uictus:regiis uero credentibus oppugnatores suos cessuros labori. In his autem erat Manaimus unus de filiis iudæ galileæ callidissimus rhetor qui etiam quondam sub Cyrino exprobrauerat iudæis:quoniam post deum subiicerentur romanis. Is ergo assumptis quibusdam nobilium perrexit in Masada ubi armamētarium Herodis erat. Eoq; perrapto populares alioscq; latrones diligenter armauit. Hisq; utens stipatoribus ueluti rex Hyerosolimam reuertitur factusq; princeps seditionis oppugnationem disponebat. Machinamētorum autem inopia erat:& nec poterat palam suffodere muros: superne hostibus tela iacētibus. Funiculum igitur longe ceptum sub una turrim agentes suspenderunt cum materiæ subiecta ac postea in sustinentia ligna ignem immittens agressi sunt. Sicq; subiicibus exustis turris quidem ex templo emota est. Alter autem murus intus ædificatus apperuit. Regii quippe molitiones eorum præsentientes fore etiam de concussione turris: alium sibi murum cælerius ædificauerunt. Inter hoc autem hi quidem qui oppugnabant & statim se uictores credebant cum uidissent alis murum stupore defecti sunt:regii tamen ad Manaimum alioscq; seditionis principes mittebant: præcantes ut eis descendere liceret:idem regiis eiusq; reliquis. Quod cum Manaimus annuisset protinus discesserunt. Romanos autem qui solt relicti erant grandis autem occupauit defectus. Neq; enim ui contra tantam multitudinem pares erant: & præcari ut exire liceret ignominiam uindicabant:quamq̄ & si tribueretur nequaq̄ tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum qui Strato pedon uocabatur quippe quasi capi faciles in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos: alia Phaselus:tertia Mariannes. Hi uero qui cū Manaimo erant protinus irruentes ea loca de quibus milites fugerant si quos eorum comprehenderunt trucidantes omnem reliquum apparatum diripiēntes Strato pedum incenderūt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis septembris.

¶ Capitur Ananias pontifex & cū fratre Ezechia occidit & insurgunt qdam contra Manaimū: nollentes eū regem: interficit sophista a populo: interficit manaimus: p romanos ét multi ex iudæis occidunt: ita ut cæsaria uacuata iudæis remaneat. Cap. XX.

SEquenti autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domui latēs capitur: & a latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circūsedentes autem turres seditiosi custodiebāt ne quis militum posset effugere. Manaimum autem & munitorum locorum destructio & pontificis Ananiæ mors in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negociis arbitrans intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis eleazari & mutuo collocuti: quia non deceret a romanis desiderio libertatis recedentes eandem populari suo prodere: dominumq; ferre: & si non uiolentum: tamen seipsis humiliorem. Nam si oporteat cunctis aliquem præesse: quēuis magis alium quam illum deceret. Atq; ita pacti adoriūtur eum in templo. Soborus enim adoraturus accesserat regali habitu indutus: & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi qui circa Eleazarum erant in illum prosiluissent: reliqus uero populus rapiens saxa interfecit sophistam: æstimantes quo modo illo perempto tota seditio soluerētur. Paululum autem stipatores manaimi resistentes postq̄ uiderunt totam aduersum se multitudinem irruere quiq; quo potuit diffugere & cædes quidem eorum qui compræhensi sunt: pscrutatio autem latentium sequebatur: pauciq; ex eis latentes in Masadá perfugerunt. cum quibus & Eleazarus filius Arri propinquus genere manaimo. Qui postea etiam i masadā tyrannidem egit. Ipsum autem Manaimum cūm confugisset in locum qui athlans uocatur: atq; illic humiliter de liteſceret capientes extraxerunt in publicum: multisq; supplicijs affligentes interfecerunt. Similiter autem sub eo agentes principes præcipuumq; tyrannidis adiutorem eius absalomō nomine. Et populus quidem sicut dixi in his adiutor fuit: suspicans aliquam totius sedition is correctionē futuram. Hi uero non ad comprimendam pugnam: sed ut cum maiori licētia bellum agerent interfecerūt manaimum. Deniq; cum populus multum precaretur ut oppugnationem militum relaxarent uehementius insistebant donec ulterius resistere non ualentes: inutilius. ſ. Hic enim erat romanorum præfectus: & reliqui mittunt ad Eleazarum dicētes: ut solas eorum pacisceretur animas: arma autem & reliqua quæ haberent ipsis tradentibus sumerent. Qui precationem illico rapientes remittūt ad eos Curionem nitodemi filium & Ananiam seduci: & iudam ionathæ: sed eis dextras & sacramētum daturos. Quibus actis deducebat milites inutilius: sed quādiu romani arma retinebant nemo aduersus eos seditiosorum fraudis aliquid molitus est. Postea uero quam secundum pactiones omnes scuta gladiosq; posuerunt neq; quicq̄ ulterius suspicantes descenderūt facto in eos impetu stipatores Eleazari compræhensos trucidabant: neq; resistentes neq; supplicantes: solas autem pactiones & iuramenta quæ dederant inclamantes. Et hi quidem ita crudeliter interfecti sunt præter inutilium. Hunc enim deprecantem & usq; ad circūcisionem iudaizare se promittentem tantummodo seruauerunt. Detrimentum autem romanis quidem erat leue de potentia siquidem ampliſſima pauci fuerunt interempti: iudæorum autem captiuitatis illud exitium probatur. Videntes aūt graues iam stare causas bellorū: urbem tamen tali facinore fuisse repressam: ex quo nimirum diuina idignatio imminebat etiam si a romanis nulla ultio timeretur. lugebant publice & iustitia ciuitatis p̄mebatur unusquisq; autem mediocrium quasi pro seditiosis causas redditurus turbabatur. Siquidē sabbato illam cædem cōtigerat perpetrari in quo. i. die propter religionem a sanctis quoq; operibus agunt quietem. Eodem aūt die eademq; hora quasi ex aliqua cælesti prouidentia cæsarienses quoq; iudæos apud se habitantes trucidauerunt: ita ut uno tempore super. xx. milia hominum cæderētur: & cunctis iudæis uacuata cæsarea remaneret. nam & eos qui effugerant compræhendens florus uinctos in arenam deduxit.

¶ Iudæi diuisi uicos & loca alia inflammauerunt: immensa cædes fit ex iudæis & aliis: Ciuitates oés plene cadaueribus scythopolite tū iudæis dimicant: clam tamen nocte dormientes tertia: eos inuadunt. xiii. milia interficiunt ex iudæis & eorū substantiá diripiunt. Cap. XXI.

POst cæsarienſium uero plagam tota gens efferata est. Diuisiq; iudæi syrorum uicos eisq; continentes rurales protinus uastauerunt: idem Philadelphiam & Gebdeonitē & Gerasam & Pellam & Scythopolim. Deinceps uero irruerunt in Gadara & Ioppem & Gauarnitidē. Et alia quidem subruentes loca: alia uero inflammantes etiā in Cadasam tyriorum & Ptholomaidam: Gabam quoq; Cæsariamq; tendebant. Obstitit autem eorum incursui: neq; Sebaste: neq; Ascalon: sed quoq; inflammatis Anthedona & Gazaram euerterunt. Multa autem circa fines harum ciuitatum diripiebantur: uici scilicet & agri eorum qui capiebantur uirorum immensa cædes fiebat: neq; tamen syrii minorem numero multitudinem de iudæorum uastabant: sed etiam eos qui in ciuitatibus erant compræhensos disperdebant: non solum ob uetus odium: sed ut: & discrimen imminens præuenirent. Grauis ergo conturbatio totam syriam peruaserat: & omnis ciuitas i binos diuidebatur exercitus: unaq; alterutris salus erat: si anticipassent alteros cædes faciendo. & dies quidem ducebātur in sanguine. noctes autem molestiores formido faciebat. nam licet uiderentur ámoliri iudæos: tamen etiā de aliis gentibus

iudaizantes cogebantur haberi ſuſpectos:& per hoc ipſum quod in eis uidebatur ambiguū: neq; temere eos placebat interfici & rurſus per ipſam religionis commixtionem quaſi pœnitus externos timebant:prouocabant autem ad cædes aduerſorum etiam illos qui prius fuerant manſueti auaritia.quidem ſubſtantias cæſorum paſſi diripiebant & quaſi uictores eorum prædam trucida uerunt in domos alias tranſferebāt.Glorioſior autem erat qui plura collegiſſet: quaſi ſcilicet plures uirtute ſuperaſſet.Erat autem cernere ciuitates plenas cadaueribus inſepultis & inhūatos paſſim iacere cum paruulis ſenes.fœminas autem neq; uerecundia contectas: & omnis quidem prouincia plena erat inenarrabilium calamitatū maior aūt his metus audendorum malorū ipſis quæ acta erāt facinoribus imminebat:& hactenus quidē iudæis aduerſum alienigenas conflictus erat. Incurrentes aūt in ſcythopoleos fines etiam iudæos:qui illic habitābant:experti ſunt hoſtes. Hi enim cum ſcythopolitis conſpiraſſent:& conſanguinitatem utilitati propriæ poſtponentes aduerſum iudæos cum gentilibus dimicabant:ſuſpecta tamē eorum ipſa belli fuit auiditas.Deniq; ſcythopolitæ ueriti ne ciuitatem noctu adurerent:& magna ſua calamitate ciuibus excuſarent defectionem.Dixerunt eis:ut ſi uelint in eos firmare conſenſum & circa alienigenas oſtēdere fidem: tranſirent cum omnibus famulis ſuis in proximæ locum paludis.Quibus quæ fuerant iuſſa ſine ſuſpitione facientibus diebus quidem ſecutis duobus quieuerūt ſcythopolitæ.Tertia uero nocte explorantes alios incautos alios uero dormientes inuadunt: ſubitoq; omnes interfecerūt qui fuerunt.xiii.milia.Poſtq; eorum ſubſtantiam cunctam diripuerunt.

¶ Circūfuſis ſcythopolitis a iudæis Symon quidam qui multos ex iudæis quottidie truncauerat educens gladium nullum hoſtium interfecit & patrem & matrem & filios & uxorem interfecit p̄dignatōe:ne hoſtiū qs gloriaret:& ſeipm:cædes maxima fit in ſcythopoli urbes & populi cū uicini iudæos oēs interficiūt:multæ ciuitates aliæ pepercerunt eis miſeratiōe mote. Cap. XXII.

Dignum autem etiam uidetur Symonis interitum enarrare. Hic enim ſauli cuiuſdā nō ignobilis uiri filius erat.Fortitudine quoq; corporis & audacia animi inſigniſſimus:quibus utriſq; ad incommoda ſuæ gentis.abuſus multos ſiquidem iudæorum appropinquantes ſcythopolim quottidie obtruncabat:& frequenter integros cuneos fudit fugauit:ita ut totius aciei mora & momentum ſolus exiſteret.Compræhendit aūt eum digna ciuili interfectione pœna.Nam cum ſcythopolitæ circunfuſi eſſent iudæis: & in paludem præcipites agerent educens Symon gladium in nullum quidem hoſtium impetum fecit.Nihil ſe quidem in tanta multitudine promoturum uidebat. Exclamans autem miſerabiliter digna inquit ſcythopolitane his quæ geſſi patior:quippe qui tam multa cæde ciuium meorum benignitati erga uos noſtræ fidei feci. Dignæ enim nobis extera gens infida eſt:qui in noſtrum genus tanta impietate delinquimus.Morior ergo quaſi prophanus propriis manibus: neq; enim dignum eſt hoſtibus ſubiacere.Iſte autem ipſe finis:& mihi ſceleris digna pœna: & aut uirtutis ydoneum decus erit:ut nemo.ſ.hoſtium de meo interitu glorietur:neq; inſultet cadenti. Hæc dicens miſerātibus ſimul ac furentibus oculis circūſpicit omnem familiam ſuam.Erant autem & uxor & filii & prouecti in ſenectutem parentes. Ille qdem patrem trahens cæſarea & cū ſuperſtans enſe penetrauit poſt quem non ſane inuitā matrem interfecit. Super hos āt coniugi & filiis intulit ferrū ſingulis ſane hoq; pœne currentibus gladio & hoſtes p̄uenire cupientibus. Cum uero oēm ſuam neceſſitudinem trucidaſſet cæſis ſuperſtans extendit dexterā:ut neminem poſſet latere: & totū in uiſcera ſua enſem demerſit. Dignus quidē miſeratione iuuenis propter robur corporis atq; animi firmitatem.Cæterum quantū ad fidem quam alienigenis præſtitit digno fine cōſumptus. Ad cædē aūt quæ in ſcythopoli facta eſt:reliquæ quoq; urbes iudæis apud ſe habitantibus irruebāt:& duo milia quingentos aſcalonite:ptholomais aūt duo milia interfecit. Vinxerunt quoq; non paucos Tyrii:multos quidem trucidauerunt:plures autem uinctos cuſtodibus tradidere.Hippinei quoq; & Gaddiri ſimiliter audaciſſimos quidem amioliebantur: terribiles autem ſollicite obſeruabant. Reliquæ quoq; urbes aduerſum iudæos ſingulæ:& put habebant uel timore uel odio mouebantur:ſoli aūt antiochini & ſidonii & apamei ſuis cohabitatoribus pepercerunt: & neq; interfecere quemq; iudæorum neq; uinculis tradiderunt.Forte autem & propter multitudinem ſuam deſperarunt:eorum ſi qui motus fuiſſent: mihi autem uidētur magis erga eos miſeratione moti quos utiq; nihil moliri uidebant.Gerraſeni autem neq; in eos qui apud ſe remanere delegerunt quicq; geſſerunt mali:& egredientes uſq; ad fines ſuos deduxerunt.

¶ In regno Agrippæ iſurgit pernicies aduerſus iudæos:uarus multos ciues qui ad Agrippam & ceſtium uenerant poſcendi p̄ſidii gratia initinere occidit: hūc Varum agrippa punire non audet ſummouit eum e regione qua procurrabat. Cap. XXIII.

Excitata eſt aūt etiam in regno agrippæ aduerſum iudæos pernicies.Ipſe ſiquidē perrexerat ad ceſtiū gallum antiochiā:relicto ſup negocia ſua quodā ex ſociis noīe Varo iſemo qui regi genere erat propinquus.Venerunt ad eū de Batanea regione ſeptuaginta numero uiri & nobilitate & prudentia ciuiū ſuorum p̄ſtantiſſimi poſcendi præſidii gratia: ut ſi q ſcilicet apud eos quoq; motus fierent haberent idoneā cuſtodiam per quā poſſent

insurgentes quosq; comprimere. Hos uarus quosdam armatos de regiis permittens interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus propter consilium Agrippæ & propter nimiam auaritiam impie in gentiles suos agere non recusans regnum omne corrupit: perseuerãs. s. post talem principatum in totũ genus exercere iniquitatẽ. Donec discussus Agrippa rebus aiaduertere quidem in uarum ueritus est propter propinquitatem isleomi. Procuranda tamen eum regione sum mouit. Seditiosi aũt compræhendentes præsidium: quod appellatur cyprus imminens finibus hiericunthæ custodes uero quidem interfecerunt munimenta autem destruxerunt.

¶ Iudæi persuadent romanis ut deserant castellũ: utuntur honoribus iudæi in alexandria quos Alexander concesserat conflictus continuus cũ iudæis & græcis fit. Cap. XXIIII.

PEr eosdem dies etiam in macherunte multitudo iudæorum persuadebat in præsidio relictis romanis deserere castellum eisq; tradere. Illi autem q; rogabãtur cogi metuentes pacti sunt cum eis discessionem suam & accipientes fidem tradunt præsidiũ quod diligenter cœperunt macherunte custodiis optinere. In Alexandria autem semper quidem erat incolis aduersum iudæos seditio. Iam ab illo tempore: ex quo strennuus Alexander contra Aegyptios usus iudæis præmium societatis tradidit eis: & habitandi apud Alexandriam facultatem & ius orbis æquale cum gentibus. permanebat autẽ eis honor iste apud successores quoq; Alexandri. Deniq; & in parte ciuitatis locum eis proprium deputauerunt: quatenus haberent cõuersationem per omnia mundiorem a commotione. s. gentium sequestratam præstiteruntq; eis ut etiam macedones appellarentur. Deinceps uero cum in possessionem Romanorum ægyptus ueniisset: neq; Cæsar primus: neq; post eum quispiam honores quos Alexander iudæis decreuerat minuit. Conflictus autem eorum aduersus græcos pœne continuus erat: & iudicibus multis quotidie ab utraq; parte lucrum reuehentibus seditio accendebatur.

¶ Alexandrini conueniunt ut largitionẽ ad Herodem mittant: permiscent iudæi cũ græcis in amphiteatro: fit discordia maxima inter eos: Tyberius alexander coercuit eos hortationibus q ir rudentes Tyberiũ contumeliis appetebant ille quasi oẽs fecit interficere: domos diripere. Zabolon ciuitas acestio occupatur: dirripit domos & loca incendit. Cap. XXV.

TVnc uero cum apud alios turbata res esset: illic magis exarsit tumultus. Nam cũ Alexandrini in concionem uenissent ut ordinarẽt pro certis negociis largitionem ad Neronem ferendam concurrere in amphiteatrũ permixti græcis plurimi iudæoꝝ. Quos cum uidissent æmuli ex templo clamare cœperunt: iudæos hostes: & exploratores esse ac deinceps insilientes intulerunt eisdem manus & reliqui quidem fugiẽtes dissipati sunt tres ex his uiros compræhendentes trahebant quasi uiuos incẽsuri. Commota est autem omnis terra iudæorum ad ultionem ferendam: & primum quidem in græcos saxa iacebãt. Postea etiam uero sacibus raptis in amphiteatrum impetum fecerunt: comminantes q; in ipso loco tantum simul populum cõcremarent & pœne minas implessent rebus: nisi iras eorum compressisset Tyberius alexander princeps ciuitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit: sed nobiles eorum quosq; summittens hortabatur ut desinerent: neq; aduersum se militiam romanam commouerent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridẽtes Tyberiũ contumeliis appetebant. Qui postq; uidit absq; calamitate tumultuosos nõ posse compesci immisit in eos duas romanorum legiones: quæ in ciuitate erant. Cum his alios quinq; milia equites casu ad iudæorum interitum de libya uenientes præcepitq; ut non solum interficerent: sed etiam substantias eorum diriperẽt domosq; inflammarent. Qui protinus concurrentes in locum qui uocatur delta: illo quippe erat iudæorum multitudo collecta exequebantur strennue iussiones nec sane sine cruenta uictoria. Collecti quippe in unum iudæi & eos qui de suis optime armati erant ante reliquam multitudinem statuentes aliquãdiu restiterunt. Postq; uero in fugam inclinati sunt: passim trucidabantur: & erat eorum grandis interitus. Tum quæ sibi mandata fuerant exequũtur. Conglobati enim iudæi his quos melius armatos habebant in fronte positis aliquãdiu quidem restiterũt. Semel in fugam uersi mactabantur: nec unius exitii modus cum alii sub diuo atq; in campo depræhenderentur: in ædes autem alii concluderentur: & eas quoq; incenderent romani una etiam diripiendo quæ in his reperissent: neq; illos aut infantium misericordia aut reuerẽtia senectutis moueret: sed in omnes ætates pari cæde sæuirent. Vnde totus quidem ille locus sanguine redundabat. Quinq; uero congesta sunt milia mortuorum: nec tamen saltem reliquiæ remansissent: nisi ad præces se cõtulissent eorumq; misertus Alexãder romanos iussisset abscedere. Sed illi quidem quibus erat cõsuetum obedire præceptis primo eius nutu discedunt: populares autem alexãdrini propter odii magnitudinem difficulter ab incœpto reuocabantur: uixq; a corporibus distrahebantur: Apud Alexandriam quidẽ talis casus euenit. Cestio uero iam quiescendũ esse non uidebatur infensis ubiq; iudæis: sed duodecimam legionem integram ex antiochia secum ducens: & ex reliquis bina milia lecta peditum: &. iiii. alas equitum insuper regum auxilia: hoc est antiochi duo milia equitum & peditum tria milia sagittarios omnes Agrippæ uero tantũdem peditum & equitum mille: cum & cestius sequeretur. iiii. milibus cõitatus: quorum tertia pars equitum erat: pluresq; sagittarii: ptho-

Iomaida progressus est plurimi autem ex ciuitatibus auxilio cõuenere: peritia quidem militibus inferiores: qꝫ uero scientiæ deerat in iudæos odio: idemqꝫ alacritate supplentes. Aderat autem ipse quoqꝫ agrippa cestio: & eorum quæ conducerent simul & itineris princeps: ibi tum adducta exercitus parte cestius inualidissimam galileæ ciuitatem contẽdit zabulon quæ appellatur piroꝫ. & ab iudæorum finibus ptolomaida discernit. Cunqꝫ offendisset eam ciuibus destitutam in montes enim multitudo refugerat omnigenum autem rerum plenam: illas quidem militibus diripiẽdas concessit: ipsum uero oppidum q̃ uis admiratus esset eius pulchritudinem quippe domus habebat similiter ut apud Tyrum & Sydona & Beritum ædificatas incendit. Deinde cursu territorio peragrato quicquid inuenisset obuiam depopulatus inflammatis etiam circum eam positis uicis in ptolomaidam regressus est. Syris autem adhuc prædæ inherentibus: & præcipue biritis recepta iudæi fiducia: cestium enim recessisse cognouerant repente in eos qui remãserant irruunt: & prope duo milia morte consumunt.

Cæstius p̃mittit exercitũ in ioppẽ quæ capit: intẽdit eã & uiros oẽs interficit. Cap. XXVI.

CEstius autem ex ptolomaide reuersus ipse quidem Cæsaream peruenit in ioppã uero partem præmisit exercitus: cum præceptis huiusmodi ut oppidum custodirẽt si eo potiri potuissent: aut si oppidani impetum præsensissent: tam suum q̃ cæterorum militũ præstolarentur aduẽtum. Illorum igitur alii mari alii terra profecti utrinqꝫ ioppem facillime capiunt: ita ut ne fugæ quidem habitatores copiam reperirent: nedum ad pugnam separarent. Agressi autem cunctos interficiunt cum familiis direptamqꝫ ciuitatem incẽdunt. Interfectorum autem numerus octo milia quadringenti fuerunt. Simili modo & infinitam samariæ nabathite. Nam Toparchiam non paucos direxit equites: qui & partẽ finium uendicauerunt: magnãqꝫ indigenarum multitudinem peremerunt: direptisqꝫ patrimoniis etiam uicos igni dederunt.

Cestius mittit Cesenium gallum in gallileam suscipiunt eum ciuitates qui uero nõ obtemperabant insequitur & trucidabat: progrediẽs multa loca inuadit: iudæi ad diem festum Hyerosolimam petierunt: qui auditis militibus uenientibus: dimissis solẽnitatibus in romanos irruerunt: quorum multos occiderunt. Cap. XXVII.

IN galyleam quoqꝫ misit Cesenium gallum ductorem duodecimæ legionis eiqꝫ tantam militum manum attribuit: quantam genti expugnãdæ sufficere posse credebat: & eum ualidissima galyleæ ciuitas sephoris cum fauore suscepit. Huiusqꝫ prudens consilium: secutæ ciuitates aliæ quiescebant. Qui uero seditionibus & latrociniis operam dabant in galyleæ montem undiqꝫ medium recessere: qui est contra sephori & uocatur asamõ. Aduersus eos gallus ducebat exercitum. Illi autem quãdiu superiores erant facile romanos ad se ascendentes ulciscebantur: & ex his plures quam ducentos interfecerunt. Vbi uero eos uiderunt circumacto itinere ad celsiora progressos mature uictoriam concesserunt: & neqꝫ pugnam minus armato ferebant. Neqꝫ si terga dedissent equitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis aspersis delitescerent: amplius uero quam duo milia trucidarentur. Gallus quidem cum nihil iam tentari nouitatis apud galyleam uideret cæsariam cum exercitu remeabat. Cestius uero cum omni multitudine reuersus in antipatridẽ perrexit. Cognitoqꝫ non paruam multitudinem iudæorum in turri quæ apheci uocabatur esse collectam: qui & his congrederentur præmisit. Sed priusq̃ in manus uenirẽt iudæi metu dispersi sunt: eorumqꝫ castra iam desolata milites adorti cum uicis circumpositis incenderũt. Ex Antipatride autem cestius in liddã profectus uacuam uiris ciuitatem offendit. Nam propter Scenopheiorum dies festos cum in Hyerosolimam populus omnis ascenderat. Quinquaginta uero quos ibi compræhendit occisis exustoqꝫ oppido ulterius procedebat per quæ Bethiron profectus in quodam loco cui nomen est Gabao castra ponit distante a Hyerosolimis stadiis quinquaginta: iudæi uero cum iam ciuitati propinquare bellum uiderent: omissis dierum festorum solennibus ad arma properabãt: satisqꝫ freti multitudine incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebãt: Ne dierum quidẽ septem habita ratione feriatorum erat enim sabbatum quod apud eos religione maxima curabatur. Idem autẽ furor qui eos ab obsequio pietatis emouerat in prælio quoqꝫ superiores effecit. Tanto namqꝫ impetu romanos aggressi sunt ut eorum & aciem perrumperent uiaqꝫ aperta cædibus in medio ruerent: ac nisi ei militũ parti quæ nec dum locum amiserat equites ex circuitu subuenissent: quiqꝫ non satis defecerũt pedites in periculo totus cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autem quingenti & quindecim romani milites ex quibus quadringenti pedites: cæteri equites erant: iudæi uero uiginti duo: quorum fortissimi uidebantur Monobari regis Adaibene propinqui: Monobazus & Cenedecus: & post hos pera ita iugiter & syra babylonius qui ad iudæos: ab Agrippa rege transfugerant cui pridem militabant. A fronte quidem repulsi iudæi ad ciuitatem reuertebantur. Romanos autem ad Bethorõ ascendẽtes Gioræ filius Symon inuadit: multosqꝫ postremi agminis coactores laniauit: ac multa carra cum sarcinis capta in ciuitatem reduxit. Cestio uero in agris triduo commorante iudæi locis superioribus occupatis obseruabant eius transitum neqꝫ necessaturos eos certum erat: si romani proficisci cœpissent.

Quærit Agrippa uerbis iudæos auertere ut desisterẽt:mittit portatũ & Phebũ ad iudæos:petunt phebus: Cestius iducit exercitũ in opidũ iudæoꝝ incéditq; ptẽ ciuitatis. Cap. XXVIII.

Itaq; dum Agrippa cũ infinita hostiũ multitudine montes amplexa ne romanos qdẽ a periculo tutos eẽ perspiceret uerbis iudæos experiri decreuit:uel omnes sibi parituros existimans:ut bello desisterent uel siqui aduersarentur seuocandos esse: qui ab eorum sñia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis portatũ & Phebum quos illis sciebat esse notissimos:& a Cestio fœdus amicitiæ: certãq; a peccatis populo Ro. uenia pollicerentur:si proiectis armis secum sentire uoluissent. Verũ seditiosi metu ne cuncta multitudo spe securitatis ad agrippam sese conferret legatos obtruncare statuerunt:& phebũ quidem priusq; uerbum face ret peremerunt. Nã portatus uulneratus effugit:populares aũt id indigne ferentes factũ cædẽdo fustibus atq; lapidibus in oppidum cõpulerunt. Cestius uero quia intestinã eoꝝ discordiam opportunũ ad irruendũ tẽpus iuenit totũ in eos duxit exercitũ: inq; fugã uersus usq; Hyerosolimã profectus est. Castris aũt in loco positis qui appellatur Scopos interuallo septẽ studiorum a ciuitate discedens:nihil per triduũ aduersus oppidũ conabatur:sperans fortasse intus degentes aliqd remissuros. In uicos autẽ circa ciuitatem non paruã militum manũ ad rapienda frumenta dimisit. Quarto aũt die qui trigesimus mensis erat octobris ordinatũ in oppidũ introduxit exercitũ. Populus quidẽ a seditiosis custodiebatur: ipsi aũt romanorum disciplina territi exterioribus cessare partibus ciuitatis & in partem interiorẽ templum quæ refugerunt. Cestius uero trãsgressus Pedestrã:quæ sic uocatur & cenopolim:& forum quod appellatur Dacon incẽdit. Deinde cum ad superiorem ciuitatem uenisset prope aulam regiam castra posuit. Et si tũc uoluisset intra muros uiolenter irrumpere ciuitatem illico possedisset:bellocq; finem dedisset. Sed Tyrannus præpositus castris & priscus & plures equitum magistri a floro pecunia corrupti conatũ eius auertere & iudæos intolerandis malis repleri cladibusq; contigit.

Quidam uocabant cestiũ patefacturi portas: q cogniti proiecti sunt ex muris. Cestius tentat muros ascendere & inuadere templũ:repugnantur a iudæis:recedit cestius & iudæi insequuntur: dimittit quæ erant impedimẽto ad fugã:& nisi nox aduenisset totus exercitus periisset: nocte au fugit:insequuntur iudæi:ex romanis mortui sunt quinq; milia & trecenti peditum: ex equitibus noningenti & octuaginta. Cap. XXIX.

Interea plurimi populariũ notissimi Ananias uanati filii cestiũ quasi portas ei patefacturi uocabant. Ille aũt & ira fastidiens & quod non satis ei credendũ putaret tãdiu id neglexit donec proditione cõperta seditiosi ananũ quidem cum cæteris de muro deiectis lapidibus in domos suas fugere cõpulerunt. Ipsi uero per turres dispositi muꝝ tentantibus repugnabant: per dies quidẽ quinq; romanis undiq; conantibus inexplicabilis erat impetus. Sexto aũt die Cestius cũ plurimis eisdẽq; sagittariis a septẽtrionali tractu templũ aggredit iudæis ex porticu resistentibus. Qui repente quidẽ romanos ad muꝝ adeuntes auertere. Postremo aũt repulsi teloꝝ multitudine recesserũt. Itaq; romanoꝝ qui anteibant scutis suis muro nixis: & qui eos sequebantur aliis ac per ordinẽ aliis similiter adiunctis:quæ sic appellatur: testudinẽ contexuerunt. Vnde sagittæ in eam delatæ irritæ delabebant & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant:templiq; portas incendere moliebant. Vehemẽs aũt seditiosos stupor inuaserat: iamq; multi ex ciuitate diffugiebant:ueluti continuo caperetur. His ãt populus alacrior efficiebatur: & quantũ nequissimi cæde dant:tantũ ut ipsi portas aperirent. Cestiumq; tanq; de se optime meritũ reciperent appropinquabant. Et profecto si paululum in obsidione perseueraſſet: statim ciuitatẽ obtinuisset. Sed credo iam tunc infestus deus pessimis eiusq; sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Deniq; cestius neq; ais populi-neq; obsessoꝝ desperatione perspecta militẽ reuocat:& sine ulla spei repulsa inconsulte nimis ac iniuste discessit. Inopinata uero eius fuga latronũ fiduciam recreauit:insecuti nouissimos aliquos equitum peditũq; peremere. Et tunc quidẽ cestius in castris quæ apud Scopon munierat tendit:altero aũt die ulterius recedendo magis hostes prouocauit:tãq; postremis appositi multos necabant: quoq; utraq; itineris parte uallata in transuersos tela iacebant:& neq; in eos se retorquere:a quibus a tergo saucIabant nouissimi audebant quandam infinitã multitudinẽ insequi existimantes. Et a lateribus instantis uim repellere minime sufficiebant:cũ ipsi quidẽ graues essent:ordinẽq; interrũpere formidarent:uideret aũt iudæos leues & ad excurrendũ faciles esse. Vnde eueniebat ut multa mala perpeterentur:cũ nihil etiã inimicis nocerent. Tota igitur uia perculsi deiectiq; agmine sternebant:donec multis occisis in qbus erat priscus sextæ legionis dux:& Longinus chilarchus;& Emilius iocundus alæ præfectus uix in gabao peruenerunt:ubi castra prius posuerant:multis instrumẽtis amissis. Hic aũt cestius biduo cõmoratus inops consilii quid ageret: cũ tertio die maiorẽ hostiũ uidisset numeꝝ & oia circũ loca plena iudæis tarditatẽ sibi obfuisse cognouit:& si adhuc ibi maneret pluribus se inimicis usurũ. Itaq; pro compendio fugæ cunctaq; militibus impedimento erant amputari præcepit. Occisisq; tunc mulis atq; asinis aliisq; iumentis:præter illa quæ sagittas & machinas ferrent. Hæc enim ut lut usui futura seruabat maxime qa timebat ne iudæis cõtra se capta prodessent. Bethoron ue-

ſus antecedebat exercitum. At iudæi latioribus quidem locis minus inſtabant: contractos uero in anguſtias atq; diſcenſus qui diſceſſiſſent ab exitu prohibebant. Alii poſtremo ſuper agmen impingere: ſuſaq; omnis multitudo per itineris iuga militem ſagittis operuit. Vbi etiam peditibus p pacto ſibi ſubuenirent hæſitantibus equitum periculum promptius erat. Nec enim ordinate uia proſequi poterant obſtantibus iaculis: & ne contra hoſtes irent aſcenſus ardui prohibebant equitátibus inuii. Lateribus autem rupes ac ualles in quas delecti qui aberraſſent conſumebant. Nul luſq; locus aut fugiendi aut ulciſcendi rationem habebat. Itaq; incerti quid agerent ad ululatus quos deſperati ſolent: fletuſq; conuerſi ſunt. Quibus reſonabat iudæorum cohortatio cũ clamore lætantium pariter ac ſæuientium. Totuſq; pœne qui cũ ceſtio fuerat periſſet exercitus niſi nox aduenisſet. Qua romani quidem in bechoron confugerunt: iudæi uero obſeſſis circum omnibus locis eorum tranſitus cuſtodiebant. Deniq; ibi cum ceſtius aperto itinere deſperato iam de fuga cogitabat. Lectoſq; ad quadringẽtos omnium fortiſſimos milites tectoq; faſtigiis impoſuit. Hiſq; præcepit uigilum qui in caſtris excubant ſigna clamare: ut eo modo iudæi omnem illic militum numerũ arbitrarentur remanere. Ipſe autem cum cæteris otioſe uſq; ad triginta ſtadia progredit. Vnde mane cũ iudæi locum in quo romani tetenderant deſolatum uidiſſent in quadringentos a quibus decepti fuerant concurrerunt: & illos quidem ſine mora iaculis confecerunt: mox autem ceſtium perſequi properabant. Sed ille cum nocte non paruum ſpatium itineris peregiſſet: die uehementius quoq; fugiebat: adeo ut metu perculſi milites machinas ſiue tormenta muralia: itẽq; balliſtas: multaq; alia inſtrumenta relinquerent. Quibus tunc ablatis iudæi rurſus contra illos q ea reliquerant uſi ſunt. Inſequendo ãt romanos antipatridam uſq; uenerunt. Deinde cum eos aſſe qui non potuiſſent inde redeuntes: & machinas ſecum aſportarunt: mortuoſq; ſpoliarunt: & prædam quæ remanſerat collegerunt; & peana canentes in metropolim remearunt, ſuis quidem paucis amiſſis. Romanorum autem auxiliorũq; quinq; milibus peditum ac trecẽtis: itẽq; nouingẽtis & octuaginta equitibus interempris. Hæc quidẽ nouembris menſis octauo die geſta ſunt: anno duodecimo Neronis principatus.

¶ Poſt fugam Ceſtii multi nobilium ex ciuitate fugiunt mittit quoſdam ad Neronem nunciaturos eius miſeriam: Qui Ceſtium fugauerant reuerſi ſunt in hyeroſolimam: ex romanis qui ſuperant amicos ſibi ſociãt: Eleazarus pſuadet populo ut ſibi pareat conſtituunt diuerſi diuerſis locis præfecti: Ioſephus unus ex præfectis ſubditos ſibi querit conciliare: multos ex illis præponit & pficit regionibus gallyleæ ſibi ſubdire: munit loca omnia propter romanos quos timet inſurgit qdem inſidiator cum multis qui gallyleam depopulantur congregat pecunias: cogitabatq; diuerſa in perniciem Ioſephi. Cap. XXX.

POſt ceſtii uero caſus aduerſos: nobiliũ multi tanq; e naui peſſum itura ex ciuitate enatabãt. Deniq; caſtabarus & Saulus una cũ Philippo iachanis filio q princeps erat exercitus regis Agrippæ: inde dilapſi ad Ceſtium trãſfugerunt. Qui uero cum his in aula regia fuerat obſeſſus antippas fuga deſpecta quemadmodũ a ſeditioſis peremptus ſit alias indicabimus. Ceſtius autem Saulum & cæteros in achaiam ad neronem miſit: & propriam neceſſitatem indicaturos: & belli cauſas deriuaturos in florum. Sperauit enim & iram in illũ excitatum iri: & ſua pericula ſummouẽda. Tunc ãt Damaſceni cæde romanoq; cognita: iudæos apud ſe degentes pertinere ſtuduerunt: & cũ eos in publicis terminis collectos haberent: náq; id olim pp ſuſpitiones meditabantur. Facile quidem ſui conatus exitum fore putabãt. Verebantur ãt mulieres ſuas fere omnes præter paucas iudaizantes: & eorum religione deceptas. Quare his magna cura fuit eas celandi quid agerent. Iudæorum ãt decem milia quippe in anguſto loco atq; omnes inermes aggreſſi: una hora ſine metu iugulauerunt. Qui uero ceſtiũ fugauerãt in hyeroſolimam reuerſi: quos adhuc romanoq; ſtudioſos inueniſſent: partim ui partim blandiciis ſibi etiã ſotiabant. Et in templum cõgregati plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igit Ioſippus curionis filius & pontifex ananus omnia quæ in ciuitate gerẽda eſſet imperaturos: maximeq; ut ciuitatis muros erigerẽt. Filium náq; Symonis Eleazarum romanoq; q̃uis prædam & ereptas ceſtio pecunias: & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet: tamẽ nullis neceſſitatibus præpoſuerunt: q & ipſum tyrannidis ſuperbia uiderent ferri: eiuſq; ſtudioſos ſiue imitatores ſatellitum more uerſari. Verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ: itemq; aſtutia pſuaſit populo: ut in omnibus ſibi pareret. In iudæam uero quos mitterent alios militũ duces optarũt Hierum filium aſapha unũ ex pontificibus: Eleazarum pontificis filium: nigro autẽ mandauerũt qui tũc idumeã regebat: ex regione transiordanẽ poſita genus ducens: unde pararres cognominabantur ducibus obtemperare. Sed ne alias quidẽ regiones omittendas putabãt. Náq; in hiericunta Ioſippus filius Symonis: & trans flumen thapna: & Ioannes eſſeus Topchias adminiſtraturi directi ſunt. Hinc ãt lidda & ioppe & ãmanum erant adite. Cophinitie ãt & accabatine regionibus Ioánes filius annæ rector erat deſignatus: & utriuſq; galyleæ Ioſippus mathathiæ filius: huius adminiſtrationi iũcta erat & gamala munitiſſima ciuitatũ: quæ ibi fuere quidẽ rectoq; pro alacritate ac prudentia ſua quiſq; res ſibi creditas adminiſtrabat. Ioſippus aũt cum in galyleã ueniſſet primum

curæ habuit indigenas sibi conciliare beniuolentiã: multa sciens ea cõfici posse licet in aliis pec-
cauisset. Deinde considerato q̃ potentissimos quidẽ amicos habebit: si eos participes potestatis fe
cisset: omnem uero multitudinem si plærasq; per indigenas & consuetos fieri præciperet. Lxx. de se
nioribus eius gentis prudentissimos elegit: eosq; rectores totius galyleæ constituit. Septem uero p
singulas ciuitates: minoꝝ litium iudices ordinare maiora negocia causasq; capitales ad se referre
iussisset iam. lxx. dispositos per ciuitates: quo iure inter se uterentur: etiam quemadmodum extri-
secus usi essent animaduertit: certusq; in galyleam romanos esse uenturos opportuna loca muro
cingebat: hoc est iotapata & bersabeæ & seloim necnon & caphe recho & iaphac & sicophoh: mõ-
tem cui nomen est itabirio & tharice & tiberida: ad hæc etiã circa generaseth lacum. speluncas in
ea quæ inferior galylea uocabatur muniuit. Superioris autem galyleæ achabaron & petram quæ
sic dicitur ninetimero in gaulanitidem uero seleuciam: & sogennam gamala munitione circunde-
dit. Solis autem sephoritis permisit ut murum sibimetipsis fabricarent: quia eos pecuniosos esse:
& ad bellum promptos ẽt sine præcepto uideret. Similiter autem etiam giscalam iosippi iussu sup
se murum cinxit ioannes: cæteris autem castellis omnibus ipse iosippus intererat iubendo: simul
atq; opem ferendo. Quin & exercitum ex galylea supra centum milia uirorum comparauit: quos
omnes undiq; collectis armis ueteribus instruebat. Deinde reputãs hoc maximã romanorum in-
uictam esse uirtutem q̃ edicto essent audientes rectoribus suis: & exercitationi operam darent.
Doctrinam quidem urgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium mul
titudine posse contingere ita ut romani solent diuisit exercitum: pluresq; fecit agminũ principes.
Diuersisq; militum generibus ordinatis alios de cadarchis: alios chiliarchis subdidit: & insuper
his rectores maioꝝ rerum administratores. Decebat ãt signorũ disciplinas & prouocationes re-
uocationesq; buccinarum. & principia cornuum & circundationes: & quemadmodũ oporteret la
borantibus succurrere fortiores. & circum defatigatis partiri pericula quæq; ad fortitudinem ani
mi corporisq; tolerantiam pertinerent instituebat. Maxime uero eos erudiebat ad bellum: usque-
quaq; Romanoꝝ referens disciplinam: & q̃ cum uiris essent præliaturi qui & uiribus corporis &
animi obstinatione totum pœne orbem superarẽt. His addidit quo pacto belli tẽpore suis essent
parituri præceptis: iam nunc periculũ fore nisi consuetis delictis hoc est furtis & latrociniis & ra-
pinis abstinuissent: sed neq; aut gentibus fraudem facerent aut consuetissimoꝝ damna propriũ
quæstum putarent. Illa enim bella optime administrari: quorum milites bonã conscientiam gere-
rent. Qui uero per se praui fuissent: his non solũ inimicos sed etiam deum hostem futuꝝ. Multa
in hũc modum admonendo perseuerabat: & iam quidem quantum prælium paratũ esset cõflatũ
erat. Nam septuaginta peditum milia &. cc. xl. equites ac præter hos etiã mercenarios quibus ma-
xime fretus erat habebat quatuor milia. d. necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis
atq; satellites. Exceptis autem mercenariis facile cæteri milites a ciuitatibus alebantur. Nanq; sin-
gulæ quas enumerauimus cũ mediam sui multitudinem mitterent in militiam: reliquos ad com-
parandum eis uictum tenebant: ut pars armis pars faciendi operis dirimeretur: & armati securita
tem rependerent suggerentibus commeatũ. Iosippo autem hoc modo administrãti galyleã insur-
rexit quidam insidiator patriæ Giscalon ortus Lesim filius nomine ioãnes callidissimus ac dolis
plenus & nequitia quidem nobilissimus omnium: antea uero parumper & aliquantũ militiæ suæ
impedimentum passus inopia: facile mentiri paratus miruq; ad fidem adhibere mendacio: & qui
fallaciam uirtutem putaret: eaq; aduersus amicissimos uteretur simulator humanitatis & spe lu-
cri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset: spem uero leuioribus
maleficiis aluisset. Latro enim erat sui moris ac solitarius: deinde comitatũ inuenit audaciæ: pri-
mo quidem paruum ampliorem autem proficiens. Curæ autẽ habebat neminẽ ignarũ ascisce re:
sed qui & habitudine corporis & animi magnitudine bellorũq; peritia præstaret hos eligebat: do-
nec quadringentoꝝ uiroꝝ cateruam congregauit: quorum plures ex Tyriorum finibus & uicis
erant. Isq; omnem galyleã depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc
igitur iãdudum regendi milites cupientem & maiora desiderantem diu pecuniæ retardabat ino-
pia. Cum autem uideret Iosippum sua uiuacitate letari: persuadet ei primũ fabricãdi muri patriæ
solicitudinem sibi cõmitteret. In qua requestus magnos a locupletibus fecit. Deinde callidissima
fraude composita uelut oleo quod non a gentilibus suis tractatũ esset uti cauerẽt oẽs apud syriã
iudæi: ut ad confinia oleũ mitteret deposcit. Nummosq; tyrio qui. iiii. atticos faceret emptis. iiii.
amphoris eodẽ præcio amphore dimidium uenundabat. Cunq; galylea ferax esset olei: maximeq;
illo tẽpore magna ubertate redundaret: in ea loca ubi erat penuria solus multũq; mittendo: infi-
nitam summã pecuniæ cõgregauit. Qua mox in eum usus est: qui hoc sibi beneficiũ præstitisset.
Denicq; existimans Iosippum disposuisse rectorem se esse galyleæ futurum quibus præerat latro-
nibus imperauit: prædas uehementius exercere q̃ multis rebus nouis per regiones excitatis autẽ
insidiis alicubi rectorem perimeret si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret. Ob hoc eum
apud indigenas accusaret. Iamdudum autem rumorẽ dissipauerat: q̃ res galyleæ Iosippus prodere
cogitaret: multaq; in hunc modum ad eius perniciem comparabat.

Quidam qui aggressi sunt procuratorem bernicis & multa abstulerũt:quia Iosephus iussit ut regibus restituerentur illa:contra eum tumultus maximos parant:accusantes eum esse proditorẽ irruũt in eius domum:querit placare illos uerbis:prævalet aduersus eos: Ioannes quidam fraudẽ molitur contra Iosephum insidias: cognita fraude ut de iniuria uendicaret accedit cum militibus ad Ioannem hic autem emissis armatis iussit eum interfici: ausugit in lacum: resumptis uiribus Ioannes cogit aufugere tentat aliud genus insidiarũ aduersus Iosephum. Cap. XXXI.

Taq; illo tempore cum quidam ex uico damaritarum in magno campo custodias agẽtes ptolomæum agrippæ & bernicis procuratorem aggressi: omnes quas ferebat sarcinas abstulissent:in quibus erant non paruæ uestes prætiosæ:plurimaq; argenti pocula: & sexcenti aurei. neq; hanc prædam occulte administrare possent: omnia taricheas ad Iosippum comportarunt.Ille autem reprehensa uiolentia quam regiis intulissent:reponi res ablatas apud aliquem eius ciuitatis potentissimum iubet : paratus eas dominis oportune remittere. Vnde maximum eius periculum comparatum est . Nanq; raptores earum & quia prædæ nullam partem accepissent:ægre ferentes & prospicientes quod Iosippus cogitauerat laborem suum regibus condonare:per uicos nocte discurrunt:omnibusq; indicant Iosippum prodidisse:eodemq; tumultu ciuitates proximas repleuerunt:adeo ut centum armatorum milia contra Iosippum prima luce concurrerent.Deniq; multitudo in circo apud Taricheas congregata plurima per iracundiã conclamabat:partim deponi partim concremari uociferans proditorem.Plærosq; incitabat Ioannes:& cum eo filius taphnã & iesus quidam.Tunc magistratus tyberiadis Iosippi quidem amici & satellites tantæ multitudinis incursu perterriti omnes præter paucos diffugerunt . Ipse uero dormiens prope cum iam ignis admoueretur exurgens:& monentibus eum.iiii.qui remanserãt: neq; solitudine sua:neq; illorum qui contra se uenerant copiis perturbatus:in conspectu eorum prosiliit uestẽ discissa infusoq; capitẽ puluere: auersusq; post tergum manibus suoq; ceruici gladio admixto.Hæc autem amiciores ei maxime taricheatas ad misericordiam commouerant.Rustica uero plebs & finitimorum quibus molestior uidebatur:non sine maledictis eum iubebant publicas proferre pecunias:& facta proditionis fateri. Nam ex habitu eius opinabantur nihil eorum de quibus nata fuerat suspitio pœnitus negaturum: & impetrandæ ueniæ causa fecisse omnia quæ misericordiam prouocarent.At illius ista humilitas consilium perstruebat:& contra se indignãtes arte circunueniens:ut super his unde irascerentur inter se ipsi discordarent:omnia cõfessus est.Deinde sibi facultate cõcessa: ego inquit has pecunias neq; agrippæ remittere cogitabam neq; in propria lucra conuertere:absit enim ut amicum putem unq; qui uobis sit inimicus:aut quæstum ex re capiam quæ uos cõmuniter læderet.Sed quia uidebam o taricheate maximam ciuitatem uestrã monitionis egere:& ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ:timebamq; tyberiensem populum & alias ciuitates raptas pecunias inhiãtes: pedetentimq; eas retinere decreui ut uos muro circundarem.Si hoc non uidetur profecto quæ oblata sunt & diripienda propono.Si recte consului:bene de uobis meritum coercetis:hæc taricheate quidem ab eo dicta cum fauore receperunt. Tyberienses uero cum aliis deprauando insuper etiam minitabantur:utriq; autem relicto Iosippo inter se litigabant.Ille autem fretus iam secũ sentientibus: erãt enim prope ad.xl.milia taricheate : cũ multitudine liberius loquebatur:multum in eorum temeritatem inuectus: ex præsenti quidẽ pecunia tarichearn ait esse muniendam.Curæ autem sibi fore similiter ut etiam cæteræ tutæ sint ciuitates. Nec enim pecunias defore si concordare uelint in eos unde parandæ sunt: & non in eum moueãtur qui parat.itaq; cum alia quidẽ multitudo quæ decepta fuerat q̃is irata recederet duo uero armatorum milia impetũ in eum fecere.Cũq; se ille tecto ante recepisset instabant ei minitãtes.Iterum autem Iosippus in hos altera fraude nititur. Cunq; ad fastigium culminis euasisset cõpresso dextra strepitu:nescire ait se quid peterent sibi prestari:uoces enĩ se non exaudire confusas. Omnia uero quæ iuberent esse facturum si aliquos intromisissent:qui secum otiose colloquerentur.His auditis illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur.Quos ille in ædiũ partes inductos clausa ianua tamdiu uerberauit:donec eorum intestina nudata sunt. Circunstabat ãt interim populus existimans eos prolixis allegationibus concertare. Cum subito Iosippus foribus patefactis cruentos eos dimisit . Vnde tanto terrore qui minabantur affecti sunt:ut protectis armis aufugerent. Ob hoc Ioannis etiam atq; etiam crescebat inuidia : aliasq; nihilominus Iosippo moliebatur insidias:morboq; simulato per epistolam postulauit:ut sibi medicinæ gratia tyberiensibus ei aquis calidis uti permitteret.Iosippus autem nondum ei suspectus erat insidiator ad præfectos ciuitatis litteras fecit:ut hospitiũ & utensilia Ioanni præberent.Quibus ille potitur biduo post cuius rei causa uenerat agebat.& his fraude circunuentis: aliis uero pecunia corruptis ut Iosippum desererent persuasit . His cognitis Sylla quem Iosippus custodiæ præposuerat: propere de insidiis ei scripsit:atq; ille accepta epistola noctuq; itinere maturato matutinus ad tyberiadã peruenit.Et cætera quidem multitudo obuiam ei processit.Ioannes autem q̃is eum contra se uenisse suspicaretur: tamen direpto quodam ex notis infirmitate simulata q; lectulo detineretur obsequio se defuisse mandauit . Tyberiensibus autem a Iosippo in amphitheatri stadium congregatis

ut eos quæ ſibi ſcripta fuerant alloqueretur miſſis armatis ioannes iuſſit eum interfici. Quos cū iam nudare gladios perſpexiſſet populus exclamauit atq; ita conuerſus ad eius uocē ioſippus ubi ferrum prope iugulo ſuo imminere proſpexit in litus diſiluit e tumulo excelſo cubitis ſex:in quo uerba faciens cum populo ſteterat: aſcenſaq; nauicula cum duobus ſatellitibus ſuis quæ illic applicuerat in medium lacum refugit. Milites uero eius ilico raptis armis contra inſidiatores irruebant. Mox autem ueritus ioſippus ne bello inteſtino ſuſcitato propter paucorum inuidiam ciuitas conſumaretur nuncium ſuis miſit:qui eos moueret:ut propriæ tantū ſaluti conſulerent. Neq; uero quemq̄ occiderent uel aiguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes conquieuerunt: Qui uero circum ciuitatem per agros habitabant auditis inſidiis & quis earum fabricator fuiſſet contra ioannem uenicbant. Sed ille primus in iſcala patriam ſuam fuga receptus eſt. At galylei totis iam ciuitatibus ad ioſippum confluebant. Et cum multa eſſent armatorum milia congregata: qui ſe aduerſus ioannem cōmunem inſidiatorem adeſſe clamabant:unaq; cum eo ciuitatem quæ illum ſuſcepiſſet ignibus tradituros:ad ea ioſippus probare quidem ſe eorum beniuolentiam imperum autem cohibendum eſſe dicebat prudentia magis inimicos uincere cupiens quam perimere. His uero qui de ſingulis ciuitatibus cum ioāne rebellaſſent nominatim exceptis quippe alacri animo ſuos quiſq; populus indicabat præconum uoce denunciabat intra quinq; dies eorum qui ioannem non reliquiſſent patrimonia diripienda:domoſq; eorum cum familiis exurēdas. Et tria quidem milia ſtatim ab eo reuocauit:qui profugi ante pedes eius arma proiecerūt. Cum reliquis autem ioannes prope mille uiris ſyris fugitiuis tranſtulit ſe iturum in occultas inſidias ex apertis ac per nuntios in hyeroſolimam clam direptos ioſippum accuſabat q; magnum exercitum collegiſſet:iamq; niſi præueniat ui tyrannus metropoleos uenturus eſſet. Verum ea populus quidem præſciens negligebat:huore autem potentes nonnullicq; magiſtratuum clam pecunias ad comparandos mercenarios milites miſere ioanni:ut per eos bellum cum ioſippo gereret. Decretum quæ inter ſe conceperunt: quo idem ioſippus militum adminiſtratione decederet. non tamen id finis eſſe credebant: ideoq; duo milia & quingentos armatos & quatuor nobiles uiros iuriſperiti filiū Ioſandrum & Ananiam iadduci & Symonem & Iudam Ionati filios omnes eloquentia ualidiſſimos:ut eorum ſcilicet monitu auerteretur ab ioſippo beniuolentia multitudinis. Et ſiquidē ipſe ſponte ſua ueniret paterentur eum rationem reddere. Sin remanere contenderet:uelut hoſte uterentur. Amici autem ioſippi militem quidem ad eum uenturum eſſe perſcripſerant: cauſam uero non indicauerunt quomodo ſecretum fuit inimicorum eius cōſilium. Vnde factū eſt ut quod præcauere non potuit:quatuor ſtatim ciuitates ad inimicos poſtq̄ uenere deficerent. Hoc eſt iephores & gabra & giſcala & tyberias:quas tamen continuo ſine armis recepit. Captos autem quatuor duces conſiliis armatorumq; fortiſſimos remiſit ad hyeroſolimā:contra quos populus haud mediocri indignatione commotus:ipſos & a quibus pmiſſi fuerant occidiſſet: niſi ante fugiſſent.

¶ Deſeritur Ioſephus a ſuis:quos ipſe punit:euocans omnes primates & aſtutia quadam ducens ſcaphis ducens ſecum in taricheas cuidam clamanti clitus nomine iubet manus abſcidi ipſeq; ſibi met dexteram truncauit timore perterritus. Cap. XXXII.

Ioannē uero iam intra muros iſcalon ioſippi timor cuſtodiebat. Et paucis diebus poſt iterum rebellauit tyberias:habitatoribus eius Agrippam regem implorantibus. Et cū ille conſtituto die ad eos non uenisſet:pauciq; romani equites ibi tum comparuiſſent: a ioſippo alienati ſunt. Hiſq; apud taricheas cognitis ſtatim:defectio conſecuta eſt. Cū uero cunctos ioſippus milites miſiſſet frumentatum:neq; ſolus egredi contra deſtituratores:neq; ſe continere patiebatur:metuens nedum ipſe tardaret:ante in ciuitatem regii tranſgrederentur. Nec enim poſtero die obſtante ſabbato quicq̄ facere poterat. Dolo autem qui ſe deſeruerant circunuenire cogitabat. Et portas quidem tarichearum claudi iuſſit: ne quis cōſilium ſuum illis proderet contra quos ſuſcipiebatur. Omnibus autem ſcaphis quas in lacu repperit congregatis: ducentæ autem & triginta fuerunt:quaterniq; nautæ non amplius ſingulis inerāt:mature ad tyberiada nauigat. Cunq; tanto ab ea diſtaret ſpatio unde facile uideri non poſſet:inanes ſcaphas in ſalo relictas ſeptem ipſe ſolus inermes ſatellites ſecum habens propius ut conſpiceretur acceſſit. Quem cum inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent:metu perterriti: & ſcaphas armatorū eſſe plenas exiſtimantes: arma proiiciunt:manuſq; ſupplices agitantes ut ciuitati parceret præcabantur. Ioſippus autem poſtq̄ multis eos minis & caſtigationibus exprobrauit:primū q; bello contra populum romanum ſuſcepto: inteſtinis diſſenſionibus uires ſuas ante conſumerent inimicorum uota complerent. Deinde q; ſecuritatis ſuæ curatorem de medio tollere properarent ciuitatemq; non erubeſcerent ſibi claudere:qui eam muro cinxiſſet non repudiaturum ſe ait:ſi qui ſibi ſatisfacerent:quibuſq; interuenientibus amicitiam cum ciuitate firmaret. Itaq; ſtatim ad eum decem tyberienſium potentiſſimi deſcenderūt. His autem in unam receptis nauiculam piſcatoriā:& procul abductis alios quinquaginta curiales uenire iuſſit maxime notiſſimos: uelut illi quoq; fidem ſibi præbere deberent. Deinde nouas cauſationes excogitans:alios inſuper atq; alios obtectu fœderis euocabat:ut mature taricheas recurrerent gubernatoribus nauium impletarum impera-

bat:quoſq; auexiſſent in carcerem collocarent.Donec omnem curiam quæ ſexcentos haberet uiros:duoq; milia popularium compræhenſa in taricheas ſcaphis abduxit.Relictis autem uociferatibus clitum quendam eſſe maxime defectionis auctorem : iramq; ipſius pœna illius prætãtibus ſatiari:illum quidem ioſippus nolebat occidere.ſuorum uero ſatellitum quendam leui egredi iuſſit:qui cliti manus abſcinderet.Cum uero his præ timore ſolum globo inimicorum cõmiſſurum negaſſet:eaq; cauſa indignari ioſippum ſtantem in ſcapha clitus cerneret:ipſumq; uelle deſcendere ac de ſe ſupplicium ſumere:ut ſaltem unam manum ſibi concederet orabat.Neq; hoc abnuente ioſippo:dummodo alteram ſibimet clitus præſcideret:educto ille dextera gladio leuã ſibi truncauit: tantus eum timor ioſippi inuaſerat. Ita tunc ioſippus uacuis ſcaphis & ſatellitibus ſeptem populo capto rurſus tyberiadam ſibi ſociauit.Pauciſq; diebus poſt cum etiam ſephorim defeciſſe inter alias reperiſſet militibus eam depredari permiſit : omniaq; inde lecta popularibus dedit eã ſephoritis. Nam & captus rapinarum damna corrigere uoluit: reddibitione rerum rurſus eos ad beniuolentiam reuocare.Hactenus apud galyleam motus iamq; ab inteſtinis diſſenſionibus quieſcentes aduerſus romanos inſtruebantur:hyeroſolimis autem Ananias pontifex & potẽtiores qui non cum Romanorum parte ſentirent muros inſtaurabant:multaq; bellica inſtrumẽta percq; omne oppidum ſagittæ aliaq; arma fabricabantur. Exercitationibus autem ſiſmanus iuuenum operam dabat. Eranq; uniuerſa plena tumultus:magnaq; triſtitia mediocres occupauerat: multiq; futuras clades proſpicientes fletum cohibere non poterant : infeſtaq; pacem cupientibus omnia uidebantur. Belli autem in centoribus quæ illis placerẽt ex templo refingebant ſtatuſq; iam tũc quaſi perituræ ciuitatis erat.anteq; romani uenirent.Anano autem apparatum belli negligere cura fuit:& ſtudioſorum quos æmulatores uocabãt amentiam ad ulteriora conuertere. Vi tamen uictus ẽ:& quis illius finis fuerit poſterioribus explanabimus.Antina crabrittena caparchia agioræ filius ſymon: multis nouarum rerum cupidis congregatis ad rapinas cõuerſus non ſolum domos locupletum perturbabat : uerum etiam corpora uerberibus conficiebat. Iamq; tunc certus erat incipiens tyrannidem. Ab Anano autem miſſus aduerſus eum militibus magiſtratuum ad latrones qui erant magade cum his quos habebat effugit:ibiq; manẽs donec ananus & alii eius inimici perempti ſunt:idumeam cum cæteris populabatur: adeo ut magiſtratus eius gentis propter cædium multitudinem & prædarum aſſiduitatem collecto milite uicos præſidiis tuerẽtur & idumeæ quidem res ita ſe habebant.

¶ De bello iudaico.Liber.iii.incipit.

¶ Sentiens Nero res geſtas non proſpere indignatur: mittit ueſpaſianum in ſyriam ad regendos exercitus & ulciſcendos iudæos rebellantes tandẽ ex iudæis.x.milia perimuntur: nõ ceſſant iudæi uerum aſcolonem petunt:ſed Antonius poſitis inſidiis qua erant tranſituri ſuper octo milia interficit cæteri aufugiunt:Niger unus ex ducibus iudæorum in turrim ſe recipit quem antonius ſuccendit ille uero ſaltu demiſſus euadit: uidentes iudæi illum gaudẽt q; dei prouidẽtia dux eorum impoſterum ſit ſeruatus. Cap. I.

Eronem autem ubi res apud iudæam nõ proſpere geſtas accepit.Latens quidem quod neceſſe fuit cum ſtupore timor inuadit: aperte ãt ſuperbiam ſimulans:ultro etiam indignabatur : magiſq; ducis negligentia:q̃ uirtute hoſtium quæ contigerant eſſe dicebat.Dicere ſe putans propter pondus imperii triſtiora cõtemnere uideri q̃ malis omnibus ſuperiorem animum gerere. Verumtamen curis arguebaẽ mẽtis eius perturbatio cum deliberaret cui nam motum crederet oriẽtem qui una & iudæos rebellantes ulciſceretur proximaſq; his nationes ſimili morbo correptas ante caperet.Inuenit igitur ſolum Veſpaſianum his neceſſitatibus parem & qui tanti belli magnitudinem ſuſtinere poſſet uirum ab adoleſcentia uſq; ad ſenectutem bellis exercitatum: & qui populo ro.iam pridem pacaſſet heſperiam germanorũ tumultu concuſſam: armiſq; ante illud tempus incognitam britanniam uindicaſſet. Vnde patri quoq; ipſius claudio præſtiterat:ut ſine proprio ſudore triumpharet.Itaq; his uelut omnibus fretus nero:ætatemq; illius cum peritia ſtabilem cernens obſideſq; fidei liberos:eorum florum manus eſſe paternæ prudentiæ : iam tum fortaſſe de tota republica deo aliquid ordinante. mittit eum ad regendos exercitus in ſyria conſtitutos:multis pro tempore blandimentis atq; obſequiis animatum qualia neceſſitas imparare conſueuit. Ille autem protinus ex achaia ubi cum Nerone fuerat:ritum quidem filium ſuum dirigit alexandriam ut inde quintam item decimam legiones moueret. Ipſe uero trãſmiſſus ad helleſpontum terreno itinere ſic ſyriam peruenit ibiq; romanas uires multaq; a uicinis regibus auxilia congregauit. At iudæi poſt malam cæſtii pugnam inſpera-

ta fœlicitate ſubſtati:animorum impetus cohibere non poterant.Sed tanq̃ fortuna eos exagitante perciti bellum ulterius producebat.Deniq; omni quanta fuit manu pugnaciſſima cõgregata aſcalonem petierunt . Ea ciuitas antiqua eſt ſeptingentorum &.xx.ſtadiorum ſpatio ab hyeroſolima diſtans:& iudæis ſemper inuiſa:quæ res fecit ut etiam tunc primis eorum incurſibus proprior uideretur.Tres autem uiros aggreſſionis duces habebant:& corporis uiribus & prudentia præſtantiſſimos:nigrum peraitam:& ſyllam babylonium:& ioannem myſeum.Aſcalon enim ualidiſſimo quidem muro cincta erat:ſed uacua pœne præſidiis.Vna enim cohors cauſa peditum & una equitum ala tuebatur:quibus præfectus erat antonius.Illi quidem ira multa uelocius itinere peracto: quoniam ex propinquo uenirent præſto erant.Antonius uero nec enim eorum fore impetum neſciebat equites iam de ciuitate duxerat & neq; multitudinem ueritus uel audaciam:primas hoſtium coitiones fortiter ſuſtinuit:murumq; properantes aggredi refrenauit. Itaq; iudæi q̃ cum peritioribus imperiti:& pedites cum equitibus conſtipatis:aut inordinati leuiterq; armati cum inſtructis pluſq; indignationi quam conſilio tribuentes: cum monigeris & nutu rectoris omnia facientibus dimicaturi:facilis erat aduerſariis labor.Nam ut ſemel eorum primæ ab equitibus turbatæ ſunt acies fugam petunt:& murum uerſus ſe a tergo urgentibus incedẽtes ſuimetipſi hoſtes erãt: donec omnes incurſibus equitum uicti per totũ campum diſperſi ſunt: qui fuit plurimus totuſq; habilis equitantibus:quod quidem romanos iuuit:ut magna quidem ſtrage iudæos proſterneret. Nam & fugientes præuertendo torquebant : & quos occupaſſent curriculo tranſfigendo infinitos peremere. Alii uero alios quocunq; ſe uertiſſent circundatos exagitantes facile iaculis opprimebant.Et iudæis quidem propria multitudo per deſperationem ſalutis ſolitudo uidebatur.Romani uero licet in bello pauci eſſent: rebus tamen ſecundis animati etiam ſuperflui reſidui uidebantur.Et illi quidem res aduerſas ſuperare certabant dum cito pudet fugere : mutariq; fortunã ſperant. Romanis autem in his quæ proſpere agerent minime laborãtibus: ad maiorem uſq; diei partem pugna protracta eſt:donec iudæorum quidem perempta ſunt.x.milia:duoq; duces ioãnes & ſcyla.Cæteri uero & plæriq; ſautii cũ nigro qui unus reſtabat ex ducibus:in ciuitatem idumeæ quæ challis dicitur confugere . Nonnulli tunc etiam romanorum in illo prælio uulnerati ſunt. Sed non iudæorum ſpiritus clade tanta ſedatus eſt : multoq; magis eorũ dolor incitauit audaciã & coniicientes quãtum ante pedes mortuorum iaceret:priſtinis rebus fœliciter geſtis ad plagam alteram illicebãtur.Deniq; paruo tempore intermiſſo q̃ ne curandis quidẽ uulneribus ſatis eſſet: cunctiſq; aggregatis uiribus maiore cum indignatione:multoq; plures aſcalonem recurrebant:eadem ſe præter imperitiam:aliaq; belli uitia commitante fortuna.Etenim cum antonius qua trãſiturí fuerant poſuiſſet inſidias ex improuiſo in eas dilapſi & ab equitibus circundati:priuſq̃ ſe ad pugnam componerent:iterum ſuper octo milia procubuerunt:cæteri uero oẽs auſugerunt. Cũq; his niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonſtratis: & quoniam hoſtes inſtarẽt in turrim quandam tutiſſimam compelluntur alicuius uici:cui nomen eſt baldezel.Antonius uero cum ſuis ne uel moras circũ turrim quæ inexpugnabilis eſſet diu tenerent: uel ducem hoſtiũ fortiſſimum uiuum relinquerent:ignem muro ſupponunt: turriq; inflammata romani quidẽ exultantes recedunt:quaſi etiam nigro conſumpto.Ille autem in caſtelli ſpecus intimum ex turri ſalu demiſſus euadit:triduoq; poſt ſortiis cum fletu eum ad ſepulturam inueſtigantibus:ſeſe oſtẽdit gaudioq; inſperato repleuit omnes iudæos:tanq̃ dei prouidẽtia dux eis in poſterũ reſeruatus.

¶Veſpaſianus ãtiochiã cũ exercitu uẽit:agrippã offẽdit fert opẽ ſaphoris cõtra iudæos. Cap. II.

IT ueſpaſianus antiochiam exercitum ducens quæ ſyriæ metropolis eſt : magnitudine ſimul aliaq; fœlicitate ſine dubio tertium iter omnes quæ in romano orbe ſunt locũ obtinens:ubi etiam aduentu ſuo regem agrippam cum omni manu propria offenderat præſtolari ad ptolomaidam properabat.In hac aũt ciuitate occurrerunt ei ſephoriciues oppidum galyleæ colentes : ſolimente pacata:qui tam ſuæ ſalutis prouidentia quã romanorum uirium gnari etiam priuſq̃ Veſpaſianus ueniret:ſentio gallo fidem dederant:dextraſq; iunxerant:& præſidium militare ſuſceperant . Itaq; & benigniſſime a duce ſuſcepti alacri animo etiam contra gentiles ſuos auxilia promiſerant.Quibus interim Veſpaſianus ultionis cauſa poſcẽtibus equitum peditumq; tantum numerum tradidit:quantum obſtare poſſe arbitrabatur incurſibus: ſiquid iudæi commouere tentaſſent.Non enim minimum eſſe uidebatur futuri belli periculum: auferri ciuitatem ſephorim Galyleæ maximam & in loco tutiſſimo conditam: totuſq; gentis ſuram præſidio.

¶Quæ ſunt galyleæ opime abundantes : homines pugnaces ſunt: continent hee prouinciæ diuerſas ciuitates quæ irrigantur diuerſis fluminibus q̃buſq; finibus terminant. Cap. III.

DVæ ſunt ãt galyleæ quæ ſuperior & inferior appellãtur: eaſq; phenice & ſyria cingunt. Diſcernit uero ab occidente ptolomais territori ſui finibus quondam & galyleorum. Nunc autem mons tyriorum carmelus cui conjuncta eſt gaba ciuitas hippeon hoc eſt equitum quæ ſic appellatur ex eo q̃ equites ab herode rege dimiſſi coloni deducebantur a meridiæ autem ſamaritis & ſcytopolis uſq; ad flumen iordanẽ: ab oriente uero ioppa & ga-

daris:ſed & gaulanitide diffinitur quæ etiam regi agrippæ fines ſunt. Septẽtrionalis autẽ eius tractus tyro itemq; tyriorum finibus terminatur. Inferiores quoq; galyleæ fines q̃ longi ſunt ex tyberiade ad zabulon cui uicina eſt in locis maritimis ptolomaienſium ciuitas propagatur. Latitudine autem patet ex uico ſalothi qui in magno campo ſitus eſt uſq; ad berſaben: unde etiã ſuperioris galyleæ latitudo incipit uſq; ad bacauicum qui terrã dirimit tyriorum. Longitudo uero eius a talla uico iordani proximo uſq; ad berothe tenditur. Sed cum tanta ſint utræq; magnitudine:tantiſq; gentibus alienigenis cinctæ:ſemper tamen omnibus belli periculis reſtiterunt. Nam & pugnaces ſunt ab infantia galyleí:& omni tempore plurimi:neq; aut formido unq̃ uires aut eorum penuria regiones illas occupauit:quoniam totæ opimæ & fertiles ſunt:omniumq; generum arboribus conſitæ: ut etiam minime agri colendi ſtudioſos ubertate uſi prouocent. Deniq; excultæ ſunt ab incolis totæ:nec pars ulla eſt otioſa:quin & ciuitates ibi crebræ ſint: ubiq; multitudo uicorum propter opulentiam populoſa:ut qui ſit breuiſſimus ſupra.xv.milia colonoꝝ habeat prorſus:ut etiam ſi quis magnitudine minorem galyleam direxit quam trans fluuium regionem uiribus tamen eam prætulerit. hæc enim omnis eſt in opere aſſidueq; fructuum ferax: ut illa q̃ trans flumen eſt licet multo maior ſit:plæraq; tamen aſpera atq; deſerta eſt: & nutriendis fructibus mã ſuetis inhabilis. Galyleæ uero mollicies & ingenium fructuoſum campos cum uariis arboribus conſitos:tum maxime oliuetis ac uineis & palmetis exultos. Irrigatur autem abunde montanis torrentibus a fontibus aque perẽnis: quotiens illis ſitio æſtuante defecerint. Et longitudo quidem eius eſt a macherunta impellam. Latitudo uero a philadelphia uſq; ad iordanem. Et pella quidem quam ſupradiximus ſeptentrionalis eius eſt tractus. Occiduus uero iordanis:meridianus autem moabites regio terminat. Ab oriente autem arabia & ſalbonitide necnon & philadelphia: itemq; geraphidis clauditur. Samarienſis autem regio inter iudæam quidem & galyleam ſita eſt: incipiens enim a uico in planicie poſito: cui nomen genaniæ meccabaitæ nam deſinit toparchiã: ſed natura nihil ab iudæa diſcrepat. Nam utræq; montuoſæ ſunt & campeſtres agroq; collendo molles atq; opimæ necnon & arboribus plenæ pomiſq; tam ſilueſtribus quam manſuetis abundant eo q; nunq̃ natura ſint aridæ imbriumq; ſatis habent. Dulces autem per eas multi modis aquæ ſunt:bonicq; graminis copia. præter alias earum pecora lactis abundant: quodq; maximum uirtutis atq; opulentiæ ſpecimẽ eſt utraq; uiris referta eſt. His autem finitimis Anunath uicus q etiam borceas appellatur iudeæ limes a ſeptentrione. Meridiana uero pars eius ſi in longitudine metiare adiacenti uico arabum finibus terminatur:cui nomen eſt iordano. At iudeæ latitudo ex iordane flumine uſq; ad ioppen explicatur:media uero ciuitas eius eſt hyeroſolima. Vnde quidã non ſine ratione umbilicum eius terræ id oppidum uocauerunt. Sed nec marinis quidem delitiis caret a ptholomaida uſq; locis extenta maritimis. in.xi. autem ſortes diuiſa eſt. quarum prima eſt regnum quod optinet hyeroſolimorum ciuitas præ cæteris inter omnes accolas eminens uelut caput in corpore. Aliis uero poſt hæc toparchiæ ſunt diſtributæ. Coſna eſt ſecunda:& poſt eam attabata eſt. Deinde theana & lydda itemq; amineus & pelle & idumeæ & angada & herodium & hiericus poſt quas iãnia & ioppe finitimis præſunt: & præter hanc gamalitica & gaulanitis & bathania & traconitidis:quæ etiam regni agrippæ partes ſunt. Eadem uero terra incipiens ex monte libano & fontibus iordanis:uſq; ad tyberiadis proximum lacum latitudine pandit. Ex uico autẽ qui appellatur pharphaſus qui ad iuliada oppidum tendit latitudinem & habitatur ab incolis iudæis una ſyriſq; permixtus.

¶ Exercitus quem dederat ſaphoritis Veſpaſianus:diuiditur in duo:aſſidue ciuitates & loca illa incurſant depredando Ioſephus in ſaphoritim imperum facit ſed nihil efficit totam galyleã igne & ſanguine repleuit. Cap. IIII.

DE iudæa quidem & quibus eſſet cincta regionibus: quam maxime potui breuiter expoſui. Quod autem Veſpaſianus miſerat auxiliũ ſephoritis:hoc eſt equites mille:ſexq; milia peditum:placido eos regente chiliarcho caſtris in magno campo poſitis biffariã diuiduntur. Et pedites quidem in ciuitate ipſius tuẽdæ cauſa:equitatus uero in caſtello degebant. Vtrinq; autem aſſidue prodeundo & circum eas regiones loca omnia incurſando:magnis incommodis ioſippum eiuſq; ſocios q̃uis quietos afficiebant. Et præterea ciuitates extrinſecus depredabantur eorumq; conatus ſi quando excurrendi habuiſſent fiduciam repellebant. Sed Ioſippus quidem aduerſus ciuitatem impetum fecit: ſperans eam ita capere quam ipſe anteq̃ a galyleis deſiſteret ita muris cinxerat:ut romanis quoq; eſſet inuicta. Vnde etiam de ſpe decidit:cum & ui & ſuaſu infirmior ſephoritis fuiſſet inuentus: magnumq; in iudæa bellum accendit romanis indigne ferentibus inſidias. Et propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione ceſſantibus:ſed paſſim diripientibus quicquid rerum in his reperiſſent. Qui tamen cũ mortem pugnacibus ſemper inferrent:imbelles ad ſeruitium capiebant. Ignis uero & ſanguis galyleam totam repleuerat: nec quiſq̃ expers eius acerbitatis aut cladis erat:unam ſalutis ſpem fugientes habebant in ciuitatibus quas murorum ambitu Ioſippus communierat.

Titus filius Vespasiani patrem suum reperit ptolomaida qui multas legiones comparauerat multosq; cuiuscunq; generis ad militiam uiros congregauerat. Cap. V.

Titus autem alexandriam transmissus ex achaia citius quam per hiemen sperabatur manum quidem militum cuius causa directus fuerat suscepit : contemptoq; usus itinere mature ad ptholomaidam peruenit. Cunq; ibi patrem suum reperisset duobus quæ illum secum habebat agminibus erant autem nobilissimæ quinta & decima legiones: iunxit etiam quas ipse adduxit quintam & decimam. Eas autem sequebátur etiam decem & octo cohortes quibus accessere ex cæsaria cum unaquaq; ala equitum. Decem autem cohortum singulæ mille pedites habebant: in cæteris uero tresdeci sexcenti pedites: & centeni uiceni equites erãt. Satis autem auxiliorum etiam regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & semus bina milia peditum & sagittarios equites mille præbuerũt: cum Arabiæ quoq; rex malchus præter quinq; milia peditum equites mille misisset : quorum pars maior erant sagittarii: ut tota manus comparata cum regiis decem milia circiter peditum equitumq; colligeret præter colones q plurimi sequebantur: & meditationi bellicæ assueti nihil a pugnacissimis aberant: q; tempore quidẽ pacis dominorum exercitationibus interessent: belli autem pericula cũ ipsis experirentur: & neq; peritia neq; uiribus a quoquam nisi a dominis uincerentur.

Laudatur romanorum prudentia instruentium seruos in militie disciplinam: q̃q; sunt edocti instruendis castris & quem ordinem seruant in bellicis rebus describitur. Cap. VI.

Va quidem in re nimis admirandam quis existimauerit romanorum prouidentiam ita seruos instituentium: ut non solum uitæ ministerio: sed etiam necessitatibus utiles sint. Quod si quis eorum aliam quoq; respexerit militiæ disciplinam: profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere: sed propria uirtute quæsisse. Armis enim uti non ex bello cœperunt: neq; solum si necesse sit manus mouent: cum in pacis ocio cessauerint: sed armis ueluti natura cohærentes nullas capiunt exercitationis indutias: nec tempora præstolantur. Meditationes eorum nihil a uera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus animis tanq̃ in procinctu positus exercetur: quo etiam facillie prælia tolerant. Nec enim uel ordo neglectus eos a consueta dispositione dispergit: neq; metus ab assumptis dimouet aut lassitudo. Vnde sequitur ut sp superent quos non itidem confirmatos inuenerint. Nec errauerit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine: contraq; prælia meditationes esse cum sanguine. Nec enim cursu capi faciles sunt hostibus: sed quocunq; in hostilem terram irruperint ante castrorum munitionem nunquam prælium sumunt. Quæ q̃dem non æqui opere neq; iniquo loco erigunt nec omnes inordinate describunt: sed si quidẽ inequale solum fuerit complanatur. iiii. uero angulis eorum dimensio designatur. Nam & fabrorum multitudo & ferramentorum copia quæ usus extructionis poscit: sequitur exercitum: & interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur: ambitus autem eorum extrisecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis : quarũ interualla tælis atq; ballistis aliisq; machinis saxa iacentibus omnibus instrumentis missilium complent: ut cuncta scilicet iaculorũ genera in promptu sint. Et omni autem muri parte. iiii. portas ædificant tam iumentis aditu faciles quam ipsis si quid urgeat intro currentibus latas : intus autem castra uici spatiis interpositis dirimunt mediaq; rectorum tabernacula collocant : & inter hæc ducis maximi medium templo simillimum prorsus ut quasi repentina quædam ciuitas existat forumq; & opificum statiões & sedes militum primatibus ordinũq; principibus ubi siq; sint inter alios ambiguitates iudicent. Ipse uero ambitus & omnia quæ in eo sunt & scientia fabricãtium opinione citius cõmunitur. Quasi res urgeat fossa extrinsecus cingitur depressa cubitis. iiii. pariq; spatio lata. Armis autem septi per contubernia cum decore atq; otio in tentoriis agunt: oiaq; ab his ordinate ẽt alia caute quæ per cõtubernia expediunt: ueluti si ligno aq̃e opus sit aut frumẽto. Nec enĩ cœna uel prandiũ cum uoluerit in ptãte cuiusq; est. Simul aut oibus somnus & excubiæ & uigilandi tpa buccina significant. Neq; enĩ est oĩno quicq̃ quod sine edicto gerat. Mane ãt milites quidem ad centuriões: illi uero ad chiliarchos conueniunt salutatũ: cum quibus ad summũ oium ducem uniuersi ordinum principes. Ille ãt his signum aliaq; dat ex more p̃cepta perferenda subiectis : quæ quidẽ ẽt cum in acie sunt agentes citius parent: ut si res exigat incursibus eius itéq; reuocationibus uniuersi piter obsecundent. Cum aũt castris egrediendũ est turba indiciũ facit: nemoq; ociosus est. Sed uel solo nutu moniti tabernacula colligũt: oiaq; ad perfectionẽ instruunt. Deinde iteꝝ turba ut sint pati significat. Illi ãt cum mulos & iumenta sarcinis oneranerint uelut in curruli certamine signũ expectant. Castra uero incẽdunt & q; sibi alia munire facile sit: & ne quãdo hostibus eadẽ usui sunt. Et tamen tertio quoq; tubæ signo indicant: ut exeat: urgendo aliq̃ ex causa morantes ne quis ordinem deserat. Dextraq; duci p̃co astans ter si ad bellũ parati sunt: uoce patria percontat. Illiq; totiens alacri & magna uoce paratos esse se respondent interrogantéq; p̃ueniunt & martio quidem spiritu repleti cũ clamore dexteras erigunt. Deinde ociose: & cũ omni decore pgredientes ambu-

lant ſuũ quiſq; ordinem uelut in bello cuſtodiens:pedites quidem thoracibus & galeis ſepti:& ex utroq; latere ſicas ferentes.Leuus ãt gladius multo eſt longior cũ dexter menſurã palmæ non excedat. Qui uero ducẽ ſtipant lecti pedites ſcuta & lanceas portãt:cætera manus haſtas & clypeos longos ſeramq; & corbẽ & ſarculũ & ſecurim & habenam & falcem & catenam triduiq; uiaticũ ut parum interſit inter onuſta animalia & pedites.Equitibus autem ad dexteram gladius eſt longior: & cõtus in manu tranſuerſuſq; ad equi latera clypeus tetnaq; ſuper pharetrã uel amplius dependent lata cuſpide iacula nihil ab haſtis magnitudine differentia.Caſſides uero & thoracas peditibus habent ſimiles:nullaq; armorum genere diſcrepãt:& in his equitum lecti qui circum ducem morãtur.Agmen autem ſemper cui forte id obtigerit antecedit.Talia quidem ſunt romanorum itinera & manſiones:itemq; armorum uarietas.Nihil uero nec in prælijs incõſultum aut ſubitum agunt ſed omnia ſemper ſequuntur facta ſententia opuſq; adhibetur ante decretis. Vnde aut minime peccant:aut ſi peccauerint facilis eſt erratı correctio.Fortunæ autem ſucceſſibus meliores conſiliorum etiam ſi aliter ceſſerit arbitrantur euentus: quaſi bonum quidem fortuitum illiciat:ut diuina prouidentia non eſſe credatur quæ uero ante cogitata fuerint etiam ſi aduerſus caſus exceperit bene iam meditatos exhibeant ad cauẽdum ne idem rurſus eueniat & bonorum quidem fortuitorum non is auctor ſit cui contigerint:totum uero quæ innoxijs acciderint: ſãltẽ q; rectum conſilium cœperint uideatur eſſe ſolatio. Armorum quidem exercitatione comperãtı ut non modo corpora:ſed animi quoq; militum fortiores ſint.Maior tamen illis eſt ex timore diligentia.Namq; leges apud eos non deſertionis ſolum:uerũetiam minimæ negligentiæ ſunt capitales:duceſq; magis quam ipſe leges terribiles.Nãq; bonos honorando redimunt: ne in coercendis noxijs ſint crudeles.Tanto autem obſequio rectoribus parent:ut & in pace ornaméto ſint: & in acie corpus unum totius conſpiciatur exercitus.Sic eorum copulati ſunt ordines: ita circũduci ſunt mobiles:& acutis auribus ad præcepta:oculiſq; ad ſigna:& ad opera manibus unde facere quidem ſemper ſtrẽnui ſunt:parati uero tardiſſimi. Nec eſt ubi præliantes aut multitudinem hoſtium ut conſilia ſenſere ducum:aut difficultatem regionum: ſed ne fortunæ quidem ſuccubuere.Nam & eam certiorem putant eſſe uictoriam.Quorum igitur actus ex conſilijs incipiunt deliberantibus:adeo ſtrennuus paret exercitus: quid mirum ſi euphrates ab oriente & occeanus ab occidente:itemq; a meridiano tractu libyæ fertiliſſima regio:& ſeptẽtrione rhenus atq; iſter ſunt imperij limites:cum minorem eſſe poſſidentibus poſſeſſionem recte quis dixerit: hæc ego proſecutus ſum non tam propoſito laudandi romanos:quam ſolatio deuictorum:& ut nouarum rerũ cupidos deterrerem:fortaſſe autem ad experiẽtiam proderit bonarum artium ſtudioſis romanæ inſtituta militiæ neſcientibus:redeo tamen unde digreſſus ſum.

Veſpaſianus cũ filio ſuo ordinat exercitũ in ptolomaide placidus interimit maximã multitudinem in galylea:peruenit iotapatẽ qui receptus cũ ſuis,a iudæis illico ſunt interfecti; ex iudæis uero tres ceciderunt placidus aufugit. Cap. VII.

VEſpaſianus quidẽ una cum Tito filio ſuo in ptholomaide iterim degens ordinabat exercitum.At uero q galyleam pſuaſerat placidus ubi maximã eorũ quos compræhẽdiſſet multitudinẽ interemit:hæc aũt fuit galyleorũ imbecillior turba animiſq; deficiens pugnaciſſimos autẽ uidit ſp in ciuitates confugere:quas loſippus conierat: in iotapatã quæ oĩum tutiſſima erat impetũ uertit:exiſtimans eam repentino aggreſſu facillime captum iri: magnáq; & ſibi ex ea re alios apud rectores gloriã comparãdam: & illis cõmodum ad reliqua maturius explicãda:quaſi metu ceſſuris aliis ciuitatibus: ſi quæ ualidiſſima eſſet occupatã uidiſſent. Multum tunc opinione deceptus eſt:iotapatem enim cũ eius impetũ præceſſiſſent prope ciuitatem aduenientẽ excipiunt:egreſſiq; cũ romanis ex improuiſo plurimi & ad pugnã parati: necnon & alacres quippe ut pro ſalute patriæ:item coniugum liberorumq; dimicantes: in fugam eos uertunt multoſq; ſautiant:ſeptẽ ſolum iterfectis:quia neq; ſolum inordinate pugna diſerere: ſeptiſq; undiq; corporibus leuiter fuerant uulnerati:cum iudæi magis quoq; eminus iaculari quam manus conſerere inermes:cum armatis confiderent.Ex ipſis autem iudæis tres ceciderunt:paucis pterea ſautiatis.Placidus quidem q impetu ſuo languidior inuentus eſſet aufugit.

Veſpaſianus cum armatis ſuis in galyleam peruenit:timent omnes Ioſephus conſpiciens non poſſe repugnare in tyberiade confugit. Cap. VIII.

VEſpaſianus uero ipſe galyleam cupiens inuadere:ex ptholomaide proficiſcitur ordinato militum itinere:ſicut romani cõſueuerunt.Auxiliatores uero qui leuius armati eſſent: itemq; ſagittarios præire iuſſit ad repentinos incurſus hoſtium cohibẽdos: & ut ſuſpectas atq; oportunas ſiluas inſidijs ſcrutarentur: cum quibus etiam erat romanorum armata portio.Eos autem ſequebantur de ſingulis hecatontarchis. Deinde equites peditesq; armaturam ſuam ferentes menſuraſq; caſtrorum. Poſt hos ſtratores uiarum ibant: qui aggeris maligna corrigerent: ac deuia complanarent: ſiluaſq; obſtantes præciderent: ne perplexo itinere fatigaretur exercitus.Deinde ſuas itemq; ſubiectorum ſibi rectorum ſarcinas: & tutionis cauſã multos cum his equites ordinauit. Poſt quos ipſe ueniebat: lectos pedites equiteſq;

ꝯcnon & lanceariꝰ ſecum ducés.Equitumq; ꝑterea ſuoꝝ agmine comitatus. De ſingulis enim turmis proprios centū & uiginti equites deputatos habebat.Hos ſequebanꝫ qui expugnandis ciuitatibus machinas & cætera tormenta portarent. Deinde rectores:itemq; præfecti cohortibus: chiliarchi ſtipati lectis militibus.Et poſt hos circum aquilam ſigna alia:quæ oībus apud Romanos agminibus præeſt:quod & uniuerſaꝝ aurum regnum habeat:& ſit ualidiſſima. Itaq; illam & principatus inſigne putant:omęq; victoriæ quodcunq; bello petierint. Sacras uero ſignoꝝ effigies:itidē ſequebantur cornicines:& poſt eas acies in latitudinē ſenis digeſta militibus. Hiſq; adhærebat ex more quidā hecatontarchus:diſciplinæ atq; ordinis cuſtos. Serui autē ſingulorum agminum cincti cū peditibus erant:multis aliiſq; iumentis aduehentes militū ſarcinas. Omnium uero agminum poſtrema erat mercenaria multitudo: eamq; armoꝝ coactores ſequebanꝫ armati pedites equiteſq; non pauci.Itaq; pacto itinere Veſpaſianus cū omni exercitu ad fines galyleæ peruenit:ibiq; poſitis caſtris q̄uis promptos ad bellum milites continebat: una & oſtendendo exercitū quo hoſtes metu ptæcelleret ſpatiumq; indulgēdo pœnitudinis:ſi quis ante prælium uoluntatē mutaret.Nihilominus aūt murorum inſtruebat obſidium.Itaq; multos quidem rebellionis fugere uel ſolus fecit ducis aſpectus:metum uero uniuerſis incuſſit. Ioſippus enim eiuſq; ſocii qui nō longe a ſephori in caſtra poſuerunt:ubi bellum appropinquare cognouerunt:& iam iamq; romanos p̄lio ſecum congreſſuros non modo ante pugnam:ſed anteq̄ hoſtes omnino conſpicerent fuga diſiecti ſunt.Cum paucis aūt relictis ioſippus ubi ſe aſſaduertit neq; ad excipiendos hoſtes ſufficientem manum habere:iudæorumq; animos concidiſſe ac ſi fides his haberetur: plæroſq; libēter ad hoſtes defectum fre.iam tūm quidem bello omni quieſcebat quam longiſſime autem periculis abeſſe decreuit abductiſq; qui ſecum remanſerant intiberiada confugit.

¶Veſpaſianus ciuitatē gaderenſium capit Ioſephus mittit hyeroſolimā litteras:ſi cupiant fedus uel bellū cū romanis:ſi bellū mittāt cū dignū exercitū ut poſſint repugnare romāos. Cap. IX.

VEſpaſianus aūt gadarenſium ciuitatem aggreſſus primo impetu capit:q; eam pugnaci multitudine uacuam repperiſſet.Deinde hinc tranſgreſſus interius cunctos etiam puberes interfecit: cum romanos odio gētis & cladis memoria quam pertulerat ceſtius nullius ætatis miſericordia commoueret.Incendit autē non ſolū ciuitatem:ſed ēt oēs circū uicos & municipia quædā pœnitus deſolata. Nonnulla uero quoꝝ habitatores ipſe cœpiſſet.Ioſippus aūt quam tuitionis cā optauerat ciuitatem ipſe metu repleuit.Nā tyberienſes nuſq̄ eum niſi de cōi bello deſperaſſet in fugam uerſum iri credebant: neq; in hoc eos uoluntaris eius fallebat opinio. Videbat enim res iudæoꝝ quorſum euaderent: unāq; illis uiam ſalutis eſſe ſi propoſitū mutauiſſent.Ipſe uero q̄uis adhuc ſperaret a romanis ueniam tribuendam moti cū ſpe uoluiſſet quā prodita patria cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ apud illos fœliciter ageret contra quos fuerat miſſus.Decreuit igitur hyeroſolimam primatibus quēadmodū ſeſe res haberent cum fide perſcribere:ne uel nimis extollendo uires hoſtiū timiditatis poſtmodū arguretur. Vel minus aliquid nunciando fortaſſe cœpit etiam pœnitentes ad ferociam reuocaret: atq; ſi fœdus eis placeret cito reſcriberent aut ſi bellandum eſſet dignū ei contra romanos exercitum mitterent.ille qdem hac epiſtola ſcripta mature dirigit qui in hyeroſolimā litteras ferret.

¶Veſpaſianus agrediēs recindere iotapata monte ubi iudæi plurimi cōfugerāt:ciuitatē circūuallare iubet p̄ milites ipſe proficiſcit ponit caſtra ageres facit ad oppugnandū ciuitatē Ioſephus curat ut muri ciuitatis altius p.xx.cubitus eleuent quod romanos multū pteruit. Cap. X.

VEſpaſianus autem iotapata excindere cupiēs : nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognouerat : & præterea ualidiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum præmittit peditēs cum equitibus qui montanum iter coæquarent ſaxis aſperum ac peditibus quoq; difficile:omnino uero equitibus inuium.Et hoc quidē quatriduo fecere quod iuſſum eſt latamq; apuere exercitui uiam. Quinto autem die Ioſippus qui menſis mali uigeſimus & primus erat:prior in iotapata extiberiada uenit:abiectoſq; iudæorum ſpiritus erigit.Cum uero tranſitum eius Veſpaſiano quidam tranſfuga nunciaſſet:utq; mox ciuitatem peteret incitaret: ueluti cum ea totam iudæam capere poſſet.ſi Ioſippum ſubiugaſſet.Hoc ille nuncio proxima fœlicitate percepto dei prouidentia factum ratus:ut qui hoſtium prudentiſſimus uideretur: ultro ſe etiā in cuſtodiā traderet uoluntariam:ſtatim qdem cum equitibus mille placidum præmittit:utq; ducem primū ebucium tam manu quā prudētia uiꝝ inſignē circūuallare ciuitatem iuſſos: ne clam inde Ioſippus elaberet.Poſtero aūt die cuncta manu cōmitatus ipſe conſequitur. & poſt meridiem uſq; acto itinere ad iotapata peruenit.Abductoq; in ſeptētrionalem eius parte exercitu in quodā tumulo caſtra ponit diſtante ab urbe ſtadiis.vii.conſulto át quam maxime cōſpici ab hoſtibus affectabat:ut uiſu attoniti mirarent.Quod etiā factum eſt eoſq; tantus cōtinuo ſtupor inuaſit: ut muris egredi nullus auderet.At romanos quotidie ambulando fatigatos ciuitatē ſtatim aggredi piguit ob eandē cām duplici acie circundato oppido:tertiū extrinſecus agmē equitū poſuere:oēs iudæis exitus obſtruentes:ſed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit:quippe in bello nihil ē neceſſitate pugnacius.Itaq; poſtridie impetu in muros facto iudæi primo quidem locis

ſuis manentes:romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant.Poſtea uero quam Veſpaſianus & ſagittarios & fundibulatores:omnemq; iaculorum multitudinem adhibitam:miſſilibus in eos permiſit uti:atq; ipſe cum peditibus in aduerſum collem unde murus expugnabilis erat niti cœpit:tunc ciuitati metuens ioſippus & cum eo cuncta iudæorum proſiluit multitudo: omneſq; in romanos pariter irruentes:procul a muris eos deterruere multa manu ſimul & audacia patrando facinora:neq; minora patiebantur tunc quam faciebant . Nam quantum ipſos ſalutis deſperatio tantum pudor incendebat romanos.Et hos quidem pitia cum fortitudine: illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Deniq; cum toto die pugnatum fuiſſet: prælium nox diremit: in quo romanorum plurimis ſauciatis treſdecim interfecti ſunt : iudæorum autem cum ſexcenti eſſent uulnerati ſeptem & decem ceciderunt. Nihil quoq; minus romanis poſtridie iterum irruentibus occurrunt:multoq; fortius reſiſterunt:ex eo ſcilicet fiduciam nacti: q; eos pridie præter ſpem ſuſtinuerunt.Sed eos quoq; pugnatiores experti ſunt:q; eorum iracundiam pudor incenderat: uinci credentium niſi cito uiciſſent . Itaq; per dies quinq; romanis minime ab aggreſſione ceſſantibus:iotapatenorum exceſus angebantur:muriq; fortius oppugnabantur. Et neq; iudæi uires hoſtium formidabant:neq; romanos difficultas oppidi capiendi laſſabat. Etenim iotapata paulominus tota rupes eſt:ex aliis quidem partibus undiq; uallibus immenſis præceps: ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aſpectus ante deficiat . Ab una uero tantum boreæ parte adiri poteſt.ubi per tranſuerſum latus deſinentis montis ædificata eſt. Quod quidem ipſum muro ciuitatis ioſippus fuerat amplexus:quo inacceſſa eſſent hoſtibus ſuperiora cacumina. Aliis uero circum montibus tecta priuſq; in eam peruenireturia nullo poterat conſpici.Iotapata quidem ſic erat communita.Veſpaſianus autem & cum natura loci ſimul certandum putans: & cum audacia iudæorum incipere obſidionem acriter ſtatuit:aduocatiſq; ſibi ſubditis de aggreſſu deliberabat.Cunq; aggerem fieri placuiſſet:qua parte murus facilis erat acceſſui:totum ad comparandã materiam miſit exercitum: oppidoq; propinquis montibus exciſis: magnaq; ui lignorum & lapidum congregata:ſcutiſq; minoribus ſiue ancillibus ad euitãda iacula deſuper miſſa per uallos diſpoſitis:ſub eoꝝ defenſione aggerem conſtruebant . Nulla autem noxa uel minima tælorum erat quæ de muro iacerentur.His autem alii terram ex propinquis tumulis eruentes ſine intermiſſione ſuppeditabant:cunctis trifariam diſtributis:nullus erat ocioſus. At iudæi ſuper eorum tegmina ſaxa ingentia & omne tælorum genus immitterent:quæ licet minime penetrarent:magnos quidem crepitus dabant:& horribile impedimentum erat operantibus.Tunc igitur Veſpaſianus machinis miſſilium circumpoſitis: erãt autem omnes.clx.in eos qui ſuper murum aſtarent iuſſit tæla contendi:ſimulq; ex baliſtis lanceæ pcurrebant:ſaxaq; tormentis ingentia mittebantur:igniſq; & ſagittarum frequentiſſima multitudo:quæ non ſolum murum: ſed etiam totum intra iactum earum ſpatium iudæis inacceſſum fecere.Arabum uero ſagittariorum manus & iaculatores:itéq; fundibulatores & omnes machinæ tælis operabantur. Neq; tamẽ his iudæi prohibiti ne deſuper ulciſcerentur quieti erant:ſed excurrendo per cuneos more latronum tegmina operantium diſſipabant:nudatoſq; feriebant:uel ſi quando illi ceſſiſſent aggerem diſſipabãt:uallorumq; munimẽta cum ancillibus igni tradebant:donec Veſpaſianus cognito huius incommodi cauſam ex diſtributione operum contigiſſe : q; interiecta ſpatia iudæis locum aggrediendi præberent : adunauit tegmina coniunctiſq; pariter uiribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autem propeagere : paulocq; minus æquato propugnaculo : indignum eſſe ratus ioſippus nihil contra moliri quod oppido ſaluti foret:conuocat fabros murumq; altius iubet extolli.Cum illa iam multis obſtantibus iaculis minime ædificare poſſe firmarent ; hanc eis defenſionem excogitauit . Sudibus fixis per eos boum coria extendi præcepit:quæ miſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent:quibuſq; repulſa tæla cætera dilaberentur:& ignis humore langueſceret . hiſq; ante fabros oppoſitis illi murum die noctuq; operando:ad uiginti cubitorum altitudinem erexerunt crebris etiam turribus in eo conſtructis miniſq; ualidiſſimis aptatis:quæ quidem res romanis iam intra ciuitatem ſe eſſe credentibus magnum ſomnium comparauit ; tam ioſippi molitione quam oppidanorum obſtinatione perterritis.

Veſpaſianus certans pluribus diebus uidens non poſſe capere ciuitatẽ ſtatuit obſidere eãſut cogerentur inopia rei redere uidens nolle eos redere:ireq; ad certandũ ſe conuertit Ioſephus cogitat de fuga cũ ſuis:populus hortatur ne recedat: ipſe dicit melius : quia parabit aliũ exercitum quo reuocabit Veſpaſianum ab eis:ſtatuit remanere: ſe parat ad prælium: egreditur multis iurationibus romanos egrediens : Veſpaſianus nollens cum deſperatis congredi iubet ut armati declinent impetum.

Cap. XI.

VT Veſpaſianus & calliditate cõſilii & hoſtiũ audacia magis irritabat:quoniã recepta ex munitiõe fiducia romanos ultra incurſabãt: qnq; dies ſingulos plia cateruati & cuiuſcũq; modi latrocinales doli & eoꝝ q̃ caſus obtuliſſet rapinæ aliorũq; incẽdia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite a pugna ſtatuit obſidere ciuitatẽ: ut eã uſui neceſſarioꝝ penuria caperet.Aut.n.coactos inopia ſibi ſupplicaturos: aut ſi ad finẽ uſq; in eadẽ ptinacia

durauiſſent fame cõſumendos eius habitatores putabat: multoq; faciliores pugnæ fore: ſi poſt in teruallũ rurſus anxiis incubuiſſet. Itaq; oẽs exitus eoꝝ aſſeruari p̃cepit: illi aũt frumẽti qdem alia rumq; omnium rerum intus habebant copiam ſalẽ præter aquæ uero penuriam quia neq; fons erat intra ciuitatem & imbre contentis eius habitatoribus rara eſt in illo tractu æſtiuis mẽſibus pluuia. Quo tempore obſeſſi etiam hoc uehementius afficiebantur: quod arcendæ ſiti fuerat excogitatum quodq; fieri ac uelut omnis aqua iam defeciſſet ægre ferebant. Ioſippus enim & cum ciuitatem uideret abũdare aliis rebus forteſq; animo uiros eſſe quo longiorem romanis obſidionem faceret: quam ſperabant iam tunc potus menſuram ciuibus miniſtrabat. Illis autem conſeruari aquam penuria grauius eſſe uidebatur: amplioremq; cupiditatem mouebat q̃ ius bibendi liberum non haberent: ac uelut ad extremam ſitim perũentum eſſent labori cedebant. Hoc autem modo affectos romanos latere non poterant qui eos ex aduerſo colle trans murum in unum cõfluere locum: & aquæ menſuram accipere proſpectabant. Quo etiam balliſtarum peruenientibus tælis plurimos occidebant. Veſpaſianus quidem non multo poſt exhauſtis puteis ipſa ſibi neceſſitate traditum iri ciuitatem ſperabat. Ioſippus autem ut hanc eius ſpẽ frangeret iuſſit quãplurimos per murorum minas dimerſa undis atq; humida ueſtimenta ſuſpendere: ut omnes repente aqua perfluerent. Ex quo mœror ſimul romanis ac timor erat: cum tantum aquæ uideret eos ludibrio conſumere quos potus indigere credebant. Deniq; dux belli etiam cum ipſe quia penuria ciuitatem poſſe capere deſperaſſet: iterum conſilium ad uim atq; arma cõuertit. Iudæis id quoq; maxime cupientibus. Namq; nec ſe nec ciuitatem ſaluam fore credebant priuſq̃ fame uel ſiti perirent mortem bello optabant. Ioſippus tamen præter hoc aliud conſilium quo ſibi copia parare tur per quandam uallem deuiam: propterea quia minus curioſe habitam a cuſtodibus excogitauit. Mittendo enim per occiduas eius partes litteras ad quos uellet iudæos extra ciuitatem degẽtes ab his omnia uſui neceſſaria & quæ in ciuitate defecerant accipiebat mandato commeatibus ut plærũq; ad excubias reparent terga uelleribus tecti: qui ſi eos nocte uidiſſent canum ſimilitudinem mentirentur. Idq; factitatum eſt donec eius fraudem uigiles perſenſerunt: uallemq; cinxerunt. Itaq; tunc Ioſippus non diu ciuitatem ſuſtinere poſſe proſpiciens: ſuamq; pariter ſalutem ſi uellet remanere deſperans cum optimatibus de fuga tractabat. Verum id populus ſenſit: & circũfuſus ne ſeſe negligeret precabatur in quo ſolo recũberent. Ipſum enim ſaluti eſſe ciuitatis manentem: uelut omnes eius cauſa alacri eſſent animo certaturi. Quod ſi etiam capiantur eundem ſolatio eſſe. Decere autem illum nec inimicos fugere nec amicos deſerere: aut quaſi ex naui tempeſtate oppreſſa deſilire qui ad eam tranquillo mari ueniſſet. Ipſum enim magis demerſurum eſſe ciuitatem cum iam nemo audebit hoſtibus repugnare ſi diſceſſiſſet cui confiderent. Ioſippus autem quod ſibi caueret occultans illorum cõmodo ſe exitum parare dicebat. Nam intra ciuitatẽ manendo neq; ſeruatis grande aliquid ſe eſſe profuturum: & ſi caperentur una cum his eſſe fruſtra periturum. Obſidione uero liberatus extrinſecus maximo eius emolumento fore. Mature.n. congregatis ex territorio galyleis alio bello romanos ab eorum ciuitate reuocaturum. tunc autẽ non uidere quod apud eos reſidens utilitatis afferret: niſi q̃ romanos ad obſidionem magis incitaret: ut ſe caperent magnipendentes. Quem ſi fugiſſe cognouiſſent multum eẽ de obſidionis impetu remiſſuros. Non flexit his populum Ioſippus: ſed hoc circũſiſtere ſe magis incendit. Deniq; pueri & ſenes itemq; mulierculæ cum infantibus flentes ad pedes eius accedebant: eumq; omnes complexi tenebant: & ut fortunæ ſocius ſibi remaneret cum ululatibus ſupplicabant. Non inuidia ſalutis eius quantum ego arbitror: ſed propria ſpe. Nihil enim ſe mali remanente Ioſippo exiſtimabant eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem paruiſſet hæc præces eſſe ratus: cuſtodiam uero ſi paulum cogeretur: multum enim ex intentione diſceſſus etiam querelarum miſericordia fregerat remanere ſtatuit. Communiq; deſperatione ciuitatis armatus: & nunc tempus eſt dicẽs pugnam incipere: cum ſpes nulla ſalutis eſt: pulchrumq; uitam paciſci pro laude ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe conuertit. Cum pugnaciſſimis egreſſus diſiectis cuſtodibus uſq; ad romanorum caſtra excurrebat: & nũc pelles aggeribus impoſitas ſub quibus tendebant diſcerpere: nũc operibus ignem immittere. Poſteroq; die ſimiliter ac tertio per aliquot dies ac noctes bellando non laborabat. Sed Veſpaſianus romanos his incurſibus male affectos aſpiciens. Nam & terga dare iudæis pudebat: & fugientes inſequi armorum pondere tardabantur: cum iudæi ſemper aliquid agentes priuſq̃ paterentur in ciuitatem refugerent: armatis imperat ut eorum impetum declinarent: ne uel cum hominibus mortis auidis manum conſererẽt. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus ſi propoſito careãt quaſi flamma ſi materiam non inueniat. Ad hoc oportere romanos cautius quærere uictoriam augendæ poſſeſſionis cauſa: non ex neceſſitate bellantes: per ſagittarios autem arabum & ſyriæ & fundibulatores: perq; ſaxa tormẽtis emiſſa plærumq; repellebat iudæos. Nulla enim tællorum machina quieſcebat. Illi autem his quidem male acceptis cedebant: uerum eminus miſſa inter iactum ſubeuntes ſæuius romanis inſtabant: cum neq; corpori: neq; animæ parcerent: ſed per uicem utrinq; pugnarent: ſuorum quiſq; laboribus ſubuenientes.

Admouet Veſpaſianus arietē muris:muri concutiuntur machinis cogitat ioſephus quō ictus arietis refellat:romani econtra aliud genus machinant:ioſephus cū ſociis igne concremarunt romanoꝝ propugnacula & ageres ita ut ſpatio unius hore oia ſint concremata. Cap. XII.

Gitur Veſpaſianus ultro ſe exiſtimans longitudine tpis hoſtiumq; icurſibus obſideri: cum prope iam muris aggeres æquarentur:arietē admoueri præcepit:eſt aūt aries immenſa materia malo nauis aſſimilis: cuius ſummū graui ferro ſolidatū eſt in arietis effigie fabricati:unde ēt nomen accepit. Dependet auteē funibus medius ex trabe alia uelut ex trutina palis utrinq; fultus bene fundatis. Retrorſum aūt magna uiroꝝ multitudine repulſus:hiſdemq; ſimul rurſus impellentibus miſſus in fronte prominente ferro mœnia percutit:nec eſt ulla tam ualida turris:aut muroꝝ ambitus adeo latus:ut etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit; aſſiduos uincat. Ad huius periculū rei duci romano tranſire placuit:ui capere oppidū properanti quoniā pernicioſa uidebatūr obſidio iudæis minime quieſcentibus. Itaq; romani quidem baliſtis cæteriſq; miſſilium machinis ut facilius ferirent qui de muris obſtare tentaſſent:adhibitis utebā tur:neq; ſagittarii aut fundibulatores longius aberant. Cum uero ea cauſa muros nemo auderet aſcendere ipſi arietem applicabāt gradibus deſuper: itemq; pellibus ſeptū tam pro ſui defenſione quam machinæ. Et primo qdem impetu mœnia cōcuſſa ſunt clamoreq; oppidanoꝝ uelut iam capti eſſent maximus factus eſt. Ioſippus aūt eundem locum ferirī:neq; multo poſt murū diſturbatum iri proſpiciēs:quo cōmento uim machinæ paulatim falleret excogitauit. Saccos enim paleis refertos qua ſemp impetū arietis ferirī uiderent demitti iuſſit ex muro:ut eo modo ſecundi ictus errarent:aut etiā excepta uulnera laxitas fruſtraretur. Quæ quidem res multū romanis moræ attulit. Nam quocūq; hi machinā conuertiſſent:contra illi qui ſuper murū ſtabant paleaq; traducētes ſaccos ictibus ſupponebāt:nihilq; murus percuſſione lædebatur: donec etiā romani aduerſus hoc aliud machinari ſunt. Proceris enim contis exhibitis:in his ſummis falces quibus saccos inciderent alligarunt. Cum aūt hoc modo efficax eſſet opus arietis ac murus quia recens ædificatus erat ictibus cederet:quod reliquū erat ioſippus:eiuſq; ſocii ad ignis auxiliū ſe contulerunt accenſumq; totum quod aridæ fuit materiæ:tribus ex locis pariter inflāmare:unaq; machinas & ppugnacula romanoꝝ & aggeres concremarunt. Illi uero non ſine malo ſubueniebāt audacia ſimul eoꝝ territi:& ne adiumento eſſent flammis præuertentibus impediri:quæ aridum nactæ fomitē & præterea bitumen ac picem:necnon etiam ſulfur opinione citius uolitabant operaq; romanorum multo labore curata unius horæ ſpatio poſſiderant.

Quidam uir iudæus ſaxo ſoleuato & demiſſo caput arietis fregit: hic fixus eſt quinq; ſagittarum uulneribus decidit tādem:alii duo uiri romanoꝝ aciem pruperunt:ioſephus uero & cætera multitudo intendit Machinas romanis lugentibus. Cap. XIII.

Alc etiam uir quidem iudæus prædicatione ac memoria dignus inuentus eſt addi filius Eleazarus:cui Salab galyleæ patria fuit. Is enim ſaxum ingens alte ſublatū tanta ui ſuper arietē ex muro dimiſit:ut machinæ caput obrumperet:idq; ex mediis hoſtibus ſaltu ad eos delatus auferret:nulloq; metu reportaret ad muꝝ. Poſtremo tanq̄ ſigno quo tæla mitterent hoſtibus poſitus nudo corpore quinq; ſagittaꝝ uulneribus fixus eſt: earūq; nulla reſpecta ubi murū aſcendit unde uideri ab oibus poterat eius audacia ibi cōſtitit: compunctuſq; dolore plagaꝝ cum ariete decidit. Poſt hunc fortiſſimi extiterunt duo fratres Veciras & Philippus de uico Roma galylei. Qui cum ſuper milites decimæ legionis proſiluiſſent tanto iperu uiq; tranſgreſſi ſunt ut & aciem romanoꝝ perrumperent quouſq; aduerſum ierant oēs infugam uerterent. Præter hos ioſippus quoq; & cætera multitudo raptis ignibus machinas & refugia cū opibus quintæ itemq; decimæ & eius quæ terga dederat legionis incēdunt. Cæteri autem qui mox conſecuti ſunt & inſtrumenta & omne genus materiæ obruere.

Veſpaſianus in planta pedis uulneratur totus exercitus turbatur ſuperato dolore uulneris ſæuius bellū in iudæos incitauit:pugnatur fortiter utriq; cædit murus ictibus machinaꝝ ad matutinas uigilias illi uero muniere partem illam. Cap. XIIII.

Vrſus autem romani poſt meridiem erectum arietem ad eam muri partem quæ pridem quaſſata fuerat appulere: ibiq; defenſorum eius quidam Veſpaſiani plantam ſagitta percuſſam leuiter uulnerat:quamuis tæli ſpatio defeciſſet. Maximam tunc id romanis perturbationem fecit. His enim qui prope aderant uiſo ſanguine perterritis p omnem fama cucurrit exercitum relictaq; obſiditione plæriq; cum ſtupore atq; formidine ad ducem belli concurrebant:& ante omnes. Titus aderat metuēs patri. Vnde contigit ut & beniuolentia circa rectorem & filii trepidatio confunderet multitudinem. Facile tunc pater & timore filium & perturbatione liberauit exercitum. Superato enim dolore uulneris & ab omnibus qui ſui cauſa pertimuerunt conſpici ſtudens bellum in iudæos ſæuius incitauit. Nam uelut ultor ducis quiſq; omne periculum adire cupiebat:& clamore alius alium adhortantes murum petebant. Ioſippus autem cum ſuis ſociis licet aſſiduis baliſtarum itemq; tormentorum ictibus caderent nequaq̄ tamen deterrebātur a muro:ſed flammis & ferro & ſaxis eos aſpere q arietē

protecti palmis impellerent. Nihil aũt aut parum proficiebant cum ſine intermiſſione procum berent in conſpectu hoſtium poſiti:quos ipſi contra uidere nõ poſſent. Nãq; & ſuis ignibus col lucentes tãq; ſi dies eſſet & certum erat hoſtibus ſignũ quo tæla dirigerẽt:machiniſq; procul nõ apparentibus miſſilia cauere non poterant. Ergo propterea non tam baliſtarũ quãm iaculorũ ui ſimul multi trãſfigebantur:miſſaq; machinis ſaxa & murorũ minas auferebant & frangebant an gulos turrium. Virorum aũt nulli tam fortiter conſtipati erant:ut non uſq; ad extremã aciem ſa xi magnitudine ac uiolentia ſternerentur. Sciet autẽ aliquis huius machinæ uis quantũ ualet ex his quæ illa nocte cõtigere in muro cuidã ex circũſtantibus. Ioſippo caput auulſum eſt:eiuſq; ad tertium ſtadiũ ueluti funda excuſa caluaria. interdiu quoq; prægnantis fœminæ ſecto utero ad dimidium ſtadiũ infans abactus eſt:tanta tormento uis fuit . Ergo machinis terribilior erat im petus & miſſiliũ ſtrepitus. Crebri aũt mortui cum ad mortuos deiicerentur ſonabant & acerbiſ ſimus quidẽ intus excitabantur mulierũ tumultus extrinſecus aũt occumbentiũ gemitus cõcre pabat:totuſq; ambitus muri:ad quẽ pugnabatur ſanguine confluebat:iamq; aſcendi poterat con geſtione cadauerũ. Montibus aũt reſonantibus multo amplius horror his ex clamoribus accede bat:nec quicq̃ illi nocti defuit uel quod auribus uel oculis terrorem poſſet icutere. Plurimi qui dem pro iotapata decertantes fortiter ceciderunt plurimi etiã ſauciati:& tamen uis circa maruti nas uigilias murus aſſiduis machinarũ ictibus ceſſit. Cũq; illi quidem corporibus atq; armis ſepti eam partem:quæ deiecta fuerat priuſq̃ romani pontes apponerent munire.

¶ Veſpaſianus parat exercitus & machinas ad iuadendũ urbẽ recreato prius exercitu:Ioſephus cognito cõſilio ueſpaſiani ordinat milites ad reſiſtẽdum:ꝓliaẽ crudeliſſimo certamie. Cap. XV.

MAne aũt Veſpaſianus ad occupandã ciuitatem iã ducebat exercitũ ex nocturno labore paululũ recreatum. Idẽq; cupiens de conuulſi muri ꝑte alio ꝓpugnatores adducere eq tum qdem fortiſſimũ equis diſpoſitis triſariã collocat ut tecti armis dirutũ latus un diq; obſiderent:cũctoſq; præ manibus ferrẽt: ꝙ ſi pontes admoueri cœpiſſent ipſi plu res introirent. Poſt illos aũt pedites ualidiſſimos ordinauit. Reliquã uero equitũ multitudinẽ ſe cundum muri ſpatiũ ꝑ montana loca diſtendit:ne qs fugiens excidiũ ciuitatis lateret. Deinde qui hos ſequerenẽ cõſtituit ſagittarios paratas ſagittas habere iuſſos. Fundibulatores quoq; ſimiliter & appoſitos machinis. Alios aũt integris muri partibus ſcalas applicare præcepit: ut qui hos ꝓhi bere tentaſſent deiectæ partis defenſionẽ relinquerent:cæteriq; oibus ſimul tælis oppreſſi uiolẽ tia irrumpentiũ cederent. Ioſippus aũt hoc conſilio cognito ꝑ murum qdem integrũ labore fati gatos:itemq; ſenes poſuit q̃ſi ledi non poſſent. In parte uero colapſa ualidũ & potentiſſimũ quẽ q; ſenoſq; ante oẽs uiros in qbus & ipſe fuit ad pericula ſubeunda:ſortitus eſt : hiſq; præcepit ut agminũ ululatibus ne metu quæ terẽtur aures obſtruerenẽ:contra ſagittarũ uero multitudinem cõmuniti protegerentur deſuper ſcutis paulatimq; recederent donec ſagittarii pharetras exinani rent. Si uero pontes a romanis apponerenẽ:ipſos præſilire mandauit hoſtibus atq; ꝑſuaſit & eorũ inſtrumentis reſiſtere:unumquẽq; uero ita certare debere nõ quaſi conſeruandã tueretur: ſed q̃ſi perditã iam patriã uindicaret:atq; oculis ſuis proponere mactari ſenes ac liberos coniugeſq; ſuas propemodũ ab hoſtibus capi:iamq; futuræ cladi iram nunc collectã in auctores eius effuderent: ita qdem in utroq; diſpoſuit. Ciuitatis aũt uulgus otioſum mulieres ac pueri poſtq̃ oppidum tri plici acie uidere circundatũ:nullus enim ad pugnã trãſlatus fuerat a cuſtodiis ſtrictiſq; gladiis ad partẽ muri deiectam hoſtes inſtare:armiſq; montana oia deſuper collucere:atq; arabam quẽdam ſagittariis tæla ſuggerere:tunc extremo ululatu q̃ſi capta urbe conſonuerunt: non ut impendere mala ſed ut adeeſſe iam crederes. Quare Ioſippus mulieres ne miſericordia ſuorũ aĩos effœmina rent intra domos cũ interminatione concludit ſilere iuſſas: ipſe uero ad partẽ muri quæ ſibi ob tigerat tranſiit:& puntes qdem applicantibus aĩum non intendit:ſed tantũ ſpeculabatur impetũ ſagittarũ: ſimul aũt ac tubinices uniuerſorũ agminũ congregati ſunt pariter & grauiter ifremuit exercitus:ſignoq; dato miſſis undiq; ſagittis lux obſcuri cœpit. Ioſippi ſocii memores præcepto rum:& aduerſus clamorẽ obſtructis auribus & cõtra ſagittarũ uulnera corporibus cõmunitis cũ admouerentur pontiũ machinæ ipſi eas curſu:& anteq̃ hoſtes pedem in his ponerent occupant : eoſq; aſcendere nitentes prælio deterrebant uaria manu:itẽq; animi facinora demonſtrantes : & ne uel in extremis calamitatibus deteriores illis uiderentur: hi qui ſine periculo fortes contra il los etiam curabant. Nec prius a romanis diuellebantur quã uel caderent uel occiderent. Qui ro manis deſilientibus conflictu iam liberi facillime tæla dirigebant.

¶ Die.xx.mẽſis iunii iudæi q̃ſi defeſſi qa non habereẽt propugnatores quos mitterent : cogita uerunt oleo feruẽti ſup infuſo romanos oppugnare:ac fœno græco ſup ſparſo ut inde romani ca derent:uidens dux Veſpaſianus tot male milites ꝑpeti:eos a bello reuocat & a pena. Cap. XVI.

ATq; iudæis perpetuo dimicantibus cum nec unde mutarent propugnatores haberẽt defeſſis aũt aſſidue ſubſtitueretur proq; his quos uiolentia repuliſſent alii ſuccederẽt inuicem ſe adhortari latera copulãt:protectiq; deſuper longioribus ſcutis inexpugna bilis globus effecti ſunt:totaq; acie uelut uno corpore repellẽdo iudæos in muro iam

pedem ponebant:cum Iosippus his rerũ angustiis consilio necessitatis adhibito mira est enim machinis excogitandis cum desperatione stimulatur. Feruẽti oleo profundi milites iubet scutorum coniunctione defensos.Id autem iudæi multi qui & paratum haberent: & plurimum cito romanis infundũt:ipsis etiam in eis lacunis missis calore bulientibus hæc res romanorum ardentium aciem dissipauit: & cum dolore scæuissimo deuoluebantur a muro. Siquidem facile a uertice ad pedes usq; sub armatura oleum per totum corpus fluebat:carnemq; non secus ac flammã epascebatur:q; natura facile calesceret:seroq; pro sui pinguedine refrigesceret.Thoracibus autem & galeis illigatis incendii fuga non erat.Nunc autem salientes: nunc incuruati dolore de pontibus decidebant.Ad suos autem tuto recedere contra nitentes non poterant: quoniam facile ab insequẽtibus capiebantur.Sed neq; romanis uirtus in rebus aduersis:nec iudæis prudentia defuit: romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati uiderent: tamen in eos qui perfuderant ferebantur præcedentem quisq; incursando tanq; ipse impetum retardaret. Iudæi uero progressum eorum dolo altero deceperunt cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent:quibus illi dilabẽtes retrahebantur:& neq; fugientium quisq; neq; aggredientium firmo posset eniti uestigio. Sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur:multi uero super aggeres deiicerentur:& qui cecidissent a iudæis feriebantur:qui romanis desilientibus conflictu iam liberti facillime tela dirigebant.Cum autem multa milites mala in hoc perpeti prælio dux uideret:post meridianas eos horas a pugna reuocat:quorum non paucis obtruncatis plures sunt uulnerati. Ex iotapata uero sex uiris mortuis:plures quam trecenti sauti translati sunt.Hoc autem modo pugnatum est iunii mensis die uigesimo.

Vespasianus tres turres ferro circũdatas erigi fecit plenas iaculatoribus & fundibulatoribus fortissimis:ita ut ex his q intra muros erant deserere defensionẽ muri cogant. Cap. XVII.

ET Vespasianus eorum causa qui occiderant consolatus exercitum postq; ita uidet accensum neq; tam exhortationem quam opus deposceret:aggeres quidem altius tollit. Tres uero turres quinquagenum pedum in excelsum iubet erigi ferro undiq; tectas: & ut pondere stabiles essent:neq; ignibus expugnarentur:easq; super aggeres collocat iaculatoribus & sagittariis:itemq; leuiorum missilium machinis plenas fundibulariorum quoq; fortissimis.Qui cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas:ipsi eos qui super murum astarent facillime cernerent:tælisq; appeterent:cum illi neq; a uertice uenientes sagittas facile declinarent:neq; ulcisci possent quos non uiderent: altitudine quidem turrium librata manu iacula superante ferro aut quo erant septæ flammis obstante. Ob hoc igitur defensionem muri deserunt:magisq; aggredi tentantibus occurrebant.Et iotapateni quidem ita resistebant: q̃ uis multi in dies singulos occumberent:neq; contra mali quicq̃ hostibus facerent: q; eos sine periculo lædere non poterant.

Vespasianus mittit Traianum in aphata ciuitatem congreditur cum illis tãdem superat ciuitatem omnesq; præter infantes occidit. Cap. XVIII.

IIsdem autem diebus Vespasianus ad finitimam quãdam iotapatæ ciuitatem euocatus cui nomen est Aphaca nouas res affectantem:& propterea q; iotapatenos præter spẽ restitisse audierat insolescentem: mittit eo Traianum decimæ legionis rectorem: dans ei duo milia peditum & equites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum repperisset:nam præter naturam qua tutum erat etiam muro duplici cingebatur: habitatores uero eius uidisset paratos ad pugnam sibi obuios processisse prælium cum his committit: eosq; paulisp reluctatos in fugam uertit: quos uestigiis consecuti romani exterioris muri ambitum quo confugerant cum ipsis irrumpunt.Secundum autem murum petentibus ciues sui clausere ciuitatem metu.ne cum his rursus hostes intrarẽt:profecto autem deus galyleorum clades romanis dabat:qui etiam tunc ciuitatis eius uniuersum populum exclusum manibus propriis ad interitum hostibus dedit auidissimis cædium:multi enim simul ruentes ad portas multũq; nominatim præpositos inclamantes inter ipsas præces immoriebãtur:quibus hostes unum murum alterum ciues clauserãt & inter medios coacti murorum ambitus: multi quidem sociorum suis gladiis transfigebantur:infiniti uero a romanis interficiebantur:ne uel adolescentium quidẽ recepta fiducia.Nam præter hostilem metum etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Deniq; moriebantur non romanos sed iudæos execrantes: quoad omnes interire numero hominum.xii.milia.unde Traianus uacuam esse ciuitatem pugnatoribus reputans: & si q adhuc intus essent:nihil eos ausuros esse existimans præ timore impatori excidiũ reseruauit. Missisq; nuntiis ad Vespasianũ petit:ut filium Titũ dirigeret finẽ uictoriæ impositurus:ille aũt laboris aliqd superesse ratus cũ milite filiũ misit:hoc est quingentis equitibus & peditibus mille.Qui mature ad ciuitatẽ profectus sic ordinauit exercitũ:ut in læuo quidẽ latere Traianũ constitueret: ipse uero in dextrũ obsidioni præesset.Itaq; militibus scalas muris undiq; applicãtibus:cũ paulisp desuper galylei obstitissent continuo mœnia reliquerunt. Titus uero comitesq; saltu demissi mature ciuitatem obtinuere:tuncq; uæhemens cum his qui se intus congregauere pugna cõmissa est. Nũc per

anguſta uiarum ſtruentibus ualidiſſimis:nũc fœminis ex tectoꝝ culminibus quæ forte inueniſ ſent tæla iactantibus.Et hoc qdem modo uſq; ad ſextã horam ſuſtinuere conflictũ.Aſſumptis ãt bellatoribus cætera multitudo & ſub diuo & per domos ſenes pariter ac iuuenes mactabant.De niq; uirilis ſexus præter infantes nullus remanſit: qui cum mulieribus abducti ſunt ſeruitio.Interemptorum quidem in ciuitate & in primo congreſſu numerus fuit quindecim miliũ:captiuorum aũt duo milia.c.xxx.Hæc galyleis clades contigit quinto & uigeſimo die iunii menſis.

¶Ad ſamaritas cereãlis mittit a Veſpaſiano:quia eos pronos ad tumultum uidebat:inopia quæ quidam moriebantur:quidam ad romanos confugiebant;reliquos uero omnes neqens perſuaſio ne placare occidit:erant autem undecim milia & ſexcenti. Cap. XIX.

SEd ne Samaritæ quidem alieni a calamitatibus remanſere : hi náq; in monte garizin qui eſt illis ſanctiſſimus congregati locis ſuis expectabant:belli aute minas eoꝝ conuentus ac ſpẽ habere uidebatur:nec ſaltem uicinoꝝ malis corrigebantur: ſed incõſulta ſuarum uirium infirmitate ſecũdis romanoꝝ rebus exterriti: prona in tumultum uoluntate pendebant. Veſpaſiano aũt placebat motus antecapere : eorumq; impetus præuenire:nam & ſi præſidiis tota ſamaritica regio cincta erat:tamen eorum multitudo qui coierant:& conſpiratio timebatur.Eaq; cauſa cereale quintæ legionis rectorem cum ſexcentis equitibus tribuſq; peditum milibus mittit. Ille autem ad monte quidem accedere prælioq; cõgredi neq; tutum eſſe duxit:quoniã hoſtes plurimi deſupeſſent:milites uero circũuallatis undiq; montibus radicibus tota eos die cuſtodiebant. Euenit autem aquæ tunc indigẽtibus ſamaritis etiam grãues accendi æſtus:erat enim tempus æſtatis:neq; ſe rebus neceſſariis uulgus inſtruxerat: adeo ut nonnulli quidẽ una die ſiti morirentur:multi uero eiuſmodi morti ſeruitiũ præferentes ad romanos tranſfugere:ex quibus cognito cerealis illos etiam qui adhuc perſeueraret malis infractos montem aſcendit: & circũ hoſtes exercitu conſtituto primũ eos a dextera parte hortabatur: atq; ut ſalui eſſe mallent rogabat ſi arma proiecciſſent tutos fore promittens . Deniq; quia perſuadere non poſſet aggreſſus eos occidit omnes.Erant autem undecim milia & ſexcenti. Hæc iunii menſis uigeſimo & ſeptimo die geſta ſunt atq; his calamitatibus Samaritæ uſi ſunt.

¶Ageres ſuper altitudinem murorum iotapatenis effertur: quidam ad Veſpaſianum uenit ꝓfugus ex ciuitate:nũcians paucitatem ciuium & facilitatem capiendi: Veſpaſianus exercitum parat nocte hora qua ille docuerat ciuitatem aggrediuntur:& cuſtodes occidunt:ciuitatem ingrediuntur:quidam uero ne opperterent per romanos ſe ipſos interfecerunt:tandem Veſpaſianus incendi fecit ciuitatem uniuerſam. Cap. XX.

IOtapatenis autem diu durantibus:& præter ſpẽ aduerſa tolerantibus quadrageſimo qdem ac ſeptimo die romanoꝝ aggeres ſuper muroꝝ altitudinem ſunt elati. Quidã uero ad Veſpaſianum eodẽ die profugus uenit paucitatem ciuium & infirmitatem enuncians:ſimul q; diuturnis uigiliis prælijs aſſiduis conſumpti minime quidem ulterius uim ferre poſſent:ueꝝ dolo etiam caperent ſi quis inſtaret.Circa extremam náq; uigiliam quando & maloꝝ requiem habere uiderentur:& maxime defatigatos cuſtodes matutinus ſõnus occupat dormire eos dicebat eademq; hora inuadẽdos eſſe dicebat . Veſpaſiano aũt qui fidem noſcet inter ſe indæoꝝ quantaq; ſuperbia pœnas contẽnerent trãſſuga ſuſpectus erat:nam & antea quidam ex iotapata captus omne tormentoꝝ genus fortiter pertulit: & tum ne flãmis quidem coactus quid intus ageretur hoſtibus exquirentibus prodidiſſet mortẽ deridens cruci ſuffixus eſt.Fidere tunc proditori coniectura faciebat.Et fortaſſe quidẽ illum uera dicere:ipſe aũt nihil ex eius fallacia magnum ſibi exiſtimans eſſe metuendi aſſeruari hoiem iuſſit:& ad occupandam ciuitatẽ parabat exercitum.Hora igitur quæ fuerat indicata ocioſe ibat ad muros:primuſq; incedebat Titus cum uno ex Chiliarchis Domitio ſabino:paucis ex quintadecima legione comitatus: interfectis autem uigilibus in ciuitatẽ ingrediuntur:& poſt eos ſextus quidã Caluarus chiliarchus & placidus ſubiectos milites introducendo.Arce uero occupata cũ hoſtes in medio oppido uerſarentur: iamq; plane dies eſſet:nec tunc quidẽ illi qui capti tenerentur adhuc excidium ſentiebant multo labore ſomnoq; pariter diſſoluti. Et ſiquis euigilaſſet:nebula uiſus eius hebetante: quæ caſu tũc plurima ſe circũ oppidum funderet:donec totus irrupit exercitus:ſoloq; maloꝝ periculo exſuſcitati morienteſq; demum ſe piſſe crediderunt:romanos aũt memores quæ obſidionis tpe pertuliſſent: neq; pcendi cuiq; neq; miſerendi quẽq; tangebat cura . Sed ex arce plebẽ ad prona cõpulſam facillime trucidabant:ubi loci difficultas pugnacibus negaret copiã reſiſtendi.Circũuiarum náq; anguſtiis preſſi ac per declina dilabentes fluente deſuper bello obtegebantur : id multos etiã qui circa ioſippũ lecti erant ut manibus propriis liberarentur imutauit: nam cũ ſe uiderent romanorum neminẽ poſſe occidere ne romanoꝝ manibus opperterent ꝓuenerunt:& in extrema parte ciuitatis congregati ſemet interfecerunt. Quicũq; tamen uigilum primi captã ciuitatem ſenſerunt in quadã turri ſeptẽtrionali fuga recepti aliquãdiu quidẽ reſtiterunt . Deinde circũcluſi hoſtium multitudine ſero dextras dedere:hiſq; inſtantibus mortẽ ſuam æquo aio præbuerunt.Potuiſſent autem incruentæ romani obſidionis fine gloriari : niſi unus ex ipſis occidiſſet Hecatontarchus

Antonius peremptus insidiis: nam quidā ex his qui ad speluncas confugerant:erant āt plurimi rogabant antoniū dextram sibi porrigere ad fidem salutis ac præsidiū quo tutus ascenderet. Cunq; his manum porrexisset incaute super ille hasta præuentū in inguine perculit statimq; cōfecit: illo die quid immanissimā multitudinem peremere romani. Postea uero secutis diebus scrutando latebras per cuniculos & speluncas oēm ulciscebantur ætatē præter infantes ac fœminas. Itaq; captiui quidem mille ducenti congregati erant:quadraginta uero milia cōnumerata sunt excidii tē pore pugnisq; superioribus mortuoꝝ. At Vespasianus ciuitatē ipsam excindi iubet:castellaq; eius omnia adhuc exurit. Iotapata quidem ita deuicta est tertiodecimo imperii. Neronis anno calendarum iulliarum die.

Ioseph⁹ ne a romanis inueniretur/in puteū se demisit lapidēq; supra imposuit ne uiderent: nocte exibat perscrutans si posset euadere: indicatur per quandā mulierem mittit ad eum cū fide de uenia:timebat uero iosephus in somnis simulachra ei apparent deprecatur deum.in manus romanorum se committit:habita prius oratione ad socios. Cap. XXI.

ROmani uero iosippū requirentes & propriæ indignationis cā:& quod imperator opæ precium uidebatur:captus enim maxia pars belli esset: mortuos itaq; abditos rimabātur:ille autem in exitio ciuitatis fortunæ quodā usus auxilio per medios se hostes surripuit & in quendā profundum puteum saltu demissus est: cui amplū specus adiunctū erat:latere quod supra scrutantes uidere non possent. Vbi.xl.quidē insignes uiros latitantes offendit:rerūq; utilium apparatum:qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem oia complexis interdiu quidem se occultauit. Nocte uero ascendens uigilias explorabat ut fugeret. Cunq; oia undiq; ipsius causa maxie custodirentur, neq; fallendi spes esset in speluncā iterum descendebat: biduūq; ibi delituit. Tertia uero quadā die capta quadam muliere quæ cū ipsis fuerat indicatus est. Tumq; Vespasianus propere duos chiliarchos Paulinum:& Callicanū iussos pacem dare iosippo & bene hortari eū ut ascenderet mittit. Quibus tamen ille rogantibus postq̄ ad eum uenerunt si demq; pro salute dantibus minime paruit. Ex his āt magis quæ pati meritus esset qui plurima cōmisisset: quā ex naturali mansuetudine rogantium suspitionē colligens uelut ad pœnam euocare tur timebat:donec Vespasianus tertiū quoq; chiliarchum nicanorem iosippi notū atq; olym consuetum direxit:is āt quam dulce in eos romanorum esset ingenium: quos semel subiugasset referens quodq; ipse iosippus uirtutis cā magis admirabilis quā inuisus ducibus haberetur:essetq; imperatori studium non eā ad supplicium ducere quod etiam sine deditione sibi liceret exigere:sed cōseruare potius uirum fortem. His addebat q; ne Vespasianus si quid dolo moliret amicū ad id mitteret ut in re optima pessimā hoc est perfidiam ptexeret amicitia:neq; semetipsum illi ut amicum falleret obtemperatuꝝ fore. Verum iosippo etiā post Nicanoris dicta hæsitante milites quidem irati speluncæ ignem submittere properabant. Sed retinebat eos belli ductor uiuū iosippum capere plurimipendens. Nicanore aūt uæhemēter instante ubi etiā hostilis multitudinis minas cōpit iosippus.nocturna somnia reminiscitur quibus ei deus & futuras iudæorum clades:& quæ romanis essent euentura principibus ostendit. Erat aūt interprætandis quoq; somniis idoneus & cōiectare quæ ambigue diuinitus dicerentur sciebat. Qui & sacros prophetarū libros nouerat q; & ipse sacerdos esset & parentibus sacerdotibus ꝓcreatus:illa igitur hora quasi deo plenus & recentium somnioꝝ quæ uiderat horrenda simulachra mente cōplexus occultas præces deo offert. Et quia iudæorum inquit labefactari tibi rem placuit. Fortuna uero ad romanos tota migrauit: animamq; meam quæ futura prædiceret elegisti. Do quidē manus sponte romanis & uiuo. Testor āt q; non proditor:sed tuus minister ad eos ibo. Simul his dictis nicanori cōsentiebat. Verū qui una confugerant iudæorum postq̄ intellexerunt iosippū rogantibus cædere uniuersi circūstantes clamabant. Certe plurimum ingemiscere leges patriæ ubi sunt quæ iudæis deus abnuit:quibus mortem cotēnentes animas indidit uita iosippe. Captus es:lucēq; pateris intueri seruientem q̄ cito tui oblitus es:q̄ multos pro libertate mori persuasisti? Falsam profecto opinionem fortitudinis habeas:falsamq; prudentiæ si salutem apud eos speras cum quibus ita dimicasti:aut si hæc etiam certa sunt ab illis tamē te seruari cupis. Sed q̄is te romanorum fortuna tui obliuione ꝓfuderit: & nos tamē patriæ gloriæ consulentes & dexterā tibi & gladium cōmodabimus. Tu uero siqdem spōte moriare dux iudæorum:sin uero inuitus:proditor morieris Vix hæc elocuti sunt: & intentatis ei gladiis occidendum illum cōminabantur si romanis pareret. Timens igitur impetū iosippus & se dei præceptoꝝ proditorem esse ratus:si ea non enunciasset morte præuentus argumētis eos philosophiæ necessario tractare incipit. Et quid enim tantope inquit o sotii propriæ cædis auidi sumus:aut cur amicissimas inter se res corpus & animā in dissensionem uocamus: mutatum me eē quispiam dicet? Sed romani hoc sciunt optimū esse in bello mori:sed lege belli hoc est a uictoribus trucidari:proinde siquidem romanoꝝ ferrum deprecor uere meo gladio meaq; manu sim dignus. Sin illi hosti parcendū putāt: quam iustius nosipsi nobis pepercimus? Quippe stolidū est eadem circa nos admittere:pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrū enim esse pro libertate mori:& ipse fateor:pugnando tamen &/illoꝝ manibus qui eam ꝓripuere:nunc aūt neq; prælio nobis ob-

ſtant:neq; hos interficiunt.Iridé autem timidus eſt habendus qui mori non uult cũ opus eſt:& q̃ uult cũ non oportet.Præterea quis non metus prohiber ad romanos aſcẽdere?nẽpe mortis.Ergo eam quæ ab hoſtibus dubiæ ſuſpecta formidinis eſt:eam certé ipſi nobis irrogauimus.Veꝝ ſeruitutem dicet aliquis?Valde quidé nunc liberi ſumus.At uiri fortis eſt ſemet occidere: immo uero ignauiſſimi quantũ opinor. Nam & gubernatoré timidiſſimũ puto:qui tempeſtatem metuẽs ãte uim turbinis nauem ſponte ſubmergit.Quin ét propria manu perire a cõi omnium animaliũ natura diſcrepat:eoq; mõ in creatorem noſtrum ſummũ ſcelus admittitur. Nullũ eſt animal quod ex induſtria uel per ſe moriatur.Siquidé naturæ lex ualidiſſima ut uelint uiuere in oĩbus ſita eſt: iccirco & quod nobis adimendũ id putant hoſtes ducimus & inſidiatores pœna ꝓſequimur.Deũ uero indigne ferre non arbitramur:cum domũ eius homo deſpiciat? Ab illo enim accæpimus ut eſſemus:rurſumq; ut eſſe deſineremus illi reddendũ eſt . Corpora quidé cunctis mortalia ſunt ex caduca materia fabricata.Anima uero ſemper imortalis eſt: deniq; picula in corporibus collocata.Si quis ergo depoſitum hoĩs ſurripuerit aut male tractauerit:peſſimus ſtatim ac perfidioſus haberur.Sic dei depoſitũ ex proprio corpore qui eiecerit eũ ſe latuiſſe qué læſerit æſtimabit?Et ſeruos quidem fugientes ulciſci iuſtũ creditur:q̃uis nequaq̃ dominos fugerint:ipſi uero deũ fugientes:& optimum deũ impie facere non uidebimur.An ignoratis q̃ eoꝝ qui lege naturæ uita exeũt acceptũq; deo debitum ſoluunt cũ id qui dedit recuperare uoluerit perpetua laus domuſq; ac familia ſtabiles ſunt? puræ ãt & quæ inuocantes exaudiant? animæ retinent locum in cælo adeptæ ſanctiſſimũ atq; inde rurſum uoluentibus ſæculis caſta corpora iubentur incolere: quoꝝ uero manus in ſeipſos inſanierũt eoꝝ animas tenebroſior orchus ſuſcipiet.Pater aũt illaꝝ deus auctores iniuriæ per nepotes ulciſcitur. Hinc & deo inuiſum eſt:&a ſapientiſſimo legis noſtræ cõditore coercetur.Deniq; ſi qui ſe occiderit apud nos quidé uſq; ad ſolis occaſum inſepultos abiici decretũ eſt: cum ét hoſtes ſepeliri fas eſſe ducemus apud alios etiam dextre iubentur abſcindi eiuſmodi mortuoꝝ quæ ĩ ipſos armatæ ſunt; quoniã ut corpus ab anima:ita manũ eé a corpore aliena exiſtimarent.Pulchrũ eſt igitur o ſocii iuſta ſentire:neq; humanis cladibus addere ut creatorem oĩum impietate lædamus:ſi ſalui eſſe uolumus ſalui ſimus . Nec enĩ ſalus apud eos ignobilis eſt:qbus tantis uirtute operibus demõſtrauimus. Sin mori placet ab his occidi pulchrũ eſt q̃ nos cœperint.Non migrabo ego in hoſtium locũ:ut ipſe mei proditor fiam.Multo enĩ ſtolidior ſim: quam qui ad hoſtes ultro profugiũt. Siquidem illi ſalutis cã id faciunt:ego uero interitus & quidem mei romanoꝝ tamen inſidias expeto.Nam ſi me poſt uinctas dexteras perimant magno aĩo paratoq; moriar mendacii perfidiam ꝓ uictoriæ ſolatio mecum auferens.

¶ Ioſephus dehortatur ſuos a cæde:nequiens reuocare a propoſito:oés ſe ipſos interfecerũt: ducitur Ioſephus ad Veſpaſianũ iubet ueſpaſianus eũ cuſtodiri ad Neroné mitteret:Ioſephus alloq̃tur Veſpaſianum ſeorſum cum filio ueſpaſiani eũq; dominum & regem orbis prædicit:Veſpaſianus eum liberat muneribuſq; uariis eum donat. Cap. XXII.

MVlta quidé in hunc modum Ioſippus ut a cæde ꝓpria ſocios dehortaretur dicebat.Illi autem obſtructis auribus deſperatione q̃ ſe iam dudũ morti deuouerant concitant?: & alius aliunde cũ gladiis accurrentes ignauiam exprobrabant:& quaſi eũ mox percuſſurus quiſq; adoriebatur.Ille ãt cum alium nominatim uocaret:alium uultu iudæis intueretur:alterius dexterã præhenderet:talium precibus exoraret uaria mentis affectione:ut in tali neceſſitate potuit diſtractos: ferrum oĩum a cæde ſua prohibebat: non ſecus ut feræ beſtiæ circuncluſæ ad eum ſemper:qui ſe contingeret ora conuertens. Illoꝝ autem qui ducem in extrema quoq; clade reuerendum putarent debilitabant? dextræ:gladiiq; de manibus labebãtur:multi ſpõte cũ manus ei afferrent frameas dimittebant: Ioſippo autẽ non defuit in ea deſperatiõe conſiliũ: ſed fretus dei prouidentia ſalutẽ in periculum mittit. Et quoniã mori decretum eſt inquit:agite: cædes mutuas ſortiamur & cui obtigerit:manus ſequentis occumbat: atq; ita oĩum fortuna perambulet:neq; ſua dextera quiſq; ſubiaceat.Iniuſtũ eſt enĩ cæteris interẽptis ex aliis nequaq̃ ſi pœnituerit ſaluum eſſe. Viſus eſt uera dicere:& quod perſuaſit agitur ſors cuiq; obtigit paratã ei: q̃ ſequeretur necẽ ſuam præbeat quaſi mox etiã duce perituro . Cũ Ioſippo enim pire uita dulcius æſtimabant.Remanſit ãt ipſe cum altero ſiue fortuna dici poterat ſiue dei ꝓuidentia.Conſultoq; proſpiciens ne uel forte grauaretur:uel ſi nouiſſimus receſſiſſet gentilis cæde polluereť illi quidé fide interpoſita ut uiueret perſuaſit: ille quidem hoc modo & romanoꝝ & domeſtico bello liberatus ad Veſpaſianũ per nicanorem ducebať.Omnes ãt romani uiſendi eius gratia occurrebãt & cum ſe circa ducẽ premeret multitudo uarius tumultus erat. His exultãtibus q̃ captus eſſet aliis minitantibus:nonnullis ãt propius eum uidere certantibus.Et qui longius erãt hoſtem interficiẽdum eſſe clamabant.Qui uero propius erãt:facta eius reputantes mutatiõe ſtupeſcebãt. Rectoꝝ aũt nemo fuit: qui licet ante iraſceretť nomini eius uiſu aſpectu nõ mitior factus ſit . Titum uero præter alios & fortis Ioſippi animus in calamitatibus & ætatis eius mira capiebat: qualiſq; pridé fuiſſet in præliis reminiſcentẽ:& qualis nunc ſic in hoſtiũ manibus intuentẽ. Iubebat intelligere quanta eſſet fortunæ potentia : quamq; uelox belli momentũ humanaꝝ aũt rerum nihil firmũ

atq; perpetuũ: quã multos etiam tunc ita ut ſentiebat ipſe ut ioſippum miſerarentur affecit: plurimaq; ſalutis eius pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen quaſi miſſurus eũ cæſari ut cautiſſime cuſtodiretur ꝓcepit. Quo audito ioſippus aliquid ſoli ſe dicere uelle ait. Sũmotiſq; ab illo omnibus aliis præter filiũ Titum alioſq; duos amicos. Tu quidẽ inquit Veſpaſiane tantum hoc puta ioſippum te habere captiuũ. Ego autem maiorum ad te nuntius uenio præmiſſus a deo ut iudæoꝝ legem uideré: & quemadmodum duces exercitũ mori deceret ad Neronẽ me mittis. Quid ita? quaſi qui Neroni uſq; ad te ſucceſſuri ſint maneánt. Tu & Cæſar & Veſpaſiane & imperator atq; hic filius tuus nunc: me aũt colligarum arctius tibi aſſeruato: nam dominus quidẽ non mei ſolum es tu Cæſar: uerũ etiã terræ mariſq; ac totius hoium generis. Me ãt ad maiorem pœnã cuſtodiri oportet ſi ex tempore aut ſubito in dominũ iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtati quidem fidem non habere uidebatur: ea quæ & ioſippũ exiſtimabat ſalutis gratia cõminiſci. Paulatim uero ad credendũ impellebatur: iam pridem illũ excitãte ad imperium deo ſeptraq; multis præmonſtrante portentis: ſed & in aliis ueracem eſſe ioſippũ depræhenderat. Altero nanq; amicorum qui ſecretis intererant admirari dicente quemadmodũ niſi hæc deliramenta ſint: neq; iotapatenis de excidio: neq; ſibi de captiuitate quicq̃ diuinaſſet ut a ſe iram depelleret. Ioſippus iotapatenis ait ſe prædixiſſe ꝙ poſt diem ſeptimũ & quadrageſimũ eos maneret exitiũ: quodq; ipſum romani uiuum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto quæſita Veſpaſianus ubi uera eſſe cõperit a captiuis etiã quæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neq; cuſtodiam ioſippo nec uincula remittebat: ueſtimentis ãt altiſq; muneribus eũ donare benigniſſimeq; fouere nõ deſinebat etiam Tito magnam honori eius operam cõmodante.

¶ Veſpaſianus in ptolomaida reuertitur multi clamãt de excidio ioſephi ipſe nihil reſpõdebat: legiones duas mittit hyematum cæſaream: quaſdam ſcitopolim. Cap. XXIII.

VArto aũt die menſis iulii Veſpaſianus in ptolomaida reuerſus: inde incola maritima cæſaream peruenit: iudeæ maximam ciuitatẽ & quæ maiorẽ incolaꝝ partem græcos haberet: igitur & exercitum & rectorẽ indigenæ omni fauore ac benignitate ſuſcipiũt affectu quidem quo romanos diligerent plus autẽ illoꝝ qui exciſi fuerãt odio: unde etiam multi quidem ſimul ut de ioſippo ſupplicĩũ ſumeret cũ clamore precabantur. Veſpaſianus aũt de iſta quidem petitione uelut ab inconſulta multitudiñe oblata nihil reſpondẽdo diſſoluit. Legionũ uero duas quidẽ hyematum apud Cæſaream poſuit: ꝙ oportunã uideret eſſe ciuitatem. Decimã uero & quintã Scitopolim miſit: ne totius exercitus moleſtia Cæſareã premeret. Erat aũt illa quoq; aprica per hyemẽ quantũ æſtatis caloribus æſtuoſa ut i planitie ſita atq; maritima.

(Quidam ex iudæis qui fugerant collectis in tyoppa fabricatis piratis nauibus inuiũ faciebant pelagus illaꝝ partium: ueſpaſianus uero illuc applicans: tum per romanos tum p uentos qui illoꝝ naues in ſcopulos cõpellebant: quatuor milia & ducenta cadauera inuenta ſunt. Ciuitatẽ incẽdũt dimittitq; ueſpaſianus equites qui loca tuerentur. Cap. XXIIII.

DVm hæc autem aguntẽ collecta non exigua multitudo quæ uẽl ab hoſtibus ſeditione defecerant: uel ex ciuitatibus euerſis effugerãt Tyoppam ſibi receptaculo renouauit quam ante uaſtauerat Cæſtius. Et quia terra quã uaſtauerat arcebant: migrandum in mare cenſuerunt ac piraticis nauibus fabricatis in Syriam & phœnicẽ: itemq; in ægyptum cõmeantes plurimos latrociniis prædabant: oĩbuſq; nauigiis inuium faciebãt illaꝝ partium pelagus. Sed Veſpaſianus cognito quid conſtituiſſent equites in Tyoppam necnõ & pedites mittit. hicq; nocte in ciuitatẽ ꝙ in cuſtodita erat ingreſſi ſunt. Eius ãt habitatores poſtq̃ irruptio præſens erat ne tunc romanos arcerẽt metu deterriti naues fuga petierũt: & in his ultra contiguum ſagittæ ſpatiũ pernoctauere. Cũ uero Hyoppa natura eſſet importuoſa: nanq; in aſperum: cæteraq; arduũ litus deſinit: ac ſummis utriq; cornibus leuiter in curuũ quæ uaſtæ ſupſunt & ingentibus procellis pelagus turbant. Vbi ẽt nunc Andromade catenaꝝ ſignis extãtibus fabulæ ueteris fides oſtenditẽ. Aduerſus ãt aquilo feriens litora ſummos in obiectas cautes fluctus affligit: eo ꝙ ſolitudinẽ in tutiorem efficit ſtationem: in eo ſalo fluctuãtibus hyoppenis prima luce nolans: quem illac nauigantes melã poriã uocant flatus incumbit: & alias quidẽ naues inter ſe alias uero colliſit in ſcopulos. Multæ autẽ cum magna ui aduerſo æſtu niterentur ad pelagus. Nam & litus ſaxis infeſtum: & hoſtes in eo conſtitutos timebãt ſublatæ in ſublimi gurgite mergebantẽ. Et neq; fugæ uſpiam locus erat neq; manentibus ſpes ſalutis cũ & mari uentoꝝ & ciuitate romanoꝝ uiolentia pellerentẽ. Itaq; multi ululatus colliſſis nauibus audiebantur: & multi crepitus fractis: ioppenoꝝ autem fluctibus pars obruti: pars naufragiis implicati moriebantur. Nonnulli aũt ferro ſe interficientes ueluti ſatius eſſet mori præueniebant: plurimi ãt euecti fluctibus ſcopulis carpebãtur: ut & pelagus ſanguine redundaret: omniſq; ora maritima cadaueribus oppleretur cũ etiam ad litus apulſos in eo ſtantes romani milites trucidarent. Eiectorum autem corpoꝝ q̃tuor milia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio ciuitatẽ romani funditus eruũt. Tyoppa quidem hoc modo breui tempore bis a romanis exciſa eſt. Veſpaſianus autem ne rurſus eo piratæ cõfluerent caſtris in arce munitis ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis ſuis

manentes eadem castra defenderent: equites uero omne circum territorium peragentes ad fines tyorpe uicos & municipia simul eximerent. Illi quidem præceptis obedientes in dies singulos incursando excindebant totas regiones atq; uastabant.

¶Audita captiuitate tyorapate ab hyerosolimis: maximus eos inuasit dolor: audito q; Iosephus esset cū romanis ira in eū concitabantur ita ut in romanos sæuius incitarentur. Cap. XXV.

VBi uero Tyorapatæ apud Hyerosolimam casus nunciatus est. Primo quidē plurimi & pro magnitudine calamitatis: & quod nemo qui se uidisse diceret q; iactabant aduenerat non credebant. Nec enim uel nuntius aliquis supfuerat: sed ipsa p se fama excidiū prædicabat. Vnde per matura tristium paulatim per finitimos ueritas ambulabat & apud oēs ambiguitate certior habebatur. Quinetiā rebus gestis pluraq; facta nō erāt effingebant: & excidio ciuitatis interemptus dicebat esse iosippus. Quæ res maximo luctu repleuit hyerosolimam. Et per singulas domos itēq; cognationes amissoq; quisq; lugebatur a suis. Luctus uero ducis publicus erat. Et hi quidem hospites alii propinquos amicos: alii nonnulli ēt fratres flebant. Iosippum autem uniuersi: adeo ut per dies triginta nunq; lamenta in ciuitate cessarent: magnaq; mercede conducerentur tibicines næniaq;. Tempore autem ueritate releuata: ubi de iotapata quidem ut res habebat: fictum uero quod de iosippi morte uulgabatur: eūq; uiuere & cum romanis esse cōpertum comprobatū est: ac supra captiui fortunam a ducibus honorari: tantam in eū uiuū iracundiam quantā prius cum mortuū crederent beniuolentiam conceperunt. Et ab aliis quidē ignauiæ: apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum ciuitas plena erat indignatione atq; cōuitiis. Vltro aūt his uulneribus excitabant magisq; accendebant rebus aduersis & offensio q prudētibus ne similia pferant: cautionis & custodiæ cām pbet ad alias calamitates tanq; stimulus incitabat: & maloq; quæ sp accipiebant ex sine principiū. Deniq; maiore in romanos ipetu ferebant uelut i iosippū pariter uidicaturi Hyerosolimoq; qdē habitatores eiuscemodi turbis agitabātur.

¶Vespasianus ad agrippam proficiscitur: audit tyberiada & taricheas rebellare: iratus mittit filium suum illuc: appropinquātes ciuitati quidam ex senioribus ad uespasiani pedes suppliciter accedunt is uero eis indulxit. Cap. XXVI.

VEspasianus āt studio uisendi regnum Agrippæ. Nam & ipse rex inuitabat rectorē cū exercitu simul pāratus accipere domesticis diuitiis ac peos ægras partes regni compescere: motis ex cæsarea maritima castris in eam quæ Philippi dicitur cæsareā demigrauit: ibiq; per dies. xx. milite recreato. Ipse quoq; rege gestarum gratias deo referens in epulis erat. Postq; uero Tyberiada quidē nouas res cupere ac rebellare Taricheas audiuit ad regnum āt Agrippæ utraq; pertinebat decreto apud eos undiq; iudæos excidere: opportunū esse credidit aduersus eos exercitum ducere: simul ut Agrippæ hospitio uicem repēderet pro testati eius ciuitatibus creditis. Igitur filium suū Titum in Cæsaream ut inde militem Scitopoli traduceret mittit. Hæc aūt ciuitas decem ciuitatum maxima & Tyberia otium uicina est. Quo cū ipse uenisset: ibi filium præstolabatur. Deinde cū tribus ultra legionibus progressus ad trigesimū a tyberiade stadium in quadam mansione conspicua rebellantibus cui nomen est Enabris castra ponit: atq; hinc Decatharcū Valerinum cū equitibus quinquaginta dirigit; qui pacifico sermone oppidanos alloqueretur & ad fidem inuitaret. Audierat enim q; pacem populis desideraret ante nullis ad bellū eum cogentibus seditionem patefieret. Itaq; Valerinus ubi muro appropinquauit & ipse de equo dissiluit: & suos comites idem facere iussit: ne lacessendi prælii cā potius uenisse uideretur. Sed priusq; uerbum faceret armati excurrere in eum: seditiosi qui erāt ualidiores rectore quodam nomine iesu Tobye filio latrocinalis agminis principe. Valerinus āt neq; propter mādata ducis prælio congredi tutum ratus ēt si de uictoria certus pugnāq; periculosam esse: si cū multis pauci & instructis imperiti cōfligerent. Inopinata præterea iudæoq; stupefactus audacia: & ipe pedes refugit: & quinq; aliis similiter equis relictis: quos iesus eiusq; socii ueluti pugna nō insidiis captos læti in oppidū adduxerunt. Id autē ueriti seniores & qui præstare populis uidebant in romanorum castra profugiunt: adhibitoq; sibi rege ad Vespasiani genua suppliciter accedunt: ne se despiceret obsecrātes: neue quæ paucoq; esset totius ciuitatis infamiā existimaret: sed populo parceret qui semper amica romanis sentiret: magisq; ultū iret defectionis auctores: a qbus ipsi olym ad fœdus uenire properantes nūc usq; ne id facerent asseruati fuissent. His eoq; præcibus quāq; toti ciuitati propter equoq; rapinam infensus esset indulsit. Nam & Agrippā uidebat eius oppidi causa trepidare. Fide āt per eos populo data iesus eiusq; socii tutū sibi nō esse rati apud tyberiada consistere: ad taricheas effugiunt.

¶Vespasianus præmittit traianū in arcem an multitudo pacem cupiat: illi apertis portis eum liberatorem ac benemeritum proclamant: post ad taricheas proficiscitur: castra ponit: superāris illis: ad nauale bellum se contulerunt. Cap. XXVII.

POstero q; die Vespasianus in arcem præmittit: cū equitibus Traianū: qui multitudinē an omnes pacem cuperent experiretur. Cognito autem populū eadē sentire: quin simpliciter ad ciuitatem ducebat exercitum. Illi āt portis ei patefactis cum laudationibus

obuiam prodeunt: salutis datorem ac benemeritum acclamantes. Cum uero militem angusti aditus remorarent: murorum partem dirui Vespasianus ex meridiano latere iussit: eoq; pacto dilatauit ingressum ut præda tamen & iniuriis abstinerent in gratiá regis edixit: eiusdéq; cá muris pepercit: spondentibus habitatoribus eius. Post hæc cũ reliquis fore concordes: aliisq; modis malis affectatã ciuitatẽ ex dissensione recreauit. Deinde ab ipsa digressus: inter ipsam & taricheas castra posuit: muroq; firmauit: belli sibi moras illic fore prospiciens: quod eis turbarũ copiens multitudo ad taricheas confluueret: munitione confisa ciuitatis: & lacu gẽnesar q ab indigenis sic appellabatur. Etenim ciuitatem ita ut tyberias sub monte positam qua lacu nõ alluebatur undiq; muro ualidissimo: sed minore quá tyberida iosippus cinxerat. Nam illam quidẽ in principio defectiõis pecuniarũ: itemq; uirium copia cõnumerat. Taricheis uero largitatis eius reliquiæ profecerũt. Scaphas aũt plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas uidelicet si terrestri prælio uincerent refugerent: simulq; ad nauale bellũ si opus esset instructas. Romanis autem castra munientibus iesus eiusq; socii neq; multitudinẽ hostiũ neq; disciplinæ militiæ perterriti: cursu i eos irruũt: primoq; impetu disiectis muri fabricatoribus ac parte aliqua ædificii: dissipata: ubi armatos congregati uiderunt: anteq; aliquid parerentur ad suos refugiunt: eosq; insecuti romani ad nauigia cõpulere. Et illi quidem tantũ prouecti unde romanos contingere missilibus possent anchoras iaciũt: & sicut acies assolent dẽsatis inter se nauibus hostes aduersus in terra cõstitutos nauali ꝓlio decertabãt.

Congregata multitudine prope ciuitatẽ in planitiæ uidẽs Vespasianus filiũ suum mittit: ipse uero patri nunciauit dicens opus esse pluribus auxiliis: suos deinde hortatur, eoꝝ genus & aium reminiscens ut strenue sint dimicaturi: Vespasianns mittit auxilia: gentem aggrediuntur: omnes fugant oppidum occupant: cunctos occidunt præter indigenas. Cap. XXVIII.

AVdito aũt Vespasianus magnamq; multitudinem in proxima ciuitati planitie congregatam: filium suum cũ sexcentis equitibus lectis eo mittit. Qui cũ infinitum hostium numerum reperisset patri quidem maioribus auxiliis opus esse mandauit. Ipse uero eq tum plæroscq; etiam priusq; subsidia uenirẽt alacres esse uidens: cũ nonnulli eoꝝ multitudinem iudæoꝝ formidarent: unde exaudiri posset cõstitit: & o romani ait pulchrũ est náq; in principio sermõis admonere uos generis uestri: ut qui cũ quibus pugnaturi sumus sciatis: nostras enim manus nemo unq; toto orbe hostis ullus euasit: iudæi uero ut ẽt ꝑ his dicamus aliquid ad hoc usq; tempus uicti non defatigantur. Itaq; oportet illos in aduersis rebus constanter dimicantes: ét nos in secundis perseuerantius laborare. Aperta quidẽ fronte uobis plurimũ alacritatis inesse conspiciens gaudeo: Vereor aũt ne cui uestrum tanta timorẽ multitudo hostium latenter incutiat. Igitur quisq; itaq; cogitet qualis cũ quibus decertabit: q ꝙq; iudæi licet satis sint audaces mortemq; contẽnant: incomposíti tamẽ bellorũq; imperiti sunt & uulgus recte potius q̃ exercitus appellandi. De uestra uero peritia atq; ordinatione referre quid opus est? Nempe iccirco soli armis exercemur pacis etiá tempore: ut ne in bello nos cũ hostibus numero conseramus: ná quod erat perpetuæ militiæ cõmodum si pares cum rudibus congrediamur: quin reputate ꝙ armati cũ inermibus & equites cũ peditibus & duces tuti consilio cum uagis neq; rectorem habẽtibus decertabitis: ꝙq; nos hæ uirtutes multo plures efficiãt. Multum aũt uitia de hostiũ numero detrahant: nec sola hoium multitudo q̃uis pugnacissimi fuerint in bello obtinet: sed etiá si uel in paucis sit fortitudo: hi eni & ordinari faciles sunt & sibimet subuenire: numerosæ aũt copiæ plus incõmodi ex semetipsis q̃ ex hostibus capiũt: itaq; iudæos audacia & ferocitas ac desperatio mentis uitia ducunt. Quæ rebus secundis aliquantũ ualent mimis offensionibus extinguunt. Nos aũt uirtus regit & morigera uolũtas itéq; fortitudo: quæ & in ꝓspera fortuna uiget nec ad finem usq; inter aduersa decipitur. Ad hoc maiores sunt q̃ iudæis causæ certaminis: nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent: qd est nobis inclita fama ꝓstantius? Et ne post orbis terræ imperiũ uideamus hostiũ aduersarioꝝ loco iudæos habere. Præterea cõsiderate ꝙ patiendi quidẽ alicuius itolerabilis mali metus est. Multos eni nos in proxio adiutores habemus. Rapere aũt uictoriam possumus & quos a patre mitti nobis speramus auxilio cõuenit antecapere ut & maior sit: & sociũ non habeat uirtutis effectus. Equidẽ puto nũc de me ac patre meo uobisq; pariter iudiciũ fieri. Siqdẽ ille rebus ante glorioſæ gestis dignus fuit. Ego uero eius sum filius: uosq; milites mei: ná illi uincere consuerũ est. Ego uero reuerti ad eũ non ꝓpetiar uictus. Quo pacto aũt uos non puduerit: duce uestro piculis occurrente non superare? Appetá enim pericula mihi credite: primusq; in hostes irrupã. Nemo aũt uestrũ a me discesserit persuasum habens impetum meũ sustẽtari opere diuino: & manifestissime ꝓsumite ꝙ multo plus mixti hostibus efficiemus q̃ si extrinsecus pugnaremus. Postq̃ hæc locutus est Titus diuina quædã alacritas militibus incidit. Et quia traianum aduenire cũ trecentis equitibus ante prælĩ contigit ægre ferebant tanq̃ si minueret uictoria societate. Misit aũt Vespasianus Silonẽ & Antoniũ cũ duobus milibus sagittarioꝝ: ut occupato mõte: qui ex aduerso erat oppido muroꝝ propugnatores repellerẽt. Et ab illis qdẽ ita ut ꝓceptũ fuerat circũuẽti sunt ex ea parte subuenire tentantes. Titus aũt primus perrexit citato equo in hostes & post eũ cæteri cũ clamore pro tanto spatio fusi quantũ aduersa acies occupauerat. Vnde multo ét plures

quam erant apparuerunt. Iudæi uero licet incursu eoꝝ & disciplina cõterriti paulisper quidẽ primos sustinuere cõgressus. Perculsi ãt contis equorũꝙ impetu deturbati cõculcabantᵉ atꝙ ita multis passim peremptis dispergunᵗ: & in ciuitatẽ ut quisꝙ uelocitatis habebat effugiunt. Titus autẽ aliquos tergo instans alios per transitũ occidebat: nõnullos cursu antecapiens ictu ora transuerberabat. Multos ãt alium super lapsos inuoluens conficiebat: omnesꝙ ad mœnia cõfugiẽtes p̃ueniens detorquebat ad campum: donec suæ multitudinis elapsu in oppidum confugerunt. Excepit autem illos acerba dissensio. Náꝙ indigenis & fortunarum suarum & ciuitatis gratia: & ab initio bellum gestum maxime ꝙ male pugnatum fuerat non placebat. Sed populus aduenarum qui plurimus esset uim adhibebat: & inter se discordantiũ clamor erat: quasi iam arma caperẽt. Quibus auditis nec procul a muris aberat Titus exclamat: hoc tempus est. Quid moramur cõmilitones? Deo nobis dedente iudæos: Suscipite uictoriã. Non auditis clamores qui manus nostras euadere discordant: habemus ciuitatem si modo properamus. Verũtamen cũ uelocitate animis opus est. Nihil enim magnum effici sine periculo cõsueuit: non solum autem hostium concordiã quos cito necessitas in gratiam reuocabit: sed etiã nostrorum auxilia p̃uenire debemus: ut p̃ræter uictoriam quantas copias pauci superamus etiam ciuitate soli potiamur. Simul his dictis incẽdit equũ atꝙ ad lacum decurrit: & per eum propere ciuitatẽ ingreditur quem cæteri cõsecuti sunt. Pauor autem eius audaciæ muroꝝ defensores inuasit: & pugnare quidem uel prohibere uæhementem nemo sustinuit. Relictis aũt excubiis Iesus quidem cũ sociis in agros effugit: alii uero decurrentes ad lacum: in manus hostium contra uenientium incidebant. Mactabantur alii cũ scaphas scanderent itemꝙ alii cũ iam prouectas assequi natando conarentur: plurimaꝙ per ciuitatem agebatur hominum cædes: aduenarum quidem resistentium qui non effugissent: indigenarũ uero sine pugna: quoniam spes eos fœderis & conscientia: quod belli consilium non habuerant prælio deterrebat: donec Titus nocentibus interemptis miseratus indigenas ab internitione requieuit. At qui in lacum confugerant ac ciuitatẽ captam uiderunt quã longissime ab hostibus recesserunt..

Lætatur Vespasianus audita uictoria filii: post aduersus eos qui ad lacum descenderant rates fabricari iussit. Cap. XXIX.

Titus uero missis equitibus res gestas patri nuntiat. Quibus ille cõptis ꝙ necesse fuit & filii uirtute ad modũ lætus & facinoris claritudine. Maxia. n. belli ps uidebaᵗ exẽpta: tũ qdẽ stati circũdari ciuitatẽ custodibus iussit: ne qs ex eadẽ subterfugeret: negꝙ a cædibus tẽperet. Postero ãt die cũ descendisset ad lacũ rates aduersus illos qui eo refugerãt fabricari iussit. Quæ tã materiaꝙ copia q̃ artificũ multitudine mature cõtextæ sunt.

Declaraᵗ natura lacus: & ubertas & regꝙ aeris & uicinorum locorum. Cap. XXX.

Lacus autem Genesar quidem a terra appellatur. Quadragita uero stadiis in latitudine patens centumꝙ in longitudine aquæ dulcis est atꝙ potabilis. Palustri enim crassitudine tenuioris habet latices & undiqꝙ in littora & arenas desinens purus est: ac præterhoc temperatus ad hauriendum & fluuio quidem siue fonte leuior. Semper enim frigidior quam lacus diffusio patitur manet: æstiuisꝙ noctibus eius aquæ sub diuo perflatæ nequaq̃ cædibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Variaꝙ sunt in eo piscium genera: ab alterius loci piscibus tam sapore q̃ specie discreta: mediusꝙ est in fluuio iordane Panium nomine: qui terra conditus fertur ex ea quæ uocatur phiale. Hæc autem est quæ in traconitidi ascenditur ad centesimum uigesimum stadium cæsariæ: non longius in dextro itineris latere & propriæ ex rotunditate phiala dicitur lacus rotæ speciem præferens. Semper autem in er eius labia cohibetur unda nunq̃ deficiens uel exuberans. Cunꝙ interim hoc esse iordanis principium nesciretur a tetrarcha quodam traconidis philippo deprehensum. Is nanꝙ missis in phialem paleis iuenit eas apud Panium reditas unde ante fluuius nasci credebatur. Naturalis quidem pulchritudo Panii regis opibus & Agrippæ diuitiis magnificentiis accurataᵗ est. Manifestum autem flumẽ iordanis ex hoc antro incipiens semicunitidis quidem lacus paludes secat & margines: centum autẽ .xx. aliis præteritis stadiis post oppidum luliada Genesara lacum medium trangemensus. Deinde multam per solitudinem in Asphaltidẽ lacum exit. Ad Genesara uero lacum eiusdem nominis terra prætenditur natura simul & pulchritudine admirabilis: nullum enim ipa pro ubertate sui negat arbustum totaꝙ plantis conseuere cultores. Cæli uero temperies etiam diuersis aptissima est. Nuces enim q̃ arborum maxime frigoribus gaudent infinitæ floresciũt: ubi etiam palmæ quas nutrit calor æstiuus: has iuxta ficus & oleæ quibus aura mollior destinata est ut naturæ magnificentiam hanc eẽ qui dixerit uim adhibentis ut in unum conueniant inter se repugnantia animiꝙ temporum contentione bona uelut singula peculiari studio terræ fouerent. Non enim solum nutrit præter opinionem poma uaria: sed etiam seruat egregia: quidem & quodammodo regnãtia. Vuas & carices sine intermissione .x. mẽsibus suggerit: cæteros uero fructus anni spatio senescentes. Nã p̃ter aeris lenitatẽ & fonte quoꝙ irrigaᵗ uberrimo: q capharneũ ab indigenis appellaᵗ. Eũ nõnulli uenã esse. Nihili fluminis opinanᵗ ꝙ similes coracino sicut lacus generat pisces. Lõgitudo ãt regionis æque ac littora cognominis lacus .xxx. stadiis extendiᵗ & latitudo .xx. Hoꝝ qdẽ natura eiusmodi est.

Fat. ratis ratibus insequitur illos per lacum Vespasianus: nemine remanente occisi sunt. paucis post diebus intollerabilis fetor ex cadaueribus in terram amari compulsis insurrexit: ut nō solum uictis sed romanis Miserabilis fuerit: totumq; aerem corrupit. Cap. XXXI.

VEspasianus aūt pfectis ratibus iposita manu militū quanta in eo q lacu effugerāt satis esse una puehiē. Illi aūt neq; cōpulsi ad terrā euadendi facultatē habebant infestis oibus neq; nauali bello pari cōditione pugnādi. Nā & scaphæ paruæ atq; piraticæ aduersus rates infirmæ erāt & cū paucis singuli ueherentē cūctis astantibus romanis appropinquare metuebāt. Verūtamen circū rates nauigando nōnunq; etiā prope accedēdo lapidibus romanos eminus appetebāt: aut cōminus ēt irritando feriebāt plus aūt ipsis utroq; mō nocebaē. Nec.n. saxis qcq; præter crebros sonitus agebāt: quoniā cōtra septos armis iacebanē contiguiq; sagittis eoꝝ efficiebanē. Etsi accedere ppius ausi fuissent priusq; facerent aliqd patiebanē cūq; his nauigiis mergebanē. Multos aūt uulnera iferre tentantiū q plus cōtingi possent alios de siliēdo in scaphas romani gladiis trāsfigebant. Nōnullos cōcurrentibus iter se ratibus i medio deprehensos cū nauiculis capiebant. Submersoq; aūt q capita sustulissent aut sagittis pueniebanē aut ratibus occupabanē: & si despatione cōpulsi inimici adnare tētassent: eis uel manus uel capita trūcabanē: plurimusq; passim ac uarius erat iteritus eoꝝ: donec i fugā uersi cæteri terræ appulsi sūt: circūclusis nauiculis suis. Effusi aūt multi qdē in ipso lacu tælis cōfigebanē: multos uero in terrā egressos pemerūt romani. Mixtū aūt sanguine plenūq; cadaueribus cerneres totū lacū. Nullus.n. saluus euasit. Acerbus aūt secutis diebus odor illā regionē oppressit & facies. Nā littora qdē naufragiis simul plena erāt & corpibus tumidis. Calescētes aūt ac tabefacti mortui cæli tractū corrūpebant: ut nō iudæis solū ille casus miserabilis uideretē: uerū etiā factoribus ipis eēt inuisus. Iste qdē illius pūi nauals exitus fuit. Perierunt cū his q pridē in ciuitate cecidere sex milia & qngenti.

Residet Vespasianus pro tribunali apud Tarichea quidq; de superstitibus fiendum sit deliberat: tādem quosdam occidit: quosdam donat: quosdam uendit. Cap. XXXII.

IT Vespasianus pugna pacta pro tribunali apud Taricheas residēs aduenā populū ab indigenis secernebat: q actor belli extitisse uidebaē: & an hi quoq; seruādi eēnt cū rectoribus deliberabat. Tunc aūt affirmātibus eoꝝ liberationē detrimento futurā. nec.n. dimissos qescere posse hoies: q & patriis careret uimq; adhibere ac bellū inferre possent ad quos cōfugissent Vespasianus salute qdē idignos eē eos cōtraq; seruatores suos nouerat euasuros: sed de eoꝝ mortis qlitate cogitabat. Nā si ibi occiderentē nō ppessuros supplicabaē idigenas tot apud se supplices obtrūcari fideq; iterposita deditis uim pigebat afferre. Veꝝ ab amicis supabaē: nihil in iudæos cōmitti posse dicētibus. quodq; utile eēt honesto debere pponere: cū utrūq; obtinere nō posset. Indubitata igitē concessa licētia solo eos itinere qđ Tyberiada duceret exire pmisit. Cūq; illi facile his quæ cuperēt credidissent: & qa iussum fuerat comitari: neq; pecuniis suis quicq; metuētes abirent totā quidē a tyberiada usq; uiā romani ne qs euaderet occupauerunt: eosq; in ciuitatem cōclusos mox isecutos Vespasianus oēs in amphitheatri stadio cōstituit. Et seniores qdē cū ibellibus q mille ducēti erāt iussit occidi: iuuenū āt ualidissimos sex milia lectos ad isthmō nerōi trāsmisit. Cæterā uero multitudinē. xxx. milia & qdrigētos uēdidit: pter alios quos agrippæ donauerat. Nā his q ex eius regno essent facere qđ uellet ipse pmisit. Veꝝ & istos rex uēdidit. Reliquū tamē uulgus q erat Tracōide & Gaulanite & coppeni: pluresq; & Cadarite seditio & fugitiui: & qbus p pacis bello cōciliarent. Capti sunt aūt sexto idus septembris.

De bello Iudaico Liber. iiii. incipit.

Excisis iotapatis reliqui iudæi se dederunt romanis pter quedā castella & ciuitates: quaꝝ noia ponunt & eaꝝ conditio lacum quēdam gamala occupant intrantes romani: domos hostiū tecta oia circundant: ex quo multi romani mortui recedereq; coacti sunt. Cap. I.

VIcūq; autem iudæi iotapatis excisis a romanis defecerant: hi se ad eos postq; tarichеate superati sunt applicabant: omniaq; romani castella & ciuitates cœperant: præter iscala & qui montem itabiriū occuparant. Cum his autem rebellarat gamara ciuitas contra taricheas posita supra lacum quæ ad fines pertinebant Agrippæ: itēq; Sotanin & seleucia. Et he quidem gaulanitidis regiones erant ambæ. Sotanin superioris partis cui nomē est Gaulana & inferioris gamala. Seleucia uero ad lacum semecoli. xxx. latum &. lx. stadiis lōgum. paludesq; suas ad daphnē usq; tendentem. Quæ regio cū alias sit delitiosa: tamen fontes habet qui minorem quem sic appellāt iordanem halātes sub aureo iouis templo in maiorem deducunt. Sotanin quidem ac seleuciam colentes in principio defectiōis agrippa sibi fœdere sociauerat:

Gamala uero ei non cedebat freta locorum difficultate amplius quam Iotapata lugum nãq; aſpe rum ex alto monte deductum mediam ceruicé erigit:& ubi ſupereminet in longitudinem tendi- tur tantum contra decliue quantum a tergo ut cameli ſimilitudinem præferat: ut nomen etiam duxit niſi q; expreſſam uocabuli ſignificationem indigenæ ſeruare non poſſunt. Et a fronte qui- dem ac lateribus in ualles inuias ſcinditur. Poſt uero quam de monte pendet paululum difficul- tate refugit. Verum & hanc partem per obliquum exciſa foſſa indigenæ deuiam fecerãt. Domus autem crebræ & uiciſſim per prona erant ædificatæ:& nimio p̃cipitio caſuro ſimiles. Ciuitas in- tra ſe decurrebat in meridiem uergens Auſtralis uero collis immenſa æditus altitudine uſum ar cis ſine muro ciuitati præbebat:rupeſq; ſuperior ad profundam pertinens uallem. Fons autem in tra muros erat in quem oppidum deſinebat. Quãuis autem natura nõ expugnabilis eſſet ciuitas: tamẽ etiam Ioſippus cum murorum e[x]ambitu cingeret foſſis & cuniculis reddidit fortiorem. Eius autem habitatores natura quidem loci confidentiores erant quam hyotapateni ſed multo pauciores minuſq; pugnatores ſituſq; freti difficultate plures eſſe hoſtibus putabant. Nam plena erat ciuitas:multiſq; in eam q; eſſet tutiſſima confugientibus. Vnde ab Agrippa quoq; præmiſſis ad obſidionem per menſes ſeptem reſtitere. Veſpaſianus autem profectus ex amathunte ubi pro tyberiade poſuerat caſtra : amatus autem ſi quis nomen interpretatur aquæ calidæ uocantur ibi enim eiuſmodi fons eſt ſanandis corporum uitiis idoneus:Gamala peruenit: & totam quidem ci uitatẽ ita:ut diximus:poſitam cuſtodia circũuallare nequibat. Qua uero fieri poſſet excubias col locauit montẽq; occupat ſuperioré. In quo milites caſtris ita ut aſſolet & muro circundatis opus aggerum poſtremo aggrediuntur. Et aperte quidem orientis ſummo ſupra ciuitatem loco turris erat:ubi & quintadecima legio necnon & quinta contra mediam ciuitatem operabãtur:foſſas au tem decima repleuit & ualles:& inter hæc agrippam regem cum acceſſiſſet ad muros eorũq; de- fenſoribus de traditione loqui tentaret:fundibulorum quidam ad dextrum cubitum lapide per cutit. Et ille quidem propterea familiaribus ſuis circũſeptus eſt:romanos aũt ira ſimul ob regem ſuiq; metus ad obſidionem protinus incitauit nullum iudæos crudelitatis modum i alienigenas atq; hoſtes præterm[i]ſſum ire credentes:qui circa gentilem ſuum & eorum quæ ipſis conduceret ſuaſorem tam imanes fuiſſent. Aggeribus aũt manus multitudine operiſq; cõſuetudine cito pfe- ctis machinas applicabant. Cares aũt & Ioſippus:náq; ipſi erant oppidanoꝝ potẽtiſſimi: armatos quidem licet metu pculſos ordinauere:& quãq; non diu obſidionem poſſe ſuſtinere arbitrabãtur quibus aquæ itemq; alia uſui neceſſaria non ſufficerent:adhortati tamen eos ad mœnia produxe runt. Et pauliſper qdem machinis aduenientibus repugnarunt. Baliſtis aũt tormẽtiſq; perculſi in oppidũ receſſerunt. Itaq; romani tribus ex locis aggreſſi muꝝ arietibus quatiunt & qua deiectus fuerat infuſi magno cũ armorum ſtrepitu ac turbaꝝ ſonitu ipſi quoq; inſuper ululantes cũ oppi danis confligebant. Illi aũt ad primos aditus interim ptinaces romanis ne ultra progrederent ob ſtabant. Cæteꝝ ui multitudinis ſuperati undiq; ad excelſa ciuitatis loca fugiunt. Deinde reuertẽ- tes inſtãtibus ſibi hoſtibus incũbunt: eoſq; impingendo p decliuia locoꝝ difficultate & anguſtia depreſſos interficiebant. Romani aũt cum neq; a uertice iminentibus repugnare: neq; in partem aliquã euadere poſſent pronos eos urgentibus ſociis in domos hoſtium plano contiguas refugie bant. Sed repletæ labebantur q; pondus ſuſtinere non poterant . Vnaq; deiecta multa inferiores: item ille alias deturpabant. Ea res plurimos romanoꝝ morte conſumpſit. Incerti.n.quid facerẽt q̃uis ſubſidere tecta uiderent:tamen eo conuolabant atq; ita multi qdem ruinis opprimebantur. Non pauci uero ſubterfugientes parte corporis occupabant:Plurimi auteꝫ puluere ſuffocati mo- riebantur. Sed ea gamalenſes p ſe fieri exiſtimabant:propriaq; incõmoda negligentes magis inſta bant:hoſteſq; intecta ſua labentes ſuſtẽtando cõpellebant. Qui uero per anguſtos uiaꝝ cliuos ce cidiſſent:eos tælis deſup miſſis interficiebãt. Et ruinæ quidem lapidũ copiam ferrum uero mor- tui hoſtes eis dabant. Cæſoꝝ enim gladios auferentes his contra ſemineces utebãtur : multis iam procumbentibus tectis ſemet proiiciendo moriebantur: tergaq; dantibus ne fuga quidem facilis erat. Viarum náq; ignorantia & caligine pulueris alius alium non agnoſcentes pererrabant & cir ca ſe ſternebantur. Sed illi quidem uis reperto exitu ab oppido receſſerunt.

Veſpaſianus cum paucis relinquit:his uero oppugnãtibus reſiſtit uidentes eius aĩum:quaſi di uinum reputantes impetum remittunt ipſe uero exuit caſtrum. Cap. II.

VEſpaſianus ãt qui laborantibus ſemp interfuit:ſcæuiſſimo dolore perculſus cum ſuper militẽ ruere ciuitatẽ uideret:ppriæ tuitionis oblitus clam paulatim ſupiore oppido lo cum prendit:ibiq; inter media picula cũ pauciſ oĩno relinquit. Nec enim aderat tũc ei filius Titus ad Mutianũ pridẽ Syriã miſſus . Et dare quidẽ terga neq; tutũ neq; hone- ſtum ſibi putabat. Reꝝ ãt quas ab adoleſcentia geſſerat ac ppriæ uirtutis memoria quaſi deo re- pletus corpa ſocioꝝ atq; arma cõdens & cũ qbus hi bellũ his una uertice deuouens ſuſtinebat. & qui neq; uiroꝝ neq; tæloꝝ multitudiné formidans manebat:donec eius animi obſtinationẽ ho- ſtes diuiná eſſe reputantes impetũ remiſerunt. Illis ãt iam infirmius oppugnãtibus ipſe pedẽ refe- rens nõ prius terga oſtendit quã extra muros egreſſus é. Plurimi qdem rõani milites in ea pugna

ceciderunt & inter eos Ebutius decatharcus non eo tamen prælio quo perijt:ſed ubiq; antea fortiſſimus cõprobatus quiq; plurimis malis iudæos affeciſſet.In ea pugna gallus quidã noie Ecatõtharcus cũ.x.militibus in quadã domo latuit. Eius ãt habitatores dũ cernerent quod in romanis fuiſſet conſiliũ populis inter ſe fabulantibus. Hoc audito:nam & ipſe Syrus erat.& hi quos ſecũ habebat nocte illos aggredit:oibuſq; mactatis ad romanos ſaluus cũ militibus euadit.

¶Veſpaſianus ad romanos ueniens uiſis aduerſis caſibus romanos conſolatur:hortaturq; ad ulciſcendos hoſtes gamalenſes quantũ proſunt reſiſtunt. Cap. III.

VEſpaſianus ãt mœrere exercitũ aduerſis caſibus uidens: q;q; nullã interi tantã experti fuerãt cladẽ:huiuſq; rei magis eos pudere q; ſolũ ducẽ in periculis reliquiſſent cõſolãdos putabat.De ſe quidẽ nihil dicẽs ne quẽ uel initio culpaſſe uideret. Oportere aũt inquiens quæ cõmunia eſſent fortiter ferre naturã belli cogitantes:q;q; nuſq; eueniat ſine cruore victoria:iterũq; habeat fortuna regreſſum. Multis tunc iudæoq; milibus interfectis exiguã p his ſtipẽ ſæpe pendiſſe fortunæ. Atq; ut iactantiũ eſſet nimis ſecundis rebus inſoleſcere:ita eſſe ignauorum in offenſionibus trepidare. Velox.n.eſſet in utrũq; mutatio:& ille uir fortis.ſi maneat cuius ſobrius erit & animus in rebus quoq; infœliciter geſtis ut idẽ habeat rectis cõſiliis peccata reſtituens:quãq; ea q nũc acciderũt neq; malitia ueſtra neq; iudæoq; uirtus effecit.Nã & illis pugnæ melioris & nobis deterioris cã fuit difficultas locoq;.Qua in re nimiq; qs reprehenderit alacritatis ueſtræ temeritatẽ.Nam cũ hoſtes in excelſiori loco refugiſſent manus cõtinere debuiſtis: neq; ſummo uertice cõſtituta ſeq; picula: ſed capta inferiori ciuitate: paulatí eos q refugerãt ad tutiorẽ uobis & ſtabilẽ pugnã reuocare. Nũc ãt imoderata feſtinatiõe uincendi q; id incaute fieret nõ curaſtis.Incõſultus ãt & furibundus ipetus belli a romanis alienus eſt:q cũcta ordine pitiaq; pficimus:barbariſq; cõueniens & quo iudæi maxie poſſidẽt. Oportet igit nos ad ppriã uirtutẽ accurrere atq; indignitati offenſionis iraſci potiuſq; mœrere.Optimũ ãt q;q; de ſua manu ſolaciũ quærat.Ita enim fiet & amiſſos ulciſcamur: & in eos a quibus perempti ſunt uindicemus. Ipſe ãt ita ut nũc feci experiar: atq; nos pugnandi prius ad bella pgere & nouiſſimus inde diſcedere.Ille quidẽ his dictis recreauit exercitũ. At gamalenſes bene geſta re pauliſper aios erexere:quæ nulla ratione magnificeq; ꝓuenerat.Mox ãt reputãtes ablatã ſibi eſſe fœderis ſpẽ: quodq; minie poſſent effugere:iam.n.uictus eos defecerat:uæhementer dolebant aioſq; remiſerant. Nec tamen quatenus ualebant ſalutẽ ſuam negligebant:ſed tã diſturbatas pres muri q erant fortiſſimi quã integras cæteri ãplexi cuſtodiebãt. Romanis ãt cõſtruẽtibus aggeres iterũq; tentãtibus irruptionẽ multi ex ciuitate p ualles deuias qua nulli cuſtodes erãt & p cloacas diffugiebãt.Eos q metu ne caperent ibi remanerẽt inopia cõſumebat.Solũ ãt undiq; alimenta qui pugnare poſſent cõgerebant.Sed illi quidẽ in huiuſmodi cladibus perdurabant.

¶Veſpaſianus quoſdam qui berium montem occupauerãt inuadit ad eos mittit placidum qui eos hortetur ad pacem:ſed illis renitẽtibus:placidus congredit:fingens fugã aduerſus illos reuertitur multos occidit:multi cõfugiunt hyeroſolimã:reliqui montẽ placido tradũt. Cap. IIII.

VEſpaſianus ãt inter curas obſidionis ſubſidiũ opus aggredit aduerſus eos qui montem itabiriũ occupauerãt inter campũ magnũ & Scitopoli ſitũ:cuius altitudo quidẽ.xxx. ſtadiis cõſurgens ſeptentrionali tractu inacceſſa eſt.In uertice ãt uiginti ſtadioq; planities patet tota muro circundata. Hunc ãt totũ ambitũ q;draginta diebus ædificauerat Ioſippus:& alias ei materias & aq;s ſuggerẽtibus locis iferioribus. Golã.n.icolæ pluuiã habebãt.Magna igitur in eo multitudine cõgregata Veſpaſianus placidũ cũ ſexcentis equitibus dirigit.Huic aũt ſubeundi quidẽ montis ratio nulla erat.Multos aũt fœderis ac ueniæ ſpe hortabatur ad pacem:& deſcendebant ad eũ:ipſi quoq; inſidias molientes. Nam & placidus eo ſtudio mitiſſime cũ his loquebat ut eos in planitiæ caperet : illiq; tanq; dictis obedientes ad eũ ueniebãt ut incautũ aggrederentur. Vicit aũt aſtutia placidi. Cœpto enim a iudæis prælio aſſimulat fugam: & poſtq; inſequentes ad magnam partem campi bellum exiit:reflectit in eos equitum manus plurimiſq; in terga uerſis aliquos interfecit. Semotam uero multitudinem cæterã ab aſcẽſu coercet. Itaq; alii itabirio relicto in Hyeroſolimam refugiebant.indigenæ aũt fide accepta q; eis aqua defecerat & ſe & montem placido tradiderunt.

¶In gamala tres milites nocte turrim effodiunt:decidit turris magno ſonitu:omnes perturbati fugiebant quos romani trucidabant:titus urbem inuadit:occidit multos:multi in arcẽ cõfugiũt: ita ut cruor effuſus totum oppidum diluat. Cap. V.

APud gamalã uero degentiũ audaciſſimi quiq; diſperſi latebant. Imbelles ãt fame corrũpebant.At uero pugnantiũ manus obſidionẽ ſuſtinebat donec euenit ſecundo & uigeſimo die meſis octobris: ut tres ex qnta legiõe milites circa matutinas uigilias æditiſſimã p cæteris turrim q in ſua parte fuerat ſubirẽt:eaq; occulte ſuffoderẽt cũ appoſiti ei cuſtodes neq; adeũtes eos:nox.n.erat:nec poſtq; adire ſenſiſſent:idẽ milites cauẽdo ne ſtrepitus fieret quiq; ſaxis duriſſimis euolutis reſiliũt.Subitoq; cũ magno ſonitu decidit:unaq; cuſtodes ꝑcipi

tant. At uero qui p alias custodias erant pturbati fugiebāt multos cuadere autos pemere romani. Inter quos ēt iosen super diruram muri partem quidā iaculo percussum interfecit. Intus autem ci uitatem degentibus sono concussis multus erat pauor atq; discursus tanq̄ omnes essent hostes in gressi. Tuncq; glares ægrotus & iacens defecit cum timoris magnitudo morbum eius plurimum iuuisset ad mortem. Romani autem tunc temporis peccati memores usq; ad uigesimam & tertiā diem supradicti mensis oppidū non sunt ingressi. Titus autem aderat indignatiōe uulneris quod romanos se absente perculerat ducentis equitibus præter pedites lectis ociose ciuitatem itroiuit. Eoq; prætergresso uigiles quidem ubi senserunt ad arma properabant. Cognito autem intus constituto eius ingressu: alii raptis liberis trahentes etiam coniuges cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alii Tito occurrentes sine intermissione trucidabātur. Qui uero prohibiti essent in arcem recurrere: nescii quid facerent romanorum præsidiis incidebant. Vbiq; autem infinitus morientiū gemitus: perq; prona loca effusus cruor totum oppidum diluebat.

¶ Vespasianus ducit totum exercitum ad uerticem montis quo confugerant qui supererāt: eos capit: sed quinq; milia ex his de uertice se præcipitarunt: per romanos quatuor milia perempta: solum duæ mulieres salue facte sunt. Cap. VI.

IN eos qui arcem occupauerāt omnem Vespasianus inducit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficillimus uertex in immensum æditus: & undiq; circum hostium multitudine præceps. Vnde romanos ad se adeuntes: alios tælis & præterea saxis deuolutis ulciscebantur iudæi cum ipsos excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum diuino munere quodam turbo exoritur romanorum quidem tæla in eos ferens: ipsorum autem a romanis pellens & obliqua traducens ut neq; in præruptis cōsistere propter uiolentiam flatus possent cum nihil esset immobile: neq; hostes ad se accedētes uidere. Itaq; supergressi romani eos circunueniunt: & alios quidem repugnantes ante capiebant. In oēs autem uehementius sæuiebant illorum memoria: quos in primo congressu perdiderant. Multi autem undiq; circūcluſi desperatione salutis filios & coniuges & semetipsos in uallem præcipites dabant quæ sub arce in profundum patebat. Euenit autem ut ipsorum in se qui capti fuerant immanitate lenior existeret iracundia romanorū. Ab his enim quatuor milia perempta sunt. Qui uero se præcipitauerunt quinq; milia sunt repti. Neq; quisq̄ præter duas mulieres saluus euasit: q̄ sorores erant philippi filiæ: qui philippus iacuno genitus esset insigni uiro & qui sub agrippa rege tetrarches fuerat. Seruatæ sunt autem q̄ excidii tempore romanorū impetum latuere. Nec eni uel infantibus pepcere quorū multos singuli raptos ex arce piiciebāt. gamala qdē hoc mō excisa ē tertio & uigesimo die mensis octobris: quæ. xx. & primo die mēsis septembris cœpat rebellare.

¶ Mittit titus ad giscala oppidū gallyleæ quod restabat idomitū: uespasianus ad recreādos alios cæsareā regredit: qa restabat mō hyerosolimis occupāda: hos hortat ut se dedāt sine armis: appropiquat portis: illi aptis iānis clamāt ipm libatorē: mūit oppidū sicq; tota galilea libata ē. Ca. VII.

IAmq; solū giscala mūicipiū galyleæ restabat idomitū: cuius multitudo pacis studio tenebat: q̄ erāt plæriq; agricolæ spēq; suā semp in fructibus collocauerāt. Nō paruæ aūt manus latrocinali pmixtiōe corrupti erāt quo morbo ēt nōnulli ciuiū laborabāt. Hos āt ad defectionē ipellebat leui cuiusdā filius ioānes hō ueneficus & fallax: uariusq; moribus & imoderata spare prōptus: miroq; mō q̄ spasset efficiēs atq; oibus tā cognitus quod affectādæ sibi potētiæ cā bellū amaret. Huic apud giscala seditioso; turba pebat: quos; cā populus ēt legatos fortasse de traditiōe missurus rōanos; tamē cōgressum in pre belli pstolabat. Et uespasianus cōtra hos qdē Titū cū eqtibus mille decimā uero legionē circa Scitopolī mittit: cū reliqs āt duabus Cæsareā ipse regredit: dandā his ex labore cōtinuo requem putans ex ciuitatū copiis eorūq; corpora: itēq; aīos ad futura certamina existimās esse refouēdos. Nec. n. exiguū sibi laborē supereſſe de hyerosolimis puidebat q̄ & regalis esset ciuitas: & cūctæ nationi pstaret. His āt q ex bello fugissent in eā cōfluētibus ēt naturalis munitio: itēq; muros; eius cōstructio nō minimā ei sollicitudinē cōparabat: cum uiros; spiritū & audaciā & sine muris inexpugnabilē esse cogitaret: ob eāq; rem milites uelut Athletas ante certamina oportere curari. Tito āt giscala: equitando. n. ad eā accesserat aggressione capi facilis uidebat. Sciēs tamen q̄ ea ui capta passim a militibus populus absumeret. Nāq; satiatus erat ipse iam cædibus miserās multitudinē ēt sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntē: pactione magis subigere ciuitatē uolebat. Itaq; plenis hoium muris: quos; plærisq; pditæ factiōis erāt mirari se ait quonam freti cōsilio cūctis iam ciuitatibus captis illi soli Romanos; arma operirent: cū uiderent multo quidē munitiora oppida uno ictu fuisse submersa: securos aūt fortunis suis potiri qui Romanos; dextris credidissent. Quas quidē ēt nūc illis ait se porrigere. neq; ob insolentiā succensere: quia spem libertatis ignoscendā putaret. Nō tamen ēt si quis ipossibilia uellet perseueraret. Quod si dictis humanissimis nō paruisset fidē dextris habuissent expertū iri arma crudelia iam cognituros esse mœnia sua ludū fore machinis Romanos;: q̄ cōfidentes soli sese ostentarēt arrogantes esse capturos. His dictis populariū quidē neminē non

qdem reſpondere:ſed ne ad mugꝛ quidē licuit aſcendere:qa totū latrones præuenerāt & cuſtodes erant portis appoſiti ne quis uel ad fœdus ꝓditet:uel equitū quēq̄ in ciuitate recipet.Ioannes aūt & ipſe cōplecti cōditiones ait ita aut pſuaſugꝛ aut neceſſitatē belli renitentibus adhibitugꝛ. Illum tūc diē iudæogꝛ legi oportere concedi: quoniā ſicut arma mouere:ita ēt de pace cōuenire nephas eſſe putaretur.Nam & romanos ſcire q̄ ab omni ceſſarent opere diegꝛ ſeptem circuitu. Quam ſi temeraſſent non minus cœtus quā qui agerent piaculū cōmiſſuros:ipſumq̄ Titū nullum ſibi ex mora ſtipendiū formidandum.quod enim unius noctis ſpaciū præter fugæ conſiliū cœperit præſertim cū id obſeruare circūſedenti nemo prohibeat.ſibi aūt magnum eſſe lucrum nulla in re deſpicere patrios mores.Et illum decere qui pacem non ſperantibus indulgent:legem quoq̄ ſeruare ſeruatis.His Titum Ioannes fallere conabatur:non tantum pro ſeptimi diei religione quātum pro ſua ſalute ſolicitus,Verebatur ne ſtatim capta ciuitate ſolus deſtitueretur:qui totum i nocte ac fuga uitæ ſpem collocāſſet. Verum profecto dei nutu in excidium Hyeroſolimorum Ioānem ſaluum eſſe cupientis factum eſt:ut nō ſolum indutiarum cauſationem. Titus admitteret:uerum etiam in ſuperiori parte ab oppido caſtra poneret ad diſſam qui mediteraneus eſt Tyriorū uicus ualidiſſimus galyleis ſemper exoſus.Nocte autem Ioānes cum nullas Romanorum excubias circa oppidum uideret arrepto tempore non ſolum his quos circa ſe habebat armatos: ſed etiam ſe nioribus plurimis cum familiis abductis in Hyeroſolimam fugiebat. Sed uſq̄ ad uigeſimum quidem ſtadium fieri poſſe uidebatur:ut mulieres ac pueros aliamq̄ multitudinē ſecum duceret homo quem captiuitatis itemq̄ ſalutis metus urgeret. Vltra uero procedēte eo reliquebatur & oriebatur atrox remanentium metus. Quanto enim quiſq̄ procul a ſuis aberat: tāto propiorem ſe hoſtibus credebat.Iamq̄ affore qui ſe caperent exiſtimantes neceſſario pauitabāt: & ad crepitum ipſorum curſus faciebat aſſidue reſpectabant:uelut inſtantibus quos fugiſſent: multiq̄ ſimul ruebant & circa uiam plurimos certamen præcedentium conterrebat. Miſerabile autem fœminarū & infantium erat excidium.Aut ſi quam iactare uocem:nōnullæ uiros aut propinquos ut ſe operirentur orabant. Sed Ioannis exhortatio ſuperabat ut ſeipſos ſeruarent inclamantis eoq̄ confugerent.unde remanentibus etiam ſi raperentur pœnas a romanis peterēt.Multitudo quidem eorum qui fugerant ut cuiq̄ uirium fuit cito diſperſa eſt. Luce uero Tytus ad muros aderat fœderis cauſa,populus autem portis ei patefactis cum cōiugibus adeuntes tanq̄ benemerito: & qui cuſtodia ciuitatem liberaſſet laudibus prædicabant. Simulq̄ Ioannis fugam ſignificantes ut & ſibi parceret obſecrabāt & eos qui nouarum rerum cupidi reliqui ſupereſſent ulciſceretur:ille autem præcibus populi poſtulatus equitum partem ut Ioannem perſequeretur dirigit.Sed eum quidem occupare nequiuere:q̄ anteq̄ uenerant in Hyeroſolimam ſeſe receperat. Vna uero fugientes prope ad duo milia perimunt:mulieres ac pueros paulominus quam tria milia circūactos reducunt. Titus autem indigne ferebat non ſtatim a Ioanne pœnas fraudis exactas. Irato uero animo ſatis eſſe quod ipe deciderat ad ſolatium putans captiuorum & qui trucidati fuerāt multitudinem.in oppidum cum fauore ingreditur: iuſſiſq̄ militibus minimā muri partem iure poſſeſſionis abrūpere minitando magiſq̄ puniendo reprimebat ꝓturbatæ ciuitatis auctores.multos enim propter odia domeſtica uel proprias inimicicias delatores innocentiæ fore credebat: ſi dignos pœna diſcerneret:melius noxium relinqueret metu ſuſpenſum:quam immeritum quemq̄ cum eo perdere gratius exiſtimabat.Illum enim fortaſſis modeſtiorem futurū:uel metu ſupplicii:uel quod erubeſceret præteritorum criminū uenia: ſine cauſa uero morientiū pœna nullo modo corrigi poſſe.Præſidiis tunc ciuitatem circundedit: quæ tam nouarum rerum ſtudioſos compeſcerēt quam pro pace ſentientes quod ſibi relicturus erat maiore fiducia firmarent.Galylea quidem tota poſt quā multo ſudore romanos exercuit hoc modo ſubacta eſt.

Ex aduentu Ioannis in Hyeroſolimā totus populus effuſus pcunctat quid agāt romani: ſignificato excidio giſcalis:timor eos inuadit immenſus:hortatur Ioānes Hyeroſolimas ad bellum:ſenes timebant excidium urbis ex hac re:oriūtur multæ ꝓdationes & latrocinia in urbe cōtra multos fingebantur uaria in eorum perniciem:phana conculcantur:fitq̄ maxima contrauerſia aduerſus iſtos:fit bellum inter hos inuaſores & populum:horum cauſa erat Ioānes qui ſimulabat amorem:res tamen & conſilia populi aliis nocte apperiebat hic jurat fidem amicitiam:fit legatus populi ad Zelotas.

Cap. VIII.

APud Hyeroſolimam uero ad Ioānis introitum omnis populus erat effuſus:& circa ſingulos qui una confugerent numeroſa turba collecti: quos fines cladis experti eſſent percontabantur: illorum autem feruens anhelitus neceſſitatem ſignificabat. Verum tunc in malis quoq̄ ſibi arrogabant. Non romanorum uim fuiſſe dicentes ſed ſponte ueniſſe:ut cum his ex cautiori loco pugnarent. Inconſultorum enim atq̄ inutilium eſſe hominum incaute pro giſcalis & inualidis municipiis periclitari: cum arma uigoremq̄ opporteat pro metropoli ſuſcipere atq̄ ſeruare:ſignificando tamen excidium giſcalorum etiam quam dicebant honeſtam diſceſſionem ſuam ut primi fugam eſſe intelligerent prodiderunt. Auditis autem quæ captiui pertulere non mediocris populum perturbatio tenuit: magnumq̄ id eſſe argumentum

proprii reputabãt excidii. At Ioãnes qui eoꝝ quos reliquerat eã minus erubeſcebat: ſingulos aũt circuiens ſpe ad bellũ incitabat: infirmitatẽ romanoꝝ aſſerẽs: ppriáq; uirtutẽ extollẽs: & iperato ꝑum ea cauillatione inſcitã decipiens: q; etiã ſi pœnas ſumerent: nunq̃ hyeroſolimoꝝ muꝝ tranſgrederent romani: q pro galyleoꝝ uicis tãta mala ptuliſſent atq; in eoꝝ muris machinas contri uiſſent. His eius dictis magna qdem corrũpebat iuuenũ manus. Prudentioꝝ aũt atq; ſenioꝝ nemo erat q nõ futura proſpiciens uelut iã perditã ciuitatẽ lugeret. Et populus qdẽ in ea cõfuſione tunc erat. At uero p territoriũ manus agreſtiũ ante ſeditionẽ quæ hyeroſolimis orta eſt diſcordare iã cœperat. Titus.n.a giſcalis cæſareã. Veſpaſianus ãt a cæſarea Lamnũ & azotũ ꝑfectus utrũq; ſubegit: ipoſitiſq; illic ꝑſidiis reuertebat: maximã ducens eoꝝ multitudinẽ q ſe fœdere ſociauerant. Singulas aũt ciuitates tumultus bellũq; iteſtinũ exagitabat quarũq; a romanis reſpiraſſent in ſe ipſos manus uertebant: cũ inter amatores belli ac pacis cupidos cẽt ſcæua contẽtio ducũq; concordiũ ptinacia primo intra domos accẽderet. Deinde inter ſe amiciſſimi populi diſſiderent: & ad ſimilia uolentes q ſq; cõueniens aperte iã coacta multitudine rebellaret. Itaq; diſſenſiones q dem apud oẽs erant. uouitatis aũt armorũq; cupientes ſenibus ac ſobriis iuuentute atq; audacia ꝑſtabant. Primo aũt indigenaꝝ ſinguli ꝑdari cœperunt. Deinde ex cõpoſito conſertis cuneis per territoriũ latrocinabant: ut quod ad crudelitatẽ atq; iniuſtitiam ſpectat nihil a romanis gentilis abeſſent: atq; ab ipis q uaſtabant illatũ a romanis excidiũ leuius uideret. Ciuitatũ uero cuſtodes ptim qa defatigare pigeret: partim odio nationis aut nulli aut minimi erãt male affectos auxilio: donec rapinaꝝ ſocietate undiq; cõgregatim collegioꝝ latrocinaliũ principes atq; in agmen conflati hyeroſolimis irrũpunt. Quæ ciuitas a nullo regebat: & more primo gentiles oẽs ſine obſeruatione recipiebat: tunc ꝑcipue exiſtimãtibus uniuerſos q ſupinfluerent adiumẽto & beniuolentia uenire. Quæ qdẽ res ẽt ſine diſſenſione ciuitatẽ poſtea perfundedit: eo q; iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus ſufficere poſſunt alimẽta conſumpſit. Hiſq; ꝑter bellum ẽt ſeditionẽ famẽq; cõparauit: altiq; latrones ex agris eo tranſgreſſi ac multo fœuiores quos intus inuenere ſociati nullũ atrox facinus intermittebãt. Nec.n.rapinis & expoliationibus metiebant audaciã: ſed uſq; ad cædes ruinæ fiebãt nõ clam neq; p noctẽ aut quoſlibet hoies ueꝝ luce palã nobiliſſimos quoſq; ad oriendo. Nã primũ Antipan regii generis uiꝝ & adeo potentiſſimũ ciuium ut ẽt publicos theſauros fidei ſuæ pmiſſos haberet cõpræhẽſum cuſtodia tradiderũt. Poſt hunc ẽt Leuiam quẽdam inſignẽ uiꝝ & Pheriã filium Rageti & ipm Ragetũ regalis ſimiliter utrũq; familiæ oĩſq; ꝑterea qui ꝑteritoꝝ ꝑſtare aliis uidebant. Grauis aũt metus populũ poſſidebat: & uelut occupata ciuitate ſalutẽ propriã quiſq; curabat. illi aũt clauſoꝝ uinculis non fuere cõtenti: neq; tutũ arbitrabant e potentia uiros diutius cuſtodire. Nã & ipſos & domos eoꝝ non paucos uiros frequẽtare ac p hoc ad ulciſcẽdũ eſſe idoneos & ꝑterea rebellaturꝝ fortaſſe populũ iniqtate cõmotum. Decreto igit eos occidi mittunt quẽdam de ſuo numero Ioannẽ ad cædes promptiſſimũ: qui lingua patria Dorcadis filius dicebat: eũq; alii decẽ armati gladiis ſecuti ad carcerẽ: ibi quos reperiſſent interficiũt. Fingebant ãt huius imaniſſimi ſceleris cãm cum romanis eos de traditione ciuitatis collocutos fuiſſe: cõiſq; libertatis ꝓditores interemiſſe dicebãt: prorſus ut audacia ſua tanq̃ ſeruatores ciuitatis ac bene de ea meriti gloriarent. Euenit ãt populũ qdem ad hæc humilitatis ac formidinis illos uero inſolẽtiæ ꝓgredi: ut in eoꝝ eſſet arbitrio ẽt pontificũ deſignatio. Deniq; familiis abrogatis unde p ſucceſſionẽ pontifices creabant: incognitos atq; ignobiles cõſtituebãt: ut ipioꝝ facinoꝝ ſocios haberent. Nã qui ſupra meritũ ſũmos honores adepti erant his obediebant neceſſario q ſibi eos ꝑſtiterant quoniã & dignitate ꝓditos uariis machinis ficliſq; ſermonibus cõmittebant opportunitatẽ ex eoꝝ qui ſe ꝓhibere poterant cõtentione captantes: donec hominũ ꝑſecutione faciati in diuinitatẽ contumelias trãſtulerunt: pedibuſq; pollutis in ſanctũ locũ introire cœperũt. Iamq; populo cõtrã eos concitato nãq; auctor erat Ananus æuo maximus pontificũ itemq; ſapientiſſimus & q fortaſſis ciuitatẽ conſeruaſſet ſi inſidiatoꝝ manus potuiſſet effugere illi tẽplum def aduerſus populi turbã caſtellũ ac profugiũ ſibi fecere: quod pro domicilio habeant tyrãnidis. Acerbis aũt admiſcebat etiã cauillatio: quæ præ cæteris eoꝝ factis erat dolori. Tentando.n.quãto metu populus teneret ſuaſq; uires explorando ſorte pontifices creare conati ſunt: cũ his: ut diximus: ex familiis ſucceſſio deberet. Huic aũt fraudi mos antiquitus obtendebatur. Nã & ſolũ ſorte pontificatũ deferri ſolitum fuiſſe dicebant. re aũt uera lege de genere erat abrogatio firmatus atq; his ad potentiã quæ ſibi deſignandoꝝ magiſtratuũ licentiam cõpararent. Itaq; una ſacrataꝝ tribuũ accita quæ Emacin appellat pontificẽ ſortiebant: caſuq; locus exiit homini p quẽ maxime eoꝝ iniquitas demonſtrata eſt ſancti qdã filius Meli ex uico Aratha non ſolum non ex pontificibus orto: ſed aperte qd eſſet pontificatus pp ruſticitatẽ pœnitus neſciente. Deniq; inuitũ eum rure abſtractũ ut in ſcæna fieri ſolet: aliena ornauere pſona: indutumq; ſacra ueſte qd facere deberet ſubito inſtituebant: ludũq; & ioqũ eſſe tantum neſas arbitrabant. Cæteri quidẽ ſacerdotes procul ſpectante ludibrio legẽ haberi lachrymas uix tenebant: honoreſq; ſacrorum ſolui grauiter ingemebãt. Populus tamẽ hanc eoꝝ audaciã non tulit ſed oẽs quaſi ad deponendam tyrannidẽ aios intenderant. Nã qui præſtare cæteris uidebantur Giorgion loſippi filius

& Symeon gamalielis tam ſingulos circūeuntes q̄ ſimul uniuerſos in cōtionibus hortabant:quo tādem aliquādo libertatis corruptores ultū irent:ſanctūq̄ locum hoibus ſceleratis purgare ꝓperarent.Pontifices ét probatiſſimi gamala qdé filius iezurá aut ananus populū frequéter in cœtibus exprobrando eius ſegnitié contra Zolotas excitauerunt. Ita.n.ſeipſi uocabant:uti bonarum profeſſionum æmuli:ac non qui peſſimam facinorum immanitatē ſuperaſſent. Itaq̄ in contioné populo congregato:cūctiſq̄ indignátibus occupationes ſanctoꝝ itemq̄ rapinas & cædes: nondū aūt promptis ad ulciſcendum propterea q̄ inexpugnabiles.id enim ueꝝ erat zelotæ putabátur: ſtans inter eos medius ananus & ad legé crebro reſpectans cum lachrymis oppleſſet oculos.Magis ait mihi mori ſatis eſt anteq̄ dei domiciliū uideam tantis referţū doloribus atq̄ in acceſſa & ſancta loca ſceleratoꝝ pedibus frequentari. Vesꝝ ſacerdotali ueſte amictus & ſanctiſſimū uenerabilium noīum ferens uiuo:atq̄ aīæ amore teneor ne pro ſenectute quidé mea mortem ſuſtinens glorioſam:igit̄ ſolus ibo:& tanq̄ in ſolitudine aīam meam ſolā dabo pro deo. Nūquid opus é uiuere in populo clades ſuas minime ſentiēte:& apud quos maloꝝ præſentiū defenſio interiit. Siq dem rapti patimini ac uerberati reticetis : & ne gemitu qdé aperto quiſq̄ proſequtur interemptos. O acerbā comminationé.Quid de tyránis q̄rat?Nunqd non a nobis noſtra potétia nutriti ſunt? Nūquid non deſpectis q̄ mecū ierant cū adhuc pauci eſſent.uos dū tacetis plures eos feciſtis atq̄ illis armatis q̄ſcentes in uoſmetipſos arma uertiſtis?cū primos eoꝝ conatus oportuiſſet īfringi: quādo cognatos cū uitiis appetebant. Vos aūt negligendo ad dep̄dationem noxios irritaſtis:quia uaſtatis domibus nulla rō ducebat.Itaq̄ iam dominus ipſe rapiebat:eiq̄ cum p̄ mediā ciuitatem traheret̄ nemo erat auxilio.Illi aūt a nobis ꝓditos etiá uinculis affecere.Non dico q̄les & quátas ſed quot accuſatos indēnatos nemo audiuit.Reſtabat eoſdé uidere trucidare.Hoc ét uidimus uelut e grege brutoꝝ aīalium:quæ p̄cipua ducit̄ hoſtia ne uocé qdem quiſq̄ emiſit:nedū dexteram moueret.Patiemini ergo patiemini ét ſancta cōculcari uidentes?Cūq̄ oēs audaciæ gratos nephariis hoibus ſubieceritis eoꝝ præſtantiá reuertimini?Nunc.n.ꝓfecto ad maiora procederét : ſi qd maius quod euerterét inueniret̄.Tenetur qdé munitiſſimus ciuitatis locus:nunc autē phanū appellat̄ arcis arx quædā ſiue caſtellū.Tanta igit̄ contra uos tyránide munita & inimicis ſup uerticem poſitis.ut uidetis.qd cogitatis?aut q̄bus ſentētias applicatis? An romanos expectatis ut ſanctis noſtris opitulentur?Ita qdé ſe noſtræ ciuitatis habét res:eoq̄ iam calamitatū uentū eſt:ut miſereat̄ noſtri ét hoſtis. Non exurgetis o laborioſi reſpectiſq̄ uulneribus ueſtris quod ét feras beſtias facere uidimus ultū ibitis in hos q̄ uos p̄cuſſere.Nō ſuas q̄ſq̄ recordabit̄ clades:& ante oculos poſitis quæ ꝓtulerit ad ultionē aios acuetis.Periit apud uos niſi fallor affectionū oīum cariſſima & maxime naturalis cupiditas libertatis.Seruitutis aūt ac dominoꝝ amātes facti ſumus tanq̄ ſubiugari a maioribus didicerimus. Atq̄ illi qdé multa & maxima bella ut in libertate uiuerét p̄ tulerunt.Nec aut ægyptioꝝ aut medoꝝ potentiæ ceſſere:dūmodo ne facerent quæ iuberent̄.Et qd opus eſt de maioribus loqui?Hoc ip̄m bellū quod cum romanis nunc gerimus utꝝ cōmode an contra incōmode non palā:qd habet cauſæ niſi libertatē? Ergo q̄ dominis totius orbis ſeruire nō patimur:gentiles noſtros ferimus tyrannos.Quamq̄ externis obedientes ad fortunā ſemel adire fecerūt:cuius iniuria uicti ſunt.At uero peſſimis ſuoꝝ cedere ignauoꝝ eſt & cupientū ſeruiendi.Ad hæc aūt qa romanoꝝ mentio facta eſt:nō uos cellabo qd dum loquor iteruenerit mētemq̄ retraxerit.Quod ét ſi ab his capti fuerimus : abſit aūt dicti huius p̄culū nihil acerbius experiemur quā iſti nos affecere. Quo pacto autē non lachrymis dignū ſit illoꝝ qdem in téplo donaria cernere?Gentiliū uero ſpolia q̄ nobilitatē huius:maxime oīum ciuitatis cōpilauerunt eōſq̄ uiros trucidatos uideri:q̄bus ét illi poſt uictoriā obtemperaſſent.Et Romanos qdem nunq̄ trāſgredi auſos eſſe limitē prophanoꝝ aut ſacratæ q̄q̄ conſuetudinis p̄terire. Sanctoꝝ autē ambitū q̄uis procul aſpectū p̄horreſcere.quoſdā uero in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos: & q̄ iudæi uocarent̄ inter media ſancta deambulare manibus adhuc ſui gentili cæde calentibus. Quis igit̄ externū bellū metuat ex cōparatiōe domeſtici:multo nobis æq̄ores inimicos.nā ſi proprie rebus ſunt aptāda uocabula repiretur legū qdé conſeruatores nobis fuiſſe Romanos:hoſtes uero intus habere. Vesꝝ hos iſidiatores libertatis exitio debere neq̄ facinoꝝ eoꝝ dignū ex cogitari poſſe ſuppliciū. Certum eſt idéq̄ oībus uobis & ante orationē meā eé p̄ſuaſum atq̄ ipſis uos rebus q̄s p̄tuliſtis in eos eſſe cōmotos.Plæriq̄ aūt fortaſſe multitudinē eoꝝ atq̄ audaciam reformidant:& p̄terea q̄ in loco ſupiore cōſiſtunt.Sed hæc ut ueſtra negligentia cōflata ſunt ita nunc magis p̄ficiunt ſi morabimur.Nā & numerus illoꝝ in dies ſingulos alit̄ eo q̄ neq̄ſſimus q̄ſq̄ ad ſimiles p̄fugiat:& audaciā plus accédit:qđ nullū adhuc eius īpedimentū interuenit locoq̄ ſupiore utunt̄:& qdem cū apparatus his tp̄s demus.Quod ſi aduerſus eos ire cœperimus : humiliores erūt mihi credite:cōſcientiæ celſioris loci beneficiū ratio p̄det . Fortaſſe át dei ſpreta maieſtas in ipſos tæla retorſerit ſuiſq̄ miſſilibus cōſument̄ iperii. Videant nos tantūmō & delecti ſunt quāq̄ pulchrū eſt ut ét ſi quod p̄culū immineat pro ſacris ianuis moriamur:ac ſi nō pro liberis & cōiugibus:pro deo tamē eiuſq̄ ſanctis aīas p̄fundamus. Præbebo át manū atq̄ ſniam: & neq̄ cōſiliū uobis ullū deerit ad cautionē: neq̄ me corpori meo parcere uideritis . His Ananus contra Zelo-

tas populum hortabatur ; non quidem neſciens iam expugnari uix poſſe per multitudinem ac iu uentutem aiorumq; pertinaciá multoq; magis pp conſcientiam cõmiſſoꝝ. Nec.n. conceſſuros ex tremam ueniá his quæ perpetrauerant ſperabant. Verũtamen quid uis perpeti præſtabilius exiſti mans quá in tanta reꝝ perturbatione tumultũ cohibere. Populus aũt duci ſe clamabat in eos cõ tra quos rogabatur: & ad ſubeunda quiſq; pericula promptus erat. Sed dum Ananus magis idone os diſcerneret atq; ordinaret ad p̃lium Zelotes cunctis conatibus eius cognitis: certos.n. qui oía ſibi nuntiarent habebant in pontificẽ commouent ac modo p cuneos ſimul uniuerſi proſiliunt neq; obuio cuiq; parcebat. Cito ár & Ananus populũ congregauit: multitudine qdem ſuperiorẽ. Armis uero conſtipatis non erant Zelotæ inferiores. Alacritas uero quod deerat in utriſq; cõple bat. Ná & ciues armis iram cõceperant fortioré: & qui de templo exierant quá multitudine maio rem audaciá. Quippe illi qdem habitare ſe in ciuitate minime poſſe arbitrabant niſi Zelotes exi rent. hi uero nili uiciſſent nullũ ſe non ſubituros eſſe ſuppliciũ. Manus ãt conſerere pro ducibus obediẽtes motibus aiorꝝ. Et primo qdem in ciuitate ac pro tẽplo eminus miſſis lapidibus ſemet inuicem appetebant. Si uero aliqua pars terga uertiſſet uictores gladiis utebantur. Cunq; plurimi ſauciarentur multæ cædes utrobiq; fiebant. Et populares qdem in domos referebant a ſuis ze lotaꝝ aũt quicũq; uulneratus fuiſſet in tẽplum aſcendebat: ſacrá humum cruore pfundens: ut ſo lo eoꝝ ſanguine uiolatá religionem recte quis dixerit. Semp quidẽ latrones excurrendo ingreſſi bus p̃ualebant. Irati uero populares ꝓficiente quotidie numero ſuo cũ deſides increparent quiq; a tergo ſequebant non aperiendo fugientibus uiã inuitos eos repugnare cõpellerent: uniuerſos q dem ſuos in hoſtes conuertunt. Illis aũt qui uim ferre nõ poterant paulatim ad templũ recedẽ tibus irrumpit una cũ ſociis ananus. Vnde factũ eſt ut eos q; ambitu exteriori caruiſſent metus inuaderet: ideoq; in muꝝ interioré fuga recepti mature ianuas occluderent. Veꝝ Anano portis quidẽ ſacris manus afferre non placebat: hoſtibus quoq; deſuper tæla torquentibus nephas eé exi ſtimans ét ſi uiciſſet non luſtratũ prius populũ introducere. Ex omni aũt ſua multitudine ſex fe re armatoꝝ milia ſortitus cuſtodes eos in porticibus collocat. His aũt qui ſuccederẽt in excubiis alios p ordinem ponit. Multi aũt honeſtoꝝ ab optimatibus ad id electi mercede conductos pau peres uice ſua p̃ſidiis deſtinabant. Fit aũt his oĩbus exitii cá ioannes: quem ex giſcalis effugiſſe p̃- diximus. Is enim dolis plenus & acerbiſſimá dominationis cupiditatẽ mente circũferens iámudũ rebus cõibus moliebatur inſidias. Itaq; tunc eadem quæ populus ſentire ſe ſimulans aderat Ana no tam diebus cũ proceribus capiẽti conſiliũ quam noctibus p̃granti cuſtodias: oĩaq; ſecreta ze lotis renunciabat: nullũq; populi conſilium non priuſq; caperetur inimici ſciebát eius indicio. Im moderatis uero & ananũ & populi principes placabat obſequiis ne in aliqua ſuſpitiõe ueniret af fectus. Sed hæc eius honorificentia in contrariũ uertebatur. Erat.n. ex adulationum uarietate ſu ſpectior eoq; ipſo q; ét non accitus aſſiduus erat: arcanoꝝ proditor habebatur. Etenim proſpicie bat ananus oés qui ad ſe concurrerent intelligere quæ loãnes faceret ſuſpitionẽ nunciationis ha bebant. Submouere aũt illum nõ erat facile neq; poſſibile q; malitia p̃ualeret ac præter hoc mul torum nõ ignobiliũ qui ſummis rebus adhibebant patrocinio ſuccinctus erat. Viſum eſt igitur ab eo ſacramentũ beniuolentiæ cá peti: nihilq; dubitans & fidem populo ſe ſeruaturꝝ iurauit : & neq; factum eius inimicis ullum neq; conſiliũ proditurꝝ: unaq; deponẽdis rebellibus & manu & uoluntate operá collaturum. Itaq; Ananus eiuſq; ſocii quoniã iurato crediderunt nulla iam ſuſpi tione ſuis eũ conſiliis adhibebant: moxq; ab eis cõcordiæ cá legatus intromittitur ad zelotas: cu ræ nanq; habebant ne phanum culpa ſua pollueret: ne ue quiſq; in eo procumberet iudæoꝝ. Ille aũt quaſi zelotis ac non contra pro beniuolentia iurauiſſet egreſſus ad eos medius cõſtitit: & ſæ pe qdem ſe illoꝝ cauſa in magno periculo fuiſſe dixit: ne qd ſecretoꝝ ignorarent: quæ in eos ana nus cum ſociis cogitaſſet. Nunc aũt ingens cum ipſis oĩbus ſubiturum eſſe diſcrimen niſi diuinũ quoddá præſto fuerit adiumentũ nihil enim iam morari ananũ : ſed perſuaſiſſe quidẽ populo ad ueſpaſianũ legatos mittere: ut ad capiendá ciuitatem quáprimum uenire properaret. indixiſſe aũt luſtrationem poſtero die ut religione ſimulata intromiſſi uel etiá in prælio manus cõſererent. Se aũt non uidere q̃diu aut cuſtodias ſuſtinebunt: aut cum tanta manu acie congrediantur. Ad hæc addebat q; ipſe dei prouidentia tranſactionis eſſet cauſa legatus . Hac enim ſpe ananũ his propo nere: q; nihil ſuſpicantes eos ſubito aggrederetur. itaq; oportere ſi quis habendam uitæ rationem duceret aut cuſtodibus ſupplicare aut foris qdem præſidium petere. Quos aũt ſi uicti eſſent ue niæ ſpes foueret: ĩmemores eſſe audaciæ ſuæ credere: aut ſimul ac factores pœnituerint admiſſo rum: in gratiá ſtatim eos qui perpeſſi ſunt redituros. Sed nocentium qdem ſæpe inuiſam etiã pœ nitudinem fieri . Læſis autem iram in licentiam ſenioris: imminere autem illis ait interfectorum amicos atq; cognatos tantumq; populum pro diſſolutis legibus ac iudiciis indignatione flagitan tem. Vbi etiam ſi qua pars miſericordiæ fuerit maior eam iraſcentium turba celabit. Talia qdem uariabat loannes terrorem incutiens multitudinis. Externum uero auxiliũ aperte quidem indica re quod diceret nõ audebat idumeos autem ſignificabat. Vix principes zelotarum priuatim etiã commouerat: crudelitatis ananum arguebat ipſis eum minitari confirmans.

Mittuntur nuncii ad idumeos pro auxiliis petendis:eo q̄ ananus uellet romanos introduce re: Iesus increpat idumeos & eos q̄ eos aduocarūt tanq̄ latrones qui ciuitatē quottidie dissipant: hortatusq̄ eos ut nil acturi sint:uel iudicent q̄tum sint factiosi hoīes uel recedant. Cap. IX.

RAt autem Eleazarus gionis filius:qui ēt præter alios idoneus esse uidebatur & recte cōsulere:& quæ cōsuluissēt efficere:itemq̄ Zacharias filius amphetali uterq̄ a sacer dotibus genus ducens.Ni p̄ter cōes etiam priuatis in terminatiōibus cognitis: quodq̄ anani factio potentiæ sibi cōparandæ cā romanos accerseret. Nā & hoc Ioānes affinxe rat diuq̄ qd agerent dubitabant angusti tpis festinatione cōclusi: populū.n.haud multo post eos aggredi paratū esse cogitabant.Externi uero subsidii facultatē insidiaq̄ sibi celeritate præreptam prius fore ut oīa paterēt:q̄ ut auxiliatorū quisq̄ ista cognosceret aduocari placuit idumeos scri ptaq̄ breuiter epistola q̄ circūuento pōpulo ananus uellet romanis metropolim prodere.Ipsi aūt pro libertate dissidētes in tēplo custodirēt:minimiq̄ tpis spē salutis sibi ꝓmittere.Ac nisi matu re subuenirent ipsos quidē anano atq̄ inimicis:at uero ciuitatē romanis ilico subiugandā.Et plæ raq̄ nuntiis ad rectores idumeoq̄ referenda mandabat.Ad hoc ēt lecti sunt uiri strenui & dicen di peritissimi:& ad psuadendū satis idonei:quoq̄ his rebus esse utilius impetum uelocitate p̄stan tes.Nā idumeos confestim perituros certū erat q̄ turbaq̄ cupiēs & incognita esset natio: sempq̄ admotus facilis atq̄ suspensa & req̄ mutationibus læta:minimisq̄ petentium blanditiis ad bella promptissima & uelut ad festoq̄ quādam sōlēnitatem sic ad plia ꝓperans.Celeritatē aūt auncius exigebat:ad quā istis nihil deerat alacritatis. Vterq̄ aūt ananias uocabant.Iamq̄ rectores aderant idumeoq̄. illi aūt simul epistola mandatisq̄ attoniti q̄si furibundi circūcursare gentem militiāq̄ denunciare cœperunt.itaq̄ mox & dicto citius multitudo conuenerat: oēsq̄ pro libertate metro poleos arma rapiebāt.Congregati aūt prope ad uiginti milia cū ducibus quatuor hyerosolimā ue niunt:hoc est Ioanne & Iacobo sossæ filio:& p̄terea Symone thacei & phinea cusoth filiis.Ananū aūt profectio legatoq̄ itemq̄ & uigiles eius non latuit:necnon & impetus idumeoq̄.Hoc.n.ante cognito portas eis clausit & murīs custodes apposuit.Non tantā uisum est bello cū his congredi: sed uerbis eis ante psuadere concordiā.Stans ergo in aduersa turri post ananū Iesus æuo pontifi cum longissimus.Cū multæ inquit & uariæ turbæ tenuere ciuitatē in nulla re sic miranda fortu na est:ut in eo q̄ pessimis ēt inopinata conspirant.Etenim p̄ditissimis hoībus contra nos auxilio uenistis tanta cū alacritate:quanta nec in barbaros aduocante uos metropoli uenire decuisset.Et siquidē uiderem consensionē uestram similē esse hoq̄ hoium qui uos rogauerunt: non existima rem impetū capere rōnem.Nihil.n.æque ac moq̄ cognatio concordiā firmat. Nūc uero illi si q̄s eoq̄ singulos explorauerit mille mortibus digni reperirēt. Nam ludibria & purgamenta totius rusticiæ plebis luxu absumptis patrimoniis suis postq̄ in uicis & ciuitatibus proximis audaciam exercuere. Postremo in sacrā ciuitatem clam influxere ut latrones:solumq̄ religiosum imanitate polluerunt scelereq̄ eosq̄ uideas sine metu inter sancta ebrios: & auiditate uentris peremptoq̄ spo lia cōsumens. Vestra uero multitudo armatorūq̄ talis apparatus est:qualēm deceret esse: si publi co uos consilio metropolis inuitaret:in alienigenas laturos auxilia. Quid igitur hoc esse quis di xerit:nisi pro fortitudine iniuriā: cum pro nequissimis conuenisse integræ nationis uestræ arma uideantur conspirare.iam dudū quidem reperire nequeo quidnā fuerit quod uos tam cito cōmo uerit.Nec.n.sine magna cā fieri potuisset: ut arma pro latronibus aduersus cognatū populum ca peretis q̄ romanos audistis & proditionē.His.n.quidā uestrum obstrepebant nunc liberādæ me tropoleos cā uenisse dicentes. Vnde mirati sumus p̄ter alia noxioq̄ tale cōmentum. Viros.n.na turalis libertatis amatores aliter contra nos efferare non poterant: eoq̄ cū externis hostibus pu gnare paratissimos quā si uastatæ libertatis proditione mentita. Sed.n.uos considerare oportet q nos insimulauerint:fideq̄ in nos ueritatis ex rebus cōibus:non ex ficto sermone colligere.Quid enim posse nunc demū nos dederimus romanis cū ab initio licuerit aut ab his non deficere: aut quia defecimus cito uenire in gratiā:priusq̄ circa nos oīa uastarentur. Nāq̄ iam ne uolētibus qui dem nobis transactio facilis est:cū & superbos eos effecerit galylea sub iugum missa:morteq̄ gra uiorē afferat turpitudinem appropinquātes placere quidē quod in me est: pacē morti antepono. Semel āt bello appetitus postq̄ pugna cōmissa est:glorioſam mortem uita captiui existimo potio rem.Sed utrū nos populi principes aiunt clam misisse aliquā ad romanos:an etiam totum popu lum cōmuni suffragio.Siquidē nobis dicant quos amicos miserimus: qui serui fuerint proditiōis ministri.Cum iret aliquis depræhensus est.Rediens captus est:litteras nacti sunt.Quemadmodū aūt ciuium multitudinem latuerimus:cum quibus omni hora uersaremur. Paucis etiam atq̄ his inclusis qui de templo ne in ciuitatem quidem prodire possent quo pacto sunt cognita quæ oc culte extra ciuitatem fierent? An uero nunc cognouere: quando auſorum pœnæ reddendæ sunt. Donec autem sine metu fuere neminem nostrum proditorem suspicabantur.Sin ad populū cau sam referunt:publicū habuit nempe consilium.Nemo aberat contioni:ideoq̄ manifestior ad uos nuncia huius fama properasset.Quid aūt opus erat legatos mittere cū certa nobis esset de transa ctione sententia.Et quis designatus sit dicant.Sed hæ quidē male perituroruṁ & instātes pœnas

tuitare cupientium cauſationes ſunt. Quin etiã ſi ciuitatem manẽtem prodi ſors afferret: ideoq; ipſos qui nos criminant: auſiros quoq; audaciæ unum malũ uideretur eſſe proditio. Vos autem ꝓportet: quia ſemel cũ armis adeſtis. Primũ id quod ẽ iuſtiſſimũ adiuuare metropolin: & una no biſcum tyrannos eximere ꝑ quos iudicia diſſoluta ſunt: qui calcatis legibus iura ſuis gladiis permiſcere. Deniq; nobiles uiros non incuſatos ex medio raptos foro primum uinculis cruciarunt. Deinde non uoce neq; prece eoꝝ morari neci tradiderunt. Licet aũt uobis non belli lege ingreſſis hoꝝ uidere argumentũ quæ dixi. Deſolatas domos rapinis: coniuges in ueſte lugubri ac fami lias peremptoꝝ: & ꝑ totam ciuitatẽ ululatus & fletus. Nullus.n. non ꝓſecutione expertus eſt ꝑpiorum. Qui ad hoc inſaniæ prorupere ut latrocinalẽ audaciam non ſolũ ex agris atq; alienis ciuitatibus in hanc quæ & caput & facies eſt: ſed in phanum ẽt ex ciuitate tranſferrent. Deniq; hoc ſibi & ad excurſus & ad ꝓfugium elegerũt: iſq; fiſcus illoꝝ eſt quæ in nos cõparantur & locus toti orbi terræ uenerabilis quicq; ab uniuerſis alienigenis ab extremo limite mundi uenientibus honoratur. Per has quæ apud nos ꝓter natæ ſunt beſtiæ conculcaturi. Exutis aũt rebus deſperatis populo comite populis & ciuitatibus ciuitates genteſq; in ſua uiſcera delectum habere: cũ debueritis quod factũ eſſet optimũ ac deceret nobiſcum nocentes eximere: atq; hanc ipſam fallaciã ultrũ ire quod auxilio uos adtiocare auſi ſunt: quos metuere uidices debuiſſent. Quod ſi eiuſmodi hoium ꝓces reuerendas putatis: attamen licet uobis armis depoſitis cognatoq; habitu introire ciuitatẽ: medioq; inter hoſtes atq; auxiliatores ſuſcepto noie de noſtris diſcordiis iudicare: quãq; reputare quid habebunt cõmodi: cum de manifeſtis ac tantis criminibus apud uos cãm dicturi ſunt: q hominibus non accuſatis ne uerbũ quidam facere pmiſete. Ferant igiꝭ hanc ex ueſtro aduentu gratiam. Si uero neq; nobiſcũ indignari neq; iudicare uultis: tertiũ reſtat: ut relictis utriſq; partibus nec noſtris cladibus inſultetis. nec cũ inſidiatoribus metropoleos maneatis. Nã & ſi maxime quẽq; noſtrum ſuſpicamini romanis collocutũ: obſeruare uobis itinera licet: tumq; demum tueri metropolim cũ factum aliqd huiuſmodi patuerit: quale delatũ eſt & in auctores eius ſi conuicti fuerint uindicare. non [illegible] uos ꝓuenirent hoſtes iuxta ciuitatẽ ſedibus poſitis. Sin horum nihil uobis gratum aut mediocre uidetur ne portarum clauſtra miremini quatenus arma portabitis.

Symon unus ex idumeis indignatus reſpõdet iratus cõtra ieſũ & pontifices: accuſans eos proditores cõtra illos qui eos uocauerint: dicitq; aduerſus illos ſturos. Cap. X.

HAec quidem ieſus loquebat. Idumeorum aũt neq; multitudo aium appendebat ardẽs iracundia q; non paratũ habuiſſet introitũ proq; armis inter ſe duces indignabant captiuitatem eſſe exiſtimantes ſi ea qbuſdam iubentibus depoſuiſſent. Vnus aũt Symon filius cathla uir placato ſuoq; tumultu ſtans in eo loco unde exaudiri a pontificibus poſſet non iam mirari ſe ait: ſi libertatis propugnatores in tẽplo cuſtodirent incluſi: cum illi cunctæ genti cõem clauſerint ciuitatẽ. Et romanos qdem fortaſſe coronatis ẽt portis recipere ſint parati. Idumeos aũt ex turribus alloquant: captaq; iubeant pro libertate arma proiicere: cognatiſq; non credentes cuſtodiã ciuitatis: iudices eos diſcordiaq; fieri uellent & alios accuſarẽt q; indẽnatos ciues occiderint: ipſi totã damnant ignominia nationẽ. Deniq; urbem oĩbus alienigenis religionis cauſa patentẽ: nunc domeſticis præcluſiſtis. Valde enim contra uos feſtinabimus & ad gerendum cũ gentilibus bellum qui ob hoc adeſſe properauimus ut uos ſeruaremos liberos. Nẽpe alia uos etiã his quos obſidetis læſere tanq; ueriſimiles puto ſuſpitiones in illos quoq; colligitis. Deinde qui reip. defenſores intus in cuſtodia tenentes genere cõiunctiſſimis gentibus ſimul uniuerſis ciuitatem ꝑclauſam tyrannidẽ præferre dicitis: cũ tam contumelioſis nos iubeatis obtemperare ꝓceptis: nomenq; potentiæ aliis qui uos tyrannos patiunt annectitis. Quis cauillationem ueſtri ſermonis tulerit cum res repugnantiũ uideatur? Etenim uobis etiam nunc idumeos excludentibus ciuitate nãq; ipſi nos patriis ſacris arcetis: recte quis eos incuſauerit qui cuſtodiũtur in templo? Quod cum auſi eſſent plectere proditores quos uiros nobiles & innocentes pro ſocietate facinoris dictitatis: non a nobis inciperent ſummaq; proditionis membra præciderint. Sed licet illi molliores quam res poſcebat inuenti ſunt: nos tamen domicilium dei ſeruabimus idumei & pro communi patria propugnabimus tanq; foris irruentes quam intus inſidiantes hoſtes pariter ulciſcemur. Hic autem manebimus pro muris armati donec aut uos romani aſpiciendo laborent aut ipſi recuperata libertatis cura mutemini.

Idumei nocte dolo zelotaq; apertis portis cuſtodibus dormientibus intrant interficiũtur cuſtodes: inſurgit populus idumei eadem nocte octo milia quingentos interfecerunt: interficiũtur pontifices: quæritur ieſus cum annano qui interficiuntur oĩbus in ſepultis. Cap. XI.

HIs dictis idumeoq; qdem multitudo clamore cõſenſit. Ieſus ãt triſtis receſſit cũ nec idumeos quicq; ſentire moderatũ & duplici bello oppugnari ciuitatẽ uideret. Quippe ne idumeoq; tumor & ſpũs qeſcebat indigne ferentiũ q; eſſent ciuitate ꝓhibiti & q; zelotaq; uires eſſe infirmas crediderãt erubeſcentiũ poſtq; nihil auxiliari poſſe uidere iã ueniſſe pœniteret. Pudor aũt nulla re pœnitus geſta redeundi pœnitudinẽ ſupabat. Itaq; ibidẽ prope muq; temere tabernaculis poſitis manendũ eſſe ſtatuere. Infinita uero hyems nocte illa uenit

& uiolentia cū imbribus ortis & crebra fulgura horrendaq; tonitrua cōcussæq; terræ uasti mugi tus: certūq; erat apud oēs hoium exitio mundi statum esse turbatū neq; paruum quid regi hæc si gna protendere. Vna uero idumeis & oppidanis erat opinio. His quidē irasci deū militiæ cā existi mantibus neq; se posse euadere si aduersus metropoli arma mouissent. Anano át eiusq; sociis etiā sine prælio uicisse: deūq; pro se bellū administrare credentibus. Sed ꝓfecto falsi erāt interpretes futuroꝝ & q̄ sui passuri essent cōtra hostes fore diuinabāt. Vegi idumei cateruatim át dēfatis cor poribus inuicē sē defendebant scutis contextis protecti capita minus pluuia lædebant. Zelotæ át magis illoꝝ q̄ suo periculo cruciabant. Collectiq; deliberabant: si quā reperire subsidii machinā il lis potuissent. Hoꝝ aūt ardentioribus uidebatur ui armorum custodes inuadere: atq; ita in ciui tatem impetu facto palā portas auxiliatoribus aperire. Nā & custodes ex improuiso: & q̄ plures inermes ac belli expertes essent facile turbatum iri & multitudinē ciuiū difficulter colligi posse: quoniā domi quisq; propter hyemē contineret. Quin & si periculū aliquod interuenerit quibus subire q̄ negligere tot copias sui causā turpiter perituras. At q̄ prudentiores erāt: uim quidē adhi beri dissuadebant. Non.n. sui tantū custodes ampliores: sed ēt ciuitatis murū uidebant ꝓpter idu meos diligētius custodiri: & ubiq; adesse ananū oibus horis iussere custodias existimabāt: sed hoc aliis noctibus ita habuerat. Ille uero non sua desidia reqeuerat: sed ut & ipse & custodū fata interi rent. Nanq; iam nocte ꝓuecta & gliscēte hyeme custodes in porticū dispositos opprimit somnus. Accedit zelotis consiliū subito: ut seris tēplo sacratis portaq; uectes secarent. Affuit át illis ne ex audiret crepitus uentoꝝ sonus & crebra tonitrua: phanoq; egressi ad mugi clanculo uenīūt secre tam q̄ portam quæ ad idumeos erat aperiunt. Illi āt primum ananū conari aliquid suspicati unus quisq; idumeoꝝ ad gladiū quasi rebellaturi se applicant mature: deinde his q̄ ad se uenerant agni tis introibant. Qui quidē si tūc manus uertere i ciuitatē uoluissent nihil obstat quin totus popu lus interiret tāta ira ferebantur. Vegi zelotæ primo eximere custodias festinabāt: illis quoq; mul tum p̄cantibus q̄ eos reciperēt ne despicerēt malis obsessos: quoꝝ gratia uenerāt: neq; his acerbi us piculū importarent. Captis.n. custodibus facilioꝛē illis in ciuitatē impetū fore: sed si semel eos cōcitassent iam illos cōtineri non posse: cū si senserint cōgregarent, & ꝑ ascensus nitentibus se op ponerent. Idem igit idumeis uisum est: iāq; in tēplum ꝑ ciuitatē subibant: cum suspensi zelotæ ad uentū eoꝝ præstolarent. Deniq; his ingressis ēt ipsi confidenter ex interiori phano ꝓgressi sunt: mixtiq; idumeis in custodes irruerunt. Cælis át nonnullis quos somnus oppresserat: oīs multitu do ad clamorē uigilantiū suscitata est: raptisq; armis ad ulciscendū non sine stupore ꝓcedebāt. At primū quidē zelotas solos conari aliquid suspicāres quasi eos supaturi numero cōfidebant. Vbi uero foris alios circunfundi uidere idumeos irrupisse sensere. Et maior quidē pars eoꝝ armis pi ter scutisq; depositis i questibus erāt. Pauci uero iuuenū fortiter cōmuniti occurrēdo idumeis ali quādiu segniorē multitudinē ꝓtegebant: alii cladē ciuitatis habitatoribus nunciabant. Illoꝝ autē auxilio uenire nullus audebat: cognito idumeos irrupisse. Sed ipsi quoq; irrita uociferātes cū fleti bus respondebant: plurimusq; mulieꝝ ululatus suscitabat: siquādo custodū quisq; in piculū aliqd incidisset. Quin & zelotæ idumeoꝝ clamorē geminabant magisq; horribiles tempestas faciebat oīum uoces. Nemini át idumei ꝓcere q̄ natura crudelissimi ad cædes erāt & hyeme grauiter affi ciebant: ꝓptereaq; his qui se excluserant ut inimicis utebant tanq̄ supplicātibus q̄ repugnātibus infensi. Multos ēt cognationē reuertentes ut q̄ cōe phanū reuerent orantes gladiis transfigebāt. Nullus át fugiendi locus neq; spes salutis erat. Compulsi át circa se magisq; ui oppressi laniabant: cū recedendi spaciū non daret nec interfectores a cædibus tēperarent. Incerti át quid agerēt in ci uitatē se ꝓcipitabant: miseri. ut mihi uidet. eo q̄ fugiebant uoluntariū subeuntes exitiū: donec tē plum exterius sanguine redundauit. Octo át milia quingentos dies mortuos inuenit. Nec tamen his idumeoꝝ ira saciata est: sed uersis in ciuitatē manibus oēs domos diripiebant: quēq; fortuitu inuenissent morti dabant. Et certe qdem multitudinis mortē superuacuā esse ducebant. Pontifi ces át puestigabant & in illos plæriq; ferebant: statimq; cōpræhensos obtruncāt: astanteq; super eoꝝ cadauera nūc anano populi beniuolentiā: nūc iesu quæ de muro dixerat exprobrabāt. In hoc át impietatis ꝓgressi sunt: ut in sepultos eos abiecerit: cū præserti iudæis tanta sepulturæ cura sit: ut ēt iudicio cruci suffixos post occasum. solis deponant atq; sepeliant. Et qdē nō erraueri si anani morte dixero excidii ciuitatis fuisse principiū: & ex illo die muros euersos: rēq; publicā jūdæoꝝ pisse: quo pontificē rectorēq; suum iugulatū in media ciuitate uiderunt. Erat aūt & alias uir lau dabilis atq; iustissimus: & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris quo erat p̄ditus amplitudinē infimis amabat æquari. Libertatis át maxime fautor erat & qui populi affectaret imperiū. Cōmo dis aūt propriis cōmunes semp utilitates anteponebat: sup oia pacis studens. Sciēbat.n. romanos non expugnatū iri ac ꝓspiciebat ut si paciſci utiliter nequissent: iudæi uel inimici superassent ut breuiter dicā cū Anano ad transactionē uenissent. Mirus.n. dicere: mirus persuadere q̄ uellet. Iam uero impedientes bellantesq; subegerat. Plurimū.n. moræ sub tali duce attulissent romanis. Huic uinctus erat ab utraq;. Iesus illo quidē cōparatione inferior: sed præstans cæteris utpote q̄ tantam uiolatam ciuitatē perire flammis purgariq; sancta uellet: consulto defensores eoꝝ & qui ea carīs-

GG

sima duceret amputasset. Itaq; paulo ante sacris idumeis amictos hoc toto orbe celeberrimæ regioni auctores: quicq; undiq; ciuitatē cōmeantibus uenerabiles habebant iacere nudos p̄dam canibus ac feris uideres. Quos qdem uiros ipsam puto genuisse uirtutē tantū licuisse uitiis flentē.

De bello Iudaico. Liber. v. incipit.

Querunt idumei p ciuitatē quot inueniunt totidē interficiunt Zachariā accusant: iudices uero ferunt p eo sententiā: indignant idumei contra iudæos: interficitur Zacharias: expelluntur iudices: idumei recedunt: crescit Zelotarum insolentia cūctosq; uel falsis criminationibus uel dolis aliis occidunt. Cap. I.

Nano quidē & Iesu eiusmodi finis uenit. Post illos tam zelotæ q̄ idumei passim plebē quasi nefandoꝝ animaliū gregem irruendo mactabant. Et uulgus quidē in quolibet loco depræhensum necabat, correptos át nobiles & adolescentes uinctos in carcerē cōcludebant spe: nōnullos eoꝝ sibi posse sociari nece dilata. Veꝝ hæc nullum mouebant: sed cuncti mortem optauerant dummō ne aduersus patriam cōem nequissime conspicerent: scæuissima tamen ante sedē uerberā sustinebant exulcerati plagis atq; tormentis. Cunq; iam corpus non sufficeret cruciantibus tandē gladiū merebant. Quos aūt die cœpissent eos in custodiam nocte ducebant: extractosq; inde si quos mori cōtigisset abiiciebant ut uinctus aliis locus esset. Tantus át pauor occupauerat atq; formido ut ne flere quidē palā quisq; siue sepelire proprium funus auderet. Sed erant occultæ clausoꝝ etiá lachrymæ & ne quis inimicoꝝ audiret circunspectantes gemebant. Paria nanq; hæc quæ lugebant ét q luxissent illico patiebant. Exiguā uero nocte sublatam terram manibus corporibus iniciebant. & nonnunq̄ die si quis fuisset audacior. Duodecim át milia hoc modo nobiliū perire. illi aūt iam cædis exosi nullo pudore iudicii uim & cognitionis cauillādo imitabant, itaq; cū illustriū quendā zachariā Baris filiū interficere decreuissent, irritabantur. n. q; nequissimis inimicus nimis erat & p̄bis amicus. itēq; locuples non solum fortunaꝝ eius direptionē spe optarent sed ét remotum ire uiꝝ ad se adiiciendos potentes septuaginta plebeioꝝ honestissimos ex præcepto cōuocant iudiciū spem populi p̄ferētes & apud eos zachariam quasi res proderet romanis accusant: qq; ad Vespasianū p̄ditionis causa misisset. Sed neq; argumentum: neq; ulla probatio criminis erat. ipsi át misisse dixerunt & hoc haberi pro fide ueritatis uolebant. Zacharias át ubi nullā spem salutis relictā esse uidit p insidias non in iudicium sed in carcerem ducto uitæ suæ desperationē libertate non priuauit: sed exorsus ueri quidē simplitudinē obiectoꝝ desit: & illata sibi crimina breuiter diluit. in accusatores aūt ratione conuersa oēs eoꝝ iniquitates prosecutus est: multaq; de p̄turbatione reꝝ querebatur. Zelo uero obstrepentes uix a gladiis temperābant: speciem cauillationēq; iudicii seruantes ad finē permanere cupientes & p̄ter hoc iudices experiri an periculi sui tēpore iustitiæ memores forent. igitur oēs. lxx. pro eo sententiā ferunt. & p̄ eo mori quā sibi ascribi eius interitū maluere. illo uero absoluto Zelotaꝝ clamor tollitur & uniuersi quidē iudicibus irascebant: q̄ simulationem datæ sibi potestatis non intellexerant. Duo uero ex audacissimis aggressi Zachariā in medio templo interficiunt: & illudendo habes inquiunt & a nobis de absolutione sententiā certiorem: eūq; statim in subiectam uallem de templo p̄iiciunt. Iudices uero contumeliæ causa uersis gladiis ferientes tēpli ambitu pepulere. Cædi. n. eoꝝ pepercerant ut dissecti p ciuitatem nuntii fierent apud oēs seruitutis. Idumeos iam uenisse pœnitebat: neq; his gesta placebāt. Quibus collectis zelotaꝝ quidā secreto indicabat uniuersa: & quæcunq; hi q eos aduocauerāt scelerate fecissent oia demonstrabat: arma quidē cœpisse eos quasi romanis a pontificibus metropolis p̄deretur: reperisse át nullum proditionis inditiū. Illos uero q tutari eam simularent: & belli facinora ausos & tyrānidis ab initio quidem p̄hibendos fuisse. Veꝝ quia semel in societatem intestinæ cædis incedissent finē delictis adhibendū neq; uires oibus suggerendas morem patrū destruentibus. Nam & si q portas grauiter ferrent: sibi atq; in oppidū aditum esse p̄clusum pœnas ab his q prohibuerāt esse repetitas: & anam quidē peremptū una uero nocte populū totum pœne cōsumptū. Quaꝝ reꝝ multos quidē suoꝝ pœnitere sentirēt: eoꝝ aūt uiderent a quibus rogati essent crudelitatē immensam: ne ipsos quidē p quos salui erāt erubescentiū: in oculis. n. auxiliatoꝝ pessima facinora cōmittere: illorūq; iniuria idumeis imputari quatenus ea non prohibeant neq; ab his separent. Debere igit quoniā p̄ deditiōe q dicta sunt calūnia fuisse patuissent: nullusq; romanoꝝ impetus timeretur: aduersus ciuitatem uero inexpugnabilis esset potētia corroborata: illos domū recedere: malorūq; societatē uitando cuncta diluere flagitia: quoꝝ non sponte sed decepti participes extitissent: persuasum est idumeis. Et primū eos q erant in custodiis soluunt prope ad duo milia populariū: statimq; relicta

ciuitate ad Symonem ueniunt:de quo paulopoſt cõmemorabimus.Deinde domum ex hyeroſolimis abire.Euenit aũt eorum diſceſſium utriſq; pariter inopinatũ uidere. Namq; & populus neſcius pœnitudinis palum fiducia recreatus eſt uelut inimicis leuatus & zelotaꝝ creuit inſolentia quaſi non auxiliis caruiſſent:ſed ex ipſis eſſe liberati:quoꝝ pudore ac reuerentia criminibus tẽperabãt. Deinde nulla iam erat facinoꝝ mora neq; cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſiliis in rebus ſingulis utebantur. Quæ uero placuiſſent ipſa cogitatione citius peragebant. Maxime aũt in uiros forte atq; inſignes cædibus ſcæuiebant:cũ inuidia nobilitatem aſſumerent metu uirtutum:unãq; cautionem putarent nullum optimatum ſupereſſe. Itaq; occiſus eſt & cum multis aliis girion dignitate ſimul & genere ꝑſtans & plus poſſe populũ gaudens:plenius iſq; libertatis amator ut nullus alius iudæoꝝ:quem tamen libertas præter alias uirtutes perdidit.Sed ne ꝑ abdita quidẽ niger eorum manus effugit:bellis cũ romanis geſtis uir ſtrennuus cõprobatus qui etiã ſæpe uociferans & cicatrices oſtendẽs per mediam ciuitatem trahebatur. Ductus uero extra portas deſperata iam ſalute ne ſepultura careret ſupplicabat.Illi aũt prius interminati q; humũ ei quam deſiderabat cõceſſuri non eſſent:mox etiam mortem intulere.Qui tamen cum occiderent romanos eis ultores imprecatus eſt: famẽq; præter bellum ac peſtilẽtiam & ad hæc omnia ipſoꝝ mutuas manus eaq; uniuerſa confirmauit apud impios deus:& quod iuſtiſſimũ eſſet effecit:ut audaciam ſuam quãprimum experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus quod habebant de oppreſſione ſui metus leuauit.Pars aũt plebis nulla erat:cui non ad interitum excogitabatur occaſio. Nanq; alii q; nũdudum aliis reſtitiſſent interficiebantur:qui uero nihil offenderant ſubitas pacis ſpe excipiebant cauſas: & qui omnino libere eos non adiſſent ꝑ contemptoribus, qui uero obſequentes ꝑ inſidiatoribus habebãtur unaq; maximoꝝ criminum & mediocrium pœne mors erat. Neq; euaſit quiſq; niſi aut ignobilitate aut fortuna perhumilis.

¶ Romani omnes præſertim duces Veſpaſianum incitant ad expugnandam ciuitatem: ipſe noluit ducens eſſe melius q; ſic ipſi inter ſe diſcordes paulatim conſumentur. Cap. II.

ROmani aũt omnes quidem alii duces ad ciuitatẽ animos intendebant hoſtiũ diſſenſionem lucrũ ſibi eſſe cenſentes. At ueſpaſianũ penes quẽ ſummæ rei ptãs erat incitabãt diuiæ ꝓuidentiæ firmãtis auxilio in ſemet hoſtes eſſe cõuerſos. Verũtamẽ uelox eſſe momentũ & iudæos cito in cõcordiã redituros aut inteſtinis malis defeſſos aut redactos in pœnitudinẽ. Ad quos Veſpaſianus ait. Plurimũ eos q̃d fieri cõueniat ignorare tanq̃ in theatro cupientes quantũ armis ac manibus poſſent oſtentare potius cũ piculo quã ſecũ ipſi q̃d eẽt utile reputãtes. Nã ſi ſtatim ciuitatẽ aggrederent ipſos cãm hoſtibus fore cõcordiæ ac uires eoꝝ ẽt nũc urgentes in ſe ꝓuocaturos.Sin oppirent paucioribus ac moderationibus his uſuros domeſtica ſeditione cõſumptis.Deũ nãq; melius q̃ ipſi diſponere q; ſine labore iudæos Romanis traderet:nulloq; piculo exercitui uictoriã cõdonaret. Proinde manibus ꝓpriis ĩtereũtibus inimicis maxioq; malo:hoc eſt ſeditione turbatis oportere ſe magis piculoꝝ ſpectatores eſſe debere quã cũ hoibus mortẽ appetẽtibus atq; inteſtina rabiæ inſaniẽtibus manũ cõfligere.Si q̃s aũt putauerit uictoriæ gloriã ſine ꝑlio fieri uiliorẽ. Sciat inq̃t armoꝝ incerto exitu cõmodius eſſe cõmode ꝑficere quod intendit.Neq; n. manu ꝑclaros eſſe minus laudabiles q; paria geſſerit moderatiõe atq; prudentia.Simul aũt dũ hoſtes ĩminuentur ẽt milites ex laboribus aſſiduis recreatos ualentiores ductũ iri.Præterea nõ id eſſe tẽpus ut mature occupãda uideat uictoriæ claritudo. Nec enim armis conſtituendis aut muris uel auxiliis congregandis iudæos opam dare:atq; ideo moras differentibus nocituras:ſed bello domeſtico ac diſſenſione tumidos miſerabiliora pati quotidiẽ quã ipſi eos captos afficerent intromiſſi. Proinde ſiue qui ſtudioſe confideret ſinendos eſſe qui ſemet aſſumerent ſiue facti ad gloriam clariorem nequaq̃ manus inteſtino morbo laborantibus afferendas.Siquidem ratione recta dicetur non ipſoꝝ ſed diſcordiæ fuiſſe uictoriam.

¶ Acquieſcunt omnes dictis Veſpaſiani:multiq; ad romanos confugiunt & ſolum his licebat q; ſoluebant:uolentes fugere ad romanos. Cap. III.

HAec Veſpaſianus eiq; dicenti rectores militũ conſentiebant: moxq; apparuit quã utile fuerit eius conſilium. nãq; in dies ſingulos multi ad eum ueniebant fugiendo zelotas. Erat autẽ fuga difficilis q; omnes exitus cuſtodibus obſidebant. Et ſi quis ibi qualibet ex cauſa deprehenſus fuiſſet uelut ad Romanos ire cuperet interficiebat.Qui tamen eis dediſſet pecuniã ſaluus abibat:& q̃ non dabat ſolus proditor habebat. Reſtabat igit pecunioſis fugam redimentibus ſolos pauperes iugulari.Mortui uero ꝑ omnes uias cõgregabant innumeris multiq; etiam tranſfugere cupientiũ rurſus in ciuitate perire præoptabant. nam ſpe ſepulturæ in patria mori tolerabilius uidebat.Illi aũt ad hoc crudelitatis deuiauerãt:ut neq; intus:neq; per itinera occiſis humũ concederent: ſed ueluti cũ patriis legibus etiã naturæ iura diſturbare pepegiſſent:ſuaq; in hoſtes iniuſtitia diuinitatem quoq; polluerent. ita ſub ſole putreſcere mortuos relinquebant.Sepelientibus aũt ſuoꝝ funera idem quod tranſfugis imminebat ſupplicũ mortis: ſtariq; ſepultura indigebat qui hanc alteri præſtitiſſet.Et ut breuiter dicam nulla tam bona q̃ miſericordia perierat in illis cladibus mentis affectio:hiſq; irritabantur noxii quæ miſeranda uidiſſent a ui

uis in mortuos:a mortuis in uiuos iracundiam transferentes.Modū aūt excedente metu supstitibus mortui uelut adepti requiē beatiores uidebanť:& qui erant in custodiis cōpatione sui cruciatus in sepultos quoq; fortunatissimos demonstrabāt.Omne quidē ab illis ius hoium calcabať.Ridebatur etiam diuinitas ꝓphetaꝝ qui responsis ranq; uulgaribus fabulis illudebāt.Cū uero multa cōtempsissent de uirtute ac uitiis statuta maioꝝ etiam quæ in patria olym ꝑdicta fuerant uero exitu ꝓbauere. Verus enim quidā sermo ferebatur tūc demū ciuitatem captū iri sancta quoq; flaminis exurenda esse cū lege belli seditio fuisset exorta : phanūq; dei propriæ manus ante uigilassent. Quibus Zelotæ nihil de eoꝝ fide dubitantes ministros se præbuerant.

¶ Ioannes querit aliis præesse:ducés sibi dedecus esse sibi parem: multiq; cum metu multi gratia eum sequebantur. Cap. IIII.

ET Ioānes iamdudū tyrānidē affectans parem cū similibus honorē habere dedecus existimabat:paulatimq; sibi neqores adiungens ab eoꝝ affectiōe sepať.Semp āt alioꝝ decretis nō obediendo:suaq; iubendo impiosius:q; solus dominari cupet nō latebat: eiq; sociabanť nōnulli metu:alii gratia. Mirus.n.erat oratione atq; fallacia ꝓsuadere q̄ uellet.Multi uero ꝓpterea q; sibi tutū esse ducebant prioꝝ delictoꝝ cās uni potius ascribi q̄ oībus. Ad hæc qa manu strēnuus erat & bonus consilio:satellites non paucos habebat: & si magna pars uim cōtrariæ factionis reliq̄rat. Apud quos ēt liuor nōnihil ualebat graue putantes ut pauloante pari succūberent.Plus āt metus eos ne sub unius potestate uiuerent exagitabat.nec.n.facile sperabant eum si semel obtinuisset deiici posse:occasionēq; in se habituꝝ timebant q; in principio restitissent:Proinde quisq; bello quid uis pati decreuerat:quam.sponte seruiens mancipii loco pire. His quidē seditio diuidiť & Ioannes in cōtraria dissentientibus ꝑte regnabat.Sed inter ipsos munita oia erant custodibus:nihil aut paruū agebať:si quando armis ꝓlium lacessebant . In populū uero uel maxime contentionē susceperūt & quis maiorē prædā caperet utrinq; certabant. Cū tamen ciuitas trium maloꝝ igementiū tēpestate laboraret: hoc est belli dominationis:itēq; seditionis eoꝝ cōparatiōe bellū popularibus mediocrius uidebať.Deniq; relictis sedibus patriis ad alienigenas ꝓfugiebant:& romanoꝝ beneficio saluté q̄ inter suos desperauerāt assequebantur.

¶ Inuadunt sicarii oppidum quoddam munitissimum apud Hyerosolimam die azimorum quā do iudæi celebrant festa pro redemptione eorum ab ægyptiis:interficiunt quot inueniunt: uicos & omnes partes conuicinas depopulantur. Cap. V.

VArtum ꝑterea bellū cōmotū est gentis exitio. Haud ꝓcul ab hyerosolimis castellum erat ualidissimū reponēdis opibus ad mometa belli tutādisq; corporibus ab ātiquis regibus ædificatū:quod messadū dicebať. Id occupauerāt q uocantur sicarii q; a rapinis amplioribus timore cōtinebanť. Hi cū romanoꝝ exercitū ociosum esse uiderēt: apud hyerosolimā uero iudæos dominatione atq; discordia fecessisse in maiora facinora aggredi:ūtur. Dieq; festo azimoꝝ q apud hebræos ad memoriā salutis quo ex ægyptioꝝ seruitio liberati i terram patriā deuenerunt soléniter celebrať. Nocte deceptis q ibi erant oppositi municipiū quoddā galaadin ꝓfugere:ubi pugna quidē iudæos ante ꝓuentos atq; dispsos quā arma capent siue cōcurrerent ciuitate pepulere.Eos uero q in fuga defecerūt: mulieres uidelicet ac pueros supra quā septingentos interfecerūt.Aedibusq; deinde copilatis fructus quoq; iam maturos depopulati i messa portauerūt.Et illi quidē oēs circū castellū uicos totāq; regionē populabanť:non puo undiq; ꝑditoꝝ ad eos numero in dies singulos cōfluente . Simul āt cōcitati sunt ēt ꝑ singulos iudeæ tractus in latrocinia:q; interim quiescebāt.Ac uelut in corpore si quando principale membrū timor afficit oia piter ægrotare necesse est:ita ꝓpter ciuitatis tumultū atq; discordiā etiā q foris erāt nequissimi prædaꝝ inuenere licentiā.Singulis uero uicis ꝓpriis dilaceratis deinde insolitudinē recedebant.Congregati āt & ꝑ collegia cōiurantes exercitu quidē pauciores: plures uero q̄ latrocinalis conspiratio in templa & oppida ferebantur.Et sequebať quidē ut in bello fieri solet:ab his eos male affici quos petiissent.Veꝝ præueniebať ultio mox cū latrones a ꝑda refugerent: nullaq; ps erat iudeæ quæ non una cū hyerosolimis præcellentissima ciuitate interiret.

¶ Nunciant hæc Vespasiano a trāsfugis qbusdam clam.n.qdam ad romanos cōfugiebāt q hortabanť Vespasianū ut ferret opē ciuitati:accedit ꝓpe Hyerosolimā:ingrediť gadaram clam legati ad eum mittuntur:occiditur dolosus ab aliis inimicis. Cap. VI.

HAec Vespasiano a trāsfugis indicabant.Nam licet oēs exitus a seditiosis custodirent:& quomodo qs ad eos accessisset interficerent:tamen erāt q ad romanos clā ꝓfugerent; ducēq; romanoꝝ opem ferre ciuitati & reseruare populi reliqas hortarent: multos.n. q; bene romanis uellent ꝓsse:multos adhuc in ꝑiculo dicebant esse supstites.Ille autē iā tū miserās eoꝝ calamitates ꝓpius ad eos uelut hyerosolimā obsessurus accedit:re āt uera ut ciuitaté obsidione liberaret: spe āt ante reliq̄ subigēdi nullūq; ipedimentū extrinsecus obsidioni relinquēdi . Cū igiť uenisset in gadara transamancæ regionis metropolim ualidissimā mēsis martii q̄rta die ciuitaté ingrediť. Iam.n.optimates ignorātibus seditiosis legatos ad eū de traditione miserant tam pacis desiderio q̄ suis patrimoniis metuentes.Multi.n.apud Gadara locupletes habeā

bant:quoꝝ legatione inimici neſciebāt niſi q̄ Veſpaſiano appropinq̄nte id cognouerūt.Et ciuitatem quidē ſe retinere poſſe deſpabant: q̄ inteſtinis inimicis numero inferiores erāt:neq̄ ꝓcul abeſſe uidebāt a ciuitate Romanos.Si uero fugere decreuiſſent ſine ſanguine id facere nullaq̄ ꝑ noxiis pœna repetita nō honeſtū ſibi putabāt.itaq̄ doloſum cōpræhenſum: nāq̄ is nō dignitate ſolum ac nobilitate ciuitatis princeps habebaſ:ſed ét legationis auctor erat interficiūt:nimiaq̄ iracundia mortuo uerberato extra ciuitatē dilapſi ſunt.iam uero ꝓpius accedēte Romano exercitu gadaréſiū populus.Veſpaſiano cū laudibus in ciuitate recepto fidei dextras ab eo accepit: eqtūq̄ & peditū p̄ſidia cōtra fugitiuoꝝ excurſus.Muros.n.priuſq̄ Romani peterent ipſi deſtruxerant: ut eo ſibi fides eſſet q̄ pacem diligerent ſi bellum gerere ne uolentes quidē poſſe uiderent.

Iuber Veſpaſianus placido ut inſequāt eos qui ex gadaris fugerāt:aduerſus quē illi cū qbuſdā ubi ſe receperint ꝓſiliūt q̄ capta oportunitate a placido iterimunt: eoſq̄ ad iordanē inſequtur:coacti āt cōgredi placidus oēs occidit:qdā in iordané ſe ꝓiciūt cōuicinoſq̄ uicos iuadit. Cap. VII.

VEſpaſianus āt miſſo placido cū equitibus ac tribus milibus peditū aduerſus eos qui ex Gadaris fugerant ipſe cum cæteris militū copiis.Cæſaream regrediť.At fugitiui poſtq̄ equites repente a tergo inſequentes uidere priuſq̄ in manus uenirent in uicū quēdam cui nomen eſt Bechanabrin ſe recepere. Vbi reperta non paucoꝝ iuuenum multitudine his quæ ptim uolentibus ptim ui armatis ſpecietenus cōtra placidū eiuſq̄ milites ꝓſiliunt. illi aūt primo impetu paululum receſſerunt ea ſimul arte ut eos a muro longius prouocarent.Deide loco opportuno circundatos tælis agentes eminus ſatiabāt. itaq̄ fugientes quidē ab equitibus p̄ ueniebanť iudæi.Qui uero manus conſeruiſſent a peditibus corruebāt:nihil plus audacia demōſtrantes:condenſos.n.aggrediendo romanos armis nō ſecus ac muro ſeptos.Qui ipſi quidem tælis aditum non inueniebāt neq̄ ſufficiebant acié rumpere.illoꝝ aūt tranſſigebanť ſagittis immaniſſimis feris ſimiles ruebant ultro in ferrū & decidebant:alii gladiis ora ꝓcuſſi: alii ab equitibus diſſipati. quoniā cura erat placido curſum eoꝝ a uico intercludere aſſidueq̄ prætercurrēs ea ꝑte: cedenteſq̄ reflectens una etiam libratis ſagittaꝝ ictibus utebatur : hiſq̄ proximos interficiebat. Metu uero longe fugientes reuocabat:donec uim lapſi qui fortiores erāt ad muros effugere.Eius aūt cuſtodes quid agerent neſciebant.Nec enim excludi gaderenſes ſuoꝝ cauſa patiebantur: & ſi eos recepiſſent una cū his pituros eſſe uidebant quod etiam contigit , illis.n.cōpulſis ad murum pœne cum his romanoꝝ equites irrupere.portis aūt ante præcluſis admoto milite placidus poſt meridiē uſq̄ acerrimo certamine muro pariter ac uico potitus eſt , ibiq̄ tunc uulgus quidē interficiebatur:fortiores uero fugam petebant. Domus uero a militibus diripiebantur & uicus igni traditus. Qui uero inde euaſerant totā ſecum illam regionem ad fugam incitarunt & extollendo ꝓprias calamitates in maius totūq̄ romanoꝝ exercitum aduentare dicendo metu oēs undiq̄ cōmouerunt:plurimi aūt numero auecti in hiericuntha ſeceſſerunt.Hæc enim etiam tunc eoꝝ ſpē ſalutis fouebat:q̄ eſſet ualida & populoſa.Placidus uero equitibus rebuſq̄ ante ꝓſpere geſtis fretus eos inſequebatur & uſq̄ ad iordanem quidem ſp quos occupabat morti dabat.Omnem uero ad flumen coactam multitudinē fluminis impetu prohibitā quod auctum imbribus uadū trāſire non poterat aperto prælio congreditur. itaq̄ neceſſitas eos ad pugnam cōpulit q̄ fugæ locū non haberent:prætentiq̄ ad ripæ longitudinē tæla equitū & incurſus excipiebant. A quibus multi ꝓculſi in flumine ceciderunt.Nam qui manibus eoꝝ interire treſdecim milia fuerunt. Alii cū uim ſuſtinere non poſſent:in iordanem ſponte deſilierunt.Erat aūt numerus infinitus.Et præterea capta ſunt prope ad duo milia uiroꝝ ducenti cum præda maxima ouium & aſinoꝝ:itemq̄ cāmelorum & boum. Iudæis quidem hoc uulnus inflictum q̄is parum ſuperioribus maius tamē ſeipſo uiſum eſt & non ſolū q̄ eā totam regionē quā fugerant cædes repleuerāt: ſed q̄ erat refertus mortuis iordanis peruius non erat.Et aſphaltidis quoq̄ lacus repletus erat cadaueribus quæ p̄ multa flumina deuoluta ſunt.Placidus āt ſecūda fortuna uſus in uicos proximos & municipia cōtendit. Captiſq̄ adila & iuliade & beſemoth oībuſq̄ ad lacū aſphaltidentidoneos ex tranſfugis ubiq̄ collocat.Deinde milite ſcaphis impoſito eos qui in lacum refugerant ſubegit. Et trans fluuiū quidē tota regio romanis ceſſit:ubiq̄ omnia uſq̄ ad mecherunta deuicta ſunt.

(Nunciatur Veſpaſiano q̄ gallicia motus quoſdam fecerat:ipſe magis incitaſ ad bellum: multa loca capit:reſtaurat quæ deſtruxerat bello: munit loca omnia militibus ; narratur q̄ nobilis ſit regio hiericō. Cap. VIII.

CVm hæc aūt aguntur motus circa Galiciam nunciaſ: & q̄ uindex una cum optimatibus indigenaꝝ a nerone defeciſſet: de quibus alibi diligentius ſcriptū eſt . Veſpaſianū uero ad impetū belli quæ nunciata ſunt incitarunt : iam tunc futura bella ciuilia toti uſq̄ imperii picula proſpicientē:cū ſe partes orientis ante pacaſſet minus ytaliæ metuendum exiſtimaret.Obſtante āt hyeme p̄ ſubactos interim uicos atq̄ oppida p̄ſidia collocabat:& decatarchos ciuitatibus opponens multa ét quæ uaſtata fuerant inſtaurabat.Prius tamen comitatus militū copiis quas cæſareā adduxerat in antipatridē uenit:ibiq̄ p̄ biduum ciuitate compoſita tertia die uaſtando inflāmando:oēſq̄ ſubuertendo circū Tannan toparchias in liddā & iamniam

procedebat.Et cū fefe ptraq; tradidiſſet conſtitutis illic habitatoribus idoneis in amathunta pue nit:& cupatiſq; ad metropolim eoꝝ oibus uicis caſtra muro circundat.Quintaq; in his relicta le gione cū cætera manu in belephon toparchiam ꝓficiſcitur: eaq; ex uicina regione itēq; circū idu meam igne conſumptis caſtella quidē locis opportunis muniuit.Captis āt duobus uicis in medio idumeæ poſitis: hoc eſt begabri & caphartophran pluſq̄ decem milia hoīum peremit ꝓpe aūt ad miſſe cœpit.Exactaq; inde cætera multitudine non paruam militum ſuoꝝ partem ibi conſtituit: qui oia montana loca incurſando uaſtabant.Ipſe aūt cum reliquo exercitu in iamniā rediit:unde per ſamaritidam ac p neapolim: quæ dicebaſ ab indigenis marbota ſecundo iunii menſis die i co ream deſcendit:ibiq; poſitis caſtris poſtridie hiericūtha peruenit.In qua unus ei rectoꝝ traianus quem locis ulterioribus ducebat militē iungit cunctis ſub iordanem deuictis . Sed ex hiericūtha quidē multitudo ante romanoꝝ aduentū in aduerſam hyeroſolimis montanā regionē diffugerat: nō pauci āt qui remāſere perimunt.Deſolatā uero offenderat ciuitatē: cui in planicie ſitæ nudus mons ac ſterilis īminet:idēq; longiſſimus.A ſeptētrionali.n.regione uſq; ad ſcitopolitanos agros. A meridiana uero uſq; ad terrā ſodomiticā & aſphaltide lacus terminus extendit. Non totus aūt ineq̄lis eſt:& q; nihil gignit nō habitaſ.Huic adiacet circa iordanē mons alius incipiēs a iuliade a ſeptētrionali regiōe ꝓlixius āt in meridie uſq; ad bacca q̄ petrā diſterminat arabiæ ciuitatē.In hoc eſt ēt ferreus mōs appellatus ad moabidē uſq; longus.Inter duos āt mōtes regio q̄ magnus cāpus uocabaſ a gennabra uico ad lacū aſphaltiden uſq; patens habet ducentoꝝ & triginta ſtadioꝝ lō gitudinē:latitudinē uero centū & uiginti:mediuſq; ab iordane diuidit. Sunt āt illic duo lacus aſ phaltides & tyberienſis natura cōtraria.Nanq; alter ſalſus ac ſterilis eſt.Tyberienſis uero dulcis & fœcūdus:æſtatiſq; tpe illa planicies ardore ſolis incendit & uitiis opprimit: aeris tractu oībus cir cum aridis ꝑter iordanem. Vnde euenit ut palmæ q̄ in ripis ſunt magis floreāt & fertiliores ſint. Minus āt q̄ longe remotæ ſunt.Ad ipſam uero hiericho largiſſimus fons eſt:rigādiſq; aruis uber rimus:iuxta ueterē ſcaturiens ciuitatē:quā leſus naue filius hebræoꝝ ductor primā in cananeoꝝ terra bello poſſederat. Hūc fontē ferūt non ſolū terræ atq; lignoꝝ fructus: ſed ēt fœminaꝝ ptū obtundere ſolitū:cūctaq; piter morbo ac peſte corrūpere. Poſtea māſueuiſſe cōtraq; ſaluberrimū ac feraciſſimū eſſe factū ab Heliſeo quodā ꝓpheta:q heliæ notus fuerat atq; ſucceſſor. Receptus .n.hoſpitio ab hiericuntis habitatoribus q; humaniores eos exptus erat:ipſos & oēm illā regionē ꝑpetua gratia remuneratus eſt: ꝓgreſſuſq; ad fontē Lagenā futilē falſis plenā in ꝓfluentē aquam miſit.luſtam deinde ad cœlū dexterā tendens:fontiq; inuergēs blanda libamina ipſum quidē ꝓca bant ut fluenta leniret:ac dulciores aquaꝝ uenas aperet.Deū uero ut fœcūdioribus auris flumia temparet orabat:tanq; ubertatē fructuū quā ſucceſſionē ꝓlis daret indigenis.Nec eoꝝ genitrices filioꝝ aqua deficeret:quoad iuſti manerēt. Ad haſ ꝓces ex diſciplina manibus multa operatus ſō tem imutauit:& q antea cā erat his orbitatis ac famis: idem uictus ac fœcūditatis auctor eſt effe ctus.Deniq; rigationis eius tanta potentia eſt:ut ſi attigerit modo terram ſapidior ſit aquis diu p ſeuerantibus. Vnde eo qui largius abutuntur exiguū emolumentum habēt:qui uero partius plu rimum.Amplius tamen quam cæteri fontes ſpatium rigat . Et ſeptuagīta quidem ſtadiis longam xx.autem latam planitiem permeat. Optimos āt in ea paradiſos ac denſiſſimos educat palmarūq; irriguarum genera tam ſapore quā nominibus uaria.Quarum pinguiſſimæ calcibus preſſæ plur mum mellis emittūt:non multum alio melle deterius:quamq̄ & mellis altrix eſt illa regio & opo balſami ferax:qui omnium cariſſimus eſt fructus:ibi naſcentium . itemq; Cyprum mirobalſamū gignit:ut qui diuinum eſſe illum tractum dixerit non errabit:ubi & larga & opima generantur q̄ ſunt cariſſima.Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facile toto orbe regio certauerit:adeo multipli catum quod ſatum eſt reddit.Cuius rei cauſa mihi uiderur eſſe aquarum uis læta. Aeris calor: cū hic prouocet quæ nata fuerint atq; diffundat. Liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat ui reſq; ſuggerat: æſtiuō tempore quo ſic peruſta eſt illa regio:ut nihil facile procedat ac pululet: aq̄ tamen ſi ante ſolis ortum hauriatur:auræ ſpiritu refrigeſcit:naturamq; contrariā aeri ſumit.Hye me uero cōtepeſcit:eaq; merſis mitiſſima efficitur . Tāta eſt āt cœli tēperies:ut quo tēpore in alia indeæ regione ningit:lino illic tamen indigenæ ueſtiunt. Diſtat aūt ab hyeroſolimis.cl.ſtadiis: & ab iordanis ſtadiis ſexaginta:totūq; habet ab hyeroſolima ſpatiū deſertum atq; ſaxoꝝ:ad iordanē uero & lacū aſphaltiden licet humilius:æque tamen incultum ac ſterilem.

Deſcribitur natura aſphaltidis lacus:quem Veſpaſianus uoluit uidere. Cap. IX.

SEd de hierico quam ſit fortunatiſſima ſatis dictum eſt . Commemoratione autem di gnum puto Aſphaltidis quoq; naturam exponere lacus.Is enim ſterilis eſt:nimia uero leuitate etiam quæ grauiſſima ſunt in eum iacta referuntur.Demergi aūt quis in pro fundum nec de induſtria facile poteſt.Deniq; Veſpaſianus qui eius uiſendi cauſa illuc uenerat: iuſſit quoſdam natādi inſcios uinctis poſt terga manibus in altum proici:& euenit omnibus tanq̄ ui ſpiritus ſurſū repulſos deſuper fluitare.Ad hæc mirabilis eſt coloris atq; mutatio terræ quæ in ſingulos dies ſuperficiem uertit & ſolis radiis uariata reſplendet . Multis āt locis uomit nigras bituminis glebas:quæ ſuper undā & habitu & magnitudine tauris ſine capiti-

bus assimiles natant. Ad eas aũt cum lacus exercitatores accesserint: nacti quod aggestũ est ad naues trahunt: & quia lentũ est repletas eas abrumpere nequeũt: sed quasi replicata scapha pendet a cumulo: donec mẽstruo mulieris atq; urina soluat. Est aũt utile nõ modo ad compagines nauiũ: sed ad corpoꝝ etiam curationẽ multis remediis admiscetur. Huius lacus longitudo est quingentorum & octoginta stadioꝝ: quia a zoara usq; ad Arabiam tenditur. Latitudo aũt. cl. stadiis patet: quæ sodomitæ terræ uicina est. Olym quidem tam fructibus q̃ substantia ciuitatum fortunata. Nunc aũt omnis exusta utiq; habitatoꝝ impietate fulminibus conflagrasse memoratur. Deniq; adhuc in ea reliquias ignis & oppidoꝝ quinq; uidere licet imagines: & renascentes in fructibus cineres: qui colore quidem sunt & lilii similes: carpentium uero manibus in fumũ dissoluũtur & cinerem. Terræ quidem sodomiticæ fabula eiusmodi finem habet ex facie.

¶ Vespasianus collocat præsidia apud hyerico; mittit quosdam hii ciuitatem capiunt: mille iuuenes interficit: omnia dabantur flammis.

Cap. X.

ET Vespasianus hyerosolimorum habitatores muniri undiq; cupiens apud Hyerico & Amulam castellis erectis utrobiq; auxiliatoꝝ pariter ac Romanoꝝ præsidia collocat. Mittit aũt Gephasion Locutium Annium: equitatus ei parte multisq; peditibus attributis. Qui primo aggressu ciuitate capta mille iuuenes: q̃ ne fugerent præuenti erant interficit familias captiuas ducit: bona militibus prædari pmittit. Incensis deinde domibus proximos petiit: erat aũt fuga potentiũ & interitus infirmoꝝ: quodq; occupatũ fuisset flãmis dabatur: oĩbusq; tam montanis locis q̃ tota planicie bello oppressis apud Hyerosolimam degẽtes exeundi copiam non habent cum transfugere quidã cupientes a zelotis asseruarentur. Eos uero q̃ etiam tunc a romanis diffidebant undiq; ciuitate uallata cohiberet exercitus.

¶ Nunciatur Vespasiano paranti proficisci Hyerosolimã q̃ mortuus sit nero: quõ etiam galyleæ sit creatus imperator: & quidam alii post eum & de eorum discordia.

Cap. XI.

VEspasiano autem Cæsaream reuerso & cum omnibus copiis in ipsam Hyerosolimam proficisci paranti nunciatur Nero peremptus cum per annos tresdecim & octo dies imperasset. De quo referre quemadmodum dehonestarit imperium: nequissimis hominibus Minphidio & Tigillino & indignissimis libertoꝝ promissa repu. q̃q; horum captus insidiis ab omnibus suis seruatoribus destitutus cũ quatuor libertis fidelibus in suburbanum fugerit ibiq; semet occiderit, & q̃ multo post tempore qui eum deposuerant pœnas dederint: bellumq; per Galaciam quo pacto desierit: & q̃ galba creatus imperator Romam redierit ab Hispania, & quemadmodum incusatus a militibus tanq̃ humilioris esset animi i medio foro necatus sit: & Otho declaratus sit imperator eiusq; militiam in Vitellii duxisset exercitũ nec non & Vitellii turbas & circum capitolium pugnam: & quemadmodum uel Antonius primus & Mutianus Vitellium interfecerint uel germanorum agmina bellum ciuile sedauerint. Hæc omnia recusaui narrare cum fide: q̃ & a multis græcorum itemq; romanorum & a cunctis copiose præscripta sunt. Ordines autem rerum continuandi gratia ac ne intercisa pendeat historia summatim singula designabo.

¶ Vespasianus expectat qd galba ad eũ de rebus bellicis agendis scribat: mittit filiũ suũ Titũ: nauigat rex agrippa ad galbã: nunciat in acara q̃ galba sit iterfectus & Otho sit creatus: Agrippa statuit romã pgere: Titus ad patrẽ nauigat uespasianus cũ tito suspensi bellũ negligũt.

Cap. XII.

AGitur Vespasianus primo quidẽ in hyerosolimã militiam differebat expectans quo nã. urgeret imperiũ post Neronẽ. Deinde ubi Galbã impare cognouit nihil conari decreuerat priusq̃ ille quoq; ad se de bello aliquid ascriberet. Mittit ãt ad eũ Titũ filiũ suũ & salutatũ simul: & ut de iudæis mandata acciper. Ob easdem cãs & rex Agrippa nauigauit ad Galbã. Sed dum Achaiã q̃ hyems erat longis nauibus pteruehunt interfici Galbã contigit septẽ mensibus & totidem diebus. Deinde Otho suscepit impium: ac tres menses rempublicã gubernauit Agrippa uero nihil mutatione deterritus Romã pgere statuit. Titus uero diuino quodam impulsu ex Achaia ad Syriam nauigat: & mature inde Cæsaream uenit ad patrem. Suspẽsi ãt de omnibus quasi nutante romano imperio iudæorum militiam negligebant. Patriæ quoq; metuentes aggredi alienigenas importunum esse arbitrabantur.

¶ In Hyerosolima exoritur nouum bellum per Symonem Gioræ filium: Symon cum Zelotis congreditur: multos occidit cum idumeis etiã pugnat: Iacobus quidam perdere idumeos cogitat: idumeam capit Symon totam regionem depopulatur: capitur uxor Symonis a Zelotis: perterriti timore remittunt ei mulierem suam.

Cap. XIII.

INterea tamen bellũ aliud Hyerosolima excitat. Erat Symon Gioræ filius patria gerasenus ætate iuuenis: sed calliditate posterior Ioanne: a quo iampridem ciuitas possidebatur: uiribus ãt corporis audaciaq; præstantior. Ob quã ex agrabactena quoq; Toparchia: cuius rector erat pulsus ab Anano pontifice ad latrones pueneratiqui Massadam occupauerant. Is ãt primo quidẽ ita suspectus erat: ut eũ ad inferius castellũ cũ mulieribus quas se cũ adduxerat transire pmitterent ipsi excelsius incolentes. Rursus ãt pp necessitudinẽ moꝝ fide-

lis eſſe uidebaſ. Nam & ductor erat prædaꝝ exeuntibus & cũ ipſis territoriũ Meſſadæ populaba tur:nec tamen eos ad maiora exhortanda metuebat.Dominandi.n.cupidus magnorũq; appetens ga mortem Anani cõperit in montana diſceſſit ac uoce præconũ ſeruis libertate ꝓmiſſa: itemq; liberis ꝓmio cunctoſq; q ubiq; fuerant nequiſſimos congregauit.Iam ualido cõflato collegio mõ tanos uicos diripiebat . Semp aũt accedentibus pluribus eius ſociis : audebat etiam in humiliora loca deſcendere:& ciuitatibus quoq; iam terribilis erat:multoſq; potentiũ uis eius & ꝓſpera facta ſollicitabant.Nec iam ſeruoꝝ tantum ſiue latronũ exercitus erat:ſed multoꝝ etiam popularium ranq̃ regi parebat obſequio. Excurſus ãt agebatur Agrabattenã Toparchiam & in maiorem uſq; idumeã. Vicum.n.cui nomen eſt Aiam muro amplexus ad tuitionẽ ſui ꝓ caſtello habebat.In ual le.n.quæ appellaſ Pharagata occultas quidẽ dilatauit ſpeluncas:multas uero patas inuenit:atq; is conditoꝝ prædæ receptaculis utebaſ. Quin & direptos illic fructus reponebat:multaq; collegia diuerſabanſ:neq; dubitabatur q ꝓ hyeroſolimis copiis & apparatu ꝓluderet. Vnde inſidias ueri ti zelotæ ac ꝓuenire eũ qui contra ſe creſceret cupientes plæriq; cũ armis egrediunſ . His autem Symon occurrit:cõmiſſoq; prælio multos occidit & reliquos cõpellit in oppidum.Nondũ ãt uiri bus fretus ab obſidione deterreſ.Prius ãt idumeã ſubiugare conatus eſt . Itaq; cũ uiginti milibus armatoꝝ ad fines eius ꝓperabat. Idumeoꝝ aũt princeps mature ex agris quinq; fere milibus pu gnantiũ ciuiũ congregatis:pluribus ãt qui ſua ſeruarent domi dimiſſis pp Sicarioꝝ qui Meſſade uerſabanſ incurſus.Symonẽ in finibus ꝓſtolabanſ: ubi conflictu habito ac p totũ diem detracto ꝓlio:neq; victor neq; victus abſceſſit.Et ipſe quidẽ in Aiam uicũ:idumei uero domũ regreſſi ſũt. Non multo ãt poſt Symon cũ maioribus copiis eoꝝ fines petebat: caſtriſq; in quodã uico cui no mẽ eſt Thecoe poſitis ad cuſtodes Herodii quod nõ longe aberat de ſociis ſuis Eleazaꝝ miſit: ut caſtellũ ſibi traderent ꝓſuaſuꝝ quẽ quidem ſine mora ſuſcepe cuſtodes cauſæ neſcii cur ueniſſet. Mox ãt de traditione ꝓlocutũ ſtrictis gladiis perſequebanſ:donec fugæ locũ non reperiẽs de mu ro in ſubiectã uallẽ ſe ꝓiecit:& ille qdẽ hoc mõ ſtatim moriſ.Idumeis aũt uires Symonis formidã tibus placuit priuſq̃ bello cõgrederenſ explorare hoſtiũ copias.Huic ãt ſe in miniſtrũ obtulit pa rato animo Iacobus quidã e rectoribus cogitãs ꝓditionem.Deniq; profectus ab Aluro:in hoc.n. uico tunc idumeoꝝ collectus erat exercitus:ad Symonẽ uenit:primũq; ſe patriã ſuã tradituꝝ eſſe paciſciſ accepta fide q ſemper ei cariſſimus foret. Mox ẽt de tota idumea operam pollicetur.Ob quas res humaniſſime apud Symonẽ cœnatus clariſſimiſq; ꝓmiſſionibus animatus ubi ad ſuos rediit:primo Symonis exercitũ multiplici numero mentiebaſ eſſe maiorẽ . Deinde rectoribus ẽt paulatimq; multitudine uniuerſã ꝑterritis ut Symonẽ reciperent ſuadebat:eiq; ſine pugna rerum oſum permitterent principatũ.Simul aũt & hoc agens & Symonẽ per nuncios euocabat diſiecturum ſe pollicitus idumeos quod & præſtitit.Nam cũ iam appropinquaret exercitus:equũ primus inſcendit & cũ ſociis corruptionis effugit.Pauor ãt occupat uniuerſam multitudinẽ: ac priuſq̃ ad manus uenireſ domũ quiſq; ſuam ſoluti ordine receſſerunt.Symon præter opinionẽ ſine ſanguine idumeã itroiuit:primũq; aggreſſus ex improuiſo Cebrõ municipiũ capit:in quo maxia præda potitus eſt:multoſq; fructus diripuit.Cebron ãt indigenæ ferunt nõ eiuſmodi terræ ciuitatũ ueꝝ etiam ægyptia memphia antiquoꝝ.Deniq; duo milia & trecenti eius cõnumeranſ anni:hæc aũt fabula eſt.Abraam quoq; parenti iudæoꝝ fuiſſe domiciliũ; poſteaq̃ Meſopotamiæ ſedes reliquit eiuſq; poſteros hinc ad ægyptũ eſſe ꝓfecturos . Quoꝝ etiam nunc monumenta extant in eadem ciuitate p optimo marmore liberaliter fabricata. Cerniſ ãt ſexto ab oppido ſtadio arbor maxima Terebintus:eamq; memorãt ab initio mundi creati nunc uſq; durare . Hinc totã Symon peruaſit idumeã:non modo uicos eius & ciuitates depopulando:ſed excitando ẽt territoria. Nam præter armatos quadraginta eũ milia ſequebanſ ut his nec victui quidẽ neceſſaria ſatis eſſent.Ad has ãt neceſſitates accedebat eius crudelitas inſuper iracundia quo magis uaſtari contingit idumeam ut quemadmodũ poſſ locutas ſilua cerni ſolet & frondibus ſpoliata:ſic etiã q̃ Symonis tranſiſſet ex ercitus a tergo ſolitudinẽ relinquebat:& aliqua quidẽ cõburendo:alia diruendo:& qcquid in ciui tate uel in agris natũ eſt conterendo calcibus aut depaſcendo delebant perq; quã terrã cultã iter agendo faciebant eã ſterilioreſ.Prorſus ut ne ſignũ quidem uaſtitatis relinquereſ quod aliquando fuiſſet.Hæc oia rurſus zelotas incitauerunt:& aperto quidem bello confligere ꝓmuere: inſidiis uero p itinera collocatis uxorem Symonis rapiunt; eorũq; ꝑterea quos habebat in obſequo pluri mos.Deinde tanq̃ Symonẽ ipſum cœpiſſent:in ciuitatẽ exultantes recedunt.Continuo nanq; ſpe rabant armis eũ depoſitis ꝓ uxore ſibi ſupplicaturꝝ. Illum ãt non miſericordia ſed ira cõiugis rap tæ perſeuerat. Cũq; ad muros Hyeroſolimoꝝ ueniſſet ut fera ſauitia quæ ꝓcuſſores prendere ne quiſſet,ita in quos reperiſſet effundebat inſaniã. Deniq; oleꝝ ſarmentorũq; cã progreſſos ad mu rum imberbes pariter ac ſeniores correptos uerberabat ad necem ut animi indignatione id ſolũ abeſſe uidereſ:q; non ẽt naſcereſ corporibus mortuoꝝ. Multos ãt abſciſſis manibus dimittebat in ciuitatẽ una perterrefaciens inimicos & populũ reuocare cupiens a nocentibus. Hiſq; manda bat ut dicerent q; iuraret Simon per deum q cuncta regeret:niſi cito ſibi redderent coniugem ſuã muro prærupto oĩbus qui in ciuitate eſſent ſimiliter utereſ:neq; cuiq̃ ætati ꝑceret: aut ab inocẽ-

tibus diſcerneret noxios: donec his eius mandatis non modo populus ſed etiã Zelotæ metu per cuiſi remiſerunt ei mulierem atq; ita diu intus paulliſper ab aſſidua cæde requieuit.

¶ Præter bellum in iudæa:in italia ciuile bellum fiebat:perempto galba: Otho imperator creatur:cum Vitellio pugnat:audita victoria ſemetipſum Otho occidit:qui biduum & res méſes imperium tenuit. Cap. XIIII.

NOn ſolum autem per iudæam erat ſeditio bellumq; ciuile:uerum etiam per italiã. In medio náq; romanorum foro Galba perempto: creatus Otho impator cum Vitellio imperante pugnabat:quem germanorum tunc manus elegerat.Habito autẽ apud Bebriacũ galaciæ prælio cum Valente & Cinna Vitellii ducibus primo die Otho ſuperauit:altero Vitellii milites:multiſq; trucidatis & aduerſæ ptis audita victoria. Otho apud Brixellũ ſemet occidit:poſtq̃ biduum treſq; méſes imperium tenuit.Acceſſerunt autem Vitellii ducibus Othonis milites & ipſe iam Vitellius romam cum exercitu ueniebat.

¶ Veſpaſianus partes duas idumeæ capit alteram etiam ciuitatem capit omnes iterimit:Symon quoq; idumeæ reliquias proſequitur:Ioannes intus multas p̃dationes permittebat galyleis:ueſcebantur libidine:certant adinuicem Zelotæ cum Ioanne:& Symon cum illis. Cap. XV.

DVm interea Veſpaſianus quinto die iunii menſis Cæſaream profectus eſt; eas quas nõ dum ſubuerterat idumeæ partes petiuit & in montana regione quo primum aſcendit Toparchias duas Coſniticã & Acrabiticã ſubegit.Deinde poſt has Vithrega & Vphre municipia:ibiq; præſidiis collocatis uſq; hyeroſolimã equitabat.Multos uero tunc depræhenſos necabat:multoſq; capiebat. Rectorum ãt unus cerealis cũ equitum parte ac peditum ſuperiorem quæ dicitur uaſtabat idumeam & Capherá quidem pſeudo municipium aggreſſione captũ incendit.Alterum uero quod caphaphin dicitur admoto milite obſidebat muro ſatis ualido cinctum.Diutius aũt ibi ſe moraturũ ſperanti ſubito portas aperuere:& cum p̃cibus adorãtes ei ſe tradidere.Quibus ſubiugatis cerealis in crebron alterã ciuitatem antiquiſſimam tendit ſitã: ut dixi:in montanis locis haud procul ab hyeroſolimis. Vi aũt intromiſſus in eam reliquã multitudinem quã ibi offendit cum puberibus iteremit:oppidũ uero ipſum exurit. Omnibuſq; iam captis p̃ter caſtella Herodium & Meſſada & Macherũtha quæ a latronibus tenebant ſola iam hyeroſolima romanis ante oculos erat quæ expugnãda reſtabat.Symon aũt ubi uxorem ſuam a Zelotis recepit ad reliquias iudeæ regreditur perſequẽdas: & undiq; circũacta natione hyeroſolimã compulit plæroſq; fugere:cũ ipſe quoq; ad eam ſequeret.Deinde cum muro eius obſeſſo operariorum ex agris ad euntẽ multitudinem cœpiſſet interficiebat.Eratq; populo foris Symon romanis terribilior:intus zelotæ utriuſq; ſeniores:quos etiã galylei nouis inuentis & audacia factionũ corrumpebant.Nã & Ioannem ad potentiam ipſi prouexerant. Et Ioannes & potentia quam ſibi cõparauerant:uicem referens oĩa quæ deſiderarent ut facerent permittebat. Inſatiabilis autẽ rapinarum cupiditas erat:domorumq; locupletum p̃ſcrutatio.Cædes aũt uiroꝝ & fœminarũ & iniuriæ pro ludo habebant:prædamq; cũ ſanguine deuorantes ſine aliquo metu:poſt ſatieratẽ mulierbri libidine tabeſcebant:cõptiq; crines ac fœminarũ ueſte induti lotiq; unguẽtis:& ut forma placeret oculos illiti nõ ſolũ ornatum:ſed ipudentiã quoq; mulierũ imitabant: & obſcenitate nimia nepharios coitus exigentes ut in lupanari uerſabant: ciuitatẽq; totam ut ipuris facinoribus prophanabant.Effœminantes aũt uultum dextras ad cædem promptas habebant: delicatoq; inceſſu eneruati ſubita incurſione bellatores fiebãt.Et de paludamẽtis uerſicoloribus eductis gladiis: caſu obuios tranſuerberabant. Eos aũt qui Ioannẽ fugiſſent excipiebat ſenior in cædibus Symon: quiq; inteſtinũ euaſiſſet tyrannum:ab eo q̃ prope erat occidebatur. Omnis aũt fugæ uia tranſire cupientibus ad romanos abſciſſa ſpes erat.Inter Ioannis aũt copias quantũ erat idumeorũ diſſidebant:ſeparatiq; ab aliis aduerſum tyrannũ tam liuore potentiæ quã crudelitatis eius odio armantur.Deinde pugna congreſſi multos zelotarũ perimũt:cæteroſq; in aulã regiam cõpellunt: quam Grappæ ædificauerat.Hæc autẽ fuerat cognata Sizæ regis adiabenorũ. Vna uero irrupere iudæi atq; inde zelotæ in phanũ pulſi ioannis pecunias prædabant. In aula eni ſupradicta & ipſe degebat:tyrannidis ſpolia depoſũerat.Inter hæc aũt zelotarũ quiſper ciuitatem diſperſi ad illos qui in templũ fugerant aggregati ſunt:eoſq; Ioannes aduerſus populum & idumeos educere cogitabat. Iſtis autem non tam impetus eorum metuendus erat:cum pugna plus poſſent quam confidẽtia: ne de templo nocte ſubreperent:ſeq; pariter occiderent:atq; oppidum concremarent.

¶ Deliberant Symonem introducere & Ioannem expellere: Symon loca oĩa ciuitatis ſuadebat: congreditur cum illis qui eum receperunt. Cap. XVI.

ITaq; collecti cũ pontificibus deliberabant:quonã pacto impetũ præcauerent.Sed profecto deus ſententias eorum in deterius uertit: & interitu acerbius excogitabant ſalutis remedium.Nam ut Ioannem deiicerent:Symonem recipere ſtatuerunt:& cum p̃cibus alterum ſibi tyrannũ imponere.Itaq; decreto obtemperatur: miſſoq; Mathia pontifice rogant Symonem ut ad ſe introiret:quem ſæpe timuerant.Cum his aũt p̃catores erant:etiã qui zelotas ex hyeroſolimis fugerant.Domus quiſq; ſuæ deſiderio & fortunarum. Ille autem ni-

mis ſuperbe ſe dominum fore pollicitus uelut ciuitatem liberaturus ingreditur:cum ſalutis eum datorem ac defenſorẽ ſui populi clamor deſignaret. Vbi uero cum ſuis copiis itroiit:mox de priꝰ potentia deliberabat:nec minus eos a q̃bus rogatus erat quã eos contra quos fuerat aduocatus inimicos putabat. Ioannes aũt cum multitudine zelotarꝝ in templo exire prohibitus amiſſis etiam quæ in ciuitate habebat. Nam ſtatim rex eorꝝ Simon cum ſociis diripuerat: ſalutẽ iam deſperabat. Templũ tamen adiuuante populo Symon aggreditur. Illi aũt in porticibus per quæ propugnacula ſtantes impetũ repellebant:multiq; a Symonis parte oppetebant:multi ſautii referebãtur:quoniã zelotæ ad dexteram ſupiores erant:eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et q̃uis loco plus poſſent:turres tamen quatuor maximas fabricauerãt:ut ex alto uidelicet miſſilia torquerẽt. Vnam ad orientalẽ angulum:& ſeptẽtrionalem alterã:ſuper xiſtum tertiã:in angulo alio cõtra ciuitatem iferiorem. Quarta uero turris ſupra uerticem paſtophoriorꝝ condita erat; ubi moris eſt unum de ſacerdotibus aſtãtem poſt meridiẽ quod ſeptimus quiſq; inciperet tuba ſignificare:rurſuſq; ueſperi quod deſineret nunc ferias populo:nunc ut opus faciat denuntiantem. Per turres ãt diſpoſuerunt baliſtas ſaxorumq; tormenta & ſagittarios & fundarum ſcientes. itaq; tunc Symon pigrius ad impetus mouebatur:cum plærisq; molleſcerent:amplioribus tamen copiis fretus propius accedebat. Machinarum enim miſſilia delata longius multos pugnantium perimebant.

¶Bella fiunt in Italia p Vitelliũ & ſuos milites; audiens hæc Veſpaſianus q̃ Vitellius princeps ſit factus indignat; milites Veſpaſianũ hortant ut romã accedat:eo q̃ ipm populus iperatorẽ cõſtituet:renuit ipſe:ipſi cogunt uelle imperium:cogitat quõ rem efficere poſſit. Cap. XVII.

ET idem tẽpus romanos quoq; ſcæuiora mala circũueniunt. Aderat.n. ex germania Vitellius cũ exercitu:aliam ꝓterea ingentẽ multitudinem ſecum trahens. Et cũ eum deſtinata militi ſpacia non caperent totã urbẽ pro caſtris habebat oẽmq; domũ repleuit armatis. Illi aũt conſpectis romanorꝝ diuitiis oculis inſuetis & auri argentiq; ſtupore perfuſi uix cupidinẽ continebant:adeo ut in rapinas ſe conuerterent & eos qui obſtare conarentur occiderent. & in italia quidẽ ita res erant. Veſpaſianus aũt poſtq̃ Hyeroſolimis proxima depopulatus Cæſareã reuertebatur audiit romanorꝝ tumultus & Vitelliũ principem. Hoc aũt licet ipſe imperiũ pati ſicut bene iperare noſſet ad indignationẽ perductus eſt: dominũ dedignabatur eũ qui ueluti deſertũ inuaſiſſet imperiũ. Dolore aũt lucius cruciatum ferre non poterat:neq; aliis uacare bellis cum patria uaſtaretur. Verũtamen quantũ ira impellebatur adulciſcendum:tantũ longinquitatis cogitatio reprimebat. Multa.n. fortunam poſſe noua facere priuſq̃ ad italiam ꝑſertim hyemis tpe ipſe tranſiret:pluſq; creſcentem iracundiam cohibebat. Rectores aũt cũ militibus conuenientes aperte iam de mutatione tractabant: & cũ indignatione uociferantes incuſabant Romæ conſtitutos milites & in delitiis agentes:q ne famam quidẽ belli ſuſtineant: q bus libuerit diſcernere principatũ:& ſpe quæſtus imperatores creare. Se aũt laboribus tot exactis ſub galeis ſeneſcentes aliis condonare poteſtatẽ:cum apud ſe digniorem habeant imperio. Cui ſi hanc amiſerint quã iuſtiorem uel quando reficerent erga ſe beniuolentiæ gratiã. Tanto ãt Veſpaſianum quã Vitellium dignius eſſe principẽ fieri:quanto illis qui eũ declaraſſent ipſi præſtarent. Non.n. ſe minora pertuliſſe bella:quã qui ex germania ueniſſent:neq; illis qui tyrannũ inde ducerent in armis deteriores eſſe. Nullum aũt in creando Veſpaſiano fore certamẽ. Non enim ſenatũ populum ue romanũ Vitellii libidines pro Veſpaſiani pudicitia perpeſſuros:nec pro bono imperatore crudeliſſimũ tyrannum:aut filiũ pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen uerã in imperatore præſtantiã. Ergo ſiue peritiæ ſenectutis debeatur imperiũ: habere ſe ueſpaſianum:ſiue adoleſcentiæ uiribus Titum:ex amboꝝ ætate quod erit cõmodum temperabit. Nõ ſolum aũt ſe miniſtraturos declarati imperii uires:q tres legiones regumq; habentes auxilia conſeruaſſent oĩa ad orientem atq; ad Europã Vitellii timoribus ſepata:ſed etiam qui eſſent in italia propugnatores Veſpaſiani fratrẽ atq; alium filium:quoꝝ alteri multos dignitate præditos iuuenes ſociatũ iri ſpectarent:alteri uero etiam urbis eſſet cõmiſſa cuſtodia. Quæ pars ad imperii principia non parum ualeret. Poſtremo ſi ipſi ceſſarent ſenatum fortaſſe declaratuꝝ eum principem quẽ conſeruatores milites dehoneſtarẽt. Hæc primo p cuneos milites loquebant. Deinde adhortari ſe inuicẽ Veſpaſianum imperatorẽ appellant:eumq; ut in periculo conſtitutũ imperium conſeruaret:orabant. Illi aũt olym quidem rerum oĩum cura fuit:nequaq̃ uero imperare uolebat. Dignum qdem ſe factis exiſtimans:priuatæ aũt uitæ ſecuritatem clarioris fortunæ periculis anteponens. Recuſanti autem rectores magis inſtabant:& circũfuſi milites cum gladiis mortem ei minitabantur niſi uiuere uellet ut dignus eſſet. Diu tamẽ reluctatus q renuebat imperium. Poſtremo cum his qui ſe deſignauerant minime diſſuadere poſſet:accepit. Mutiano autem cæteriſq; qui eũ ad imperium inuitauerant:& exercitu alio uociferãte ut ſe in hoſtes omnes duceret; prius res alexandrinas procurandas putauit: ſciens ægyptum plurimam eſſe partem imperii propter frumentariam functionem:eaq; ſi potitus eſſet ui quoq; ſi præſtaret Vitellium deiiciendũ ſperabat. Nec enim perpeſſurum eſſe populum fame oppreſſum. Simul etiam duas legiones:quæ apud Alexandriam degerent ſibi cupiebat adiũgere. Cogitabat.n. etiã propugnaculo ſibi fore illam regionem

aduerſus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis acceſſu mariq; importuoſa eſt: & ab occidente q dem aridam lybiam habet obiectam: a meridie uero limitem qui Sienē ab æthiopia dirimit: naui buſq; inuias Nili fluminis cataractas. Itemq; ab oriente mare rubrum ad Coſſoton ciuitatem uſq; diffuſum. Septentrionale uero munimentum habet terram uſq; ad ſyriam: & quod dicitur ægyptium pelagus totum portibus carens. Hoc quidem modo ægyptus ex omni parte tuta eſt. Inter peluſium uero & Sienē per duo milia ſtadiorum porrigitur. Ex plinicine autem ad Peluſium nauigio ſtadiorum trium milium & ſexcentorum. Nilus autem ad Elephantinē uſq; nauibus aſcenditur. Nāq; ulterius progredi ut ſupra diximus cataractæ non ſinunt.

¶ Deſcribitur q̄litas portus alexādrini mittit Veſpaſianus ad tyberiū ad alexandrū ut eſſet ſibi adiumento fama eſt q; Veſpaſianus ſit impator: q̄ſi oēs ad eū accedūt cōgratulantes & ſubiciētes ſe eius ipio: recordatus Veſpaſianus qđ Ioſephus pdixerat: liberari iubet eū euiculis. Cap. XVIII.

POrtus autem alexandrinus etiam in pace nauibus aditu difficilis eſt. Nam & hoſtium per anguſtum habet: ſaxiſq; latētibus a directo curſu deflectitur: & læua quidem pars manufactis brachiis cingitur. A dextera uero pharus obiecta inſula turrim maximam ſuſtinet: ad trecenta uſq; ſtadio nauigantibus igne lucentem: ut quam longiſſime difficultatem applicandarum nauium præcaueant. Circum hanc aūt inſulam opere iſtructo ingentes muri ſunt: quibus afflictuum pelagus & a uerſis obiicibus fractum aſperiorem facit meatū: eoq; periculoſum per anguſtiam aditum. Intus tamen portus ipſe tutiſſimus eſt: & triginta ſtadiis magnus. In quem tam quæ deſunt illi terræ ad beatitudinem deuehuntur: quam quæ ſuperāt ex bonis domeſticis & indigenis in totum orbem diuiſa exportantur. Itaq; non ſine ratione Veſpaſianus alexandriā rumore cupidus occupauit: ad totius imperii firmamētum. Proinde ſtatim ad Tyberium Alexandrum litteras dedit: qui ægyptum & alexandriam regebat: indicās militum alacritatem: quodq; q; ipſe neceſſe fuit ſuſcepto munere principatus operam atq; adiumentum eius aſſumeret. Alexander aūt ſimul ut Veſpaſiani legit epiſtolam prompto animo: & legiones eius ſacramento rogauit & populum: uiriq; aūt libentiſſime paruere uirtutem uiri ex proxima adminiſtratione ſcientes. Et ille quidem perinīſſa ſibi poteſtate: oīa quæ imperii uſus exigeret aduentui quoq; principis neceſſaria iam parabat. Opinione uero citius declaratum in oriēte Veſpaſianum imperatorem ubiq; fama nunciauit. Et uniuerſæ quidem ciuitates feſtos dies habebant: nuntiiq; læti pro eo ſimul & ſacrificia celebrabant. Agmina uero apud Meſiā pānoniamq; degentia: quæ propter Vitellii audaciam paulo ante fuerant concitata: iuſiurandum Veſpaſiano maiore gaudio p̄buerunt. Veſpaſianus autem cæſaream reuerſus iam Beritū uenerat: ubi multæ quidem e Syria: multæ uero ab aliis prouinciis legationes aderāt. obuiam ei coronas & gratulatoria decreta a ſingulis ciuitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam prouinciæ Mutianus: populorum alacritatem iuratāq; per ipſum principi ſacramenta renuncians. Vbiq; autem Veſpaſiani uotis obſecundante fortuna: rebuſq; ad eum plurima ex parte inclinatis cogitare cœpit: q; non ſine prouidētia ſumpſiſſet imperium. Sed iuſta quædam fati ratio ad eius poteſtatem circūduxiſſet rerum omnium principatum. Recordatus autem ſigna & alia: multa enim ſibi cōtigerant imperium præmonſtrātia: & Ioſippi dicta quibus eum Nerone uiuo auſus fuerat appellare imperatorem. Admirabatur autem uirum quem adhuc habebat in uinculis: aduocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis: primo quam ſtrēnuus fuiſſet ioſippus: quantumq; in Iotapatis expugnādis propter eum laboraſſe exponit. Deinde uaticinationes eius quas ipſe quidē timoris cā ſuſpicaretur eſſe figmenta: tempus autem diuīnum fuiſſe ut rerum exitus probauiſſet. Tumq; inhoneſtum eſſe ait: ut qui ſibi auguraſſet imperium uociſq; dei miniſter ac nuncius extitiſſet adhuc captiui loco haberet: fortunamq; ſuſtineret aduerſam. Vocatumq; ad ſe Ioſippum ſolui iubet. Hoc autē facto alii quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retuliſſet: præclara etiam de ſe ſperanda eſſe arbitrabantur. Titus uero qui cum patre aderat: iuſtum eſt inquit pater una cum ferro etiam probro Ioſippum ſolui. Erit autem tanq̄ nec initio uinctus ſi non diſſoluerimus: ſed inciderimus catænas. Nāq; id agi ſolet in his qui non recte fuerint uincti. Eadem Veſpaſiano placebant: & quidam interueniens ſecuri catænas abrupit. Ioſippus quidem pro his quæ prædixerat præmio famæ donatus: & de futuris iam dignus cui iam credendum eſſe habebatur.

¶ Veſpaſianus mittit mutianū in Italiam: geritur bellum cū cecinio ab Antonio: cecinius uidens exercitū Antonii cogitat de proditione: ad ipſum mittit ſi uolunt occidere cecinam: certaſ: ſuperatur exercitus uitellii: Antonius in urbem ueniens cum Sabino capitolium nocte occupat: Vitellius cum ſuis militibus eos inuadit: ſuperat: Sabinus occiditur: Domitianus cum multis nobilibus euadit: Vitellius jugulatur a populo. Cap. XIX.

VEſpaſianus aūt reſponſo legatiōibus reddito: iuſteq; & pro meritis adminiſtratiōibus ordinatis Antiochiā uenit. Et quo primū tenderet cogitans Alexandrino itinere p̄ſtabilius eſſe duxit quæ Romæ agerent curare. Alexandriā.n. ſtabilē eſſe: romanas aūt res a Vitellio pturbari. Mittit igit in italiam Mutianum cū multis eqtum peditumq; copiis. Qui tamē pp hyemis aſperitatem ueritus nauigare per cappadocias & Phrygias

ducit exercitum. Inter hæc aũt Antonius primus aduocata legione tertia ex his quæ apud Meſiã morabantur:illã enim regebat pũncia:bellum gerere cũ uitellio ꝓperabat. Vitellius ãt cũ magnã manu Ceciniũ cominium obuiã ei mittit. Is aũt roma ꝓfectus quãprimũ circa Cremonã Galliæ Antoniũ conſequtur:quæ cõfiniſ Italiæ ciuitas eſt: ibiq; cõſpecta hoſtiũ ordinatione ac multitudine ꝑlio qdem congredi non audebat. Diſceſſum ãt ꝑiculoſum reputans de ꝓditione deliberabat. Conuocatis aũt Ecatontarchis & Chiliarchis ſibi ſubditis ut tranſirent ad Antoniũ ſuadebat. Vitellii qdem rebus detrahẽs. Veſpaſiani aũt uires extollens:& alterꝝ nomen ĩperii tantũ:alterꝝ uirtutem habere cõmemoráſ:ipſis quoq; melius eẽt ſi id gratũ faciant:quod neceſſe eſt. Cũq; ſe multitudine ſupatũ iri ſciant uoluntari ꝑiculum ꝑuenire. Nã Veſpaſianum qdẽ idoneũ eſſe etiã ſine ipſis ad reliq; uindicanda: Vitelliũ uero nec cũ ipſis qdem ꝑſentia poſſe ſeruare. Multa in hũc modum quod uoluit ꝑſuaſit:& cum milite trãſfugit ad Antoniũ. Eadẽ uero nocte milites pœnitudo ſimul ac metus eius ſi uiciſſet a quo miſſi fuerant occupauit: eductiſq; gladiis cecinã obtruncare uoluerunt. Feciſſentq; niſi his aduoluti chiliarchi ſupplicaſſent. Quãobrem cæde qdẽ ſe abſtinuerunt:uinctum aũt quaſi ꝓditorẽ Vitellio tranſmittendũ habebant. His auditis primus continuo Antonius ſuos monet:eoſq; armis indefectores ducit. Illi aũt inſtructi ad ꝑlium pauliſper qdẽ reſtiterunt. Mox aũt loco pulſi romani Cremonã fugerunt. Primus autẽ comitatus eqtibus curſus eoꝝ præuertit:& per ciuitatẽ circũcluſam plærãq; multitudinẽ peremit. Aggreſſus aũt reliquos oppidũ militibus prædari ꝑmiſit. In quo multi qdem hoſpites mercatores: multi uero indigenæ piere. Totus Vitellii exercitus utroꝝ triginta milia & ducenti. Quin & Antonius eorum quos de Meſia adduxerat q̃tuor milia & qngentos amittit. Solutũ aũt uinculis Ceciniũ reꝝ geſtarum nũcium ad Veſpaſianũ dirigit. Qui ad eũ intromiſſus & collaudatus eſt:& ꝓditoris dedecus inſperatis prorexit honoribus. Romæ aũt Sabinus ubi Antoniũ appropinquare cognouit fiducia recreatus eſt:collectiſq; uigilum militũ agminibus nocte occupat capitoliũ. Luce uero facta multi nobilium ſociati ſunt ei:& Domitianus fratris filius pars ingens obtinendæ uictoriæ. Sed Vitellius de primo qdem minus curabat. His aũt iratus qui cũ Sabino defecerant & nobiliũ ſanguinẽ pro ingenita crudelitate ſitiens ĩmittit capitolio quã ſecum adduxerat militũ manum. Vbi multa ab his itẽq; aliis q templum tenebant pugnantibus audacter admiſſa ſunt. Poſtremo aũt germani q̃ multitudine ſupabant collẽ obtinuerunt. Et Domitianus qdem cũ multis Romanoꝝ uiris inſignibus diuina qdam ratione ſaluus euaſit. Reliqua uero multitudo tota laniat. Et Sabinus qdẽ ad Vitellium ductus occidit. Milites aũt direptis donariis tẽplum incendunt. Tumq; poſtero die cũ exercitu uenit Antonius:eumq; Vitellii milites excipiunt: & trifario cõmiſſo intra urbẽ prælio oẽs interiere. Procedit aũt ebrius de palatio uitellius:& ut aſſolet in extremis longiore luxu ꝓdigæ menſæ refertus. Tractus aũt per populũ uarioq; uerboꝝ genere dehoneſtatus in media urbe iugulatur. Octo menſes ac dies quinq; potitus imperio:quem ſi uiuere diutius contigiſſet: ut opinor:eius luxuriæ minime ſufficere potuiſſet imperium. Aliorũ uero mortuorum ſupra quinquaginta milia numerata ſunt. Hæc quidem geſta ſunt die tertio menſis octobris.

Mutianus urbem ingrediť cum exercitu amoniũ cum aliis ſubleuat:occidit multos q̃ conſenſerant cũ Vitellio domitianus filius Veſpaſiani:rector efficit populus Veſpaſianum clamat impatorem:ad Veſpaſianũ qui alexandriã iam applicauerat, ueniunt legati:intendit aĩum Veſpaſianus in reliqas iudeæ:Titum mittit ad Hyeroſolimam. Cap. XX.

Poſtero autem die mutianus cũ exercitu romam ingrediť: & Antonii militibus a cæde repreſſis adhuc.n. hoſpitia ꝑſcrutando:& Vitellii milites & ex populo plurimos q̃ cum illo ſenſerant occidebãt:examinationis diligentiã iracundia ꝑuenientes. Domitianum productũ populo rectorem inſinuat:uſq; ad patris aduentum. Populus aũt iam timore liberatus imperatorẽ prædicat ueſpaſianum:ſimulq; & illum confirmatũ:& Vitellium eſſe deiectum feſta lætitia celebrabat. Cum aũt Veſpaſianus Alexandriam ueniſſet:geſta ei romæ nunciata ſunt:& legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt. Cũq; maxima poſt romam ciuitas eſſet:anguſtior multitudini ꝓbabatur. Firmato aũt iam totius orbis imperio rebuſq; populo præter ſpem conſeruatis Veſpaſianus in iudeæ reliqas intendit aĩum. Et ipſe quidem exacta hyeme romã proficiſci parabat:reſq; apud Alexandriã mature cõponere proponebat. Filiũ uero Titũ cum externis copiis ad liberandã hyeroſolimam dirigit. Qui terreno itinere Nicopolim uſq; progreſſus ab Alexandria ciuitate uiginti ſtadioꝝ interuallo diſtantẽ inde militẽ longis nauibus imponit. Iſq; Nilo flumine poſt menſium tractus Thumũ uſq; uehitur. Hinc aũt egreſſus in terram apud Thãnim ciuitatem diuertit. Vnde ſecunda ei mãſio fuit ciuitas Heraclius: & Peluſiũ tertia. Hinc aũt milite per biduũ recreato tertio die peluſii fines tranſiit: unãq; manſionem profectus ꝑ ſolitudines ad Caſſii iouis tẽplum caſtra poſuit. Poſteroq; die apud Oſtracinẽ: quæ manſio aquæ inops eſt:ob quã cauſam aduentitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rinocoruriã requieſcit:& inde progreſſus in quartam manſionẽ Raſiam uenit:quæ prima occurrit Tyriæ ciuitatem. Gaza uero quintæ manſionis caſtra ſuſcepit:& poſtea in Aſcalonẽ atq; hinc iamniã:deinde ioppam:& ex ioppa Cæſaream peruenit. Decreto apud ſe alias militum copias congregare.

¶ De bello Iudaico. Liber. vi. incipit.

¶ Tito existente adhuc apud Alexandriá hyerosolimis orit trisaria seditiõ zelotarũ & Symonis & Ioannis: inter eos congressiunt: ita ut tẽplum uniuersum inundaret sanguine. Cap. I.

TItus quidem ad eum modum quem prædiximus emensa ultra ægyptum ad Syriam ad solitudiné Cæsaream uenerat. Ibi enim exercitũ decreuerat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre imperium quod nuper eis deus permiserat disponẽte: contigit etiam seditionem quæ apud hyerosolimá erat aucta trisariá diuidi: & aliorum partem in alterá uerti. Quod út in malis optimũ quis dixerit factumq; iustitiæ. Nam Zelotarũ quidem i populum dominatio quæ auctor erat excidii ciuitatis: unde cœperit & p quos creuerit diligenter superius declaratum est. Hanc autem non enarauerit quisq; dicens seditionem in seditiõe esse factam: ac ueluti rabida fera externarum penuria i sua uiscera sæuire solet. Sic Eleazarus Symonis filius qui & abinitio zelotas in tẽplum a populo separauerat: uelut indignari simulans ob ea quæ in dies singulos Ioannes auderet. Cum ne ipse quidem a cædibus quiesceret. Re autem uera sese posteriori tyranno subiectum esse minime ferens summæ rei desiderio propriæ potẽtiæ cupiditate ab aliis defecit. A scitis etiam iuda Chaliæ filio & Ezenonis Symonis potẽtissimis: præter quos erat etiam Ezechias chobari filius non ignobilis. Horum singulos zelotæ non exigui sequebant. Occupatoq; interiore templi ambitu sup eius portas in sacris foribus arma ponunt: & abundare quidem se suis necessariis confidebant: sacrarum enim rerum copia suppetebat nihil impium existimantibus paucitati uero suorum timentes plærúq; in locis suis ocioli manebant. Ioannes autem quanto superior erat uirorum multitudine tanto loco superabatur: hostesq; habẽs a uertice: neq; sine metu conabatur incursus: & præiracundia cessare non poterat. Plus aũt mali perferẽs quàm Eleazari partem afficiens tamen non remittebat. Crebri enim fiebant impetus & missiliũ iactus totumq; polluebatur cædibus templum. Filius aũt Gioræ Symon quem rebus desperatis inuitatum ultro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superioré ciuitatis retinens partem & inferioris plurimam partem animosius iam Ioannem eiusq; socios adoriebatur: quasi qui desuper impugnaretur. Subiectus autem illorum manibus erat sicut & illi superiorum. Et Ioannẽ eueniebat duplex prælium præferentem lædi pariter ac lædere: quantoq; uincebatur: eo q; Eleazaro esset humilior: tanto plus habebat Symone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet. Desuper uero ex phano iaculantes machinis deterrerét. Quippe balistis & non paucis lanceis utebantur saxorumq; tormentis: quibus non solum bellantes ulciscebantur: sed multos etiam sacra celebrãtium perimebant. Quanq; enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur: tamen eos qui sacrificare cuperent recipiebant cum suspitione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam qui exorassent eorum crudelitatem post exitum subsiciua seditionis opera consumebantur. Missilia nanq; machinarũ ui ad aram usq; templúq; peruenientia in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimum locum uenissent ante ipsas hostias procubuerunt: aramq; uniuersis græcis & barbaris adorandam suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ ac sacerdotes cum prophanis miscebantur per quæ atria diuina stagnum fecerat diuersorum cadauerum sanguis. Quid tantum passa es miserrima ciuitas a romanis: qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere. Iam enim dei locus non eras neq; manere poteras domesticorum facinorum facta sepulchrum: & quæ phanum ciuili bello tumulum constitueras poteris autem denuo fieri: poteris si unq; uastatorem tui deum placaueris. Sed enim reprimenda sunt quæ dolent lege scribendi: q; non domestici luctus sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera.

¶ Describit discordia quæ iter eos fuit & scelera q̃ inter eos committebant: post q̃liter oés quasi romanos expectabant: post quõ Titus misit diuersas legiones in Hyerosolimam. Cap. II.

ERgo diuersis trifarie insidiatoribus Eleazarus quidem eiusq; socii qui sacras primitias conseruabant in Ioanné ebrii ferebantur. Qui uero huic parerent plebem diripientes in Symoné rebellabant cum ipsi quoq; Symoni contra diuersæ partis seditiosos adiumento esset ciuitas. Si quádo igitur utraq; parte patiebatur Ioannes obuertebat socios & de ciuitate quidem subeũtes missis ex porticibus tælis de templo uero iaculantes machinis ulciscebatur. Quotiens aũt desuper instantium molestia caruisset: frequenter enim ebrietate & labore cessabant libentius in Symoné eiusq; socios quápluribus irruebat. Semper aũt quantũ in ciuitate pepulisset in fugã uersos ædes frumenti plenas oiumq; utensilium incendebat: idemq; hoc illo egrediẽte Symon insecutus agebat: ueluti pro romanis oia consilio corrumperét quæ ad ob-

ſidionem ciuitatis erant præparata:ſuarumq; uiriũ neruos abſcinderent.Deniq; cõtigit una exurri oia circum templum & inter ipſas acies ſolitudinem atq; aream pugnæ fieri ciuitate concremari aũt paulominus oé frumentum quod non paucis annis ſufficere potuiſſet obſeſſis. Deniq; fame capti ſunt q minime quiuiſſent niſi eam ſibimet cõparauiſſent.Vndiq; aũt inſidiatoribus & confinis oppugnãtibus ciuitate medius populus quaſi aliquod magnũ corpus lacerabatur.Senes uero ac mulierculæ inteſtinis malis attonitæ pro romanis uota faciebãt:externũq; bellum quo domeſticis malis liberarentur expetebãt.Grauis aũt metus ac terror fœdiſſimus occupauerat: & neq; conſilii capiendi tps erat ut uoluntate mutarent neq; pactionis aut fugæ ſpes cupientibus.Etenim cuſtodiebantur oia:diſſidenteſq; latronũ principes quoſcũq; romanis pacatos eſſe uel trãſfugere ad eos uelle ſentirent quaſi cões hoſtes interficiebant:ſolũq; in occidendis uita dignis cõcordes erãt.Et pugnantiũ quidem nocte dieq; clamor perpetuus orrebatur:ſed metu acerbiores erãt lugentium quæſtus.Et aſſiduas qdem lamentationis cauſas calamitates præbebant:timor aũt includebat ululatus:atq; obmureſcente dolore præ fortitudine tacito gemitu cruciabant:neq; iam aut reuerẽtia uiuis apud domeſticos erat:neq; mortuis cura ſepulturæ habebatur. Quoq; ambo rum hæc cã erat q quiſq; de ſe ſperabat.In omni enim re amicos remiſerant:qui cũ ſeditioſis non erant:quaſi continuo modis oibus morituri.At uero ſeditioſi congeſta in tumulũ cadauera conculcantes dimittebant:& ex mortuis haurientes audaciam quos ſub pedibus cernerẽt immanius ſæuiebant:ſemperq; aliquid in ſe pnitioſum excogitantes: & quod uiſum fuiſſet ſine miſeratione facientes:nullam cædis aut crudelitatis uiam prætermiſere:adeo ut etiã ſacris materiis ad bellica conficienda inſtrumenta Ioannes abuteret.Nam cum olym fulcire templum populo itemq; pontificibus placuiſſet:idq; uiginti cubitis altius ædificaret: rex qdem Agrippa ex monte libano aptas ei materias maximis ſumptibus & labore deuexit:hoc ẽ ligna & magnitudine ſimul directa proceritate ſpectabilia.Interuentu aũt belli opere interrupto loãnes his ſectis q ſufficere longitudinem credidit:turres ædificauit & aduerſus eos conſtituit qui deſuper a templo pugnarent.Poſt muri ambitum contra exedram occidentalẽ admotis qua ſolum poterat q aliæ partes ratibus ex longinquo fuerunt occupatæ. Et ille quidẽ fabricatis ex impietate machinis ſubactum iri ſperauit hoſtes.Deus uero laborem eius inutilem demonſtrauit: & priuſq; in his quicq; poneret romanos adduxit.Etenim Titus poſtq; partem ad ſe collegit exercitus aliis uero ut ad Hyeroſolimam occurrerent ſcribit:Cæſaream profectus eſt.Erat autem tres legiones quæ pridem ſub eius patre iudæam uaſtauerãt:& duodecima quæ olym cum Ceſtio male pugnauerat:quæq; licet per id fortitudine eſſet inſignis: tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat alacrius ad uindictam properabat.Harum quidem quintam legionem iuſſit ſibi per amaus occurrere. Decimam uero aſcendere per iericuntha.Ipſe quidem cum cæteris regreſſus eſt:quo regum quoq; ſubſidia plurima qui dudum multiq; ſyri auxiliatores comitabantur. Suppletum eſt autem quatuor legionum quantum Veſpaſianus electum cum Mutiano miſerat in italiam: ex his qui cum Tito acceſſerãt. Duo náq; milia de Alexandrino exercitu lecta: tria milia uero ex Euphrate eum ſequebantur & amicorum ſpectatiſſimus beniuolentia ſimulq; prudentia Tyberius alexander:qui antea quidem ægyptum adminiſtrauerat:tunc autem dignus qui exercitum regeret:propterea iudicatus q primus inſipienti fuit hoſpes imperio:& cum fide clariſſima incertæ fortunæ ſociatus eſt:idemq; cõſultor in uſus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

Deſcribitur ordo Titi & militum & oium aliorũ in eundo Hyeroſolimã:peruenit ſuſnã opidum quod Veſpaſianus cœperat:ciuitatẽ tentat adire: tãdem coactus eſt ſi uoluit euadere irruere in hoſtes:ad ſuos ſaluum ſe recepit. Cap. III.

PRogredientem uero in hoſtilem terrã Titum antecedebãt regia oiaq; auxilia poſt eos uiarum ſtratores caſtrorumq; metatores.Deinde rectorũ ſarcinæ atq; armati.Poſt hos ipſe Titus & alios lectos habens & ſigniferos:quorũ agmẽ equites ſequebantur.Hi uero ante machinas ibant:& ſecundũ illos una cũ lectis Chiliarchi & pfecti cum cohortibus.Poſt aũt circum aquilã ſigna:& ante ſigna tubicines:deide acies ſenũ uirorũ ordinibus dilatata.Seruile aũt uulgus a tergo cuiuſq; agminis:& ante hos farcinæ. Oium uero nouiſſimi mercenarii eorũq; cuſtodes coactores armorũ.Procedens aũt decenter exercitus: ita ut mos eſt romanis in Suſnã per Samaritidẽ uenit:quæ & prius ab eius patre fuerat occupata: & tunc pſidiis tenebatur.Ibi autem unam moratus eſt ueſperam:mane inde proficiſcitur:peractaq; in die manſione: caſtra ponit in loco quem iudæi ſermone patrio Achanto canlona uocitant:iuxta uicum quendã Gabe Saul nomine:quod ſignificat uallem Saul:diſtantem ab Hyeroſolimis ſtadiis fere triginta. Hinc ſexcentis prope lectis equitibus comitatus perrexit in ciuitatem q̃ tuta eſſet:iudæorũq; animos exploraturus:ſi forte ſe cõſpecto priuſq; ad manus ueniretur metuerẽt.Audierat enim quod erat uerum:a ſeditioſis & latronibus oppreſſum populum deſiderare quidem pacem:ſed quod rebellãtibus infirmior eſſet nihil conari. Quãdiu quidem mane per uiam quæ ad murum duceret equitabat.Nemo autem portas aperuit.Vbi uero itinere ad turrim ſaxeam declinato trãſuerſum agmen equitum duxit infiniti ſubito proſiliunt qua muliebres turres uocantur: & per eam quæ

contra monumentum Helenæ porta eſt egreſſi equitatum intercedunt:atq; alios etiam tunc uia currentes ne cum his qui deuerterent ſeſe iungerent a fronte oppoſiti prohibuerunt. Titū uero cum paucis ſequit. Ille aūt ultra qdem minus progredi poterat:a muro.n.cūcta foſſis patebant.& tranſuerſi erant hoſtes:multiſq; materiis ipedita. Ad ſuos aūt in aggere cōſtitutos recurſus intercidente hoſtili manu deſperabat. Quoꝝ plæriq; imperatoris piculū neſciebant:ſed exiſtimantes eū ſecū reuerti ipſi ēt fugiebant. Titus aūt in ſua tantū fortitudine ſitam eſſe ꝓſpiciens ſpem ſalutis flectit equū:& ut ſequerent cum clamore comites adoratus in medios hoſtes irruit ui ad eos trā ſire feſtinans. Quo qdem tpe maxime intelligi potuit & belli momenta & iperatoꝝ pericula deū curare. Tot.n.aduerſus Titum miſſilibus quom neq; galea neq; torace ſeptus eſſet nō bellator.n. ſed expoliator:ut dixi:pceſſerat:nullum in eius corpus delatū eſt:ſed tanq; ne eum ferirent ex induſtria mitterentur oīa præteruolabant. Gladio uero ſp a lateribus inſtantes dirimens multoſq; ante ora ſubuertens ſup cadentes agebat equū. Illorum aūt clamor erat pp audaciam Cæſaris ut eum aggrederent cohortatio. Fugaq; & diſceſſio repentina quocūq; diuerteret curſum. Huic aūt ſe periculo participes cū a tergo & a lateribus foderent adiunxerant.una enim erat cuiq; ſpes ſalutis uiā cito patefacere priuſq; circūuentus opprimeretur. Deniq; duo ex minus ptinacibus alter cū equo pcuſſus eſt:altero uero delecto & occiſo equus eius abductus eſt. Titus uero iam cū cæteris in caſtra ſaluus euadit. Iudæis qdem ꝙ aggreſſione prima ſuperiores fuerant incōſulta ſpes animos extollit:magnamq; his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparuit.

¶ Titus ciuitati nocte appropinquat:caſtra ponit in monte elacō dicto:exeunt iudæi:in legionē decimam irruunt fugantq; romanos:nuntiatur tito:fert auxilium: dimicatur utrinq;: Titus tandem legionem liberat. Cap. IIII.

Cæſar aūt poſtq; ex amaus agmen ſibi ſociatū eſt nocte luce inde digreſſus ad locū qui Scopos appellat accedit. Vnde iam & ciuitas & clari tēpli magnitudo cōſpici poterat: qua parte ſeptētrionalem regionē continens ciuitas humilior proprie Scopos noiatus eſt:diſtans a ciuitate ſtadiis ſeptē:ibiq; duabus legionibus ſimul qntæ uero retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri iubet. Labore nāq; nocturni itineris attritos milites progredi uiſum eſt ut ſine fortitudine murū ſtruerent. Mox aūt cœptō ædificio decima quoq; legio p hiericūtha aderat a Veſpaſiano præoccupata: ubi quædam pars armatoꝝ in ꝓſidio fuerat collocata. His aūt ꝓceptum erat ſexto ab Hyeroſolimis ſtadio caſtra ponere qua in pte mons q appellat Elacon cōtra ciuitatē ab oriente ſitus eſt atq; interiacente ualle diſcernit:cui nomen eſt Cedrō. Intra ciuitatem uero ſine requie confugientiū diſſenſionē tum primū ingens ſubito bellū foris interueniēs refrenauit:& cū ſtupore ſeditioſi romanoꝝ caſtra inſpectantes tripartita diſtributa malam inter ſe iniere concordiā;rationemq; inuicē reqrebant quidnā expectarent:qd ue perpeſſi tres muros cōtra uitā ſuam paterent opponi:bellaq; tanta ſe fundente licentia tanq; ſpectato res bonoꝝ operū ſibiq; utiliū reſiderent mœnibus clauſis remiſſiſq; armis ac manibus in noſmetipſos profecto exclamat aliqs tantummō fortes ſumus:romanoꝝ aūt lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidum cedet. His alios atq; alios cōgregantes exhortabant:raptiſq; armis ſubito in legionē decimā ruunt:perq; uallē facto impetu cū ingenti clamore muꝝ ædificantes romanos aggrediunt. Illi āt in opere diſtributi armis ob eā cauſam plæriq; depoſitis:nec.n.excurſum iudæos auſuros eſſe credebant:& ſi maxime uellent aios eoꝝ ſeditione diſtractū iri arbitrabant. Præter opinionem ptur bati ſunt:atq; opere qſq; derelicto confeſtim alii recedere. Multi aūt ad arma properantes priuſq; ſe in hoſtes corrigerent feriebant. Plures āt iudæis ſp adiiciebant eoꝝ freti uictoria qui præceſſerant:& q; cū pauci eſſent multiplex numerus & ſibi & hoſtibus uidebant:q; ſecunda fortuna uterentur. Romani aūt maxime ordinari conſueti cū decore atq; præceptis bellū gerere ſcientes ex perturbatione trepidabant. Vnde tunc quoq; præuenti aggreſſione cedebant. Siquādo tamē ſeſe conuerterent ab inſequentibus occupati & a curſu reprimebant iudæos & ob impetū minus cautos feriebant. Semp uero excurſione gliſcēte magiſq; turbati poſtremo caſtris pulſi ſunt: rotaq; legio in periculū uentura fuiſſe uidebatur:niſi hoc mature ſibi nūciato Titus eis tuliſſet auxilium: multiſq; increpans ignauiam & ſuos a fuga reuocaſſet: iudæoſq; a latere ipſe cū his irruens quos circa ſe habebat electos:multos quidem occidiſſet:plures uero lautiaſſet. Omnes autem i fugam uertiſſet:atq; in uallē præcipites compuliſſet. Illi autē in prono loco multa mala perpeſſi poſtq; in aduerſam partem euaſere. Flectunt ſe iterum & ualle intercedente cum Romanis dimicabāt. Igitur ad medium diem bellatum eſt. Paulo autem poſt meridiem Titus his qui ſecum erant in ſubſidio collocatis:aliiſq; cohortibus aduerſus excurrētes oppoſitis:reliquum agmen ad murum in ſummotis ædificandū remiſit. Iudæis aūt hæc fuga eſſe uidebatur. Cūq; ſpeculator quē in muro poſuerāt amictu agitato ſignū dediſſet:freqntiſſima multitudo tanto impetu ꝓſiliit:ut eoꝝ curſu imaniſſimis beſtiis eēt aſſimilis. Deniq; in aduerſa acie ſtantiū nemo impetum ſuſtinuit:ſed tanq; machina pcuſſum agmen cōtinuo diſſipatū eſt:pulſiq; in montē refugiūt. In aſcenſū āt medio Titus cū paucis relictus:multūq; monētibus amicis q pro imperatoris reuerētia cōtēpto piculo pduraāt ut mortē appetētibus iudæis cederet. Neq; p his i diſcrimē uēiret:quos āte ipm ſaluos eē nō

oporteret:ſed pōtius fortunā ſuam reputaret q̄ non militis officio fungeret. Rex & belli & orbis terrārum dominus eſſet:ne in fugā uerti uideret in quo oīa niterent. Hæc aūt ne audiret ſimulās & ad ſe recurrentibus obſtabat:eoſq; in ora feriens cū q̄ obniterent occidebat: & in galeā repente incūbens multitudinē repellebat. Illi aūt & uiribus eius & obſtinatione pterriti; ne tū quidē in ciuitatē fugere:ſed in utrūq; latus ab eo declinātes rurſum fugiētes inſequebant. Quos tamen aggreſſus a latere ipſorū quoq; ipetum præpediebat. Dū hæc aguntur ēt illos q̄ ſuperiora caſtra muniebant:ubi fugere inferiores uidere metus ac turba occupat: totūq; agmen diſpergitur ſuſpicantium:excurſum qdem iudæorū ferre non poſſe. Titū uero in fugam reuerſum. Nec.n. unq̄ illo manente alios fugituros fuiſſe:& tanq̄ laruali terrore circūdati alius alio ferebant:donec qdam cū in medio bello uerſari impatorē uidiſſent:plurimū metuentes uniuerſo agmini ſuoq; eius periculum cū clamore nunciauerunt. Itaq; pudore reuocati & fuga maius aliq̄d ſibi exprobrātes q̄ Cæſarē deſeruiſſent:totis uiribus in iudæos utebant:& ſemel ad deſcenſum tranſuerſi urgebant eos in decliuia. Illi autem in pedem recedētes pugnabant. Cúq; romani plus poſſent:eo q̄ ſuperiores erant:in uallē omnes coacti ſunt. Titus aūt contra ſe poſitis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire iubet:ipſe uero cum his quibus antea reſiſtendo hoſtes arcebat. Itaq; ſi me nihil addentem obſequio neq; inuidia detrahentem uerum dicere oportet:ipſe Cæſar his totā legionem periculo liberauit:atq; ipſe caſtra muniendi copiam militibus præbuit.

¶ Remiſſo aliquātiſper bello orit̄ diſcordia inter eos:in duas ptes ſeditio remanet: Titus ad ciuitatē electos milites mittit:explanare fecit oīa ita ut repletū ſit quicq̄d cauū erat. Cap. V.

REmiſſo aūt pauliſper bello externo:iterū inteſtinū ſeditio ſuſcitauit. Azimorūq; inſtāte die qui eſt aprilis menſis q̄rtusdecimus. Hoc.n. ſe primū tpe opinant iudæi ab ægyptiis eſſe liberatos. Eleazarus qdem cū ſociis portā ſubapertē introire cupiebat:ex populo qui tēplum adorare cuperent. Ioannes aūt dſe feſto ad protegēdas inſidias auſus eſt:& ſuorū quoſdam ignotiores armis ſub ueſte latētibus inſtructus. Quorū plærisq; de induſtria aggreſſi erant occulte:inter alios phani occupandi gratia ſubmittit. Illi aūt poſtq̄ iurauere veſtimentis abiectis:ſubito armati apparuerunt. Magna uero ſtatim turba circa tēplum ac tumultus erat:cū alienis qdem a ſeditione populus oībus diſcrimen iputaret. Zelotæ uero ſibimet ſolū inſidias comparatas. Veri hi quidem relicta portarūq; cuſtodia & alii expugnaculis diſilientes priuſq̄ manus conſererent in tēpli cloacas confugere. Populares autē ad arā delati & circū templum appulſi conculcabant:cum lignis paſſim ferroq; cæderentur. Multos ocioſorū inimici priuato odio q̄ſi diuerſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicūq; ante hæc inſidiatorem aliquem offenderat tunc agnitus q̄ſi Zelotes ducebat ad mortē. Sed qui atrocitate magna innocentes afficeret indutias conceſſere nocentibus:progreſſoſq; ex cloacis dimiſerunt. Ipſi ār interius tēplum & oēs eius apparatus tenentes confidentius oppugnabant Symonē. Seditio qdem hoc modo quæ tripartita fuerat in duas partes diuiſa eſt. Titus aūt caſtra propius ciuitatē tranſferre cupiens de Scopo contra excurſus qdem lectos equites ac pedites quos ſatis eſſe arbitrabatur; aliū uero exercitum iuſſit totum quod erat uſq; ad muros ſpaciū complanare. Cunctis igitur materiis ac ſepibus dirutis quibus hortos ac lucos incolæ p̄munierant:omniq; oppoſita:q̄uis māſueta ſilua:excīſa repletum eſt quicquid erat cauum & uallibus impeditū. Saxorum aūt eminentiſſimis ferro truncatis humiliorem totum illum tractum a Scopo uſq; ad Herodis monumenta fecerunt:ſerpētium ſtagnum continentia quæ Colibethara uocatur.

¶ Iudæi romanos quærunt decipere inſtituunt quoſdam qui pacem ſimulant: romanoſq; uelle introducere: Titus noluit quia ſuſpecta erat ei talis inuitatio. Cap. VI.

EIs deniq; diebus iudæi romanis huiuſcemodi inſidias parauere. Seditioſorū audaciſſimi extra muliebres quæ ſic appellantur progreſſi turres ſimulato q̄ pacis eos ſtudioſos pepuliſſent:eo q̄ timerent impetum romanorum:ibidem uerſabantur & alter ſub altero uitabundi latebant. Alii uero per muros diſpoſiti populumq; ſe eſſe ſimulantes clamore pacem implorabant:fœduſq; poſcebant portaſq; ſe patefacturos eſſe pollicentes inuitabant romanos. Hoc autem uociferantes una etiam contra illos ueluti portis eos ambigerēt lapides iacie bant. Illiq; ſe ui perrumpere aditus uelle ſimulabant & ciuibus ſupplicare. Cunq; ad romanos ſepiſſime ire conarentur:reuerſiq; perturbatis ſimiles uidebantur. Verum hæc eorū calliditas apud milites quidem fide non carebat:ſed tanq̄ hoſtes quidem in manibus haberent paratos ad ſupplicium. Illos uero ciuitatem ſibi aperturos ſperabant:opuſq; aggredi feſtinabāt. Tito autem ſuſpecta erat inuitatio:quia rationem non haberet.

¶ Quidā ex romanis ad urbē uſq; accedentes eo q̄ crediderunt illis:interficiuntur:multi feriūtur;unde irāſcitur multum Titus pp inobedientiam eorum eiſq; arguit. Cap. VII.

PRidiæ nāq; prouocatos eos ad pactionē per Ioſephum: nihil mediocre ſentire cognouerat. Etiā nunc milites manere loco ſuo præcepit. Iā uero qdam operibus oppoſiti raptis armis ad portas excurrere cœperant. Hi aūt qui expulſi uidebant:primo qdem cedebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant curſu eos circūueniunt & a tergo

perſequebantur.Qui uero in muro ſtabant lapidũ his multitudiné oĩgenumq; tælog; ſimul infũ dunt:adeo ut multos quidé necarent plurimos quidé ſautiarent.Nec.n.facile erat a muro diffuge re:aliis retro uiolenter inſtantibus.Et pter hoc pudor q; rectores peccauerant:itéq; metus in dile cto perſeuerare ſuadebat.Quamobré hoſtes diu decernétes multis uulneribus acceptis neq; pau cioribus redditis.Poſtremo eos a q̃bus circunuenti fuerant repulere. Quos tamen recedétes uſq; ad Helenæ monumentũ iudæi urgendo iaculis ſequebanť. Deinde inſolenter fortunæ maledicé tes & romanos uituperabant fraude pellectos:ſcutaq; alta ſublata criſpantes tripudiabant & cum lætitia uociferabanť.Milites ãt interminatio principũ & Cæſar iratus huiuſmodi oratione corri puit.Iudæi quidé quos ſola regit deſperatio oĩa cũ deliberatione faciũt atq; prudentia: fraudes & inſidias cõponendo:eorũq; dolos fortuna ꝓſequiť q; ſunt morigeri:ſibiq; inuicem beniuoli ac fi deles . Romani uero q̃bus ad diſciplinã & conſuetudiné obediendi rectoribus fortuna famulať. Nunc cõtrario peccant & intéperantia manuũ debellanť: quia oĩum eſt peſſimũ præſente cæſare ſine rectore dimicantes. Certe inquit plurimũ ingemiſcent militiæ leges:plurimũ pater cum hoc uulnus audierit.Ille quidé cũ bellando ſenuerit nunq; iſto modo peccauit.Leges aũt ſi cũ in eos q minimũ aliquid præter ordiné mouerint mortẽ uindicent: nũc totũ deſeruiſſe exercitũ uideant. Modo ãt ſcituros eſſe q arrogãter egere:q; apud romanos ẽt uicere ſine ꝓcepto ducis ſamiæ eſt.

Intercedunt cõmilitones pro illis apud Titum;admonens eos indulget illis: cogitat ulciſci iudæos:caſtra ponit prope ciuitatem: ordinat legiones circa ciuitatem:deſcribitur ſitus ciuitatis & templi per ſalomonem ædificati : & quomodo diſtinguebatur ſecundum loca ſacerdotum & uirorum & mulierum. Cap. VIII.

HAec Titus ad rectores locutus cũ indignatiõe:certum erat quia lege in oés erat uſurus Et hi quidem abierunt aĩs quaſi iam iamq; iuſte morituri.Circunfuſa uero agmina Titum ꝓ cõmilitonibus ob̃ſecrabant:paucorũq; temeritaté cõdonari cunctoq; obedientiæ precabanť emendaturos:peccatũ.n.ꝑſens futuræ cõpenſatione uirtutis. Placatus ẽ cæſar utilitate ſimul ac præcibus.Nanq; unius hoĩs aiaduerſioné uſq; ad factũ promouendũ puta bat:multitudinis uero ad ueniã.Militibus quidé reconciliatus eſt multũ monẽs:ut poſt hæc prudentius agerent.Ipſe uero quẽadmodum iudæoq; ulciſceretur inſidias cogitabat.Interuallo quod uſq; ad muros ciuitatis erat per quadriduũ coæquato ſarcinas aliãq; multitudiné cupiés tuto traducere militũ ualidiſſimos a ſeptentrionali tractu in occiduũ ſeptenos per ordiné cõtra murq; ꝑtendit altius ualle depreſſa. Peditibus aũt in fronte ac poſt eos equitibus acie terna diſpoſitis: cũ ſinguli ordines ſeptenos haberent:ſemoti ſagittarii ſtabant. Excurſibus ãt iudæoq; tanto agmine circũcluſis impedimenta trium legionũ:itéq; alia multitudo ſine timore tranſiit. Ipſe quidé titus cum prope duobus ſtadiis adeſſet muro : ad anguli eius partẽ contra turrim quæ appellatur pſophines caſtra ponit.Ad quã muri ambitus ex aquilone ptinens flectitur ad occidentẽ.Altera uero pars exercitus eam turrim uerſus quæ appellatur hippicus muro circundatur. Dum ſtadioq; ſpacio ſimiliter a ciuitate deſcendens.Decima tamen legio in Cleonos monte ubi erat manebat.Ciuitas aũt trino muro circũdata erat:niſi qua uallibus ihuiis cingebatur.Ex ea nãq; parte unius muri habebat ambitũ:& ipſa quidé ſuper duos colles erat condita contrariis fontibus ſemet inſpiciẽtes interueniente ualle diſcretos:in quã domus creberrime deſinebant . Colliũ uero alter quo ſuperior ciuitas ſedet: multo eſt excelſior & in prolixitate directior: adeo ut quoniã tutum erat caſtellũ quondam a Dauid rege uocaretur.Is pater Salomonis fuerat:qui primus templũ ædificauerat.A nobis aũt forum ſuperius ædificatũ eſt.Alter aũt qui appellať Acra: inferioré ſuſtinet ciuitatem:& undiq; decliuis eſt. Contra hunc aũt tertius collis erat natura humilior quã Acra: & alia lata ualle ante diuiſus . Verum poſtea qua tẽpeſtate Samonei regnabant:& uallé aggeribus repleuerunt.ut templo coniungerent ciuitaté:& Acre altitudiné cæſam humiliorem fecerant: ut ex ea quoq; phanũ ſuperemineus cerneretur.Vallis aũt quæ Propeon appellatur qua parte diximus ſuperioris ciuitatis collem dirimi:ab inferiori uſq; ad Siloã ptinet. Ita.n.fonté qui dulcis eſt ac plurimus uocabamus.Foris aũt ciuitatis duo colles profundis uallibus cingebanť:& utrinq; obſtantibus rupibus nulla ex parte adiri poterant.Triũ uero muroq; uetuſtiſſimus quidé propter ualles imminentéq; his deſuper collem quo erat conditus:facile capi non poterat. Ad hoc aũt quod loco præſtabat etiam firmiſſime ſtructus erat Dauid & Solomonis aliorũq; interea regũ largiſſimis impenſis operis ſumptibus decore. Hac uero parte incipiens a turri cui nomen eſt Hippico: & ad eam quæ dicitur Xiſtus pertinens. Deinde curiæ cõiunctus in occiduam tẽpli porticũ deſinebat. Parte aũt altera ad occidentẽ ex eodé loco ductus:ꝑ eum qui uocatur Beciſo deſcendens in Eſſenoq; portã.Deinde ſupra fonté Siloam in meridié flexus:atq; inde rurſus in orienté uerſus qua ſtagnũ Solomonis eſt & uſq; ad locũ pertinens quẽ Ophlan uocant:cũ orientali porticu tẽpli cõiungitur.Secundus aũt murus ex porta quidé habebat initiũ quam Genetham appellabant. Hæc aũt fuerant muri prioris.Septentrionalẽ uero tantũmodo tractum ambiens uſq; antoniã aſcendebat.Tertio muro turris Hippicos principiũ dabat unde ab Beroe tractum pertinés.Deinde ad Sephinam turrim ueniens contra monumentũ Helenæ quæ Adiabenoq; regina fuerat Azitæ regis

ſilia:& per ſpelũcas regias in longũ ductus:a turri quidẽ in angulo poſita flectebaẽ cõtra phullonis quod dicitur monumentũ.Cũ uetere aũt ambitu iunctus in Cedronã uallẽ quæ ſic dicitur de ſinebat.Hoc muro cã partem ciuitatis quã ipſe addiderat Agrippa cinxerat:cũ eſſet eis ãte nuda. Exuberans.n.multitudine paulatim extra mœnia ſerpebat:tẽpliq; ſeptẽtrionali regione colli proxima ciuitate adiuncta non paululũ ꝓceſſerant: quin & quartus collis incollebaẽ cui nomen eſt Abiſade: ſitus quidẽ ex aduerſum antoniæ foſſis aũt altiſſimis ſeparatus quæ de induſtria ductæ ſunt ne antoniæ fundamentis colli adherentibus & acceſſui facilis ſit & minus æditus: unde etiã foſſæ altitudo plurimũ turribus celſitudinis adiiciebat. Nominata ẽ pars addita ciuitati uoce indigena Zabathana:quod græco ſermone dicit noua. Eius aũt partes incolis ꝓtegi deſiderãtibus pater huius regis eodẽ nomine Agrippa muꝝq; quidẽ:ita ut prædiximus:inchoarat. Veritus autem Cladiũ cæſarẽ ne magnificentiã cõſtructionis ad nouaꝝ regꝝ ac diſcordiæ ſuſpitionem traheret: fundamentis tantũmodo iactis ab opere deſtitit. Nec.n.expugnabilis eſſet ciuitas ſi ꝓfeciſſet muros ut cœperat.Saxa.n.uiginti cubitis longa.& decem lata contexebanẽ:quæ neq; ferro facile ſuffodi poſſent:neq; machinis demoueri.Hiſq; murus dilatabaẽ: ꝓfecto aũt tantũ altitudinis quoq; plus habuiſſet:ſi eius magnificentia q ædificiũ aggreſſus erat minie fuiſſet ihibita. Rurſus ãt idẽ murus ẽt iudæoꝝq; ſtudio fabricatus ad uiginti cubitos creuit & murus quidẽ binis cubitis:ꝓpugnacula uero trinis habebat:totaq; multitudo eius ad uigintiquinq; cubitos erigebaẽ. Muꝝq; aũt ſupereminebant turres:uiginti quidẽ cubitis in altitudinẽ: uiginti uero in longitudinẽ quadratis angulis ſtructæ ſicut ipſe murus plene ac ſolide. Præterea ſtructura ac pulchritudo ſaxoꝝq; nihil erat tẽplo deterior.Poſt altitudinẽ uero turriũ ſolidũ uiginti cubitis elatã:cellæ deſuper ac cœnacula erant:aquarũq; pluuialiũ receptacula ex tortuoſo latiq; ſinguloꝝ aſcenſus. Eiuſmodi quidẽ turres nonaginta tertius murus habebat. A turris aũt interuallo cubitos ducentos. Medius uero murus in quatuordecim turres:& antiquus in ſexaginta diuiſi erant. Omne aũtẽ ciuitatis in gyro ſpatiũ trigintatribus ſtadiis finiebaẽ. Cum ãt totus admirabilis eſſet tertius murus admirabilior ſephini turris ad ſeptẽtrionẽ occidentẽq; ſurgebat in angulo:qua parte Titus caſtra poſuerat. Ex ea nanq; ꝓ ſeptuaginta cubitos ædita ſole orto Arabia proſpici poterat:& uſq; ad mare:itemq; ad ultima finiũ hæbreoꝝ. Erat ãt octo angulis.Contra eam uero turris Hippicos & iuxta duæ:quas Herodes rex i antiquo muro ædificauerat:quæq; magnitudiẽ ſiue pulchritudine ac firmitate uniuerſis quæ toto orbe eſſent ꝓſtabant.Nam præter naturalẽ animi libertatẽ rex ꝓ amore ciuitatis opeꝝ excellentiã ꝓpriis affectibus indulgebat ꝓnoiſq; tribus cariſſimis: quaꝝ noibus turres appellauit fratri & amico & cõiugi memoriã dedicando.Illi quidẽ:ut dixi:amoris cã peremptæ. His aũt bello amiſſis cũ fortiter decertaſſent. Hippicos quidẽ turris amici uocabulo dicta quor angulis erat.Singulæ ãt.xxv.cubitos in latitudine. itẽq; longitudine habebãt & excelſæ triginta cubitos erant nuſq; inanes ſupra ſoliditatẽ ſaxis quæ adunatã cõpaginẽ: puteus uiginti cubitis altus erat imbribus excipiendis.Super hũc ãt duplici tecto domus uigintiquinq; cubitis alta:in q uaria mẽbra diuiſa:& deſup eam minæ quidẽ binis ꝓpugnacula uero ternis cubitis ambiebãt:& ois altitudo ad octogintaquinq; cubitos numeraẽ.Secunda uero turris quã fratris noie Phaſelon appellauerat:æque lata fuerat ac longa cubitis quadragenis. Per totidẽ aũt cubitos in pilæ modũ facta & ſolida eius altitudo ſurgebat: & ſup hanc decem cubitis ædita porticus erat inſtructa brachiis: itẽq; ꝓpugnaculis ſepta.In media uero porticu ſupeminens alia turris ſtabat in mẽbra magnifica & balneas:nequid regalis ei uſus uideret deeſſe. In ſummo aũt ꝓpugnaculis nimiſq; erat ornata: cum ois eius celſitudo prope ad nonaginta cubitos tolleret: & ſpecie qdẽ uidebaẽ aſſimilis Phari & turri:q alexandriã nauigantibus ignẽ ꝓcul oſtendit:ambitu uero ampliore dilatabaẽ. Tũc ãt tyrãnicũ domiciliũ exiſtebat Symoni. Tertia uero turris mariãnes:ſic.n.regina uocabaẽ uſq; ad uiginti cubitos facta:p uiginti alios patebat in latitudinẽ tendebat & magnificentiora cæteriſq; ornatiora diuerſoria ſuſtinebat: cũ id ꝓpriũ ſeq; dignũ eſſe rex putauiſſet ut uxoris noie appellata turris plus haberet pulchritudinis q quæ uiroꝝ noibus uocitatæ ſunt: ſicut illa mũitior erat cui fœmina nomen dederat:& cuius ois altitudo per.lv.cubitos erigebaẽ. Sed quãq; tres turres tantæ magnitudinis erant:ex loco tamen quo erãt ſitæ multo uidebantur eſſe maiores:nã ipſe antiquus murus in quo erãt excelſo loco fuerat cõditus:& ipſius collis uelut qdã uertex altius ꝓpe ad.xxx. cubitos eminebat:ſupra quẽ turres poſitæ multũ ſublimitatis aſſumpſerant.Mirabilis ẽt fuit lapidum magnitudo:nec.n.ex uulgaribus ſaxis:aut quæ hoies ferre poſſent:ueꝝ ſecto marmore candido & ſingulis ꝑ.xx.cubitos longis latiſq;.x.ac per quinq; altis erant ædificatæ: quæ ita inter ſe copulata erant:ut ſingulæ turres ſingula ſaxa uiderent. Sic ãt manibus artificũ in faciẽ anguloſq; formata ut nuſq; iunctura cõpaginis appareret.His aũt in ſeptẽtrionali parte poſitis intus aula regia coniungebaẽ narratione omni præſtantior: nec.n.uel magnificentia uel ſtructura opis aliqua ex parte ſuperabaẽ:ſed tota quidẽ muro ꝑ triginta cubitos ædita cincta erat.Aequali aũt ambitu turribus ordinatiſſimis ambiebaẽ:itẽq; muroꝝ receptaculis ex cœnaculis lectoꝝ centum capacibus.Inenarrabilis aũt fuit ſaxoꝝ uarietas: collectiſq; ibi plurimis quæ ubiq; rara uidebanẽ: & faſtigia ſimul ꝓceritate trabiũ & ornamentoꝝ claritudine mirabilia.Membroꝝ aũt altitudo & in-

numeroſæ ſpẽs ædificii plenaq; oĩa ſuppellectilis cũ plæraq; ĩ ſingulis ex auro eſſent atq; argẽto. Ad hæc multæ porticus alia p aliam in circulũ flexæ colũnæq; in ſingulis:& quæ inter eas ſub dio patebant ſpatia cũ eſſent utiq; uiridi ſiluiſq; uariata:cũ ꝓlixas ambulatiões habebat altis euripis cinctas:& ciſternis ubiq; ſignoꝝ æneoꝝ plenis:q̃bus aqua effundebaꝫ:multæq; turres mãſuetaꝝ circũ latices columbaꝝ.Sed.n.neq; pro merito exponi regia qualis fuerit poteſt. Habet memoria cruciatũ referens quantas res latrocinalis flamma cõſumpſerit:nec.n.hæc a romanis incenſa ſunt ſed ab inſidiatoribus inteſtinis:ut ſupra memorauimus in principio diſſenſionis. Et ab antonia quidẽ corripuit ignis:tranſiit ãt in regiã triũq; turrium tecta corripuit. Phanum aũt conditũ erat:ut dixi ſupra duriſſimũ collẽ. Et initio quidẽ uix templo atq; areæ ſufficiebat:iacens in ſummo planicies:q; undiq; ꝓceps erat atq; decliuis. Cum ãt rex Salomon qui etiã tẽplũ ædificauerat: muro eius partẽ ab oriente cinxiſſet:una porticus aggeri eſt impoſitã; & manebat ex aliis ptibus nudũ q̃.a ſæculis poſterioribus ſemp aliq̃d aggeris accumulante populo coæq̃tus collis effectus eſt.Perrupto ãt ſeptẽtrionali quoq; muro tantũ aſſumpſere ſpatiũ quantũ poſtea totius phani ãbitus incluſerat.Triplici ãt muro colle circũdato ſæpe maius opus extructũ:in quo lõga ſæcula cõſumpta ſunt oẽſq; theſauri ſacri quos toto orbe miſſã deo munera repleuerãt tã in ſupiore ãbitu q̃ inferiore tẽplo ædificatis:cuius quod humillimũ fuit trecentenis cubitis munierant.In q̃buſdã uero locis pluribus non tamen oĩs altitudo fundamentoꝝ uideri poterat multũ uallibus obrutis:ut anguſtas uias oppidi coæquarent.Saxa uero quadragenũ cubitoꝝ magnitudinis erãt. Nam & pecuniaꝝ copia & populi largitas maiora dictu conabanꝫ:quodq; nunq̃ poſſe perfici ſperabaꝫ: diuturnitate ac ꝓſeuerantia explicabile uidebaꝫ. Tantis ãt fundamentis digna erant opa impoſita duplicis porticus.Omnes q̃s colũnæ ſuſtinebant q̃nis & uicenis cubitis altæ de ſinguli ſaxis marmore candido & laq̃aria cedrina ꝓtegebãt.Quoꝝ naturali magnificentia quodq; ligno raſili erãt apteq; cohærebant opæpretiũ ſpectantibus exhibebant: nulloq; aut pictoris aut ſculptoris opere extrinſecus ornabanꝫ.Latæ aũt pro.xxx.cubitis erant:oẽſq; gyrus eaꝝ ſex menſura ſtadioꝝ cum antonia concludebaꝫ. Totum ãt ſub diuo ſpatiũ uariebatur oĩum quidẽ generum lapidibus ſtratum:qua uero ad ſecundũ templum ibatur cancellis:ſeptem ſaxeis ad tres cubitos altis : nimiũq; grato opere factis:ubiq; æquis depoſitæ interuallis columnæ ſtabant:legem caſtimoniæ p̃monentes aliæ græcis aliæ latinis in ſanctũ locum tranſire alienigenas non debere. Sanctum.n.uocabaꝫ altetq; phanum & quatuordecim gradibus aſcendebatur a primo: quadratũq; ſurſum erat & proprio muro circundatũ.Cuius exterior celſitudo quãuis quadraginta cubi .s ſurgeret tamen gradibus tegebatur. Interior uigintiquinq; cubitis erat: quoniã in altiori loco per gradus ædificata nõ tota pars iterior cernebatur colle obtecta. Poſt quatuordecim aũt gradus ſpaciũ erat uſq; ad murum.ccc.cubitis planum.Hinc rurſum alii quinq; gradus & ſcalæ ad portas ducebant:a ſeptẽtrione quidem ac meridie octo quaternæ utrinq; uidelicet:duæ uero ex oriente.Neceſſario nanq; ꝓprius locus religionis cauſa mulieribus deſtinatus muro diſcernebatur : altera quoq; parte opus eſſe uidebatur . Contra primã uero ſecreta erat ex aliis regionibus una porta meridiana & una ſeptentrionalis:quibus ad mulieres introiebatur:per alias enim tranſire ad mulieres nõ licebat. Sed nec ſuam portam interiecto muro tranſgredi licebat.Patebat enim locus ille pariter indigenis & hoſpitibus fœminis religionis cauſa uenientibus.Occidua uero pars nullam portã habebat:ſed ꝑpetuus ibi murus erat extructus.Inter portas ãt porticus a muro intro prope ad theſauros aduerſæ magnis ac pulcherrimis columnis ſuſtinebantur.Erant autem ſimplices ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem aliæ quidem auro & argẽto undiq; tectæ erant itemq; poſtes ac frontes. Vna uero extra templum ære corinthio quæ multum argento inclusas & inauratas honore ſuperabat . Et binæ fores quidem in ſingulis ianuis erant tricenis cubitis altæ:q̃niſdenis etiam latæ . Poſt introitum uero ubi latiores fiebant tricenis utrinq; cubitis exedras habebant exemplo quidem turrium longas:& latas:ſupraq; uero quadraginta cubitis celſas.Singulas autem binæ columnæ duodenum cubitorum craſſitudine ſuſtinebant . Et aliarum quidem portarum magnitudo parfuit.Quæ uero ſupra corinthia poſita erant quo mulieres conueniebant ab oriente aperiebatur . Porta templi ſine dubio maior erat:quinquaginta enim cubitis ſurgens quadraginta cubitorum fores habebat: ornatumq; magnificentiorem: quoniam craſſiori argento atq; auro ueſtiebatur:quod quidem nomen portis infuderat Tyberii pater Alexander. Gradus autem quindecim a muro qui mulieres ſegregabant ad maiorem portam ducebant. Nanq; illis qui ad alias portas iter dirigerent quinq; gradibus erant ꝓbreuiores . Ipſum nero templum in medio poſitum hoc eſt phanum ſacroſanctum duodecim gradibus aſcendebatur . Et a fronte quidem altitudo eius & latitudo centenos cubitos habebat:pœne autem quadraginta cubitis anguſtior erat.Aditus enim ueluti quibuſdam humeris utrinq; uicenum cubitorum producebantur. Prima uero eius porta ſeptuaginta cubitis alta erat:& uigintiquinq; lata:neq; fores habebat:cœli enĩ ſecreta q; intercluſa erat ſignificabat:Erantq; totæ frõtes inauratæ:ac prima ædes omnis perlucebat extrinſecus auro: quæ circum phani portam ſplendida cuncta cernentibus occurrebant.Cum ãt iterior eius pars duplici tecto fulgeret:adiacẽs ei prima porta patebat in altitu

dinem perpetuam perq; nonaginta cubitos tollebatur cū longa quadraginta cubitis esset ac uigi-
ti transuersa.Ipsius uero ædes tota inaurata erat:ut dixi:& circū eas saxeus paries.Desuper aūt ha
bebat aureos pampinos unde racemi statura hominis dependebant:& q; duplex tectū erat templi
exterior humilior uidebaē : & fores habebat aureas quinquaginta & quinq; cubitis altas:sexdecī
uero latas.Et ad hæc aula eū longitudine pari:hoc est uelū Babyloniū hiacyntho & byssō & coc-
co & purpura uariaq; mirabili opere factū:neq; rationis inopia colorū; pmixtiōe: sed uelut oīum
regis imaginem præferens.Cocco enim uidebatur ignem imitari:& byssō terram:& hiacyntho ae-
rem ac mare purpura.His quidē coloribus:byssō aūt ac purpura natiuitatem:quoniā byssum qui
dem terra:mare aūt purpurā gignit.Eratq; in eo perscripta oīs cœli ratio præter signa . Introgres-
sos aūt in templū planities excipiebat:cuius altitudo habet quidem sexaginta cubitos & longitu-
do totidē:ac latitudo uiginti.Rursus aūt quadraginta cubitis diuisi erant. Et prima quidem pars
ad quadraginta cubitos auulsa. Hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hoībus habebat.
Candelabrum & mensam & thuribulū. Septem uero lucernæ stellas errantes significabant:tot.n.
ab ipso candelabro diuidebantur.Duodecim uero panes in mensa positi signorum circulum atq;
annum.Thuribulum auteē per.xiii.odores quibus replebatur ex mari & in hospito & inhabitabili
designabant oīa dei esse deoq; seruire.Intima uero templi pars uiginti cubitorum erat. Discerne-
batur autem similiter uelo ab exteriore nihil quæ prorsus in ea erat positum in accessa uero & in
uoluta & inuisibilis oībus habebatur sanctiq; sanctum uocabatur.Circa latera uero inferioris tē-
pli multa erant membra paruia triplici tecto suspensa:& ad utrunq; latus ad eam introitus a por-
ta patebat . Desuper aūt pars eadē membra non habebat:quo minus erat angustior: celsior āt.xl.
cubitis nec ita ut inferior ambitiosa.Colligitur enim ad.xl.cubitos omnis cælsitudo: cumin solo
centum cubitos habebat.Exterior aūt facies nihil quod animus aut oculi mirarentur non habe-
bat.Crustis.n.aureis grauissimis undiq; tecta uala primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum
intuerentur contendentium oculi quasi solis radiis auerterentur . Hospitibus quidē adeuntibus
procul monti niueo similis uidebatur. Nam ubi deauratū nō erat templum candidissimum erat.
In summo autem aureis uerubus horrebat acutissimis:ne ab insidentibus auibus pollueret Non
nullos; āt saxorum eius longitudo.xlv.cubitis erat:altitudo quinq;: & latitudo sex.Ara uero pro
templo quindecī cubitis alta;:lata uero & longa cubitis quadragenis quadrataq; stans ueluti cor-
nutis angulis eminebat:& a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabaē. Sine ferro āt
constructa erat:nec unq; eam ferrū tetigerat.Templū āt aramq; cingebat ex pulcherrimo saxo lo-
rica gratissima usq; ad cubitū surgens:quæ populū a sacerdotibus segregabat . Canorutos hoc est
semine fluentes itēq; leprosos tota ciuitas arcebat:& fœminis mēstrua soluētibus clausa erat.Præ
dictum aūt limitem ne puris quidem mulieribus transgredi pmittebaē. Viri aūt qui non per oīa
casti fuissent:ab interiori aula & q; essent a sacerdotibus prohibebanē.Qui uero ex origine sacer-
dotum genus ducentes cæcitatis causa munere non fungebātur cum incolumnibus intra limitē
aderant parteq; generis consequebantur:uestibus tantū utebantur plebeis: quoniā sacerdotali so
lus qui sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare uero templumq; accedebant carentes omni uitio
sacerdotes ueste quidem amicti byssina: maxime uero mero abstinentes ac sobrii religionis causa
ne quid res diuinas faciendo peccarent.Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat:
sed diebus quibusq; septimis & per singulos mensēs calendis : uel si quando prima festiuitas atq;
annua ab omni populo agebatur.Et sacrificabat uelamine præcinctus eoq; tectus femora usq; ad
genitalia:lintheum uero habens intrinsecus demissum usq; ad pedes : hiacynthinum desuper in-
dumentū rotundum ex equo fimbriæ pendebant aurea tintinabula malaq; granata sustinētes tin
nabulis quidē tonitrua:malis uero fulgura designantibus.Pectoris āt tegmentū uittæ cingebāt.v.
uariatæ coloribus hoc est auri & purpuræ cocci byssi & hiacynthi:quibus etiā uela tēpli diximus
esse contexta.Habebat etiam chlamidem temperatā:in qua plus auri erat:habito quidē:indumen
to thoraci similis uidebatur . Duabus aūt fibulis aureis aspidum specie uinciebatur: qbus inclusi
erant optimi maximiq; sardonices:scripta tribuum gentis iudeæ noīa præferentes.Ex altera uero
parte.xii.pendebant alii lapides in quatuor partes terni diuisi: hoc est sardiū: topaciō:smaragdus:
antrax:iaspis:saphirus:achatis:ametistus:ligurius:onix:berillus:chrysolithus:quoq; singulis singu
la iterum cognomina erant scripta . Caput āt byssinus thiaras tegebat hiacynthis coronatis & cir
ca eā alia corona erat aurea scripta ferens sacras litteras: quæ sunt quatuor elementa uocalia . Ea
quidem ueste post tēpus:minus āt ambitiosa utebatur:si quando adyta introibat. Solus autē atq;
semel in anno intrabat quo die cunctos ieiunare deo mos erat.

¶ Describitur adhuc magnificentia ciuitatis & templi:eorum quæ continebantur in eo:quæ ad
uersis fuerunt constituta. Cap. IX.

DE ciuitate quidem ac templo iterum & moribus & legibus diligētius referemus. Non
enim pauca super his exponenda sunt . Sed antonia quidem in angulo duarum porti-
cuum sita erat prioris templi quæ ad occidentem septentrionemq; spectarent. In saxo
autem fuerat extructa.l.cubitis alto & undiq; prærupto:quod opus Herodis fuit: ubi

maxie ingenii sui magnificentiam demonstrauit.Primum.n.a radicibus saxũq; ipsum leuatis crustis obtergebatur:quo & decus aderat operi & facile dilaberentur qui uel ascendere uel descendere tentauissent. Deinde ante priores turres ædificiũ murus erat cubitis tribus. Intra hunc omne spatium antoniæ in.xl.cubitis ergebaꝫ.Intus aũt regiæ latitudinẽ ac descriptionẽ habebat diuisã in omnem usum habitationẽ & genera & spẽs: ideſt atria & balnea & aulas castris aptissimas ut quantum ad usum necessariã ptinet ciuitas uideretur magnificentia uero palatiũ:instar uero turris toto habitu formata quatuor aliis per angulos turribus cingebatur. Quaꝝ cæteræ.l.cubitis erant altæ:quæ uero ad mersdianũ orientalẽq; angulum sita erat.lxx.cubitis eminebat:ut ex ea tã tum templum uideri potuisset. Qua uero porticibus iungebaꝫ in utrinq; descẽsus habebat unde custodes cõmeabant.Semper nanq; in ea romani milites residebant:& cũ armis circa custodes positis ne quid populus festis diebus noui cõmitteret obseruabant.Castrum.n.erat impositum oppido & oppidum quidẽ templo:templũ uero antoniæ.In hac aũt porticu custodes erant & supioris ciuitatis aliud castellũ regia Herodis erat. Besathe aũt collis:ita ut dixi:ab antonia separabaꝫ:qui cũ oĩum esset altissimus ẽt parti nouæ ciuitatis cõiungebatur: tẽploq; septentrionali solus obstabat.De ciuitate quidẽ ac muris eius itaꝝ scribere plenius cupiens in p̃sentia satis dixi.

¶ Quomodo Symon & Ioannes dissidebant:& eos diuisa ciuitas sequebatur:& quomodo unusquisq; ptem ciuitatis seorsum tenebat: Titus querit qua pte ciuitatem sit impressurus: constituit agerem tripartitum exercitum circa ciuitatem:cogitant iudæi concordari aduersus Titũ & romanos: coeuntq; in unũ corpus exeunt iudæi aduersus romanos fugantur in ciuitatem quidã unus iudæoꝝ capitur:sagitta demissa occiditur inde iudæis luctus maximus oritur, Cap. X.

PVgnacissima quidẽ maxieq; dissentiens multitudo circa Symonẽ erat hominũ decem milia præter idumeos.l.uero.x.milium duces qbus ipse quasi dominus oĩum præerat. Idumei aũt qui erant eius partium cũ essent numero quinq; milia duces habebãt.Horum autem principes uidebantur Sosiæ Iacobus & Catiæ filius Symon.Ioannes ãt qui templum occupauerat:sexq; armatoꝝ milia habebat:quos.xx.duces regebant. Tunc autẽ illi accesserant etiam zelotaꝝ depositis discordiis duo milia trecenti qui eleazaro quem ante habuerãt & Symone Arimini filio utebantur ducibus.His aũt:ut diximus: bellũ inter se gerentibus populus erat præmium & plebis pars quæ non eadẽ quæ ille cõmitteret ab utrisq; diripiebaꝫ.Tenebat aũt Symon quidẽ superiorem ciuitatẽ murũq; maiorem usq; ad cedron:& antiquioris muri quãtum a Siloa flectitur ad orientalem & usq; ad Monebazi aulam descendit.Is aũt rex est Adiabane gentis ultra Euphraten habitantis. Tenebat ãt etiã frontem Acræ:quæ inferior est ciuitas usq; ad helenæ regiam:q̃ Monobazi fuerat mater.Ioannes aũt templo & circum templũ aliq̃tenus incẽsis oĩbus itemq; Ofla & ualle quæ Cedron appellaꝫ & aliis quæ interiacebant mediũ bello quod inter se gerebãt spatium aperuere. Nec.n.castris romanoꝝ prope murum positis intra ciuitatem seditio quiescebat:sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta mox ad morbũ pristinum redire.Rursumq; discreti pro sua quisq; parte pugnabat: omnia faciendo quæ obsidentes optarent.Nihil.n.impius a romanis passi sunt:quam ipsi se tractarunt:neq; post illos ciuitas aliqd nouæ calamitatis experta est. Sed illa quidem grauiores casus pertulit anteq̃ subuerteretur. Qui uero eam debellarant maius aliquid perfecere.Dico.n.q; seditio ciuitatem romani uero seditionẽ cœpere:quia multo erat mœnibus tutior.& res quidem aduersas suis: iustitiam uero recte qs romanis ascribit. Intelligit autem quod dies cuiq; suggesserit. Verumtamen his intra ciuitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circuiens quam muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem quia nec ab ea parte aditi poterat pedibus qua ualles erant & ab alio latere prior murus instrumentis sine machinis firmior uidebaꝫ placuit ad ioannis pontificis monumentũ. Hæc.n.tantũmodo & prius humilior erat nec secundo muro coniungebatur inuadere. Neglecta enim munitio propterea qa non satis noua ciuitas frequentabatur.Sic in tertium murum facilis aditus illac erat:per quem superiorem ciuitatem & per antoniam templum capi posse cogitabat. Hoc eo collustrante quidam ex amicis eius Nicanor noie ad humerũ læuum sagitta percutiẽ: cũ propius una cum Iosippo accessisset:pacemq; in muro stantibus:dicendi enim peritus erat:suadere tentaret. Vnde cognitis eorum conatibus Cæsar ex eo q; nec ad salutẽ se hortantibus abstinuere excitatur in obsidionem simulq; suburbana militibus uastare permittit. Collectaq; omni materia iubet aggerem construi. Triptito autem exercitu ad opera medios in aggeribus iaculatores & sagittarios constituebat:& ante eos balistas aliasq; machinas atq; tormenta: quibus & excursus hostium in opera prohiberet:& qui ex muris obstare tentarent. Cæsis autem arboribus momento suburbana spoliata sunt.Collectis autem lignis in aggeres cum totus operi intentus esset exercitus nec iudæi segnes erant:populum quidem in rapinis & cædibus constitutum fiducia tũc habebat q; respiraturus esset.Illorum aduersus hostes distractis existimantem pœnas se ab noxiis repeturum si romani superassent. Ioannes autem quamuis in externos socii sui re uera properassent:metu tamen Symonis manebat. Verum Symon quiescebat.proximus enĩ erat obsidioni missilibus per murum dispositis:quæ pridem romanis abstulerat: cum præsidium quod apud Anã

fuerat cœpit.Sed horum poſſeſſio propter imperitiam plærisq; non erat utilis.Pauci autem a trāſfugis docti male utebantur inſtrumentis.Sed cum lapidibus & ſagittis aggerem iacentibus militibus ſmminebant:per quæ cuneos excurrentes manus etiam conferebant.Operātes autem minora ſcuta ſuper uallum expoſita protegebant:oibuſq; agminibus excurſus contra erāt machinæ cō paratæ mirabiles. Præcipue uero decimæ legionis baliſtæ uehementiores & tormenta ſaxorum: quibus non ſolum irruentes:ſed etiam ſuper murū ſtantes euertebantur.Nam & ſingula ſaxa talē ti pondus æquabant & ultra ſtadii modum torquebantur. Ictus autem non ſolū primis quos offendiſſet:ſed aliquando poſterioribus quoq; intolerabilis erat. Iudæi primo quidem cauebāt a lapidibus q erant candidi:nec tantum ſono ac fremitu noſcebantur:ſed etiam claritudie proſpiciebantur. Deniq; ſpeculatores in turribus præſidentes prædicabant quando impelleretur machina ſaxumq; ferretur: patria lingua clamantes filius uenit:itaq; præſciebant in quos ueniret atq; ante uitabant:& hinc eueniebat ut illis declinantibus lapis irruꝛus interciderꝛet. Proinde romani cogitabant atramento decolorare lapides . Tunc.n.miſſi nō ſimiliter incertos ictus habebāt multoſq; ſimul unius impetu corrumpebant. Sed ne male quidem affecti iudæi aggeris inſtruendi copiam dabant.Omni uero molitione atq; audacia die noctuq; prohibebant . Perfectis aūt operibus plūbo & ligno & aggeribus iacto fabri quod erat ad murū ſpatium metiūntur.Nec iam aliquid fieri poterat quoniam deſuper tælis petebantur . Cunq; pares interuallo arietes inueniſſent eos applicant propiuſq; diſpoſitis machinis . Titus ne ex muro arietes prohiberent ex tribus ptibus murū pulſari iubet.Sonitu āt circūſtrepente ciuitatē clamor ingens ciuiū ſublatus eſt:itēq; ſeditioſos pauor inuaſit.Et quia piculum cōmune utriſq; uidebaſ:cōmuniter iam repugnare cogitabāt. Vocī ferātibus inter ſe diſcordibus quia oīa pro cōmoditate hoſtium facerent cū non ſi ppetuam concordiā deus illis p̄beat ſaltē in præſentia contra romanos oporteāt cōſpirare . Symon āt præcone miſſo uolentibus ex tēplo ad murū aggrediendi copiā fecit: idemq; & ioannes ne minus crederet miſit.Illi āt obliti odiorū ac diſcordiarū ſuarum in unum corpus coeunt:murūq; amplexi faces in de quā plurimas iaciebant cōtra.machinas romanorū contraq; impulſores arietum:eoſq; ſine iter miſſione tælis petebant.Audaciſſimi uero cateruati proſilientes machinarū tegmina diſſipabant. Hiſq; appoſitis irruentes peritia quidē pauca: plura uero audacia perficiebant.Semp aūt erat adiumento laborantibus ipſe Titus:& iuxta eas machinas eqtibus ac ſagittariis ordinatis ignē quidē ferentes prohibebat:iaculantes uero a turribus reprimebat nocendi tēpus arietibus faciens & tamen murus ictibus non cedebat:niſi q quintæ legiōis aries cōmouit angulū turris: murus āt ſtabat incolumis. Nec.n.ſtatim cū turri periculū ſenſit quæ multo altius eminebat : nullāq; partem muri ſecū trahere poterat in ruinā. Cum āt ab excurſibus paulatim quieuiſſent obſeruato romanos per opera & caſtra diſperſos: quia labore & formidine iudæos diſceſſiſſe arbitrarentur excurrunt oēs qua turris erat hippicus porta latenter:ignēq; operibus iniiciunt. Vſq; ad caſtrorū quoq; munimenta in romanos animati ꝓcedebant.Horū aūt periculo mature & qui erant ꝓpius excitati ſunt:& qui procul aberant conuenere. Romanorū autem diſciplina uicebat audaciam iudæorū & quos prius offenderant in fugā uerſis aliis qui colligerent inſtabant . Grauis āt circa machinas pugna cōmiſſa eſt illis incendere his incendiū prohibere certantibus.Incertuſq; clamor utriq; tollebatur:& multi qui in fronte ſteterant ceciderunt . Sed iudæi confidentiā ſuperiores erāt igniſq; opera tetigerat.Incenſaq; oia cum inſtrumentis penitus eſſent niſi lecti de Alexandria reſtitiſſent plærisq; præter opinionē ſui uiriliter dimicātes.Nam glorioſiſſime in hoc bello p̄liati ſunt:donec imperator equitum potētiſſimis comitatus in hoſtes irruit:& ipſe quidē.xii.repugnatores pemit. Metu aūt cladis eorū cætera multitudine in fugam uerſa omnes compulit in ciuitatem:eoq; modo aggeres liberauit incendio.In hac aūt pugna unum ex iudæis uiuum capi contigit: eumq; Titus crucifigi pro muro iuſſit.Si forte reliqui-uel hoc ſpectaculo territi conſiderent . Poſt eius uero diſceſſum etiam dux idumeorū Ioānes dum ante muros cū noto milite loqtur a quodā arabe pectus ſagitta percuſſus continuo periit:magnumq; & iudæis luctum & ſeditioſis mœrorem reliquit.Nam & manu promptus erat & ſapientia nobilis.

¶Concutitur timore exercitus romanorum eo q turris quædam lapſa ſit nocte : & propter maximum ſonitum timuerunt romani:credentes hoſtes caſtra inuaſiſſe: percutiunt muros illis machinis murumq; uicinorum frangunt. Cap. XI.

NOcte uero quæ ſecuta eſt icredibilis tumultus romanis incidit.Nā cum tres turres imperator Titus quinquagenum cubitorum cōſtrui præcepiſſet ut his per aggeres ſingulos poſitis:hinc hoſtes in muro ſtantes facilius in fugam uerteret:una earum ſpōte ſua nocte intempeſta lapſa eſt.Ingenti uero ſonitu facto metus occupauit exercitum . Conari autem aliquid iudæos ſuſpicati ad arma currebant : eaq; re turba in legionibus ac tumultus erat . Cunq; nemo quid accidiſſet referre poſſet:diu queruli alius aliud opinabantur: nulliſq; interuenientibus hoſtibus ſemetipſos timebant : ſignumq; diligenter ſinguli a proximis requirebant tanq̄ idumei caſtra iam poſſiderent: laurualiq; terrore capti uidebantur donec Titus cognitis quæ res erant uerum cunctis indicari iuſſit: tandemq; tumultus eo nuntio conquieuit. Iudæi

quidem cætera fortiter ſuſtinentes male turribus affecti ſunt. Machinis enim leuioribus & iaculatoribus ac ſagittariis ſaxorumq; tormentis inde feriebantur. Sed neq; harum æquare ipſi poterant celſitudinem & turres excidendi ſpes non erat. Cunq; euerti propter grauitatem neq; incendi propterea q̄ ferro tegebantur facile non poſſent ultra iactum tæli fugientes arietum impetum non uitabant: qui ſine intermiſſione ferientes paulatim aliquid proficiebant. Itaq; muro iam cedente magno arieti romanoꝝ: quem iudæi Niconam uocabant q̄ omnia uinceret quamuis & antea defeſſi erant pugna & uigilus cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligētia uel quod male conſulerent murum ſibi ſuperuacuum eſſe credentes: quibus alia duo munimenta ſupereſſent laſſatiq; plurimi receſſere.

¶ Ingrediuntur romani ea porta qua murus fractus erat: dimicatur poſtea unde iudæi audacia reſiſtebant: romani uero belli peruia uinçebant. Cap. XII.

CVm autem romani qua primum murꝝ Niconas perruperat aſcendiſſent ad ſecundum omnes iudæi relictis cuſtodibus refugerunt. Portis autem romani qui tranſierūt patefactis exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro die. xv. menſis maii & partem eius maximā diruunt: ad ſeptentrionalem ciuitatis regionem quā ante Ceſtius uaſtauerat. Titus aūt notato quia aſſyrioꝝ caſtrum eſt militem tranſſert: occupato enim quod inter cedrona fuerat ſpatio & ultra ſagittæ iactum a ſecundo muro ſepatus expugnationē ſtatim ingreſſus eſt. Tunc igitur partiti murꝝ iudæi fortiter reſtiterunt. Et ioannes quidem eiuſq; ſotii ex antonia & ſeptentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Symonis aūt manus iuxta monumentum ioannis aditum clauſerant uſq; ad portam qua in Hippico turrim aqua inducebaſ. Sæpe āt proſilientes e portis cōminus dimicabant: fugatiq; a muris in conflictu quidē romanoꝝ diſciplina pp imperitiā uincebanſ: in murali āt certamie ſupabant. Eos āt fortuna atq; ſcia; iudæos uero ēt audaciā quā timor aleret ſuſtētabat q̄ natura erāt in calamitatibus duri.

¶ Iudæi ſperant ſalutem: romani uictoriā: unde ex iudæis quis fuiſſet promptior ad periadū is primus erat: ex romanis uero: q̄ fortem ſe p̄ferebat: quia Titus ſemper aderat. Cap. XIII.

AD hæc autem & iſtis ſuberat ſpes ſalutis & romanis citæ uictoriæ. Neutros aūt laſſitudo fatigabat: ſed aggreſſiones murorūq; oppugnatiōes & excurſus crebri p cuneos diebus totis agebanſ: nullaq; prælioꝝ ſpecies aberat cū a prima luce incipientia utriſq; in ſomnis & die grauior nox dirimeret. His quidē occupatū iri murꝝ cōtinuo metuentibus: illis uero ne iudæi caſtra puaderent: itaq; in armis pnoctantes prima luce utriq; pugnæ pati erant. Et iudæi quidē certabant quis eſſet promptior ad periculū eoq; mō gratia emineret a ducibus ſuis. Maxie uero Symonis eos metus ac reuerentia cōmouebat: illum ſinguli ſubiectoꝝ colebant: ut ad ſemet quoq; interficiēdos parati eſſent: ſi hoc ille iuſſiſſet. Romanos āt ad uirtutē hortabaſ cōſuetudo uincendi: & quia uinci non aſſueuerāt crebræq; militiæ exercitatiōeſq; ppetuæ & imperii magnitudo. Ante oīa uero Titus ſemp ubiq; præſens. Nam & inertiam ſpectante atq; opitulante Cæſare grauiſſimū facinus uidebatur: & ei qui bene decertaſſet teſtis aderat qui reperet præmium. Præterea fructus erat uel cognoſci ſolum principi uirum̄ fortem: iccirco multorum malorum rebus alacritas demonſtrata eſt.

¶ Quidam Longinus in medios hoſtes irruit: duobuſq; interfectis ex mediis hoſtibus ad ſuos reuertitur. Cap. XIIII.

DEniq; iſtis ipſis diebus ualidiſſima iudæoꝝ acie inſtructa p mœnibus tæliſq; utriq; miſſis q̄dam longinus de numero equitū ex acie romana pgreſſus in mediā aciem iudæoꝝ irruit: hiſq; deiectis hoc ipetu duos fortiſſimos pmit unius obuiā tēdētis ore pcuſſō: alterius eodē tælo: quod priori extraxerat trāſfixo latere refugientis & ex mediis hoſtibus ad ſuos primos occurrit. Ille q̄dē ob uirtutē inſignis erat: æmuli āt eius fortitudinis multi extiterūt. Et iudæi quidē negligēter q̄d paterenſ tantūmō q̄liter afficerēt cōſiderabāt: morſq; his leuiſſima ducebaſ: ſi quo iterfecto hoſte cecidiſſenſ. Titus āt nō minus ſaluti militis q̄ uictoriæ cōſulebat & temerarios ipetus deſpationē dicēs: ſolā uero eē uirtutē ſi qs prudēter & caute ſine pprio icōmodo fortiter faceret i ea re potius q̄ piculū nō hēret diros eē p̄cipiebat.

¶ Caſtor quidam ex iudæis ſimulat uelle inire fedus cum Tito ut aliquantulūm cōquieſcat: ut Symon interim conſulat de rebus occurrētibus: fingitq; quoſdam ſocios uelle pacem: quoſdā nō: accēſus his titus uehemētius utebaſ arietibus: diruptōq; muro cū militibus igrediſ. Cap. XV.

TAq; ſeptētrionali parte mediæ turri applicat arietē: in q̄ iudæus q̄dā uerſutus ac ſubdolus caſtor noīe cū. x. aliis militibus ſuis delituerat fugatis cæteris formidie ſagittaꝝ. Hi cū pauidi ſoporatibus aliquādiu qeuiſſent cōcuſſa turri ſurgūt. Extentiſq; manibus caſtor ueluti ſupplex cæſarē iplorabat: & uoce miſerabili ut ſi hi parceret obteſtabaſ. Cui Titus p ſimplicitate ſua credulus iāq; iudæos exiſtimās belli pœnitere: arietes q̄dē ipulſione ceſſare iubet ac ſagittarios a ſupplicibus p̄hibet. Caſtori āt q̄d uellet eloqui pmittit. Cūq; ille reſpōdiſſet ad fœdus uelle deſcendere: Titus gratulari ſe ait ſi oēs eadem ſentire uoluiſſent: paratoq; aīo fidem pacis etiam ciuitati daturum. Sed cum ex illis. x. caſtoris ſociis q̄ ſinq; itidem ſupplices eſſe

ſimularent:cæteri nunq̄ ſe romanis ſeruituros clamant dum moti liberis liceat.Deniq; illis ſuper hoc ambigentibus ceſſabat expugnatio. Caſtor autē interea Symonem per internuntios admonebat:ut dum uacuum eſſet tempus de rebus urgentibus conſilium caperet: pauliſper enim ſe illudere imperatori romano.Simul autem hoc agens ad pacem rogare contradicentes ſocios uidebatur.Illi autem uelut hæc referentes in thoracas nudos fixere gladios hiſq; percuſſis uelūt interfecti ceciderunt.Titus uero eiuſq; ſocii obſtupuere tanta eoru pertinacia cū ex inferiori loco quod factum erat uere uidere non potuiſſent: mirabanturq; ſimul audaciam & calamitati miſerabant. Interea caſtorem ad natem quidam ſagitta percutit.Tumq; ille tælum extractum imperatori oſtēdens iniqua ſe perpeti querebatur. At Titus incuſato qui hoc emiſerat aſtantem ioſippum dirigit ut caſtori dextram porrigeret. Verum is neq; ſe iturum nihil enim ſanum ſupplices cogitare reſpondit:& amicos qui uoluere ire prohibuit. Cum uero quidam ex profugis Aeneas iturum ſeſe dixiſſet ad eum & inuitāte Caſtore ut etiam q; ſecum ferret argentum aliquid ſuſciperet. Ad hæc cum ille ſtudioſe aperto ſinu cucurriſſet:ille ſuper eum ſaxum demiſit.Et ipſum quidem quomō præcauerat ferre non potuit: alterum uero militem qui aderat uulnerauit. Cæſar uero fallaciam reputans intellexit miſericordiam in bello nocere:minuſq; decipi calliditate ſcæuitiam:arietis impulſionibus iracundia fraudis uehementius utebatur. Caſtor autem eiuſq; ſocii turrim ictibus iā cedentem incendunt: perq; flammas in eiuſdem miſſi cuniculis iterum magni animi opinionem apud romanos habuere tanq̄ ſe ignibus tradidiſſent.Capit autem hac parte murum titus die quīto poſtq̄ primum cœperat: fugatiſq; inde iudæis intro cum lectis mille tranſiit: quos circa ſe habebat armatis ubi noua ciuitas & lanæ uenditores erant:fabricq; ærarii:ueſtiumq; mercatus:& ad murum anguſtæ uiæ tranſuerſæ tendebant. Enimuero ſi uel ſtatim muri diſturbaſſet maximam partem uel quæ cœperat lege belli uaſtaſſet: nullum credo damnum uictoriæ fuiſſet admixtum. Nunc āt iudæos male tractando exoratum iri ſperans cū liceret capere facile diſceſſioni aditum non dilatauit.Nec enim quibus conſulebat inſidiatores ſibi putabat.

Ingreſſo tito:iudæi circūcludunt romanos:multoſq; ex eis occidūt & niſi titus ferret opē: uix euaſiſſent: ad ultimum murum ſunt expulſi Titus iterum aggreditur:ad illum murum irruit: totamq; partem illam dirimit præſidia ponit munit turres & loca:alia parte ciuitatem aggredit:eoſq; hortat ut uellēt ſaluari & Ioſephus oratiōe patria:dē eos hortabat. Cap. XVI.

DEniq; poſtq̄ ingreſſus eſt:neq; occidi quemq̄ permiſit eoꝝ qui cōpræhendebant neq; domus incendi ſed tam ſeditioſis ſi pugnare uellent ſine populi detrimento copiā dabat q̄ ipſi populo fortunas ꝓprias ſe redituꝝ pollicebatur.Plurimi nanq; petebant ſibi ciuitatem ſeruari:tēplum uero ciuitati.At.n.populū quidem ad ea quæ hortabat & antea paratum habebat bellicoſi āt pro inertia ducebant humanitatē.Titūq; in belli aio q; cæteram ciuitatē tenere non poſſet has ꝓponere conditiones putabant: mortē populo denunciantes: & ſi uerbū quiſq̄ de traditione feciſſet pacemue nominaſſet mox interficiendū eū eſſe minitātes.Romanis qui introire alii per uiaꝝ anguſtias obſtabant: alii ex ædibus alii muꝝ per ſuperiores ptes egreſſi pugnare cœperunt.Quibus rebus pturbāti cuſtodes de muro ſeſe demiſerāt relictis turribus in caſtra rēceſſere.Clamor āt audiebat militū intra ciuitatē q; ab hoſtibus cingerent: foris āt degentium clauſis cōtubernalibus metuentiū creſcēte numero iudæoꝝ:& ꝓpter locoꝝ peritiam uiarūq; ſciam prævalente multiq; romanoꝝ trucidabantur:& ab incumbentibus pellebant cum magis neceſſitate reſiſterent. Nec.n.multi ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat:oēſq; pœne qui tranſierant perempti fuiſſent niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma uiarum ſagittariis: & ubi plus erat multitudinis aſtans miſſilibus hoſtes abigebat:& cū eo Domitius Sabinus uir bonus etiam in illo prælio comprobatus: durauitq; tādiu ſagittis eos prohibens irruere:donec omnes milites receſſere.Romani quidem ita ſecundo muro potiti ad extremū pulſi ſunt. Oppidanis uero qui pugnaces erant ſpiritus creuit & ſecundis rebus amentes erant: neq; romanos auſuros eſſe ad ciuitatem accedere ſuſpicantes:neq; uinci ſe poſſe ſi ad prælium proceſſiſſent. Nam quia iniqui erant officiebat eorum ſententiis deus: & neq; romanoꝝ multo maiorē illa quæ pulſa fuerat ſupereſſe cernebant:neq; famē iamq; ſerpentē.Adhuc enim malis publicis alebantur: & ſanguinē ciuitatis bibebant: ꝓpter bonos aūt continebatur exitiū & penuria uictus iam multi defecerant:populi tamen interitū ſeditioſi ꝓ uelamine ſui ducebant: & ſolos eos q; pacem nō ꝓbarent ſaluos eſſe cupiebant quiq; uiuere cōtra romanos optarēt.Contrariā uero multitudinē uelut onus quoddā conſumi gratulabant:& ita quidē circa ſuos affecti erant. Romanos aūt q; ciuitatem iteꝝ ingredi conabant armati prohibuerūt diſiectis muri partibus obiectū corporum præmunitis:ac per triduum ſuſtinuere fortiter dimicantes.Quarto aūt die Titū uehemētius aggreſſum nequaq; ferre potuerunt:ſed ui coacti rurſum quo antea refugerūt:ille āt interim muro potitus totam eius ſeptentrionalem partē ſtatim depoſuit.In meridiana uero ꝓ turres præſidia collocauit:iamq; tertium murum aggredi cogitabat. Videbatur autem breuiſſimi temporis eius obſidio: ſpatiumq; conſilii ſeditioſis eſſe dandum ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu dimitterent nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: & ipſe otio commode utebat:

nam cum dies aduenisset quo militibus oportebat alimenta distribui in conspicuo hostibus loco iussit duces ordinato exercitu pecuniam singulis numerare. Illi autē prolatis armis: & inuolucris & uaginis septiq; procedunt eqtibus ornatos equos ducentibus: locaq; suburbana p multum spatium auro argentoq; lucebant: illo aūt spectaculo nihil aut iocundius suis aut horribilius hostibus uidebat. Spectantibus.n.& uetera plena erant mœnia & septēttrionalis regio. Quin & domos refertas intuentibus cerneres: nullamq; ciuitatis partē non infusa multitudo regebat. Metus aūt q̄uis audacissimos cœperat oēm simul exercitum armorūq; pulchritudinēm conspicientes: & ordinationē uirorum. Et fortasse ad illā speciem seditiosi alios mutauissent: nisi malorū immanitate quæ in populū cōmiserant dandam sibi ueniam a romanis desperassent imminente si destitissent morte supplicii bello mori præstabilius esse ducebant. Prævalebat ēt fatum quod innocentes cū innocentibus: & ciuitatē cum seditiosis perire decreuerat: quatriduo p singulas legiones aliméta consecuti sunt. Quinto aūt die cum oīa faciens Titus nihil iudæis pacatū cogitare sensisset: bifariam diuiso exercitu Antoniā uersus ad Ioannis monumentū aggeres ichoauit: ista parte superiorem ciuitatē captum iri cogitans & per Antoniā templum. Nāq; hoc nisi cœpissēt: nec oppidum qdem tutum erat obtinere: in utraq; aūt parte duo aggeres erigebant: a singulis agminibus singuli. Et iuxta monumentū quidem operantes a iudæis: & Symonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniā uero ab Ioannis sociis cū multitudine zelotarū nō solum quia de superiore loco pugnabant: uerū etiam quia machinis iam uti didicerant. Paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam: habebant aūt balistas trecentas: & quadraginta tormenta saxorum: quibus difficiliorem aggerum extructionem romanis efficiebant. Titus aūt sibi saluam fore fortunam sciens & peritu ram esse ciuitatem una & obsidioni uehementer instabat: nec pœnitudinem iudæis suadere cessabat consiliumq; factis admiscens & orationem sæpe armis efficatiorem cognoscens tam ipsos ut saluari uellent rogabat: tradita sibi ciuitate quæ iam capta uideretur: quam & Iosippum allegabat patria lingua uerba facturum: sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros.

Iosephus circuit ciuitatem ea parte qua possit audiri facilius iudæosq; orat ne uelint romanis resistere: persuadetq; pluribus uerbis: illi uero conuitijs eum afficiunt. Cap. XVII.

TAq; Iosippus murum circuiens simulq; extra tæli iactum stans unde ex audiri facilius posset multis orabat: ut sibi ac populo parcerent tēplo ac patriæ neue contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos.n. sancta reuereri cum qbus nulla sibi societas eēt: manusq; suas ad hoc usq; cohibere. Ipsos uero in his edoctos conseruare possent sponte ad eorū interitum ruēre quin potius uidere muros concidisse firmiores: excisis uero infirmiores supereſſe romanorūq; uires cognoscerēt sustinere non posse: hisq; seruire non esse nouū: neq; inexpertum iudæis. Nā licet pulchrum sit pro libertate pugnare tamen id in principio decere fieri. Semel aūt subditum qui multo tpe paruisset imperio iugū excuti: malæ mortis cupidū non libertatis moтē uideri. Debere aūt dedignari dominos humiliores nō quorū in potestate sunt oīa. Nam quid romanos effugisse: nisi q̄ pp æstus aut frigora esset inutile: īmo uero trāsisse ad eos undiq; fortunam: deūq; per singulas nationes ducentē imperium tum esse in italia. Hanc aūt ualidissimam legē tam feris bestiis quam hoībus esse p̄finitam potentioribus cedere: quosq; armis ingētes obedire uictoriæ. Iccirco ēt maiores eorū quam multum & aīs & corporibus & aliis subsidiis meliores cessissent romanis q̄ nisi deum scissent illis fauere nūq̄ perpessi fuissent: ipsos uero quia tunc refertos resistere: cū ex magna parte capta sit ciuitas: ciues aūt etiam si muros integros haberent excidio pariter affecti sunt. Nec.n. latere romanos quæ fames teneat ciuitatem & modo qdē consumi populū continuo uero etiam bellatores interituros: nam & si romani desierint & ab obsidione cessauerint neq; ciuitate strictis gladiis irruerint: iudæis tamen inexpugnabile bellū intus assidere q̄ horis singulis alereт: nisi forte quoq; contra famē arma caperent ac dimicarent: soliq; possent etiā clades superare. His addebat optimū esse ante intolerabilem calamitatē mutare sentētiam dumq; liceret salutare consiliū sequi: nec enim antea gestorum causa succensere romanos nisi ad finē usq; insolentes fuissent: natura eos esse in imperio mansuetos atq; iracundiæ præferre: quod utile est. Vtile aūt putare neq; ciuitatē uacuam uiris neq; desertā habere prouinciā: iccirco uelle impatorē cum his dexterā iungere: nec.n. cuiq̄ salutem datur si cœperit ciuitatē p̄sertim q̄ nec inextremis ei cladibus rogati paruerunt. Breui āt mur quoq; tertiū captū iri priores q̄ capti sunt fidē facere. Et q̄uis perrūpi tutamina non possint famē pro romanis pugnaturā. His monētem Iosippū multi in muro stantes uituperabant multi uero conuitiis: nonnulli ēt iaculis appetebant. Ille aūt cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret ad gentiles trānsit historias.

Iosephus clamat aduersus iudæos adducēs diuersa exemplā maiorum: ut uelint redere: deūq; eis aduersum esse: propterea amplius ne uelint resistere. Cap. XVIII.

MIseri uociferans uirorūq; auxiliatorū immemores armis & manibus cū romanis bellū geritis: q̄si quem aliū sic uicerimus. Quando aūt non deus oīum conditor iudæorū defensor est: si lædantur: non respicietis. Vnde progressi pugnatis quantūq; auxiliatorem uiolastis? Non recordamini opera diuina parentum: atq; hunc sanctum locum quanta

bella nobis aliquando peregit.Ego aũt facta dei narrare auribus indignis horreſco: ſed tamen au dite ut cognoſcatis non ſolũ uos romanis ſed etiã deo reſiſtere.Nechias qui tũc erat rex ægyptio rum:idemq; Pharao uocabatur cũ infinita manu deſcendit:reginamq; Sarã noſtri generis rapuit: Quid igitur uir eius Abraã proauus noſter? Armis credo ultus eſt iniuriã.At quĩ.ccc.&.xviii.præ fectos habebat:quoꝝ ſingulis infinita multitudo parebat.An ipſe qdem quieſcere maluit abſcen te deo? Puras aũt manus ad hunc locum tendens: quẽ uos polluiſtis inuictum ſibi auxiliatorẽ ad militiam legit.Nonne ſecunda ueſpera incorrupta regina remiſſa eſt ad maritũ? Adorans aũt quẽ uos gentili cæde cruentaſtis:ac tremẽs nocturnis ſomniis ægyptius exagitatus auſugit : auroq; & argento amantiſſimos deo donauit hebræos dicã tranſlata in ægyptum maioꝝ noſtroꝝ domici lia.Qui cum annos.cccc.tyrannis ac regibus alienigenis ſubiacerẽt:armis ac manibus ulciſci poſ ſent ſemetipſos deo potius ꝓmiſere.Quis neſcit ægyptũ repletam omni genere ſerpentiũ:omniq; morbo corruptam? Quis terram infructuoſam? quis Nili defectionẽ & continuas decem plagas? & ob hoc parentes noſtros cũ præſidio incruentos & ſine periculo deduci:quos deus ſibi ſacerdo tes ducebat.Sed ab aſſyriis raptã nobis ſanctam arcã paleſtina & dagon ſimul ægrum genuit:& iã tota gens quæ rapuerat:corruptis uero occultis corpoꝝ: ac per ea cum cibo uiſceribus exhauſtis cymbalorum ac tympanoꝝ ſono manibus noxiis reportarunt ſanctũ placationibus expiantes de us erat qui hæc parẽtibus adminiſtrabat:propterea q; omiſſis armis ac manibus eius ſe iudicio p miſere.Rex aſſyrioꝝ ſennacherib cum totam ducens aſiã ad hanc urbem caſtra poſuiſſet: ma nibus non humanis cecidit:nã ab armis quieſcentes in uotis erant:& angelus dei una uoce infinitũ deleuit exercitum.Poſteroq; die excitatus aſſyrius.clxxxv.milia repetit mortuoꝝ:atq; ita cum re liquis hebræos inermes:nec perſequentes fugiebat.Scitis ẽt in babylone ſeruitium:ubi per annos lxx.populus exultans non ante libertatẽ reſpexit quam eam dominus donaret qui eos etiam eſt p ſecutus:iterumq; auxiliatori ſuo ſacerdotũ more ſeruiebant.Breuiter dicam:nũllũ eſt operæpreci um quod armis parentes noſtri perfecere:aut non ſine armis deo permiſſa poteſtate imperii. Do mi aũt manentes ut placebat iudici ſuperabant.Pugnantes uero ſemp de ſpe ceciderũt. Nam ubi rege babyloniorum oppidũ obſidente contra Hyeremiæ prædicationẽ Sedechias rex noſter cum eo congreſſus eſt:tam ipſe captus eſt quã cum templo ciuitatẽ uidit excindi.At quin uidete quan to ille rex ueſtris ducibus:eiuſq; populus uobis erat mediocrior.Deniq; Hyeremiã uociferantem inuiſos eſſe deo propter delicta quæ in eum cõmiſerãt captum iri:aut niſi traderent ciuitatẽ:neq; rex neq; populus interfecit.Sed uos ut intus geſta prætermittam : neq; digne poſſum iniquitates ueſtras exponere:me qui uobis ſalutem ſuadeam ꝙriminiꝝ:tæliſq; appetitis irati:q; uos ueſtrorum cõmonefacio peccatorum ne dici ea toleratis:quoꝝ quotidie facta committitis.Idem tũc fuit cũ antiocho qui dictus eſt Epiphanes:obſidente ciuitatem multis modis offenſa diuinitate maiores noſtri cum armis progreſſi:ipſi quidem in pugna perempti:oppidum uero ab hoſtibus direptum eſt:ſanctumq; per triennium ſexq; mẽſes pœnitus deſolatum eſt.Et quid pluribus opus eſt. Ipſos romanos quis te contra iudæorum gentes ad militiam prouocauit. Nonne indigenarũ impietas: unde ſcæuire cœpimus.Nonne a ſeditione maiorum quando Ariſtoboli & Hyrcani furor: & iter eos contẽtio Pompeium intulit ciuitati:& romanis deus indignos libertate ſubiecit. Deniq; tres menſes obſeſſi quãq; nihil quale uos in ſanctum legeſq; deliquerant:& maioribus ad bellum ſub ſidiis utebantur ſeſe tradiderunt.Antigoni autem filii Ariſtoboli neſcimus exitum.Quo regnum obtinente:deus iterum captiuitate perſequebatur populum delinquẽtem.Et Herodes quidẽ An tipatri filius Soſſium & romanum adduxit exercitum.Circundati uero per ſex menſes obſideban tur donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt: direptaq; eſt ab hoſtibus ciuitas: ita nunq; genti arma data ſunt.Oppugnationi uero ſine dubio cohæret excidiũ.Oportet ergo ut opi nor ſacri loci poſſeſſiones iudicium deo de omnibus promittere manuſq; tunc humanas contẽ nere:cum a ſuperno ſibi duce non recedant.Vos aũt qui ex his quæ legis conditor benc dixit egi ſtis? Quid quod is exercitus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos:qui cito periere impietate ſuperaſtis:nam occulta dedignantes peccata:hoc eſt furta:inſidias atq; adulteria:rapinis: cædibus certatis:nouaſq; maleficiorum excogitaſtis uias.Sãctum uero templum factum eſt oĩum receptaculum & indigenaꝝ manibus pollutus eſt locus:quẽ romani ex tam longinquo adorabant:mul ta per legẽ noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quẽ fuiſtis impii hunc auxi liatorẽ ſperaſtis? Valde qdem iuſti eſtis ſupplices priuſq; manibus adiutorẽ ueſtrum rogaſtis? Ta libus rex ueſter ꝓcibus aduerſum Aſſyrium ſupplicauit:cum magnũ illum exercitũ deus una no cte proſtrauit? Similia uero aſſyriis romani cõmittunt ut etiam ſimilẽ ultionem ſperetis:nam ille qdem ab rege noſtro accepta pecunia ut uaſtitati parceret ciuitatis neglecto iureiurando adincẽ dium templi deſcendit.Romani aũt ſolẽne poſcunt tributum:quod parentes noſtri eorum parẽ tibus penſabant.Et ſi hoc impetrauerint neq; populantes ciuitatẽ neq; ſancta oĩno tangunt.Con cedunt aũt nobis familias liberas & poſſeſſiones tenere:ſacraſq; leges ſaluas manere patiuntur.In ſania eſt profecto ſperare deum talẽ circa iuſtos fore:qualis iniuſtis appuit:præſertim q ſtatim ul ciſci nouerit cũ oportet.Deniq; aſſyrios prima nocte q̃ caſtra ciuitati admouerant:fregit q; ſi etiã

ueſtram progenię liberaret:romanos uero dignos pœna iudicaret:confeſtim eis illo tpe ſicut aſſyriis trafceretur:quo genti manus Pompeius attulit:quo poſt illum Soſſius aſcędit: quo Galileam Veſpaſianus excidit.Poſtremo nō nunc Titus ciuitati appropinquaret.Sed neq; magnus neq; ſoſſius paſſi ſunt:& ciuitatę uictoria cœperunt.Veſpaſianus aūt ex bello quod nobiſcū geſſit etiam imperium adeptus eſt.Nā Tito quidem etiā fontes uberiores profluunt: qui prius uobis aruerāt. Deniq; ante huius aduentum.ſcitis & ſiloā & omnes extrā ciuitatem fontes adeo defeciſſe ut ad utrūq; aqua mercaretur. Nunc aūt ita hoſtibus noſtris largi ſunt ut non modo ipſis & iumentis eoꝝ:ſed etiam hortis ſufficiant.Deniq; huius prodigii:& ante periculū factum eſt in excidio ciuitatis quando ſupra memoratus babylonius rex cū exercitu uenit:qui & captā ciuitatem incendit & templum q̄is ut opinor nihil tūc illi quantū uos impie nunc cōmiſiſſent.Itaq; ſanctis relictis deum fugiſſe putauerim.Hiſq; nunc adeſſe qbus cum bellū geritis.An bonus qdem uir domum flagitiorē fugiet & domeſticos oderit?Deum uero malis ueſtris inhærere arbitramini qui etiā occulta conſpicit & audit oīa quæ tacentur. Quid āt apud uos tacetur? quid celatur qd non etiam planum inimicis factū eſt?iniquitates enim ueſtræ uelut in promptu neminē latent:inq; dies ſingulos quis peior ſit certamen habetis atq; ita nequitiā ut uirtutem demonſtrare contenditis. Verūtamen reliqua ſalutis uia eſt ſi uelitis & diuinitas confeſſis ac pœnitētibus ſolet ſeſe placabilis offerre. Arma proiicite:pudeat uos patriæ iam dirutæ:conuertite oculos & ꝓſpicite eius quā proditis pulchritudinē:quale oppidū:quale templum:quā multaq; gentiū munera.Quis in hoc flammas adducit?quis hæc iam nō eſſe deſiderat?Et quid eſt hoc quod ſaluū eſſe debeat dignus?o lapidibus duriores.Si hæc non ueris luminibus cernitis ſaltem familiaq; ueſtraq; miſeremini.Verſentur in cōſpectu cuiuſq; filii cōiuges:& parētes:quos paulo poſt aut bellū aut fames abſumpſerit.Scio qa una cum his periclitabit mihi mater & coniūx:& familia nō ignobilis domuſq; olym clariſſima:& fortaſſe propterea me quiſq; hæc ſuadere crediderit.Interficite illos:accipite mercedem ſalutis ueſtræ ſanguinem meū.Ipſe quoq; mori paratus ſum ſi poſt me reſipiſcitis.

Clamante Ioſepho cū lachrymis ut uellent ſedare nō flexerunt aīos ſeditioſi;ſed diu ꝓſiſtunt; ita ut cogerent fame pire:Tantam famē perpeſſi ſunt ut matres ex filioꝝ ore cibum raperent:ſeditioſi illi domos ui irruebant ut cibum caperēt:ſumma miſeria & ſumma crudelitas deſcribitur Symonis & Ioannis. Cap. XIX.

HAec Ioſippo uociferante cū lachrymis ſeditioſi qdem: neq; aīos flexerūt: neq; tutā ſibi mutationē fore iudicauerunt.Populus uero ad ꝓfugiendum cōmotus eſt:& alii qdem poſſeſſionibus ſuis aliiſq; rebus cariſſimis exiguo ꝑcio uenundatis ſolidos qdem nummos eos depræhēderent trāſgluciebant.Qui uero ad romanos elapſi fuiſſent exonerato uentre habebant uſui neceſſaria.Titus aūt plærosq; ꝑ agros quo uellet quiſq; pergere dimittebat:idq; magis eos ad ꝓfugiū hortabatur:q; inteſtinis malis carebant romanis cōſeruire:Ioānes aūt & Symon cū ſociis ne his magis pateret exitus quā ne romanis aditus obſtruebant:& qui uel umbra ſuſpitionis dediſſet continuo necabat.Ditioribus qdem manere ēt ſicut profugere par cā erat pereundi:nā quaſi tranſfugere uoluiſſet pp matrimoniū quiſq; occidebatur.Cum fame autē creſcebat deſperatio ſeditioſoꝝ:& in dies ſingulos uirūq; malum amplius accędebatur.Et palam quidem nulla erant frumenta:irrumpentes aūt ſcrutabātur domos . Et ſiquidē inueniſſent aliqd eos qui negauerunt uerberabant:ſi uero nihil inueniſſent quaſi diligentius celauiſſent tormentis itidē afficiebant.Habendi aūt argumento erant corpora miſeroꝝ cum ea quæ ſolidis uiribus ſtarent abundare cibo putarentur . Tabidi āt tranſſigebantur:nec rationis eſſe uidebat ſtatim fame morituros occidere: multi uero clā ſubſtantiam ſuā uno frumenti modio q̄ ditiores eſſent: itēq; pauperes ordei ꝑmutarunt.Incluſi deinde intimis ædiū rectis quidā ſumma penuria infectū triticum comedebant.Panem alii cōficiebant ut neceſſitas metuſq; monuiſſet. Et menſā qdem nuſq; apponebat:ſed incoctū ſubtrahentes igni cibum diripiebant: miſerabilis aūt erat uictus dignūq; lachrymis ſpectaculum:cū potentiores qdem plus haberent: infirmiores āt iniuriam deplorarēt: quippe fames ſuper oēs clades habereturnihil ſic perdit hoīem ut pudor:nam quod reuerētia dignum eſt in fame negligitur.Deniq; uxores uiris & filii parentibus : & quod miſerrimum matres cibum infantibus ex ipō ore rapiebant:& marceſcentibus inter manus cariſſimis nemo parcebat quin uitæ guttas auferret.Edentes uern talia non latebant : ſed ubiq; aderant qui iſta diriperent: nam ſicubi clauſam domū uidiſſent:eos qui intus erant cibū capere hoc ſuſpicabant iudicio: ſtatimq; ruptis foribus irruebant:uictumq; iam cōtuſum dentibus ex gutture pœne reuocabāt ipſe faucibus ſtrangulantes. Pulſabantur aūt ſenes ne cibum defenderēt:lacerabant mulieres ea quæ haberēt in manibus occulentes: nullaq; miſeratio uel cani capitis uel infantiæ ſed abſtractos pueros & ex bucello pendentes humo allidebant.Si quis aūt incurrentes anteueniſſet quodq; rapturi fuerant deuoraſſet:tanq; ſi læſi cruentiores erant . Acerbiſſimos autem cruciatus excogitabant dummodo alimenta reperirent:nunc extruentes genitalium uias: nunc uirgis acutis podices trāſfigendo.Horrendaq; etiā auditu quis patiebatur in unius panis confoſſionem & unum pugnum farinæ abditum indicaret.Tortores autē nec eſuriebant:minus enim crudele uideretur quod ne-

ceſſitas ſperaret. Exercentes aũt dementiã ſuam ſexq; ſibi dieꝫ uiatica præparãtes hiſq; occurrentes q per romanoꝫ cuſtodias agreſtis oleris herbarũq; gratia colligendaꝫ nocte repperiſſent: cũ ea ſe noſtes euaſiſſe credebãt: quæ attuliſſent eripiebãt: multũq; ſup plicãtibus & horribile dei nomen iplorantibus ut aliquã ptem ſibi concederẽt: eorũq; cum piculo ſibi collegiſſent nihil pœnitus dabant: gratũq; uidebatur ſi ſpoliati nõ perirent. Hæc qdẽ humiliores a ſetellitibus patiebantur. Honorati uero ac diuites ad tyrãnos pducebant: quoꝫ alii inſidiaꝫ falſo accuſati occidebantur: alii qa romanis ꝓderẽt ciuitatẽ. Et plærũq; delator ſubornatus agebat q; ꝓfugere uoluiſſent. Sic uero quẽ Symon expoliaſſet eũ ad Ioannẽ remittebat: & quẽ Ioãnes expoliaſſet eũ Symon excipiebat: ſibiq; inuicẽ propinabãt ſanguinẽ popularium miſerorũq; cadauera partiebantur. Et dominandi qdem erat cã in utrũq; diſſenſio: ſceleꝫ uero concordia. Nã qui ex alienis malis partẽ alteri ſibi totũ uendicans non dediſſet neqſſimus uidebaf. Et q non accepiſſet uelut boni alicuius dãno dolebat: q crudelitatis pte doluiſſet. Sigillatim qdem iniqtates eoꝫ explanare non potero: ut aũt breuiter dicam neq; aliã ciuitatem unq̃ talia perpeſſam puto: neq; ullã nationem poſt hominũ memoriam malitia ferociorẽ fuiſſe. Poſtremo ẽt gentibus hebræoꝫ maledicebãt ut minus imperii uiderenẽ in alienos. Verũtamen q; erãt & ſeruos ſe & degeneris gentis abortiones eſſe cõfeſſi ſunt. Deniq; ciuitatẽ ipſi euertere: & romanos inuitos hanc triſtẽ admittere victoriam coegere: tardiuſq; uenientẽ in templum ignẽ pœne traxere. Deniq; cum hi ardere ſuperiorem ciuitatẽ uidiſſent: neq; doluere neq; illachrymauere: ſed apud romanos qui hæc paterentur inuenti ſunt. Verum quæ per territorium geſta ſunt poſtea cum rerum documentis dicemus.

¶ Multi propter famẽ ciuitatem exeuntes capiebantur ex his multi inciſis manibus ad Symonẽ & Ioannem mittebantur. Tito acclamante, ne tantam uellent pati miſeriam: ipſi cõuitiis Tito & patri eius maledicebant.

Cap. XX.

Tito aũt aggeres proficiebant q̃uis a muro milites male afficerentur: parte uero equitatus directa iuſſit p ualles ad alimenta cõportanda exeũtibus inſidias tendi. Erant aũt in his nonnulli ẽt pugnatores: qbus iam minime præda ſufficeret: maior uero pars ex populo pauperes: quos ꝓfugere deterrebat pro affectibus ſuis metus: nec clã enim ſeditioſis fieri poſſe ſperabant: ut cũ coniugibus ac liberis diffugerent: coſq; latronibus relinquere non patiebanẽ uice ſua iugulandos. Audaciores aũt faciebat ad exeundũ fames: reſtabatq; iam latitantes egredi & ab oĩbus capi. Depræhenſi aũt neceſſitate repugnabãt: metu ſupplicii rerumq; uidebãtur ſupplicare. Poſt pugnam itaq; uerberati: & ante mortẽ modis oĩbus excruciati contra muꝝ excruciabantur. Tito qdem miſerabilis uidebatur iſta calamitas cũ iudæi in dies ſingulos quingenti nonnũq̃ etiam pluresẽ caperentur: ſed neq; captos dimittere tutum erat tantamq; aſſeruare multitudinẽ cuſtodum uidebant eſſe cuſtodiã: maxime uero propterea non ꝓhibuit citius eos exiſtimans ea facie remiſſuros: tanq̃ ſimilia paſſuros niſi ſe dediſſent. Milites ãt diuerſis modis ſuffigebant: ira & odio & ludibrii cã & ꝓp multitudinem quã cœpiſſent. Iamq; ſpacium crucibus deerat: & corporibus cruces. Seditioſis uero tantũ defuit ut ea clade mouerentur: quod etiã in contrariũ eis cẽſſit ad decurrendã reliquam multitudinẽ. Tranſſugaꝫ enim familiaribus ad muꝝ tractis: & ſiqui erant populariũ proniores ad pacem: & quæ paterenẽ qui ad romanos profugerent demonſtrabant: & qui cõpræhenſi tenebantur eos ſupplices non captiuos eẽ ducebant. Ea res multos perfugere cupientiũ donec uerum cognoſceretur inhibuit. Fuerunt ãt qui ſtatim dilapſi ſunt quaſi ad ueꝝ ſupplicium properantes. Illatam enim ab hoſtibus mortẽ compatione famis requiẽ eſſe ducebant: multis aũt captiuorum Titus etiã manus abſcindi ꝓcepit: eoſq; ad Ioannem & Symonẽ intromiſit ut ꝓp calamitatem nec uiderentur profugi: nec crederenẽ; ſaltem nunc deſinerent admonens: nec uere cõpellerent ad excidium ciuitatis: lucrarentur in extremis mutata uoluntate; & proprias aias & patriam tantã & templum cuius participem non habebant. Simul aũt dictis aggeres circũeundo operantes urgebat ueluti facta uerbis non multo poſt ſecutura. Ad hæc in muros ſtantes & ipſi cæſari: & patri eius maledicebant: mortẽq; ſe conẽnere clamabant: eamq; ſeruituti recte præferre: multa uero mala in romanos facere dum ſperãt ſe nec patriam curare ut ipſe diceret pituros mundũq; deo templum hoc melius eſſe q̃uis & his ſecutus ſit qui incoleret: quem ipſi quoq; auxiliatorem habentes oĩbus interminationibus illuſores qbus facta non addere finem enim dei eſſe. Talia conuitiis admiſcentes uociferabantur.

¶ Antiochus æpiphanes cũ macedonibus: admiratẽ romanos q; muros non adeãt: ipſe cum ſuis muros adiit multi ex his fugiũt & multi interficiunt: poſt a tito ageres fiunt: ad motis ad muros Symon foſſã intus facta ſubmiſſo igne ageres ruunt: & incendunt: Symonq; cũ multis aliis ꝓfici ſcit in machinas illas: eaſq; incendunt: cũ romanis cõgrediunt: ita ut nõ diiudicari poſſit amicus ab inimico: qdãq; ex romanis corruptis machinis deſperabãt ciuitatẽ captũ iri.

Cap. XXI.

Inter hæc antiochus quoq; aderat Epiphanes: multos alios armatos ducens: & præterea caterua ſtipatus qui macedones appellabantur: oés ætate pares & paulo magis ꝓceres adoleſcentuli more macedonum inſtructi armis & eruditi unde ẽt nomen habebant: plærisq; tamen famam gentis æquare non poterãt. Oium.n. regum qui romanis

parebant fœliciſſimum cõmagenum fieri contigit priuſq; fortuna mutaretur.Oſtendit ille quoq; in ſenecta ætate nullũ ante mortẽ beatum dici oportere.Cæteq; filius eius adhuc eo uigente præ ſens ſe mirari aiebat:quidnã eſſet quod romanos adire pigebat muros.Erat.n.bellator ipſe natu raq; promptiſſimus:tãtuſq; uiribus ut multũ peccaret audacia. Cũ uero Titus ad hoc ſubriſiſſet: laborẽq; cõem eſſe dixiſſet:ſicut erat antiochus cũ macedonibus in muq; impetũ fecit:& ipſe qui dem pro uiribus ſuis ac peritia cauebat tæla iudæoq; ſagittis eos appetens adoleſcentuli aũt õẽs præter paucos attriti ſunt. Nã pudore promiſſionis diutius pugna certauerat: & ad extremũ mul ti ſautii receſſere: hoc reputantes q; etiã uiris macedonibus uincere cupientibus fortuna opus ſit alexandri.A romanis enim duodecimo die menſis maii.aggeres inchoati uix nono & uigeſimo p fecti ſunt:cũ totos dies ſeptem & decẽ laboraſſent ingentes.n.quatuor acti ſunt:& unus qdem q erat ad Antoniã & a quinta legione fuerat extructus contra mediũ ſtagnum quod ſtrunthiũ uo catur:alter uero a.xii.uiginti cubitis diſtans.Decima uero legio quæ ſupra memoratis pſtabat in ſeptẽtrionali parte opus erexerat:ubi ſtagnũ eſt quod appellat amigdalon.Adhuc aũt quintadeci ma legio .xxx.deſcendentẽ cubitis aggerẽ fecit ad põtificis monumentũ.Iam uero admotis agge ribus loãnes ſuffoſſa intus terra uſq; ad aggeres antoniã uerſus diſpoſitis p cuniculum ſubdibus opera ſuſpendit:illataq; ſilua pice ac bitumine illita ignẽ immittit.Succenſis aũt fulcimentis foſſa repente ſubſedit:cũq; magno ſonitu in ea aggeres decidere: ac primo qdem cũ puluere fumus ex alto excitatus eſt cum ignẽ ruina concluderet.Peræſa uero materia: qua pmebatur flãma iam cla rior apparebat.Et romanos repentini qdem facti ſtupor occupat molitionem iudæoq; ægre fere bant:iamq; ſe uiciſſe credentiũ:& ſpes eos caſſa refrixit: & in poſteq; ſubuenire aduerſus ignẽ mi nus utile uidebatur ẽt ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus deuoratis.Biduo uero poſt alios etiã ag geres Symon cũ ſociis aggreditur.Illa.n.parte romanis admotis arietibus concutere muq; cœpe rant.Teſteus aũt quidã ex Garſi ortus ciuitate galileæ & Magaſſarius ex regalibus familiis mariã nes:cũq; his Adiabenus quidã filius Nabatæ nomen habens ex fortuna Egiras: cuius eſt interp tatio claudus:raptis facibus in machinas euolarunt:hiſq; uiris neq; audaciores in illo bello extra ciuitatem apparuere neq; magis horrendi.Nam uelut in amicos:non ut in agmen hoſtium excur rerent nihil contati ſunt aut ſubſtitere : ſed p medios inimicos facto impetu mac inas incẽdere. Acti aũt miſſilibus & gladiis detruſi non prius a periculo dimoti ſunt quã ignis inſtrumenta cor riperet. Sublata uero iam flãma romani qdem concurrentes e caſtris auxilio properabant: iudæi uero ex muro eas prohibebant:manuſq; cũ his conſerebant qui flammas extinguere conarentur propriis corporibus nullo modo parcẽtes.Et illi quidem arietes igni ſubtrahere cum eoq; tegmi na cremarentur:iudæi etiam per flammas eos retinere certabant:& q̃uis feruens nacti eſſent:fer rum tamen arietes non amiſere.Hinc aũt auxiliantes flamma trãſiit: & aggeres iam occupabat in cendium.Itaq; romani flãma circundati:quoniã ſeruare poſſe opera deſperabant in caſtra deſcen dunt.Iudæi uero magis inſtabant:cum ſemper eoq; numerus creſceret ex ciuitate accedẽtibus ad iumentis minuſq; cautos haberent impetus freti uictoria. Progreſſi aũt uſq; ad munimenta caſtro rum prælio cum eoq; cuſtodibus dimicabant.Eſt ergo quædã pro caſtris per uices ſtantiũ arma torum & acerbiſſima in eos ſanctio romanoq;: ut qui loco de qualibet cauſa ceſſiſſet occideret : hi pœnali loco de glorioſa morte prælata ſteterunt fortiter:eorumq; neceſſitate ſimul ac pudore plurimi fugientiũ redierunt:baliſtiſq; in muro diſpoſitis ex ciuitate accedentẽ multitudinem pro hibebant:nihil pro cautione ſiue tutamine ſuoq; corporum prouidentem:nam quoſcũq; obuios habuiſſent cũ his congrediebantur iudæi : & in ſpicula irruentes incaute ipſis corporibus inimi cos feriebant.Sed neq; hi iactus magis quã fiducia ſuperabãt:& romani plus audaciæ quã q; ma le tractarentur cedebant.Iam uero Titus aderat ab Antonia quo ſ̃ceſſerat locum aliis aggeribus pſpiciens:multumq; ſ̃crepatis militibus ſi cum hoſtibus muros optinebant in ſuis periclitarẽtur: & uelut ex carcere contra ſe dimiſſis iudæis obſeſſoq; paterentur ipſi fortunam cum electis mili tibus hoſtes alatere circũuenit:illi aũt cum mora ferirentur contra eum cõuerſi durabant: mixta uero acie puluis quidem lumina:clamor uero aures exuperabat.Neq; aũt amicum quiſq; interno ſcere poterat aut inimicum.Iudæis aũt non tam uirium fiducia quantum ſalutis deſperatione p ſeuerantibus:etiam Romanos pudor armoq; & gloriæ & præſentiæ periclitãtis Cæſaris reddidit fortiores.Itaq; putauere in eos ad extremũ nimia ferocitate aĩorum uel totam multitudinem iu dæorum fuiſſe rapturos niſi præuento pugnæ momẽto in ciuitatem ſe recepiſſent. Corruptis au tem aggeribus romani ſono tenebãtur q; tam longum laborem una hora perdidere: & multi qui dem ſolutis machinis captum iri ciuitatem iam deſperabant.

Conſulit duces Titus quid faciendum:an aggredi muros debeant an ageres ſtruendi:aut per mittendum q; ipſi fame coacti ciuitatem ſint tradituri:an circũdanda ſit ciuitas ne exitũ habeãt: ſicq; dicit Titus opus nõ paruũ ſed inextricabile romanos eẽ facturos. Cap. XXII.

Titus aũt cum ducibus quid fieret deliberabat.Et callidioribus quidem placebat omni admoto milite ui muros experiri : adhuc enim iudæos cum exercitus parte dimicaſ ſe : uniuerſi uero militis impetum tolerare non poſſe uerum ſagittis eſſe obruendos.

Prudentiores autem rursus aggeres fieri suadebant:alii & sine aggeribus assideri gressus eoq; tan tummodo obseruantes:ac ne uictus intro ferretur monebant:& ciuitatem fami relinquere: neq; cum hoste manu confligere:nec enim expugnari eorum confidentiam posse:quibus optatum est ferro procumbere:uel etiam sine hoc interficere:quæ scæuior est cupiditas:ipsi autem Tito cæsa ri quidem prorsus tanto cum exercitu honestum non uidebatur & pugnare cum his superuacuũ qui semetipsos perdituri essent.Aggeres autem fieri impendiorum penuria operosum iudicabat: egressus uero ciuitatis obseruari operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem lo corumq; difficultatem ab exercitu posse:& propterea ad excursus incautum : contra manifestam uero uiam obseruatam occultas uias excogitaturos iudæos tam necessitate q̃ locorum sciẽtia . Si quid autem clam esset illatum diutius obsidionem trahendam uerendumq; ne uictoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim quidem effici posse:sed celeritatem ante gloriã duci de bere tamẽ si celeritate uti uelit & cautione totam muro cingere ciuitatem.Hoc enim modo om nes exitus posse percludi : & iudæos aut omnibus modis salute desperata ciuitatẽ tradituros aut fame uictos facillime capiendos:aliter enim se non possẽ quiescere:uerum & aggeres curaturum esse:cum infirmiores habeat qui prohibent:q; si cuiq; magnum opus & inextricabile uideatur eũ cõsiderare debere q; neq; paruum opus romanos decebat facere:& sine labore magnum quid per ficere ne deo quidem facile sit.

¶Exhortatus Titus his uerbis duces iubet exercitus in opera distribui; murumq; circa ciuita tem cum castellis.xi.per suos constrUi fecit mira celeritatis:nocteq; quilibet suo ordine ac uigilia explorabat:uigilesq; sõnos inter se sortiebantur. Cap. XXIII.

His duces exhortatus iubet eos exercitus in opera distribuere. Diuinus autem quidẽ im petus militibus incidit:ambituq; priti non solum rectores inter seuerum ipsi etiam ordines certabãt.Et miles quidem decatarcho. Decatarchus autem Ecatontarcho isq; Chiliarcho placere properabat . Chiliarchorum uero ostentatio ad duces usq; pertinie bat.Ducum uero certamina Cæsar ipse diiudicabat.In dies enim singulos circuiens opus sæpissi me inspiciebat.Cœptum enim a castris assyriorum:ubi ipse tendebat ad inferiorẽ cenopolim mu rum duxit . Hinc per cedronem ad Elcona montem reuertens a meridie montem complectitur usq; ad saxum quod per insterconos uocatur : eiq; proximum collem qui super uallem imminet. Siloã ac inde ad occidentẽ flexo ædificio ad uallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pon tificis monumentum circundato monte ubi Pompeius castra posuerat: ad septentrionalem redit regionem eam cum præcessisset ad uici partem cui nomen est crebitomicus . Post illum Herodis monumentum ab oriente clausum castris suis coniunxit unde cœperat murus quidem uno mi nus.xl.stadiis erat . Adhuc autem foris castella.xiii.ædificata sunt:eorum gyrus denis stadiis nu merabatur. Totum autem opus triduo constructum est ut id quidem dignum mensibus uidere tur:celeritas uero fide careret.Muro autem circũcluſa ciuitate per castella custodibus collocatis: primam quidem uigiliam noctis ipse circuiens explorabat. Secunda uero Alexandro permiserat . Tertia uero obtigit agminum ducibus. Somnos autem uigiles inter se sortiebantur:totaq; nocte per castellorum spatia circuibant.

¶Ablata facultate exeundi fame omnes moriebantur:unus alium mori intuebatur:non erat fa cultas sepeliẽdi:latrones uero ex mortuis esse uestes risu expoliabãt:multi ex muris i fossas ,picie bantur:quæ uidens Titus ingemuit, Cap. XXIIII.

Vdæis autem cum exeundi facultate:omnis etiam spes salutis a dẽpta est: auctaq; iam fames tota domus ac familias depascebatur . Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis atq; infantibus:uiarum autem angusta senibus mortuis.Adolescentes autẽ ac iuuenes turgidi uelut umbra mortuorum per oppidum uolutabant & ubi quem ca sus occupauerat decidebant.Sepelire autem funera neq; poterãt præ labore: & eos quibus aliqua uis supererat pigebat & propter multitudinem mortuorum:& quod de ipsis erat incertũ.Deniq; super eos quos sepellierant multi moriebãtur. Multi autem ad sepulchra priusq̃ fati dies ueniret & uiui properabant:neq; luctus in illis calamitatibus neq; fletus erat: sed fame superabantur affe ctus.Siccis autem oculis & corruptis oribus qui tardius morerentur eos qui ante se requiescerẽt tuebantur.Altum uero silentium ciuitatem plenaq; mortuis nox compræhenderat . Et latrones his acerbiores domus enim tantum sepulchra erant:& cadauera spoliabant uelamina corporibus detrahentes cum risu egrediebantur.Hisq; gladiorum mucrones propinabant:nonnulloq; iacẽ tium adhuc spirantes ferro experiendi causa transuerberabãt.Si quis autem manum rogasset aut ferrum sibi commodari quo famẽ euaderat:superbissime negligebatur.Animas uero efflantium quisq; in morte templum obtutibus intuebatur cum uiuos relinqueret seditiosos.Illi autem prI mo quidem sumptu publico iubebant mortuos seperiri cum dolorem ferre non possent.Deinde q; non sufficiebant in ualles eos ex muro præcipitabant.Quas circuiens Titus ubi plenas cadaue ribus uidit:altaq; sanie tabefactis corporibus defluentes ingemuit & extentis manibus deum te stabatur factum illud suum non esse.Ciuitas quidem ita erat affecta.

Romani uidentes ſeditioſos fame cruciari letantur:copiam maximam frumenti iudæis oſtẽdendo ad maiorem doloré:Titus etiam aggeres inchoabat ut uideret ſi uellent tradere ciuitatem miſeratus eorum calamitatem:ſeditioſi uero non placabantur. Cap. XXV.

ROmani uero cum nemo iam ſeditioſorum auderet excurrere: nã etiam eos mœror ſa meſq; tangebat:dies lætos agebant.Frumenti aliarumq; rerum neceſſariarum habentes copiam de ſyria proximiſq; prouiciis.Multi autem iuxta murum ſtantes magnáq; alimentorum abundantiam demonſtrantes ſatietate ſui famẽ hoſtium incendebant. Seditioſis autem nihilomagis calamitate cedẽtibus Titus reliquias populi miſeratus: & properans ſaltem hoc liberare quod ſupereſt:iterum aggeres inchoabat quáq̃ difficulter materiam reperiret.Omnes enim ciuitati proximas ſiluas opera prima cõſumpſerant.Ex nonageſimo uero ſtadio milites alias congregabant & ad antoniam ſolam ex quatuor partibus maiores priorí bus aggeres ſtruebãtur.Cæſar autem agmina circuiens atq; opus urgens demonſtrabat: q̃ in manibus eorum latrones haberet.Sed illis pœnitudo plane perierat:& animis & corporibus ſeparati utriſq; uelut alienis utebantur. Nec enim uel animas affectio manſuera uel corpora dolor tangebat:qui etiam mortuam plebem quaſi canes lacerabant:replebantq; languentibus carcerem.

Symon mathiam cuius ciuitatem obtinuerat peremit cum tribus filiis ſuis : corpora ſepelliri prohibuit:alios etiam nobiles occidi fecit. Cap. XXVI.

DEniq; Symon & mathiam quidem p̃ quem obtinuerat ciuitatẽ in cruciatum peremit boechi filius erat ex pontificibus populo maxime fidelis & carus. Is cũ a Zelotis male populus tractaretur:quibus iam Ioannes acceſſerat ut adiutorem Symonem recipe ret populo perſuaſit:nulla cum eo prius habita pactione:aut aliquid mali metuens.Ingreſſus autem ille poſtq̃ obtinuit ciuitatem:inimicum eum æque atq; alios eſſe dicebat:qui pro ſe cõſilium dederat: uelut hoc ſimplicitate ſuaſiſſet productum eum & accuſatum q̃ cum romanis ſentiret morte dãnauit : ne purgationis ei facultate conceſſa cum tribus filiis ſuis. Quartus enim ad Titum ante profugerat.Prius autem ſe occidi quã filios obſecrantem: atq; hãc pro illa q̃ ciuitatem ei apuiſſent gratiam poſtulantem:ut augeret eius dolorem nouiſſimum iuſſit interfici.Ille quidem ſuper cæſos in conſpectu ſuo filios iugulatur coram romanis productus: ita enim Symon Anano magadi filio p̃ceperat:qui erat eius ſatellitum crudeliſſimus:cauillatus ſi quid eum iuuarẽt ad quos exire uoluiſſet.Corpora uero ſepeliri prohibuit:poſt hos Ananias quidam pontifex filius Maſãbali nobilis & ſcriba curiæ uir fortis ex Amua genus ducens:& cum his xv.ex populo clariores necabantur.Ioſippi uero patrem concluſum aſſeruabant:miſſoq; præcone denunciant ne quis in ciuitate degentium uel colloqueretur cum eo:uel in unum ueniret proditionis metu propoſito:& eos qui hæc cum illo deflerent ante q̃ſtionem perimebant.

Quidam ex iudæis qui cuſtodiebat turrim a Symone ſibi traditam:uidens tantam crudelitatem humano conſilio cum quibuſdam ex turri romanis ſignum dedit ſe traditurum turrim: illi non credentes:cognito hoc a Symone illũ ex turri in foſſas proiecit:uidens hæc titus:& Ioſephus ſaxo capite percutitur letantur iudæi credentes eum mortuũ eſſe:reſipiuit Ioſephus uulnere:quo cognito ſeditioſos ſtupor inuadit:multi ad romanos profugiũt: multi ex profugis ab affinibus uentribus apertis occiduntur: eo q̃ aurum ex uentre eorum per ſimum uentris exire cognouiſſent : Titus uero hac iniuſtitia cognita omnes interfeciſſet niſi eſſet maxima multitudo noxiorum:increpat milites titus: ſed occulte multi occidebantur ob inſaniam propter hoc pauci ad romanos amplius fugiebant. Cap. XXVII.

IActa uidens quidam iudas filius Dudi unus ex numero præfectorum Symonis qui turrim ab eo ſibi creditam cuſtodiebat.Fortaſſe quidem nõ nihil etiam miſericordia crudeliter pereuntiũ:magis autem ſui prouidentia conuocatis.x.fidiſſimis contubernaliũ quouſq; tãdem inquit hæc mala ſuſtinebimus?quam ue ſalutis ſpẽ habemus ſeruantes peſſimo fidem?Ecce iam fames oppugnat:romani uero pœne intus ſunt.Symon aũt bene quoq; meritis ifidelis eſt:metuſq; ſibi etiam apud eum pœne & apud romanos certa fœderis dexteram. Ergo age tradito muro & noſmet ſeruemus & ciuitatem.Nihil aũt graue Symon patietur ſi cum de ſe deſperauerit pœnas citius pendet.His ubi decem aſſenſi ſunt mane cæteros quos ſubiectos habebat per diuerſum dimittit:ne quid eorum quæ cogitauerat proderetur.Ipſe uero de turri hora tertia romanos inuocabat:illorum aũt alii ſuperbiam contẽnebant:alii non credebant:alios ẽt pigebat uelut mox capturos ciuitatem nullo periculo.Interea uero cũ Titus ad muꝝ cum armatis accederet:ante rem Symon cognouit:turrimq; uelociter occupat. Romanis eos inſpectãtibus peremit:& p̃ muꝝ proiecit corpora mortuoꝝ.Ibiq; circuiens loſippus:nec enim rogare ceſſabat: caput uulneraſ lapide:ſtatim attonitus cadit.Excurſus aũt ad eius caſum factus eſt iudæoꝝ:abreptuſq; eſſet in ciuitatem niſi Cæſar miſiſſet:qui eũ protegerent.Illis ãt pugnantibus loſippus qdẽ tollitur nihil quod ageret intelligens.Seditioſi uero tãq̃ interfecto quẽ maxime cupiebant cũ lætitia conclamauerũt.Diciť aũt hiq; nuncius p̃ ciuitatẽ ex quo reſiduã multitudinẽ mœror tenuit uere piſſe credentem:cuius fiducia profugere cogitabãt.Audito ãt loſippi mater in carcere mor-

tuum esse filium suum ad custodes quidē ex iotapatis hæc ait:certo se credere nec enim uiuo po tiri.Secreto aūt flens ad ancillas:hunc inquit fœcunditatis recepisse fructū q̄ ne sepelire quidem sibi filium licuisset a quo sepeliri speraſſet. Verum ne illam quidem mendaciū diutius cruciauit: neq̄ latrones refecit.Cito enim curato uulnere Iosippus resipuit: progressusq̄ clamabat illos qui dem non sibi multo post uulneris pœnas daturos:populum aut rursum ad fidem rogabat.Vnde populo quidem fiducia:seditiosis uero stupor incidit eius aspectu.Profugorum autem alii statim de muro necessitate prosiliebant:alii uelut ad pugnam cum lampadibus progressi simulātes mox ad romanos profugiebant.Hos autem scæuior ea quam intus pertulerant fortuna cōsequebatur & fame quam domi reliquerant uelociorem apud romanos inueniebant ad exitium satietatem. Aderant autem inflati ex inedia & uelut morbo intercutis aquæ turgidi. Deinde uacuata replentes corpora disrumpebāturnisi q̄ periti desideria cohibuissent: paulatimq̄ cibum desueto corpo re obtulissent.Verum & eos qui hoc modo seruarētur alia plaga suscepit.Quidam enim apud sy rios ex transfugis deprehenditur e simo uentris aureos colligēs. Transglutientes autem:ut supra diximus:eo ueniebant q̄ cunctos seditiosi scrutabantur:& maxima uis auri fuerat in ciuitate.De niq̄.xii.articis comparabant quod antea.xxv.ualebat.Verum hac arte per unum detecta totis ca stris fama percrebruit q̄ auro transfuge pleni uenirent. Arabum autem multitudo & Syri sciſſis uentribus supplicium minitabantur.Et hac ego clade nullam credo scæuiorem cōtigisse iudæis: yna deniq̄ nocte duorum miliū patefacta sunt uiscera. Et hac Titus iniustitia cognita pœne iuſ- sisset auctores circūfuso equitatu iaculis appeti:nisi magna fuisset multitudo noxiorum:multoq̄ plures puniendi q̄ qui fuerant interempti.Conuocatis autem auxiliatorum ducibus itemq̄ mili- tum romanorum:nam etiam militum quosdam hæc tāgebat inūidia utriſq̄ iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti nec arma propria quisq̄ erubescēret auro argentoq̄ facta.Arabi autem & Syri primo quidem in alieno bello iure suo calamitatibus uteren tur.Deinde qui crudelitatem in cædibus & in iudæis odia romanis ascriberent. Hac enim quos- dam eorum milites infamia participare.Et his quidem mortem iterminatus est: si quis in eadem postea repertus fuisset audacia.Ad legiones autem litteras dedit ut suspectos inuestigarēt atq̄ ad se referrent. Verum profecto auaritia conténit omne supplicium scæuusq̄ hominibus lucrandi amor innatus est nullaq̄ omnino calamitas plus habendi cupidinæ comparatur:immo uero hæc alios & modum habentem metus subiūgitur. Deus autem qui dānauerat populum omnemq̄ ui am salutis ad interitum uerterat.Deniq̄ id quod cum pœna interdixerat Cæsar occulte in profu gos admittebatur.& si quis transfugisset circūspectantes autem ne quis romanorum uideret: eos scindebant:& ex uisceribus quæstum nefarium trahebant.Illi paucis autem reperiebatur: & plæ- rosq̄ sola spes consumebat.Hic quidem casus multos transfugarum seduxit.

Ioannes ad sacrilegium se cōuertit: Aninus ad Titum fugit:narrat maximum numerum mor tuorum fame:ex eo q̄ castra posuit:coactosq̄ stercore uti pro cibo. Cap. XXVIII.

IOannes autem ubi rapinæ ex templo defuere:ad sacrilegium sese cōuertit:multaq̄ do- naria templi retinēs:multaq̄ uasa diuinæ rei ministerio necessaria craterās & lances & mensas:urceolis quidem abstinuit quos Augustus eiusq̄ uxor miserat.Romanorum q dem imperatores honorauerunt semper templum atq̄ ornauerunt:tunc autem iudæ- us etiam alienigenarum dona detrahebat:ad socios autem dicebat sine metu diuinis abuti debe- re:qui pro deo:qui pro templo militarent.Ex ipso alii propterea q̄ sacrum uinum & oleum quod sacerdotes sacrificiis reseruabant:tutum erat effudisse.Nāq̄ in templo & multitudini distribuisse & illi sine horrore ungebantur & potabant.Non equidem recusabo dicere quæ dolor iubet. Pu- to si romani contra noxios uenire tardassent:aut hiatu terræ deuorandam esse ciuitatem:aut di- luuio perituram:aut fulgura:aut sodomitana incendia pessuram.Multo enim magis impiam pro geniem tulit:q̄ quæ illa pertulerant.Deniq̄ cum eorum pertinacia desperata totus populus inte- riit.Et quid opus est sigillatim narrare cædes?Ac Aninus Eleazari filius transgressus ad Titū per unam portam quæ sibi credita fuerat:centum & quindecim milia &.lxxx.dixit elata cadauera: ex quo die castra prope ciuitatem posita sunt.Et die quartadecima mēsis aprilis usq̄ ad calendas iu- lii.Hæc autem immensa est multitudo:nec tamē uel ipse fuit appositus portæ;sed publicam mer cedem diuidens mortuos ex necessitate numerabat.Cæteros enim propinqui sepeliebant. Sepul- tura autem fuit elatos ex oppido proiicere. Post hūc autem nobiles profugi omnia mortuorum sexcenta milia portis eiecta nunciabant. Aliorum uero numerum minime posse comprehendi. Cum autem pauperes ferendos non sufficerent: congesta in maximis ædibus cadauera essent in- clusa.Et frumenti quidem modium uenisse talento.Post ubi autem muro circundata ciuitate ne herbas quidem legere iam liceret:ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos ut cloacas rima rentur:boumq̄ ueterem simum alimentum haberent.Stercus inde collectū & quod nec usui qui dem tolerabile fuerat cibus erat. Hoc romani quidem audientes miserati sunt; seditiosos autem ne uidentes quidem pœnitebant:sed patiebantur usq̄ ad ea progredi:fatum enim eos reddiderat cæcos:quod iam & ipsis erat & ciuitati.

¶ De bello Iudaico. Liber. vii. incipit.

¶ Aggeres ſtruuntur a romanis: quærunt iudæi incendere: cū autem nequiſſent: admouent romani aggeres certatur utrinq; murus labitur ea parte qua Ioannes ſuffodierat pro incendendis aggeribus: moxq; alium murum ſtruit quem nemo audebat aſcendere eo q; qui prius tentaſſet certiſſimum exitium tentaſſet. Cap. I.

Lades quidem hyeroſolimoꝝ in peius quotidie procedebant: cū & ſeditioſi magis accenderentur incluſi: poſtq̄ populum fames ipſoſq; iam poſſederat. Quin & multitudo congeſtoꝝ in ciuitate cadaueꝝ & uiſu horrenda erat: odoremq; peſtiferꝝ emittebat: cum excurſus ēt pugnantium moraretur. Nam ueluti p̄ aciem ruerent plurima cæde excitata conculcare mortuos cogebātur: & q̄ ſuper eos pedem ponerent neq; ſuperabantur neq; horrebant: nec ſaltem ſibi augurio fore putabant contumeliam mortuoꝝ. Gentili aūt cæde polluti dextras ad extremum bellum præparabant: tanq̄ exprobrantes deo: ut mihi uidetur: ſupplicii ſui tarditatem. Nō. n. ſpe uictoriæ maior pars eoꝝ: ſed deſperatione ſalutis ferocius ferebantur. Romani autem quāuis plurimum in aggreganda materia laborarent: tamen intra. xxi. dies aggeres erexerunt atronſis omnibus ad nonaginta uſq; ſtadia circum oppidum lucis: erat autē miſerabilis terræ facies. Nanq; antea arboribus & padiſis ornata fuerat: ea tunc deſerta p̄ciſis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui prius iudæam uiderat alienigena & ſuburbana pulcherrima ciuitatis: cū eius ſolitudinem tunc uideret continere lachrymas poterat: uel non gemere mutationem naturæ quantum priſtinæ derogaſſent. Omnia nanq; inſignia pulchritudinis bellum deleuerat: ne ſi quis ſubito aduenieńs qui locum prius ſcierat eum cognoſceret: ſed præſens quæreret ciuitatem. Romanis autem ac iudæis finitū opus aggeꝝ par faciebat timoris initium. Nanq; hi niſi eos quoq; exuerent captum iri ciuitatē putabant. Romanis aūt fortaſſe nec uoluntatem ſibi fore illis incenſis: nam & materiæ defecerant: & labori quidem corpora militum crebris autē offenſionibus cæſſarant. Veꝝ ciuitatis cladibus triſtius romani quā ciues ea habitantes afficiebantur. Ad mala. n. quæ hinc accedebant etiam pugnatoriubs nihilo ſegnius utebant̄. Sed eoꝝ ſpes frangebatur cum aggeres inſidiis machinæ ſiue ſoliditate muri: manus uero conflictus audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipue q; cum ſeditione fameq; ac bello: totq; malis præſtantiores iudæoꝝ animos inuenirent. Viroꝝ quidem inexpugnabiles eſſe impetus arbitrabantur: inuictā uero animoꝝ magnitudinem quæ calamitatibus aleretur. Nam quis eos in rebus ſecundis ſuſtineat qui malis ad uirtutem incitarentur. Illi quidem propterea cautius cuſtodias p̄parabant. Ioannis ãt factio apud Antoniam ſimul & futura timebantur. Si diſſiceret murus cauebat & anteq̄ arietes admouebantur operibus inſtabat: niſi quia conatus irritus fuerit. Aggreſſi. n. cum facibus aggerē ſpe decepti remeare. Nam primum ne concordare quidem eoꝝ uidebatur conſiliū paulatim & p̄ interualla & cunctanter nō ſine metu proſilientium neq; iudæoꝝ more: ut breuiter dicam. Deerant. n. quæ propria gentis eſſent audacia curſus & oīum ſimul impetus: & ut ſine offenſione r̄ecederent. Languidiores progreſſi quam ſolebant etiam romanos ſolito promptiores offendere: qui corporibus quidem atq; armis ita undiq; aggeres ſepſere: ut nuſq̄ igni aditum relinquerent. Animum uero ita confirmauerunt ne quis loco anteq̄ occumberent mouereť. Nam præter omnium reꝝ deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum acerbiſſimus pudor milites occupauerat: ſi aut calliditati uirtus cederet aut arma temeritati aut pitia multitudini aut iudæis romani. Simul aūt miſſilia cum illis faciebant in proſilientes delata: & q̄ cecidiſſet poſteriores impediebat ac piculum antecedentes meliores afficiebat. Qui uero intra cœli iactum uenire p̄peraſſent: alii diſciplina hoſtium & denſitate perterriti: alii confixi haſtis retrocedebant: & ad extremū alius alium timiditatis arguens re infecta reuertebant̄. Calendis aūt iulii tentata fuerat expugnatio. Iudæis aūt inde digreſſis romani machinas admouere: qui cum ab antonia ſaxis atq; igni ferroq; peterent̄: & quodcunq; hoſtibus tælum neceſſitas attuliſſet. Nam licet multū mœnibus iudæi confideret̄ machinaſq; conterent: tamen eas applicare prohibebant romanos. Illi aūt iudæis ſtudiū eſſe ratione muroꝝ ne infirmitate antonia læderetur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpicantes cōtra certabant. Nec tamen q; feriebatur ictibus obediebat ſed ipſi quidē crebris in ſe miſſilibus iactis cū nullis periculis deſuper uenientibus laſſarent̄ arietum opus urgebant. Cum uero inferiores eſſent ac lapidibus frangerentur: alii ſcutis ſuper corpore concameratis: fundamenta manibus & uectibus ſuffodiebant. Itaq; ſaxis quatitur obſtinato labore concuſſis. Quieteq; utriſq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus ex qua parte prioribus Ioannes aggeribus inſidiando muꝝ ſuffoderat ſubſidente cuniculo repente labitur paꝝ præter ſpem muriq;: & animi affecti ſunt. Nam

ſu lęi quidem q̄bus memoria eſſe oportebat quod ruina præter ſpem accederat & aduerſum eā p̄cauti non fuerant tanq̄ manſura eſſet antonia confidebant. Romanoꝝ aūt inopinatā lætic ā ſub celeri ſubuerſione natā:conſpectus alius murus quē intrinſecus Ioannes ædificauerat cito reſtrinxit. Verūtamen prior facilior ipetus uidebatur. Tunc.n.& aſcenſum p̄ ruinas promptioré & antoniā ſatis eſſe infirmioré. Murus quoq; qui recens erat cito deſtrui poſſe arbitrabaſ. Nemo tamen eū audebat aſcendere q̄ qui primus id tentauiſſet certiſſimū eſſet exitium.

¶ Hortatur Titus milites ſuos ad aſcendendum murum:facta exhortatione ſabinus quidam ſirus ſe optulit aſcenſurum:ſuſceptaq; aſta cum.xi.murum aſcēdit:hoſtes in fugam uertit ipſe uero ſagittis obrutus cecidit. Cap. II.

TItus uero ſpe atq; ratione putans alacritatē pugnantiū excitari:& adhortatione atq; p̄miſſis ſæpe quidē periculoꝝ naſci obliuia:interdū aūt morte ſolere ac contēni in unū congregatos fortiſſimos experiebaſ dicens. O cōmilitones hortari quidē ad ea quæ piculū non afferunt aparte & ipſis qui roganſ & qui eos rogant ignauiæ repræhenſioné parit. Exhortatione aūt opus eſt in ſolis rebus ambiguis:quippe illa per ſe quēq; gerere dignū eſt. Itaq; difficilē uobis in muꝝ eſſe aſcēſum ipſe p̄fiteor:q̄ aūt uel maxime oporteat gloriæ cupidos pugnare difficilimis rebus pulchrūq; ſit cū laude mori. Nec erit infructuoſum: qui primi fortiter fecerunt p̄ſequar. Primū quidē uos illud hortetur:q̄ nōnullos fortaſſe deterreat iudæoꝝ paciens aius:& in aduerſis rebus dura conſtantia. Romanos.n.eoſq; milites q̄bus in pace bella diſcere:in bello aūt uincere conſuetū eſt:a iudæis manu uel aio ſuperari turpiſſimū eſt:idq; in ſine uictoriæ cū etiam dei nitamur auxilio. Nāq; offenſionis noſtræ iudaicæ deſperationes ſunt. Illoꝝ āt clades fauore dei ueſtriſq; uirtutibus creſcunt. Etenim ſeditio fames obſidio murorūq; ſine machinis causſus:quid ſit aliud q̄ in illos ira dei noſtrūq; adiumentū. Igiē non ſolū deterioribus inferiores uideri:ſed etiam diuinū p̄ſidiū prodere uobis non conuenit. Quo pacto aūt non turpe uideatur:iudæos quidē q̄bus non magni pudoris eſt uinci:qui ſeruire didicerint:quo minus in poſteꝝ patiātur morte contēnere: atq; in nos medios frequenter excurrere nō uictoriæ ſpe:ſed oſtentationis gratia. Vos aūt totius pœne terræ mariſq; uictores:quibus etiā non uincere probro habetur otioſos ſedentes:ne ſemel quidem in hoſtes aliquid audaciter expertos: famam ac fortunam cū his armis operiri:maxie cū paruo diſcrimine totum poſſitis efficere. Deniq; iam in Antoniā ſi aſcenderimus habebīmus ciuitatē. Nam & ſi pugnandū ſit aduerſum intus poſitos quod non arbitror:attamen capta hac reſpiratiōe hoſtium incedere uictoriā nobis pleniſſimā repromittit. Et ego prætermiſſa nunc meoꝝ laude: qui in bello cecidere & imortalitate q̄ marito furore p̄ſtrati ſunt ex morbo pacis tempore morte aliter ſentientibus imprecabor: quoꝝ anima cum corpore ſepultura damnaſ. Quis.n.uiroꝝ fortium neſcit q̄ animas in acie ferro corporibuſq; abſolutas puriſſimum elementū æther hoſpitio receptas inter ſidera collocat: maneſq; ſe bonos ac p̄picios heroas uidendos offerre poſteris ſuis. Quas uero morbus corporis tabeſq; conſumpſerit: & ſi maxime probris ac̄piaculis purgatæ ſunt:ſubterraneæ tenebræ operiunt altaq; obliuio ſuſcipit: & corporis ſimul ac uitæ ac memoriæ fine circunſcriptas. Quod ſi neceſſario mors homini fato decreta eſt:ad hoc omni morbo leuius eſt ferri miniſteriū: qui non uideatur ignauum negare uſui quod debito redditurus ſit. Et hæc quidē ueluti ſeruari nequeant:uel qui conati fuerint p̄ſecutus ſum. Eſt aūt ſalutis ſpes in maximis quoq; periculis:q uirilem aium gerunt: primū.n.quod didicit patet inceſſu. Deinde totū quod ædificatū eſt facillime diſſolui poteſt. Voſq; plures hoc opus aggredientes:alius alii pro adhortatione fiet atq; ſubſidio:ueſtraq; obſtinatio in breui aios hoſtiū frangeť:ac fortaſſe nobis ſi eā tantū cœpimus incruenta res efficieť. Eteni aſcēdentes quidē nos p̄hibere.ſ.conabunť. Si uero clam uel ét p uim aliq̄d egerimus ſemel q̄uis paucos non ſuſtinebunt. Me autem profecto pudeat niſi qui primus hoc fecerit:inuidendū remunerationibus fecero:& q uſxerit quidem ſimilibus p̄ſit:beatiſſima uero præmia ſequantur occiſos. Talia dicente Tito:cætera quidem multitudo piculum magnitudine timuit.: eoꝝ uero unus qui in cohortibus militarent Sabinus quidē genere ſyrus uir & manu ſimul & aio fortis apparuit: licet ſi quis eum ante uidiſſet:quantū ex habitu corporis ne ſpecie quidē militē eſſe credidiſſet. Erat.n.colore nigro exilis habitudine:ſed aia quædā heroica in macro corpore atq; anguſtiore uiribus ſuis habitabat. Cum primus ſurrexiſſet:itaq; dedome inquit tibi alacri animo Cæſar:& ante oēs:in murū aſcendo:atq; opto quidem ut uires ac uoluntatē meā ſequatur fortuna tua. Quod ſi cœptum caſus inuiderit: ſcito me non præter ſpem q̄ res aliter ceſſerit:ſed q̄ ſic decreuerim pro te moriturum. His dictis & ſcutum læua manu capiti p̄tendēs: ſtrictoq; dextera gladio circa horā diei ſextā muꝝ petebat. Sequebantur aūt ex aliis qui ſoli eius uirtuti æmuli eſſe cupiebant.xi.uiri. Multo aūt omnes antecedebat diuino quodā impetu excitatus:cum de muro cuſtodes iaculis & ſagittis undiq; infinitis appeterent:atq; ingentia ſaxa deuoluerent:qui nonnullos de.xi.deceperunt. Sabinus aūt miſſilibus occurrens:licet obſtrueretur ſagittis: non tamen ante impetum cōhibuit quā ſummā muri p̄tenderet hoſteſq; in fugam uerteret. Viribus āt eius atq; animi p̄tinacia territi plureſq; aſcēdiſſe

rati non ſteterunt. Qua in re fortunā quis ueluti uirtutibus inuideat ſupeꝝ præclaris facinoribus officiat non incuſauerit? Siquidem hic uir neꝝ ab incepto errauit & offenſione lapidis cum maximo crepitu pronus decidit. Vnde factum eſt ut iudæi reuerſi ubi ſolum & iacētem uidere ex omni eū pte iaculis peterent. Ille genibus nixus & ſcuto ꝓtectus primo quidē ulciſcebaꝫ hoſtes multoſqꝫ ad ſe appropinquātes fauciauit: uulneꝛe aūt multitudine remiſit dexterā: & ad extremū priuſq redderet aīam ſagittis eſt obrutus uir dignus ꝓ fortitudine q meliori fortuna uteret. Pro rhē ſura uero cœpti facinoris cedit. Cæteri āt tres pœne iam ſumma tenētes obtriti lapidibus picrūt: & octo ſauciati detracti & in caſtra relati ſunt. Hæc qdem tertia die mēſis iulii geſta ſunt.

¶ Quidam ex cuſtodibus agerū Antoniā accedunt primos cuſtodes occidūt: facto ſigno ꝑ buccinā cæteri fugierūt. Titus audito ſigno armat exercitū: pugnaꝫ ex utraqꝫ pte ad ſeptimam noctis horam: qꝫ romanis uiſum eſt ſatis ꝓ tunc Antoniam obtinere. Cap. III.

BIduo aūt poſt. xx. de numero excubantiū ꝑ aggeres militum cōgregati ſigniferum ordinis ſui & duos quoſdā ex ala equitum & tubicinē unum ad ſe uocāt: nonaqꝫ noctis hora per ruinas ad antoniam ocioſe ꝓcedunt: occiſis aūt primis cuſtodibus ſomno oppreſſis muꝛe obtinēt: ac buccina ſignū dari ꝓcipiūt: quo cæteri qdē uigiles ſubito exſuſcitaꝫ & fugiūt priuſq̄ multitudinē quæ muꝛe aſcēderat cernerēt. Nā & timor illis & tuba imaginē quādā ubi magnū hoſtiū numeꝛ aſcendiſſe crederēt oſtendit. Cæſar āt ſigno audito ꝓperē armat exercitū: & cū ducibus primis lectoꝛe caterua comitatus aſcendit. Cū aūt iudæi ad tēplū interius cōfugiſſent: ipſi quoqꝫ ꝑ cuniculū irruperunt: quē loannes aduerſum romanorū aggeres aperuerat. Diſpoſitiqꝫ amboꝛe agminū ſeditioſi ram loannis q̄ Symonis arcebāt eos ſumma ui atqꝫ alacritate repugnandi. Si quidē excidii finē putabāt locum ſanctū penetraſſe romanos quod & his uictoriæ principiū fuit. Ad ipſum āt adytū ualidiſſima pugna cōmittit. His quidē tēplū ui occupare certātibus: iudæis uero antoniā uerſus eos repellētibus. Et ſagittæ quidē atqꝫ haſtæ utriſqꝫ inutiles erāt. Strictis āt enſibus dimicabāt. Neqꝫ cōflictu diſcerni poterat: ex q̄ ꝑte qſqꝫ pugnaret permixtis uiris & ꝓpter anguſtias ꝑmutatis: cū & uocis intellectū magnitudo cōfunderet: multaqꝫ mors eſſet utriqꝫ arma ſimul & cadaūera iacentiū cōculcata frangerēt ꝓliantes. Semp āt ſi bellū fluens grauaſſet alterā partem potioꝛe exhortatio & inferioꝛe cōqueſtio naſcebaꝫ: neqꝫ aut fugæ aut ꝓſecutioni locus erat ſed ꝓpinquæ mutationes confligentium & inclinationes permixtæ fiebāt exercitus. Qui uero inter primos ſtetiſſent aut occidēdi aut moriēdi neceſſitatē habebant qꝫ refugere non dabatur. Nam & poſteriores utriuſqꝫ ꝑtes ſuos in frontem urgebant: nullumqꝫ interdimicantes bello uacuum interuallum reliquerant. Cum autem iudæorum animi romanorum peritiam uincerēt iamqꝫ omnino tota acies pelleretur: ex nona. n. hora noctis ad ſeptimam uſqꝫ diei pugnabant. Hi quidem ſimul oēs & excidii periculum pro nutrimēto uirtutis habentes: romani uero exercitus parte nondū. n. aſcenderant agmina illiſqꝫ ſpes pugnantium nitebatur ſatis eſſe uiſum eſt in p̄ſentia antoniam obtinēre.

¶ Iulianus qdā uidēs romanos ſupari armatus irruit in hoſtes & ad tēplū uſqꝫ fugauit cūqꝫ non hēret auxiliū multis iterfectis diu reſiſtēs obiit. Iudæi romanos ī Antoniā recluſerūt. Cap. IIII.

IVlianus uero quidam Ecatontarchus ex Bithynia non ignobilis quidem in illo bello & armorum peritia & uiribus corporis & cū ſpiritu omnium fortiſſimum ipſe cognoui ubi romanos iam cedere & male repugnare conſpexit: propter Titum aūt qui apud Antoniam ſtabat: ſubito proſilit iamqꝫ iudæos uincentes ſolus ad interiorem uſqꝫ templi angulum perſecutus eſt. Fugiebat autem uniuerſa multitudo: neqꝫ uim eius neqꝫ audaciam hominis eſſe opinantes. At ille per medios ruens quo alios alio diſiecerat per ipſos quem occupaſſet interficiebat: eaqꝫ facie nihil Cæſari admirabilius aut aliis horribilius uiſum eſt. Verum & ipſum profecto fata perſequebantur quæ ab homine uitari non poſſunt. Calceos nanqꝫ habens creberrimis atqꝫ acutis: ut cæteri ſolent milites: fixos. Dum ſtrato ſaxeis cruſtis ſolo occurreret labitur: magnoqꝫ cum armorum ſono deiectus in tergum fugientes reduxit. Et romanorum quidem clamor ex Antonia ſublatus ſaluti eius metuentium: iudæi uero multis ſimul gladiis & haſtis undiqꝫ feriebant. Ille autem multam quidem ferri uim ſcuto excipiebat: ſæpe autem conatus erigere percutientium multitudine reuolutus eſt. Et iacens tamen gladio multos perculit. Nec enim cito peremptus eſt: quando galea & thorace omnia membra neci oportuna ſeptus erat. Nāqꝫ diu uerticem contraxerat: donec conciſſis aliis eius membris remiſit uires: cum ei nemo auderet ſuccurrere. Nimius autem dolor cæſarem tenuit: ubi tantæ fortitudinis uirum in conſpectu tantæ multitudinis uidit occidi: & q̄ locus ſe quidem intercludebat auxilium ferre cupiētem. Alios autem ne poſſent metus impediebat. Iulianus quidem diu cum morte luctatus: cum non paucos interfectorum ſuorum ſautios reliquiſſet ægre peremptus eſt: magna ſui gloria non apud romanos tantū & Cæſarem: ueꝝ apud hoſtes quoqꝫ relicta. Iudæi uero etiam mortui rapto corpore Romanos in fugam uerſos in Antoniam concluſere. Fortiter aūt in eo prælio decertare Alexas quidam ægyptius ex agmine loānis: ex parte uero Symonis Malchius & Militonis filius Iudas & Ioſuæ filius Iacobus duces Idumeorum. Zelotarum uero fratres duo iuuenes Arſimon & Iudas.

TItus mittit ad Ioannem si uelit congredi & si uelit sacra itermissa celebrari per electos iudæos:consilit Iosephum Titus:hebraico sermone scripsit mãdata Iosephus pro Cæsare ad Ioannem: hortatur ut sedat:exempla inducens sed magis irritantur in eum ac capere quærũt:multi ex iudæis ad romanos fugiunt quos a romanis occisos iudæi dixerunt ne plures ad eos confugerent:Romani uero eos populo ostendebant propterea multi fugierunt. Cap. V.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere: facilemq; ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse uero Iosippo ad se uocato:nanq; audierat eo die qui erat mensis iulii septimusdecimus diuinam obseruantiã quæ entelechismos uocat' uirorum penuria defuisse:eaq; re populum nimis dolere: iterum dici Ioanni præcepit q̃ ante mandauerat:quod etiam si quis eum pugnandi scæuus amor teneret:cũ qua placeret ei multitudine ad bellum progredi liceret. Dummodo non una secum & ciuitas interiret simul & templum:sanctum tamem locum uiolare desineret:ne ue in deum nephas admitteret.Potestatem autem habere si uellet sacra intermissa celebrare per iudæos quos ipse delegisset.Itaq; Iosippus ne soli Ioanni hæc intimarent'; sed etiam pluribus: undè exaudiri posset cõstitit & mãdata Cæsaris hebraico sermone disseruit.Multum aũt ab his quo patriæ parcerent præcabat':ignemq; depellerent iam templo contiguum:deoq; uota redderent consueta. His dictis populus tristitia simul & silentio tegebatur.Multis aũt conuitiis tyrãnus Iosippo cũ execrationibus lacerato:postremo addidit nunq̃ sibi excidium esse metuendũ:quoniam dei ciuitas esset.Atq; cũ exclamatiõe sane uero inquit Iosippus eam purã deo conseruasti:inuiolataq; sancta manere.Nec in eũ cuius speras auxiliũ quicq̃ impium deliquisti:sed sõlẽnia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisq̃ quotidianũ auferat cibum impium eũ hostem putabis?Deũ uero quẽ perpetua religiõe priuaueris belli auxilio speras futurũ?Et romanis peccata imputas:qui nostras leges etiã nunc tuent':& quæ ipse intercidisti sacra deo reddi cõpellunt.Quis nõ inopinatæ mutationis causam gemat ac defleat ciuitatem:cũ alieni quidẽ hostesq; impietatem tuã corrigant?Tu uero iudæus & inter leges educatus illis quoq; in has scæuior inueniãris?At quin Ioannẽ etiam quidem pœnitere maloq; non est turpe in rebus extremis honorũq; tibi exẽplo patriam seruare cupienti ꝓpositũ est.Iechonias rex iudæoq; qui quondam babylonis bellũ sibi inferentibus: spõte ciuitatem priusq̃ caperetur excessit:& cũ cognatione ĩua uolũtariam captiuitatẽ sustinuit. Ne hæc sancta hostibus proderet:deiq; domum uideret exuri.Ob hæc sacra iudæoq; cõmemoratione laudatur:eumq; memoria trãsmissa per sæcula semper nouam immortalitatẽ posteris tradit.Bonum o Ioannes exemplar:& si periculum præsto sit:ego autem ueniam quoq; tibi a romanis spondeo:dũ memineris ꝙ gentilis moneo:& iudæis ista permittam spectari quæ oporteat qui sit uictor & unde consilium.Abiit.n.unq̃ ita captiuũ uiuere:ut genus aut leges patrias obliuiscar.Rursum indignaris & clamas mihiq; maledicis.Etiam acerbiora mereor q hæc aduersus fata suadeo:deiq; sententia condẽnatos seruare cõtendo.Quis ignorat scripta ueteq; prophetaq; & responsum impendens miserrimæ ciuitati. Iam tunc.n.eius excidiũ prædixere cũ his homicidium gentile cœpisset. Vestroq; autem cadaueq; nõ ciuitas tantũ: sed etiam templũ omne repletum. Deus plane deus ipse cũ romanis ignem sibi lustrationis infert totq; scelerq; plenam eximit ciuitatem.Hæc Iosippo cũ fletu & lachrymis ꝓlequẽte uox eius singultibus interrupta est. Et romani quidẽ miserati dolorem admirati sunt. Ioannes aũt eiusq; socii magis contra romanos irritabantur:illum quoq; capere cupientes.Nobiliũ tamen plurimos cõmouit eius oratio & nõnulli quidem seditiosoq; custodias formidantes locis suis manebant:iam dudum certi de ĩuo pariter & ciuitatis exitio.Fuerunt aũt qui capto discessionis tempore ad romanos confugere:in quibus erant pontifices.Iosippus & iesses.Filii uero pontificũ tres quidem Hismaeli:cui apud Cyrenẽ fuerat caput abscissum:& Mathiæ quatuor:alterius uero Mathiæ unus:qui post interitũ patris aufugerat:quẽ Symon Gioræ cũ tribus filiis:ut supra dictũ est: interemit.Multi aũt nobiles cũ pontificibus deferre:eosq; imperator cum per alia humanæ suscepit:tunc sciens alienigenis moribus illic uersãri molestum esse:in Gnopham dimisit ut ibi manerent:interim monitos etiam pollicitus possessiones cuiq; peracto bello reditumq; esse. Illi quidem in destinatum municipiũ læti cum omni cautione discedunt. His autem in ciuitate non uisis rumor seditiosis itemq; diffamatus est ꝙ romani transfugas occidissent ut hoc metu uidelicet a fuga reliquos deterrerent.Et paulisper quidẽ hæc caliditas eosq; sicut antea ualuit: timor aũt profugere cupientes inhibuit. Rursus aũt postq̃ eos Titus reuocatos i Gnopha cũ Iosippo mussq; circũire & populo conspici iussit multi ad romanos fugiebant.In unum uero congregati & ante romanos stantes cũ lachrymis atq; ululatu seditiosos rogabant. Primo quidẽ paucos in ciuitate romãos sua sciperent patriãq; seruarent.Si hoc displiceret saltẽ de phano certi exirent templũq; sibi liberarẽt. Nec.n.ausuros sine maxia necessitate romanos ignẽ sanctis immittere.His illi magis aduersãbantur: multiq; transfugas uociferati cõuitia supra sacras portas iacula & balistas & saxoq; dispoſuere tormenta:ut omne quidẽ circũ phanum spacium multitudine mortuoq; sepulchro: templum uero ipsum castello simile uideretur. In loca uero sancta & iaccessa cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant:& hanc processere legis iniuriam ut quam iudæos indignatio

nem oporteret exercere si hæc roma. i admitterent:& tunc in iudæos ppria sacra temerãtes uterentur romani milites.Nemo tamen fuit eoꝝ qui non cũ honore templũ ſpiceret atq; adoraret: latroneſq; optaret anteq̃ intolerandum malum contingeret pœnitere.

¶ Increpat eos Titus q templum polluerint: polliceturq; non paſſurum romanos templum eſſe polluturos, Cap. VI.

TItus autẽ dolens uicem eoꝝ iterum Ioannem eiuſq; ſocios increpabat dicens: Nonne uos o ſceleratiſſimi cancello ſancta loca protexiſtis? Non litteris græcis ac noſtris inciſas tabulas coſtituiſtis? quibus ne ſepta cuiq̃ tranſgredi liceret edicitur. Non eos q trãſiſſent quamuis romanus quis eſſet uobis necare permiſimus? Quid igitur in eo etiã mortuos conculcaſtis o nocentiſſimi. Aut cur templũ & extremi & gentilis ſanguinis confuſione polluiſtis? Teſtor ego patrios deos:& ſi quis nunq̃ hunc locum ante aſpexit:núc.n,neminẽ credo: itẽq; teſtor & exercitũ meũ & iudæos q apud me ſunt & uoſipſos quod non ego uos uiolare hæc cõpellam:quin & ſi locũ acies ueſtra mutauerit: neq; accederet ad ſancta quiſpiã romanoꝝ: neq; quicq̃ in eius contumeliã faciet. Seruabo aũt uobis etiam templũ nolentibus.

¶ Ioſephus referebat dicta principis iudæis qui magis eleuabantur in ſuperbiã: ſtatuit itaq; Titus bellum gerere contra iudæos ipſo remanente in Antonia,exercitum miſit in iudæos: Certaturq; a nona noctis hora:uſq; ad quintam diei Tito ſpectante ab antonia:multi ex iudæis fortiter multi ex romanis fortiſſime bellum geſſerunt. Cap. VII.

HAec ioſippo internũciãte principis dicta: latrones ac tyrãni exiſtimãtes nõ beniuolẽtia ſed timiditate hos ſermões fieri i ſuꝑbiã tollebant. Titus ãt q neq; ſeipſos miſerari eos: neq; tẽplo ꝓcere ꝓſpiciebat:rurſus bellũ gerere decreuit iuitus. Sed uniuerſum qdẽ his militẽ q locus eũ nõ caꝑet inferre nõ poterat. Tricenis.n.de ſingulis cẽturiis uiris fortiſſimis lectis ẽt chiliarchis ſingulis millenos attribuit:hiſq; duce ꝓpoſito Cereali hora noctis nona iubet i cuſtodias ipetũ fieri. Cũ ãt ipſe quoq; i armis eſſet unaq; deſcendere ſtatuiſſet:amici eũ pp piculi magnitudinẽ ducũq; dicta cõtinuerũt. Plus.n.operis antonia ſedentẽ:q̃ militũ certamie factuꝝ eſſe dixerunt:quã ſi piculũ ſubiſſet. Omnes,n.fore ſub oculis impatoris optimos bellatores:his puit. Deinde ob hoc ſolũ ſe manere locutus ad milites:ut de eoꝝ uirtute iudicaret:ne aut fortis quiſq̃ indonatus abiret: aut cõtra ipunitus ignauus lateret: ſed oĩum ſpectator ac teſtis fieret ipſe:q̃ & ulciſcẽdi & remunerãdi eſſet dominus:illos qdẽ ad aciẽ hora q̃ ſupra memoratũ ẽ dimiſit. Progreſſus ãt ad Speluncã de Antonia qd fieret expectabat. Veꝝ hi q miſſi fuerãt nõ ita ut ſperabãt ſomno oppreſſos inuenere cuſtodes: ſed excitatis cũ clamore cõfeſtim manus cõſeruere excubitoꝝ intus. Mane ãt cæteri cateruati excurrere. Itaq; primoꝝ qdẽ impetũ excipiebãt rõani. Qui ãt illos ſequerent:in agmen ꝓpriũ incidebãt:multiſq; ſuoꝝ uelut hoſtibus utebant. Vocis nanq; agnitionẽ cõfuſus ptim clamor oculoꝝ ſingulis nox ademerat:cũ ꝓterea quoſdã furor cœtus:alios iracũdia alios timor efficeret:iccirco obuiũ quenq; ſine diſcretiõe feriebãt. Romanis qdem ſcutoꝝ cõiunctione ſeptis & ꝑglobos ꝓſiliẽtibus ignoratio minus nocebat: ſigni.n.ſui q̃q; meminerat. Iudæi uero diſiecti tã ipetus q̃ receſſus temere facientes: ſæpe imaginẽ inter ſe hoſtiũ alius alii demõſtrabãt:cũ reuertẽtẽ ſuũ q̃ſq; ꝑ tenebras romanũ quaſi aggredientẽ excipet. Deniq; plures a ſuis q̃ ab hoſtibus ſauciati ſunt:donec orto die uiſu iam pugna diſcerneret:& in acie ſtantes ordie ſagittis atq; lapidibus agerent. Neutri uero cedebãt neq; labore fatigabant. Sed romani qdem & ſigillatim & multi ſimul in cõſpectu iperatoris de uirtute certabant. Illũq; diẽ ſibi quiſq; promptionis initiũ fore putabat:ſi fortiter dimicaſſet. Iudæis ãt & ꝓpriũ cuiuſq; piculũ:& quod tẽplo metuerẽt miniſtrabat audaciã:q tyránus ſtans hos rogaret: alios uerberaret:ad pugnãdũ in terminationibus ſcitaret. Cõminus ãt plærúq; pugnantiũ. Sed cito & breui mométa ꝑlii mutabãtur. Neutra,n.pars ꝓlixum fugæ ſpatiũ uel ꝓſecutionis habebat. Pro ſuoꝝ aũt euentu & Antonia tumultus erat:& conſidere ſuperantibus:& ſtare ſi fugerẽt:acclamantiũ eratq; ueluti quoddã belli theatrũ. Nec.n.uel Titum uel alios q una erant quicq̃ eoꝝ quæ in pugna gerebant latebat. Poſtremo nona hora noctis cœpto prælio:quinta diei diſſoluti ſunt. Cum neutri eo loco unde pugnam iniere certa fuga ceſſiſſent. Veꝝ mediam in ancipati prælio uictoriã reliquiſſent. Romanorum qdem plurimi nobiliter decertarũt. Iudæoꝝ partis qdem Symonis iudas Marion filius:& Simon ioſaiæ. Idumeoꝝ uero Iacobus & Symon alter Carthæ filius:Iacobus aũt ioſiæ. De ioannis aũt ſociis Getheus & Alexander. De zelotis aũt Symon filius Tagiræ.

¶ Septio die reliq̃ manus romanoꝝ ſubmerſis antoniæ fundamẽtis uiã fecerũt latã ad templũ: admouẽt aggeres ad angulũ tẽpli:qdã cõgregati pp famẽ:impetũ fecerũt cõtra romanos:cognito ſpetu eoꝝ ꝓ rõanos dimicatũ eſt undiq; fortiter:i uallẽ quádã coacti ſunt iudæi: capiť qdã q ducẽtus ad Titũ iterficiť:curatq; Titus ut aggeres mature cõſtruant. Cap. VIII.

T romanorum reliqua manus die ſeptimo ſubmerſis:antoniæ fundamentis:latam uiam uſq; ad templum compoſuit. Admotaq; muro agmina mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum qui ad ſeptentrionem orientemq; ſpectabat: alterum cõtra exdram ad aquilonis parte inter duos muros ædificatum. Alioꝝ duoꝝ

unum cõtra portã occidentalẽ tẽpli exterioris:alteq; ab aglone. Magno tamen opus cũ labore ac miſerijs ꝓficiebat cũ materias ſexcẽteſimo uſq; ſtadio deportarẽt. Interdũ ãt inſidijs lædebantur: cũ ipſi qdẽ uincendi facultate minie caueret:iudæis uero ꝓpter deſpationẽ ſalutis audacioribus uterent. Nõnulli.n.equitũ quotiens ad ligna ſiue fœnũ colligendũ exiſſent: interea dum id facerent equos ſuos frænis exutos paſci ſcinebant:quos iudæi per cuneos erũpentes rapiebãt.Itaq; dũ id crebro fieret cæſar exiſtimãs quod erat ueq; negligentia ſuoq; magis quã iudæoq; uirtute rapinas contingere: triſti aliaduerſione cæteros ad equoq; cuſtodiã reuocare ſtatuit: unoq; milite qui equũ ꝓdiderat morte dãnato eo metu equos ſuos cæteris conſeruauit. Nunq̃.n.eos poſt hæc i paſcua dimittebãt:ſed tanq̃ natura his cõnexi ad neceſſitatẽ egrediebant. Illi qdem tẽplũ oppugnabant aggereſq; erigebãt.Altera uero die poſt eoq; aſcenſum multi ſeditioſoq; quos rapinæ defecerant & fames urgebãt:cõgregati in ꝑſidia romanoq; quæ Elenoã monte uerſus collocata erãt circa undecimã diei horã impetũ faciũt.Sperabãt.n.primo qdẽ inopinatos:deide curãdi corporis cã geſcẽtes facile decipi poſſe. Veq; cognito illoq; conatu romani & de ꝓpriis cuſtodiis celeriter collecti obſtabant eis muq; tranſcendere ac prumpere uiolenter conatis.Conflato ãt uehementi prælio multa qdem & alia ab utraq; parte fortiter geſta ſunt cũ romani præter fortitudinẽ etiam bellandi peritia:iudæi uero imoderato impetu & effrenatis ais uterent. Dux aũt his pudor erat:illis neceſſitas.Nam & amittere iudæos ueluti laqueis irretitos romanis turpiſſimum uidebatur & illi unam ſpem ſalutis ſi muq; ui perrũpere potuiſſent habebãt. Ibi tum quidam ex alia eqtum Pedanius noie iudæis in fugam uerſis atq; in uallem coactis: equo in aduerſum montem a latere incitato præteruectus rapit unum exhoſtibus fugam petentẽ iuuenem & grauẽ corpore & armis undiq; ſeptum:talo cõprehenſum tantum ſe inclinauit equo currente:tanq; dexteræ uim itemq; cæteri corporis & equeſtris peritiam demonſtrauit.Iſte quidem tanq̃ munus aliquod rapuiſſet captiuum ferens ad Cæſarem uenit. Titus autem ires eius qui cœpeſat admiratus & captum quia ad murum uel aggredi tentauerat ſupplicio affici iuſſit.Et ipſe quidem templi oppugnationem curabat:utq; aggeres mature fierent perurgebat.

¶ Porticus tẽpli incendit.abrumpunt romani ad uiginti fere cubitos ex muro: imittuntq; ignẽ ſanctis: iſdem diebus quidã ex iudæis de romanis inuitat quis uelit certare:diuq; neminẽ uolẽte: qdam ex romanis exoſus illius audaciã cũ illo certat & occidit: romanoſq; derident: ex romanis quidam eum ſagitta tranſfixit:clamor excitatur maximus. Cap. IX.

INterq; iudæos aduerſis prælijs male tractatos tumeſcẽte paulati bello & in ſerpẽte tẽpli pnicie ſicut i putrefacto corpore ad ſola mẽbra peſte occupata ꝑuenientes ne ulterius ꝓcederet abſcindebat. Porticus.n.pte quæ ab aglone in orientẽ ptinẽs antoniæ iũgebatur incenſa. Deinde ad.xx.fere cubitos abrupere:imiſſo ſanctis incendio manibus ſuis.Biduo ãt poſt idus p̃dicti menſis uiceſimo & quarto die romani porticũ inflãmare:& uſq; ad quartũdecimũ cubitũ igne ꝓgreſſo:iudæi ſimiliter culmẽ abiiciũt:neq; oĩno recedẽtes opibus & antoniæ continẽtia diruẽtes:cũ liceret eis ac deberẽt incendiũ ꝓhibere. Itaq; imiſſo igne curſum eius ocioſe ꝓ ſua utilitate metiebant.Circa templũ aũt nunq̃ ꝑlia ceſſauere: ſed frequens paulati contra ſe excurrentiũ bellũ. Hiſdem aũt diebus quidam ex iudæis uir & corpore breuis & uultu deſpicabilis tanq; genere quã rebus aliis uiliſſimus Ionathes noie ꝓgreſſus ad loãnis põtificis monumentũ:cum alia multa ſuperbæ ad romanos ꝓlocutus eſt:tum quẽ fortiſſimum haberẽt ad ſingulare prælium prouocauit. At qui contra ſtetere multi quidem dedignabant:erant aũt inter eos ut aſſoleat etiam qui timerent: quoſdam uero nõ incõſulta moueret ratio cũ mortis cupidine non debere cõfligere. Nam qui de ſalute deſperaſſent eos neq; cautos impetus neq; deũ habere placabilem: & cũ his in diſcrimen uenire quos neq; uincere magnũ ſit & uinci cũ dehoneſtamẽto picu loſum non fortitudinis ſed ferocitatis uideri.Cũm aũt diu nemo procederet multaq; iudæus eorum timiditati illuderet,erat arrogantiſſimus quidã ſuperbus e romanis ex ala equitũ putans nomini addere uerba:& inſolentiã eius exoſus. Fortaſſe aũt ẽt corporis breuitate ſublatus incõſulte ꝓſiliit:& cæteris cõmiſſa cũ eo pugna riſum ꝑbuit:ſed a fortuna ꝓditus eſt. Ipſum.n.Ionathes interfecit:deinde pede ſupra mortuũ poſito: læua ſcutũ dextraq; cruẽtũ gladiũ corruſcabat armiſq; cũ fremitu cõcuſſis exercitui & iacenti inſultãs ſpectantes romanos increpabat:donec eũ tripudiantẽ & uana iactantẽ quidã priſcus centurio ſagitta tranſfixit.Eoq; facto & iudæoq; & romanoq; clamor excitatus eſt. ille aũt dolore in uertiginẽ tortus ſupra corpus hoſtis incubuit: belliq; fœlicitatẽ ratione carentem quã uelox ultio ſequeretur oſtendit.

¶ Iudæi iplent lignis ariolis ſũmitatẽ tẽpli, fingunt fugã ex romanis multi aſcendentes tẽplum: ſubmiſſo igne ꝓ iudæos ſucceſſi ſunt;Titus eos miſeretur,morientibus ſatis erat remedii q; Titus dolebat:iudæi uero quidã in porticu exiſtentes obſeſſi oẽs ceciderunt. Cap. X.

SEditioſi uero templum tenentes aperte quidem & quotidie militibus i aggeribus poſitis repugnabant.Viceſimo autem ſeptimo die prædicti menſis huiuſmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus ſpatium quod inter culmen & trabes erat uacuum ſiluis aridis:itemq; ſulfure ac bitumine repleuere.Deinde uelut oppreſſi cedebant.Qua

re multi quidem temerari fugientibus inſtabant:& in porticū aſcendere poſitis ſcalis nitebantur. Qui uero prudentiores erant nullā fugæ cām iudæis fuiſſe cogitantes locis ſuis manebant: Vege porticu repleta his qui aſcenderant ignem imittunt iudæi. Excitata undiq; ſubito flamma: romanos & q extra periculum ſteterunt ingens ſtupor inuaſit:& deſperatio quos incendiū cœperat occupauit. Flammis.n.cincti ſemetipſos in oppidū: alii uero in hoſtes p̄cipitabant. Multi ſpe ſalutis deſilientes in puteos ilico debilitabant. Alios dum conant p̄ueniebat incendiū: alii ferro flām antecedebāt. Stati uero & alios fugiētes ignis cōpræhēdebat plurimū p̄agatus. Cæſarē uero licet p̄moriētibus indignaret: q; iniuſſi porticū aſcenderāt: miſericordia tamē eos tetigit. Cūq; nemo p̄hibere poſſet incēdiū: hoc erat tamē ſolatio petētibus: qa uidebāt eius doloré p quo ipſi animā p̄derent. Vociferans.n.& ante alios p̄iliens: & comites ſuos quā poſſent auxiliū ferre obſecrans cernebat. Eiuſq; uoces & affectiones q ſq; uelut aliquā p̄clariſſimā ſepulturā ſecū afferēs morieba tur. Nonnulli tamen recepti in p̄tem porticus latiorē. flāmaq; quidē periculū euaſere. Obſeſſi aūt iudæi cū diu ſautii reſtitiſſent: poſtremo uniuerſi cecidere.

Iuuenis romanus quidā qui euaſerat incēdium: oratur a iudæis ut ad eos deſcēdat: ne militiæ romanæ tantum dedecus faciat ſublato enſe ſeipſum interfecit: incenditurq; porticus ea parte q ad orientalem protendit: Moriebantur multi fame ita ut fœnum calciamenta corigias coacti ſint comedere iudæi.

Cap. XI.

Oſt omnes autem quidā iuuenis nomine Loguſtoti huic ornaméto fuit calamitati: & quamuis ſigillatim digni ſint memoria q periere: oium tamē fortiſſimus demōſtratus eſt. Quem iudæi quidē & quia fortis erat: & quia interficere eū cupiebant: ad ſe deſcendere promiſſa fide hortabātur. Frater uero eius Cornelius qui ex altera parte ſtabat: ne gloriam ſuam romanāq; militiā dehoneſtaret orabat: cui magis obtēperauit: ſublatoq; altius gladio ut ab utriſq; partibus cerneretur ſemetipſum occidit. Eosq; quos ignis obſederat Argorius quidā calliditate ſeruatus eſt. Appellato.n.clara uoce Lucio quodam cōmilitone & contubernali ſuo: heredem te inqt relinquo totius patrimonii mei; ſi me excepis. Cum át ille prompto aio accurriſſet: ipſe quidē qui ſe in eum p̄ecerat uinxit. Lucius uero pondere oppreſſus: conſtratoq; lapidibus ſolo alliſus cōtinuo moritur. Ea calamitas pauliſper qdem romanis triſtitiā cōparauit. In poſteros tamen cautiores effecit: & aduerſus iudæos inſidias iniit: qbus plærumq; loca mores hoſtium neſcientes lædebant. Exuſta eſt uero porticus ad turrim uſq; ioannis: quā ille belli tēpore quod cū Symōe gerebat ſupra poſtes quæ in Xiſtum ducerēt ædificauerat. Reliquū uero iudæi quoniā cōſumpti fuerant q aſcenderant abſciderunt. Poſtero aūt die Romani quoq; porticū quæ in borræ parte fuit ad orientalē uſq; totā incenderūt: continentē angulos eius q appellat cedronus ſup uallem ædificata: unde ét p̄funda erat & horribilis eius altitudo.

Maxia multitudo erat eos q fame per ciuitatē peribant: q inter ſe erāt amiciſſimi pp cibū: ſi quē iueniſſent: ad manus ueniebant: ſi qs moriebat alii ſcrutabant ſi qd cibi i ſinu habebat: patiebant ea cōedere q ne ſordidiſſimū aliqd aialiū comediſſet: multaq; hmōi deſcribunt. Cap. XII.

Irca templū qdem ita res ſe habebāt. Eorum uero qui p ciuitatem fame corrumpebātur infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles aūt clades eueniebant. In dies nanq; ſingulos ſi uel nunq aliquid cibi apparuiſſet bellum ilico gerebatur: & amiciſſimi iter ſe ad manus ueniebant miſeris diripientes animæ uiaticum. Fides āt penuriæ neo morientibus habebatur: ſed etiam quos uiderent expirare ſcrutabant latrones: ne quē forte cibum ſi nu occultās quiſpiā moreret. Ipſos aūt ſpes egeſtate uictus hiātes ueluti canes rabidos decipiebant & impingentes in hoſtia tanq ebrii ferebant: eaſdēq; dom bis ac ter eodem mométo deſpatiōe inquietabant: oiaq; dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligēres quæ nullū quāuis ſordidiſſimū mutoq; animaliū nō horreret comedere patiebant. Denicq; nec cingulis nec calciamētis abſtinuere coriaq; ſcutis detracta manebant. Quin ét fœni ueteris laceramenta uictui habebant: cuius nō nulli exiguū pondus quatuor atticis uenundabāt. Et quid opus eſt famis iprobitate ex rebus aſa carentibus demonſtrare? Factum.n.relaturus ſum neq; apud græcos neq; apud barbaros cognitū & dictu quidē horrendū: auditu uero incredibile. Itaq; libenter hanc calamitatē intermitterē ne mentiri me poſteri æſtimarent: niſi teſtes multos haberem & fortaſſe aliquā patriæ referrem gratiam p̄tius ea diſſerens quorum facta perpeſſa eſt.

Mulier q̄dam maria noie cū ſublata fuiſſent ſibi oīa p ſeditioſos filiū ſuū fame comedit: cogitur oſtēdere latronibus qd pauerat p cibo: cognito ſcelere tāto eos horror qdā iuaſit uehemētiſſimus: nūciat Tito tāta calamitas: q deū placare cœpit dicēs ſe uoluiſſe obliuiſci iniurias eos: ſed illi noluerūt pollicet q tantū ſcelus non p̄mittet impunitum.

Cap. XIII.

Vlier quædā ex plebe trās iordanem habitantiū incolaq; Maria noie Eleazari filia de uico Vatezbbra quod ſignificat domos Eſopi genere ac diuitis nobilis cum alia multitudine fugiēs in hyeroſolima recepta cū cæteris obſidebat. Huius alia qdē bona tyranni diripuerūt: q ex trāſamnanis locis in oppidū cōportauerat. Reliquias uero cōditoq; & ſi aliméta repperiſſent irrūpentes domū eius ſatellites quotidie auferebāt. Grauiter át mulier

indignabatur:propterea q; ſæpiſſime raptoribus maledicens:& imprecans eos contra ſe uehemen tius irritabat cū neq; iratus neq; miſerans eā quiſq; uellet interficere. Sed uictum quidē patrando aliis parabat.Vndiq; autem adempta iam erat ei etiā reperiendi facultas fameſq; uiſceribus & me dullis irrepſerat.Plus uero q̄ fames iracundia ſuccendebat. Igitur ui animi ac neceſſitate impulſa rebus aduerſus naturam excitat:raptoq; filio quem latentē habebat miſerum te ait infans in bel lo & fame & ſeditione cui te ſeruauero? Apud romanos etiam ſi uixeris ſeruiturus es: fames autē præuenit ſeruitutem . His uerō ſeditioſi ſcæuiores ſunt. Eſto igitur mihi cibus & ſeditioſis furia & humano uitæ fabula quæ ſola deeſt calamitatibus iudæoq;.Et hoc ſimul dicens occidit filium coctūq; medium comedit.Adopertum aūt reliquum ſeruauit,Ecce aderant ſeditioſi & cōtamina tiſſimi nidoris odore capti mortē ei ſtatim niſi quod paraſſet oſtenderet minabant. Illa uero bo nam partem ſe reſeruaſſe reſpondens aperit filii reliquias. Illos aūt cōfeſtim horror cœpit atq; de mentia uiſuq; ipſo dirigerunt.At mulier & hic inquit eſt uere filius & facinus comedite:nam & ego comedi.Nolo ut ſitis aut fœmina molliores: aut matre miſericordiores:q; ſi uos pietatem co litis & mea ſacrificia repudiatis:ego quidē comedi:reliquū eius me manebit.Poſt hoc illi quidem trementes exierunt:ad hoc ſolum timidi uixq; hoc cibi matri ceſſere.Mox aūt repleta eſt eo ſcele re tota ciuitas:& unuſquiſq; ante oculos ſibi cladem illā ꝓponens tanq̄ hoc ipſe admiſiſſet horre bat.Ab oibus aūt quos fames urgebat properabat ad mortem & beati appellabant qui priuſq̄ id paterent interiiſſent . Cito aūt romanis nunciata eſt illa calamitas:eorūq; alii non credebant: alii miſerabantur:multos aūt uehementius eius gentis odium cœpit.Cæſar aūt ſup hoc deum placa bat:ſiquidē iudæis pacem obtuliſſet eiſq; liberam ꝓpoſuiſſet oium obliuionē quæ commiſerant. Illos aūt pro cōcordia ſeditionē:bellum pro pace:pro ſatietate atq; opulentia famem optaſſe:& q propriis manibus tēplū quod ipſa eis ſeruaſſet incendere cœperant:huiuſmodi alimentis eos eſſe digniſſimos. Verūtamen ſcælus huius nefandi uictus ruina ſeſe patriæ operuq;:neq; relictuq; in orbe terræ:ut ſol inſpiciat ciuitatē in qua matres ſic ueſcerent . Ante matres autē patribus hmōi alimenta deberi: q nec poſt eiuſmodi clades arma deponerent . Simul hæc dicens deſperationem hoſtium reputabat:nec eos ſanam mentem recepturos exiſtimabat:qui cuncta iam pertuliſſent q bus anteq̄ ea paterent mutare ſententiam ſperabantur.

Admouere iubet aggeres cū ariete muris: nihil proficientes cum ſcalis tētant aſcendere:unde multa cædes facta eſt ex romanis:iratus Titus igne portis ſubici fecit creſcente igne conſulit pro ceres ſuos de templo:quidam ſuadent ruinam templi: quidam ut ſeruetur:iubet reſtinguere igne interim pugnatur: uidēs Titus cum militibus electis iudæos profugat:in templum cōcludit oēs ſuccendereq; templum parat. Cap. XIIII.

Octauo aūt die menſis auguſti:cū duæ legiones aggeres perfeciſſent ad exedram occidē talem templi exterioris admoueri arietes iuſſit . Cum diebus aūt ſex qui firmiſſimus erat aries parientem ſine intermiſſione pulſando nihil oīno profeciſſet. Veq; & huius & ceteroq; magnitudines ſtructura lapidum ſupabat.Septētrionalis aūt portæ alii fun damenta ſuffodiebant:multūq; fatigati exteriores tantū lapides euellere potuere . Ab iterioribus aūt portæ ſuſtinebantur: iāq; diu manſere donec inſtrumentoq; & uectium conatibus deſperatis rōmani ſcalas porticibus applicauere.Iudæi uero præuenti ne eos ſubire prohiberent cū his con greſſi dimicabant.Et alios quidem retro depellentes præcipitabant:accedentes alios ſubſidio tru cidabant.Multos de ſcalis egredientes priuſq̄ ſcutis obtegerent ſerientes gladiis ꝓueniebant.Nō nullas aūt ſcalas armatoq; plenas in latus deiicientes declinabant.Vnde romanoq; quoq; nō pua cædes ſequebatur.Alii ſignis ablatis pro his decertabant: rapinam eoq; grauiſſime fore turpidini ducentes.Poſtremo tamen iudæi & ſignis potiuntur:& eos qui una aſcenderent interficiunt.Cæ teri uero clade intereuntium perterriti deſcendūt. Romanoq; quidē nemo non aliquo facto ope ꝓcubuit.Seditioſoq; aūt qui prioribus præliis etiam tunc fortiter pugnauerūt.Et præterea Elea zarus fratris Symonis tyranni filius.Titus aūt cum uideret ſe alienis & templo cum damno & ne cem militum parcere:ignem portis ſubiici iuſſit. Inter hæc aūt ad eum profugi ueniunt Ananus ex Maue Symonis ſatellites crudeliſſimus:& Archelaus filius Magaditi:iccirco ſperantes ueniam q; iudæos uictores relinquerant.Titus aūt cū hanc eoq; in iudæos crudelitatē audiuit:utrūq; ob trūcare decreuit.Dicebat n.neceſſitate nō uolūtate ueniſſe:ne ſalute dignos eſſe incenſam ipſoq; cā patriā deſerētes.Verūtamē cohibuit iracūdiā fides:eoſq; dimiſit: ſed niſi eo loco habēdos quo & iam alios credidit.Iā uero portis milites ignē admouerant:liq̄factoq; argento cito lignū flāmæ abſumpſerant:cū ſubito auctæ ꝓximas inde porticus corripuere.Iudæis uero ignē circū ſe uiden tibus:corpora ſimul aiæq; ceciderunt:& ſtupore attoniti adiuuare quidē uel extinguere nemo co natus eſt.Stantes uero aſpiciebant:nec tamē his quæ abſumerent dolētes:ſaltē ut quod reliquum eſſet ſaluū haberent aium colligebant.Illo quidē die & q̄ ſecuta eſt nocte creſcebat incendiū:pau latim.n.nec ſimul undiq; inflāmare porticus potuerūt.Poſtero āt die Titus ꝓtem militū iuſſit in cendium reſtringere perq; proxima portis loca uiam ſternere: ut facilior. agminibus eſſet aſcen ſus: rectores ad ſe conuocat:ſexq; collectis qui erant proceres:Tiberio Alexandro totius militiæ

præfecto:& Sexto cereali quintæ legionis ꝓpoſito:& Largio lepido decimæ: & Tito phrygio quartedecimæ:cū quibus erat etiam fronto ac ternius magiſter duaꝝ alexandrinarum legionū &.M. antonius Iulianus procurator iudeæ. Congregatiſq; terea chiliarchis & procuratoribus cōſilium de templo propoſuit: Aliis quidē uidebatur lege belli utendū eſſe:nunq̄.n. iudæos a nouis rebus poſſe deſinere templo manente:quo oēs ubicunq; eſſent colligerentur.Nonnulli monebant:ut ſi templum reliquiſſent iudæi neq; armis pro eo quiſq̄ certaret:conſeruandum eſſe ſuadebāt.Si uero id pugna obtinuiſſent ignibus cōſumendū : quoniam caſtellum iam uideretur eſſe nō templū & piaculum:non ipſe id uerum illi qui fieri coegere cōmitterent . Tito aūt nec ſi ſtātes dimicarēt iudæi pro hominibus animo carentibus:ulciſcendum eſſe dicente : neq; ſe unq̄ tantum opus incenſurum:iam.n.romanorum fore hoc damnum:ſic ornamētum quoq; foret imperii ſi maneret: iam certi quid uellet:ad eius accedunt ſententiam fronto Alexander & Cerealis tunc quidem cōſilium dimiſit.Iuſſiſq; militibus requieſcere itemq; ducibus ut his in procinctu ualidioribus uteretur:uiam ſternere per ruinas lectis ex coloribus imperat ignēq; reſtinguere. Illo quidem die iudæos labor itemq; timor ab impetu continuit. Poſtremo ât collectis uiribus & recepta fiducia ꝑ orientalem portam contra templi exterioris cuſtodes ſecunda hora diei ꝓcurritur. Illi aūt primā quidem concionem fortiter excepere:ſeptiq; ſcutis a fronte muꝝ condenſa acie inclinantur.Certum tamen erat eos non diu duraturos q; & multitudine infeſtantium & animis uincerent . Cæſar aūt priuſq̄ uerterentur acies: nam pugnam ex antonia proſpectabat : cū equitibus lectis uenit auxilio.Impetū uero eius non ſuſtinuere iudæi:ſed primis interfectis pæriq; fugā petunt.Et cedē tibus qdē romanis reuertētes inſtabant.Cum āt illi retorſiſſent iteꝝ refugiebāt:donec circa horā ntā iudæi ui coacti tēplo introire cōcluſi ſunt. Titus āt diſceſſit in antoniā decreto poſtridie mane cū oi exercitu aggredi templūq; obſidere . Sed id plane dei ſententia iamdudū igne dānauerat: euolutiſq; tēporibus aderat fatalis dies q erat decimus menſis auguſti:quo ēt prius a rege babylonioꝝ fuerat concrematū. Ex ædibus āt cām principiūq; ſumpſit incendiū.Nam cū pauliſper Titi diſceſſu ſeditioſi qeuiſſent romanos rurſus aggrediunt cuſtodūq; tēpli cū ignē iterioris ꝓhani reſtinguēntibus pugna cōmittit.Hicq; iudæis in fugā uerſis uſq; ad tēplū tranſierunt.

¶ Quidam ex militibus romanorum ignem portat ad templum:ſuccenditur templum:hoc audito Titus iubet extingui ſed pro nimio clamore & quia multi ſimulabant audire eius præcepta & prohibitionem ipſo inuito exuritur templum. Cap. XV.

Hic itaq; tunc militum unus non expectato cuiuſq̄ edicto neq; tantū facinus ueritus:ſed diuino quodam motus ĩpetu a contubernali ſuo ſuſtollit : & ex ardente materia raptū ignem in feneſtram inſerit auream inde membra circū templū ædificata de ſeptentrionali regiōe aditus erat.Flamma uero excitata iudæoꝝ quidē calamitati dignus clamor exoritur:& ad ulciſcendum ꝓperabant: neq; iam uitæ ꝑcendum rati neq; uiribus temperandum: amiſſo eo cuius gratia cautiſſimi uidebantur.Mature aūt hoc Tito quidam nunciat . Et ille nāq; caſu in tabernaculo quieſcebat ſicut a prælio redierat:exiliit templūq; curriculo petit ꝓhibiturus incendiū:omneſq; poſt eum duces & hos agmina perterrita ſequebant . Clamor aūt ac tumultus erat tanto exercitu ſine ordine concitato.Cæſar autem uoce ſimul ad dextera pugnantibus ſigno dato ignem iubebat extingui.Sed neq; uox eius audiebat q; aures eoꝝ maior clamor obſtrueret: nutūq; dexteræ non attendebant cū alios bellum alios ira diſtraheret.Introcurrentiū uero agminum impetū non præcepta neq; interminatio continebant: ſed quo furor ea duceret ſequebant. Ad ipſos aūt introitus obſtruſi multi quidem ſeſe inuicem conculcabant multi uero ardentibus adhuc & ſumantibus porticū incedentes ruinis liuore quidē utebantur.Cum uero ad templū acceſſiſſent edicta quidē cæſaris non audire ſimulantes : ꝑcedentem quiſq; ut ignē imitteret hortabat.Seditioſis aūt iam ſubeundi quidem ſpes nulla erat:ſed fuga & cædes oīa poſſidebat . Magna uero populi multitudo inualida & inermis ubicunq; occupari fuerant interficiebant : & circum aram quidam ingens mortuoꝝ numerus cōgerebat.Per gradus uero tēpli & ſanguis multus profluebat:& eoꝝ corpora qui ſupra ceciderant delabebant . Cæſar aūt ubi neq; impetū inſanientiū militū continere poterat: & flāma dominabatur intro cum rectoribus ingreſſus & ſecundū templi & quicquid illic erat aſpexit:ea quidē quæ apud alienigenas erāt fama maiora. Pompa uero & opinione domeſtica non minora. Cum aūt flamma nondum ex ulla ꝑte ad interiora penetraſſet: nec membra quæ circū erant templū depaſceret:quod erat ueꝝ exiſtimans adhuc illud opus poſſe ſeruari:& ipſe ꝓſiluit militeſq; rogare ut ignem reſtinguerent conabat:& liberalem & hecatontarchū deſtipatoribus ſuis fuſte mulctatos:qui non obedirent iuſſit arcere.Illorum aūt furor belliq; impetus quidam uehementior iudæorūq; odia & cæſaris reuerentiam & prohibentis metum ſuperabant. Plæroſq; aūt prædaꝝ ſpes incitabat ſuſpicantes intus oia pecuniæ referta eſſe:quoniam fores auro factas conſpicerent . Præterea quidam miles ex his qui intrauerant: cum cæſar ad inhibendum incēdium cucurriſſet ignem iam cardinibus portæ ſubiecerat . Tumq; ſubito poſtq̄ flamma intus apperuit:& duces cum cæſare diſcedebant: & ſtantes extra ſuccendere nemo prohibebat.Templum quidem hoc modo inuito Tito exuritur.

Templū incendit mensꝫ & die mensis consormi incendio templi babylonis:in ipsa incēsione etiam maltæ cedes etiam siebat dephensorum: nec erat discretio puerorum nec mulierū cuiuscꝫ ætatis:clamor ingentissimus siebat:duo in ignem se proiecerunt incendunt romani diuersas porticus & loca ubi iudæi res suas ac pecunias deposuerāt: quidam pseudo prophetæ persuaserat populo ut expectaret dei auxilium. Cap. XVI.

Sed hoc multum qs deflendū putet:ut opus oium quæ audiuimus aut uidimus maxime admirabile tā extructionis genere quā magnitudinis:itēcꝫ munificentiæ in singulis rebus & gloriæ q̄ de sanctis habebant:maximū tamē ex facto capiet solatiū:quod ut aialibus ita opibus lociscꝫ fatū sit ineluctabile.Mirabitur aūt in eo etiam circūacti tpis fidem.Nā & mensem ut dictū est eūcꝫ diē seruauit:quo primū ab babylonis templum erat incēsum.Et a prima structione tēpli quā Solomon rex ichoauerat: uscꝫ ad hoc excidiū quod euenit secundo anno principis uespasiani:mille.cxxx.colligunt anni:& septē mensēs ac dies xv.A posteriore uero quā secundo āno Cyris regis aggeus fecerat:uscꝫ ad excidiū quod Vespasiano iperante sustinuit ciuitas anni.dcxxxix.& dies.xlv. Dū templū autē incenderetur ēt quicqd in manus forte veniſſet rapiebatur: & cædes erat infinita dephensoꝝ.Nec actæ fuit ætatis miseratio aut reuerētia castitatis:sed & pueri & senes & sacri ac prophani similiter interficiebant:atcꝫ oē genus hoium belli calamitas psequebat unacꝫ supplices cū repugnantibus necabant:flāmacꝫ ulterius ꝓgrediens cū gemitu occūbentium concrepabat. Et pro altitudine qdē collis ardēriscꝫ opis magnitudine totā quis ardere crederet ciuitatē.Illo aūt clamore nihil maius aut horribilius excogitari pōt.Nam & romanoꝝ agminū fremitus erat & seditiosoꝝ: ferro ignicꝫ clausoꝝ clamor ingens tollebat:& populi sursum dephensi ad hostes fuga cū stupore ac calamitate cōquestio.Incolle āt constitutis ēt multitudo oppidi cōsonabat.Iam uero multi fame marcidi in mortē pœne luminibus clausis postq̄ ignem tēpli uidere in q̄stus interim clamoremcꝫ uirescꝫ receperūt. Resonabat aūt & trans fluuiū regio:& montes circūpositi grauiorem impetū faciebant:& tamē erant clades acerbiores tumultuū.Nam collē qdem in quo tēplum erat euelli radicitus qs putaret: ita undiqꝫ belli plenus uidebat & sanguis igne largior esse pluresqꝫ interfectoribus interfecti oiscꝫ terra cadaueribus tegebat:& supra corpora mortuoꝝ gradientes milites cursum fugientiū sequebā tur.Latrocinalis qdē multitudo tandē pulsis romanis in exterius tēplum:deinde ciuitatē euadit. Populi aūt quod fuit reliquū in exteriorem porticū confugerūt.Sacerdotum āt iudæorūcꝫ nonnulli primū qdem uiribus itēcꝫ sedibus suis quæ ex plūbo factæ erant:auulsis in romanos ꝓmisſilibus utebant.Deinde cum nihil proficerent ignisqꝫ in eos euomeret:in parietem descendentes octo cubitis latū ibi manebant.Duo tamen ex nobilibus cū ad romanos transeundo seruari possent aut cōem cum cæteris durare fortunā:semetipsos in ignē iniecere: & cū templo concremati sunt Hynerius filius Velgæ:& Iosippus Dareæ.Romani aūt q̄ frustra se circū templum ædificiis parcere iudicabant:cum ipm templū arderet oia simul incēdunt:& quicqd ex porticibus reliquū erat & portis:ꝑter unam ex parte orientali: alteram ex meridiana q̄ uis eas quoqꝫ postea funditus euerterint:qn etiā arculas quæ gazophilatia uocant incendunt in qbus magna uis erat pecuniæ ac plurimū uestium:aliaqꝫ substantia. Et ut breuiter dicam oēs iudæoꝝ congestæ diuitiæ q̄ opulentissimus qsqꝫ illuc totas domos exhauserāt. Venerunt āt etiam sup eam quæ restabat unā porticum extra tēplum quo confugerant ex populo mulierculæ itēcꝫ pueri & promiscuæ multitudinis prope ad sex hoium milia. Sed priusq̄ de his Cæsar quicq̄ decerneret uel ducibus iperaret:ira flagrantes milites incendunt porticū.Hincꝫ contigit ut alii cū se ex flāma præcipitarēt morerē tur:alios ipsa corrūperet.Ex tanto autē numero nemo seruatus. His cā interitus quidam pseudo propheta fuerat:qui eo die prædicauerat in ciuitate:q̄ eos in tēplum deus ascendere signa salutis accepturos iuberet. Multi enim a Tyrannis tunc subornati prophetæ populo denunciabāt ut expectarent dei auxilium:quō propterea minus profugerēt:& eos qui supra timorem & custodiam fierent spes retineret:cito autem in aduersis persuadetur. Quod si etiā malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit:necessario qui ea patitur spei totus efficitur.

Quædam prodigia quæ superuenerant iudæis describūtur:quæ in eorum fortunam & auxilium interꝑtabantur:quidam uero sapientes hæc esse ruine prodigia iudicabant. Cap. XVII.

Deniqꝫ miserabilis populis illis qdem fallacibus deūcꝫ calūniantibus credulus erat.Certis uero ꝓdigiis & futurā solitudinē ꝓnunciātibus neqꝫ attēdebant aio neqꝫ credebāt: sed uelut attoniti nec aut oculos habētes aut aias edicta dei dissimulauere:mō cum supra ciuitatē sidus stetit simile gladio & p annū pseuerauerit cometes: mō cū ante defectionē primiqꝫ belli motus ad diē festū azymoꝝ populo cōueniente. Octauus āt dies erat aprilis mēsis:nona hora nocturna circū aram itēcꝫ templū tantū lumē effulsit ut clarissimus dies putaretur.Et hoc usqꝫ ad mediā ꝑmansit horā quod iperitis qdem bonum augurium esse uidebat:sacroꝝ uero peritis priusq̄ ueniret stati diiudicatū est. Eodēcꝫ festo die ēt bos cū ad hostiā duceret agnū in medio phani peperit.Orientalis autem porta interioris templi cū esset ænea atcꝫ grauissima:& post meridiem uix a.xx.uiris clauderetur; seriscꝫ ferro iunctis obseraretur: pessulosqꝫ altos habe-

ret in ſaxeum limen dimiſſos uno perpetuo lapide fabricatū uiſa eſt noctis hora ſexta patere. His aūt curriculo per cuſtodes templi magiſtratui nunciatis aſcendit: ille uixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris qdem ſignū optimum uidebatur. Deum nāq; bonorum portā ſibi aperuiſſe dicebant. Prudentiores uero tēpli tutamē ſponte ſua diſſolutū iri cogitabāt & hoſtium domū eſſe. Portas aperiri ſolitudinē uero illo oſtento ſignari inter ſe ꝓnunciabāt. Poſt dies āt feſtos in diebus paucis uicesimoprimo die mēſis maii Larualis quædā imago uiſa eſt fidē ſuperās. Monſtrum aūt fortaſſe quod dicturus ſum etiā his eſt cognitum q uiderunt & quæ ſecutæ ſunt clades dignæ ꝑſagiis extitere. Nāq; ante ſolis occaſum uiſi ſunt ꝑ inane ferri currus totis regionibus & armatæ acies tranantes nubila & ciuitatibus circūfuſæ. Feſto aūt die quā pentheoſten uocant nocte ſacerdotes intimū templū mōre ſuo ad diuinas res celebrandas ingreſſi primū qdem motū quēdamq; ſtrepitum ſenſerunt. Poſtea uero ſubitā uocem audiere quæ diceret migremus hic. Quid aūt his horribilius fuit? Ieſus qdā filius Anani plebeius & ruſticus quadrienniū priuſq; bellum gereret in ſumma ciuitatis pace atq; opulentia cū ad feſtum diē ueniſſet quo Attegias in honore dei componi in tēplo ab hoibus mos eſt repente exclamare cœpit. Vox ab oriente. Vox ab occidente. Vox a quatuor uentis. Vox in Hyeroſolimā & templū. Vox in maritos nouos nouaſq; nuptas. Vox in oēm hunc populum: atq; hæc interdiu noctuq; oēs ciuitatis uicos clamitās circuibat. Nonnulli aūt uirog; inſigniū aduerſum omen indignæ ferentes corripiunt hoiem: multis uerberibus afficiunt. Ille aūt neq; pro ſe nec ad eos qui ſe mulctabant ſecreto quicq; locutus eadem quæ prius uociferans ꝑſeuerabat. Magiſtratus auté rati quod erat uerum: magis diuinū eſſe hois motum: ducūt eum ad romanog; præfectum ubi plagis uſq; ad oſſa laceratus: neq; ſupplex quicq; fuit neq; lachrymauit: ſed ut poterat inclinans maxime flebiliter uocem ad ſingulos ictus reſpondebat. Veh ueh hyeroſolimis. Albino āt interrogati: is nāq; iudex erat: quis eēt uel unde ortus: aut cur iſta diceret: nihil rettulit. Non prius āt ceſſauit luctus miſeræ ciuitatis donec eum Albinus furere iudicatum dimiſit. Ille aūt ad belli uſq; tp̄s neq; adibat quēq; ciuium nec quēq; uidit: ſed quotidie uelut orationem quādam meditatus ueh ueh hyeroſolimis q̄rebatur. Sed nec in p̄catus eſt cum in dies ſingulos mulctaretur: nec uictum offerentibus benedicebat. Sola uero eius reſponſio ad oēs erat in triſte p̄ſagium. Maxime āt diebus feſtis uociferabatur: idq; per annos ſeptē & quinq; menſes continuos faciens neq; uoce raucior fuit: neq; laborauit donec obſidionis tēpore perſpectis auguriis ipſe quieuit. Supra murum enim circuēs iterum: ueh ueh ciuitati ac phano ac populo uoce maxima clamitabat. Cum aūt ad extremum addidiſſet: ueh etiam mihi: lapis tormento miſſus eum ſtatim peremit animamq; adhuc illa omnia lugentem dimiſit.

¶ In ſacris libris erat q̄ cū templū quadratū redigeret q̄ ciuitas erat deſtruēda. hi uero incitabātur ad p̄liū dicētes pp dictū quoddā ambiguū inuētū. ſ. q̄ eo tp̄e qdā eēt ex eoꝝ finibus orbis terre habiturus iperiū: ex hoc dicto decepti ſūt q̄ſi ꝓpriū eoꝝ iudicātes dictū cōuenire. Ca. XVIII.

HAec ſi quis reputet profecto inueniet. Deum quidē hominibus conſulere: modiſq; omnibus præmonſtrare quæ ſunt eorum generi ſalutaria: ipſos autem ad demētiam ſuam malis uoluntariis interire: quādo quidē & iudæi poſt antoniam captā quadratum phanum fecerant: cum in ſacris libris ſcriptum haberent capiendam ciuitatem ac templū: ſi phanum quatuor angulis eſſet effectum. Sed quod maxime eos ad belium excitauerat reſponſum erat ambiguum itidem in ſacris libris inuentum q̄ eo tempore quidem eſſet ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quaſi proprium acceperunt: multiq; ſapientes interp̄tatione decepti ſunt. Hoc autem plane reſpōſo Veſpaſiani deſignabatur imperium qui apud iudæam creatus eſt imperator. Sed etiam homines fatum uitare non poſſunt etiā ſi præuiderint. At uero his ſignorum quædam pro ſua libidine interp̄tati ſunt: alia contempſere: donec patriæ excidio ſuaq; perniciæ eorum iniquitas confutata eſt.

¶ Romani Titū impatorē declarant in tēplo: ludæi ꝓuocāt Titū ad colloquiū: ipſe naturali humanitate eos recipit: alloquturq; eos increpādo: tādem in diligēdo eos ſi uelint in pace uiuere nolluerunt: ipſe cognita eoꝝ neqtia eos militibus fieri p̄dam tradidit interim ignis ꝓgrediebat: quidam ſupplicant ut eis fidē Cæſar dat: ſuſcipit ipſe in cuſ' odiaq; eos recluſos tenet. Cap. XIX.

ROmani quidem poſtq; ſeditioſi ad ciuitatem confugere templo itemq; omnibus circū locis ardentibus ſigna in phano repoſuere cōtra portam orientalē: hiq; ibi ſacrificio celebrato maximis cū clamoribus declarant Titū imperatorē. Vſq; adeo uero præda ſatiati ſunt milites uniuerſi ut in Syria dimidio quāpridem fuerat p̄cio pondus auri ueniſſet. Et his aūt ſacerdotibus qui in tēpli piete perduraueràt: puer ſitiēs romanis cuſtodibus pacem petebat: ſitimq; fatebatur. Sed ubi illi tā ætatis quā neceſſitatis miſerati dedere ei dexterā: & ipſe bibit. & quā ſecum attulerat lagenā repletā ſurſum refugiēs abiit ad ſuos. nec eū quiſq; cuſtodum inſequi ualuit: ſed eius perfidiæ maledicebant. Ille aūt nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dextera enim ſibi data non ut apud ipſos remaneret: ſed ut tantum deſcēderet atq; ut aquam acciperet: quæ cum fecerit in fide manſiſſe. Aſtutiā quidē præter ætatem maxime pueri qui decepti fuerāt mirabantur. Quintā uero die ſacerdotes oēſſi fame deſcendunt: & a cuſtodibus ad Titum

perducti ut ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem ueniæ quidem tempus illis præteriſſe fa tus:periſſe uero id cuius eos gratia mẽrito conſeruaſſet.Decere autem ſacerdotes interire cũ tem plo duci homines ad ſupplicium iuber.Sed tyranni cum ſociis quoniã bello undiq; tenebant:cir cundatis autem nuſq; erat fugere copia:Titum ad colloquia prouocant.Ille autem pro humanita te naturali ſaltem oppidũ ſeruare cupiẽs & amicis præterea ſuadentibus. Latrones enim iam mo deratiores factos eſſe arbitrabantur:in parte occidua templi exterioris cõſiſtit.Hac.n.ſup xiſtum erant portæ ac pons qui ciuitatẽ templo iungebat; iſq; tunc inter tyrãnos ac Titũ interueniebat. Multitudo aũt utrinq; denſi aſtabãt:iudæi qdem circũ Symonem ac Ioannẽ ſuſpenſi ueniæ ſpe. Romani uero ad Cæſarẽ ſpeculandi ſtudio qualiter eos reciperet.Edicto ãt dato militibus Titus ut & iracundiã & ſagittas continerent:adhibitoq; interpte: quo argumento ſupior oſtendebatur prior alloqui cœpit.Etiã ne ſaturati eſtis patriæ malis? O uiri q̃bus neq; uirtutis noſtræ neq; ifir mitatis propriæ uenit in mentẽ:ſed inconſulto ipetu ac furore pditis populo & ciuitate ſimul ac templo ipſi quoq; iuſte pituri.Qui primũ quidem poſtq̃ uos Pompeius fortiter debellauerat no uas res affecta re non debuiſtis.Deinde etiam bellũ apertum contra romanũ populum extuliſtis? Vtrũ ne multitudine freti? an q̃ parua manus uobis romani exercitus ſatis reſtitit auxiliatoq; fi de? Et quæ gens iperio noſtro libera iudæos præ romanis optaret? ſed uiribus corpoq;? At q̃ ſcitis nobis ſeruire germanos.Firmitate muroq; & maior Oceano murus atq; obſtaculũ quo ſepti bri tanni adorant arma romanoq;. Animoq; obſtinatione uel aſtutia ducũ.an q̃ etiã carthagi nẽſes captos eſſe noueratis? itaq; uos cõtra romanos ipſoq; excitauit humanitas q̃ primũ uobis & terrã dedimus poſſidendã:& gentiles iposuimus reges.Deinde leges ſeruauimus patrias: & uiuere uos non ſolũ diſcretos:ſed cũ aliis ẽt ueſtra uoluntate cõceſſimus:quodq; maximũ eſt:tributũ capere dei noie ac donaria colligere pmiximus:eaq; offerẽtes neq; monuimus neq; prohibuimus:ut ho ſtes nobis efficeremini ditiores:noſtraq; pecunia uos contra nos iſtrueretis. Ergo tantis bonis af ſecti ſatietatẽ in eos q̃ hæc uobis pſtiterãt extuliſtis & imitium exemplũ ſerpentiũ uirus blãdien tibus infudiſtis. Eſto Neronis negligentiã contempſiſtis & ueluti ruptũ aliquod membroq; ſiue contractum alias male quieti in maiore uitio detecti eſtis:& ad ſpes iprobas etiã cupiditates imo dicas explicaſtis.Venit pater meus ad patriã ueſtram nõ ut pœnas a uobis ob ea quæ incertæ cõ miſeratis exigeret:ſed monitis emendaret.deniq; cũ deberet ſi depopulandæ nationis cã ueniſſet ſtirpem ueſtrã petere atq; hanc delere ciuitatẽ galileã & circa eam loca uaſtare maluit ut pœnitẽ di uobis pberet indutias.Sed hæc eius humanitatis ifirmitas uidebatur: noſtraq; lenitate aluiſtis audaciam.Et Nerone mortuo feciſtis quod nequiſſimi ſolent:& ex inteſtinis ueſtris diſſenſioni bus fiduciam pſumpſiſtis meq; ac patre meo digreſſis ad ægyptũ ad ſtruẽdum bello tps illud uti le putauiſtis.Neq; uos puduit pturbare principes declaratos: quos etiã duces humaniſſimos fue ratis experti.Deniq; ubi ad nos confugit imperiũ & oĩbus in eo quieſcentibus p legatos aũt gra tulantibus exteris nationibus itez hoſtes iudæi & legatiões qdem a uobis trans euphraten uſq; nouaz rerum gratia miſſæ:muroz aũt ambitus repabantur.Seditio uero tyrannorũq; contẽtio & bellum inteſtinũ quæ ſola huiuſcemodi nequiſſimos decent.Iuſſus eo ab initio patre cũ man datis triſtibus ad ciuitatẽ uenire lætabar: cognito populũ de pace ſentire.Ante bellum rogabam uos deſiſtere pugnantibus aliquãdiu parcebã ſponte aduenientibus dexteram dedi fidem ſeruaui confugientibus:multos captiuos miſeratus uerberibus urgẽtes bellum coercui:muris ueſtris ma chinas inuitus admoui:ſp cædis ueſtræ cupidos milites continui. Quotiens uici totiẽs uos ad pa cem tanq̃ uictus prouocaui.Cũ prope ad templũ acceſſiſſem:conſulto itez legis belli oblitus par cere uos propriis ſanctis oiabam tẽplum ſeruare data uobis exeundi copia & fide ſalutis: uel etiã pugnare alibi tpe ſi uelletis in alio loco facultates præbui. iſta oĩa ſpreuiſtis & templum manibus ueſtris incendiſtis.Deinde ſceleratiſſimi nunc me ad colloquium prouocatis:ut quid tale conſer ueris quale periit? Qua uosmetipſos ſalu.e dignos eſſe poſt templi excidium iudicatis? Quin etiã nunc armati ſtatis & nec in extremis ſupplices aſſimulatis. O miſeri quæ fiducia? Nõne populus ueſter examinatus? Templum uero periit:mihiq; ſubdita eſt ciuitas:in manibus aũt meis habetis animas ueſtras.Et tamen fortitudinis eſſe gloriam mortem arbitramini? Non contendam cũ per tinacia ueſtra.Proiectis autem armis traditiſq; corporibus uitam uobis indulgeo:& ſicut in priua ta domo dominus mitis ultus grauiora cætera mihi ſeruo. Ad hæc illi reſponderunt: fidem qui dem ſe ab eo minime poſſe accipere.Nam iuraſſe nunq̃ id eſſe facturos: exeundi uero per muni tiones qua murum ſepſerat cum coniugibus ac liberis facultatem petebant.Ituros enim ſe in ſoli tudinem ipſiſq; oppidum relicturos.Hoc Titus uehementer iratus q̃ in ſorte captorum conſtitu ti uictorum conditiones ſibi ponerent. Declarari quidem his iuſſit uoce præconis ne ulterius ad ſe profugerent:neue fidem ſperarent:nulli enim eſſe parcendum: cunctis autem uiribus dimica rent quantum poſſent ſaluti ſuæ conſulerent. Iam enim ſe omnia iure belli geſturum:militibus autem diripere ciuitatem atq; inflammare permiſit.Illi autem ipſo quidem die nihil egerunt.Po ſtremo autem die archium & aeram & curiam & qui uocatur ephlam ſuccendere:& progredieba tur ignis uſq; ad Helenæ regiam; quæ in media erat acra; nec minus ciuitatis mortuis plenæ eo-

dem die galeza regis filia & fratres cum his multi nobiles ex populo congregati ut fidem ſibi da ret Cæſari ſupplicarunt.Ille autem quáq̃ cæteris omnibus iratus erat: mores tamen nõ mutauit: ſed eos ſuſcepit.Et tũc quidem omnes in cuſtodia habebat:regis autem filios ac propinquos poſtea uinctos romam perduxit fidem obſidum præſtaturus.

¶ Seditioſi in domũ regiã cõfugiũt:romãos pellũt:multi occidunt ex popularibus: Titus uero militẽ quẽdã qa uiuus captus é ad ipm rediẽs ex acie pepulit:qđ grauius fuit illi morte. Ca.XX.

Seditioſi aũt ad domum regiã profecti ubi qa tuta erat multi facultates ſuas depoſuerant & romanos hinc pellunt:& oĩbus popularibus q eo cõuenerant ꝓpe ad octo milia &.cccc.occiſis pecuniã etiam diripuere. Viuos autẽ duos milites romanos cœpere unũ eg tem alteꝝ peditem : & peditẽ qdem interfectũ per oẽm traxere ciuitatẽ uelut uno corpore oẽs romanos ulciſcerent.Eques uero qdã his quod ſaluti foret ſuadere pollicitus deducit ad Symonẽ.Cũq; qđ diceret nihil ſaperet : Ardali cuidã ex numero ducũ trait puniẽdus.is aũt reuinctis poſt terga manibus:ceruice atq; oculis in cõſpectu romanoꝝ ueluti capite cæſurus produxit. Verum ille dum gladium iudæus educeret ad romanos refugit.Hunc Titus quoniam ab hoſtibus eſſet lapſus non eſt paſſus quidem occidere. indignum uero eſſe romanorum militem iudicauit.quia uiuus fuerat captus:& armis ablatis eũ agmine pepulit . Quæ res prudenti uiro grauior eſſe morte uidebatur.

¶ Romani conuerſis latronibus in fugam:oĩa igni tradidere: illi uero in ſuperioré ciuitatem recedebant: letantes ꝙ nil eſſent relicturi hoſtibus & alacri uultu mortem expectabant: illi undiq; per ciuitatẽ capiebantur:mortuiq; canibus proiciebãtur:ſpes quibuſdam erat in cloacis latere: & ignis latitantes cremabat:& qui deſcendebant necabantur, Cap. XXI.

POſtero aũt die romani uerſis in fugã ex iteriori ciuitate latronibus oĩa Siloã uſq; igni tradidere:& oppidũ qdem gaudebãt abſumi rapinis uero carebãt ; quoniã latrones ex inanitis prius oĩbus in ſupioré ciuitatem recedebãt.Erat nãq; illis maloꝝ qdem nulla pœnitudo:arrogantia aũt tanq̃ in rebus ſecũdis.Demq; ardere ciuitatẽ lætis uultibus aſpicientes alacri uoto mortẽ expectare dicebant ꝙ perempto pópulo incẽſo templo:& fiagrãte oppido nihil eſſent hoſtibus relicturi.Sed tamen ioſippus in extremis eoꝝ rebus pro reliquiis ciuitatis obſecrando laborabat . Sed multa qdem in eoꝝ crudelitatẽ atq; impietatẽ locutus multa uero pro ſalute adhortatus nihil amplius quã eluſus eſt:qa neq; ſe tradere pp iuſiurandũ patiebãtur:neq; pugnare cũ romanis ex equo iã poterant ueluti cuſtodia circũuallati:cædiſq; inſup conſuetudo dexteras cõmouebat.Diſperſi aũt per ciuitatẽ per ruinas latitabant profugere parati inſidiantes.Multi aũt capiebantur oẽſq; interficiebant.Nam pp inediã fugere non ualebant: mortuos aũt canibus proiiciebãt.Omne aũt per eundi genus fame leuius uidebat: adeo ut ad romanos quoq; ſine licentia deſperata miſericordia tamẽ fugerent atq; in ſeditioſos a cæde non ceſſantes ſponte incederent:nulluſq; in ciuitate locus uacuus erat:ſed cũcta mortuos habebãt: quos fames aut latrones cõfecerant:& cadaueribus eoꝝ plena erant oĩa:qui alimentoꝝ penuria uel ſeditione perierant.Tyrannos aũt fouebat factionũ quæ latronum ſpes ultima ſita in cloacis.Quo ſi fugiſſent minime iueniri poſſe arbitrabant.Sed peracto excidio poſt romanoꝝ digreſſum prodire ac fugere cogitabant.Id enim plane illis erat ſomniũ.Nec enim uel deũ uel romanos fuerant latituri.Tunc qdem ſubterraneis freti plura quã romani concremabant . & q ex incendiis fugientes in cuniculos deſcendiſſent eos ſprobe necabant itemq; ſpoliabant. Quin etiã cibum ſicubi reperiſſent concretũ ſanguine deuorabãt.Erat ãt inter ſe illis iam rapinaꝝ cauſa bellũ: eoſq; putauerim niſi excidio ꝓuenti eſſent nimia crudelitate mortuoꝝ quoq; corpora deguſtaturos fuiſſe.

¶ Cæſar proſpiciens ciuitatẽ ſuperiorem non poſſe capi ſine aggeribus diſtribuit milites operibus ad occidentalẽ partem:legiones munit iſdem diebus idumei mittunt ad Titum ꝙ ad eũ uoluntconfugere remittit legatos pollicens pacem:Symon hoc intellecto quoſdam occidit:quoſdã recludit:multitudo tamen maxima fugit. Cap. XXII.

CAeſar aũt fieri non poſſe ꝓſpiciens ut ſine aggeribus ſuperioré caperet ciuitatẽ in prærupto undiq; loco ſitam.diſtribuit opibus militẽ uiceſimo die menſis auguſti. Erat ãt tranſuectio ſpendioꝝ difficilis oĩbus.ut dictũ eſt.circũ ciuitatem uſq; ad centeſimum ſtadiũ imprioꝝ aggerũ extructionẽ detonſis. Quatuor qdẽ legionum opus in occidẽ tali parte ciuitatis contra aulã regiã erigitur.auxiliatoꝝ uero manus & cætera multitudo xiſtum uerſus ac pontẽ & Symonis turrim quã ioãnes bellũ gerens pro caſtello ſibi ædificauerat. His ãt diebus idumeoꝝ duces clam cõgregati conſiliũ de ſui traditiõe cœpere miſſis ad Titũ qnq; uiris ut dexterã ſibi darent ꝓcabant.ille tyrãnos ſperans eẽ ceſſuros idumeis abſtractis quoniã belli ꝓuidebant:ſero qdem uerũ tamen uitã his pollicitus legatos remiſſit.Diſceſſum ãt parantibus Symon ꝓſenſit.& eos qdẽ q ad Titũ ꝓrexerãt qnq; uiros ſtatim occidit.duces uero quoꝝ nobiliſſimus erat Soſæ filius iacobus correptos in cuſtodiã coniicit.nec multitudinẽ idumeoꝝ abductis rectoribus qd ageret neſcientẽ ſine cuſtodia hẽbat:ſed diligẽtioribus eã cuſtodiis amplectebat & tamẽ cuſtodes ꝓfugientibus obſtare nõ poterant.Quãuis multi necarent:plures tamẽ erant qui

fugerent. Omnes aũt ſuſcipiebantur a romanis: q; Titus nimia lenitate priora ꝓcepta neglexerat: ipſiq; milites iã & ſpe lucri & ſatietate cædibus tpabant. ſola.n. relicta plebe aliud uulgus cũ cõiugibus ac liberis paruo quéq; ptio uenundabãt. Cũ multi ãt diſtraherent & emptores pauci eẽnt: q̃q̃ uoce ꝓconis edixerat ne qs ſolus tráſſugeret: ut eo mõ familias ſuas educerẽt: tamẽ hos quoq; recipiebat: appoſitiſq; q ab his ſecerneret ſi qs digno ſupplicio uidereť. Et infinita qdem multitudo uenit. Ex populo uero ſeruati ſunt pluſq̃ milia. xl. quos impator quõ cuiq; gratũ erat dimiſit.

Quidam ſacerdotũ promittens multa donaria Tito accepta fide pro fuga receſſit: multaq; uaria pulcherrima donaria dedit. Cap. XXIII.

Eidem autẽ diebus etiam ſacerdotũ aliqs filius nebuthi noie ieſus accepta fide ſalutis a Cæſare ut de ſacris donariis quædã traderet: egrediẽſ ac tradit ex phani pariete candelabra duo. His quæ in tẽplo erant poſita ſimilia menſaſq; & crateras oia ex auro ſolido & grauiſſimo facta. Tradit ẽt uela & pontificũ indumenta cum gemmis & uaſa multa ſacrificio cõparata. Quin etiã cuſtos ſacræ pecuniæ cõprehenſus phinees noie ueſtes & cingula ſacerdotum oſtendit: multaq; purpurã & cocchum quæ ad uſum repoſita catapitiſmatis ſeruabãtur. Cum qbus aliquantum cinami erat caſiæ pigmentorũq; aliorum multitudo quibus cõmixta deo in dies ſingulos adolebant. Tradita ſunt aũt ab eo & ex aliis opibus multa & ſacra ornamenta non pauca: quorum gratia licet ui capto tranſſugæ tamen data eſt uenia.

Perfectis aggeribus machinas romani admouẽt: multi deſpantes in iloachas demittũt: qdã in aerã confugiũt quidam romanos applicãtes arietes ad muros ulciſcunť: Tyranni priuati ſpe: ſponte deſcenderunt de turribus: iudæi ad ſiloã confugiunt: a cuſtodibus recluduntur: romani in muris ſigna ponunt: ingreditur Titus admiratur q; tantas munitiones tyranni deſeruiſſent: admirata altitudine & compagine lapidum præficit Frontonem cuſtodiæ illorum: multos in ægyptũ mittit: multos uendidit multos etiam beſtiis deuorandos tradidit. Cap. XXIIII.

Am uero pfectis aggeribus ſeptẽbris mẽſis die ſeptimo: qui erat cœpto opere octauus & decimus dies: romani qdem machinas admouebãt. Seditioſoq; qdem alii q ciuitatẽ deſperauerant muris relictis in acram recedebant: alii ãt ſe in cloacas demittebãt. Multi aũt diſpoſiti ulciſcebanť eos qui arietes applicarent: & hos aũt ſupabant multitudine ac uirtute romani. quodq; maximũ eſt. læti mœſtos atq; iã debiles. Cum aũt pars eſſet aliq̃ muri ſubruta nõnullæq; turres arietibus p[illegible]ſtæ ceſſiſſent: ſtatim qdẽ propugnatores eaq; diffugiũt timor aũt etiam tyrannos neceſſitate maior inuadit. Nã & priuſq̃ tranſgrederenť hoſtes torpore tenebanť: & ad fugiendũ ſuſpenſi erant. Videres aũt paulo ante ſupbos & factis impiis arrogãtes ita tunc humiles eſſe ac tremere ut miſeráda eſſet. quáq̃ in neqſſimis. tanta mutatio. Conati ſunt quidẽ ambitu & muro quo mœnia cingebanť inuaſo atq; perrupto cuſtodes pellere atq; egredi. Cum uero quos antea fideles habuerãt naſq̃ uiderent fugiebant quo quéq; neceſſitas impuliſſet. Adeuntes ãt alii totũ ab occidente muꝝ ſubuerſum eſſe nũciarent: alii ſubiiſſe romanos aciẽ propinquare ãrentes: alii ẽt uidere hoſtes iñ turribus affirmarẽt metu fallente conſpectũ in ora proſtrati pro ſua dementia ãrebantur: ac ueluti ſucciſi neruos qua fugerẽt hæſitabant. Vnde & maxime qs & uirtutẽ dei pſpexerit contra iniuſtos & fortuná romanoꝝ. Tyranni qdẽ ſemetipſos tuitione priuauere: ac ſponte de turribus deſcendere: unde ui nunq̃ ſola uero famẽ capi poterãt. Romani uero q tantũ in muris infirmioribus laborauerãt: eos quos inſtrumẽtis non potuiſſent nũc fortuna cœpere. Omnibus.n. machinis tres turres ualidiores erant de qbus ſupra memorauimus. Relictis itaq; his uel. quod eſt uerius. dei nutu in his deꝑhenſi confeſtim qdem ad uallẽ ſiloã confugere. Rurſum aũt ibi a metu paululũ reſpirauerunt munitionẽ qua murus erat accinctus ex ea parte partire. Vſi aũt infirmiori audacia quã neceſſitate. iam.n. uires eoꝝ labor metus: & calamitas fregerat. a cuſtodibus retrudunť: & per diuerſa diſiecti in cloacis deliteſcũt. Romani uero muris potiti ſigna in turribus poſuere: & plauſu atq; lætitia uictoriã cãtu celebrant: q; principio finẽ belli multo ſenſerant leuiorẽ. Deniq; ſine ſanguine muꝝ nacti nouiſſimum non eſſe credebant. cúq; nullum reluctantẽ uiderent. pro in certo mirabantur. In anguſtias aũtẽ uiaꝝ ſtrictis gladiis fuſi & quos cœpiſſent interficiebant: nullo diſcrimine: domoſq; totas cum oĩbus qui eo confugerant igni tradebant. Multas uero uaſtantes quas prædæ cã penetraſſent. integras mortuoꝝ familias & plena mortuis tecta quos fames confecerat offendebant. Ipſum deinde horrẽtes aſpectum uacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eodẽ modo peremptos miſerantes. Non idem aũt ex ca uiuos patiebantur: ſed unum quéq; obuium tranſfigendũ & anguſta uiarum cadaueribus obſtruxere: totãq; ciuitatem ſanguine diluere ut plæroſq; inciſoꝝ cædes extingueret. Et occidẽtes quidem ueſpere ceſſabant. nocte uero creſcebat incendium. Ardentibus aũt Hyeroſolimis illuxit dies ſeptẽbris mẽſis octauus ciuitati tot clades cũ obſideretur expertæ: quot bonis ſi uſa eſſet ex quo condita inuidenda manſiſſet. nulla tamen alia re tantis infœlicitatibus digna: niſi quoniã talem progeniẽ qua ſubuerſa eſt edidit. Intro autem Titus ingreſſus & alia & ciuitatis munitiones ac turriũ cauſas miratus eſt. quas tyranni per dementiã deſeruerant. Conſpecta quidem earum ſolida altitudine itẽq; magnitudine ſubtiliq; lapidũ compagine ſingulorꝝ quantumq; paterent uel

quantum erigerentur:deo inqt plane adiuuãte pugnauimus:& deus erat qui detraxit ab iſtis mu-
nimentis iudæos.nã quæ hoium manus:aut quæ machinæ ad iſtas ualerent? Tunc qdem multa
eiuſmodi cũ amicis collocutus eſt.Quos uero a tyrãnis uinctos in caſtellis repperit relaxauit.Cũ
aũt alia ciuitatis deleret muroſq; ſubuerteret eas turres fortunæ ſuæ monumentũ reliquit:qa eo
militante his potitus fuiſſet quæ capi nõ potuiſſent. Quod ergo milites interficiendo laborabãt
magna adhuc extabat ſupſtitum multitudo:ſolos qdẽ armatos Cæſar & q manũ opponerent iu-
bet interfici, reliquã uero multitudinẽ ſaluam eſſe.Illi aũt cum his quos occidi mandatũ fuerat:
etiã ſenes ac debiles trucidabant.uegetos aũt atq; utiliores coactos in tẽplum indeſtinatũ mulie-
ribus ambitũ concluſerunt.Cuſtodes aũt his Cæſar appoſuit:unũ ex libertis & amicis ſuis Fron-
tonẽ:qui fortunã quã meritus eſſet q ſq; decerneret. Ille aũt latrones qdem oẽs atq; ſeditioſos cũ
alius ab alio iudicarent:occidit. Iuuenes aũt lectos q procero atq; formoſo eſſent corpe triũpho
ſeruabat.Ex reſidua multitudine ſeptẽ & decẽ milia maiores annis uinctos mittit ad ægyptũ ope
ribus deputandos.Plurimos aũt p prouincias Titus diſtribuit in ſpectaculis ferro & beſtiis conſu
mendos.Qui uero infra.x.&.vi.annũ ætatis agerent uendidere.Hiſdẽ aũt diebus qbus ſecernebã
tur a Frontone mortui ſunt fame.xii.milia qbus partim odio cuſtodũ non ꝑbebatur cibus.ptim
quoniã ipſi uictus faſtidio tenebant.Erat aũt præ multitudine hoium frumenti penuria.

(Captiuorum numerus per omne tempus obſidionis numeratus fuit decies centena milia:loã
nes ſempiternis uinculis ſeruatur,Symon uero ſeruatur triumpho. Cap. XXV.

IT captiuoꝝ quidem oium qui toto bello cõpræhenſi ſunt.xc.&.vii.miliũ cõpræhen-
ſus eſt numerus.Hoſtiũ uero p omne tẽs obſidionis decies cẽtena milia. Hoꝝ plæriq;
gentiles fuere:ſed non indigenæ. A totis.n.regionibus ad azimoꝝ diem feſtũ congre-
gati bello ſubitò circũfuſi ſunt: ubi primo qdem illis peſtifera lues ex loci anguſtia na
ſceretur.deinde citius fames.q; ãt caperet tantam hoſtum multitudinem ciuitas certũ erat ex his
qui ſub Ceſtio fuerant.enumeratis.n.tunc uiris ciuitatis ac florus Neroni ſignificare cupiens cõ-
tẽnenti nationem a pontificibus petiit ut ſi quomõ poſſent multitudinẽ numerarent . Illi aũt cũ
dies feſtus adeſſet qui paſcha uocat quando a nona quidẽ hora uſq; ad undecimã hoſtias cædũt
per ſingula qdem contubernia non pauciꝝ quã decem hoium fiunt:ſolum.n.epulari non licet:
multi etiã uicini conueniunt.Hoſtiaꝝ qdem ducenta & quinquaginta milia & quingentas nume
rauere.Fiunt aũt ut denos epulatores p ſingulas imputemus uicies centena ac ſeptingentena mi-
lia ſancti oẽs & puri.nec enim leproſis ſiue uitiliginoſis & ſemine fluentibus:quos gonotitos uo-
cant:neq; mulieribus menſtruo cruore pollutis neq; aliis inquinatis patticipare ſacrificia permit-
tebantur:ſed nec alienigenis qdem niſi qui legionis cã uenſſent.Magna uero hæc multitudo ab
extraneis congregabatur. Tunc tamẽ tota gens fato concluſa eſt & farta hoibus ciuitas bello ob
ſidebatur.Itaq; ſuperat oẽm humanam & diuinitus emiſſam peſtẽ numerus peremptorum, quos
partim palã occidere partim cæpere romani.Rimantes.n.cloacas & ſepulchra ruẽtes quos offen
diſſent iugulabant.Inuenti ſunt aũt ibi quoq; pluſq; duo milia quoꝝ alit manu ſua plures ãt mu-
tuis ſe uulneribus interfecerant:cũ alios fames corrupiſſet.Scæuus aũt corpoꝝ odor introeunti-
bus excurrebat adeo ut ſtatim multi recederent : alii pluris habendi cupidine congeſta cadauera
calcantes ſe imergerent.Multæ nanq; opes in cuniculis inueniebantur: nephaſq; oẽm uiam lucri
faciebat.Subducebantur aũt multi quos tyranni uinxerãt:nec enim in extremis a crudelitate ceſ-
ſauerant. Vltus eſt aũt deus utrũq; merito. Et ioannes qdem oppreſſus fame cũ fratribus in cloa
cis:qua ſæpe deſpexit a romanis dextram ſibi dari ꝑcatus eſt.Simon uero multa ui cum neceſſita
te luctatus.ſicut deſignabimus.ſemet tradidi.Seruatus eſt ãt alter triũpho. Ioãnes autem uĩculis
ſempiternis.Romani uero extremas oppidi partes incendunt:muroſq; ſubuertunt.

(Capitur Hyeroſolima ſecundo anno principatus Veſpaſiani die octauo mẽſis ſeptembris: pri
us quinquies capta fuerat:Cõditor primus eius fuit chanã:qui iuſtus fuit appellatus: Cæſar iuſſit
ut turres & pars quædam ciuitatis pro cuſtodibus remanerent:reliquum explanarunt:laudat Cæ
ſar exercitum ſuum eiq; gratias agit de eorum uirtute & fortitudine:& pro geſtis rebus dona lar
gitur & coronas & ꝓmia multa ſingulis. Cap. XXVI.

ITa quidẽ hyeroſolima capta eſt ſecundõ ãno principatus Veſpaſiani ſeptembris mẽſis
octauo die.Quinquies aũt prius capta tunc iteꝝ uaſtata eſt.Aegyptioꝝ quidẽ rex aſo-
beus & poſt eũ Antiochus:deide Pompeius & poſt hos cũ herodes & Soſſius captũ op
pidum ſeruauere.Antea uero rex babylonioꝝ eo potitus excidit .Poſt ãnos ex quo ædi
ficatum eſt mille.cccix.& menſes octo & dies ſex . Primus ãt conditor eius fuerat chanã eoꝝ po-
tẽtiſſimus q patria lingua iuſtus appellatus eſt rex.Erat quippe talis ideoq; ſacerdotũ deo primus
exhibuit & phano primũ ædificato hyeroſolimã ciuitatem uocauit cũ ante ſolyma uocaret cha-
naneoꝝ quidẽ populo rex iudæoꝝ leobius pulſo colendam ſuo tradidit: &.cccclxiiii.ãno poſt ac
menſibus tribus a babyloniis euerſa eſt. A rege aũt leobio qui primus iudæus in ea regnauit uſq;
ad id quod Titus fecit excidiũ anni.mille.clxxiiii. Ex quo primũ aũt cõdita eſt uſq; ad excidiũ an
ni.Mclxxvii.ſed.n.neq; antiquitas neq; ingentes diuitiæ neq; p totũ orbẽ terræ diffuſa notio nec

magna religionis gloria quicq̃ iuuit quo minus periret. Talis qdem finis hyerosolimoꝝ obsidionis fuit: qꝫ uero quos occideret quidue raperet nō habebat exercitus qꝫ iratis aīs oīa deerant: nec enim ꝑcendo si esset quod ageret abstinuissent: iubet eū Cæsar totā funditus iā eruere ciuitatē ac tēplum relictis qdem turribus quæ ꝑter alias eminebāt: Phasello & Hyppico & Mariāne: murioꝫ tanto quanto ciuitatē ab occidente cingebat. Id qdem ut esset castrū illis custodiæ cā relinqndis: turres āt ut posteris indicarent: qlem ciuitatē q̃ue munitissimā romanoꝝ uirtus obtinuisset. Aliū uero totū ambitum ciuitatis ita cōplanauere diruentes ut q ad eā accessissent habitatā aliquādo uix esse crederent. Hic qdem finis eoꝝ dementiæ: q nouas res mouere tentauerunt hyerosolimis fuit clarissimæ ciuitati & apud oēs hoīes prædicatissimæ. Cæsar autem p̃sidio qdem illic statuit relinquere decimā legionem: nonnullasqꝫ alas equitū ac peditum cuneos. Omnibus aūt belli partibus administratis & laudare uniuersum cupiebat exercitū pro rebus fortiter gestis & debita uiris fortibus p̃mia p̃soluere. Composito āt in medio ante hæc castris magno tribunali stans in eo cū proceꝝ eminentissimis unde ab oī milite posset audiri; magnā illis ait habere se gratiā qꝫ beni uolentia erga se utendo p̃seuerassent. Laudabat aūt qꝫ per oīa bella morigeri fuissent quāqꝫ præliando fortitudinē in multis magnisqꝫ piculis monstrassent patriæ p se amplificātes imperium oībusqꝫ planū facientes hoībus: quia neqꝫ hostiū multitudo neqꝫ munitiones regionū: neqꝫ magnitudines ciuitatū uel audacia inconsulta & īmanitates efferre aduersantiū possint unq̃ romanoꝝ uires uel manus effugere: q̃us in multis rebus aliqui fortunā opitulātem habuerint. Bonū qdem esset ait illos ēt bello finē ponere: quod & multo tpe gestū sit. Nec.n. optasse his quicq̃ melius cū id ingrederentur. Hoc aūt pulchrius atqꝫ p̃clarius qꝫ duces romani & procuratores imperii ab his declaratos ac p̃missos imperiū cuncti libenter suscipiunt. Et his quæ ipsi decreuere manendū putant agentes his gratias q legissent: mirari aūt se eos ac diligere oēs quia nemo uiribus alacritatē habuit tardiorem. Et illis tamen qui pro maiore ui clarius decertassent uitamqꝫ suam cōdecorassent fortibus factis etiā re bene gesta militiam suā nobiliorem fecissent. Dixit se & honores & p̃mia redditurum nec ullum eoꝝ qui plus alio laborare uoluissent iusta uicissitudine caritureꝫ: magnamqꝫ sibi huius rei fore diligentiā qꝫ magis uellet honorare uirtutes eoꝝ qui militiæ socii fuissent q̃ punire peccata. Confestim ergo iussit eos quoꝝ partes sunt indicare: quos nam sciret fortiter aliquid in bello fecisse: & noiatim singulos appellatos p̃sentes collaudabat: quasi qui domestici recte gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat & torques longasqꝫ hastas. & signa ex argento facta donabat: & uniuscuiusqꝫ ordinem mutabat in melius. Quin & ex manibus aurum & argentum itemqꝫ uestes aliāmqꝫ prædam largiter distribuebat.

¶ Cæsar donatis omnibus secundū eorum merita: ad sacrificia se conuertit deinde ad cæsaream maritimam descendit reponitqꝫ in ea multitudinem manubiarum captiuosqꝫ seruat: quia hyemis tempus prohibebat in Italiam nauigare. Cap. XXVII.

OMnibus autē ita donatis ut qsqꝫ se meritū p̃buerat: uotisqꝫ cū uniuerso exercitu factis magno fauore descēdit uertitqꝫ se ad sacra pro uictoria celebrāda. magnaqꝫ astāte boū multitudine circū aras īmolatos oēs exercitui dedit ad epulas. Ipse cū honoratis p triduū lætatus milites qdem alios quo quēqꝫ cōueniret: dimittit. Hyerosolimoꝝ aūt custodiā decimæ legioni credit. Neqꝫ ad Euphratē qui pridē ibi fuerāt misit duodecimæ legionis memor: qđ Cestio duce iudæis cōcesserat: totā quidem illā de Syria pepulit. Erat āt olym apud Taphaneos ad militē aūt q sic uocat misit. Hæc ad Euphratē in cōfinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. Duas uero sibi obieq̃ satis esse dixit: donec ad Aegyptum p̃ueniret qnta & decima legiones. Deinde cū ad maritimam Cæsareā cum exercitu descendisset in eā manubiaꝝ multitudinē reposuit: captiuosqꝫ ibi asseruari p̃cepit: qꝫ ad Italiam nauigare tempus hyemis prohibebat.

¶ Eo tpe quo Titus Cæsar Hyerosolimis cōmorat obsidiōis cā Rhodū trāsmeat. Titus ex cæsarea maritiā reuersus: aduēit i cæsareā Philippi celebrat ibi oīa spectaculoꝝ genera. Cap. XXVIII.

ER idem uero tps quo Titus Cæsar obsidionis cā apud hyerosolimā commorabat alicē sa naui oneraria Vespasianus Rhodū transmittit. hinc āt uectus triremibus postq̃ oēs quas p̃ternauigauit ciuitatis inuasit. & ab his cum uotis exceptus in Græciam ex Ionia transiit. egressus deinde Cercica in Apigiā delatus est unde iam terra iter agebat. Titus aūt ex maritima Cæsarea reuersus in Cæsaream quæ Philippi uocat aduenit: diuqꝫ ibi commorabatur: celebrans omnia genera spectaculorum: multiqꝫ in ea captiui cōsumpti sunt. Alii bestiis obiecti. Alii autem cateruatim more hostium inter se depugnare coacti.

¶ Inuenit Cæsar Symonem gorgiæ filium: & quomodo captus sit declaratur seruatur pro triumpho: quod romæ est facturus Cæsar. Cap. XXIX.

IC Symonē etiā minorē Gorgiæ filium cōperit hoc nō comp̃hensum. iste Symon cum Hyerosolima obsideret in supiore ciuitate cōstitutus postq̃ muros ingressus fuit exercitus totā uastare ciuitatē cœperat: tunc fidelissimis amicoꝝ aīcitis & lapidariis cū ferramentis eorum necessitati congruis & alimentis quæ multis diebus sufficere possent. una cū illis oībus in aliquam occultiorē cloacā sese demittit: & quoad fossa patebat illa progre-

diebantur:ubi uero ſoliditas obſtitiſſet:eā ſuffodiebant ſpantes poſſe ulterius ꝓgreſſos tuto emergere atq; ita ſeruari.Sed hanc expectationē ueram non eſſe rei periculū repellebat.Vix.n.paululū foſſores ꝓceſſerant:iāq; alimenta quāuis ex ꝓte his uterent eos deficiebant. Et nunc igitur uelut ſtupore poſſit romanos fallere: albis tunicis innexaq; fibula ac chlamide purpurea indutus illum ipſum ex terra aditus ubi templū fuerat appuit.Ac primo qdē obſtupuere qui eū uiderunt locisq; ſuis manebant.Deinde propius cū acceſſiſſent q eſſent ꝓcontanti ſunt.& id qdem Symon non dicebat iubebat aūt ad ſe ducem uocari . ſtatimq; accerſitus ab his q ad eū cucurrerāt uenit Terentius rufus.nanq; his rector militiæ relictus erat.oi aūt ab eo ueritate cōperta ipſum quidē uinctū cuſtodiebat.cæſari uero quēadmodū eſſet cōpræhenſus indicauit.Symonē qdem in ultionē crudelitatis quā in ciues ſuos amare ac tyrānidē fuerat in poteſtate hoſtiū quibus maxie inuiſus erat ita deus poſuit.non ui ſubditum eoꝝ manibus:ſed ſua ſponte ad ſuppliciū aductum propterea q plurimos ipſe crudeliter interemerat falſis criminationibus inſimulatos defectiōis.ſ.ad romanos: nec.n.poteſt iram dei effugere nequitia:nec inualida eſt res iuſtitia: ſed quandoq; ſui temeratores ulciſcitur:& grauiorem pœnā ingerit criminoſis cū iam ſe liberatos eſſe crediderint:eo q non ſtatim luere cōmiſſa.Id etiam Symon didicit poſtq̄ in iras romanoꝝ incidit. illius aūt aſcenſus e terra magnam etiam aliorꝝ ſeditioſorꝝ multitudinē hiſdem diebus fecit in cloacis deprāhendi.Cæſari aūt maritimā cæſaream reuerſo uinctus ſymon oblatus eſt:& illū qdem triūpho quem romæ acturus erat ſeruari iuſſit.Ibi āt moratus fratris ſui natalem diē clariſſime celebrabat multā partē dānatorꝝ eius honori attribuens.Numerus.n.eorꝝ qui cum beſtiis depugnarūt quiq; ignibus cremati ſunt & inter ſe digladiatores piere. Duo milia quingentos exceſſit . Omnia tamen romanis uidebanē hæc licet mille modis illi conſumerenē minus eſſe ſupplicii. Poſtea cæſar beritū uenit: hæc aūt eſt ciuitas phœnicis ꝓuinciæ:Colonia romanorꝝ:& in hac quoq; diutius demoratus eſt: maiore uſus claritudine circa natalē patris diem tā magnificentia ſpectaculorꝝ q̄ ſumptibus aliis excogitatis cū etiā captiuorꝝ multitudo eodem quo antea modo periret.

¶ Cæſar inuenit multos iudæos apud Antiochiam inuidus Antiochus ſtruit multiq; cremantur ex his. Cap. XXX.

INuenit aūt per idem tempus iudæos q apud antiochiā reliqui erant acerba & exicioſa picula perpeſſi cōcitata in eos antiochienſiū ciuitate tā propter criminationes illatas eis in ꝓſentia q̄ ꝓpter ea q̄ fuerant non multo ante cōmiſſa. De qbus neceſſariū mihi uidē pauca prædicere:ut etiā quæ poſtea geſta ſunt cōſequenti narratione referamus. Iudæorꝝ nanq; gens multū quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt. Plurimū aūt ſyris in ciuitate permixta ꝑcipue apud antiochiā uerſabatur ꝓpter magnitudinē ciuitatis . Maxie uero his liberam domicilii facultatem reges qui poſt antiochū fuerant præbuerunt.Nanq; antiochus qdē qui epiphanes dictus eſt uaſtatis hyeroſolimis tēplum ſpoliauit.Qui uero poſt eum regnū aſſecuti ſunt:quicquid æneum in donariis fuit hoc iudæis apud antiochiā degentibus reddidere:i eorꝝ ſinagoga dedicatū eſt. Conceſſeruntq; ut pari cū græcis iure;ciuitatis uterentur . A ſecutis quoq; eodem poſtea regibus modo tractata & multitudine præfecere & extructione: itēq; magnificētia munerum tēplum clarius reddidere:ſemperq; religione ſibi ſociantes magnam paganorꝝ multitudinem etiam illos quodāmodo ſui partem fecerunt.Quo tempore bellū autem fuerat conclamatum & recens:in ſyriam Veſpaſianus delatus eſt nauigio: iudæorꝝ uero odium apud oēs pullulabat tunc unus eorꝝ antiochus quidam plurimū patris cauſa honorabilis: erat enim priceps apud antiochiam iudæorꝝ cum antiochenſium populus cōcionaretur in theatro progreſſus in mediū patrem ſuum & cæteros deferebat: inſimulans eos q̄ una nocte totam ciuitatē incendere ſtatuiſſent:& ueluti geſtorꝝ ꝓtices quoſdam hoſpites iudæos tradidit.His auté auditis populus irā cohibere non poterat: ſed in eos quidē qui traditi fuerant ignem iuſſit afferri: ſtatiq; oēs in theatro concremati ſunt.In multitudine uero iudæorꝝ properabat irruere:ſi eos celeriter ulti eſſent patriam ſuam ſeruatū iri exiſtimantes. Antiochus aūt iracundiā magis accendere mutato quidē uolūtatis argumento quodq; iudæorꝝ mores exhibere ſe credens ſi paganorum ritu ſacrificaret , itēq; iuſſit & cæteros cōpelli facere: renuendo.n.manifeſtos inſidiatores fore. huius item rei periculo ab antiochenſibus facto pauci qdem conſenſerunt:alii uero qui noluerunt perempti ſunt.Antiochus aūt acceptis a romanorꝝ duce militibus ſcæuus inſtabat ſuis ciuibus nequaq̄ eos die ſeptio ab opere ceſſare permittens:ſed oia cogens facere quæ diebus aliis agerent.Tanq; ualidam neceſſitatem impoſuit:ut nō modo apud antiochiā ut ſeptimi diei feriæ ſoluerenē: ſed ad hoc exordio in cæteris quoq; ciuitatibus ad breue ſimiliter tempus fieret.

¶ Declaratē noua calamitas q̄ accidit iudæis:accuſanē iudæi ab ātiocho q̄ cremaſſent q̄dratū forum cū multis aliis:cognoſcunē non fuiſſe in culpa per legatū ueſpaſiani. Cap. XXXI.

IVdæis aūt apud antiochiam qui tunc erant eiuſmodi mala perpeſſis:altera denuo calamitas accidit:de qua narrare conati hæc quoq; ꝓſecuti ſumus . Nanq; q̄ quadratum ſorꝝ exuri cōtigit & archiua monimentorūq; receptacula publicorꝝ:itēq; baſilicas uix q̄ ignis inhibitus eſt:ſuper oēm ciuitatē magnanimus uiuens. Huius facti Antiochus

iudæos accusat: & antiochenses quo.s.his infesti antea nõ fuissent recenti ex incendio tumultu facile calumnia perpulisset:multomagis ex ãtecactis fidem habere dictis suis persuasit: ut pœne se uidisse ignem ab iudæis inicii arbitrarentur: & tanq̃ furore correpti magno cũ ardore cuncti aduersus eos q accusãbant:impetum facerent. Vix aũt motus eorum potuit reprimere colligas adhuc iuuenis legatus postulans sibi permitti referre ad cæsarem gesta. Rectorẽ nanq; Syriæ cesennium Priscũ.Iam quidẽ Vespasianus eum miserat:nondum aũt ille peruenerat. Habita uero diligenti quæstione collega reperit ueritatem:& eoꝝ iudæorum quidẽ quos Antiochus accusauerat nemo conscius fuit. Omne ãt facinus admisere hoies.qdã nocentissimi necessitate debitoꝝ: rati quod si foꝝ & scripta publica concremasset:exactione liberarent.iudæi quidem pro suspectis cõsultatione criminationibus futura expectantes magna fluctuabant.

¶Accipit Cæsar litteras a patre q̃ desiderabilis ipse peruenit Romã & quo honore sit susceptus describitur. Cap. XXXII.

Itus aũt cæsar a patre sibi allato nuntio q̃ uniuersis quidam italiæ ciuitatibus desiderabilis peruenisset:maxime uero q̃ urbs eum Roma summa cũ alacritate & claritudie suscepisset:in maximã lætitiam uoluntatẽq; translatus est.curis de eo sibi erat suauissimum liberari. Vespasianum.n.etiam longe absentem oẽs hoies Italiæ uoluptatibus ut p̃sentem colebant expectatione sua q̃ nimis eũ uenire cupiebant ꝓ eius aduentu ducentes: & oĩ habentes necessitate liberã erga illum beniuolentiã.Nam & senatus memor calamitatũ quæ mutatione principũ contigissent : optatum erat imperatorẽ suscipere senectutiꝫ honore bellicorũq; gestoꝝ maturitate decoratũ: cuius præsentiã sciebant soli saluti subiectoꝝ cõmodaturam: quod & populus malis intestinis sollicitus magis eum uenire cupiebat.tunc se calamitatibus quidem ꝓ certo absoluendũ esse confidens: antiquã uero libertatem cũ opulentia receptũq;:præcipue pars militaris ad eũ respiciebat. Hi.n.maxie belloꝝ per illum patratoꝝ nouerant magnitudinem:imperitiam uero alioꝝ ducũ experti atq; ignauiam magna quidẽ se optabant turpidine liberari. Eũ uero qui se & seruare & honestare solus posset recipere præcabant.Cũ uero hac beniuolentia diligeretur ab oĩbus honore quidem p̃cipuis,uitis ulterius expectare intollerabile uidebatur. sed eũ longissime ab urbe Roma conuenire ante propabat:nec tamen quisq̃ moras eius conueniendi sentiebat: sed ita simul oẽs effundebant & uniuersis facilius & promptius ire q̃ manere uidebatur ut etiam ciuitas ipsa tunc primũ inter se iocundã sentiret hoium raritatem.Erant aũt pauciores abeuntibus remanentes.Vbi uero eum appropinquare nũciatũ est:quãq; mansuete singulos suscepisset qui præcesserant nunciatũ est.ois iam reliqua multitudo per uias cũ cõiugibus & liberis præstolabant. & quo transiens aduenisset:uidendi eius uoluntatẽ uultusq; lenitatẽ oĩum generꝝ uocibus prosequebant bene meritũ & salutis datorem solũq; dignum romanoꝝ principem appellãtes.tota uero ciuitas ueluti tẽplum erat sertis atq; odoribus plena.cum ãt uix p circunstantẽ multitudinem in palatiũ uenire potuisset. ipse quidem penatibus diis aduentus sui gratulatiora sacra celebrauit uertunt ãt se ad epulas turbæ perq; tribus & genera & uicinias conuiuia exercẽtes deo delibabant & ab eo præcabant ipsum Vespasianum quãplurimũ tpis in romano imperio perseuerare & filium eius & qui ex his nascerent seruari inexpugnabilẽ principatum.urbs quidẽ romana Vespasiano ita suscepto statim maxima fœlicitate crescebat.

¶Describit defectio germanorum facta tpe quo Vespasianus erat in alexandria:qui credebant se posse liberari a dictione romanorum:his auditis a domitiano exercitus tẽdebat: tunc germani se sponte subdiderunt. Cap. XXXIII.

Nte hæc uero tẽpora qbus uespasianus qdẽ apud alexandriã erat.Titus uero hyerosolimã obsidebat.magna ps germanoꝝ ad defectionẽ mota ẽ:qbus ẽt galataꝝ ꝓximi conspirates magnã spẽ cõtulerant q̃ ẽt romanoꝝ domino liberarent. germanos ãt deficere uelle bellũq; inferre sustulit primo ná bonis cõsiliis uacua:quaq; spes appetẽs piculorum deinde odiũ principiũ:quoniã soli sciũt p̃ cæteris gentẽ suã ui coactã seruire romanis:necnõ eqdẽ maximã tp̃s eius fiduciã dedit.ná cũ uiderẽt romanũ ĩperiũ crebris ĩpatoꝝ immutationibus intestina seditione turbari: oẽmq; his subditã orbis terræ ptem pendere ac nutare cognoscerent.hoc sibi optimũ tp̃s ex illoꝝ rebus aduersis atq; discordiis oblatũ esse putauerunt.Id aũt cõsiliũ dabant:& hac eos ipe decipiebãt classicus qdem & ballis ex eoꝝ potẽtissimus: q olym quidẽ res nouas cupiebant:tpe ãt abducti suã sententiã ꝓdidere.iamq; alacriter affectæ multitudinis piculũ facturi erãt. Veꝝ maxia parte germanoꝝ defectione pollicita:& cæteris fortasse non dissentientibus:ueluti diuina ꝓuidentia uespasianus ad petiliũ cerealẽ q pridem germaniã rexerat litteras mittit:qbus eũ consulẽ declarauit:iussitq; ad britãnias administrãdas ꝓficisci.igitur ille quod iussus erat abiiciẽs audita rebellione germanoꝝ in eos iam cõgregatos inuadit ordinata acie magnũ in conflictu numeꝝ peremit:depositaq; amentia ad sobrietatẽ coegit.Sed quanto cito illi ad loca non puenissent:tũc aut multo post erant supplicia luituri. Ná ut primũ defectionis eoꝝ nũcius allatus ẽ romã.Domitianus cæsar hoc audito nõ sicut alter ĩ illa etatæ fecisset.Ná qino adolescens erat tantã rei magnitudinẽ suscipe non detractauit: sed a patre habẽs ingenitã fortitudinẽ

& ſu pra ætatem exercitatus illico tendebat in barbaros. illi autem expeditiõis fama perculſi ei ſe perm iſerunt:lucrum hoc exiſtimare maximum nacti:ut ſine ulla clade priſtino iugo ſubiicerent. Omnibus ergo circa galiciam ut oportuit ordinatis:ne facile rurſus unq turbarent.Domitianus clarus atq; inſignis ætate ſuperãtibus factis & partiũ decus afferentibus romã ingreditur.

¶ Scythæ cõueniũt cũ germanis in defectione:tranſgreſſi flumen Iſtrũ multos ex romanis inter quos Pompeiũ Agrippã occiderunt;Veſpaſianus hoc audito rubeũ gallũ mittit q multos occidit: alii domũ cõfugere:muniunt loca ne barbaris ãplius det locus talia faciẽdi. Cap. XXXIIII.

QVum ſupradicta uero germanorum defectione hiſdem diebus etiã ſcytharum cõuenit audacia.Nanq; appellatur ſcytharum ſarmatæ maxima multitudo clam tranſgreſſi flumen iſtrum uiolenti atq; ſæuiſſimi propter inopinatum impetum : multos quidẽ romanorum quos in præſidiis offendere interficiunt.Et cõſularem uirum ſeniorem põpeium agrippam qui fortiter his obuius pugnauerat occidunt : proximaſq; regiones totas ferien-do atq; ducendo omnia quæ incendiſſent peruagabantur. Veſpaſianus autem hoc facto & uaſtitate meſiæ cognita rubrum gallum dirigit pœnas his impoſiturum: a quo multi quidem in præliis trucidati ſunt. Qui uero ſalui eſſe potuere cum timore domum refugere. Hoc autem bello magiſter militum diſſinito etiam futuri temporis cautioni coſuluit. Pluribus enim & maioribus præſidiis loca circundedit : ut omnino barbaris etiam impoſſibilis tranſitus. In meſia quidẽ bellum ea celeritate diſcretum eſt.

¶ Titus reuerſus ex beriti ſpectacula per ciuitates ſyriæ celebrabat:antiochenſes expectant cum ſummo deſiderio:petunt iudæos expelli qui non exaudiuntur:ad alias petitiones ſe conuenerunt: Titus inde hyeroſolimam proficiſcitur:miſeraturq; calamitatem ciuitatis curatq; captiuos in italiam aſportari:cupiens eos triumpho præterducere. Cap. XXXV.

PRinceps uero Titus aliquamdiu quidem beriti commorabatur ita ut diximus. Inde autem reuerſus & per omnes quas obiret ſyriæ ciuitates magnificentiſſima celebrans ſpectacula iudæorum captiuis ad oſtentationem cladis eorum abutebatur. Conſpicit autem in itinere fluuium cognitione digniſſimum.is fluit medius iter arcas & raphaneas agrippæ regni ciuitates.Habet quoddam peculiare miraculum.Nam cũ ſit quando fluit plurimus neq; meatu ſegnis: tamen interpoſitis ſex diebus a fontibus deficiens ſiccum exhibet locũ uidere.Deinde quaſi nulla mutatione facta ſeptimo die ſimilis exoritur: atq; hunc ordinem ſemp eum obſeruare procertò compertum eſt. Vnde etiam ſabbaticus appellatus eſt:a ſacro iudæorũ ſeptimo die ſic nominatus. Ciuitatis autem antiochenſium populus quoniam Titum aduentare cognouit:manere quidem intra mœnia præ gaudio non patiebatur. Omnes autem obuiam ei pgere properabant uſq; ad triceſimum uel eo amplius ſtadium progreſſi non modo uiri ſed etiam fœminæ cum pueris expectabant.Et cum appropinquãtem uidiſſent ex utroq; uiæ latere ſtantes dextras cum ſalutatione tendebant:multiſq; fauoribus exultantes cum ipſo reuertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur ut iudæos expelleret ciuitate.Titus quidem nihil præcibus iſtis indulſit: ſed ocioſe quæ dicebantur audiebat. incerti autem quid ſentiret qdue facturus eſſet iudæi magno & attroci metu tenebantur.Nec.n.cõmoratus eſt ãtiochiæ Titus:ſed continuo ad zeuma euphratẽ uerſus iter contendit. Quo miſſi etiam ab rege parthorum uenere auream ei ferentes coronam q̃ iudæos uiciſſet.Eaq; ſuſcepta etiam cõuiuium exhibuit regiis atq; ita antiochiam remeauit. Curia uero & populo antiochenſi multum petentibus ut in theatrum ueniret ubi omnis eum multitudo præſtolabatur humaniſſime paruit.Rurſus autem fortiter iſdem inſtantibus & crebro poſtulantibus expelli ciuitate iudæos ingenioſe reſpondit patriã eos dicens quo expellendi fuerat interiſſe:nullumq; iam eſſe locum qui eos reciperet.Vnde ad aliam petitionem ſeſe conuertunt antiochenſes q̃ priorem impetrare non potuerunt. Aeneas enim tabulas eum præcabantur eximere quibus inciſa eſſent priuilegia iudæorum.Sed ne id quidem Titus adnuit.uerum in eõdem ſtatu relictis omnibus quæ habebant apud Antiochiã iudæi:ad Aegyptum inde diſceſſit.Iter autem agendo cum ad Hyeroſolimam ueniſſet triſtemq; ſolitudinem quam uidebat antiquæ ciuitatis claritudini compararet.Dirutorum operum magnitudinem & ueterem pulchritudinem recordatus miſerebatur excidium ciuitatis non ſicut alius feciſſet exultans q̃ talem & tam funditus excidiſſet.Verũ multa imprecans ſeditionis auctoribus: & qui hãc pœnam ei inferri cogere : ita certus erat q̃ nunq̃ uirtutem ſuam uoluiſſet punitorum calamitate clareſcere.Ex magnis enim diuitiis non minima pars in ruinis adhuc inueniebatur.Quædã enim eruebant romani.Plura uero captiuis indicantibus auferebant aurum atq; argentum aliaq; inſtrumenta præcioſiſſima:quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autẽ ppoſitum iter ad Aegyptum tendens emenſa uelociter ſolitudine peruenit.Alexandriã decretoq; ad italiam naugare cũ ſe duæ legiones commitarent utranq; unde uenerat remiſit.quintã quidẽ in Myſiam:quintam uero decimã in Pannoniã.Captiuoq; autem duces Symonem & Ioannem & alios numero ſeptingentos uiros electos tã magnitudine corpoq; q̃ pulchritudine præſtantes illico ad italiam portare præcepit:cupiens eos triumpho præterducere.

Venienti Tito romam pater cum tota ciuitate obuiam prodiit: ordinatur triumphus cõmunis:& pompa triumphi declaratur:& modus excundi in triumphum:quo ordine quæcũq; sint distributa & ostensa parantur conuiuia ab oibus p totam ciuitatẽ: dieſq; gratulationis celebratur: cum spe finis malorum ciuilium:& fœlicitatis principum. Cap. XXXVI.

Eracta uero nauigatione pro uoto similiter quidem Roma in eo suscipiendo erat affecta:& excursus exhibuit ei quos patri.Claritudinẽ uiro'tito pater attulit q uenit obuiã eũ quæ susceperit. Multitudini aũt ciuiũ diuinã quandã letitiã suggerebat q uidebat in unũ tres cõueniſſe.Non multis aũt diebus post unũ cõem triũphũ ob res gestas agere statuere.quãuis utrisq; senatus propriũ decreuisset.prædicto ãt die quo futura erat põpa uictoriæ: nemo ex tam infinita ciuitatis multitudine domi remansit. Omnes ãt cum exissent loca ubi tantũ stare possent præuenerãt: quãtus spectãdus iperatoribus modus sufficeret cõcesso necessario transitu. Cuncta uero parte militari ante lucẽ p turmas atq; ordines ꝓgressa cũ rectoribus suis & circa hostia cõstituta non palatii supioris:sed ꝓpe Isidis templũ ibi.n.principes nocte illa qescebant.prima iam aurora incipiente ꝓcedunt Vespasianus & Titus lauro qdem coronati. amicti uero patria ueste purpurea:& ad octauianas ambulationes transeunt.Ibi.n.senatus & ducũ proceres & honorati equites eoq; præstolabantur aduentũ. tribunal aũt ante porticus factũ erat: sellæq; eburneæ in eo præparatæ.Quo cũ ascendissent consederũt. Staticq; partis eos militaris fauor excepit:multis uirtutũ testimoniis prædicans. Illi aũt inermes erant in ueste serica laureis coronati.Perceptis aũt laudibus eoq; Vespasianus cũ dicere adhuc uellent silentii signũ dedit. Magnaq; oĩum quiete facta surrexit:& amictu magnam partem capitis adopertus solẽnia uota celebrauit:idemq; titus fecit.Perfectis aũt uotis Vespasianus in cõmunẽ oẽs breuiter allocutus é. Milites quidẽ ad prandiũ quod his ex more ab imperatore parari solet dimittit. Ipse uero ad porta recedit quæ ab eo q per illã semper triumphoq; pompa ducitur nomen accepit.ibi & cibũ prius capiebant & triumphalibus uestibus amicti dis ad portam collocatis: cæsa hostia inter spectacula transeuntes triumphũ ducebant ut multitudini facilior præberet aspectus.Pro merito aũt narrari multitudo illoq; spectaculoq; & magnificentia non potest in oibus quæ quisq; cogitauerit uel artium factis uel diuitiaq; opibus uel naturæ nouitate. Nam pœne quæ cũ hoibus qui usq; sunt fortunatis paulatim quæsita sunt:aliis alia mirabilia atq; magnifica.Hæc uniuersa illa die romani imperii magnitudinẽ probauere. Etenim argenti auriq;: necnon eboris in oĩ genere speciesq; siue operisq; multitudinẽ:non ut in pompa ferre cerneres:sed si quis dixerit oĩa fluere: & alias quidẽ uestes ex rarissimis generibus purpura portari:alias diligẽtissima pictura uariatas arte babylonia gẽmæ aũt clarissimæ & tam multæ aliæ coronis aureis aliæ speciebus aliæ fortunæ in clusæ traductæ sunt:ut appareret frustra nos eoq; usq; ueq; esse aliquid suspicari.Ferebant simulachroq; sigilla:quæ illi deos habebant & magnitudine mirabili & arte non defunctoriæ facta.Horumq; nihil non ex pcioſa materia. Quin & aialiũm diuersa genera producebant propriis ornamẽtis induta. Erant aũt quæ ẽt singula portarent magna hoĩum multitudo purpureis uestibus atq; iauratis ornata.Ipsi etiam q ad pompã fuerant alia turba discreti:præcipua & mirabili ornamentoq; magnificentia culti erant.Insuper his ne captiuoq; quidem uulgus inornatũ uideres: sed uarietas & pulchritudo uestium natam ex fatigatione corpoq; deformitatem oculis subtrahebat. Maxime autẽ stupor erat machinaq; quæ portabant siue prægmatũ fabricatio pro cuius magnitudine timendũ uiribus portantium occurrentes putabant.Multa.n.in tertium nidum quartũq; surgebant:& magnificentia fabricæ cũ admiratione delectabat:multisq; aurata ueste circundatis cum aurum præterea factum atq; ebur omnibus esset affixum. Multis aũt imitationibus bellum aliter in alia diuisum certam sui faciem demonstrabat. Erat.n.cernere uastari fortunatissimam terrã: totas uero interfici acies hostium & alios fugere:alios captiuos duci: muroſq; excellentes magnitudine machinis dirui:& castelloq; excindi munimina & populosarum ciuitatum mœnia disturbari:exercitumq; intra muros infundi:cædisq; omnia loca plena:& eoq; qui manu resistere non poterãt præces:ignemq; templis immissum ædiũq; super dominos:& post multam uastationẽ cuerſionis atq; oĩs tristitiæ defluentis: nõ arua culta neq; ad hoĩum uel pecorum potum: sed terram ex oĩ parte flagrantem.Hæc.n.iudæi bello passuros esse ipsi experti sunt. Ars aũt & confectorum operũ magnitudo nescientibus adhuc fieri tanq; præsentibus ostendebant. Erat aũt per singula prægmata captæ ciuitatis dux ita ut captus fuerat:ordinatis.multæ ãt naues sequebant spolia uero alia:alia qdem passim ferebant. Eminebãt ãt duces eoq; quæ apud hyerosolimã in tẽplo repta sunt: mensa aurea ponderis talenti magni & candelabrũ qdẽ similiter auro factũ:sed opere cõmutato abusus nostra cõsuetudine.Nã media qdẽ colũna basi hærebat:tenues aũt ab eo cãnulæ ꝓducebant: formatæ ad similitudinem fuscinæ & summum cuiusq; in lichini speciem fabricatæ. Erãt autem numero septem septimi dieiqui apud iudæos est indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex iudæorum nouissima spoliorum. Deinde transibant plurimi uictoriæ simulachra portantes:omnia ex auro & ex ebore facta. Post quæ Vespasianus prior ibat:& titus deinde sequebatur. Domitianus autẽ adequitabat:ipse quoq; ornatus pulchritudine dignũq; spectari exhibens equũ.

Pompæ autem finis fuit capitolini iouis templum. Quo poſtq̃ uentum eſt cõſtitere. Erat autem uetus mos patrius operiri donec ducis hoſtium mortem quiſpiam nunciaret. Is erat Symõ gioræ tunc inter captiuos in pompa traductus: laqueo uero circundatus per publicum trahebatur: q̃ eũ ſimul cæderent qui ducebant. Lex aũt romanis eſt ibi necare criminũ reos morte dãnatos. Poſtq̃ igitur eũ finẽ uitæ habere nunciatũ eſt oiumq; fauor ſecutus eſt tũc hoſtias inchoare. Hiſq; oĩno pactis ſecũdo p̃ uota ſolẽnia in palatiũ receſſere. Et alios qdẽ epulis ipſi excepe: aliis ãt oĩbus domi cõuiuioꝝ inſtructi erant appãratus. Hunc.n. dié urbs romana celebrabat uictoriæ qdem in hoſtes gratulatoriũ: finem uero maloꝝ ciuiliũ & ſpei bonæ p̃ fœlicitate principum.

¶ Veſpaſianus peractis triumphis: decreuit ædificari templũ paci: donatoq; templum muneribus pigmentoꝝ operibus omnia quæ fuerãt iudæoꝝ in eodẽ templo repoſuit. Cap. XXXVII.

POſt triumphos uero & romani imperii firmiſſimũ ſtatum. Veſpaſianus paci templum ædificari decreuit. Itaq; ira celeritate & quæ hoium cogitationẽ ſuperaret effectũ eſt. Magna.n. diuitiarum largitate uſus inſuper ſectis id picturæ ac pigmentoꝝ operibus decorauit. Omnia nanq; in illud phanum collecta ſunt: quoꝝ uiſendoꝝ ſtudio per totum orbẽ qui ante nos fuerunt uagabant quõ aliud apud alios ſitũ eſſet uidere cupientes. Hic ãt repoſuit etiam quæ iudæoꝝ fuerant inſtrumenta hiſq; ſe magnifice ferẽs. Legem uero eorum: & penetralium uela purpurea in palatio condita ſeruari præcepit.

¶ Locilius baſſus in iudæã legatus mittitur: ſtatuit bellum inferre macherũtis: deſcribitur Herodiõ fortitudo: & ſitus inacceſſibilis: ab Herode hoc caſtellũ munitum eſt: naſcitur in eius uallẽ herba q̃dam mirabilis uirtutis: ſunt balnea ameniſſima: caſtellũ Locilius accipit: multos occidit: q̃ caſtellum tradiderunt dimiſit. Cap. XXXVIII.

IN iudæam uero legatus miſſus Locilius Baſſus ſuſcepto a Cereali Vitelliano militũ magiſtro caſtellũ quidem Herodiõ ab incolentibus ſibi ſociauit̃. Poſt aũt omni manu militari collecta. multi aũt in partẽs diuiſi erant. & legione decima bellũ inferre macheruntis ſtatuit. Valde.n. neceſſariũ uidebatur id excindi caſtellũ ne multos ſui munimine ad defectionem inuitaret. Nam & ſalutis ſpem habitatoribus certam & aggredientibus hæſitationẽ atq; formidinẽ natura loci præſtare maxie poterat. Nam ipſum quidem quod muro cinctũ eſt ſaxoſus eſt collis in p̃ceram altitudinẽ ſurgens: & ob hoc etiã capi difficilis uideret̃: ſed ne uel accedi poſſe eo natura excogitarat: quæ uallibus eũ ex oi parte uallauerat: quaꝝ altitudo oculis cõprehendi non poſſet: nec tranſire erat facile: nec a geſtu ulla rõne cõpleri poſſibile. nã ea quæ ab occidente ſita erat uallis. lx. ſtadiis diſtendit̃: unde Aſphaltidis lacus ei limitem facit. Ex hoc uero tractu ipſe macherus altiſſimo uertice ſupereminet. a ſeptentrione ãt & meridie ualles magnitudine quidẽ ſupradicta uincunt̃. ſimiliter uero ſunt inextricabiles. Ad conatũ uero eius uallis quæ ab oriente eſt altitudo non minor centũ cubitis inuenit̃. Monte uero ex aduerſo macherunti poſito terminat̃. Ea loci natura p̃ſpecta rex Alexander primitus in eo caſtellũ cõmuniuit: quod poſtea Gabinius bello cũ ariſtobolo geſto depoſuit. Herodi aũt regnanti oĩbus locis dignior cura uiſa eſt & conſtructione tutiſſima propter arabũ præcipue uicinitatẽ. Nãq; opportune ſitus eſt eoꝝ fines p̃ſpectans. Magno ergo locũ muro amplexus ac turribus ciuitatẽ illic fecit incolis unde in arcẽ ipſam ferebant aſcẽſum. Quin & ipm uerticẽ rurſus ædificauerat: turreſq; in angulis. clx. cubitis erexerat. In medio ãt ambitu regiã ſtruxerat magnitudie ſimul habitationũ & pulchritudie locupletem. Multas uero ciſternas recipiendis aquis abundæq; ſuppeditantibus locis maxie idoneis fecerat: ueluti cũ natura certaret: ut quod illa ſitu loci inexpugnabile fecerat: ipſe manu inſtructis munitionibus ſuperaret. Inſuper.n. & ſagittaꝝ multitudinem machinarũq; repoſuit: & omnẽ apparatũ excogitauit qui habitatoribus poſſet magnæ obſidionis p̃ſtare contemptũ. Erat autẽ in ipſa regia ruta mirabilis magnitudinis: nullo enim caryce uel celſitudine uel magnitudine uincebatur. Ferebant ãt eam ex Herodis tẽporibus p̃ſeueraſſe: manſiſſetq; ulterius profecto: ſed ab iudæis q̃ locum cœperant exciſa eſt. Vallis autẽ qua ciuitas a pte ſeptentrionali cingit̃ quidã locus Babras appellabat̃: ubi radix in eodem nomine gignit̃ quæ flãme quidẽ aſſimilis eſt colore. circa ueſperã uero ueluti iubare fulgurans accedentibus eam q̃ euellere cupientibus facilis non eſt: ſed tãdiu refugit nec prius manet quã ſiquis urinam muliebrem uel mẽſtrũ ſanguinẽ ſup eã fuderit. Quin ẽt tunc ſiquis eã tetigerit mors certa eſt: niſi forte illã ipſam radicẽ ferat de manu pendentem. Capitur aũt alio quoq; modo ſine piculo qui talis eſt. Totam eam circunfodiunt ita ut minimum ex radice terra ſit conditũ. Deinde ab ea religant canẽ illoq; ſequi eũ a quo religatus eſt cupiente radix quidẽ facile euellit̃: canis uero continuo moritur: tanq̃ eius uice a quo herba tollenda erat traditus. Nullus.n. poſtea accipientibus metus eſt. tantis aũt periculis propter unã uim capi eam operepreciũ eſt. Nanq; uocant̃ dæmonia peſſimoꝝ hominum ſpiritus uiuis imenſa eoſq; nocentia quibus ſubuentũ non fuerit. Hæc cito etiã ſi tantũmodo offerat̃ ægrotantibus abigit. Fluunt aũt ex eo loco aquarum fontes etiam calidarum multum inter ſe ſapore diuerſi. Alii nanq; amari ſunt: aliis nihil dulcedinis deeſt. Multi autem frigidæ aquæ ortus non ſolum in humilioribus locis fontes alternos habent: ſed quod amplius quis miretur in proximo. Etenim quædam

ſpelunca cernitur non quidem alte caua:ſaxo autem imminente protecta. Super hoc ueluti duæ mammæ inter ſe paululum diſtantes.Et altera quidem frigidiſſimum fontem: altera calidiſſimū fundit. Qui mixti lauacrum ſuauiſſimum præbēt:multiſq; morbis ac uitiis ſalutare:maxime uero neruorum curationi conueniens:hētq; idem locus metalla fulfuris & alumis:Baſſus aūt cōtē platus undiq; regionem ualle orientali repletam expugnatione aggredi ſtatuit: opuſq; inchoauit ꝓperans agerem q̄plurimū extollere faciléq; per eum obſidionē facere. Qui uero intus fuerāt depræhenſi ab externis ſegregari iudæi illos quidem coegere inane uulgus eſſe exiſtimantes inferiorem obſeruare ciuitatem ac pericula priores excipere:ſuperius uero caſtellū ipſi occupatum tenebant:& propter munitionis firmitatem:& ut ſaluti ſuæ conſulerent.Impetraturos.n.ſe ueniā opinabant ſi locum tradidiſſent romanis. Prius aūt ſpem uolebant experiendo obſidionis declinandæ conuincere.iudæiq; alacri animo in dies ſingulos excurſus habebant & cū his quos ſors obtuliſſet conſertis manibus multi quidē moriebant multoſq; romanos interficiebant:ſemp aūt utriuſq; plus ex tempore uictoria captabat:iudæis q̄dem ſi in cautiores aggrederent: in aggere āt poſiti ſi improuiſum excurſum eoꝝ bene ſepti armis exciperent. Sed non erat finis obſidionis futurus. Rex āt quædā fortuitu geſta inopinatā caſtelli tradendi neceſſitatē iudæis ipoſuerat.inter obſeſſos iuuenis ex audacia ferox eſt & manu ſtrennuus eleazarus noīe.is āt fuerat & incurſibus nobilis multos aggredi aggreſſumq; ꝓhibere obſeruans: ēt imprælus ſemp grauiterq; romanos aſſiciens:audaciaq; ſua ſocios ꝓſequens:impetum quidē facilem his: periculo aūt uacuum diſceſſum aſſiciebat neutiſſimus recedēdo. itaq; diſcreto quodā die pugna ꝓgreſſa ex utraq; parte ipſe tanq̄ deſpiciens oēs exiſtimans neminē tunc hoſtū prælium exceptuꝝ extra portā remanſit: & ī muro ſtantes alloquebat tutamen illoꝝ attendens.Hanc aūt oportunitatē uidit quidā ex caſtris romanoꝝ ægyptius nomine rufus:& quod nemo ſperaſſet impetu facto cū ipſis cū armis repente correptū cum hoc uiſo ſtantes in muro ſtupor teneret in caſtra romanoꝝ traduxit. Poſtq̄ uero dux inpdū præcepit extendi & in aperto conſtitutū ut ex ciuitate cōſpiceretur cædi uerberibus uehementer iudæos confugit caſus adoleſcētis uniuerſaq; ciuitas in fletu erat:& quæſtibus:unius uiri clade perculſa.Id ubi baſſus animaduertit cōſilioꝝ aduerſus hoſtes hoc principiū ſumpſit eorūq; miſerationē augere cupiens quatenus coacti ꝓ eius ſalute caſtelli traditionē facerent:quod ſperauit adeptus eſt.Nam ipſe quidē uelut mox eleazaꝝ ſuſpenſurus crucē defigi iuſſit. Ea uero cōſpecta maior caſtellanos dolor inuaſit:& ululando quærebant intolerabilem eſſe calamitatē uociferantes. Tunc igitur eleazarus eos orabat:ne uel ſe deſpicerent: mortē miſerrimā ſe ſubituꝝ ſibiq; ipſis ſalutem præberent:poſtq̄ iam ſubacti oēs romanoꝝ uiribus ac fortunæ concederent.illi aūt & eius ſermōe fracti & quod multi intus pro eo ꝓcabant: ex magna.n.& populoſa propinquitate genus ducebat:& contra ingeniū ſuū miſericordia uicti ſunt. Et q̄buſdā celeriter miſſis colloquebant caſtelli traditionē facere petentes ac reddito ſibi eleazaro ſine metu dimitti.Cum aūt his accenſus eſſet dux romanoꝝ multitudo ciuitatis inferioris inita ſeparati cū iudæis cognita pactiōe ipſi clam nocte aufugere ſtatuere.Cū uero portas aperuiſſent ab his q̄ deditionē ꝓmiſerāt ad baſſum nūcius uenit:ſiue inuidia ſalutis eoꝝ ſiue formidine ne eoꝝ fuge cās ipſi ꝓſtarent. Sd fortiſſimi quidē fugientiū q̄ præceſſerant euaſere. Reliquoꝝ āt uiri q̄dem mille ſeptingēti.empti ſunt: mulierculæ uero & pueri in ſeruitiū ducti. ſponſiones aūt cum his q̄ caſtellum dedidere habitas: Baſſus conſeruandas eſſe ratus & ipſos dimiſit:& Eleazarum reddidit.

¶ Ad ſaltum qui appellatur Iarden ducit exercitum Locilius:militibus cingit: bellum committitur:nullus ex iudæis euaſit:iudas dux eorum cloacis latenter effugit. Cap. XXXIX.

Is āt adminiſtratis in ſaltū q̄ appellat Iarden ducere ꝓperabat exercitū:multi.n.illuc cōgregati eſſe nunciabant:qui pridē tpe obſidionis ex Hieroſolimis & Macherunthe ꝓfugerant.Ergo cū ad locū ueniſſet neq; falſum fuiſſe nunciū reperiſſet.primo quidem oēm locū cum eq̄tibus cingit: ut ſi quis iudæoꝝ conatus fuiſſet euadere: fugiendi per equites copiā nō haberet.Pedites āt ſiluam iuſſit cædere ne inde cōfugerent.Hoc mō ad neceſſitatem adducti ſunt fortiter aliquid faciendi uelut ex audaci certamine fortaſſe fugā etiā reperirent. Itaq; ſimul uniuerſi & cū clamore impetu facto in eos a q̄bus cincti fuerant irruūt.Illi āt fortiter excipiebāt.multaq; his audacia illis cōtentione uſis:diu q̄dē præliū factū eſt.Non aūt ſimilis euenit finis pugnæ certātibus. Nā romanoꝝ quidē.xij.tantū cōtigit occūbere neq; multos ſautiari: Iudæoꝝ uero ex illo ꝑlio nullus euaſit.Sed cum nō eſſent pauciores tribus milibus ꝓſtrati ſunt oēs:eorūq; dux Iudas Giari filius:de quo ſupra meminimus q̄ ordini cuidā præpoſitus cū Hyeroſolima obſideretur:q̄bus demerſus fuerat cloacis latenter effugit.

¶ Scribit Cæſar ad Liberium procuratorem ut iudæam uendat iuſſitq; ſingulis annis q̄ iudæi omnes binas dragmas in capitolium ferrent. Cap. XL.

Eodem uero tempore Cæſar etiam ad Liberium maximum ſcripſit. erat aūt ꝓcurator: ut omnem terram uenderet iudæoꝝ. Nec enim ciuitatē in ea condidit propria ſeruās & patriā ſuam.Solis uero octingentis militibus illic relictis locū dedit quē incolerent: qui uocat Amaſia.diſtat aūt ab Hieroſolimis.xxx.ſtadiis.Stipendiū uero ubicūq; dege

rent iudæis induxit binas drachmas singulis annis deferre in capitoliũ iussit: ita ut ante hæc hyerosolimoꝝ templo pendebãt: & res quidẽ iudæoꝝ illo tempore hunc statũ habebant.

¶ Accusatur Antiochus apud Cæsarẽ a Cestennio peto: q deficeret a romanis: mittit Vespasianus ut qd uideatur peto efficiat: Capit Antiochus post longã pugnam cũ filiis suis: ducit Romã uinctus: Audiens Cæsar legatũ Antiochum iubet uincula auferri. filii cogitãt conciliaturos patrẽ Cæsari: ueniunt Romã: cum patre aduecto ex lacedemonæ ibi manserunt. Cap. XLI.

IAm uero quarto anno Vespasiano administrante imperiũ contigit Cõmagenem regẽ Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere ex cã huiusmodi. Cestennius petus q tunc Syriam administrabat siue re uera seu ꝓpter inimicitias antiochi certum non ualde patefactũ est. litteras ad Cæsarem misit. Antiochũ dicens deficere ab romanis cũ Epiphane filio decreuisse: pactis habitis cũ rege parthoꝝ: ꝓptereaq debere illos antecape: ne si priores nouas res adorti essent: totum romanoꝝ imperiũ bello ꝑturbarent. Non erat autem Cæsar huiusmodi nunciũ ad se perlatũ neglecturus. nam uicinitas regũ maiore negociũ ꝓuidentia dignũ esse faciebat. Samosata. n. Commagene maxia ciuitas iuxta Euphratẽ sita est ut esset partis: eo nanq id cogitauere facilimus transitus: tutũ aũt receptaculũ. fide igit habita & ptãte sibi ꝓmissa ut ageret quod expedire uideret: negligendũ non putauit. Subito tamen Antiocho eiusq sociis nihil opinãtibus in cõmagenã ingressus est ex legionibus quidẽ sextã ducens: & insup quosdam cuneos alasq equitũ. Habebat ãt auxilio reges terræ qdem quæ chalchaica uocat Aristobolum eius aũt fratrẽ Masadamũ. Introitus aũt illis sine certamine: q nemo indigenaꝝ manus ualebat opponere. Antiochus. n. inspato perculsus nuncio bellũ quidẽ contra romanos ne cogitatiõe concepit. Decreuit aũt toto regno in eo quo erat tractu relicto cũ coniuge ac liberis egredi. Hoc se romanis pure ab ea suspitione quæ sibi ingeretur probaturꝝ esse ratus. Progressusq de ciuitate cxxx. ꝓpe modũ stadiis in campo tabernaculũ ponit. Petus aũt in Samosata qui eam capesserent mittit: & p eos ciuitatẽ tenebat. Ipse uero cũ alio milite in Antiochũ ire tendebat. Non tamen rex uel ipsa necessitate adductus est aduersum romanos aliquid belli congerere. Sed fortunã quæstus quiduis pati sustinebat. Adolescentibus aũt bellicꝝ peritis uicꝝ corporis præstãtibus filiis eius nõ erat facile in calamitate sine pugna durare. Itaq ad uirtutem se conferunt Epiphanes & Callenni cus. Vehementi aũt pugna per totã diem hibita insigni fortitudine demonstrati sunt: nullaq ꝑte suaꝝ uirium diminuta discedunt. Antiocho uero neq pugna hoc modo pacta manere domi tolerabile uidebat: sed abducta coniuge cũ filiabus in ciliciam fugit: atq hoc facto militũ suorum animos fregit. Nam ueluti desperato ab eo regno defecere: & ad romanos se transtulere oiumq erat desperatio. Ergo priusq pœnitus destituerẽtur auxiliis epiphani cũ cæteris seruare se ex hostibus erat necessarium. Fiuntq omnes equites decem qui cũ his una transgressi sunt flumẽ euphratẽ: hinc iam sine metu profecti cũ ad bologessen parthoꝝ regem uenissent: nõ quasi fugitiui despecti sunt: sed adhuc fortunam pristinã retinẽtes omni honore dignati sunt. Antiochũ uero ubi tharsum ciliciæ uenit misso hecatontarcho petus uinctum romã transmisit. Vespasianus aũt ita regem ad se deduci non passus est: dignius esse ratus ueteris amicitiæ habere rationem: quam belli occasionem inexorabilem iracundiam obseruare. Itaq iubet ei iter agenti auferri uincula intermissaq interim profectiõe Romam apud lacedemoniã degere: magnos uero ei pecuniæ redditus præbet: ut non modo copiose sed etiam regie uictum haberet. His epiphanes & cæteri cognitis q patri ante metuebant magna cura & inextricabili animos relaxarunt: & ipsi quoq spem reconciliandi cũ cæsare concepere. Cum ãt etiam bologessus de his scripsisset ad cæsarem nec. n. quãuis fœliciter agerent: extra romanum uiuere patiebãtur imperium: & cum cæsar his mãsuete facultatem dedisset: romam uenerunt. Patre autem ad eos ex lacedemonæ statim aduecto cum omni honore his haberetur ibi mansere.

¶ Scythæ his tpibus cogitant medicã terram inuadere: colloquuntur cum hyrcanoꝝ rege: adhibito aditu fines omnes populantur: ad Armeniam usq peruenere. Cap. XLII.

PLanorum aũt natio quod qdem scythæ sunt iuxta flumen tanain & meotides paludes sedes habentes iam quodã loco memorauimus. His uero temporibus inito cõsilio ut terram medicã & ulterius prædandi cã peruaderent cum rege hyrcanoꝝ colloquunt. Nanq is est illius trãsitus dominus: quẽ rex Alexãder ita fecerat ut portis ferreis clauderetur. Aditu aũt sibi præbito uniuersi nihil suspicantibus medis incumbũt: eorũq fines populosos omnigenũq pecoꝝ plenos diripiebãt: cũ resistere nullus auderet. Nam q regnum eius terræ obtinebat Pacorus metu percussus indifficiliora loca refugiens cæteris qdem bonis oibus cesserat: uix aũt ab illis coniugem ac concubinas captas datis centum talentis redemerat. Sũma ergo facultate sine pugna ꝑdabundi & usq ad armeniã uastantes oĩa ꝓcessere. Eius aũt tyridatis erat. Qui cũ his obuius bello conflixisset: non multũ abfuit quo uiuus in illa aciæ caperet. Procul. n. q dam misso lanceo circundatũ tracturus fuerat nisi celeriter gladio rupisset laqueũ atq ita fugisset: illi aũt pugna multo magis efferati terrã qdem depopulati sunt: magnã uero hoĩum multitudinẽ aliamque ducentes prædam ex utroq regno ad sua domicilia redire.

Mortuo Basso Flauius siluius in administra[illegible]one succedit: Castellum quoddam adhuc rebel le supereſſe uidens mouit militem aduerſus illi[illegible]riceps castelli erat Eleazarus cuius mores de-
ſcribuntur:& ſociorum eius. Cap. XLIII.

APud iudæam uero mortuo basso flauius siluius in administratione ſuccedit. Et aliam quidem terram bello ſubactam uidens unum aũt adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum oĩ quæ in illis locis habebatur manu collecta aduerſus id militem mouit. Nomen eſt aũt caſtello meſada. Princeps uero ſicariorũ a quibus fuerat occupatũ erat uir præpotens eleazarus ex origine iudæ: qui non paucis iudæis perſuaſerat, ut ante diximus ne profeſſionẽ facerent quando cenſor cyrinus in iudæam directus eſt. Tunc.n.ſe ſicarios uocauere: q romanis dicto audientes eſſe nollent: omniq; modo his quaſi hoſtibus utebantur, deripiendo quidem & circumagendo eorũ bona: ignem uero dominus iniiciendo. Nihil.n.illos ab alienigenis differre dicebant: qui pugna etiam petendam iudæorũ libertatẽ tanta ignauia perdidiſſent: magiſq; ſe optare ſi romanis ſeruitium ſpopondiſſent. Erat aũt id plane cauſatio & crudelitas atq; auaritiæ dicebaẽ obtentu: manifeſte aũt rebus effectũ eſt. Nam idem illi & defectionis ſocii fuerunt & bellũ cũ romanis cõiter ſuſcepere. Cauſa uero peior illorũ in eos facta eſt: & cũ mentita prior eorũ refelleret occaſio peius tractabant eos q nequitiæ ſuæ iuſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit.n.quodãmõ illud tẽpus apud iudæos oĩum generũ malitiæ fœcundiſſimũ: ut nullũ opus intermitteretur inſectũ: ne ſiquis excogitando fingere uoluiſſet haberet quo magis nouũ aliquid inueniret: ita & priuatim & cõiter oẽs unum erant: & exuperare aliũ alius tam impietate q̃ iniquitate in ꝓximos certabant. Potentes quidẽ multitudinẽ male tractando: multitudo uero ad interitũ potentiũ properando: illis.n.erat dominandi cupiditas: his aũt uim faciendi bonaq; locupletiũ diripiendi. Primo quidem Sicarii fuere iniquitatis in propinquos & crudelitatis auctores nullis neq; uerbo indicto ad iniuriam: neq; facto intentato ad exitiũ eorũ qbus inſidiarent pœnitus ꝓtermiſſo. Veꝝ & hos Ioannes moderatiores eſſe demonſtrauit. Non ſolũ.n.omnes interficiebat qui neceſſaria & profutura ſuaderent tanq̃ inimiciſſimos eiuſq; modi maxie ciues tractans: ſed etiam patriam malis plurimis cumulauit. Qualia facturus fuerat q deũ quoq; iã eſſet auſus ipietate cõtemnere. Nã & mẽſa nefaria ueſcebatur: & legitimã patriã: quæ exterminauerat caſtimoniã ut iã ſit minie miꝝ ſi mã ſuetudinis cõionẽ minime ſeruabit hoibus: q deũ pietatẽ furore contẽpſerat. Rurſus igitur Symõ Gioræ qd mali nõ cõmiſit: q̃ ue liberorũ corporũ iniuria tẽperauit: q cũ creauere tyrannũ. Quæ uero eos amicitia: quæ ue cognatio ad quotidianas cædes non ferociores effecit. Nã quæ alienos qdẽ male tractare inertis neqtiæ opus eſſe arbitrabanẽ. Clariſſimã uero gloriã parere crudelitatẽ in familiariſſimos exiſtimabant. Horũ furoris æmuli etiam idumei fuere: illi.n.ſceleratiſſimi perẽptis pontificibus ne qua pars cõſeruaretur pietatis in deum: totum quod ex ciuitatis facie ſupererat abſcidere ſummamq; per oĩa iniuſtitiam induxerunt: in qua illũd hoĩum genus qui zeloræ appellati ſunt uiguit: qui nomẽ factis ueꝝ probauerunt. Omne.n.malitiæ facinus peremulati ſunt. nullo inemulato: quod ante commiſſum memoriæ tradidit prætermiſſo quãuis nomen ſibi ex bonorũ æmulatione ipoſuiſſent: q eos quos læderent propter effrenam ſui naturã cauillando fallebant qui malorũ quæ maxia eſſent bona ducebant. Ita quæ debitũ finem innuere merita illis pœna dei uoluntate decreta. Cuncta.n.quæ natura hoĩs poſſet ferre ſupplicia in eos uſq; ad extremũ uitæ terminũ congeſta ſunt quæ uariis perempti cruciatibus prulere. Veꝝ fortaſſe dixerit aliqs minora eos quam cõmiſere perpeſſos: uerum his qui iuſte ea paterentur hærebant. De illis autẽ q in eorũ crudelitatẽ inciderunt non huius temporis pro merito conqueri. Rurſum igitur ad eam narrationis partem redeam unde digreſſus ſum.

Flauius ſiluius aduerſus Eleazarũ uenit: caſtellũ cingit licet difficillimus adeunt acceſſus fuerat: per duo loca poterant accedere hoĩes: declaratq; difficultas acceſſus: admouet machinas p unã uiam: fabricat arietem cum quo murum percutit: ignem ad muros ponit: letiq; romani cuſtodiũt ne quis eorum ex caſtro fugeret. Cap. XLIIII.

VEnit aũt dux romanorũ contra Eleazarum: & qui cum eo Meſadam tenebant Sicarios exercitum ducẽs: & fines quidem ſtatim omnes obtinuit: præſidiis ubiq; locis opportuniſſimis collocatis. Caſtellum autem muro circũdedit: ne quis obſeſſorum fugiẽdi facultatem haberet: ut quæ cuſtodes perſeueraſſent: ipſe uero caſtris locum occupat ad obſidionem quidem idoneum: quem delegerat: qua parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur. Cæterum difficilem ad copias utenſilium: non ſolum enim commeatus ex longinquo & cum labore iudæorũ maxime portabantur: quibus hæc fuerat cura mandata: ueꝝ etiam potus aliunde in caſtra ducebatur: quoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebaẽ. His aũt diſpoſitis Siluius obſidionem agreſſus eſt: maxime molis ac laboris egentem propter caſtelli munitionẽ cuius natura huiuſmodi eſt. Saxum gyro non exiguum: & excelſum longitudine undiq; abruptis atq; altis uallibus cingitur ex inuiſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſeq; omnium ſunt animalium greſſibus inacceſſæ: niſi q duobus modis idem ſaxum indifficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem unum iter ab lacu Aſphalthide ad ſolis ortum: & alterũ ab occidẽte facilius ambulari. Vo-

catur autem unum coluber ex anguſtia crebriſq; flexibus capta ſimilitudine. Quæ enim promi-
net rupes frangitur:ac ſæpe in ſe reuertens paulatim rurſum producit: uixq; illo itinere gradiens
promouet pedem.Náq; mutanti ueſtigium neceſſe eſt pede altero niti.Eſt aũt certa pernicies. Al
titudo.n.rupium utrinq; dehiſcit ut quæ horrore quẽuis terrere audaciſſimũ poſſit. Per eiuſmo-
di uiam cũ:xxx.ſtadiis aſcendens quod reſtat uerticis eſt non in cautũ finem coacti:ſed ut habeat
in ſummo planicié.In hac primus qdem Ionathes pontifex caſtellũ ædificauit & appellauit Meſa
dã.Poſt aũt Herodi magno ſtadio fuit loci illius ſtructio.Nã & murum per oẽm eius gyrum ere-
xit ſtadioꝝ ſpatio.lx.& cãdido lapide factum:& per.xii.altum latũq; octo cubitis : & uigintiſeptẽ
turres quinquagenis cubitis in eo ſtabant ex quibus aditus membra per oẽm murum intus ædi-
ficata.Rex.n.uerticẽ quo fœcundus omniq; planicie mollior eſſet culturæ deſtinauerat:ut ſi quã
do externoꝝ alimentorum penuria contigiſſet:hanc qdem laborarét qui ſaluté ſuam caſtello tra
didiſſent . Quin & regiã ſibi ædificauerat ab occidentalis partis aſcenſu ĩtra omnia quidem arcis
cõpoſitam uergentẽ autem ad ſeptentrionẽ. Regiæ uero murus erat magnus ac firmiſſimus celſi
tudine quattuor ſexagenum cubitoꝝ in angulis turres habebat.Membrorum aũt intus & porti-
cum:itéq; balnearum uaria erat & ſumptuoſa conſtructio:colũnis qdem & ſingularibus ſaxis un
diq; ſubſtitutis.Parietibus aũt membriſq; ſolida cõpage lapidum uariatis.Ad ſingula uero habita
cula & ſurſum:& circa regiam & ante turres multos magnoſq; puteos in ſcopulis exciderat:cuſto
des aquaꝝ tantam molitus abundantiã quantam q fontibus uterentur haberent.Foſſæ uero iter
ex regia in arcem ſummã ducebant:quas foris nemo cernebat.Sed ne manifeſtæ qdem uiæ facilé
ſui uſum præbere hoſtibus poterant.Nam orientalis qdem uia natura eſt inacceſſa : ut ſupra me-
morauimus.Occidentalé uero magna in anguſtia poſita turri concluſit:quæ nõ minore mille cu
bitoꝝ ſpacio ab arce diſtaret quã neq; tranſiri poſſe neq; capi facile uidebatur.Inextricabilis auté
q̃uis licenter ambulantibus fuerat fabricata.Ita qdem aduerſus hoſtiles impetus natura ſimul &
manu caſtellũ erat communitum: intus aũt repoſiti apparatus magis & diuturnitatem & opulen
tiam iuuare:ná & frumentum multum erat conditum:& quod in longũ tempus ſufficere poſſet:
uinumq; multum & oleum:ſuperant cuiuſq; leguminis fructus:& palmæ coaceruate.Cunctaque
repperit Eleazarus caſtello per dolũ cum ſicariis occupato matura:nihilq; recens depoſitis dete-
riora quãq; fere ex quo apparata ſunt ad excidium a romanis illatum.c.annoꝝ tempus agebatur.
Quin etiã romani fructuum reliquias incorruptas offendere.Si quis aũt cauſam diuturnitatis au
ram eſſe exiſtimet:nõ errauerit q; arcis altitudine ab omni terrena ac fœtulenta materia ſit remo
ta:inuenta eſt aũt omnigenum quoq; armoꝝ multitudo ab rege condita: quæ decem milibus ui
rorum ſufficerét:ferrumq; infectũ necnon æris & plumbi materia: quippe ut magnis de cauſis fa
ctum crederes apparatum.Aiunt.n. Heroden idipſum caſtellũ ſibi ad refugium parauiſſe duplex
periculum inſuſpicantẽ:unum qdem ab iudæoꝝ populo ne ſe depoſito illos qui antea reges fue-
rant ad principatum reduceret.Altegꝝ uero maius atq; atrocius ab regina ægypti Cleopatra.Hæc
enim ſuam ſniam non celabat:ſed cum Antonio ſæpe uerba faciebat poſtulãs heroden interfici:
ſibi autem obſecrans regnum iudæoꝝ donarii.Et magis quis miraretur nondũ eius imperio An
tonium paruiſſe male eius amore emãcipatum:quã non dominaturam ſperaſſet pp eiuſmodi me
tus Herodes condita meſada in extremũ belli contra iudæos romanis opus dimiſit.Nam q; forte
iam locum oẽm muro cinxerat dux romanoꝝ:ſicut ſupra diximus:ac ne quis effugeret diligẽtiſ
ſime procurauerat:icipit obſidionem uno tantũ loco reperto qui aggeꝝ iactum poſſet excipere.
Nam poſt eam turrim quæ iter ab occidẽte quod ad regiã ſummumq; montẽ duceret præclude-
bat:erat quædam cõtinentia ſaxi uaſtior latitudine multũq; porrecta:celſitudine aũt meſadæ tre
centis cubitis inferior:quã Leucem appellabant: hinc igitur Siluius ut aſcẽdit ac tenuit aggerem
apportare militibus iuſſit:illis aũt alacri aio & magna manu operantibus ſolidus ad ducentos cu
bitos erectus eſt tumultus. Vegꝝ neq; firma neq; ſufficiens machinis ferendis hæc menſura uide-
batur:ſed ſup eum tribunal conſtrictis ſaxis ingentibus factũ eſt altum itéq; latum cubitis quin-
quaginta.Erat aũt aliaꝝ machinaꝝ fabrica illis aſſimilis. Quas primo qdem Veſpaſianus ad ob
ſidiones poſtea uero Titus excogitauerat turriſq; qnquaginta cubitis effecta eſt : tota ferro cõſe-
pta.Vnde multis baliſtaꝝ tormentorumq; iaculis romani cito eos reppulere qui de muro pugna
bant:& caput exerere ꝓhibuere . Simul ãt ingentẽ ét ariete fabricato Siluius crebro murꝝ pulſari
iubet:ac uix qdẽ tamen aliquã eius deiicit partẽ interruptã. Cito aũt ꝓuenere ſicarii muro itus al
tero cõſtituto.Qui ne machinis qdé ſimile aliqd patereť:mollis.n.adhuc erat & ĩpetus laxare uio
lentiã poterat:hoc mõ conſtructas trabes ꝓceritate magnas: & quæ ſectæ ſunt continentes cõpo
ſuere.Eaꝝ aũt ordines erant duo ſimiles tantũq; diſtantes quãtum eſſet muri latitudo & iter eos
ambos replebant aggeris ſpaciũ.Nec uero creſcente cumulo terra defluueret aliis tranſuerſis trabi
bus q̃s in longitudiné poſuerant colligabãt.Erat ergo illis qdẽ opus ædificio ſimile: ſed quod cæ
dendi inferebant machinaꝝ ictus euaneſcebant lutoq; ſubſidéte ſtructioré fabricã faciebãt.Vbi
hoc Siluius conſiderauit ĩgni magis murũ captum iri putans multas qdem ardentes faces militi-
bus intro iaculari præcepit:murus aũt quippe: ut maxima ex parte lignis conſtructus ignem cito

comprehendit:& usq; ad ymum sui laxitate calefactus ingenti flamma colluxit. Incipiente quidē adhuc incendio spirans aquilo romanis erat horribilis auertens desuper flammas in eos abigebat:& pœne machinas quasi iam conflagraturas desperauerant. Deinde flatu mutato ueluti diuina prouidentia excitatus auster:multoq; ut contra obuios eas referens muro appulit:iamq; totus ardebat ex alto. Romani quidem cum dei uterentur auxilio ad castra læti digrediebantur decreto hostes luce aggredi:& nocte uigilias accuratiores facere ne quis eorum clam subterfugeret.

Eleazarus uidens non posse euadere manus romanoꝝ hortatur ut omnes combusta urbe seipsos interficiant magis q̄ seruituri subiciantur:q̄busdam placuit: quidam uero molliores lachrymabātur:reiterat exhortationem Eleazarus p̄ponens immortalitatem aiæ: pulchrius ee pulchre mori q̄ turpiter uiuere. Cap. XLV.

SEd neq; ipse Eleazarus de fuga cogitabat:neq; alii cuiq̄ pmissurus erat ut faceret. Videns autem murum igne consumptum: aliū uero nullum salutis modum neq; uirtutis excogitans:sed his quæ romani in se liberosq; suos & coniuges facturi essent si uicissent ante oculos positis de oium morte consiliū cœpit:idq; ex præsentibus fortissimum ratus ualidioris animi sociis uesperi cōgregatis talibus eos uerbis ad facinus inuitabat. Cū olym ubbis decretū sit uiri fortes neq; romanis neq; cuiq̄ alii seruire nisi deo:is.n.solus est uerus & iustus deus hoium:ecce nunc ip̄s adest q; factis uestros p̄bare alios iubeat. Nec igitur ipsi nos dehonestemus ante quidē seruitutem nec sine periculo passi. Nunc aūt cum seruitute intolerabiles pœnas amplexi uiuemūs sub romanis futuri. Primi.n.oium ab his defecimus:& nouissimi cum his bellū gessimus. Puto aūt & hanc nobis a deo gratiā datam:ut bene ac libere possimus mori quod aliis non euenit:præter spem paupertatis:nobis aūt certum est orto die futurum excidiū. Libera est aūt strenua mortis condictio cū affectibus:nec.n.prohibere id hostes possunt: qui profecto nos optāt uiuos abducere:neq; nos illos iam possumus superare pugnando. Nā fortasse qdem abinitio statim oportuit quādo libertatem defendere cupientibus oia & a nobisipsis acerba peioraq; ab hostibus eueniebant. De dei uoluntate coniicere & scire q; amica ei quondam natio dānata esset interitu:manens.n.propitius uel saltē nobis leuiter infensus nunq̄ tantoꝝ quidem hoium perniciē neglexisset:sacratissimā uero urbem suā igni hostium excidioq; prodidisset. Nos aūt soli.s.ex omni genere iudæoꝝ sperauimus seruata libertate superare tanq̄ nil in deū deliquissemus:nulliusq; culpæ participes fuissemus:qui alios quoq; docuimus. Itaq; uidetis quēadmodum nos uana spectasse redarguit fortiore nobis inspatis rebus maloꝝ necessitate illata. Nec enim quicq̄ nobis castelli natura inexpugnabilis profuit ad salutē:sed & alimentoꝝ copiam. Sed armoꝝ multitudinem alhūq; habentes abundantissimū apparatū ipso manifestissime deo ipē salutis auferente pdidimus. Ignis.n.qui ferebat in hostes inædificatū a nobis mutū non sponte reuertus est. Sed hæc multoꝝ ira sunt criminū:quæ furore capti contra gentiles ausi sumus: pro q̄bus quæso ne romanis inuictissimis pœnas:sed p nos ipsos deo præstemus iste aūt illis moderatiores sunt:morient.n.coniuges iniuria uacuæ:liberi seruitūtis expertes. Post illos aūt ipsi nobis honestam inuicē gratiam p̄beamus libertate seruata optima sepultura. Prius tamē & pecunias & castellum igni cōbutamus. Merebūtur.n.romani certe scio si neq; corpora nostra tenuerint: cōpendio caruerint. Alimenta sola relinquemus:hæc.n.nobis erunt testimonio mortuis:q; nō penuria uicti sumus:sed ita ut ab initio statueramus morte seruituti p̄tulimus. Hæc dicebat Eleazarus: sed nō in eundē modum p̄sentium animæ congruebant. Sed alii qdem ei obedire p̄perabant: q̄li uolūtate replebant pulchram esse mortē existimantes. Qui uero molliores erant coniugū ac familiaꝝ suarum misericordia:uel ēt propius quēq; apertissimus deterrebat interitus alius alium intuens contrarium uoluntatis suæ motū lachrymis designabant. Quos cū uidisset Eleazarus formidare ac magnitudinē consilii animis frangi pertimuit:ne etiā qui fortiter dicta perceperunt effœminarēt flentes ipsi ac deplorantes. Ergo exhortationē non intermisit:sed erectior multoq; repletus spiritu clariorem de immortalitate animæ orationem incipit magnaq; usus exclamatione lachrymantes attentius expectans plurimum inquit opinione deceptus sum:qui putarem uiros fortes pro libertate certātes mori bene male quā uiuere. Vos autem nec cuilibet quidem homini quicq̄ neq; audacia neq; uirtute p̄statis qui etiam magna mala effugituri mortē timetis:cū oporteret uos super hoc neq; cunctari neq; expectare monitorē. Olym.n.& a primo sensu nos eruditos patriæ orationis & sacræ maiorūq; nostrorum factis & ais confirmando p̄seuerabant:quod uiuere hominis est:non mori calamitas. Nam mors quidem libertatem ais præstat ad proprium purumq; locum eas dimittit ab omni clade futuras intactas. Donec aūt mortali corpore iunctæ sunt. unaq; malis eius implentur:quod uerisimile dicitur mortuæ sunt. Diuina enim cū mortali societas turpis est: multum quidem potest anima iuncta cum corpore:instrumentum enim facit suū latenter id mouens & ultra mortalem naturam gestis producēs. Verūtamen cum pondere quo in terram detrahitur:quodq; ab ea pendet absoluta proprium locum receperit: tunc beatam & undiq; liberā participat fortitudinem:& humanis oculis:ut ipse deus inuisibilis manens:nec enim cum est in corpore conspicitur:nam & accedit occulte: neq; rursus cū recedit uidetur unā qdem ipsa habēs in-

corruptam naturam:corpori autem causam præbens mutationis: nam quod anima attigerit hoc uiuit atq; uiuet.unde uero digressa fuerit hoc marcidum moritur tantum immortalitatis ei superabit.Huius orationis argumentum uobis sit somnus:in quo collectæ animæ nūq; eas detrahente corpore iocundissimā quietem agunt. Cum deo uero pro cognatione degētes ubiq; adsunt:ac multa futura prædicunt.Cur igitur mortē timere conueniat:qui somni diligimus qetem?Quem admodum aūt non sit dementissimū breuitatem uitæ sequētes sibimet inuidere perpetuā.Oportebat qdem nos domestica institutione meditatos aliis esse exemplū promptæ uolūtatis ad mortem.Nam si ab alienigenis etiā rei fides petenda sit:indoq; uideamus sapientes:qui sapientiā profitentur:illi enim cū sint boni uiri uitæ qdem tempus quasi quoddā necessarium naturæ munus inuiti sustinent:properant aūt homines corporibus soluere:nulloq; urgente neq; exagitante malo pp immortalis conuersationis desideriū aliis qdem p̄dicunt se esse abituros.Nec est q prohibeat quicq̄:sed oēs fortunatissimos appellantes eos ad familiares suos litteras mittunt.Ita certā uerāq; ais esse inter se consuetudinē credidere.Alii aūt cum mandata perceperit: igni traditis corporibus ut imaculata puraq; aia secernatur paulatim moriunt. Facilius enim ad mortē illos amicissimi p̄sequūtur quam exteroq; hoium quisq̄ suos ciues in longinquā peregrinationem ituros. Et se qdem ipsos deflent:illos aūt beatos dicunt q̄ immortalitatis ordinem iam recipiant.Nō ergo uos pudebit si deterius indis sapiamus? propriaq; ignauia leges patriasq; oibus hoibus æmuladæ uiderentur inhoneste despiciamus:quāq̄ & si contraria nos a principio instituisset eruditio:quod ei summū bonum est hoibus uiuere : mors aūt calamitas attamen tp̄s nos adhortatur eam bono aio & facile tolerare dei uoluntate:& necessario morituros.Olym quantū enim apparet cōtra oē iudæorum genus hoc decretum posuit deus ut uita careremus qui ea nō eramus quēadmodum oportebat usuri.Nec ausim enim uobismetipis ascribere:ne ue Romanis gratificari q̄ nos oēs eorum bellū assumpserit.Non.n.uiribus illoq; hæc accidere : sed cā fortior interueniens illis p̄stitit ut uincere uiderentur. Quibus.n.armis romanoq; perempti sunt qui Cæsarem incolebāt iudæi? Ac ne defecturos qdem ab illis dum diē septimum celebrarent aggressa cæsariensiū multitudo: neq; manus referentes cū coniugibus ac liberis mactaueruntne uel ipsos erubuere romanos.qui nos tantūmodo hostes q̄ defeceramus putabant.Sed dicet aliquis cæsariensibus sp̄ cum suæ ciuitatis iudæis fuisse discordiam:tēpusq; nactos uetus odium exuperasse. Quid ergo de scytopolitanis dicemus?Nobiscum.n.illi pp græcos bellum gerere ausi sunt:an non cum propinquis nostris romanos ulciscī.Multū igitur his fides illoq; ac beniuolentia profuit:ac nō ab ipsis cum totis familiis acerbissime trucidati sunt:ac pro auxiliis gratias eis reddere? Nā quæ illos a nobis pati prōhibuere hæc passi sunt:uelut ea ipsi cōmittere uoluissent.Longū fit si uelim nūc separatim de singulis dicere. Nostis enim q̄ Syriæ ciuitatū nulla est quæ non iudæos apud se habitātes occiderit nobis quam romanos plus inimicos . Vbi etiā damasceni quom ne causam quidem probabilem confingere potuissent ciuitatē suam cæde nefaria repleuere.xviii.milibus iudæorum cum coniugibus ac familiis iugulatis.Eorum aūt multitudinem plagis in Aegypto peremptoq;.lx.miliū numerum audiebamus excedere:illi quidem fortasse in aliena terra cum nullum inuenissent hostis aduersarium ita sunt mortui.Omnibus aūt qui domi cum romanis bellum susciperent:nihil deerat eoq; quæ spem totam possent præbere uictoriæ.Arma enim & muri & castelloq; inexpugnabiles fabricæ:atq; interriti spiritus ad pericula pro libertate subeunda cunctos ad defectionē reddunt fortiores:sed hæc ad paucum tempus cum suffecissent:seq; sustulissent maiorum malorum extitere principium. Omnia enim capta sunt:oiaq; hostibus succubuerūt: uelut illoq; nōbiliores causa uictoriæ:non ad eoq; salutem a quibus instructa fuerant apparata sunt. Et in prælio qdem mortuos beatos existimari oportet:repugnantes enim & libertate nō perdita periere.Eorum uero multitudinis quia a romanis subiugati sunt quis non misereatur? quis ue non anteq̄ illa patiatur mori properet?Quorum alii torti tāq; ignæ quam uerberibus excruciati periere:alii ferocissime a bestiis ad secūdum eoq; cibum seruati uiui sunt:illoq; quidem miserrimi habendi sunt: qui ad hæc uiuunt qui sæpe mortem optantes non accipiant. Vbi est autem illa magna ciuitas. Aut ubi est quæ totius gētis iudeæ metropolis fuit.Tantis quidem murorum septis munitissima: tot uero ante muros castellis turriumq; disiectis mœnibus tuta belliq; apparatum uix capiēs:tot autem uirorum pro se pugnantium multitudinem contiens. Quid nobis facta est:quæ deum habere incolam credebatur:radicitus ex fundamentis erepta est:solaq; eius monumenta restāt eorum a quibus excisa est:impositā reliquis castra.Senes uero infœlices ad cineres templi assidēt:& paucæ mulieres ad turpissimam pudoris iniuriam ab hostibus reseruatæ.Hæc secum reputans quisq̄ nostrorum aspicere solem durabit? etiam si uiuere sine periculo possit . Quis inimicus adeo patriæ?quis tam imbellis aut parcus animæ ut eum nō pœniteat hucusq; uixisse? Atq; utinam omnes fuissemus mortui priusq̄ illam sacram ciuitatem hostium manibus uideremus excindi priusquam templum sanctum tanta impietate funditus erui:sed quoniam spes non instrenua nos illexit : quasi forte poterimus pro ea hostes ulciscī : nunc autem euanuit ac solos necessitate dereliquit . Mori bene properemus nostri metipsi misereamur : & coniugum liberorum dum no-

bis licet a nobiſipſis miſericordiam capere:ad mortem nãq; ipſi nati ſumus: & quos ex nobis genuimus:eamq; fugere:ne fortiſſimi quidem poſſunt:iniuria uero & ſeruitus & uidere cõiuges ad turpitudinẽ duci cum liberis nõ eſt malum hoſtibus ex naturæ neceſſitate profectum:ſed hæc ſua timiditate perferũt qui ante mori cum licuit noluere.Nos aũt multum freti fortitudine a romanis defecimus:& poſtremo nunc illis ad ſalutem hortantibus non paruimus.Cui igitur nõ eſt eorum iracundia manifeſta:ſinos uiuos ſubiugare potuerint: miſerandi quidem adoleſcentes erunt quoq; uires corporis ad multos ſufficient cruciatus:miſerandi ãt prouectiores quoq; ætas clades ferre non poterit:uidebit alius coniugem abduci:alius manibus reuinctus uocem filii patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi ſunt & gladios habent pulchrum miniſterium nobis præbeãt expertes ſeruitutis hoſtium:moriantur liberi cum filiis & cõiugibus uita decedamus nobis leges præcipiunt:hæc nos coniuges & filii deprecantur:horum neceſſitatem deus miſit his cõtraria romani uolunt:& ne quis noſtrum ante excidiũ pereat timent. Feſtinemus igitur eis proſperata potiundi noſtri uoluptate ſtuporem mortis admirationemq; relinquere audaciæ.

¶ Orantem Eleazarum oẽs interpellant decernuntq; ſibi morte dare:oẽs mortui ſunt:unus ultimus in ceruſa regia:gladio ſe tranſſigens occubuit:clam cũ quinq; pueris mulier latuit: romani de mane per ſcalas muros aſcendunt:neminẽ uidentes admirantur mulier illa ex cloachis exiens romanis rem geſtam aperuit. Cap. XLVI.

ADhuc eum orare cupientem oẽs interpellabant: & effrenato quodam impetu pleni ad opus incitabãt:ac ueluti laruis exagitati alius alium antecapere cupiebat : hoc ſpecimẽ eſſe fortitudinis:rectiq; conſilii exiſtimantes ne quis extremus remanere uideretur tantus eos & coniugum & filioq; & propriæ cædis amor inuaſit . Sed nec id quod aliquis putauerit cũ facinus accederet obtuſi ſunt:uerũ etiã ſeruare ſententiã quam cum dicta peciperent habuerunt:propriũ quidem earũq; effectum retinentibus cunctis:rõni uero cedentibus qa iã optime filiis conſuluiſſent.Simul in ualere uxoribus cũ amplexu dicebant:ac liberos gremiis captos extremũ lachrymantes oſculabant. Et ſimul qdem manibus alienis iuſſa peragentibus ualentes eas configebant:malorũq; ſubditi hoſtibus paſſuri fuerãt cogitationẽ habentes conſolatio neceſſitatis ad cædẽ.Denicq; nemo hac audacia minor inuentus eſt.Cuncti aũt coniunctiſſimos tranſſixere miſeri qbus id neceſſe fuit:qbuſq; filios atq; uxores occidere:maloq; oĩum uidebatur eſſe leniſſimum.Igitur neq; hoq; iam factoq; dolorem tolerantes:& interfectos læſum exiſtimãtes ſi illis breuiſſimum tps ei ſuperuiueret:cito qdem uniuerſis bonis in unũ congeſtis ignem iniiciunt. Sorte uero ex numero ſuo decẽ lectis oĩum percuſſoribus uniuerſi ẽt propter liberos ac cõiuges proſtratas cõpoſiti:eoſq; cõplexi manibus cum cõmunicauiſſent parato aio ſe imactandos præbebant infœliciſſimũ illud exhibentibus miniſterium:iſti aũt intrepide cunctis occiſis eandẽ ſortis legem in ſua quoq; morte ſtatuerũt : ut cui obtigiſſet nouẽ peremptis ſemet ſuper eos occideret. Ita oẽs ſibi confidebant:quod neq; in audiendo nec; in ſuſtinẽdo facinore præſtaret alius alii. Et ad extremum cæteri qdem ſe neci ſuppoſuere. Vnus uero atq; nouiſſimus circũſpecta multitudine mortuorum:ne quis forte in multa cæde ſupeſſet qui ſuæ manus egeret: ubi cognouit omnes peremptos:ignem qdem immittit regiæ: uehementi uero manu toto per ſe trãſacto gladio iuxta ſuos affectus occubuit . Et illi quidem perierant,nullam credentes aĩam ex numero ſuo romanis ſubditam reliquiſſe:latuit autem una mulier ſenior:& alia quædam Eleazari cognata plurimum doctrina ſapientiaq; mulieribus præſtans.Et quinq; pueri per cuniculos: qui aquam ſub terra potui ducebant abditi:cum alii cædibus occupatas mentes haberent: qui erãt noningenti numero: & ſexaginta cum mulieribus ſimul ac pueris.Hæc aũt calamitas acta eſt Aprilis mẽſis quintodecimo die.Romani autem adhuc pugnam expectantes mane deſiſtunt & aggeribus ſcalarum pontibus iunctis muros aggrediebãtur.Cum uero hoſtium neminẽ uiderent: ſed undiq; uerſum acerbam ſolitudinem ignemq; intus ſilentium quid factum eſſet coniicere non poterant:ad extremũ uelut impellentes ictum arietis ululatum ſiquidem forte prouocarent dederant. Clamorem autẽ ſenſere mulieres & ex cloacis emerſæ factum romanis ut erat indicarũt altera earum quemadmodum dicta uel geſta fuiſſent omnia narrante manifeſte.Nõ tamen romani facile his uerbis adducebantur auſi magnitudinem ueriſimilem non credentes . Ignem uero extinguere conabãtur per quæ hanc uiam ſectantes cito in regiam peruenere:conſpectaq; multitudine mortuorum non ut in hoſtibus gauiſi ſunt:ſed conſilii fortitudinem & obſtinatum in tanto numero rebus ipſis contemptum mortis admirabantur.

¶ Peracto excidio Flauius ſiluius cum exercitu in Cæſaream proficiſcitur: quidam ex iudæis in Alexandriam confugerant: hi nouas res tentabant ex quibus multi occiſi ſunt:mortemq; potius pati maluerunt:etiam pueri:q̃ Cæſarem dominum appellare. Cap. XLVII.

VIuſmodi autem peracto excidio in caſtello quidem præſidium dux reliquit : ipſe uero cum exercitu Cæſarem profectus eſt . Nec enim quiſq̃ ſupererat in illis regionibus hoſtium : ſed iam tota iudæa belli fuerat longinquitate ſubuerſa : multiſq; ſuorum etiam procul incolentibus ſenſim perturbationis periculum exhibuerat . Nam & cir-

cum Alexandriam ægypti ciuitatem postea cõtigit multos iudæorum perire. His enim qui ex factione sicariorum illuc effugere potuerũt non satis erat saluos esse: uesum & illic nouas res cõnabantur ut libertatem defenderent; & romanos quidem nihil se meliores putarent: deum uero solum dominum dicerent. Cum autem quidam is iudæorum nõ ignobiles aduersarentur: illos quidem mactauere: alios quidem instabant ad defectionem eos rogantes. Eorum autem uidentes cõfidentiam principes seniorum iam cohibere tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem iudæis sicariorum temeritatem publicabant: illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc aiebant eos q̃ nec sic fugissent certam spem salutis habituri uiderentur: a romanis enim cognitos statim esse perituros proprias calamitates explere. Ipsis autem qui nullius fuissent eorum delicti participes cauendum esse ab eorum exitio: & multitudinem præcabantur ut illorum causa romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis prospecta periculi magnitudine paruere: multoq̃ impetu sicarios aggressi corripuere: quorum sexcenti quidem statim capti sunt. Qui uero in ægyptum ac Thebas qui in illo tractu erant elapsi sunt nõ multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qui duritia siue confidentia siue pertinatia uoluntatis sit dicenda non obstupescat. Omni enim genere tormentorum & uexatione corporum in eos excogitata ob hoc solummodo ut Cæsarem dominum fatereẽtur: nemo cessit neq̃ dicere uelle uisus est: sed omnes ille necessitates ualidiorem sententiam conseruare tanq̃ brutis corporibus non animis etiam cruciatus ignemq̃ susciperent: maxime uero puerorum ætas miraculo spectantium fuit. Nec enim uel eorum quisq̃ commotus ut dominum Cæsarẽ nominaret: usq̃ adeo corporum infirmitatem uis audaciæ superabat.

¶ Lupus rector Alexandriæ hæc omnia Cæsari indicat ad quem Cæsar scribit ut templum iudæorum destruat. Cap. XLVIII.

LVpus tunc Alexandriam rector administrabat: & de hoc ad Cæsarem motu uelociter retulit. Ille autem inquietum iudæorum circa res nouas studium cauendum esse existimans ac ueritus ne rursus in unum congregarentur: & quosdam sibi adiungant præcepit Lupo ut templum iudæorum quod esset apud Thannis quæ sic appellatur ciuitatem destrueret: hæc autem in Aegypto. Quæ ob hanc causam & coli cœpit: & nomen sumpsit.

¶ Onias unus ex pontificibus ex Hyerosolimis fugatus Alexãdriam uenit: optinetq̃ ut templũ possit fabricare iuxta morẽ patrium: hoc autem fuit p̃dictum per Esaiam q̃ in ægypto futura esset constructio templi. Cap. XLIX.

ONias Symonis filius unus ex pontificibus ex hyerosolimis fugatus Antiocho rege Syriæ cum q̃ iudæis bellum gerente Alexandriam uenit: & a Ptolomæo suscipitur humanissime propterea q̃ Antiocho erat inimicus: ait se gentem iudæorum eius auxilio sociaturum si dictis suis obtemperassent. Cum autem rex ea quæ possent fieri annuisset rogauit ut in aliqua parte ægypti templum sibi ædificare permitteret: & more patrio deum colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum judæis qui templum apud hyerosolimã uastauisset: ipsiq̃ beniuolentiores fore eosq̃ multos ad eos religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolomæus eiq̃ locum dedit centum & octuaginta stadiis a Méphi distantem. Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato Onias tẽplum quidem dissimile ab eo quod est in Hyerosolimis: turrim autem similem instruxit ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Areæ autem fabricam secundum patriam imitatus est: & donariis similiter exornauit præter candelabri confectionem: candelabra enim nõ fecit: sed informatum aureum lignum tanq̃ iubare in luce radiante de aurea catæna suspendit. Totum uero circa templum spacium structo latere circũdedit saxeas portas habente: concessit autem rex etiam multum agri modum ac pecuniæ reddi eus: ut & sacerdotibus esset cõpia ad multa quæ dei cultus desiderabat: non tamen hæc Onias sana uoluntate faciebat sed erat ei contentio cum iudæis apud Hyerosolimam degẽtibus propter fugæ memoriam iracundiam. Et hoc templo ædificato arbitrabatur ad id omnem ab hyerosolimis multitudinem reuocaturum. Fuerat autem olym prædicto quædã annis noningentis septuaginta. Esaiasq̃ prædixerat huius templi futuram in ægypto cõstructionẽ a quodam uiro iudæo: templum quidem ita fuerat ædificatum.

¶ Lupus rector ad templũ accedẽs ablatis donariis templũ claudit Paulinus eius successor. nihil reliqt: sacerdotibus cõminatus est: fecitq̃ ut ne uestigiũ qdẽ diuini cultus uideret. Cap. L.

LVpus autem rector Alexandriæ susceptus litteris imperatoris cum ad templum aduenisset nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus qui eius potestati successit: neq̃ donariorum quicq̃ reliquit: uehementer enim sacerdotibus comminatus est nisi omnia protulissent: neq̃ ad templum religionis causa adire uolentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit ut ne uestigium quidem diuini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usq̃ clausum templum ex quo fuerat conditum anni. ccc. xxxiii.

¶ Ionathas quidam ex iudæis perſuaſit multis ut eum ſequerentur: nūciatur Catullo rectori Lybiæ:comphenſus ipſe cum multis aliis tribus milibus:qui pecunia diuites erant; non cōſcii tamē ſceleris occiduntur:Curatq; Catullus ut Ionathas omnes iudæos criminetur:etiam illos qui Romā habitabant inter quos Ioſephus erat:Veſpaſianus noluit ut aliud efficeretur:Catullus ob iniuſtitiam morbo grauiſſimo laborauit:ita ut ipſe moreretur. Cap. LI.

VDacia uero ſicariorum ueluti moribus quædam etiam ea quæ circum Cyrenē oppida erant contigerat.Elapſus.n.ad eos Ionathes homo nequiſſimus:& arte Geneciarius non paucis imperitorum ut ſe attenderent perſuaſit:perduxitq; in ſolitudines cū ſigna umbrarum imagines ſe polliceretur aſcendere: & alios quidem hæc agendo atq; fallendo latebat.Dignitate uero præſtantes Cyrenem ſiue iudæorum apparatum eius & profectionem pentapolitanæ Lybiæ rectori Catullo pronunciant. Ille autem equitibus ac peditibus miſſis inermes facile compræhendit:& magna quidem pars manibus interiit.Nonnulli autem uiui capti ad Catullum perducti ſunt.Auctor autem conſilii Ionathes tūc quidem potuit effugere:multum uero ac diligenter per omnes quæſitus regiones incidit: adductus eſt ad Catullum ſibi quidem moram pœnæ moliebatur Catullus autem iniquitatis præbuit occaſionem:nam ipſe quidē locupletiſſimos iudæorum falſo inſimulans auctores ſibi huius cōſilii fuiſſe dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo ſuſcipiebat:remq; delatam multimode icumulabat.Tragicis etiam uerbis exaggerās:ut & ipſe quoddam bellum iudæorum patraſſe uideretur: quodq; hoc atrocius eſt præter credendi facultatem etiam doctor erat calumniandi Sicarios.Denicq; cum uidiſſet iudæorum aliquem Alexādrum nomine: cui iādudum infenſus odium publicauerat etiam uxore eius. Berenice criminationibus implicata.hos quidem priores occidit.Deinde omnes ſimul pecuniaq; copiis eximios tria ſimul milia trucidauit.Et hæc ſecure facere arbitrabatur:quod eorū patrimonia redditibus Cæſaris ſotiabat.Ne uero uel alibi degentium quiſq; iudæorum eius iniuſtitiā conſutaret:etiam longius mendacium propagauit ac Ionathæ nonnulliſq; aliis qui compræhenſi fuerant perſuadet nouarum rerum accuſationem uiris inferre probatiſſimis iudæorum apud Alexādriam Romamq; degentium.Horum autem quī per inſidias accuſati ſunt:unus erat Ioſippus qui hæc ſcripſit.Non tamen Catullo factio:ita ut ſperauerat:ceſſit. Nam Romam quidem Ionathen cæteroſq; uinctos ducens finemq; arbitrabatur eſſe quæſtionis apud ſe:ac per illam conflatam calumniam. Veſpaſianus autem rem ſuſpicatus ueritatem requirebat cognitione nō iure hominibus accuſationem illatam:illos quidem Titi ſtudio criminibus ſoluit:merito uero pœnam in Ionathen ſtatuit.Prius enim uerberatus exuſtus eſt. Catullo autem tunc quidem ob lenitatem principum obtigit ne quid amplius repræhenſibile experiretur.Non multo autē poſt multiplici morbo & inſanabili correptus acerbiſſime liberatus eſt:non corporis tantum cruciatum ſuſtines: ſed erat ei maior animi morbus & grauior. Terroribus enim expaueſcebat & crebro uidebat ſibi inſtantes umbras eorum quos peremerāt & clamitabat.Cunq; ſe tenere non poſſet exiliebat ſtratis tanq̄ tormentis ſibi & flammis adhibitis.Hoc autem ſemper multum proficiente malo extiſq; defluentibus ac inteſtinis exhauſtis:ita eſt mortuus: nulla re alia minus diuinæ prouidentiæ factus iudicio quam q̄ nequiſſimus ulciſcatur. ¶FINIS.

¶Hic nobis eſt finis hiſtoriæ: quam promiſimus nos cum omni ueritate tradituros cognoſcere cupiētibus quemadmodum hoc bellum romanis ita geſtum eſt cum iudæis: & qualiter ſit quidem expoſitum lecturis ut dicant relinquatur.De ueritate autem confidenter dicere non pigebit q̄ eam ſolam per omnia quæ ſcripſi habuerim coniecturam.

¶Explicit Ioſephus Antiquitatum & de Bello Iudaico.Impreſſum Venetiis per diligentiſſimum uirum Albertinum Vercellenſem.Expenſis Domini Octauiani ſcoti & fratris eius:Anno Domini.M.CCCCXCIX.die.XXIII.Octobris.

Registrum

A
IOSEPHI
ditur : quod
quinq; &
flumen
B
mine iacob
rum:& non
permiſit
ex mulieribus
C
præparatos
iecerant
dei credere
biliora:quã
D
inſpexerant
concilium
Quemadmodũ
quæ ab eo
E
unuſquiſq;
mis conſtituti
roſolymitarum
enim fuit
F
uenit ad eum
ut non
uſq; in dei
ſemetipſos
G
dominæ quidẽ
bum non
getem appellant
quanta &
H
Quomodo poſt
inquit ſyba
opera manuum
ſacerdotem
I
Cũq; fateretur
diuitiis
ricaretur leges
uxor:&
K
neceſſitatem
in his malis
duo.Poſt
cum deus
L
edos &
imperium: &
Princeps
barbaros
M
q; quidam
plis ſubiectas
membrorum
Ná duodecimi
N
amicis regis
uſq; ad terram
De morte
& bethſuram
O
hieroſolymoꝝ
ſent:& aliquos
phonis frui
rent.Et
P
tiſſima.Tunc
teſtimonio
dominum
populo uel
Q
mam peruenit
illic iudæis
aula turbauit
De terremotu
R
mirandam
tam:non
eius fuiſſet
in honorem
S
Qualiter
taminum
ctionem ſuæ
hominibus
T
gnati fuere:
ex delichis
Quantæ ſint
Artabanus
V
præſentem
perditione
Hos ꝓceperat
re conſtrictum
X
ſtuduit erudiri
pulus ꝓcurrebat
tus ſim ſtola
Poſt mortem
Y
tenuere ptãtem
Chaldæos &
dos : &
quidem quia
Z
ſuper nos
conuenit
uerb.Atheniẽſes
AA
IOSEPHI
RVFFINI
Hyeroſolymis
multitudo
BB
ſum in idumeã
ta peruenit
ſtitit:qui
tamen arabas
CC
de rebus
fratris erga
ſpatiũ ꝓbui
cũ propinquis
DD
quidem tres
abſtinentium
magis ad
eſſe plenam
EE
ſus antecedebat
Quidam qui
bat:quoſq;
daris ſed
FF
Antonius
atq; perpetuum
obuiá prodeũt:
Fabricatis
GG
& uiolentia
ciuitate ad
bant:quorum
bus aſſimiles
HH
perſequebantur
numeroſæ
maxime ingenii
quidem cætera
II
Aggeres
rati nõ ſteterũt
nem oporteret
re multi qdem
KK
diebantur:ubi
& ſupra ætatẽ
Pompæ autẽ
rent iudæis

FINIS.